

SLR-A – 1

Seat No.	
-------------	--

B.A. Part – I (Old) (Semester – I) Examination, 2014

मराठी (ऐच्छिक) Paper – I

बनगरवाडी – व्यंकटेश माडगूळकर

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

10

- १) 'बनगरवाडी' ही कादंबरी कोणाला अर्पण केली आहे ?
अ) पुरुषोत्तम लक्ष्मण देशपांडे
ब) विष्णू वामन शिरवाडकर
क) पुरुषोत्तम भास्कर भावे
ड) अरविंद वामन कुलकर्णी
- २) मास्तर पहिल्यांदा बनगरवाडीला निघतो तेव्हा कोणती वेळ असते ?
अ) पहाट
ब) दुपार
क) संध्याकाळ
ड) रात्र
- ३) बनगरवाडीतील शाळा कोठे भरत असे ?
अ) देवळात
ब) चावडीत
क) घरात
ड) झाडाखाली
- ४) अंधारात बसलेल्या मास्तरसाठी चिमणी कोण आणून देतो ?
अ) आनंदा
ब) आयबू
क) कारभारी
ड) सता
- ५) 'मला कुणी नाही पोटामागं गावोगाव हिंडतो. .' हे उद्गार कोणाचे आहेत ?
अ) जगन्या रामोशी
ब) आयबू मुलाणी
क) दादू बालट्या
ड) बाळा बनगर

P.T.O.

६) रामा बनगर मास्तरला किती रुपये मोडून आणायला सांगतो ?

- अ) चारशेचाळीस ब) तीनशेचाळीस
क) पाचशे ड) दोनशे

७) शेकू मास्तरकडे कशाची मागणी करतो ?

- अ) भाकरी ब) मेंढरू
क) बैल ड) पैसे

८) राजाला बघायला येण्यासाठी कोण नकार देतो ?

- अ) आयबू ब) बाळा बनगर
क) बालट्या ड) आनंदा

९) जगन्या रामोशीचा मृत्यू कधी होतो ?

- अ) बिड्या ओढताना ब) वांगीच्या माणसांनी मारताना
क) शेतात भांगलणीचे काम करताना ड) मेंढ्या राखताना

१०) 'बनगरवाडी' या कादंबरीला कोणत्या प्रदेशाची पार्श्वभूमी आहे ?

- अ) कोकण ब) खाणदेश
क) माणदेश ड) विदर्भ

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

10

१) शिकलेल्या पोरान्विषयी बिरा बनगराचे मत काय होते ?

२) पैसे चोरीला गेल्यावर मास्तरला त्याचे वडील कोणता सल्ला देतात ?

३) मास्तरला सतत त्रास देणाऱ्या बालट्याला आनंदा आणि आयबू कशी अद्दल घडवतात ?

४) कारभान्याला कोणते वाईट स्वप्न पडते ?

५) बाळा बनगराला मावल्या आईचा गुलाल का लावला जात नाही ?

६) बनगरवाडीत तालीम बांधण्याचा मास्तरचा कोणता उद्देश असतो ?

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) :

10

- १) पावसाळ्यातील बनगरवाडीचे चित्र कसे रेखाटले आहे ?
- २) शेकू आणि अंजी यांचे प्रेमप्रकरण स्पष्ट करा.
- ३) 'बनगरवाडी' या कादंबरीची भाषाशैली स्पष्ट करा.

४. दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक) :

10

- १) 'बनगरवाडी' तील मास्तरच्या व्यक्तिमत्त्वाचे विविध पैलू सोदाहरण स्पष्ट करा.
- २) 'बनगरवाडी' ची वाङ्मयीन गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५. दीर्घोत्तरी प्रश्न (आवश्यक) :

10

दुष्काळामुळे बनगरवाडीची वातहत कशी होते ते सोदाहरण सांगा.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे उचित ठरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

१) अमेरिकन मानसशास्त्र परिषदेची स्थापना _____ मध्ये झाली.

अ) १८५०

ब) १९०५

क) १८९०

ड) १८९२

२) _____ यांच्या पासून आधुनिक उपयोजित मानसशास्त्र कार्य प्रारंभ झाला.

अ) थॉर्नडाईक

ब) वॅटसन

क) जेम्स

ड) स्मिथ

३) अमेरिकेतील _____ विद्यापीठात पहिले मनोचिकित्सालय स्थापन केले.

अ) ऑक्सफोर्ड

ब) रॉजर्स

क) पेनसिल्व्हेनिया

ड) हार्वर्ड

४) ताणाचे चार मूलभूत प्रकार _____ यांनी (१९९१) वर्णन केले.

अ) सेले

ब) वुण्डट

क) सेलिंगमन

ड) रॉजर्स

५) जागतिक आरोग्य संघटना (WHO) _____ ची आदर्श व्याख्या करताना शारीरिक, मानसिक आणि सामाजिक दृष्ट्या निरोगी अवस्था असून आजारपणाचा अभाव असणे म्हटले आहे.

अ) आरोग्य

ब) सामान्य

क) शरीर

ड) यापैकी नाही

६) स्वतःविषयीची परिपूर्ण कल्पना किंवा ज्ञान असणे _____ संकल्पना म्हणतात.

अ) शरीर

ब) वास्तव-स्व

क) आदर्श-स्व

ड) स्व

७) आपल्या शरीराबद्दल आपल्यान काय वाटते त्याला _____ असे म्हणतात.

अ) आदर्श स्व

ब) स्व-प्रतिमा

क) आदर्श शरीर

ड) शरीर प्रतिमा

८) धनात्मक शरीर प्रतिमा व्यक्तित्वाच्या _____ शी संबंधित अधिकतम असते.

अ) बुद्धिमत्ता

ब) व्यक्तित्मत्त्व

क) लिंग

ड) स्व-आदर

Seat No.	
-------------	--

**B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
ENGLISH (Optional) (Paper – II)
Literatures in English**

Day and Date : Friday, 16-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer the following questions choosing the correct alternative : **10**

- 1) Who is Touchstone ?
 - a) A Courtier
 - b) A Shepherd
 - c) A Servant
 - d) A Jester
- 2) "A Thing of Beauty is Joy For Ever" is taken from
 - a) Ode to psyche
 - b) Ode to Nightingale
 - c) Ode to Beauty
 - d) Ode to Skylark
- 3) With whom does the poet personify 'Death' ?
 - a) A research caller
 - b) A young scholar
 - c) A woman
 - d) A gentleman caller
- 4) What is the name of 'God of Marriage' ?
 - a) Venus
 - b) Apollo
 - c) Hymen
 - d) Bacchus
- 5) To whom is the poem 'One Day I Wrote Her Name' addressed ?
 - a) Elizabeth Boyle
 - b) Elizabeth Harley
 - c) Queen Elizabeth
 - d) Elizabeth Bennet
- 6) What is the full name of the poet, of 'Richard Cory' ?
 - a) Edward Amis Robinson
 - b) Edwin Arlington Robinson
 - c) Elder Arthur Robinson
 - d) Edifer Alex Robinson

B) Answer the following questions briefly (**any two**) : **4**

1) Which number is erected on the monument by the state in poem 'Richard Cory'.

2) Complete the following line.

“Because I could not stop for Death”

3) Mention the theme of the poem 'The Unknown Citizen'.

4. Answer **any one** of the following questions given below : **10**

a) “As You Like It” is a typical pastoral comedy. Discuss.

b) Draw the character sketch of Orlando.

5. Answer the following question : **10**

Critically examine the theme of “Ode to Beauty”.

SLR-A – 103

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
SANSKRIT (Opt.) (Paper – II)
अभिज्ञानशाकुन्तलम् of Kalidas Acts I to IV Only

Day and Date : Friday, 16-5-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) **Answers to all questions should be written in one and the same answer book.**

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पूर्ण करा :

10

1) करुणरसः शाकुन्तलस्य _____ अंके अस्ति ।

a) 1 b) 3 c) 5 d) 4

2) _____ मृगोऽयं न हन्तव्यः ।

a) आश्रम b) वन c) देव d) श्रेष्ठः

3) शाकुन्तले नांदी _____ देवविषये अस्ति ।

a) शिव b) गणेश c) देवी d) राम

4) _____ शापस्य महत्वपूर्णा घटना ।

a) कण्वस्य b) वसिष्ठस्य c) दुर्वासस्य d) कपिलस्य

5) _____ अश्रूणि मुञ्चन्ति ।

a) लताः b) वृक्षाः c) पादपाः d) पर्णानि

6) शकुन्तलायाः प्रियसखी _____ ।

a) प्रियंवदा b) अनसूया c) अरुंधती d) गौतमी

7) शकुन्तला _____ मानसकन्या ।

a) कपिलस्य b) विश्वामित्रस्य c) गौतमस्य d) कण्वस्य

P.T.O.

- 8) कण्वदुहिता _____ अस्ति ।
 a) ऊर्वशी b) मेनका c) शकुन्तला d) रंभा
- 9) नाटकेषु _____ रम्यम् ।
 a) उत्तररामचरितम् b) शाकुन्तलं c) मृच्छकटिकं d) ऊरुभंगः
- 10) शकुन्तलायाः मदनलेखः _____ अंके अस्ति ।
 a) 1 b) 4 c) 3 d) 5
2. टीपा लिहा (6 पैकी 5) : 10
- 1) गौतमी
 - 2) नांदी
 - 3) प्रियंवदा
 - 4) सूत्रधार
 - 5) दुर्वासशापः
 - 6) शकुन्तलेचे प्रेमपत्र.
3. A) विवेचक टीपा लिहा (3 पैकी 2) : 6
- 1) शकुन्तलेचे निसर्गप्रेम
 - 2) शिकारीचे तोटे
 - 3) पिता कण्व.
- B) टीपा द्या (3 पैकी 2) : 4
- 1) अष्टमूर्तयः
 - 2) दुष्यंतप्रवेश
 - 3) अनसूया
4. शाकुन्तलाचे मूलाधार स्पष्ट करा. 10
- OR
- शाकुन्तलेची संवेदनशीलता वर्णन करा.
5. दुष्यन्ताचे काव्यचित्र रेखाटा. 10
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
OPT. PHYSICAL EDUCATION
Paper – II : History of Physical Education

Day and Date : Monday, 19-5-2014

Total Marks : 25

Time : 11.00 a.m. to 12.00 Noon

1. Choose the correct alternative. 5
- 1) The winners of ancient Olympic games were honoured by _____ placing a branch of _____ tree on their head.
A) Olive B) Pimpal C) Neem D) Banyan
 - 2) Olympic games held after every _____ year.
A) 4 B) 3 C) 5 D) 6
 - 3) Ancient Olympic started in
A) BC 776 B) 1896 C) BC 775 D) 880
 - 4) Who gives certificate for participation in Ancient Olympic ?
A) Nagarpal B) The king C) President D) Secretary
 - 5) America became freedom in
A) 1776 B) 1790 C) 1857 D) 1947
2. Short answer (**any five**) : 10
- 1) Who started “Ahinsa Pranali” ?
 - 2) In Ancient Olympic Women can participated only in
 - 3) Ancient Olympic was held at
 - 4) Who discover America ?
 - 5) Five days Ancient Olympics started from
 - 6) Give the name of the King who believed mischievously in chariot race.
3. Short notes (**any two**) : 10
- A) Physical Education in U.S.A.
 - B) Nature of ancient Olympics.
 - C) Reason of the decay of Ancient Olympics.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा.

५

१) प्राचीन ओलींपीक स्पर्धाकांचा गौरव कशाणे केला जात होता ?

अ) ऑलीव्ह ब) पिंपळ क) निंब ड) वड

२) ओलींपीक स्पर्धा दर _____ वर्षाची होतात.

अ) चार ब) तीन क) पाच ड) सहा

३) प्राचीन ओलींपीक कधी सुरु झाला ?

अ) इ.स. पूर्व ७७६ ब) १८९६ क) इ.स.पूर्व ७७५ ड) ८८०

४) स्पर्धेत सहभागी होण्याकरीता कोण प्रमाणपत्र देत होता ?

अ) नगरपाल ब) राजा क) अध्यक्ष ड) सचिव

५) अमेरीक कधी स्वतंत्र झाली ?

अ) १७७६ ब) १७९० क) १८५७ ड) १९४७

२. कोणतेही पाच (एका वाक्यात उत्तरे द्या) :

१०

१) “अहिंसा प्रणाली” कोणी सुरु केली ?

२) प्राचीन ओलींपीक मध्ये महीलांना कशात भाग घेण्याची परवांगी होती ?

३) प्राचीन ओलींपीक स्पर्धा कोठे भरत ?

४) अमेरीका कोणी शोधली ?

५) पाच दिवसाच्या प्राचीन ओलींपीक स्पर्धा कधी सुरु झाला ?

६) रथ शर्यतील खोवरडेपण करणारा राजा कोण ?

३. टिपा द्या (कोणत्याही दोन) :

१०

१) अमेरीकीतील शारीरिक शिक्षण.

२) प्राचीन ओलींपीक स्पर्धेचे स्वरूप.

३) प्राचीन ओलींपीक स्पर्धांन्हासाची कारणे.

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
OPT. ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Paper – II) (AIHC)
History of Political Institutions in Ancient India (Upto Mauryan Period)

Day and Date : Monday, 19-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select the appropriate word. 10
- 1) Indica text was written by
A) Megasthenese B) Kautilya
C) Kalidas D) Sham Shastri
- 2) Aang and Aagam literature is related to _____ religion.
A) Buddha B) Jain C) Vedic D) Shaiva
- 3) _____ Chinese foreign traveller visited India during the Gupta period.
A) Yuanchang B) Itising C) Fahiyen D) Latoze
- 4) _____ institutions was work as the national judicial system in the vedic period.
A) Vidhat B) Sabha C) Samiti D) Ratnin
- 5) _____ was the president of Sabha in Vedic period.
A) Purohit B) Gramani C) Her D) King
- 6) _____ Republic were stayed in the region of Aagra and Jaipur.
A) Arjunayan B) Madra C) Malav D) Sparta
- 7) _____ Republic was the most powerfull in ancient India.
A) Swat B) Yaudhaya C) Licchavi D) Malav

8) _____ was the founder King of Mauryan Empire.

- A) Chandragupta B) Bindusar
C) King Ashok D) Samudragupta

9) _____ was the capital city of Mauryas empire.

- A) Sanchi B) Sarnath C) Vaishali D) Pataliputra

10) _____ was the Chief of Gram administration in Maurya period.

- A) Gramani B) Gramic C) King D) Purohit

2. Write short answers on **any four** of the following : **8**

- 1) Give the Historical importance of Mahabharat.
- 2) Trace the Chinese foreign traveller account.
- 3) Explain the nature of Sabha.
- 4) State the nature of ancient republic.
- 5) Write information about the Licchavi Republic.
- 6) Discuss the Judicial system in mauryan period.

3. Write short note (**any four**) : **12**

- 1) Greek foreign travell account.
- 2) Jain and Buddha Literature.
- 3) Work of Sabha.
- 4) Features of ancient republic.
- 5) Civil administration policy of Mauryas.
- 6) Local administration policy in Maurya period.

4. Explain the importance of archaeological sources and Kautilya Arthashastra for the study of political and Economic institutions in ancient India. **10**

OR

Discuss the structure, nature and work of the samiti in Vedic age.

5. Describe the military administration of Mauryas. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

१) इंडिका हा ग्रंथ _____ यानी लिहिला.

अ) मॅगिस्थेनिस ब) कौटील्य क) कालीदास ड) शाम शास्त्री

२) अंग व आगम साहित्य _____ धर्माशी संबंधीत आहे.

अ) बौद्ध ब) जैन क) वैदिक ड) शैव

३) _____ चिनी प्रवाशाने गुप्त काळात भारताला भेट दिलेली होती.

अ) ह्यूएनत्संग ब) इत्सिंग क) फाहियान ड) लाओत्से

४) वैदिक काळात _____ ही संस्था राष्ट्रीय न्यायालय म्हणून काम करित होती.

अ) विद्य ब) सभा क) समिती ड) रत्नीन

५) वैदिक काळात _____ हा सभेचा अध्यक्ष होता.

अ) पुरोहीत ब) ग्रामणी क) हेर ड) राजा

६) आग्रा आणी जयपूरच्या प्रदेशात _____ हे गणराज्य अस्तित्वात होते.

अ) अर्जुनायन ब) मद्र क) मालव ड) स्पार्टा

७) प्राचीन भारतातील _____ हे गणराज्य सर्वात सामर्थ्यशाली होते.

अ) स्वात ब) यौद्धेय क) लिच्छवी ड) मालव

८) _____ हा मौर्य साम्राज्याचा संस्थापक होय.

अ) चंद्रगुप्त ब) बिंदुसार क) राजा अशोक ड) समुद्रगुप्त

९) मौर्य साम्राज्याची _____ ही राजधानी होती.

अ) सांची ब) सारनाथ क) वैशाली ड) पाटलीपुत्र

१०) मौर्य काळातील ग्राम प्रशासनाचा प्रमुख _____ हा होता.

अ) ग्रामणी ब) ग्रामिक क) राजा ड) पुरोहित

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा :

५

- १) महाभारत ग्रंथाचे ऐतिहासिक महत्व सांगा.
- २) चिनी परकिय वृतांत स्पष्ट करा.
- ३) सभेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ४) प्राचीन गणराज्याचे स्वरूप विशद करा.
- ५) लिच्छवी गणराज्याची माहिती लिहा.
- ६) मौर्य काळातील न्याय व्यवस्थेची चर्चा करा.

३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) ग्रीक परकिय वृतांत.
- २) जैन व बौद्ध साहित्य
- ३) सभेची कार्ये
- ४) प्राचीन गणराज्याची वैशिष्ट्ये
- ५) मौर्यांची मुलकी शासन व्यवस्था
- ६) मौर्य काळातील स्थानिय प्रशासन व्यवस्था.

४. प्राचीन भारतीय राजकिय व आर्थिक संस्थांच्या अभ्यासाचे साधन म्हणून उत्खलित साधने व कौटील्याच्या अर्थशास्त्राचे महत्व स्पष्ट करा.

१०

किंवा

वैदिक काळातील समितीची रचना, स्वरूप व कार्याची चर्चा करा.

५. मौर्यांच्या लष्करी प्रशासन व्यवस्थेचे वर्णन करा.

१०

SLR-A – 114

Seat
No.

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
Opt. ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE
Paper – III : History of Social Institutions in Ancient India

Day and Date : Tuesday, 20-5-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10

- 1) To know about the early vedic period _____ is the main literary source available.
a) Rigved b) Ramayan c) Mahabharat d) Smruti
- 2) Adhyayan, Yadnya, Yajan and Military skill were the duties of _____ Varna.
a) Brahmin b) Kshatriya c) Vaishya d) Shudra
- 3) In ancient India life was divided into _____ Ashramas.
a) Two b) Four c) Six d) Eight
- 4) The student who complete his education in Gurukul was called
a) Tapasvi b) Snatak c) Shishya d) Vidyarthi
- 5) During Mauryan period education was allowed for only _____ women.
a) Unmarried b) Married c) Royal family d) Widow
- 6) _____ Ashram was considered as important Ashram in human life.
a) Brahmacharya b) Grihastha
c) Vanaprastha d) Sanyas
- 7) Dharmapal, Chandrapal, Shilbhadra were the Chancellors of _____ University.
a) Nalanda b) Taxilla
c) Kashi d) Vikramshilla

P.T.O.

- 8) The phrase Streedhan stands for woman's _____ property.
 a) Family b) Husband c) Own property d) Son
- 9) Varna system was responsible to originate _____ system.
 a) Marriage b) Education c) Ashram d) Caste
- 10) In the Rigveda _____ woman formed the Richas.
 a) Lopamudra b) Gargi c) Maitreyi d) Sumedha

2. Write short answers **any four** of the following :

8

- 1) Explain briefly the Dharm Purushartha.
- 2) Describe the Pancharunas.
- 3) State the importance of Artha Purushartha.
- 4) Why the Sanyas Ashram was difficult to follow for common man ? Explain.
- 5) Highlight the salient features of Nalanda University.
- 6) Describe the duties of Brahmin Varna.

3. Write short notes on **any four** of the following :

12

- A) Concept of Moksha Purushartha.
- B) Grahasthashram.
- C) Ashram Education system.
- D) Duties of Vaishya Varna.
- E) Kashi University.
- F) Practice of Sati.

4. Explain the Varna system with reference to Kshatriya and Shudra Varna in Ancient India.

10

OR

Describe the women education in Ancient India.

5. Discuss in detail the relation between Guru and Shishya in Gurukul education system.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) वैदिक कालखंडाची माहिती मिळविण्यास _____ हे प्रमुख साधन आहे.
अ) ऋग्वेद ब) रामायण क) महाभारत ड) स्मृती
- 2) अध्ययन, यज्ञ, याजन आणि लष्करी कौशल्य ही _____ वर्णाची कर्तव्ये होती.
अ) ब्राह्मण ब) क्षत्रिय क) वैश्य ड) शूद्र
- 3) प्राचीन भारतात जीवनाची विभागणी _____ आश्रमात केलेली होती.
अ) दोन ब) चार क) सहा ड) आठ
- 4) गुरुकुलात शिक्षण पूर्ण करणाऱ्या विद्यार्थ्याला _____ म्हटले जात असे.
अ) तपस्वी ब) स्नातक क) शिष्य ड) विद्यार्थी
- 5) मौर्य काळात शिक्षण घेण्याचा अधिकार फक्त _____ स्त्रीयांना होता.
अ) अविवाहित ब) विवाहीत क) राजघराणे ड) विधवा
- 6) मानवी जीवनात _____ आश्रमाला महत्वाचा आश्रम मानलेले होते.
अ) ब्रह्मचर्य ब) गृहस्थ क) वानप्रस्थ ड) संन्यास
- 7) धर्मपाल, चंद्रपाल, शिलभद्र हे _____ विद्यापीठाचे कुलपती होते.
अ) नालंदा ब) तक्षशिला क) काशी ड) विक्रमशिला
- 8) स्त्रीधन ही संज्ञा स्त्रीच्या _____ संपत्तीशी निगडीत आहे.
अ) कुटुंब ब) पती क) स्वतःची ड) मुलगा
- 9) वर्णव्यवस्था ही _____ व्यवस्था निर्माण होण्यास कारणीभूत ठरली.
अ) विवाह ब) शिक्षण क) आश्रम ड) जाती
- 10) _____ या स्त्रीने ऋग्वेदात ऋचांची निर्मिती केली.
अ) लोपामुद्रा ब) गार्गी क) मैत्रेयी ड) सुमेधा

2. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : 8
- 1) धर्म पुरुषार्थाचे थोडक्यात स्पष्टीकरण द्या.
 - 2) पंचक्रणांचे वर्णन करा.
 - 3) अर्थ पुरुषार्थाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 - 4) सर्वसामान्यांना संन्यास आश्रम कठीण वाटत असे त्याचे स्पष्टीकरण करा.
 - 5) नालंदा विद्यापीठाच्या वैशिष्ट्यांवर प्रकाश टाका.
 - 6) ब्राह्मण वर्णाची कर्तव्ये विशद करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा : 12
- अ) मोक्ष पुरुषार्थ संकल्पना
 - ब) गृहस्थाश्रम
 - क) आश्रम शिक्षण पद्धती
 - ड) वैश्य वर्णाची कर्तव्ये
 - इ) काशी विद्यापीठ
 - फ) सती प्रथा.
4. प्राचीन भारतातील क्षत्रिय वर्ण आणि शूद्र वर्णांच्या संदर्भासह वर्णव्यवस्था स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- प्राचीन भारतातील स्त्री शिक्षण पद्धती विशद करा.
5. गुरुकुल शिक्षण पद्धतीमधील गुरु शिष्य संबंधावर सविस्तर चर्चा करा. 10
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
Opt. SOCIOLOGY (Paper – III)
Indian Social Problems

Day and Date : Tuesday, 20-5-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **All questions carry equal marks.**

1. Multiple choice questions.

10

- 1) Who propounded the Labeling approach about social problem ?
 - a) Merrit
 - b) Aelit
 - c) Rose
 - d) Bekar
- 2) In which city in India found a highly rate of 'Dowry-Death' ?
 - a) Mumbai
 - b) Delhi
 - c) Pune
 - d) Kanpur
- 3) According to the 1921 census what was the proportion of women ?
 - a) 945
 - b) 955
 - c) 940
 - d) 936
- 4) How many types of poverty ?
 - a) Three
 - b) Four
 - c) Two
 - d) Five
- 5) How many people are living 'poverty line' in India ?
 - a) 50%
 - b) 40%
 - c) 30%
 - d) 20%
- 6) In which year the "AIDS" patient found ?
 - a) 1971
 - b) 1981
 - c) 1991
 - d) 2001
- 7) Which of the following element is not related to 'Drug' ?
 - a) Heroin
 - b) Morphine
 - c) Rum
 - d) Soda

- 8) Which of the following is a cause of 'Drug Addiction' ?
a) Social	b) Religious
c) Mental	d) All the above
- 9) In which country found highly 'AIDS' patient ?
a) India	b) France
c) America	d) England
- 10) In which year 'Jawahar Rojgar Yojana' launched in India ?
a) 1979	b) 1989
c) 1999	d) 2000

2. Answer **any four** in brief :

8

- 1) What is meant by 'Social-Disorganization' ?
- 2) Define the 'Unemployment'.
- 3) State any two causes of poverty.
- 4) State any two remedies on 'Drug-Addiction'.
- 5) Define 'AIDS'.
- 6) State any two effects of "AIDS".

3. Write short notes on **any four** :

12

- 1) "Man and Nature Collection Theory".
- 2) Labeling approach about social problem.
- 3) Nature of Poverty.
- 4) Causes of 'Drug-Addiction'.
- 5) Remedies on 'AIDS'.
- 6) Remedies on unemployment.

4. A) Explain the causes of social problems.

OR

B) State the causes of unemployment.

10

5. Explain the sociological approach about social problems.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) सामाजिक समस्येविषयीचा लेबलिंग दृष्टिकोण कोणी मांडला ?
अ) मेरिट
ब) एलियेट
क) रॉस
ड) बेकर
- २) भारतातील कोणत्या शहरात हंडाबळीचे प्रमाण अधिक आहे ?
अ) मुंबई
ब) दिल्ली
क) पूर्णे
ड) कानपूर
- ३) १९२१ च्या जनगणनेनुसार स्त्रियांचे प्रमाण किती ?
अ) ९४५
ब) ९५५
क) ९४०
ड) ९३६
- ४) दारिद्र्याचे प्रकार किती ?
अ) तीन
ब) चार
क) दोन
ड) पाच
- ५) भारतात दारिद्र्य रेषेखाली जीवन जगणाऱ्या लोकांचे प्रमाण किती ?
अ) ५०%
ब) ४०%
क) ३०%
ड) २०%
- ६) कोणत्या वर्षी एडसचा रोगी आढळून आला ?
अ) १९७१
ब) १९८१
क) १९९१
ड) २००१
- ७) खालीलपैकी कोणता घटक मादक द्रव्याशी संबंधित नाही ?
अ) हेराईन
ब) मॉर्फिन
क) रम्
ड) सोडा
- ८) खालीलपैकी व्यसनाधिनतेचे कारण कोणते ?
अ) सामाजिक
ब) धार्मिक
क) मानसिक
ड) वरिल्लपैकी सर्व

९) कोणत्या राष्ट्रात एडस्चे सर्वाधिक रोगी आडळून येतात ?

- अ) भारत
ब) फ्रांस
क) अमेरिका
ड) इंग्लंड

१०) भारतात कोणत्या वर्षी 'जवाहार रोजगार योजना' सुरू करण्यात आली ?

- अ) १९७९
ब) १९८९
क) १९९९
ड) २०००

२. कोणत्याही चारांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

- १) सामाजिक विघटन म्हणजे काय ?
- २) बेकारीची व्याख्या करा.
- ३) गरिबीची कोणतीही दोन कारणे सांगा.
- ४) व्यसनाधिनतेवरची कोणतेही दोन उपाय सांगा.
- ५) एडस्ची व्याख्या करा.
- ६) एडस्चे कोणतेही दोन परिणाम सांगा.

३. कोणत्याही चारावर टिपा लिहा :

१२

- १) मानव व निसर्ग निवडीचे तत्व.
- २) सामाजिक समस्येविषयीचा लेबलिंग दृष्टिकोण.
- ३) दारिद्र्याचे स्वरूप.
- ४) व्यसनाधिनतेची कारणे.
- ५) एडस्वरील उपाययोजना.
- ६) बेकारीवरील उपाययोजना.

४. अ) सामाजिक समस्येची कारणे स्पष्ट करा.

किंवा

ब) बेकारीची कारणे सांगा.

१०

५. सामाजिक समस्येविषयीचा समाजशास्त्रीय दृष्टिकोण स्पष्ट करा.

१०

SLR-A – 116

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
Opt. Paper – II : MILITARY SCIENCE (N.C.C.)
(Boys)

Day and Date : Wednesday, 21-5-2014

Max.Marks : 25

Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : **5**
- 1) In 'Pichhe Mur' we turn _____ degrees.
a) 180 b) 150 c) 120 d) 90
 - 2) A red colour in N.C.C. flag shows for _____
a) Airforce b) Army c) Navy d) None of these
 - 3) _____ is given to the President of India.
a) General Salute b) Salami Shastra
c) Rashtriya Salute d) None of these
 - 4) In Vishram position the distance between the feet is _____ inches.
a) 6 b) 7 c) 9 d) 12
 - 5) The Motto of N.C.C. is _____
a) Unity and discipline b) Unity
c) Discipline d) None of these
2. Attempt **any two** of the following questions : **4**
- 1) Write down the names of camps in N.C.C.
 - 2) Write down the names of the parts of SLR.
 - 3) Give the back bearing for the following forward bearings
i) 140 degrees ii) 150 degrees
3. Write short notes on **any two** of the following : **6**
- 1) Ideal camp site
 - 2) Benefits of drill
 - 3) Camouflage and concealment.

P.T.O.

4. Describe the benefits of N.C.C. training. 5

OR

Write a note on guard of honour.

5. Explain the importance of military science (N.C.C.) as a subject. 5

मराठी रूपांतर
(मुले)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५

- १) 'पीछेमूड' करतांना आपण _____ डिग्री टर्न करतो.
अ) १८० ब) १५० क) १२० ड) ९०
- २) एन्.सी.सी. झेंड्यामधील लाल रंग _____ दर्शवितो.
अ) एअरफोर्स ब) आर्मी क) नेव्ही ड) यापैकी एकही नाही
- ३) भारताच्या राष्ट्रपतींना _____ दिला जातो.
अ) जनरल सॅल्यूट ब) सलामी शस्त्र क) राष्ट्रीय सॅल्यूट ड) यापैकी एकही नाही
- ४) विश्राम पोजिशनमध्ये दोन्ही पायातील अंतर _____ इंच असते.
अ) ६ ब) ७ क) ९ ड) १२
- ५) _____ हे एन्.सी.सी. चे ध्येयवाक्य आहे.
अ) युनिटी अँड डिसिप्लिन ब) युनिटी
क) डिसिप्लिन ड) यापैकी एकही नाही

२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४

- १) एन्.सी.सी. मधील कॅम्पस्ची नावे लिहा.
२) एस्.एल्.आर. च्या विविध भागांची नावे लिहा.
३) खालील फॉरवर्ड बेअरिंगचे बॅक बेअरिंग लिहा.
i) १४० डिग्री ii) १५० डिग्री

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६

- १) आदर्श कॅम्प साईट
२) ड्रीलचे फायदे
३) कॅम्पोफ्लेज आणि कन्सीलमेंट

४. एन्.सी.सी. ट्रेनिंगचे फायदे सविस्तर लिहा. ५

किंवा

गार्ड ऑफ ऑनरवरती सविस्तर टीप लिहा.

५. एक विषय म्हणून मिलिटरी सायन्स (एन्.सी.सी.) चे महत्व स्पष्ट करा. ५

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
Opt. Paper – II : MILITARY SCIENCE (N.C.C.)
(Girls)

Day and Date : Wednesday, 21-5-2014

Max.Marks : 25

Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : 5
- 1) In 'Pichhe Mur', we turn _____ degrees.
a) 180 b) 150 c) 120 d) 90
 - 2) A red colour in N.C.C. flag shows for _____
a) Airforce b) Army c) Navy d) None of these
 - 3) _____ is given to the President of India.
a) General Salute b) Salami Shastra
c) Rashtriya Salute d) None of these
 - 4) In Vishram position the distance between the feet is _____ inches.
a) 6 b) 7 c) 9 d) 12
 - 5) The Motto of N.C.C. is _____
a) Unity and discipline b) Unity
c) Discipline d) None of these
2. Attempt **any two** of the following questions : 4
- 1) Write down the names of camps in N.C.C.
 - 2) Write down the names of the parts of SLR.
 - 3) Give the back bearing for the following forward bearings :
i) 140 degrees ii) 150 degrees
3. Write short notes on **any two** of the following : 6
- 1) Ideal camp site
 - 2) Platoon formations
 - 3) Camouflage and concealment.

4. Describe the benefits of N.C.C. training.

5

OR

Write a note on ground to map.

5. Explain the importance of military science (N.C.C.) as a subject.

5

मराठी रूपांतर
(मुली)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा :

५

१) 'पीछेमूड' करतांना आपण _____ डिग्री टर्न करतो.

अ) १८० ब) १५० क) १२० ड) ९०

२) एन्.सी.सी. झेंड्यामधील लाल रंग _____ दर्शवितो.

अ) एअरफोर्स ब) आर्मी क) नेव्ही ड) यापैकी एकही नाही

३) भारताच्या राष्ट्रपतींना _____ दिला जातो.

अ) जनरल सॅल्यूट ब) सलामी शस्त्र क) राष्ट्रीय सॅल्यूट ड) यापैकी एकही नाही

४) विश्राम पोजिशनमध्ये दोन्ही पायातील अंतर _____ इंच असते.

अ) ६ ब) ७ क) ९ ड) १२

५) _____ हे एन्.सी.सी. चे ध्येयवाक्य आहे.

अ) युनिटी अँड डिसिप्लिन ब) युनिटी
क) डिसिप्लिन ड) यापैकी एकही नाही

२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :

४

१) एन्.सी.सी. मधील कॅम्पस्ची नावे लिहा.

२) एस्.एल्.आर. च्या विविध भागांची नावे लिहा.

३) खालील फॉरवर्ड बेअरिंगचे बॅक बेअरिंग लिहा.

i) १४० डिग्री ii) १५० डिग्री

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा :

६

१) आदर्श कॅम्प साईट

२) प्लाटून फॉर्मेशनस्

३) कॅमोफ्लेज आणि कन्सीलमेंट

४. एन्.सी.सी. ट्रेनिंगचे फायदे सविस्तर लिहा.

५

किंवा

'ग्राउन्ड टू मॅप' यावर सविस्तर टीप लिहा.

५. एक विषय म्हणून मिलिटरी सायन्स (एन्.सी.सी.) चे महत्व स्पष्ट करा.

५

Seat No.	
----------	--

**B.A. II (III Semester) Examination, 2014
(N.S.S.) (Paper – II) (Opt.)
NATIONAL SERVICE SCHEME**

Day and Date : Wednesday, 21-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Fill in the blanks : 10

- 1) Personality word comes from _____ word.
 - a) Latin
 - b) Arabian
 - c) Parsi
 - d) None of these
- 2) Adopted villages distance should be _____ from college.
 - a) Long
 - b) Near
 - c) Far away
 - d) None of these
- 3) There are _____ aspects of development of man.
 - a) Four
 - b) Five
 - c) Two
 - d) None of these
- 4) Heredity, environment and _____ those are important factors of personality development.
 - a) Education
 - b) Money
 - c) Time
 - d) None of these
- 5) Young stage _____ approach is generally found.
 - a) Positive
 - b) Negative
 - c) Happy
 - d) None of these
- 6) _____ collection is important process in social survey.
 - a) Data
 - b) Money
 - c) Student
 - d) None of these

- 7) Regional isolation is significant of
a) Villages
b) City
c) Colleges
d) None of these
- 8) _____ transferred from mother to baby.
a) Heredity
b) Leadership
c) Status
d) None of these
- 9) _____ is the democratic leadership.
a) Prime Minister
b) Shankar
c) Hitler
d) None of these
- 10) _____ non-government organization helpful to adopted village.
a) Lions Club
b) Self Saving Group
c) Co-op. Societies
d) None of these
2. Write short answer of the following (**any four**) : 8
- 1) Heredity and development
 - 2) Force Leadership
 - 3) Causes of village adaptations
 - 4) Data collection
 - 5) Womens leadership
 - 6) Rural problems.
3. Write short notes (**any four**) : 12
- 1) Personality development and N.S.S.
 - 2) Types of Leadership
 - 3) Hypothesis
 - 4) Adaptation programme
 - 5) Physical aspects of human development
 - 6) Problems of adopted villages.
4. A) What are the qualities of constructive leadership ? 10
- OR
- B) Suggest the activities which will be undertaken in the adopted village. 10
5. Analyse the four aspects of personality development. 10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. रिकाम्या जागा भरा :

१०

- १) पर्सनॅलीटी हा शब्द _____ मधून आला आहे.
अ) लॅटिन ब) अरेबियन
क) पार्शी ड) यापैकी नाही
- २) दत्तक खेड्याचे अंतर महाविद्यालया पासून _____ असावे.
अ) लांब ब) जवळ
क) अतिलांब ड) यापैकी नाही
- ३) मानवी विकासाच्या _____ अवस्था आहेत.
अ) चार ब) पाच
क) दोन ड) यापैकी नाही
- ४) व्यक्तिमत्व विकासाचे अनुवंश, पर्यावरण व _____ हे महत्वाचे घटक आहेत.
अ) शिक्षण ब) पैसा
क) वेळ ड) यापैकी नाही
- ५) सामान्यपणे तरूणावस्थेत _____ दृष्टीकोन आढळता.
अ) सकारात्मक ब) नकारात्मक
क) उत्साही ड) यापैकी नाही
- ६) _____ संकलनाला सामाजिक सर्वेक्षणात महत्व असते.
अ) माहिती ब) पैसा
क) विद्यार्थी ड) यापैकी नाही
- ७) प्रादेशिक एकाकीपणा हे _____ चे वैशिष्ट्ये आहे.
अ) खेडी ब) शहर
क) महाविद्यालय ड) यापैकी नाही
- ८) मातेकडून बालका मध्ये _____ संक्रमित होते.
अ) अनुवंशिकता ब) नेतृत्व
क) स्थिती ड) यापैकी नाही
- ९) _____ हे नेतृत्व लोकशाहीचे आहे.
अ) पंतप्रधान ब) शंकर
क) हिटलर ड) यापैकी नाही
- १०) _____ ही अशासकीय संघटन दत्तक खेड्यात मदत करते.
अ) लायन्स क्लब ब) स्वयंबचत गट
क) सहकारी संस्था ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) अनुवंशीकता व विकास
 - २) दादागिरी करणारे नेतृत्व
 - ३) दत्तक खेड्याची कारणे
 - ४) माहिती संकलन (Data Collection)
 - ५) महिला नेतृत्व
 - ६) ग्रामीण समस्या.
३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) एन्.एस्.एस. आणि व्यक्तिमत्व विकास
 - २) नेतृत्व प्रकार
 - ३) गृहित कृत्ये
 - ४) दत्तक कार्यक्रम
 - ५) व्यक्ति विकासातील शारीरिक घटक
 - ६) दत्तक खेड्यांच्या समस्या.
४. अ) यशस्वी नेत्याचे गुण कोणते ते विशद करा. १०
किंवा
- ब) दत्तक खेड्यात घेता येतील अशी कामे सूचवा. १०
५. व्यक्तिमत्व विकासाचे चार पैलूंचे विश्लेषण करा. १०
-

SLR-A – 12

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – I) (Old) Examination, 2014
KANNADA Compulsory
Modern Prose and Poetry

Day and Date : Friday, 4-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಸಮನ್ವಯ ಕವಿ

ಅ) ಕಣವಿ

ಆ) ಬೇಂದ್ರೆ

ಇ) ಕಾರಂತ

ಈ) ಚಂಪಾ

2) Translation ಎಂದರೆ

ಅ) ವಾದ

ಆ) ಅನುವಾದ

ಇ) ಸಂವಹನ

ಈ) ಸಂದೇಶ

3) ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ

ಅ) ಬೇಂದ್ರೆ

ಆ) ಪಂಪ

ಇ) ಸಿಂಪಿ

ಈ) ಎನ್ನೆ

4) ಕುರಿಗಳು _____ ಕುರಿಗಳು.

ಅ) ಗುರುವೆ

ಆ) ಸಾರ್

ಇ) ಒಡೆಯ

ಈ) ಮಂತ್ರಿ

5) ಲೇಖನ ಎಂಬುದು ಒಂದು

ಅ) ನಾಟಕ

ಆ) ಸಿನಿಮಾ

ಇ) ಕಲೆ

ಈ) ಕಾಲಹರಣ

6) ಮೇಲೊಂದು ಗರುಡ

ಅ) ಓಡುತಿದೆ

ಆ) ಹಾರುತಿದೆ

ಇ) ಕಂಡಿದೆ

ಈ) ಇಲ್ಲ

7) ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ _____ ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ

ಅ) ಅಮ್ಮ

ಆ) ಅಣ್ಣ

ಇ) ತಾಯಿ

ಈ) ಅಕ್ಕ

8) ಅನುವಾದದ ಪ್ರಯೋಜನ _____ ಸಾಧನೆ.

ಅ) ಹಣ

ಆ) ಜ್ಞಾನ

ಇ) ಜಗಳ

ಈ) ಏನೂ ಇಲ್ಲ

P.T.O.

9) ವಾರದಾಗ_____ ಸಾರಿ ಬಂದು ಹೋಗಾಂವಾ.

ಅ) ಐದು

ಆ) ಮೂರು

ಇ) ನಾಲ್ಕು

ಈ) ಹತ್ತು

10) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆ

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

1) ಮಲ್ಲಿಗೆ ವಾಸನೆ ಹೇಗಿದೆ ?

2) ಇಂದಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಹೇಗಿದ್ದಾನೆ ?

3) ಸರಕಾರಿ ಪತ್ರದ ಲಕ್ಷಣ.

4) ಪತ್ರದ ಲಾಭಗಳು.

5) ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ ?

6) ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಎಷ್ಟು ?

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

1) ಭಾಷಣ ಏಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ?

2) ಪತ್ರಲೇಖನದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಯಾವುವು ?

3) ಇಂದಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು.

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

1) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ದೇಶ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

2) ಕುರಿಗಳು ಸಾರ್ - ಕವಿತೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

5. ಅನುವಾದದ ಪ್ರಯೋಜನ-ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

10

Seat No.	
----------	--

**B.A. – II (Sem. – III) Examination, 2014
NATIONAL SERVICE SCHEME (Paper – III) (N.S.S.)
(Optional)**

Day and Date : Thursday, 22-5-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks : 10

- 1) _____ method is most useful for the community work.
a) Social b) Group
c) Individuals d) None of these
- 2) _____ is important for the programme organisation.
a) Evaluation b) Money
c) Time d) Government Support
- 3) In self saving group _____ are mostly active in rural area.
a) Male b) Female
c) Children d) Government
- 4) _____ is the long form of D.P.A.P.
a) Drought Protection Area Programme
b) Drought Prone Area Protection
c) Drought Planning Area Project
d) None of these
- 5) In India Water Protection Act was passed in
a) 1974 b) 1986
c) 1947 d) 2004
- 6) First World Environmental Conference was held at _____ in the year 1982.
a) Stockholm b) Shicago
c) London d) Mumbai

- 7) _____ is an universal problem.
a) Global warming	b) Lack of water
c) Lack of money	d) None of these
- 8) Baba Amte's social work is considered as _____ type of work.
a) Group	b) Individual
c) Community	d) None of these
- 9) 33% of forest cover is necessary for the _____ protection.
a) Water	b) Environment
c) Soil	d) Population
- 10) Not me but you this is a moto of
a) F.P.A.I.	b) N.S.S.
c) N.C.C.	d) None of them

2. Write short answer of the following (**any four**) :

8

- 1) What are the types of social work in community ?
- 2) Group social work is useful in community work. Explain in brief.
- 3) What is aim of self saving group ?
- 4) What is disaster ?
- 5) What are the problems of Global warming ?
- 6) Explain in brief D.P.A.P.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Limitation of Individual work
- 2) Stages of programme planning
- 3) Water Protection Acts (1974)
- 4) Protection of Global Warming
- 5) I.R.D.P.
- 6) Community social work

4. A) Employment Guarantee Scheme is very useful in rural area. Discuss in brief.

10

OR

B) Environment Protection Act 1986.

5. Discuss the importance of social forestry in Environment Protection.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. रिकाम्या जागा भरा.

१०

- १) समाजात काम करण्यासाठी मुख्यतः _____ ही पद्धत उपयोगी पडते.
अ) सामाजीक ब) गट क) वैयक्तिक ड) यापैकी नाही
- २) कार्यक्रम नियोजना मध्ये _____ महत्वाचे असते.
अ) परिक्षण ब) पैसा क) वेळ ड) शासनाची मदत
- ३) स्वयंबचत गटा मध्ये ग्रामीण विभागात _____ यांचे कार्य प्रभावी आहे.
अ) पुरुष ब) महिला क) मुले ड) शासन
- ४) डी.पी.ए.पी. चे _____ असे विस्तारीत रूप आहे.
अ) दष्काळ निवारण प्रदेश कार्यक्रम ब) दुष्काळ निवारण कार्यक्रम
क) दष्काळ नियोजन प्रदेश प्रकल्प ड) यापैकी नाही
- ५) भारतात जलप्रदूषण प्रतिबंधक व नियंत्रण कायदा _____ साली संमत झाला.
अ) १९७४ ब) १९८६ क) १९४७ ड) २००४
- ६) १९८२ मध्ये _____ येथे प्रथम जागतीक पर्यावरण परीषद आयोजित केली.
अ) स्टॉकहोम ब) शिकागो क) लंडन ड) मुंबई
- ७) _____ ही जागतीक समस्या आहे.
अ) जागतीक तापमान वृद्धी ब) पाण्याचा प्रश्न
क) पैशाची समस्या ड) यापैकी नाही
- ८) बाबा आमटेयांचे सामाजीक कार्य _____ प्रकारात गणले जाते.
अ) गट ब) वैयक्तिक क) सामाजीक ड) यापैकी नाही
- ९) _____ नियंत्रणासाठी जंगलाचे ३३ टक्के आवरण जमिनीवर असणे गरजेचे आहे.
अ) पाणी ब) पर्यावरण क) मृदा ड) लोकसंख्या
- १०) मी माझ्यासाठी नाही इतरांसाठी हे घोस वाक्य _____ योजनेचे आहे.
अ) फॉर्मिली प्लॅनिंग असो. इंडिया ब) एन्. एस्. एस्.
क) एन. सी. सी. ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) समाजात काम करण्याच्या किती पद्धती आहेत.
 - २) समुह पद्धती समाजात काम करण्याची उपयोगी पद्धत आहे थोडक्यात स्पष्ट करा.
 - ३) स्वयं बचत गटांचे ध्येय कोणते आहे ?
 - ४) आपत्ती म्हणजे काय ?
 - ५) वैश्विक तापमान वृद्धीमुळे कोणत्या समस्या निर्माण होतात.
 - ६) डी. पी. अ.पी. चे थोडक्यात वर्णन करा.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) वैयक्तिक कार्याच्या मर्यादा
 - २) कार्यक्रम नियोजनाचे टप्पे
 - ३) जलप्रदूषण प्रतिबंधक कायदा (१९७४)
 - ४) जागतीक तपमान वृद्धी वरील उपाय
 - ५) आय. आर. डी. पी.
 - ६) सामाजिक कार्य पद्धती
- ४.अ) रोजगार हमी योजना ग्रामीण विभागात उपयोगी आहे. हे स्पष्ट करा. १०
- अथवा
- ब) पर्यावरण प्रतिबंधक कायदा १९८६.
५. पर्यावरण संरक्षणासाठी सामाजिक वनीकरणाचे महत्त्व स्पष्ट करा. १०
-

SLR-A – 123

Seat
No.

B.A. – II (Sem. – III) Examination, 2014
Opt. PRAKRIT
Paiya Kaha (Paper – II)
प्राकृत (पाइय कहा)

Day and Date : Thursday, 22-5-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १०
- १) _____ सव्वगुण-संपन्नो चंदजसो नाम पुत्तो ।
(तीए, तीएंविं, तीएणि, तीएवे)
- २) राया _____ धरेइ ।
(छत्तं, छत्तो, छत्तंगो, छत्तंवा)
- ३) जम्मण-मरण-योग-सोग-पउरो _____ संसारो ।
(असारो, असारोणो, असारोमि, असारोणी)
- ४) _____ चउ-सरण-गमणं ।
(पडिवज्जसु, पडिवज्जसुसि, पडिवज्जमि, पडिवज्जई)
- ५) जओ _____ सम्मत्त मूलं जिणधम्मं गाहिओ ।
(एयाए, एयाएओ, एयाएय, एयाएण)
- ६) राया चित्तसभा _____ नत्थि ।
(तुम्हदो, तुम्हस्स, तुम्हेण, तुम्हाये)
- ७) जइ जिणाणं मुणीणं च पूयं _____ ।
(करेमि, करेमिसि, करेमिहि, करेसा)
- ८) पुत्तस्स वि एसो _____ विणासं करिस्सइ ।
(पावी, पावीणे, पावीई, पावीसा)

P.T.O.

९) सुविण-सूझ्या _____ तीसे दुहिया ।
(जागया, जागयत्ता, जागयास्स, जागयांति)

१०) सा दिसाओ न _____ ।
(जाणइ, जाणइत्ता, जाणइणं, जाणइंतो)

२. भाषांतर करा (कोणतेही ५) :

१०

- १) अन्नया आगओ इंद महूसवो । दोमुह राइणा आइट्टा नायर-जणा, 'उब्भेह इंदकेउं । तओ मंगल नंदी महारवेण धवल-धयवडा-डोय-खिखिणी जाल अलंकिओ वरं अल्ल-दाओ-मणिरयण-माला-भूसिओ नाणाविह-पलंबमाण-फल निवह-चिंचइओ उब्भिओ इंदकेऊ ।
- २) अन्नया मणिरहो मयणरेहं दट्टूण अज्झोववन्नो चिंतितुं पयत्तो । कहं पुण एयाए सह मम संजोओ भविस्सइ । अहवा ताव पढमं पीइं करेमि । पच्छा चित्तभावं नाऊण जहाजोगं करिस्सामि ।
- ३) करकंडू यमहा-सासणो जाओ । सो किल गोउलप्पिओ । अणेगाणि तस्स गोउलाणि जायाणि । जाव-सरय-काले एगं गो-वच्छ थोर-गतं सेयं पिच्छइ । भणइ, एयस्स मायरं मा दुहेज्जह । जया वड्ढिओ होज्जा तया अण्णाणं गावीण दुद्धं पाएज्जाह ।
- ४) तओ नवकारं अणुसरंती पट्टिया एग-दिसाए । जाव दूरं गया । ताव दिट्ठो, एगो तावसो । तस्स मूलं गया । अभिवाइओ सो । पुच्छिया तेण, कओ सि अम्मो इहागया ।
- ५) पढम-पाउसो य तया वटइ । सीयलएणं सुरहि-गंध-मट्टिया-गंधेण (हत्थी) अज्जहओ वणं संभरेइ । करी वि पयट्ठो वणाभिमुहो, पयाओ पहाओ ।
- ६) अत्थि इहेव भारहे वासे । कंपिल्लं नाम पुरं । तत्थ हरिकुल वंसुब्भवो जओ नाम राया । तस्स गुणमाला नाम भारिया । सो य सया तीए सह रज्जेसहिं-अणुहवंतो गमेइ कालं ।

३. टीपा लिहा (कोणतेही २) :

१०

- १) करकंडूचा जन्म
- २) नमि चंद्रयश युद्ध
- ३) दोमुख राजास मुकुट प्राप्ती.

४. प्राकृत चरित्र साहित्याचा परिचय देऊन खालीलपेकी एका ग्रंथाचा परिचय द्या.

१०

- १) महावीर चरियं
- २) सुदंसण चरियं

५. धीरगंभीर मदनरेखेचे चरित्रचित्रण स्पष्ट करा.

१०

SLR-A – 125

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
OPT. PRAKRIT (Paper – III)
Nammaya Sundari Kaha

Day and Date : Friday, 23-5-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. गाळलेल्या जागा भरा.

10

i) महिलाण एस पयई काणयकुंटेसु _____ ।
(रच्चंति, रज्जंति, पेच्छंति, नच्चंति)

ii) कहं पुण तुमामिहाड्डिया _____ ।
(जाणासि, णाणासि, तेणासि, भणासि)

iii) सुंदरि ! मा भाहि पभूयमज्ज विअपुव्वं _____ ।
(दट्ठव्वं, गंतव्व, जंपव्व, कहियव्व)

iv) सुह दुक्खं वा तुमए सहिया _____ ।
(सहिस्सामि, गहिस्सामि, अहिस्सामि, जाणामि)

v) गामे गामे पलोएज्जमाणा _____ ।
(गामाए, गामिल्लओ, गामा, गामीएहिं)

vi) कयप्पमाणेण पुच्छिओ _____ ।
(धम्मं, धम्मंकहा, धम्मसत्ती, मंतसत्ती)

P.T.O.

- vii) जिणपूया _____ जीवाइ पयत्थ सदहाणं ।
(मुणि, मुणिणो, मुणिंद, मुणीभत्ती)
- viii) इच्चाइ बहुहा _____ पडिभणियमिब्भेण ।
(भणिण, भणिए, भणानि, भणंति)
- ix) एगवारमेव कट्टमयथालीए _____ ।
(रज्जइ, दिज्जइ, झिज्जइ, जुज्जइ)
- x) सुरिंदमंदिर सुंदर जिणमंदिर दिन्नं च नामं नमरस्स _____ त्ति ।
(नम्मयपुरं, सोलाउरं, कोल्लाउरं, मुंबापुरं)

२. भाषांतर करा (कोणतेही ५).

10

- i) तं कुणसु जहासत्तिं सेसं अम्हाण वच्छ । साहेज्ज ।
तं चिय सफलं वित्तं जं वच्चइ तुम्ह साहेज्जे ॥
- ii) जिणसाहुसावयाणं चरियाइं विम्हिओ निसामेइ ।
सिंगारकहासु पुणो न देइ कन्नं खणदंपि ॥
- iii) गामा नगरायेते नगराणि य देवलोगभूयाणि ।
दट्ठण नव संतोसा लच्छी सयमेव अवयरिपा ॥
- iv) सुयणो सरलसहावो परोवयारी कयत्थओ धीरो ।
निवसइ जत्थ सुसीलो सज्जणलोओ सया मुइओ ॥

v) धन्नो धन्नयरो हं साहम्हियसीए । अज्ज मट तुमए ।

जं भवणनाहमहिमा निवेइया धम्मतिसियस्सा ॥

vi) उत्तमकुलप्पसूओ कलाकलावम्मिसुट्ठकुसलो ति ।

जिणसासणभत्तीए अम्हं साहम्मिओ जाओ ॥

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा.

10

१) नर्मदा नगरीची स्थापना लिहा.

२) नर्मदासुंदरीचे जन्म वर्णन करा.

३) नर्मदासुंदरीच्या काव्याचे मंगलाचरण लिहा.

४. खालीलपैकी एका प्राकृत कथा साहित्याचा परिचय देऊन त्या कथेविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

10

१) समराइच्च कहा.

२) सुरसुंदरी कहा.

५. ऋषीदत्ताचे चरित्रचित्रण स्पष्ट करा.

10

SLR-A – 128

Seat No.	
----------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
MARATHI (Paper – II) (Opt.)
प्रबोधनपर वाङ्मय (पेपर क्र. २)

Day and Date : Tuesday, 15-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

१०

१. १) पुढीलपैकी कोणता ग्रंथ म. फुले यांचा नाही ?
अ) तृतीय रत्न
ब) ब्राह्मणांचे कसब
क) राजस्थानचा इतिहास
ड) शेतकऱ्यांचा असूड
- २) 'सार्वजनिक सत्यधर्म' हा ग्रंथ कोणत्या साली प्रकाशित झाला ?
अ) १८९१
ब) १८७५
क) १८८३
ड) १८९०
- ३) 'सत्य सर्वांचे आदी घर । सर्व धर्मांचे ...'
अ) आधार
ब) माहेर
क) तीर्थ
ड) क्षेत्र
- ४) प्रारब्ध, प्राक्तन, रती, सुकृत हे कोणत्या शब्दाचे पर्यायी शब्द आहेत ?
अ) दैव
ब) मोक्ष
क) स्वर्ग
ड) मिथ्य-माहित्य
- ५) 'बळिवंत म्हणजे समकालीन कृषीजनसमुहाचा उद्गार आहे', असे कोणी म्हटले आहे ?
अ) नागनाथ कोत्तापल्ले
ब) राजन गवस
क) श्रीकांत देशमुख
ड) सुधीर रसाळ
- ६) 'बळिवंत आम्ही/ढेकळांचे .../भुईचाच वास/अंगोपांगी'
अ) दास
ब) वास
क) संगती
ड) धनी
- ७) 'बळिवंत' मध्ये मराठी परंपरेचा कोणता रचना प्रकार विपुलप्रमाणात आला आहे ?
अ) ओवी
ब) अभंग
क) भारूड
ड) विराणी
- ८) 'स्वर्गाच्या वेशीवर' कवितेमधील भागीरथी काळेनी काय केले ?
अ) आत्महत्या
ब) मशागत
क) एंड्रीन फवारणी
ड) भ्रष्टाचार

P.T.O.

- ९) 'चरित्र' कवितेचा नायक लहानपणी कोणाची अंत्यक्रिया करतो ?
 अ) गायीची ब) बैलाची क) चिमणीची ड) पोपराची
- १०) 'बळिवंत' च्या गावशिवारात कोणती नदी वाहते ?
 अ) मलप्रभा ब) घटप्रभा क) मुळा ड) प्रवरा
२. दोन ते तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा (कोणतेही ०५) : १०
- १) म.जोतिराव फुले यांनी 'सार्वजनिक सत्यधर्म' या ग्रंथाच्या निर्मितीचे प्रयोजन काय सांगितले आहे ?
- २) म. फुले यांनी नीतीची काय व्याख्या केली आहे ?
- ३) म.फुले यांनी बलिस्थानातील कोणत्या लोकांस मूळचे लोक म्हटले आहे ?
- ४) 'पिढीजात कुणबीपण' कवितेतील बाप मुलास कोणता व्यवसाय करण्यास सांगतो ?
- ५) 'बाप जन्माला आला' या कवितेच्या नायकाला मृत्यूनंतर बाप काय करेल असे वाटते ?
- ६) 'आम्हा घरी तण' ही रचना कोणाच्या अभंगा सारखी वाटते ?
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०
- १) म.फुले यांनी रामायण व भागवतातील कोणत्या विसंगती सांगितलेल्या आहेत, ते स्पष्ट करा.
किंवा
 म. फुले यांच्या लेखनशैलीची वैशिष्ट्ये साधार स्पष्ट करा.
- २) 'बळिवंत' मधील स्त्रियांच्या दुःस्थितीचे वर्णन करा.
किंवा
 नवशिक्षितांच्या तुटलेपणाची जाणीव 'बळिवंत' मधून कशी व्यक्त झाली आहे, ते सांगा.
४. म.फुले यांनी सांगितलेल्या सत्यवर्तनाचे नियम सटीक सांगा. १०
किंवा
 'आला पाऊस' आणि 'चरित्र' या कवितांचे आशयसौंदर्य उलगडून दाखवा.
५. बळिवंत ही दुःखाची गाथा आहे' या विधानाची सत्यता पटवून द्या. १०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
ECONOMICS (Paper – II)
Money, Banking and Public Finance**

Day and Date : Tuesday, 15-4-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) Public Finance is the account of
a) Government b) Individual c) Family d) Capitalist
 - 2) The principle of maximum social advantage is firstly presented by
a) Dr. Pigou b) Dr. Dalton c) Prof. Masgrave d) Adam Smith
 - 3) Public expenditure means
a) Government expenditure b) Private expenditure
c) Group expenditure d) None of these
 - 4) When impact of tax and incidence of tax falls on the same person it is called
a) Direct tax b) Indirect tax
c) Developing tax d) None of these
 - 5) Public finance is an important device of the policy of
a) International b) Trade c) Political d) Agricultural
 - 6) Government authorities should have a feeling of _____ when doing public expenditure.
a) Trustee b) Owner c) Benefit d) Loss
 - 7) Grants to the States and Union territories on behalf of Central Government are given on the recommendation of
a) Finance Commission b) Agricultural Commission
c) Planning Commission d) Election Commission

- 8) The tax having the possibility of shifting are called
- a) Direct tax
 - b) Indirect tax
 - c) Income tax
 - d) None of these
- 9) When there is growth increase in income, the tax paying ability
- a) Increases
 - b) Decreases
 - c) Will be stable
 - d) Will be zero
- 10) When the Government income is lesser than Government expenditure, the budget will be
- a) Surplus
 - b) Deficit
 - c) Balanced
 - d) None of these

2. Answer in brief (**any four**) : **8**
- a) What is the meaning of direct tax ?
 - b) What is the meaning of burden of tax ?
 - c) Give the meaning of ability to burden of tax.
 - d) What is the meaning of internal public loan ?
 - e) What is the meaning of deficit budget ?
 - f) What is the meaning of progressive expenditure ?
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- a) Importance of Public Finance.
 - b) Principle of Maximum Social Advantage.
 - c) Progressive tax.
 - d) Merits of indirect tax.
 - e) Criteria of ability to pay tax.
 - f) Ability to burden tax.
4. Answer **any one** of the following : **10**
- A) State the importance and uses of budget.
- OR
- B) Give the reasons of increase in public expenditure in India.
5. What is tax ? Explain the canons of taxation. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) सार्वजनिक आयव्यय म्हणजे _____ चा जमाखर्च होय.
अ) सरकार ब) व्यक्ति क) कुटुंब ड) भांडवलदार
- २) महत्तम सामाजिक लाभाचे तत्व सर्वप्रथम _____ यांनी मांडले.
अ) डॉ. पिगू ब) डॉ. डाल्टन क) प्रा. मसग्रेव्ह ड) अॅ. स्मिथ
- ३) सार्वजनिक खर्च म्हणजे _____ होय.
अ) सरकारी खर्च ब) खाजगी खर्च क) गटाचा खर्च ड) यापैकी नाही
- ४) जेव्हा कराघात आणि करभार एकाच व्यक्तित्ववर पडतो तेव्हा त्या कराला _____ असे म्हणतात.
अ) प्रत्यक्ष कर ब) अप्रत्यक्ष कर क) प्रगतशील कर ड) यापैकी नाही
- ५) सार्वजनिक खर्च हे _____ धोरणाचे महत्वाचे साधन मानले जाते.
अ) आंतरराष्ट्रीय ब) व्यापार विषयक क) राजकोषीय ड) शेती विषयक
- ६) सरकारी यंत्रणेला सार्वजनिक खर्च करीत असताना _____ ही भावना ठेवावी लागते.
अ) विश्वासाची ब) मालकाची क) नफ्याची ड) नुकसानीची
- ७) केंद्रशासनाकडून देशातील राज्ये व केंद्रशासीत प्रदेशांना _____ यांच्या शिफारशीनुसार अनुदाने दिली जातात.
अ) वित्त आयोग ब) कृषि आयोग क) नियोजन आयोग ड) निवडणूक आयोग
- ८) कर संक्रमणाची शक्यता असणाऱ्या करांना _____ असे म्हणतात.
अ) प्रत्यक्ष कर ब) अप्रत्यक्ष कर क) प्राप्तीकर ड) यापैकी नाही
- ९) उत्पन्नात जर वाढ होत असेल तर करदेय क्षमता
अ) वाढते ब) घटते क) स्थिर राहते ड) शून्य होते
- १०) जेव्हा सरकारी खर्चापेक्षा सरकारी उत्पन्न कमी असते तेव्हा ते _____ असते.
अ) आधिक्याचे अंदाजपत्रक ब) तूटीचे अंदाजपत्रक
क) संतुलीत अंदाजपत्रक ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- अ) प्रत्यक्ष कर म्हणजे काय ?
- ब) कराघात म्हणजे काय ?
- क) करभार पात्रतेचा अर्थ सांगा.
- ड) अंतर्गत सार्वजनिक कर्ज म्हणजे काय ?
- इ) तूटीचे अंदाजपत्रक म्हणजे काय ?
- फ) विकासात्मक खर्च म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- अ) सार्वजनिक आयव्ययाचे महत्व.
- ब) महत्तम सामाजिक लाभाचे तत्व.
- क) प्रगतशील कर.
- ड) अप्रत्यक्ष कराचे गुण.
- इ) करदेय क्षमतेचे निकष.
- फ) करभार पात्रता.

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

- अ) अंदाजपत्रकाचे महत्व व उपयोग विशद करा.

किंवा

- ब) भारतातील सार्वजनिक खर्चाच्या वाढीची कारणे सांगा.

५. कर म्हणजे काय ? कर कसोट्यांचे स्पष्टीकरण द्या.

१०

SLR-A – 132

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014

Opt. MARATHI (Paper – III)

वाङ्मयाचा आस्वादात्मक अभ्यास

साहित्यकृती : 'ऋतुचक्र' –दुर्गा भागवत,

'इडली ऑर्किड आणि मी' विठ्ठल कामत

Day and Date : Wednesday, 16-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) 'ऋतुचक्र' या दुर्गा भागवतांचा ललित लेख संग्रहाचा अनुक्रम म्हणजे

अ) बारा मराठी महिने

ब) चार ऋतुंचा काळ

क) काळाचा छोटा अंश

ड) बारा इंग्रजी महिने

२) ऋतुचक्र म्हणजे काय ?

अ) फिरता काळ

ब) प्राणीचक्र

क) सृष्टी सौंदर्य काळ

ड) जीवन चक्र

३) चंद्राचा संबंध दुर्गा भागवत कशाशी जोडतात ?

अ) ऋतुकाळ व देव

ब) ऋतु आणि प्रेम

क) ऋतुकाळ आणि भरती

ड) स्त्रीऋतु आणि गर्भ

४) वसंत ऋतु कोणत्या तीन महिन्यात क्रियाशील असतो ?

अ) आषाढ-श्रावण-भाद्रपद

ब) कार्तिक-वैशाख-ज्येष्ठ

क) फाल्गून-चैत्र-वैशाख

ड) वैशाख-ज्येष्ठ-आषाढ

५) फुलांतून फळात आलेला असा पक्व फळाचा महिना कोणता ?

अ) ज्येष्ठ

ब) श्रावण

क) चैत्र

ड) आश्विन

P.T.O.

- ६) 'इडली ऑर्किड आणि मी' हे पुस्तक लिहिण्यासाठी विठ्ठल कामत यांना कोणत्या प्रकाशन संस्थेच्या संचालकांनी प्रेरणा दिली ?
- अ) परचुरे प्रकाशन
ब) मॅजेस्टिक प्रकाशन
क) सुमेरू प्रकाशन
ड) विद्या प्रकाशन
- ७) ऑर्किडच्या उभारणीसाठी किती कोटींचं कर्ज विठ्ठल कामतांवर आले ?
- अ) एक कोटी
ब) दहा कोटी
क) शंभर कोटी
ड) पन्नास कोटी
- ८) विठ्ठल कामत यांच्या ऑर्किड हॉटेलचे वैशिष्ट्य काय ?
- अ) पर्यावरणवादी हॉटेल
ब) इडली स्पेशल
क) फक्त परदेशींसाठी खुले
ड) त्याच्या कलात्मक बांधणीचे
- ९) विठ्ठल कामत यांच्या 'इडली' पदार्थाला त्यांनी परदेशात कोणत्या नावाने प्रसिद्ध केले ?
- अ) इंडियन फूड
ब) इंडियन राईस पुडिंग
क) इंडियन मील
ड) इंडियन राईस मेड
- १०) इडल्या बनविण्याचे कौशल्य विठ्ठल कामतांनी कुणापासून घेतले ?
- अ) रेसिपी बुक्समधून
ब) ऑर्किड कॉलेज मधून
क) आईकडून
ड) वडिलांकडून

२. दोन वाक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) :

१०

- १) मराठी महिन्यांची अनुक्रमे नावे सांगा ?
- २) 'पुष्प धुळीमाजी लोळे वसंत' हे पद कोणाचे ? त्या ऋतुची वैशिष्ट्ये सांगा ?
- ३) 'घाणेरी' या फुलाला गुजरीतीमध्ये काय म्हणतात ? लेखिका त्या नावातून कोणते रहस्य उलगडते ?
- ४) लेखक विठ्ठल कामत 'गणेश-प्रसाद' या बिल्डिंगचे कोणते नमुनेदार वैशिष्ट्य सांगतात ?
- ५) व्हि.एन्. लोकूर व्यवसायाने कोण होते ? लेखकाला ते कोणत्या रेस्टॉरंट मध्ये घेवून जायचे ?
- ६) विठ्ठल कामत यांच्या विपीन वर्ती नावाच्या मित्राने कामत यांच्या पत्नीची कोणती गम्मत केली ?

३. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या :

१०

अ) 'मेघश्याम आषाढ' या लेखामध्ये दुर्गा भागवत यांनी रानभेंडीच्या गिरेबाज फुलांचे वर्णन कसे केले आहे ?

किंवा

'तालबद्ध पौष' या ललित लेखामध्ये दुर्गा भागवत 'हेमंत' या ऋतुचे 'पृष्ठीचा महिना' म्हणून काय महत्त्व सांगतात ?

ब) लेखक विठ्ठल कामत यांना 'पहाटे पडलेलं स्वप्न' कोणते ? त्यातील जगावेगळं नाविन्य काय होतं ?

किंवा

लेखक विठ्ठल कामत यांना 'जगावं की मरावं' ? असा भयंकर प्रश्न कोणत्या घटनेमुळे पडतो ?

४. 'ऋतुचक्र' या ललित संग्रहातील बारा महिन्यांच्या बारा कला तुमच्या शब्दात स्पष्ट करा.

१०

किंवा

'ऋतुचक्र' या दुर्गा भागवत यांच्या ललित लेखांमधील 'वसंत हृदय चैत्र' या ललित लेखातील सौंदर्य स्थळे सांगा.

५. विठ्ठल कामत यांच्या जीवनातील संघर्षमय चिकाटी आणि प्रेरणास्थळे उदाहरणांसह सांगा.

१०

SLR-A – 134

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
KANNADA OPTIONAL (Paper – III)
Modern Kannada Poetry

Day and Date : Wednesday, 16-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

1. ಕೆಳಗಿನವುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಕುವೆಂಪು ಅವರು _____ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತರು.
1) ಎರಡನೆಯ 2) ಮೂರನೆಯ 3) ನಾಲ್ಕನೆಯ 4) ಒಂದನೆಯ
- 2) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನ ತತ್ವಪದಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ
1) ಶಂಭುಲಿಂಗ 2) ಗುಡ್ಡದಮಹಾಂತ 3) ಮಹಂತ ಲಿಂಗ 4) ಸಿದ್ದಲಿಂಗ
- 3) 'ಮೂಕನಾಗಬೇಕು ಈ ಜಗದೊಳು ಜ್ವಾಕ್ಯಾಗಿರಬೇಕು' – ಈ ತತ್ವಪದವು
1) ಚಲವಾದಿ ಚಂದಪ್ಪ 2) ಮರಕುಂದಿ ಬಸವಣ್ಣಪ್ಪ
3) ರಾಮಪುರ ಬಕ್ಕಪ್ಪ 4) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ
- 4) ಕನ್ನಡದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ತತ್ವಪದಕಾರ _____ ಶಿವಯೋಗಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.
1) ನಿಜಗುಣ 2) ಮುಪ್ಪಿನ ಪಡಕ್ಕರಿ
3) ಬಾಲಲೀಲೆಯ ಮಹಾಂತ 4) ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಬಸವ
- 5) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ _____ ಜಿಲ್ಲೆಯವನು.
1) ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ 2) ಬೀದರ 3) ಧಾರವಾಡ 4) ಸೊಲ್ಲಾಪುರ
- 6) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ ಒಬ್ಬ _____ ಕವಿ.
1) ನವೋದಯ 2) ನವ್ಯ 3) ಪ್ರಗತಿಶೀಲ 4) ಅನುಭಾವಿ
- 7) 'ನನ್ನಮನೆ' ಇದು _____ ಕವನವಾಗಿದೆ.
1) ಮಕ್ಕಳ 2) ಪ್ರಕೃತಿ 3) ವೈಚಾರಿಕ 4) ಪ್ರಣಯ
- 8) 'ಸುಗ್ಗಿಹಾಡು' ಕವನವು _____ ರಿಗೆ ಹಬ್ಬದ ಸಂಭ್ರಮದ ಹಾಡಾಗಿದೆ.
1) ಸೈನಿಕ 2) ರೈತ 3) ಆರಕ್ಷಕ 4) ರಕ್ಷಕ

P.T.O.

9) 'ಸೋದರಿಯರೇ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿ' ಎಂದು _____ ಕವಿಗಳು ಆಹ್ವಾನಿಸುವರು.

1) ವಸಂತ ದೇವಿಯರನ್ನು	2) ಕಾಮಿನಿಯರನ್ನು
3) ರಮಣಿಯರನ್ನು	4) ವಸಂತ ರಮಣಿಯರನ್ನು

10) 'ಪ್ರಾರ್ಥನೆ' ಕವನವು _____ ಅವರದಾಗಿದೆ.

1) ಬೇಂದ್ರೆ	2) ಕುವೆಂಪು	3) ಕಣವಿ	4) ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ

2. ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ (ಬೇಕಾದ 5)

10

- 1) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನ ತತ್ವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಗುರುವಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
- 2) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನು ಜಗದಲ್ಲಿ ಜನರು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ?
- 3) ನೇಗಿಲಯೋಗಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕವಿಯು ಏನೆಂದು ಹೇಳುವರು ?
- 4) ತವರೂರು ಎಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ಕವಿಗಳು ಹೇಳುವರು ?
- 5) ಕಾಣದ ಕಡಲನ್ನು ಕುರಿತು ಕವಿಯು ಏನೆಂದು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ ?
- 6) ಕಾವ್ಯದೇವಿಗೆ ಕವಿಯು ಏನೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ?

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

- 1) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನ ತತ್ವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ 'ಭಕ್ತಿ'
- 2) ಹೊಲದ ಹುಡುಗಿ
- 3) ಘೋರಾಂಧಕಾರದೊಳು.

4. ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

- 1) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನ ತತ್ವ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯ ಅನುಭಾವವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
- 2) 'ಗೋಮಟೇಶ್ವರ' ಕವನದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

ಗೊಲ್ಲನ ಭಿನ್ನವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
Opt. GEOGRAPHY
Human Geography (Paper – II)
(Population Geography)

Day and Date : Saturday, 19-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencil is allowed.**

1. Select the correct alternative and fill in the blanks : **10**
- 1) The population growth rate of the world began to rise rapidly since _____
[Christian era, Industrial revolution, 1900 A.D., 1750 A.D.]
 - 2) The concept of demographic transition was initiated by _____
[Notestein, Thomsan, Trewartha, None of these]
 - 3) _____ country has the second largest population in the world.
[China, India, Pakistan, Bangladesh]
 - 4) In India after every _____ years population is counted it is called as census.
[10, 5, 50, 100]
 - 5) _____ is the state with the highest female sex ratio in India.
[Maharashtra, Gujarat, Andhra Pradesh, Kerala]
 - 6) A birth rate is calculated as the number of births in a calendar year per _____ persons.
[10, 100, 1000, 10000]
 - 7) The young age group includes the population below _____ years of age.
[10, 15, 20, 25]

P.T.O.

8) The migration beyond the boundaries of a nation is called as _____ migration.

[Internal, Inter state, Inter district, International]

9) In the _____ the total of all the sub-factors is equal to 360° .

[Divided rectangle, Divided circle, Proportional circle, Proportional square]

10) The density of population is generally shown by a _____ method.

[Pyramid, Divided circle, Choropleth, Isopleth]

2. Write answer **any four** of the following :

8

1) What is fertility ?

2) What are the types of migration ?

3) Define divided circle.

4) What is optimum population ?

5) What is infant mortality rate ?

6) Define migration.

3. Write short notes (**any four**) :

12

1) Concept of over population

2) Sex composition

3) Population pyramid

4) Choropleth method

5) Population as a resource.

6) Causes of migration.

4. A] Explain Malthus theory of population growth.

10

OR

B] Describe in detail India's population policy.

5. Describe the geographical factors which affects the distribution of world population.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.
4) नकाशा स्टेन्सीलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

1. खालील योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

10

- 1) जागतिक लोकसंख्या वाढीचा दर जलद गतीने वाढण्यास _____ सुरुवात झाली.
[ख्रिश्चन कालखंड, औद्योगिक क्रांती, 1900 A.D., 1750 A.D.]
- 2) लोकसंख्या संक्रमण संकल्पना _____ यांनी मांडली.
[नॉटेस्टाईन, थॉमसन, त्रिवार्था, यापैकी नाही]
- 3) जगात _____ या देशाचा जागतिक लोकसंख्येत दुसरा क्रमांक लागतो.
[चीन, भारत, पाकिस्तान, बांग्लादेश]
- 4) भारतात दर _____ वर्षानंतर लोकसंख्येची गणना केली जाते त्यास जनगणना म्हणतात.
[10, 5, 50, 100]
- 5) भारतात _____ या राज्यात स्त्री लिंग गुणोत्तर सर्वात जास्त आहे.
[महाराष्ट्र, गुजरात, आंध्रप्रदेश, केरळ]
- 6) एका कॅलेंडर वर्षात _____ लोकसंख्ये मागे जनन दर काढला जातो.
[10, 100, 1000, 10000]
- 7) लोकसंख्येत तरुण वयोगटाचा समावेश _____ वर्षाखालील वयोगटाचा असतो.
[10, 15, 20, 25]
- 8) राष्ट्राच्या सिमेबाहेर होणाऱ्या स्थलांतरास _____ स्थलांतर म्हणतात.
[अंतर्गत, राज्यांतर्गत, अंतरजिल्हा, अंतरराष्ट्रीय]
- 9) _____ या आकृतीत एकूण उपघटकाची बेरीज 360° असते.
[विभाजीत आयत, विभाजीत वर्तूळ, प्रमाणबद्ध वर्तूळ, प्रमाणबद्ध चौरस]
- 10) सर्वसाधारणपणे लोकसंख्येची घनता _____ या पद्धतीने दाखवले जाते.
[मनोरे, विभाजीत वर्तूळ, छाया पद्धत, सममूल्य रेषा]

2. खालीलपैकी कोणत्याही चारांची उत्तरे लिहा : 8
- 1) जननदर म्हणजे काय ?
 - 2) स्थलांतराचे प्रकार सांगा.
 - 3) विभाजीत वर्तूळाची व्याख्या.
 - 4) पर्याप्त लोकसंख्या म्हणजे काय ?
 - 5) अर्भक मृत्यू दर म्हणजे काय ?
 - 6) स्थलांतर म्हणजे काय ?
3. टिपा लिहा (कोणतेही चार) : 12
- 1) अतिरीक्त लोकसंख्येची संकल्पना
 - 2) लिंग रचना
 - 3) लोकसंख्येचा मनोरा
 - 4) छाया पद्धत
 - 5) लोकसंख्या ही एक संपत्ती
 - 6) स्थलांतराची कारणे.
4. अ) माल्थसचा लोकसंख्या वाढीचा सिद्धांत स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- ब) भारताची लोकसंख्या बाबतच्या धोरणांचे वर्णन करा.
5. जागतिक लोकसंख्येच्या वितरणावर परिणाम करणाऱ्या भौगोलिक घटकाचे वर्णन करा. 10
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (I.D.S.)
Political and Cultural History of Ancient India Upto (650 A.D.)

Day and Date : Tuesday, 22-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select appropriate word : 10
- 1) Vardhaman Mahavir added _____ Vov to the teaching of Parshavnath.
A) Non Violence
B) Chastity
C) Truthfulness
D) Non-attachment
 - 2) Gautham Buddha's father's name was
A) Shudhodhan
B) Siddarth
C) Simuk
D) Satyadeo
 - 3) _____ was the capital city of Mauryan dynasty.
A) Pratistan
B) Indraprasta
C) Vaishali
D) Pataliputra
 - 4) The Mauryan military system was divided into _____ divisory.
A) 4
B) 5
C) 6
D) 8
 - 5) _____ was defeated by Chandragupta Maurya.
A) Dhananand
B) Alexandar
C) Mahapadmanad
D) Minadar
 - 6) Hal was the famous king of _____ empire.
A) Maurya
B) Satvahan
C) Badami
D) Gupta
 - 7) Who has been called "Shak Yavan Pallav Nishundan" ?
A) Samudragupta
B) Chandragupta Maurya
C) Chandragupta II
D) Gautamiputra Satkarni

8) Vakataka queen Prabhavati Gupta was the daughter of _____ Gupta king.

- A) Chandragupta II B) Samudragupta
C) Hal D) Skandgupta

9) V.A. Smith has called _____ the “Indian Nepolian”.

- A) Chandragupta Maurya
B) Harshavardhan
C) Samudragupta
D) Ashoka

10) In Skanda Gupta era the _____ external groups invaded India.

- A) Kushan B) Hun
C) Tibetee D) Irani

2. Write short answer of the following (**any four**) :

8

- 1) Panchashil of Buddhist religion
- 2) Kautilya Arthashastra
- 3) Occupations during the Maurya period
- 4) Gautamiputra satkarni
- 5) Literature of Gupta period
- 6) Sculpture of Gupta period.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Vardhan Mahavir
- 2) Sect. of Buddhist religion
- 3) Chandragupta Maurya
- 4) Reasons behind the decline of Maurya power
- 5) Social life of Satvahan period
- 6) Samudragupta.

4. Trace the Mauryan Administration.

10

OR

Discuss about the political and cultural contribution of Satvahan.

5. Explain the political contribution of Chandragupta II.

10

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) :

८

- १) बौद्ध धर्मातील पंचशील तत्वे
- २) कौटिल्याचे अर्थशास्त्र
- ३) मौर्यकालीन व्यवसाय
- ४) गौतमीपुत्र सातकर्णी
- ५) गुप्तकालीन वाङ्मय
- ६) गुप्तकालीन शिल्पकला.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) वर्धमान महावीर
- २) बौद्ध धर्म पंथ
- ३) चंद्रगुप्त मौर्य
- ४) मौर्य सत्तेच्या ऱ्हासाची कारणे
- ५) सातवाहनकालीन सामाजिक जीवन
- ६) समुद्रगुप्त.

४. मौर्यांच्या प्रशासन व्यवस्थेचा आढावा घ्या.

१०

किंवा

सातवाहनांच्या राजकीय व सांस्कृतिक योगदानावर चर्चा करा.

५. चंद्रगुप्त दुसरा यांची राजकीय कारकीर्द स्पष्ट करा.

१०

SLR-A – 14

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
SANSKRIT (Compulsory) (Old)
संस्कृत सुषमा

Day and Date : Friday, 4-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) **Answers to all questions should be written in one and the same answer book.**

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पूर्ण करा.

१०

- १) नागानंद नाटकम् _____ अस्ति । (श्रीहर्षस्य, भासस्य, भवभूतेः, शूद्रकस्य)
- २) धर्मपुरे _____ राजा बभूव । (जीमूतवाहनः, शंखः, भोजः, कृष्णः)
- ३) वेताल _____ वृक्षे पुनर्ललाग । (शिशपा, वट, आम्र, कदली)
- ४) प्रभातवर्णनम् _____ कृतम् । (माघपत्न्या, भासेन, माघेन, बाणकविना)
- ५) कविकुलगुरुः इति उपाधिः _____ (कालिदासस्य, भवभूतेः, भासस्य, शूद्रकस्य)
- ६) हेमन्तवर्णनम् _____ मध्ये अस्ति । (रामायणे, महाभारते, गीतायां, पद्यग्रंथे)
- ७) शंखस्य मातुः _____ पुत्राः भवता खादिताः । (८, ९, १०, ७)
- ८) _____ इदं जगत् विरलवयति । (चंद्रः, सूर्यः, बुधः, सूर्यप्रकाशः)
- ९) वृक्षस्य मूले _____ उपविशति । (खल्वाटः, मनुष्यः, सेवकः, छात्रः)
- १०) कर्पिंजलः _____ सखा । (पुण्डरिकस्य, बाणस्य, कालिदासस्य, भासस्य)

P.T.O.

२. थोडक्यात टिपा द्या (६ पैकी ५). १०
- १) शुल्क
 - २) शंखचूड
 - ३) पुण्डरिक
 - ४) सुवर्णदुःखम्
 - ५) खल्वाटः
 - ६) कुसुमचापः
३. अ) संक्षिप्त टिपा द्या (कोणत्याही २). ६
- १) वाग्भूषणम्
 - २) मयूरः
 - ३) क्षीणतोया नदी
- ब) विवेचक परिच्छेद द्या. ४
- सुभाषितसौंदर्यम्
४. खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सविस्तर वर्णन करा. १०
- ‘हेमन्तवर्णनम्’ पद्यपाठातील निसर्गवर्णन करा.
- OR / किंवा
- माघपत्नीचे व्यक्तिचित्रण करा.
५. जीमूतवाहन कथेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
-

SLR-A – 140

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
SOCIOLOGY
Social Ecology (I.D.S.)

Day and Date : Tuesday, 22-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple Choice Questions :

10

- I) In Uttar Pradesh the 'Chipko Movement' was introduced by _____.
- A) Sundarlal Bahuguna B) Baba Amte
C) Mohan Dharia D) Medha Patkar
- II) On 5th June _____ is celebrated.
- A) Ozone day B) AIDS day
C) Environmental day D) Earth day
- III) In India Forest Conservation Act come into exist _____.
- A) 1970 B) 1980 C) 1990 D) 2009
- IV) Narmada Bachav Movement is related to _____ environmentalist.
- A) Baba Amte B) Anna Hajare
C) Medha Patankar D) Medha Patkar
- V) What protects life on the earth from ultraviolet radiation ?
- A) Air B) Wind C) Ozone layer D) Atmosphere
- VI) Who is related to the Water Conservation Movement in Rajasthan ?
- A) Rana Singh B) Raja Singh
C) Rajendra Sinha Rana D) Raja Rana
- VII) _____percentage area under forest is required for the environmental balance.
- A) 13% B) 23% C) 33% D) 43%

P.T.O.

VIII) _____ gas is responsible for global warming.

- A) Hydrogen B) Nitrogen
C) Sulphur dioxide D) Carbon dioxide

IX) _____ is non renewable natural resources.

- A) Coal B) Iron-ore C) Natural oil D) All the above

X) In India Wildlife Protection Act was passed in _____.

- A) 1970 B) 1971 C) 1972 D) 1973

2. Write short answer (**any four** out of six) :

8

- a) Causes of Ozone layer depletion
- b) Causes of urban habitation
- c) Effects of global warming
- d) Remedies of global warming
- e) Effects of deforestation
- f) Forest ecosystem.

3. Write short notes (**any four** out of six) :

12

- a) Nature of Environmental Movement
- b) Characteristics of primitive habitation
- c) Chipko Movement
- d) Protection of Wildlife
- e) Characteristics of urban habitation
- f) Nutrient circulation in forest.

4. A) What is Forestry ? State the causes of deforestation.

10

OR

B) Explain the rural habitation patterns.

5. Give the definition of global warming and explain the causes of its.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) उत्तर प्रदेशातील चिपको आंदोलनाचे _____ हे प्रणेते आहेत.
अ) संदुरलाल बहुगुणा ब) बाबा आमटे
क) मोहन धारिया ड) मेधा पाटकर
- २) ५ जून या दिवशी _____ दिन म्हणून साजरा केला जातो.
अ) ओझन दिन ब) एड्स दिन क) पर्यावरण दिन ड) पृथ्वी दिन
- ३) भारतात _____ या वर्षी वन संवर्धन कायदा अस्तित्वात आला.
अ) १९७० ब) १९८० क) १९९० ड) २००९
- ४) नर्मदा बचाव चळवळीशी _____ हे पर्यावरणवादी संबंधित आहेत.
अ) बाबा आमटे ब) आण्णा हजारे क) मेधा पाटणकर ड) मेधा पाटकर
- ५) अल्ट्राव्हायोलेट किरणोत्सर्गा पासून पृथ्वीवरील सजीव सृष्टीचे संरक्षण कशामुळे होते ?
अ) हवा ब) वारा क) ओझोनचा थर ड) वातावरण
- ६) राजस्थान मधील जल संवर्धन चळवळीशी कोण संबंधित आहे ?
अ) राणा सिंह ब) राजा सिंह क) राजेंद्र सिंह राणा ड) राजा राणा
- ७) पर्यावरणाच्या संतुलनासाठी _____ टक्के भूभाग वनाखाली असणे आवश्यक आहे.
अ) १३% ब) २३% क) ३३% ड) ४३%
- ८) _____ हा वायुघटक जागतिक तापमान वाढीस जबाबदार आहे.
अ) हायड्रोजन ब) नायट्रोजन
क) सल्फर डायऑक्साइड ड) कार्बन डायऑक्साइड
- ९) _____ हे अपूर्ण निर्मित नैसर्गिक संसाधन आहे.
अ) कोळसा ब) लोहखनिज क) खनिज तेल ड) वरील सर्व
- १०) भारतात _____ या वर्षी वन्यजीव संरक्षण कायदा पास करण्यात आला.
अ) १९७० ब) १९७१ क) १९७२ ड) १९७३

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- अ) ओझोन क्षयाची कारणे
 ब) नागरी वसाहतीची कारणे
 क) जागतिक तापमानवाढीचे परिणाम
 ड) जागतिक तापमान वाढीवर उपाय
 इ) जंगल तोडीचे परिणाम
 फ) जंगल परिसंख्या.
३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- अ) पर्यावरण चळवळीचे स्वरूप
 ब) आदिम वसाहतीचे वैशिष्ट्ये
 क) चिपको आंदोलन
 ड) वन्यजीव संरक्षण
 इ) नागरी वसाहतीची वैशिष्ट्ये
 फ) जंगलातील पोषक द्रव्यांचे चक्रीकरण.
४. अ) जंगल म्हणजे काय ? जंगलतोडीची कारणे सांगा. १०
- किंवा**
- ब) ग्रामिण वसाहतीची प्ररूपे स्पष्ट करा.
५. जागतिक तापमानवाढीची व्याख्या देऊन त्यांची कारणे स्पष्ट करा. १०
-

SLR-A – 147

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (IDS)
Public Administration

Day and Date : Tuesday, 22-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct option and rewrite following sentences : 10
- 1) Kautilya has explained financial administration in his book
 - a) Arthashastra
 - b) Rajyashastra
 - c) Public-Administration
 - d) Samajshastra
 - 2) Right to Information Act 2005 is implemented in all states except
 - a) Jammu and Kashmir
 - b) Gujrat
 - c) Madhya Pradesh
 - d) Kerala
 - 3) _____ means occurring the right people for particular the jobs.
 - a) Promotion
 - b) Recruitment
 - c) Training
 - d) All of the above
 - 4) _____ appoints the Chairman of Public Service Commission in India.
 - a) Prime Minister
 - b) President
 - c) Speaker of the Loksabha
 - d) Governor
 - 5) The Budget is originated in
 - a) Legislative council
 - b) Rajyasabha
 - c) Loksabha
 - d) All of the above
 - 6) _____ is the First State passed Lokayukta and Uplokayukta law in India.
 - a) Kerala
 - b) Maharashtra
 - c) Gujrat
 - d) Assam

P.T.O.

- 7) Delegated Legislation called _____ legislation.
a) One b) Minister c) Subordinate d) Actual
- 8) Public Accounts Committee has _____ members.
a) 11 b) 22 c) 33 d) 44
- 9) Principle of _____ and principle of merit are the two principles of promotion.
a) Spoil b) Seniority c) Corruption d) Integration
- 10) Indian Administration Service Officers are given training at
a) Delhi b) Mumbai c) Solapur d) Masuri

2. Write short answer (**any four**) : **8**

- 1) What is Budget ?
- 2) What is promotion ?
- 3) Write two types of training.
- 4) Committee on public undertakings.
- 5) What is Delegated Legislation ?
- 6) Write two characteristics of civil services.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Comptroller and Auditor General of India.
- 2) Maharashtra State Public Service Commission.
- 3) Political Neutrality of Civil Services.
- 4) Estimate Committee.
- 5) Lokayukta.
- 6) Importance of Right to Information.

4. Write answer to **any one** of the following : **10**

- 1) Explain the budgetary process in India.

OR

- 2) What is delegated Legislation ? Explain its merits and demerits.

5. Write answer in detail. **10**

- What is training ? Explain the types of training.

मराठी रूपांतर

सूचना : I) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
II) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडून खालील वाक्ये पुन्हा लिहा : 10
- 1) कौटिल्याने वित्तीय प्रशासनाचे महत्त्व _____ ग्रंथात विशद केले आहे.
अ) अर्थशास्त्र ब) राज्यशास्त्र क) लोकप्रशासन ड) समाजशास्त्र
 - 2) माहितीचा अधिकार अधिनियम 2005 _____ राज्याखेरीज संपूर्ण भारतात लागू आहे.
अ) जम्मूकाश्मिर ब) गुजरात क) मध्यप्रदेश ड) केरळ
 - 3) विशिष्ट पदासाठी योग्य प्रकारच्या व्यक्ती मिळवणे म्हणजे _____ होय.
अ) बढती ब) भरती क) प्रशिक्षण ड) वरील सर्व
 - 4) भारतीय लोकसेवा आयोगाच्या चेअरमनची नियुक्ती _____ करतात.
अ) पंतप्रधान ब) राष्ट्रपती
क) लोकसभेचा सभापती ड) राज्यपाल
 - 5) अर्थविधेयक प्रथम _____ सभागृहात मांडले जाते.
अ) विधानपरिषद ब) राज्यसभा क) लोकसभा ड) वरील सर्व
 - 6) 'लोकायुक्त व उपलोकायुक्त' कायदा करणारे _____ हे भारतातील पहिले घटकराज्य आहे.
अ) केरळ ब) महाराष्ट्र क) गुजरात ड) आसाम
 - 7) प्रदत्त विधिनियमाला _____ कायदा म्हणतात.
अ) एक ब) मंत्री क) दुय्यम ड) प्रत्यक्ष
 - 8) लोकलेखा समितीत एकूण _____ सदस्य असतात.
अ) 11 ब) 22 क) 33 ड) 44
 - 9) _____ तत्व आणि गुणवत्तेचे तत्व ही बढतीची दोन मुख्य तत्वे आहेत.
अ) मलिदा ब) जेष्ठतेचे क) भ्रष्टाचार ड) एकात्मता
 - 10) भारतातील आय.ए.एस. (IAS) परिक्षा पास उमेदवारांना _____ येथे प्रशिक्षण दिले जाते.
अ) दिल्ली ब) मुंबई क) सोलापुर ड) मसूरी

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : 8
- 1) अंदाजपत्रक म्हणजे काय ?
 - 2) बढती म्हणजे काय ?
 - 3) प्रशिक्षणाचे दोन प्रकार.
 - 4) लोकोद्योग समिती.
 - 5) प्रदत्त विधिनियम म्हणजे काय ?
 - 6) नागरी सेवेची दोन वैशिष्ट्ये.
3. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : 12
- 1) भारताचा नियंत्रक व महालेखा परिक्षक
 - 2) महाराष्ट्र राज्य लोकसेवा आयोग
 - 3) सनदी सेवकांची राजकीय तटस्थता
 - 4) अंदाज (अनुमान) समिती
 - 5) लोकायुक्त
 - 6) माहितीच्या अधिकाराचे महत्व.
4. खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा : 10
- 1) भारतातील अंदाजपत्रकाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
किंवा
 - 2) प्रदत्त विधिनियम म्हणजे काय ? प्रदत्त विधिनियमाचे गुण व दोष स्पष्ट करा.
5. सविस्तर उत्तर लिहा : 10
- प्रशिक्षण म्हणजे काय ? प्रशिक्षणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
SECRETARIAL PRACTICE AND COMMERCIAL CORRESPONDENCE
(IDS)

Day and Date : Tuesday, 22-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Right side figures indicate full marks.**

1. 1) No enclosures are kept in 10
- a) Envelope
 - b) Inland letters
 - c) Registered
 - d) None of these
- 2) Atleast _____ meetings of the Board of Directors should be held during the year.
- a) Four
 - b) Three
 - c) Five
 - d) None of these
- 3) _____ will prepare Annual Report under the guidance of Board of Directors.
- a) Manager
 - b) Auditor
 - c) Registrar
 - d) Secretary
- 4) The gap between two Annual General meetings should not be more than _____ months.
- a) 18
 - b) 12
 - c) 15
 - d) 6
- 5) _____ is a record of the work done at a meeting.
- a) Agenda
 - b) Notice of meeting
 - c) Proceeding
 - d) None of these
- 6) The Fire Insurance Policy is to be taken from _____ insurance company.
- a) Marine
 - b) General
 - c) Life
 - d) None of these

- 7) More than _____ percentage of quorum is required for the valid meeting.
 - a) 50
 - b) 25
 - c) 60
 - d) None of these
- 8) The writing of letter starts by
 - a) Signature
 - b) Enclosure
 - c) Salutation
 - d) None of these
- 9) The signature of _____ is required for acknowledgement at the time of opening bank account.
 - a) Account holder
 - b) Debtor
 - c) Creditor
 - d) None of these
- 10) Sealed envelopes should be opened by
 - a) Peon
 - b) Clerk
 - c) Authorised Person
 - d) Officer

2. Write short answers :

- a) State details in the notice of Annual General Meeting. **5**
- b) Explain different types of reports. **5**

3. Write short notes :

- a) Method of voting. **5**
- b) Proxy. **5**

4. Express the various points to be considered by secretary in writing of proceeding. **10**

OR

Explain different stages of commercial letters.

5. Write a letter to the manager of Insurance Company for compensation of the loss of goods by fire. **10**

OR

Explain different types of company.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक .
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. १) _____ पत्रात काहिही ठेवता येत नाही. १०
- अ) पाकिट ब) अंतरदेशीय
क) रजिष्टर्ड ड) यापैकी कोणतेही नाही
- २) वर्षभरात संचालक मंडळाच्या कमीत कमी _____ सभा भरवाल्या लागतात.
- अ) चार ब) तीन
क) पाच ड) यापैकी कोणतेही नाही
- ३) वार्षिक अहवाल संचालक मंडळाच्या मार्गदर्शनानुसार _____ तयार करतो.
- अ) व्यवस्थापक ब) लेखाधिकारी
क) नोंदणी अधिकारी ड) चिटणीस
- ४) दोन वार्षिक सर्वसाधारण सभामधील अंतर _____ महिन्यापेक्षा जास्त असू नये.
- अ) १८ महिने ब) १२ महिने
क) १५ महिने ड) ६ महिने
- ५) सभेच्या कामकाजाची लेखी नोंद म्हणजे _____ होय.
- अ) कार्यक्रमपत्रिका ब) सभेची सूचना
क) इतिवृत्त ड) यापैकी कोणतेही नाही
- ६) अग्निविमा _____ विमा महामंडळाकडे काढला जातो.
- अ) सागरी ब) सर्वसाधारण
क) आयुर्विमा ड) यापैकी कोणतेही नाही
- ७) सभेला _____ टक्केपेक्षा जास्त गणसंख्या असावे लागते.
- अ) ५० ब) २५
क) ६० ड) यापैकी कोणतेही नाही

८) पत्राची सुरुवात _____ केली जाते.

अ) सही

ब) सोबत

क) अभिवादन

ड) यापैकी कोणतेही नाही

९) बँकेत खाते उघडते वेळेस ओळख म्हणून _____ च्या सहीची गरज असते.

अ) खातेदार

ब) कर्जदार

क) धनको

ड) यापैकी कोणतेही नाही

१०) मोहोरबंद लिफाफे _____ उघडावेत.

अ) शिपाई

ब) लिपीक

क) अधिकृत व्यक्ती

ड) अधिकारी

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा:

अ) वार्षिक सर्वसाधारण सभेच्या सूचनेतील तपशील.

५

ब) अहवालाचे प्रकार स्पष्ट करा.

५

३. टिपा लिहा :

अ) मतदानाच्या पद्धती

५

ब) प्रतिनिधी.

५

४. इतिवृत्त तयार करताना चिटणीस कोणते मुद्दे लक्षात ठेवतो ?

१०

किंवा

व्यापारी पत्राच्या वेगवेगल्या भागाची माहिती द्या.

५. चिटणीस या नात्याने आगीमुळे मालच्या झालेल्या नुकसानीची सूचना देवून नुकसान भरपाई मागणारे पत्र विमा कंपनीच्या व्यवस्थापकास लिहा.

१०

किंवा

कंपनीच्या सभाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Sem. – IV) Examination, 2014
CO-OPERATION (I.D.S.)**

Day and Date : Tuesday, 22-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative. 10
- 1) NABARD was set up in
 - a) 1951
 - b) 1972
 - c) 1982
 - d) 1961
 - 2) _____ was the First President of National Co-operative Union of India.
 - a) Shri. Lalubhai Samaldas
 - b) Sir Horace Plunkett
 - c) H. L. Kazi
 - d) None of the above
 - 3) The working area for State Co-operative Banks is
 - a) District
 - b) State
 - c) Village
 - d) None of the above
 - 4) The total number of _____ sugar factories is relatively higher in Maharashtra.
 - a) Private
 - b) Co-operative
 - c) Government
 - d) None of the above
 - 5) In 1951, the Government milk enterprise was formed in Maharashtra at
 - a) Mumbai
 - b) Kolhapur
 - c) Sangli
 - d) Warananagar
 - 6) _____ is the problem of District Central Co-operative Banks.
 - a) Membership
 - b) Over dues
 - c) Credit creation
 - d) Accepting of deposits
 - 7) _____ has a prime importance in Co-operative Societies.
 - a) Directors Meeting
 - b) Annual General Meeting
 - c) Employee Meeting
 - d) None of the above

- 8) Co-operative Marketing Societies provide loans on the security of
- a) Animals/Cattles
 - b) Agricultural produce
 - c) Home
 - d) None of the above
- 9) The working area for Urban Co-operative Banks
- a) Urban
 - b) Rural
 - c) Village
 - d) None of the above
- 10) The Maharashtra Co-operative Societies Act was passed in
- a) 1955
 - b) 1960
 - c) 1969
 - d) 1980

2. Write short answer of the following (**any four**) : **8**
- a) Give full form of NABARD.
 - b) State any two functions of Urban Co-operative Banks.
 - c) State any two weaknesses of marketing Co-operative societies.
 - d) What is Audit ?
 - e) State any two problems of District Central Co-operative Banks.
 - f) Give full form of NCDC.
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- a) National Co-operative Union of India.
 - b) Annual General Meeting.
 - c) State Co-operative Banks.
 - d) Types of members of Co-operative Societies.
 - e) Primary Agricultural Credit Co-operative Societies.
 - f) The dual role of NABARD.
4. Answer **any one** long type question of the following : **10**
- a) Explain the problems in dairy Co-operative societies in Maharashtra. Suggest the measures.
- OR
- b) Explain the problems of Co-operative Sugar Factories in Maharashtra.
5. Explain the progress and problems of Urban Co-operative Banks. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) नाबार्डची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १९५१
ब) १९७२
क) १९८२
ड) १९६१
- २) भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघाचे _____ हे पहिले अध्यक्ष होते.
अ) श्री. लल्लुभाई सामल्दास
ब) सर होरस प्लंकेट
क) एच्. एल. काझी
ड) यांपैकी नाही
- ३) राज्य सहकारी बँकाचे _____ हे कार्यक्षेत्र असते.
अ) जिल्हा
ब) राज्य
क) खेडे
ड) यांपैकी नाही
- ४) महाराष्ट्रामध्ये _____ साखर कारखान्यांची संख्या तुलनेने सर्वाधिक आहे.
अ) खाजगी
ब) सहकारी
क) सरकारी
ड) यांपैकी नाही
- ५) १९५१ साली महाराष्ट्रातील _____ येथे शासकीय दुग्ध व्यवसाय सुरू झाला.
अ) मुंबई
ब) कोल्हापूर
क) सांगली
ड) वारणानगर
- ६) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकाची _____ ही समस्या आहे.
अ) सभासदत्व
ब) थकबाकी
क) पतनिर्मिती करणे
ड) ठेवींचा स्विकार करणे
- ७) सहकारी संस्थांच्या _____ ला सर्वात जास्त महत्व असते.
अ) संचालकांच्या सभेला
ब) वार्षिक सर्वसाधारण सभेला
क) सेवक वर्गाच्या सभेला
ड) यांपैकी नाही
- ८) सहकारी खरेदी-विक्री संस्था _____ च्या तारणावर कर्जे देतात.
अ) जनावरे
ब) शेतमाल
क) घर
ड) यांपैकी नाही

- ९) नागरी सहकारी बँकाचे _____ हे कार्यक्षेत्र असते.
- अ) शहर
ब) ग्रामीण
क) खेडे
ड) यांपैकी नाही
- १०) महाराष्ट्र सहकारी संस्था कायदा _____ साली संमत झाला.
- अ) १९५५
ब) १९६०
क) १९६९
ड) १९८०
२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- अ) नाबार्डचे पूर्णरूप लिहा.
ब) नागरी सहकारी बँकेची कोणतीही दोन कार्ये सांगा.
क) सहकारी खरेदी-विक्री संस्थाचे कोणतेही दोन दोष सांगा.
ड) लेखापरीक्षण (अंकेक्षण) म्हणजे काय ?
इ) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या कोणत्याही दोन समस्या सांगा.
फ) NCDC चे पूर्णरूप लिहा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- अ) भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघ.
ब) वार्षिक सर्वसाधारण सभा.
क) राज्य सहकारी बँका.
ड) सहकारी संस्थांच्या सभासदांचे प्रकार.
इ) प्राथमिक कृषी सहकारी पतपूरवठा संस्था.
फ) नाबार्डची दूहेरी भूमिका.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) महाराष्ट्रातील दुग्ध सहकारी संस्थांच्या समस्या स्पष्ट करा आणि उपाय सुचवा.
किंवा
ब) महाराष्ट्रातील सहकारी साखर कारखान्यांच्या समस्या स्पष्ट करा.
५. नागरी सहकारी बँकांची प्रगती आणि समस्या स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. Part – II (Semester – IV) Examination, 2014
Paper – II : PSYCHOLOGY (Opt.)
Developmental Psychology

Day and Date : Thursday, 24-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (Multiple choice) : 10
- 1) According to Levinson seasons of women's life are _____
a) Five b) Three c) Two d) Four
 - 2) The types of death are _____
a) Three b) Four c) Five d) Six
 - 3) _____ proposed genetic theory of aging.
a) Spence b) Talman c) Mayer d) Device
 - 4) According to Horn _____ dimensions of intelligence.
a) Two b) Four c) Ten d) None of these
 - 5) The dual processes model of intelligence proposed by _____
a) Terman b) Horn c) Baltes d) All above
 - 6) In the population , late adulthood men's and women's comparatively _____ percent old womens quantity.
a) 70 b) 60 c) 40 d) 30
 - 7) The best indicator of a sibling relationship is _____
a) Frequency of contact b) Proximity
c) Feeling of closeness d) None of these

8) In the late adulthood _____ aspect of social development.

- a) One b) Two c) Five d) Three

9) Researcher suggested _____ types of suicide.

- a) Four b) Nine c) Ten d) All the above

10) _____ stage of development also called “Empty Nest”.

- a) Middle age b) Old age c) Adult age d) All of the above

2. Write short answer (**any four**) :

8

1) What is *fluid* intelligence ?

2) What is midlife crisis ?

3) What is learning ability ?

4) What is friendship ?

5) What is settling down ?

6) What is mid career crisis ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

1) Career and family

2) Sexual harassment on the job

3) Impotency

4) Widowhood and sexuality

5) The changing role of the grand parent

6) Types of death.

4. Write **any one** long answer of the following question.

10

a) Explain the marriage at middle age.

OR

b) Define middle age, explain the physical development in middle age.

5. Describe the theories about intelligence of middle age.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
३) मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पाहणे उचित ठरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) स्त्रियांच्या जीवनक्रतु _____ प्रकारचे आहेत.
अ) पाच ब) तीन क) दोन ड) चार
- २) _____ मृत्यूचे प्रकारे आहेत.
अ) तीन ब) चार क) पाच ड) सहा
- ३) _____ यांनी वार्धक्याचा वंशदाय सिद्धांत मांडला.
अ) स्पेन्स ब) कालमन क) मायर ड) डेविस
- ४) हॉर्न यांनी बुद्धिमत्तेच्या _____ परिमिती सांगितल्या आहेत.
अ) दोन ब) चार क) दहा ड) यापैकी नाही
- ५) बुद्धिमत्तेचे द्वि-प्रक्रिया प्रारूप _____ यांनी विकसित केली.
अ) टर्मन ब) हॉर्न क) बाल्टस् ड) वरील सर्व
- ६) एकूण लोक संख्येतील प्रौढा स्त्री पुरुषांची तुलना करता _____% वृद्ध स्त्रीयाचे प्रमाण आहे.
अ) ७० ब) ६० क) ४० ड) ३०
- ७) भांवडातील नातेसंबंधाचा _____ हा सर्व उत्कृष्ट निर्देशक आहे.
अ) वारंवार संपर्क ब) निकटकता
क) जवळीकेतेची भावना ड) यापैकी नाही
- ८) प्रौढावस्थेतील सामाजिक विकासातील _____ घटक आहेत.
अ) एक ब) दोन क) पाच ड) तीन
- ९) संशोधकांनी आत्महत्याचे _____ प्रकार सांगितले आहेत.
अ) चार ब) नऊ क) दहा ड) वरील सर्व
- १०) _____ ही वैकासिक अवस्था रिकामे घरे म्णून ओळखले जाते.
अ) मध्यमवय ब) वृद्धावस्था क) प्रौढ ड) वरील सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) प्रवाही बुद्धीमत्ता म्हणजे काय ?
- २) मध्यवयीन पेचप्रसंग म्हणजे काय ?
- ३) अध्ययन क्षमता म्हणजे काय ?
- ४) मैत्री म्हणजे काय ?
- ५) स्थिरावणे म्हणजे काय ?
- ६) मध्यमवयीन व्यावसायिक पेचप्रसंग म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) करिअर आणि कुटुंब
- २) कामावरील लैंगिक छळ
- ३) नपुंसकत्व
- ४) विधवापणा आणि लैंगिकता
- ५) आजी-आजोबा भूमिकातील बदल
- ६) मृत्यूचे प्रकार

४. कोणत्याही एका दिर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) मध्यमवयातील विवाह स्पष्ट करा.

किंवा

ब) मध्यम वयाची व्याख्या सांगून मध्यमवयातील शारीरिक विकास स्पष्ट करा.

५. मध्यम वयाशी संबंधित असणाऱ्या बुद्धीमत्ता सिद्धांत वर्णन करा.

१०

Seat
No.

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
Opt. HINDI (Paper – III)
हिंदी काव्य, व्याकरण तथा लेखन

Day and Date : Friday, 25-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाँई ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए: 10

1) 'शंबूक' में _____ के निजता की खोज है।

1) ईश्वर 2) मनुष्य 3) दैव 4) राम

2) _____ सर्ग 'शंबूक' खंडकाव्य का मेरुदंड है।

1) राजद्वार 2) प्रतिपक्ष 3) छिन्न शीश 4) आत्मकथ्य

3) कवि ने 'शंबूक' काव्य को _____ कहना पसंद किया है।

1) खंडकाव्य 2) महाकाव्य 3) प्रबंध काव्य 4) लघुकाव्य

4) 'वाल्मीकि रामायण' में शंबूक की कथा _____ में मिलती है।

1) अयोध्या कांड 2) अरण्य कांड 3) युद्ध कांड 4) उत्तर कांड

5) मैं था _____ का एक जिंदा घड़ा।

1) पानी 2) मिट्टी 3) अमृत 4) रस

6) विराम का शाब्दिक अर्थ है _____।

1) गति 2) लय 3) ठहराव 4) बाधा

7) गुणवाचक विशेषण में _____ जोड़कर योजक चिह्न लगाया जाता है।

1) ना 2) में 3) सा 4) कि

8) द्वन्द्व समास में _____ चिह्न का प्रयोग किया जाता है।

- 1) योजक 2) अल्पविराम 3) अर्धविराम 4) प्रश्न

9) स्थान बढ़ाने के लिए _____ प्रूफ चिह्न का प्रयोग किया जाता है।

- 1) 2) 3) # 4)

10) संक्षेपण में मूल परिच्छेद का _____ किया जाता है।

- 1) आधा 2) विस्तार 3) तिहाई 4) दुगुना

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो-तीन पंक्तियों में लिखिए।

10

- 1) प्रश्नचिह्न का प्रयोग किन अवस्थाओं में होता है ?
- 2) किन्हीं चार प्रूफ शोधन चिह्नों के चिह्न और नाम लिखिए।
- 3) विस्मयादिबोधक चिह्न का प्रयोग कब-कब किया जाता है ?
- 4) संक्षेपण किसे कहते हैं ?
- 5) पल्लवन और व्याख्या में क्या अंतर है ?
- 6) लघु कोष्ठक और दीर्घ कोष्ठक लगाने के लिए कौनसे प्रूफ चिह्नों का प्रयोग किया जाता है ?

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए :

10

- 1) 'शंबूक' में प्रकृति चित्रण.
- 2) शंबूक खंडकाव्य के स्रोत.
- 3) शंबूक में आधुनिकता बोध.

4. 'शंबूक' खंडकाव्य में अभिव्यक्त मानवतावादी दृष्टिकोण को स्पष्ट कीजिए।

10

अथवा

'शंबूक' खंडकाव्य की खंडकाव्य के तत्वों के आधार पर समीक्षा कीजिए।

5. 'शंबूक' खंडकाव्य का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए।

10

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
Opt. ENGLISH (Paper – II)
Literature in English

Day and Date : Saturday, 26-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite following sentences by choosing correct alternative given below them : **10**

- 1) The poet has heard about Africa from his _____ song.
 - a) Grandfather's
 - b) Grandmother's
 - c) Grandson's
 - d) Mother's
- 2) A sensitive person to language finds _____ qualities within words.
 - a) Animal
 - b) Human
 - c) Woman
 - d) Full
- 3) _____ begins to seem a friend that one has almost forgotten, then I remembers again.
 - a) Life
 - b) Love
 - c) Grave
 - d) Death
- 4) The child receives his strength from
 - a) Man
 - b) Woman
 - c) Nature
 - d) None of these
- 5) The woman standing behind the tree was covered with
 - a) Trees
 - b) Leaves
 - c) Clothes
 - d) African people

- 6) The company trades primarily in
 - a) Gold
 - b) Slaves
 - c) Bananas
 - d) Ivory
- 7) Marlow meets ‘two knitting women’ at the
 - a) Company’s office
 - b) Outer station
 - c) Inner station
 - d) Central station
- 8) _____ wrote a report on the natives of Africa.
 - a) Marlow
 - b) Kurtz
 - c) The manager
 - d) The Russian trader
- 9) Marlow needs _____ to repair his wrecked ship.
 - a) Steel plates
 - b) A new boiler
 - c) Rivets
 - d) Tools
- 10) _____ helps Marlow to get a job with the company.
 - a) His aunt
 - b) His father
 - c) Mr. Kurtz
 - d) The director of companies

2. Answer the following questions in **two - three** sentences **each (any 5)** : **10**

- 1) How does Marlow travel from outer station to inner station ?
- 2) Why does Marlow delay in his journey to the central station ?
- 3) How does the African helmsman die ?
- 4) Why does Marlow lie to Kurtz’s fiancée about his last words ?
- 5) Why does the poet pack his mystic drum ?
- 6) What is the theme of the poem ‘I’m getting old now’ ?

3. A) Answer the following with reference to context (**any 2**) : **6**

- 1) ‘This back that breaks under the weight of humiliation
This back trembling with red scars’.

2) Words are neither valid, merciful nor bad,
Imported into dialogue’.

3) The eyeless labourer in the night,
the selfless, shapeless seed I hold,
builds for its resurrection day-

B) Answer the following questions briefly (**any 2**) : **4**

- 1) Describe the state of outer station in few words.
- 2) Describe the term cannibals in Heart of Darkness.
- 3) Describe the importance of the words.

4. Make a detailed note on various themes in ‘Heart of Darkness’. **10**

OR

Sketch the character of Mr. Kurtz in your own words.

5. The poem ‘woman to man’ describes the theme of love, creation and universe’.
Discuss. **10**

OR

Write a critical note on the poem ‘The Mystic Drum’.

SLR-A – 166

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
Opt. SANSKRIT (Paper – II)
नाट्यगौरवम्

Day and Date : Saturday, 26-4-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) **Answers to all questions should be written in one and the same answer book.**

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

१. Choose the correct option and rewrite the completed sentences :

योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पूर्ण करा.

१०

१) प्रहसन _____ मध्ये येते. (रूपक, नृत्य, नाट्य, संगीत)

२) सरमापणिसूक्त _____ वेदात आहे. (ऋग्वेद, यजुर्वेद, सामवेद, अथर्ववेद)

३) _____ नाट्यशास्त्राचा प्रणेता आहे. (भास, भरत, कालिदास, मम्मट)

४) भासाचे अभिषेक नाटक _____ आधारित आहे. (रामायण, महाभारत, हरिवंशपुराण, कृष्णकथा)

५) नंदी हा _____ मृणणारा असतो. (नांदी, आरंभगीत, श्लोक, नमन)

६) मालविकाग्निमित्राचा कर्ता _____ (भवभूति, शूद्रक, कालिदास, भट्टनारायण)

७) बालरामायण _____ अंकी आहे. (दहा, पाच, सात, नऊ)

८) भवभूतीचे _____ नाटक करुण रसयुक्त आहे. (शाकुंतल, दूतवाक्यं, उत्तररामचरित, नागानंद)

९) मुद्राराक्षसाचा विषय _____ आहे. (राजकीय, सामाजिक, कौटुंबिक, धार्मिक)

१०) वेणीसंहार नाटकात _____ रस आहे. (वीर, अद्भुत, भय, शृंगार)

P.T.O.

२. थोडक्यात टिपा द्या. (६ पैकी ५) १०
- १) नट
 - २) गीतविधी
 - ३) शृंगार रस
 - ४) भास
 - ५) पूर्वरंग
 - ६) वाचिक
- ३.अ) थोडक्यात टिपा द्या. (३ पैकी २) ६
१) संधी	२) प्रहसन	३) शूद्रक
- ब) थोडक्यात उत्तरे द्या. (३ पैकी २) ४
१) नाट्यसंवाद	२) दानस्तुतिसूक्ते	३) विदूषक
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या. १०
- १) श्रीहर्षाच्या नाटकांचे महत्व सांगा.
 - २) नाट्यसंवादातील विषय स्पष्ट करा.
५. कालिदासाच्या नाटकाचे परीक्षण करा. १०
-

SLR-A – 169

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Sem. – IV) Examination, 2014
Opt. PHILOSOPHY (Paper – II)
Ethics (Indian and Western)

Day and Date : Tuesday, 29-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicates full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**

- 1) Ethics is a branch of _____
(Economics, Sociology, History, Philosophy)
- 2) According to Kant _____ imperative is Supreme moral law.
(Categorical, Hypothetical, Disjunctive, Conjunctive)
- 3) _____ is Deontological philosopher.
(Bentham, Kant, Mill, Carvaka)
- 4) Aristotle is _____ philosopher.
(Greek, French, Indian, American)
- 5) Kant is _____ thinker.
(Greek, German, Greece, Indian)
- 6) Universalistic Hedonism is called _____
(Duty, Will, Utilitarianism, Sorrow)
- 7) Reformative theory is a kind of _____
(Punishment, Good, Value, Morality)

P.T.O.

- 8) Plato's ethics is based on _____
(Deontology, Teleology, Materialism, Useless)
- 9) Mill is _____ thinker.
(Egoistic, Utilitarian, Deontological, None of these)
- 10) Critique of practical reason is written by _____
(Kant, Mill, Bentham, Hume)

2. Write short answer of the following (**any 4**) : **8**
- 1) What is normative ethics ?
 - 2) What is good ?
 - 3) Define will.
 - 4) What is imperative ?
 - 5) Define Egoism.
 - 6) What is Teleology ?
3. Write short notes of the following (**any 4**) : **12**
- 1) Categorical imperative.
 - 2) Utilitarianism.
 - 3) Deontology.
 - 4) Plato's concept of virtue.
 - 5) Aristotle's concept of virtue.
 - 6) Ecology.
4. Explain Kant's concept of Intuitive ethics. **10**
- OR
- Discuss on Homosexuality.
5. Explain any two theories of punishment. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा. १०
- १) नितीशास्त्र ही _____ ची एक शाखा आहे.
(अर्थशास्त्र, समाजशास्त्र, इतिहास, तत्त्वज्ञान)
- २) कांटच्या दृष्टिकोनातून _____ आदेश हे नीतीचे परमतत्त्व आहे.
(निरूपाधिक, सोपाधिक, वैकल्पिक, संधी)
- ३) _____ हा कर्तव्यवादी तत्त्वज्ञ आहे.
(बेंथॅम, कांट, मिल्ल, चार्वक)
- ४) अॅरिस्टॉटल हा _____ तत्त्वज्ञ आहे.
(ग्रीक, फ्रेंच, भारतीय, अमेरिकन)
- ५) कांट _____ विचारवंत आहे.
(ग्रीक, जर्मन, ग्रीस भारतीय)
- ६) सार्वत्रिक सुखवादाला _____ म्हणतात.
(कर्तव्य, इच्छा, उपयुक्ततावाद, दुःख)
- ७) सुधारणात्मक उपपत्ती हा _____ चा एक प्रकार आहे.
(शिक्षा, चांगले, मूल्य, नैतिकता)
- ८) प्लेटोचे नितीशास्त्र _____ वर आधारलेली आहे.
(कर्तव्यवादी, प्राप्तव्यवादी, जडवादी, निरूपयोगी)

१) मिल्ल हा _____ विचारवंत आहे.

(स्वसुखवादी, उपयुक्ततावादी, कर्तव्यवादी, यापैकी नाही)

१०) क्रिटीक ऑफ प्रॅक्टिकल रिजन हे _____ ने लिहिले.

(कांट, मिल्ल, बेंथॅम, ह्यूम)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

८

१) आदर्शात्मक नितीशास्त्र म्हणजे काय ?

२) चांगले म्हणजे काय ?

३) इच्छेची व्याख्या द्या.

४) आदेश म्हणजे काय ?

५) स्वसुखवादाची व्याख्या द्या.

६) प्राप्तव्यवादी म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टिपा लिहा (को. ४) :

१२

१) निरूपाधिक आदेश

२) उपयुक्ततावाद

३) कर्तव्यवादी

४) प्लेटोची सद्गुण संकल्पना

५) अॅरिस्टॉटलची सद्गुण संकल्पना

६) पर्यावरणवाद.

४. कांटची अंतःप्रज्ञावादी नितीशास्त्राची संकल्पना स्पष्ट करा.

१०

किंवा

समलैंगिकतेवर चर्चा करा.

५. शिक्षेच्या कोणतेही दोन उपपत्ती स्पष्ट करा.

१०

SLR-A – 17

Seat
No.

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
Paper – I : Opt. SANSKRIT (Higher) (Old)
संस्कृतश्रीः

Day and Date : Friday, 4-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

सूचना : सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) Answers to **all** questions should be written in **one** and the **same** answer book.

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पूर्ण करा ।

१०

- १) देवासुराः _____ अपायद्वयम् । (प्रजापतेः, देवस्य, इंद्रस्य, विष्णोः)
- २) तत् त्वं असि एतद् _____ अस्ति । (महावाक्यम्, शास्त्रार्थः, लघुवाक्यं, शास्त्रवाक्यं)
- ३) कूपमध्ये वल्ली _____ (जीविताशा, आरोग्यम्, जीवनम्, मोहः)
- ४) _____ वृक्षस्य अधः उपनिशति । (खल्वाटः, वृद्धः, सेवकः, पण्डितः)
- ५) परमघोरा स्त्री _____ (वार्धक्यम्, यौवनम्, युवती, प्रौढा)
- ६) श्वेतकेतुः _____ पुत्रः । (आरुणेः, गौतमस्य, व्यासस्य, वसिष्ठस्य)
- ७) आलम्बमानः सः _____ धारा पिबति । (मधु, दुग्धं, अमृत, जलस्य)
- ८) प्रतिहारी नाम _____ (द्वारपालः, रक्षकः, सेवकः, योद्धा)
- ९) तरवः _____ नम्राः भवन्ति । (फलोद्गमैः, पर्णैः, शाखाभिः, पुष्पैः)
- १०) यस्यास्ति _____ स नरः कुलीनः (वित्तं, ज्ञानं, धनं, सुवर्णम्)

P.T.O.

२. संक्षिप्त टिपा द्या (६ पैकी ५) :

१०

- १) पद्मावती
- २) कुसुमस्तबकः
- ३) प्रतिपच्चन्द्ररेखा
- ४) धैर्यपद्धती
- ५) वाग्भूषणम्
- ६) आत्मचरित्र

३. अ) विवेचक परिच्छेद द्या (३ पैकी २) :

६

- १) माहेश्वर सूत्रे
- २) प्रत्याहार
- ३) श्वेतकेतु

ब) स्पष्ट करा 'इत्'.

४

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या :

१०

विद्वत्पद्धतीचे वर्णन करा.

अथवा

परोपकार पद्धतीचे वर्णन करा.

५. दीर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर द्या :

१०

संसारगहनम् पाठाचे रसग्रहण करा.

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
OPT. EDUCATION (Paper – II)
Pedagogy

Day and Date : Tuesday, 29-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks given to the questions.

1. Select the correct alternative. **10**
- 1) The thinking process used for finding out the answer of a question is called _____ thinking.
a) Invergent b) Divergent c) Reflective d) Logical
 - 2) The images used to creat a new picture by using the incidents in past experiences are called as _____ images.
a) Imitative b) Creative c) Constructive d) Aesthetic
 - 3) Teaching easy part initially and then turning to difficult part means using the maxim
a) Simple to complex b) Concrete to abstract
c) Particular to general d) Easy to difficult
 - 4) To understand and direct the students is
a) Learning b) Motivating c) Teaching d) Instructing
 - 5) _____ method is teacher oriented method.
a) Lecture b) Story telling c) Problem solving d) Demonstration
 - 6) In _____ method of teaching a teacher can move from examples to rules and generalisations.
a) Deductive b) Inductive c) Lecture d) Demonstration

7) The father of Idealism, _____ stated that the philosophers should be the administrators.

- a) Beckon b) M. Gandhi c) M. Phule d) Plato

8) The teacher has to do _____ and _____ functions alongwith the teaching.

- a) Social control b) Social change
c) Social control and social change d) Transmission of culture and social control

9) The qualitative changes among the students are called as

- a) Growth b) Development c) Transfer d) Heredity

10) The _____ stage is known as “Mental Storm and Emotional Stress”.

- a) Childhood b) Adolescent c) Adulthood d) Infant

2. Answer the following questions (**any 1**). **10**

- 1) Explain in detail the different maxims of teaching.
- 2) Explain in detail the story telling method.

3. Answer the following questions (**any 1**). **10**

- 1) “The success of Education process is depended upon teachers”. Discuss.
- 2) What are the different problems in adolescent stage ? What care should be taken by adults while solving those problems ?

4. Answer the following in brief. **8**

- 1) What is the difference between Teaching and Learning ?
- 2) What are the steps of creative thinking ?

5. Write the following notes in brief. **12**

- 1) Social and Emotional development in adolescent stage.
- 2) Merits and demerits of Lecture method.
- 3) Different types of images.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) प्रश्नाचे उत्तर शोधण्यास जे विचार केले जाते त्यास _____ म्हणतात.
- अ) एकमार्गी विचार ब) बहुमार्गी विचार
क) विमर्शी विचार ड) तार्किक विचार
- २) पूर्वानुभवातील घटनांची जुळवाजुळव करून नवे चित्र उभे केले जाते, ती _____ कल्पना होय.
- अ) अनुकरणात्मक ब) सृजनात्मक क) रचनात्मक ड) सौंदर्यात्मक
- ३) सुरुवातीस सोपाभाग शिकवून नंतर कठीण किंवा अवघड भागा कडे वळणे म्हणजे _____ होय.
- अ) साध्याकडून-संमिश्राकडे ब) मूर्ताकडून-अमूर्ताकडे
क) विशिष्टाकडून-सामान्याकडे ड) सोप्याकडून-कठिणाकडे
- ४) मुलांना समजावून घेणे व त्यांना मार्गदर्शन करणे म्हणजे _____ होय.
- अ) अध्ययन ब) प्रेरणा क) अध्यापन ड) अनुदेशन
- ५) _____ ही शिक्षकप्रधान अध्यापनपद्धती आहे.
- अ) व्याख्यान ब) कथाकथन क) समस्या निराकरण ड) दिग्दर्शन
- ६) _____ या पद्धतीमध्ये उदाहरणाकडून-नियम/अनुमानाकडे जाता येते.
- अ) अवगामी ब) उद्गामी क) व्याख्यान ड) दिग्दर्शन
- ७) आदर्शवादाचा जनक _____ ने तत्त्वज्ञ प्रशासक असावेत असे प्रतिपादन केले.
- अ) बेकन ब) म. गांधी क) म. फुले ड) प्लेटो
- ८) शिक्षकाला अध्यापनावरोबर _____ व _____ ही कार्ये करावी लागतात.
- अ) सामाजिक नियंत्रण ब) समाजपरिवर्तन
क) सामाजिक नियंत्रण व समाजपरिवर्तन ड) संस्कृती संक्रमण व सामाजिक नियंत्रण

९) मुलांमध्ये घडून येणाऱ्या गुणात्मक बदलांना _____ म्हणतात.

अ) वाढ ब) विकास क) बदलाव ड) अनुवंश

१०) मानसिक वादळाचा व भावनिक ताणाचा काळ म्हणून _____ ओळखला जातो.

अ) बाल्यावस्था ब) कुमारावस्था क) प्रौढावस्था ड) शैशवावस्था

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणत्याही १).

१०

१) अध्यापनाची विविध सूत्रे सविस्तर स्पष्ट करा.

२) कथाकथन पद्धतीचे सविस्तर वर्णन करा.

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणत्याही १).

१०

१) “शिक्षणाची यशस्विता शिक्षकांवर अवलंबून आहे”. चर्चा करा.

२) कुमारावस्थेतील विविध समस्या कोणत्या व त्या सोडवितांना प्रौढांनी कोणती काळजी घेतली पाहिजे ?

४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

८

१) अध्ययन व अध्यापनातील फरक सांगा.

२) सृजनात्मक विचार प्रक्रियेतील पायऱ्या कोणत्या ?

५. खालील टीपा थोडक्यात लिहा.

१२

१) कुमारावस्थेतील सामाजिक व भावनिक विकास.

२) व्याख्यानपद्धतीचे गुण-दोष.

३) कल्पनेचे विविध प्रकार.

Seat No.	
-------------	--

B.A. Part – II (Semester – IV) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE
Optional Paper – III : Cultural History of Ancient India

Day and Date : Wednesday, 30-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10
- 1) Ajanta paintings are related with _____ religion.
 - a) Jain
 - b) Buddhism
 - c) Hinduism
 - d) None of these
 - 2) _____ is the main feature of Indus Valley Civilisation.
 - a) Huge building
 - b) Town planning
 - c) Burnt bricks
 - d) Seals
 - 3) In the Indus Civilisation great bath has found at
 - a) Harappa
 - b) Mohenjodara
 - c) Chanhudara
 - d) Lothal
 - 4) _____ style of temple architecture is popular in South India.
 - a) Dravid
 - b) Nagar
 - c) Chandel
 - d) Yadav
 - 5) Virupaksha temple is situated at
 - a) Aihole
 - b) Khajuraho
 - c) Pattadkal
 - d) Konark
 - 6) Brihadeshwar temple at Tanjavur was built by _____ dynasty.
 - a) Chola
 - b) Chalukya
 - c) Chandel
 - d) Chedi

- 7) National museum is located at
- a) Mumbai b) Kolkata
c) Chennai d) Delhi
- 8) _____ is the main object of personal tourism.
- a) To enjoy the nature b) Earning money
c) Cultural exchange d) Shopping
- 9) _____ is the founder of Asiatic Society of Bengal.
- a) John Marshall b) William Jones
c) H.D. Sankalia d) K.N. Dixit
- 10) _____ Harappan site excavated by Dr. Vasant Shinde.
- a) Harappa b) Farmana
c) Kalibangan d) Kunthasi

2. Write short answers on **any four** of the following : **8**
- A) Explain the rise of Indus Valley Civilization.
- B) Describe the nature of the seals in Indus Civilisation.
- C) Who built the Virupaksha temple at Pattadkal ? Explain two characteristics of it.
- D) Explain the features of Shikhar of Brihadeshwar temple.
- E) Describe the definition of tourism.
- F) State the contribution of William Jones.
3. Write short notes on **any four** of the following : **12**
- 1) National museum
- 2) Great bath – Indus Civilisation
- 3) Scope of tourism
- 4) Papnath temple at Pattadkal
- 5) H.D. Sankalia
- 6) Economic importance of tourism.
4. Evaluate the Ajanta paintings. **10**
- OR
- Describe the art and architecture of Kandariya Mahadev temple.
5. What is the meaning of tourism ? Explain the importance of tourism in modern life. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) अजंठा येथील चित्रकला _____ धर्माशी संबंधित आहेत.
अ) जैन ब) बौद्ध क) हिंदू ड) यापैकी नाही
- २) _____ हे सिंधु संस्कृतीची प्रमुख वैशिष्ट्य आहे.
अ) प्रचंड इमारती ब) नगर रचना क) भाजलेला वीटा ड) शिक्के
- ३) सिंधु संस्कृती मध्ये _____ येथे महास्नानगृह आढळले.
अ) हडप्पा ब) मोहेंजोदरो क) चन्हुदरो ड) लोथल
- ४) दक्षिण भारतात _____ मंदिर वास्तूकला लोकप्रिय आहे.
अ) द्राविड ब) नागर क) चंदेल ड) यादव
- ५) विरूपाक्ष मंदिर _____ येथे आहे.
अ) ऐहोळे ब) खजुराहो क) पट्टदकल ड) कोणार्क
- ६) तंजावर येथील बृहदेश्वर मंदिर _____ घरण्याने बांधले.
अ) चोल ब) चालुक्य क) चंदेल ड) चेदी
- ७) राष्ट्रीय संग्रहालय _____ येथे आहे.
अ) मुंबई ब) कोलकाता क) चेन्नई ड) दिल्ली
- ८) वैयक्तिक पर्यटनाचे _____ हे उद्दीष्ट असते.
अ) निसर्गाचा आनंद लुटणे ब) पैसे कमावणे
क) सांस्कृतिक देवाण घेवाण ड) खरेदी
- ९) एशियाटिक सोसायटी ऑफ बेंगॉलचे संस्थापक _____ हे आहेत.
अ) जॉन मार्शल ब) विल्यम जोन्स
क) ह.धि. सांकलिया ड) के.एन. दिक्षीत
- १०) डॉ. वसंत शिंदे यांनी सिंधु संस्कृतीच्या _____ या स्थळावर उत्खनन केले आहे.
अ) डप्पा ब) फरमाणा क) कालीबंगन ड) कुंथासी

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- अ) सिंधु संस्कृतीच्या उदयाची माहिती स्पष्ट करा.
- ब) सिंधु संस्कृती मधील शिक्क्यांचे स्वरूप विशद करा.
- क) पट्टदकल येथील विरूपाक्ष मंदिर कोणी बांधले ते सांगून त्याची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
- ड) बृहदेश्वर मंदिराच्या शिखराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- इ) पर्यटनाची व्याख्या विशद करा.
- फ) विल्यम जोन्सचे योगदान स्पष्ट करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चार वर थोडक्यात टीपा लिहा : १२
- १) राष्ट्रीय संग्रहालय
- २) महास्नानगृह सिंधु संस्कृती
- ३) पर्यटनाची व्याप्ती
- ४) पापनाथ मंदिर, पट्टदकल
- ५) ह. धि. सांकलिया
- ६) पर्यटनाचे आर्थिक महत्व
४. अजिंठा येथील चित्रकामाचे परीक्षण करा. १०
- किंवा**
- कंदारिया महादेव मंदिराची कला व वास्तुकला विशद करा.
५. पर्यटन म्हणजे काय ते सांगून आधुनिक जीवनातील त्याचे महत्व स्पष्ट करा. १०

Seat No.	
----------	--

**B.A. – II (Sem. – IV) Examination, 2014
N.S.S. (Paper – II)
Opt. National Service Scheme**

Day and Date : Friday, 2-5-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words those given in the bracket. 10
- 1) Settlements _____ is found clearly today also in rural area.
A) Functions B) Stratification
C) Centralisation D) Sanitation
 - 2) Rural economy is depended upon _____ sources.
A) Business B) Agriculture
C) Animals D) Politics
 - 3) _____ is the first functional structure in rural area of Panchayat Raj.
A) Gram Panchayat B) Zilla Parishad
C) Panchayat Samiti D) Lions Club
 - 4) Working period of Gram Panchayat is _____ years in Maharashtra.
A) 7 B) 5
C) 4 D) 10
 - 5) B.D.O. is the Government representative of
A) Gram Panchayat B) Zilla Parishad
C) Panchayat Samiti D) Family Planning
 - 6) Bounded labour is a problem of _____ in Maharashtra.
A) Rural area B) Urban area
C) Industrial area D) Government offices
 - 7) 'Aids' is a dangers enemy of
A) Human society B) Animals
C) Scheduled Tribes D) Females

- 8) Consumer Protection Act is realised in _____ in India.
 A) 1986 B) 1956
 C) 1947 D) 1990
- 9) _____ is long form of N.T.
 A) Nomadic Tribes
 B) National Tribes
 C) National Talents
 D) Natural Tourist
- 10) _____ is burning problem in rural areas.
 A) Nutrition B) Money
 C) Education D) Bank defolter

2. Write short answer of the following (**any four**) :

8

- 1) Explain the rural life in brief.
- 2) State the rural economy.
- 3) What is organisation of structure in gram Panchayat.
- 4) What is work of B.D.O. ?
- 5) What are the women's problems in social weaker section in rural area ?
- 6) What are superstitions in rural area ?

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- 1) Working methods of Panchayat Samiti.
- 2) Mal Nutrition.
- 3) Sanitation and hygiene
- 4) Sarpanch
- 5) H.I.V.
- 6) Illiteracy of women.

4. What is effect of rural Isolation in India ?

10

OR

What are the characteristics of rural area ?

5. Explain in detail on Consumer Protection Act, 1986.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसात दिल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

१) आज शुद्धा ग्रामीण वसाहती मध्ये _____ स्पष्टपणे अढळून येते.

अ) कार्य

ब) खेड्या अंतर्गत विभागणी

क) एककीकरण

ड) सांडपाणी

२) ग्रामीण अर्थव्यवस्था _____ वर आधारीत आहे.

अ) व्यापार

ब) शेती

क) पशूपालन

ड) राजकारण

३) _____ ही प्रथम कार्यात्मक विभागणी ग्रामीण विभागात आहे.

अ) ग्राम पंचायत

ब) जिल्हा परिषद

क) पंचायत समिती

ड) लायन्स क्लब

४) महाराष्ट्रातील ग्राम पंचायतीचा कार्य काळ _____ वर्षे एवढा आहे.

अ) ७

ब) ५

क) ४

ड) १०

५) बी. डी. ओ. हा शासनाचा प्रतीनीधी _____ मध्ये कार्यरत आहे.

अ) ग्राम पंचायत

ब) जिल्हा परिषद

क) पंचायत समिती

ड) कुटुंब नियोजन

६) वेठबिगारी ही _____ मधील महाराष्ट्रातील समस्या आहे.

अ) ग्रामीण विभाग

ब) नागरी परिषद

क) औद्योगिक विभाग

ड) शासकीय कार्यालये

७) 'एडस्' हा _____ चा घातक शत्रू आहे.

अ) मानव समाज

ब) प्राणी

क) भटकी जमात

ड) महिलां

८) ग्राहक संरक्षण कायदा _____ साली प्रसिद्ध झाला.

अ) १९८६

ब) १९५६

क) १९४७

ड) १९९०

९) एन. टी. चे विस्तारीत स्वरूप _____ असे आहे.

अ) भटक्या जमाती

ब) राष्ट्रीय जमाती

क) राष्ट्रीय टॅलंट

ड) नैसर्गिक पर्यटन

१०) ग्रामीण विभागाची _____ ही ज्वलंत समस्या आहे.

अ) सकस आहार

ब) पैसा

क) शिक्षण

ड) बँक डिपॉल्टर

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) ग्रामीण जीवनाचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.
 - २) ग्रामीण आर्थिक स्थिती स्पष्ट करा.
 - ३) ग्राम पंचायतीची संघटनात्मक रचना स्पष्ट करा.
 - ४) बी. डी. ओ. ची कामे स्पष्ट करा.
 - ५) सामाजिक मागासलेल्यागटातील ग्रामीण महिलांचे विविध प्रश्न कोणते ते लिहा.
 - ६) ग्रामीण विभागातील अंधश्रद्धा म्हणजे काय ते लिहा.
३. थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) : १२
- १) पंचायत समितीची कार्ये पद्धती
 - २) कुपोषण
 - ३) सांडपाणी व आरोग्य
 - ४) सरपंच
 - ५) एच. आय. व्ही.
 - ६) महिलांची निरक्षरता.
४. भारतीय खेड्यांचे एकाकी स्थान स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- ग्रामीण विभागाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
५. ग्राहक संरक्षण कायदा १९८६ चे सविस्तर वर्णन करा. १०
-

SLR-A – 181

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
OPTIONAL MUSIC (Paper – II)
Hindustani Classical Music

Day and Date : Friday, 2-5-2014

Total Marks : 25

Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

१. योग्य पर्याय निवडून लिहा. 5
- १) राग खमाजमधे आरोहात _____ शुद्ध व अवरोहात _____ कोमल आहे.
अ) ग, ग् ब) ध, ध् क) रे, रे ड) नि, नि
- २) डॉ. श्रीमती प्रभा अत्रो या प्रसिद्ध _____ आहेत.
अ) संगीतकार ब) दिग्दर्शक
क) शास्त्रीय गायिका ड) पार्श्वगायिका
- ३) भक्तीगीतासाठी _____ ताल वाजवितात.
अ) भजनी ब) रूपक क) दिपचंदी ड) अध्या
- ४) सुरेश वाडकर प्रसिद्ध _____ आहेत.
अ) लेखक ब) शास्त्रज्ञ क) पार्श्वगायक ड) संगीतकार
- ५) दिपचंदी तालत खाली _____ या मात्रेवर आहे.
अ) पाचव्या ब) सहाव्या क) सातव्या ड) आठव्या
२. नाद म्हणजे काय ते सांगून नादाचे गुणधर्म लिहा (नादाची घनता, नादाची तारता, नादाची जाति). 6
३. अ) देस किंवा खमाज रागाचे आरोह अवरोह लिहा. 2
ब) ताल रूपक ठेकाबोलसह माहिती लिहा. 2
४. मालकौस रागातील छोट्या ख्यालाचे स्वरलेखन करा. 5
किंवा
खमाज रागातील छोट्या ख्यालाचे स्वरलेखन करा.
५. मियो तानसेनचे जीवन चरित्र लिहा. 5

3. अ) बागेश्री किंवा पटदीप रागाचे आरोह अवरोह लिहा. 2
ब) ताळ तेवरा ठेकाबोलसह माहिती लिहा. 2
4. टप्पा किंवा त्रिवट माहिती द्या. 5
- किंवा**
- राग बागेश्रीच्या छोट्या ख्यालाचे स्वरलेखन करा.
5. उ. अल्लाउद्दीन खाँ यांच्या संगीत शिक्षणाबाबत माहिती द्या. 5
-

SLR-A – 186

Seat
No.

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
Opt. PRAKRIT (Paper – II)

जंबू-सामि-चरिउ

Day and Date : Saturday, 3-5-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शावितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१०

- १) हा-हा पिय हउँ भग _____ । (विहीणउ, विहीणउं, विहीणओ, विहीणवे)
- २) ' _____ रोउ कुडंव खिण्ण । (भुक्खाउर, भुक्खाउरे, भुक्खाउरं, भुक्खाओ)
- ३) जिह _____ हुउ संखिणिहु तुरंतहु । (फलु, फलुणो, फलुणा, फलुंणी)
- ४) जर तण्ण कुडी _____ भिण्ण । (गेहम्मि, गेहम्मिओ, गेहम्मिस्स, गेहम्मिअ)
- ५) अण्ण दिवसि जा सो _____ । (उग्घाडइ, उग्घाडओ, उग्घाडइं, उग्घाडेण)
- ६) _____ मंतु तेहि जि एकक्कउ । (करिवि, करिविं, करिविको, करिवितो)
- ७) एक्के _____ सो जि पुणु लइयउ । (णिहेण, णिहेणउं, णिहेणणि, णिहेणति)
- ८) पवरु _____ णिययमणि इच्छंतहु । (लाहु, लाहुओ, लाहुदि, लाहुण)
- ९) सुण्णु णिएवि _____ सिरु ताडइ । (हच्छहिं, हच्छहिंसो, हच्छहिंता, हच्छहिंदि)
- १०) गिण्हिउ _____ वि रूवउ थक्कउ । (रयणु, रयणुसा, रयणुआ, रयणुणो)

२. भाषांतर करा (कोणतेही ५) :

१०

- १) सिविणय णिद्वेसे मुणिउदेसें जंबू सामि जि णामु तहु ।
वणिणाहं वुत्तउ विहि समसत्तउ कियड तेण वहु ॥
- २) णिप्पज्जेसइ सो गरुयारउ, भणइं सो जि किं सुय गहिलारउ ।
छंडिवि सिद्धु असिद्धउ वंच्छहि, भावि लाह संदेहें गच्छहि ।

P.T.O.

- ३) खग वयणु सुणेप्पिणु रोसु वहेप्पिणु खग्गहत्तु ता बोल्लए ।
को जलंत हुवासणि पइसइ इह जाणि को मियंकु लइ चल्लइ ॥
- ४) णिय पहु जि विरूद्धउ जाणिवि कुद्धउ मंतिहिं ता जि पउत्तऊ ।
हो-हो साहस गिरा अणमिय णिय सिर जंपि म विण पंचतऊ ।
- ५) मुणिवर-आएसें राय विसेसें सा परिणेव्वी पइं जि णिरू ।
तहि हउं पह गच्छमि एच्छु ण अच्छमि फेडमि जाइवि अरि तिमिरू ॥
- ६) तं अणुमण्णेप्पिणु रोसु वहेप्पिणु जंपइ रयणचूल खयरू ।
भो भड किं गज्जहि मा रणि भज्जहि दिक्खालमि तउ जम-णयरू ॥

३. टीपा लिहा (कोणतेही २) :

१०

- १) जंबू स्वामीच्या जीवनाचे शौर्य गाथेचा पूर्वार्ध काळ.
२) मगध सम्राट श्रेणिक.
३) जंबू स्वामी कथेतील भाषा वैशिष्ट्ये.

४. प्राकृत सट्टक साहित्याचे विश्लेषण करून खालीलपैकी एकाचा परिचय द्या.

१०

- १) कर्पूर मंजिरी
२) रंभा मंजिरी.

५. जंबू स्वामी चरित्रातील कथा-उपकथांचे विश्लेषण करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
ENGLISH (Spl.) (Paper – IV)
Introduction to Literary Criticism

Day and Date : Thursday, 20-03-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences choosing the correct alternative from those given below **each** : **10**
- 1) Arts are broadly divided in two groups namely mechanical arts and
 - a) useful arts
 - b) fine arts
 - c) visual arts
 - d) none of the above
 - 2) _____ is the highest of all fine arts.
 - a) poetry
 - b) architecture
 - c) painting
 - d) music
 - 3) Fine arts aim at beauty, while mechanical arts aim at
 - a) utility
 - b) propaganda
 - c) imagination
 - d) knowledge
 - 4) The two major functions of literary criticism are
 - a) interpretation and judgement
 - b) criticize and fault-finding
 - c) glorification and sublimation
 - d) none of the above
 - 5) According to Mathew Arnold, literature is _____ of life.
 - a) the criticism
 - b) an interpretation
 - c) an expression
 - d) none of the above

- 6) An ideal critic must be free from
 - a) personal biases and prejudices
 - b) imaginations and thoughts
 - c) knowledge and information
 - d) none of the above
- 7) Biographical approach sees a literary work as
 - a) a reflection of its author's life
 - b) a reflection of social condition
 - c) a reflection of philosophy of the age
 - d) none of the above
- 8) Sigmund Freud treats the writer to be basically a
 - a) neurotic
 - b) sane man
 - c) normal man
 - d) none of the above
- 9) The psychological approach to literature gives importance to
 - a) the creative process of the writer and literature
 - b) the writer's relationship with the society
 - c) the writer's relationship with his contemporary great writers
 - d) none of the above
- 10) Supporters of sociological approach to literature treat literature as
 - a) social institution
 - b) private institution
 - c) co-operative institution
 - d) none of the above

2. Answer the following questions in brief (**any five**) :

10

- 1) Define the term 'personification' with an example.
- 2) Define the term 'metaphor'.
- 3) What is a paradox ?
- 4) What is 'conceit' ? Give an example.
- 5) Explain the difference between denotation and connotation.
- 6) Mention two important features of short story.
- 7) What is the main purpose of satire ?

3. A) Answer the following questions in brief (**any two**) : **6**
- 1) What is the difference between fine arts and mechanical arts ?
 - 2) What are the main features of literature as fine art ?
 - 3) Compare and contrast the medium of poetry and music.
- B) Answer the following questions in brief (**any two**) : **4**
- 1) What is De Quincey's classification of literature ?
 - 2) What are the important functions of literature ?
 - 3) What is the difference between literary language and scientific language ?
4. A) Critically examine the psychological approach to literature and discuss its merits and demerits. **10**
- OR
- B) Write a note on the biographical approach to the study of literature.
5. Write a note on the nature and function of literary criticism. **10**
-

SLR-A – 193

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – IV)
History of Kannada Literature

Day and Date : Thursday, 20-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಸ್ವಪ್ನ ಶಾಸನ

ಅ) ಬಾದಾಮಿ ಆ) ಕುಂಭಾರಿ ಇ) ಮಸ್ಕಿ ಈ) ಬೆಳ್ಳೋಳ

2) ಆದಿ ಕವಿ

ಅ) ಜನ್ನ ಆ) ಪಂಪ
ಇ) ಹರಿಹರ ಈ) ಸರ್ವಜ್ಞ

3) ಆರಂಕುಸಮಿಟ್ಟೊಡಂ ನೆನೆವುದೆನ್ನ ಮನಂ_____ ದೇಶಮಂ.

ಅ) ಕಲ್ಯಾಣ ಆ) ಶಿವಪುರಿ ಇ) ಬನವಾಸಿ ಈ) ಕಂಚಿ

4) ಉಭಯಕವಿ ಕಮಲರವಿ

ಅ) ಹರಿಹರ ಆ) ಪೊನ್ನ ಇ) ಜನ್ನ ಈ) ಮುದ್ದಣ

5) ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ

ಅ) ಸಿದ್ಧರಾಮ ಆ) ಬಸವಣ್ಣ ಇ) ಅಕ್ಕ ಈ) ಪ್ರಭು

6) ಕಾಗಿನೆಲೆಯಾದಿಕೇಶವ ಅಂಕಿತ _____ ದಾಸರು.

ಅ) ಪುರಂದರ ಆ) ಕನಕ ಇ) ವಿಠಲ ಈ) ಶ್ರೀಪಾದರಾಯ

7) ಸರ್ವಜ್ಞನೆಂಬುವವನು _____ ದಿಂದಾದವನೆ ?

ಅ) ಹಣ ಆ) ಅಧಿಕಾರ ಇ) ಗರ್ವ ಈ) ಜ್ಞಾನ

P.T.O.

8) ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ ಬರೆದ ಕವಿ

ಅ) ಬೇಂದ್ರೆ ಆ) ಚಂಪಾ ಇ) ಪಂಪ ಈ) ಕುವೆಂಪು

9) ಸಮನ್ವಯ ಕವಿ

ಅ) ಕಣವಿ ಆ) ಸಿಂಪಿ ಇ) ರನ್ನ ಈ) ಕಾರ್ನಾಡ

10) ಗೀತಾನಾಗಭೂಷಣ ಅವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ _____ ಕಾರರು.

ಅ) ಕಥಾ ಆ) ನಾಟಕ ಇ) ಕಾವ್ಯ ಈ) ಕಾದಂಬರಿ

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯಗಳು ಯಾವುವು ?
- 2) ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದ ಕೃತಿಕಾರ ಯಾರು ?
- 3) ಹರಿಹರ ಏಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವನು ?
- 4) ಪುರಂದರದಾಸರ ಅಂಕಿತ ಯಾವುದು ?
- 5) ಬೇಂದ್ರೆ ಪಡೆದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಯಾವುದು ?
- 6) ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆದಿ ಶರಣ ಯಾರು ?

3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 2) ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- 3) ಸರ್ವಜ್ಞನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 2) ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯ ವಚನಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

5. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

10

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Special Paper – IV)
Political and Cultural History of Ancient Maharashtra**

Day and Date : Thursday, 20-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Select the appropriate word :

10

- 1) There are _____ numbers of puranas.
A) 12 B) 16
C) 18 D) 20
- 2) 'Tatang Siyuki travel account was written by
A) Hiuntsang B) Fa-hien
C) Itsing D) Laotse
- 3) Megasthenes wrote the _____ text.
A) Arthashastra B) Indica
C) Gathasapthashati D) None of these
- 4) _____ age were known as the revolutionary age.
A) Neolithic B) Mesolithic
C) Paleolithic D) Megalithic
- 5) Inamgaon culture discovered the _____ archaeologist.
A) Dr. Dhavalikar B) Dr. Sankliya
C) Dr. Dandvate D) Dr. Shinde
- 6) The archaeological evidence of Dayamabad culture found in _____ district.
A) Pune B) Nasik
C) Ahmad Nagar D) Aurangabad

P.T.O.

- 7) _____ was the founder of Satavahan dynasty.
 A) Simuk B) 1st Satkarni
 C) King Hal D) Gautamiputra Satkarni
- 8) _____ Chaitya is known as the biggest.
 A) Bhaje B) Kahneri
 C) Ter D) Karle
- 9) Siddhapur excavation carried out by
 A) Dr. Dandvate B) Dr. Jogalekar
 C) Dr. Ansari D) None of these
- 10) _____ was the trade city Satavahan period.
 A) Ter B) Karle
 C) Bhaje D) Satara

2. Write short answers on **any four** of the following : 8
- 1) Give the importance of Inscriptions.
 - 2) Explain the Jain literature.
 - 3) State the social life in Jorve Culture.
 - 4) Write the political work of King Simuk.
 - 5) Explain the human life in Dayamabad culture
 - 6) Discuss the literature progress in Satavahan period.
3. Short note (**any four**) : 12
- 1) Importance of copper plate.
 - 2) Buddha literature.
 - 3) Social life in Inamgaon culture.
 - 4) Internal trades in Satavahan period.
 - 5) Queen Nainika.
 - 6) Art of Satavahan period.
4. State the importance of foreign travel account for the study of ancient Maharashtra. 10

OR

Discuss the social and religious life in Satavahan period.

5. Explain the political contribution of King 1st Satkarni. 10

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – I) (Semester – I) (Old) Examination, 2014
OPTIONAL EDUCATION (Paper – I)
Philosophical and Sociological Foundation of Education**

Day and Date : Monday, 7-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the appropriate alternatives : 10
- 1) 'Philosophy is Science of the Sciences' is said by
 - a) Sisro
 - b) Coldrij
 - c) Bekan
 - d) Bramold
 - 2) '3R' are the important objectives in the primary education is said by
 - a) M. Gandhi
 - b) Ravindranath Tagore
 - c) J.P. Naik
 - d) Frobel
 - 3) The criteria of measuring the output of education is
 - a) Aims
 - b) Teaching method
 - c) Objectives
 - d) Evaluation method
 - 4) 'Discipline is the fruit the valuable by product of co-operative work willingly undertaken and efficiently completed' is stated by _____ Commission.
 - a) Kothari
 - b) Mudliyar
 - c) Sarjant
 - d) Dr. Radhakrishnan
 - 5) Maintaining discipline through freedom is the basic purpose of _____ discipline.
 - a) Repression
 - b) Impression
 - c) Emancipation
 - d) Physical

6) _____ provided the education to the downtrodden.

- a) Dr. Ambedkar b) M.Gandhi
c) Shahu Maharaj d) M. Phule

7) _____ is known as the father of Naturalism.

- a) Rousseau b) Plato
c) Aristotle d) John Dewy

8) In any culture _____ is the first factor.

- a) Wealth b) Religion
c) Knowledge d) Heredity

9) In the Indian Constitution according to the Article '45' the responsibility of _____ education is accepted by the government.

- a) Primary b) Secondary
c) High-secondary d) University

10) 'Philosophy is a logical inquiry in to the nature of the reality' is stated by

- a) Bekan b) Dr. Radhakrishnan
c) Rousseau d) Percy-Nann

2. Answer the following questions (**any one**) : **10**

- 1) Explain the importance and objectives of university education.
2) Explain the educational thoughts of Mahatma Phule.

3. Answer the following questions (**any one**) : **10**

- 1) Explain the functions of education in individual development.
2) Explain the meaning of discipline and various approaches about discipline.

4. Answer the following questions in brief : **8**

- 1) Explain the nature of philosophy.
2) Explain the need of philosophy in human life.

5. Write the following notes : **12**

- 1) Causes of wastage in Primary Education.
2) Karmveer Bhaurao Patil's Educational Experiments.
3) Factors of Culture.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'तत्त्वज्ञान म्हणजे शास्त्रांचे शास्त्र' असे _____ यांनी म्हटले आहे.
अ) सिसरो
ब) कोल्ड्रीज
क) बेकन
ड) ब्रॅमोल्ड
- २) प्राथमिक शिक्षणात 'थ्रीआर' चा उद्दिष्टांना महत्व आहे असे _____ यांनी म्हटले आहे.
अ) म. गांधी
ब) रविंद्रनाथ टागोर
क) जे.पी.नाईक
ड) फ्रोबेल
- ३) शिक्षणाचे फलित मोजण्याचा मापनदंड म्हणजे शिक्षणाची _____ होय.
अ) ध्येये
ब) अध्यापन पद्धती
क) उद्दिष्टे
ड) मूल्यमापन पद्धती
- ४) 'स्वच्छेने हाती घेतलेल्या आणि कार्यक्षमतेने पूर्णत्वास नेण्याच्या सहकारी कार्याचे शिस्त हे फलित व किमती जोड उत्पादन आहे' असे _____ आयोगाने नमूद केले आहे.
अ) कोठारी
ब) मुदलियार
क) सार्जट
ड) डॉ. राधाकृष्णन्
- ५) स्वातंत्र्यातून शिस्त राखणे हा _____ शिस्तीचा मूळ हेतू असतो.
अ) दडपशाही
ब) व्यक्तिप्रभाव
क) बंधनमुक्त
ड) शारीरिक
- ६) पददालितांच्या शिक्षणाचे कार्य _____ यांनी केले.
अ) डॉ. आंबेडकर
ब) म. गांधी
क) शाहू महाराज
ड) म.फुले
- ७) _____ यांना निसर्गवादाचा जनक मानले जाते.
अ) रूसो
ब) प्लेटो
क) अॅरिस्टॉटल
ड) जॉन ड्यूई

SLR-A – 210

Seat No.	
-------------	--

B.A – III (Semester – V) Examination, 2014
HINDI Special Paper – V
साहित्यशास्त्र और समालोचना

Day and Date : Friday, 21-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न आवश्यक हैं ।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्नों के गुण हैं ।

1. नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर निम्नलिखित वाक्यों को फिर से लिखिए : **10**
- 1) _____ को पंचम वेद कहा जाता है ।
अ) उपन्यास ब) नाटक क) निबंध ड) महाकाव्य
- 2) _____ तत्व काव्य की आत्मा है ।
अ) कल्पना ब) भाव क) बुद्धि ड) शैली
- 3) प्रगीत _____ के अन्तर्गत आता है ।
अ) महाकाव्य ब) नाटक क) खण्डकाव्य ड) मुक्तक
- 4) शब्द में निहित _____ का बोध व्यंजना शब्द-शक्ति के द्वारा होता है ।
अ) व्यंग्यार्थ ब) निषेधार्थ क) वाक्यार्थ ड) सरलार्थ
- 5) सबसे पहले संस्कृत आचार्य _____ ने अपने ग्रंथ काव्यालंकार में महाकाव्य का विशद विवेचन किया ।
अ) विश्वनाथ ब) भामह क) दण्डी ड) भरतमुनि
- 6) महाकाव्य और खण्डकाव्य में सामान्यतः वही भेद है; जो उपन्यास और _____ में है ।
अ) नाटक ब) एकांकी क) आलोचना ड) कहानी
- 7) कविता में प्रयुक्त होनेवाले वर्ण, मात्रा, यति आदि के संघटन को _____ कहते हैं ।
अ) छन्द ब) अलंकार क) रस ड) शब्द-शक्ति

P.T.O.

- 8) आचार्य भरतमुनी ने _____ ग्रन्थ की रचना की ।
 अ) नाट्यशास्त्र ब) काव्यशास्त्र क) छन्दशास्त्र ड) अलंकार शास्त्र
- 9) चरण के किसी स्थल पर विराम या विश्राम का स्थल होता है, उसे _____ कहते हैं ।
 अ) गति ब) यति क) गण ड) मात्रा
- 10) 'उपन्यास' यह शब्द हिंदी में _____ भाषा के माध्यम से आया है ।
 अ) अंग्रेजी ब) संस्कृत क) बंगला ड) फारसी
2. निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो या तीन वाक्यों में लिखिए । 10
- 1) लक्षणा शब्द-शक्ति किसे कहते हैं ?
 - 2) सौरठा छन्द का लक्षण बताइए ।
 - 3) आचार्य मम्मट ने साहित्य के कौन कौन से प्रयोजन बताये हैं ?
 - 4) उपन्यास की कोई एक परिभाषा दीजिए ।
 - 5) संकलन-त्रय किसे कहते हैं ?
 - 6) प्रगीत की विशेषताएँ बताइए ।
3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए । 10
- क) दोहा छन्द
 - ख) भाव-तत्व
 - ग) अभिधा शब्द शक्ति ।
4. महाकाव्य के भारतीय लक्षणों का विवेचन कीजिए । 10
- अथवा**
- कहानी के तत्वों का विवेचन कीजिए ।
5. साहित्य की परिभाषाओं पर प्रकाश डालिए । 10
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION (Paper – I) (Opt.) (Old)
Principles of Physical Education**

Day and Date : Monday, 7-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

1. Objective questions (**one mark each**) : **5**

- A) Who starts a Kabaddi match ?
a) Refree b) Main Refree c) Time Keeper d) Scorer
- B) Difference between take of board and jumping pit.
a) 2 mtr. b) 1 mtr. c) 1.50 mtr. d) 1.75 mtr.
- C) "Bullet start" related with
a) Javelin b) Long jump c) 100 mtr. d) Shot put
- D) How many players in a Kabaddi team ?
a) 10 b) 12 c) 11 d) 13
- E) How many lines in a standard track ?
a) 4 b) 6 c) 7 d) 8

2. Give short answer (**any five**) : **10**

- A) Meaning of Education.
B) Physical training in short.
C) Definition of Physical Education.
D) What is mental development ?
E) What is principle ?
F) What is Recreation ?

3. Short notes (any two) :

10

- A) Social development
- B) Principles of Physical Education
- C) Sports and games.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी एक गुण)

५

अ) कबड्डी सामन्याची सुरुवात कोण करतो ?

- अ) पंच ब) सरपंच क) वेळाधिकारी ड) गुणलेखक

ब) लांबउडीसाठी खड्डा व दबाव फकी याच्यामध्ये _____ अंतर असावे.

- अ) २ मीटर ब) १ मीटर क) १.५० मीटर ड) १.७५ मीटर

क) “बुलेट स्टार्ट” हा शब्द कोणत्या बाबीशी संबंधीत आहे ?

- अ) भालाफेक ब) लांबउडी क) १०० मीटर ड) गोळाफेक

ड) कबड्डीच्या एका संघात किती खेळाडू असतात ?

- अ) १० ब) १२ क) ११ ड) १३

इ) प्रमाणीत ट्रॅक मध्ये किती धावण मार्ग असतात ?

- अ) ४ ब) ६ क) ७ ड) ८

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

अ) शिक्षणाचा अर्थ.

ब) शारीरिक अभ्यास म्हणजे काय ? थोडक्यात लिहा.

क) शारीरिक शिक्षणाची व्याख्या लिहा.

ड) मानसिक विकास म्हणजे काय ?

इ) तत्व म्हणजे काय ?

फ) मनोरंजन म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१०

अ) सामाजिक विकास

ब) शारीरिक शिक्षणाची तत्वे

क) खेळ व स्पर्धा.

SLR-A – 222

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Special Paper – V)
Western Philosophy

Day and Date : Friday, 21-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10
- 1) Spinoza is _____ philosopher.
(Rationalistic, Empiricist, Materialistic, Existentialist)
 - 2) _____ philosophy is called critical philosophy.
(Hume's, Kant's, Hegel's, Plato's)
 - 3) Leibniz is _____ thinker.
(German, Greek, Indian, American)
 - 4) Treatise of Human Nature is written by
(Hegel, Hume, Ayer, Plato)
 - 5) According to Kant categories are
(10, 11, 12, 13)
 - 6) According to Spinoza, there are _____ degrees of cognition.
(2, 3, 4, 5)
 - 7) Pre-established harmony is the concept of
(Kant, Hegel, Leibniz, Hume)
 - 8) Hume is _____ thinker.
(Greek, American, German, British)
 - 9) According to Hume causal relation is
(Subjective, Useless, Unnecessary, None of these)
 - 10) 'Critique of Pure Reason' is written by
(Hume, Russell, Mill, Kant)

P.T.O.

2. Write short answers (**any 4**) : 8
- 1) Is Spinoza pantheistic philosopher ? Explain.
 - 2) What is attributes ?
 - 3) Explain spiritual substance.
 - 4) What is monads ?
 - 5) Who is Kant ?
 - 6) Give any four names of Western Philosophers.
3. Write short notes (**any 4**) : 12
- 1) Geometrical method.
 - 2) Material substance.
 - 3) Scepticism.
 - 4) The concept of determinism.
 - 5) Truths of fact.
 - 6) A priori synthetic propositions.
4. Explain Leibniz's theory of monads. 10
- OR
- Explain Kant's critical philosophy.
5. Explain Hume's theory of causation. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा. १०
- १) स्पिनोझा _____ तत्त्वज्ञ आहे.
(बुद्धीवादी, अनुभववादी, जडवादी, अस्तित्ववादी)
 - २) _____ च्या तत्त्वज्ञानाला समीक्षा तत्त्वज्ञान असे म्हणतात.
(ह्यूम, कांट, हेगेल, प्लेटो)

- ३) लायब्लिझ _____ विचारवंत आहे.
(जर्मन, ग्रीक, भारतीय, अमेरिकन)
- ४) 'ट्रिटार्ज ऑफ ह्यूमन नेचर' हा ग्रंथ _____ ने लिहिला.
(हेगेल, ह्यूम, एअर, प्लेटो)
- ५) कांटच्या मते पदार्थ _____ आहेत.
(१०, ११, १२, १३)
- ६) स्पिनोझाच्या दृष्टिकोनातून बोधनाच्या _____ पातळ्या आहेत.
(२, ३, ४, ५)
- ७) पूर्व प्रस्थापित सुसंवाद ही _____ ची संकल्पना आहे.
(कांट, हेगेल, लायब्लिझ, ह्यूम)
- ८) ह्यूम _____ विचारवंत आहे.
(ग्रीक, अमेरिकन, जर्मन, ब्रिटीश)
- ९) ह्यूमच्या दृष्टिकोनातून कारणात्मिक संबंध _____ असते.
(व्यक्तिनिष्ठ, निरुपयोगी, अनावश्यक, यापैकी नाही)
- १०) 'क्रिटिक ऑफ प्युअर रिझन' हा ग्रंथ _____ ने लिहिला.
(ह्यूम, रसेल, मिल्ल, कांट)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

- १) स्पिनोझा सर्वेश्वरवादी आहे का ? स्पष्ट करा.
- २) गुण म्हणजे काय ?
- ३) आध्यात्मिक द्रव्य स्पष्ट करा.
- ४) चिदणू म्हणजे काय ?
- ५) कांट कोण आहे ?
- ६) कोणत्याही चार पाश्चात्य तत्त्ववेत्त्यांची नावे द्या.

३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) भौमितीक पद्धती.
 - २) जडद्रव्य.
 - ३) संशयवाद.
 - ४) नियतीवादी संकल्पना.
 - ५) वास्तव घटनांची सत्ये.
 - ६) अनुभवपूर्व संश्लेषक विधाने.
४. लायब्लिझचा चिदणू सिद्धांत स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- कांटचा संमीक्षा तत्त्वज्ञान स्पष्ट करा.
५. ह्यूमचा कारणिक सिद्धांत स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Sem. – V) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION (Special Paper No. – V)
Rhythms and Recreation in Physical Education

Day and Date : Friday, 21-3-2014

Max. Marks : 25

Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Instructions: i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct option and rewrite sentences. 5
- I) Recreation include
a) Camping b) Picnic c) Pleasure d) Above all
- II) Recreation for
a) Adult b) Children c) Women d) Above all
- III) Specific movement at specific rhythm means
a) Recreation b) Dance
c) Rhythmic d) None of these
- IV) Rhythmic helps to develop
a) Sportsmanship b) Body mind correlation
c) Both a) and b) d) None of these
- V) To give happiness means
a) Recreation b) Health c) Rhythm d) Above all
2. Write the short answer (**any five**) : 10
- a) Write the meaning of recreation.
b) Give the definition of rhythm.
c) Write the function of rhythm.
d) Explain the concept of recreation.
e) What are the objective of rhythm ?
f) What are the objective of recreation ?
3. Write short notes (**any two**) : 10
- a) Write need and importance of recreation.
b) Write nature and function of rhythm
c) Write on rhythm.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी **एक** गुण) :

५

- १) मनोरंजनात _____ चा समावेश होतो.
 अ) शिबीर ब) सहल क) खेळणे ड) वरील सर्व
- २) मनोरंजन _____ साठी असते.
 अ) प्रौढ ब) मुळे क) महिला ड) वरील सर्व
- ३) विशिष्ट ठेक्यावर विशिष्ट हालचाली करणे म्हणजे _____ होय.
 अ) मनोरंजन ब) नृत्य क) तालबद्धता ड) यापैकी नाही
- ४) तालबद्धते मुळे _____ चा विकास होतो.
 अ) खिलाडूवृत्ती ब) शरीर-मन सहचर्य
 क) वरील दोन्ही ड) यापैकी नाही
- ५) मनाला आनंद देणे म्हणजे _____ होय.
 अ) मनोरंजन ब) आरोग्य क) तालबद्धता ड) वरील सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही **पाच**) :

१०

- अ) मनोरंजनाचा अर्थ लिहा.
 ब) तालबद्धतेची व्याख्या लिहा.
 क) तालबद्धतेचे कार्य लिहा.
 ड) मनोरंजनाची संकल्पना स्पष्ट करा.
 इ) तालबद्धतेची उद्दिष्टे सांगा.
 फ) मनोरंजनाची उद्दिष्टे लिहा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

१०

- अ) मनोरंजनाची गरज व महत्व
 ब) तालबद्धतेचे स्वरूप व कार्य
 क) तालबद्धता

Seat No.	
----------	--

B.A. – III (Sem. – V) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Special Paper – V)
Social Research Methods

Day and Date : Friday, 21-3-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

1. Multiple Choice Questions :

10

- 1) A proposition which can be put to test to determine validity is called
a) Research b) Hypothesis c) Statement d) Report
- 2) _____ refers to the relationships between facts.
a) Fact b) Research c) Theory d) Hypothesis
- 3) Formulation of the problem is the _____ step of the scientific method.
a) First b) Second c) Fourth d) Last
- 4) Descriptive research is undertaken mainly when we intend to study _____
a) tribes b) social problems c) child labour d) all the above
- 5) Pure research is also called as _____ research.
a) theoretical b) applied
c) descriptive d) none of the above
- 6) Clarity of thought is essential _____ of an ideal researcher.
a) quality b) problem c) research d) theory
- 7) Social research is helpful mainly in social _____ of a country.
a) planning b) theory c) research d) ignorance
- 8) Applied research is also called as _____ research.
a) pure b) historical c) essential d) practical
- 9) _____ is one of the characteristics of a good hypothesis.
a) Clarity b) Problem c) Need d) Fact
- 10) _____ is one of the sources of hypothesis.
a) Personal experience b) Fact
c) Clarity d) Planning

2. Write Short Answers (**any four**) : **8**
- Give the meaning of social research.
 - What is theory ?
 - What do you mean by “Empirical Research” ?
 - Illucidate the significance of social research.
 - What do you mean by hypothesis ?
 - Discuss “Pure Research”.
3. Write short notes on **any four** : **12**
- Objectives of social research.
 - Exploratory Research.
 - Types of Hypothesis.
 - Social Fact
 - Characteristics of Hypothesis
 - Applied Research.
4. Elucidate the steps of “Scientific Method” used in social research. **10**
- OR
- Discuss the sources of ‘Hypothesis’.
5. Explain in detail the qualities of a good researcher. **10**

मराठी रूपांतर

1. बहुपर्यायी प्रश्न :
- 1) ज्या विधानाची सत्यासत्यता पडताळून पाहणे शक्य आहे, त्या विधानास _____ असे म्हणतात. **10**
अ) संशोधन	ब) गृहीतक
क) विधान	ड) अहवाल
- 2) तथ्यांमधील आंतर संबंधातून _____ व्यक्त होतो.
अ) तथ्य	ब) संशोधन
क) सिद्धांत	ड) गृहीतक

- 3) समस्या सूत्रण ही वैज्ञानिक पद्धतीची _____ पायरी/अवस्था आहे.
अ) पहिली ब) दुसरी क) चवथी ड) शेवटची
- 4) _____ समाजाचे अध्ययन करावयाचे असल्यास वर्णनात्मक पद्धतीचा उपयोग केला जातो.
अ) आदिवासी ब) सामाजिक समस्या
क) बालकामगार ड) वरील सर्व
- 5) शुद्ध संशोधनाला _____ संशोधन असेदेखील म्हणतात.
अ) सैद्धांतिक ब) उपयोजित
क) वर्णनात्मक ड) वरीलपैकी एकही नाही
- 6) विचारांची स्पष्टता हे आदर्श संशोधकाचे _____ आहे.
अ) गुणवैशिष्ट्य ब) समस्या क) संशोधन ड) सिद्धांत
- 7) सामाजिक संशोधन हे मुख्यतः कोणत्याही देशाच्या सामाजिक _____ साठी सहाय्यकारी असते.
अ) नियोजन ब) सिद्धांत क) संशोधन ड) अज्ञान
- 8) उपयोजित संशोधनाला _____ संशोधन असेही म्हणतात.
अ) शुद्ध ब) ऐतिहासिक क) अत्यावश्यक ड) व्यावहारिक
- 9) _____ हे आदर्श गृहीतकाचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) स्पष्टता ब) समस्या क) गरज ड) तथ्य
- 10) _____ हे गृहीतकाचे एक उगमस्थान आहे.
अ) व्यक्तिगत अनुभव ब) तथ्य क) स्पष्टता ड) नियोजन

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही ४)

- a) सामाजिक संशोधनाचा अर्थ सांगा.
b) सिद्धांत म्हणजे काय ?
c) अनुभवनिष्ठ संशोधन म्हणजे काय ?
d) सामाजिक संशोधनाचे महत्व स्पष्ट करा.
e) गृहीतक म्हणजे काय ?
f) शुद्ध संशोधन म्हणजे काय ? चर्चा करा.

3. टीपा लिहा (कोणत्याही ४) 12
- a) सामाजिक संशोधनाची उद्दिष्टे
 - b) अन्वेषणात्मक संशोधन
 - c) गृहीतकाचे प्रकार
 - d) सामाजिक तथ्य
 - e) गृहीतकाची वैशिष्ट्ये
 - f) उपयोजित संशोधन
4. सामाजिक संशोधनात वापरल्या जाणाऱ्या 'वैज्ञानिक पद्धती'च्या पायऱ्या/अवस्था स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- 'गृहीतकाची उगमस्थाने' यावर चर्चा करा.
5. आदर्श संशोधकाची गुणवैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा. 10
-

SLR-A – 228

Seat
No.

B.A. (Part – III) (Sem. – V) Examination, 2014
HINDI (Special Paper – VI)
हिंदी साहित्य का इतिहास (2000 तक)

Day and Date : Saturday, 22-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**

1) हिंदी साहित्य के इतिहास लेखन का सूत्रपात _____ ने किया।

1) शिवसिंह सेंगर 2) जॉर्ज ग्रियर्सन 3) गार्सा-द-तासी 4) आ. शुक्ल

2) आ. हजारीप्रसाद द्विवेदी जी ने 'रासो' शब्द की व्युत्पत्ति _____ शब्द से मानी है।

1) रासक 2) रसायण 3) राजसूय 4) रसिक

3) बौद्ध धर्म के प्रमुख-प्रवर्तक _____ हैं।

1) महावीर स्वामी 2) गौतम बुद्ध
3) आ. तुलसीदास 4) आ. वल्लभाचार्य

4) अमीर खुसरो के गुरु _____ हैं।

1) रामानंद 2) राघवानंद
3) निजामुद्दीन औलिया 4) निम्बार्काचार्य

5) मैथिल कोकिल _____ को कहा जाता है।

1) जायसी 2) सूरदास 3) कबीर 4) विद्यापति

6) कबीर के दीक्षा गुरु _____ थे।

1) रामानंद 2) रविदास
3) वल्लभाचार्य 4) नरहरिदास

P.T.O.

- 7) सूफी मत को _____ धर्म का प्रधान अंग स्वीकार किया जाता है।
 1) बौद्ध 2) इस्लाम 3) हिंदू 4) ईसाई
- 8) 'पद्मावत' महाकाव्य का नायक _____ है।
 1) राजसिंह 2) भीमसेन 3) रत्नसेन 4) विजयसिंह
- 9) गोस्वामी विठ्ठलनाथ ने _____ को 'पुष्टिमार्ग का जहाज' कहा है।
 1) सूरदास 2) कुंभनदास 3) गोविंद स्वामी 4) तुलसीदास
- 10) मीराबाई की मृत्यु _____ में हुई।
 1) मथुरा 2) सीही 3) काशी 4) द्वारिका

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : 10

- 1) अमीर खुसरो की एक पहेली लिखिए।
- 2) चंदवरदाई कितनी और कौन-सी भाषाओं से परिचित थे ?
- 3) कबीर का गुरु विषयक एक दोहा लिखिए।
- 4) रामभक्ति शाखा की एक विशेषता स्पष्ट कीजिए।
- 5) विद्यापति को किन उपाधियों से जाना जाता है ?
- 6) तुलसीदास ने रत्नावली को क्यों त्याग दिया ?

3. टिप्पणियाँ लिखिए (तीन में से दो) : 10

- 1) आदिकालीन साहित्यिक परिस्थिति।
- 2) अमीर खुसरो का मनोरजनात्मक साहित्य।
- 3) सूरसागर।

4. 'पृथ्वीराज रासो' का काव्य-सौंदर्य स्पष्ट कीजिए : 10

अथवा

कबीर के व्यक्तित्व और कृतित्व पर प्रकाश डालिए।

5. ज्ञानाश्रयी शाखा का परिचय देकर विशेषताओं को समझाइए। 10

SLR-A – 229

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – III) Sem. – V Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – VI)
Old and Medieval Kannada Literature**

Day and Date : Saturday, 22-3-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಆದಿಕವಿ

1) ಪಂಪ

2) ರನ್ನ

3) ಕುವೆಂಪು

4) ಹರಿಹರ

2) 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ಕಾವ್ಯಕೃತರು ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು

1) ಕನ್ನಡಭಾರತ

2) ಜೈಮಿನಿಭಾರತ

3) ಪಂಪಭಾರತ

4) ವ್ಯಾಸಭಾರತ

3) ತಂತಮ್ಮನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಣರಾಗಿರುವ ಜನ

1) ಮರಾಠಿಗರು

2) ಕನ್ನಡಿಗರು

3) ಇಂಗ್ಲೀಷರು

4) ಫ್ರೆಂಚರು

4) ದುರ್ಯೋಧನನ ಆತ್ಮೀಯ ಸ್ನೇಹಿತ

1) ಧರ್ಮ

2) ಅರ್ಜುನ

3) ಕರ್ಣ

4) ಭೀಷ್ಮ

5) ರನ್ನನ ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯ

1) ಸಾಹಸಭೀಮ ವಿಜಯ

2) ಅಜಿತಪುರಾಣ

3) ರನ್ನಕಂದ

4) ಶಾಂತಿಪುರಾಣ

6) 'ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ' ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದಕರು

1) ವಿ. ಜಿ. ಪೂಜಾರ

2) ಚನ್ನಬಸವ ಹರೇಮಠ

3) ಕಲ್ಯಾಣರಾವ ಪಾಟೀಲ

4) ವೀರಣ್ಣ ದಂಡೆ

P.T.O.

- 7) ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ
 1) ರಾಘವಾಂಕ
 2) ಹರಿಹರ
 3) ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ
 4) ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ
- 8) 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ
 1) ಬಾಹುಬಲಿ
 2) ವೃಷಭನಾಥ
 3) ಭರತ
 4) ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ
- 9) ಹಿಮಾಚಲದ ಅರಸ
 1) ಜಮದಗ್ನಿ
 2) ಹಿಮವಂತ
 3) ಶಿವ
 4) ಹರಿಹರ
- 10) 'ಸಾರಥಿಯಾಗು ನಡೆ' ಇದು ಯಾವ ಕಾವ್ಯದ ಭಾಗ
 1) ಪಂಪಭಾರತ
 2) ಜೈಮಿನಿಭಾರತ
 3) ಕನ್ನಡಭಾರತ
 4) ವ್ಯಾಸಭಾರತ

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ: 10
- 1) ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲನೇ ಉಪಲಬ್ಧ ಗ್ರಂಥ ಯಾವುದು ? ಅದನ್ನು ಬರೆದವರು ಯಾರು ?
 2) ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡ ನಾಡು ಎಂದರೆ ಯಾವುದು ?
 3) ಕರ್ಣ ಯಾವುದು ಕುಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ?
 4) ವಿರಾಟ ನಗರವು ಯಾರ ಬಲದಿಂದ ಆಳಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು ?
 5) ಚಾಮರಸನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ ಯಾರು ? ಅವನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದ ಕನ್ಯೆಯ ಹೆಸರೇನು ?
 6) ಭರತ ಬಾಹುಬಲಿಯರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಯುದ್ಧಗಳಾವುವು ?
3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ: 10
- 1) ತಂತಮ್ಮ ನುಡಿಯೊಳ್‌ಲ್ಲರ್ ಜಾಣರ್.
 2) ನಿಟ್ಟೆಲ್ಲಂ ಮುಱಿವೊಡನೆಗೆ ಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟಾ.
 3) ಸಾಕು ವಾಘೆಯ ಮರಳಿಹಿಡಿ ತೇಜಿಗಳ ತಿರುಹೆಂದ.
4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ: 10
- 1) ಕರ್ಣ ಹಾಗೂ ದುರ್ಮ್ಯೋಧನರ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ ಕೊಡಿರಿ.
 2) ಶ್ರೀವಿಜಯನ ಕನ್ನಡ ನಾಡು-ನುಡಿ-ಜನರ ಬಗೆಗಿನ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ: 10
- ಪಾರ್ವತಿಯ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕುರಿತು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.

- ६) संत चोखामेळा यांच्या मुलाचे नांव कोणते आहे ?
 अ) कर्ममेळा ब) बंका क) श्रीपती ड) विठ्ठल
- ७) संत एकनाथांचे गुरु कोणत्या संप्रदायातील होते ?
 अ) शैव संप्रदाय ब) नागेश संप्रदाय क) दत्त संप्रदाय ड) वारकरी संप्रदाय
- ८) 'कन्या सासुन्याशी जाये। मागे परतोनी पाहे ॥' हा सुप्रसिद्ध अभंग कोणाचा आहे ?
 अ) संत नामदेव ब) संत ज्ञानेश्वर क) संत तुकाराम ड) संत एकनाथ
- ९) 'दासबोध' हा ग्रंथ कोणी लिहिला आहे ?
 अ) संत एकनाथ ब) संत बहिणाई क) संत तुकाराम ड) संत रामदास
- १०) 'येग येग विढाबाई। माझे पंढरीचे आई ॥' हा अभंग कोणाचा आहे ?
 अ) जनाबाई ब) बहिणाबाई क) मुक्ताई ड) सोयराबाई

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) :

१०

- १) मुकुंदराजानां आद्य कवी राजयोगी कां म्हणतात ?
- २) धवळ्यांच्या गीतांचे स्वरूप सांगा.
- ३) एकनाथांच्या गौळणीची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ४) संत सावता माळीयांच्या भक्तीचे वेगळेपण सांगा.
- ५) मनाच्या श्लोकातून रामदासांनी कोणता उपदेश केला आहे ?
- ६) संत तुकारामांनी आत्मचरित्रात्मक अभंगातून कोणते दुःख व्यक्त केले आहे ?

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (३ पैकी २) :

१०

- १) संत एकनाथांच्या भावार्थ रामायणातील रूपके कोणती आहेत ?
- २) महानुभाव पंथांच्या आचार धर्माचे विवेचन करा.
- ३) ज्ञानेश्वरीतील गणेश रूपक स्पष्ट करा.

४. दीर्घोत्तरी प्रश्न (२ पैकी १) :

१०

'नामयाची वाणी अमृताची खाणी' या विधानाची सत्यता नामदेवांच्या अभंगाद्वारे लिहा.

किंवा

संत रामदास यांच्या 'दासबोधाचा' परिचय करून द्या.

५. महानुभाव पंथियांच्या 'साती' ग्रंथांचा वाङ्मयीन परिचय करून द्या.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
Special Paper No. – VI : ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE
Religious History of Ancient India

Day and Date : Saturday, 22-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10
- 1) _____ God was the most important in religious life of Indus Valley Civilization.
A) Shiva B) Surya C) Indra D) Bhumata
 - 2) The remains of temples is not available in _____ civilization.
A) Vedic B) Harappan
C) Arya D) Later vedic
 - 3) Religious life in later vedic period _____ was known as most important person.
A) King B) Minister
C) Purohit D) Gramani
 - 4) _____ God was the most powerful in vedic religion life.
A) Rudra B) Varun C) Usha D) Indra
 - 5) In _____ period was start the sacrificial system.
A) Ved B) Later vedic
C) Maurya D) Harappan culture
 - 6) Mother Goddess was worshipped as _____ in the Indus Valley Civilization.
A) Bhumata B) Agni C) Tree D) Animals

- 7) _____ suktas are written in Rigveda for Indra God.
 A) 100 B) 150 C) 200 D) 250
- 8) _____ was the warrior God in vedic period.
 A) Surya B) Varun C) Rudra D) Indra
- 9) _____ was supposed as a founder of varkari sects.
 A) Namdev B) Tukaram
 C) Harpaldev D) Dnyaneshwar
- 10) In Karnatak state _____ sects was spread in large scale.
 A) Shakta B) Vaishnav
 C) Veershaiv D) Alwar

2. Write answers on **any four** of the following : **8**

- 1) Give the religious importance of God Matrudevata and pashupati.
- 2) Explain the religious importance of God Surya and Indra.
- 3) State the religious importance of sacrificial system.
- 4) Give the contribution of Meerabai in Vaishnavism.
- 5) Discuss the Ganpatya sect.
- 6) Give the spread of Shakta sect.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Goddess in Harappan culture.
- 2) Natural God and Goddess of Aryans.
- 3) Saur sect.
- 4) Types of sacrificial.
- 5) Spread of Veerashaivism.
- 6) Philosophy of Vaishnav Sect.

4. Explain the importance of God and Goddess in Vedic period. **10**

OR

Describe the system of sacrifice.

5. Give the causes of rise Vaishnav sects and explain its religious importance. **10**

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा : ८
- १) मातृदेवता व पशुपती यांचे धार्मिक जीवनातील महत्व सांगा.
 - २) सूर्य आणि इंद्र देवतेचे धार्मिक जीवनातील महत्व स्पष्ट करा.
 - ३) यज्ञपद्धतीचे धार्मिक जीवनातील महत्व विशद करा.
 - ४) वैष्णव संप्रदायातील मीराबाईंच्या योगदानाची माहिती सांगा.
 - ५) गणपतय पंथाची चर्चा करा.
 - ६) शाक्त संप्रदायाच्या प्रसाराची माहिती सांगा.
३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) हरप्पन संस्कृती मधील देवता.
 - २) आर्यांच्या निसर्गातील देवता.
 - ३) सौर पंथ.
 - ४) यज्ञाचे प्रकार.
 - ५) वीरशैव पंथाचा प्रकार.
 - ६) वैष्णव पंथातील तत्वज्ञान.
४. वेदकालीन देवदेवतांचे महत्व स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- यज्ञपद्धतीचे वर्णन करा.
५. वैष्णव पंथाच्या उदयाची माहिती सांगून त्याचे धार्मिक जीवनातील महत्व स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. III (Sem. – V) Examination, 2014
ECONOMICS (Special Paper – VI)
History of Economic Thought**

Day and Date : Saturday, 22-3-2014

Max.Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentences : **10**
- 1) The history of _____ is study of the heritage left by writers on economic subject.
 - a) Social thought
 - b) Cultural thought
 - c) Economic thought
 - d) None of these
 - 2) According to Prof. Lekachman _____ was a battle against hampering medieval thought and practice.
 - a) Mercantilism
 - b) Physiocracy
 - c) Marginalist
 - d) None of these
 - 3) The concept physiocracy is putforth by
 - a) Robinson
 - b) Dr. Quesney
 - c) A. Sen
 - d) None of these
 - 4) The book 'Wealth of Nation' is written by
 - a) A. Smith
 - b) A. Marshall
 - c) J.B. Say
 - d) None of these
 - 5) The famous theory of Rent is putforth by
 - a) Malthus
 - b) Ricardo
 - c) Lord Keynes
 - d) None of these
 - 6) Thomas Malthus is born in
 - a) 1776
 - b) 1796
 - c) 1786
 - d) 1766

- 7) According to Karl Marx, the history of all existing society is the history of
- a) Class struggle
 - b) Language struggle
 - c) Economic struggle
 - d) None of these
- 8) Theory of protection is formulated by
- a) Jevons
 - b) J.S. Mill
 - c) Freadrik List
 - d) None of these
- 9) _____ is known as marginalist.
- a) A. Smith
 - b) Dr. Quesney
 - c) Jevons
 - d) None of these
- 10) _____ is the father of Economics.
- a) Malthus
 - b) A. Smith
 - c) Marshall
 - d) None of these
2. Write short answer of the following (**any four**) : **8**
- a) What is meant by Mercantilism ?
 - b) What is surplus value ?
 - c) State the nationalism of Freadrik List.
 - d) What is meant by natural order ?
 - e) What is physiocracy ?
 - f) State the meaning of utility value and exchange value.
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- a) Views of physiocrates on agriculture.
 - b) Division of labour.
 - c) Labour Supply Theory of Jevons.
 - d) Capital Theory of Bohm Bawark.
 - e) Criticism on classical ideas of Freadrik List.
 - f) Ricardian theory of distribution.
4. Answer **any one** of the following : **10**
- a) Discuss Marxian Theory of Value.
 - b) Explain Malthusian 'Theory of Gluts'.
5. Explain naturalism and optimism of Adam Smith. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण लिहा :

१०

- १) आर्थिक विषयावर लेखण केलेल्या लिखाणकर्त्यांच्या वारसांचा अभ्यास म्हणजे _____ चा इतिहास होय.
अ) सामाजिक विचार ब) सांस्कृतिक विचार
क) आर्थिक विचार ड) यापैकी नाही
- २) प्रा. लेकॅचमन यांच्या मते _____ म्हणजे अडयळे आणणाऱ्या मध्ययुगीन विचारसरणी आणि व्यवहाराविरुद्ध केलेले युद्ध होय.
अ) व्यापारवाद ब) निसर्गवाद
क) सीमांतवादी ड) यापैकी नाही
- ३) निसर्गवाद ही संकल्पना _____ यांनी मांडली.
अ) रॉबिन्सन ब) डॉ. क्वेस्ने
क) अ. सेन ड) यापैकी नाही
- ४) “राष्ट्राची संपत्ती” हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) अॅ. स्मिथ ब) अ. मार्शल
क) जे. बी. से ड) यापैकी नाही
- ५) खंडविषयक प्रसिद्ध सिद्धांत _____ यांनी मांडला.
अ) माल्थस ब) रिकार्डो
क) लॉर्ड केन्स ड) यापैकी नाही
- ६) थॉमस माल्थस यांचा जन्म _____ साली झाला.
अ) १७७६ ब) १७९६
क) १७८६ ड) १७६६
- ७) कार्ल मार्क्सच्या मते मानव समाजाचा आजपर्यंतचा इतिहास हा _____ चा इतिहास आहे.
अ) वर्ग संघर्ष ब) भाषा संघर्ष
क) आर्थिक संघर्ष ड) यापैकी नाही

Seat No.	
----------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Special Paper – IX)
Development Geography

Day and Date : Saturday, 22-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Use of map stencils is allowed.**
4) **Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.**

1. Fill in the blanks with appropriate words : 10

- 1) Thals and Aeneximander are recognized as founder of _____
geography.
a) Physical b) Regional c) Human d) Mathematical
- 2) The term 'Geography' was first used by
a) Blache b) Strabo c) Eratosthenes d) Ritter
- 3) The monumental work COSMOS is written by
a) Ritter b) Humboldt c) Ratzel d) Semple
- 4) 'Erdkunde' written by C. Ritter consists of the _____ volumes.
a) 19 b) 18 c) 8 d) 9
- 5) _____ was the author of the book intitled 'The Changing Nature of
Geography'.
a) Strabo b) Ritter c) Hartshorne d) Roger Minsul
- 6) _____ laid the foundation of the school of possibilism.
a) Blache b) Stamp c) Ratzel d) Ritter
- 7) The behavioural approach is adopted for the first time in _____
Geography.
a) Human b) Regional c) Physical d) Historical

8) _____ laid the foundation of the dichotomy of general Vs Regional Geography.

a) Gold

b) Bruese

c) Bernhard Waren

d) Kirk

9) _____ laid the foundation of statistical methods in the study of Geography.

a) Ptolemy

b) Strabo

c) Semple

d) Carl Sower

10) The concept of Humanistic geography was first time used by

a) Kirk

b) Burton

c) Dunkan

d) Tufan

2. Write in brief (**any four**) :

8

1) Ancient Indian geographical concepts.

2) Contribution of Strabo in Geography.

3) State concept of Ratzel.

4) Stop and go determinism.

5) Quantitative revolution in Geography.

6) Principles of Humanistic geography.

3. Write shorts on **any four** :

12

1) Arab geographers.

2) Antropogeography.

3) Possibilism.

4) Behavioural Geography.

5) Physical Vs Human Geography.

6) Contribution of vidal-de-la-Blache in Geography.

4. A) Explain the contribution of Greeks in Geography.

10

OR

B) Write the contribution of A.V. Humboldt in Geography.

5. Describe the General Vs Regional dichotomy in Geography.

10

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) प्राचिन भारतीयांच्या भौगोलिक संकल्पना
 - २) स्ट्रॅबो यांचे भूगोळातील योगदान
 - ३) रॅट्झेलची राज्य संकल्पना
 - ४) थांबा व जा विचारसरणी
 - ५) भूगोळातील सांख्यिकी क्रांती
 - ६) मानवतावादी भूगोळी तत्वे.
३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) अरब भूगोळकार
 - २) अँथ्रोपोजिऑग्राफी
 - ३) संभववाद
 - ४) वर्तणूक भूगोळ
 - ५) प्राकृतिक विरुद्ध मानवी भूगोळ
 - ६) व्हिदाल-दी-ला-ब्लॉश यांचे भूगोळातील योगदान
४. अ) ग्रीकांचे भूगोळातील योगदान स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- ब) ए. व्ही. हॅम्बोल्ट यांचे भूगोळातील योगदान लिहा.
५. सामान्य विरुद्ध प्रादेशिक या भूगोळातील द्वैतवादाचे वर्णन करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – VI)
International Politics

Day and Date : Saturday, 22-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct answer : 10
- 1) The word 'International' is used by _____ at firstly.
A) Jeremy Bentham B) Machiavelli
C) John Locke D) Hans Morgenthau
 - 2) According to Morgenthau, _____ is the major cause of conflict among nations.
A) Contradictory interests B) Contradictory ideas
C) Imperialism D) Intolerance among nations
 - 3) _____ ideology is associated with cold war.
A) Colonialism B) Democracy
C) Racialism D) Utilitarianism
 - 4) _____ is not the determinant element of foreign policy.
A) Public opinion B) Leadership
C) National character D) Population
 - 5) Secret diplomacy is also called as
A) Distorted diplomacy B) Summit diplomacy
C) Democratic diplomacy D) Open diplomacy
 - 6) Panchasheela Agreement between India and China was impressed with _____ idea.
A) Socialistic B) Imperialism C) Realistic D) Idealistic

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'आंतरराष्ट्रीय' हा शब्द सर्वप्रथम _____ यांनी वापरला.
अ) जेरमी बेंथम ब) मैकियाव्हेली क) जॉन लॉक ड) हॅन्स मॉर्गेन्थॉ
- २) मॉर्गेन्थॉच्या मते, _____ हे राष्ट्रांमधील संघर्षाचे एक प्रमुख कारण आहे.
अ) परस्परविरोधी हितसंबंध ब) परस्परविरोधी विचार
क) साम्राज्यवाद ड) राष्ट्रांमधील असहिष्णुता
- ३) _____ ही शीतयुद्धाशी निगडित विचारसरणी आहे.
अ) वसाहतवाद ब) लोकशाही क) वंशवाद ड) उपयुक्ततावाद
- ४) _____ हा परराष्ट्र धोरणाचा निर्धारक घटक नाही.
अ) लोकमत ब) नेतृत्व क) राष्ट्रीय चारित्र्य ड) लोकसंख्या
- ५) गुप्त राजनयाला _____ असेही म्हणतात.
अ) विकृत राजनय ब) शिखर राजनय
क) लोकतांत्रिक राजनय ड) खुला राजनय
- ६) भारत आणि चीन यांच्या दरम्यान झालेला पंचशील करार _____ विचारांनी प्रभावित होता.
अ) समाजवादी ब) साम्राज्यवादी क) वास्तववादी ड) आदर्शवादी
- ७) रॅडक्लिफ रेषा ही _____ या दोन देशांमधील सीमारेषा आहे.
अ) भारत-चीन ब) भारत-पाक क) भारत-बांग्लादेश ड) भारत-भूतान
- ८) _____ हा वास्तववादी दृष्टीकोनाचा समर्थक नाही.
अ) हॅन्स जे. मॉर्गेन्थॉ ब) केनेथ थॉम्पसन
क) महात्मा गांधी ड) ई.एच.कार
- ९) _____ हे जून्या राजनयाचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) विश्वव्यापी कार्यक्षेत्र ब) खुला राजनय
क) कार्यबाहुल्यता ड) गुप्त राजनय
- १०) _____ हे राष्ट्रीय उद्दिष्ट साध्य करण्याचे महत्वाचे साधन आहे.
अ) राष्ट्रीय सला ब) युद्ध क) राष्ट्र-राज्य ड) लोकसंख्या वाढ

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाच्या अभ्यासाचे महत्व.
 - २) परिषद राजनय म्हणजे काय ?
 - ३) परराष्ट्र धोरणाची उद्दिष्ट्ये सांगा.
 - ४) राष्ट्रीय सलेचा नेतृत्व हा घटक स्पष्ट करा.
 - ५) राष्ट्रीय सलेचा लोकसंख्या हा घटक स्पष्ट करा.
 - ६) परराष्ट्र धोरणाची जागतिक उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) जूना राजनय
 - २) राष्ट्रीय सलेचा भौगोलिक घटक
 - ३) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाची व्याप्ती
 - ४) आदर्शवादी दृष्टीकोन
 - ५) राजनयज्ञाची कार्ये
 - ६) जूना व नवा राजनयातील फरक.
४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे थोडक्यात उत्तर लिहा : १०
- १) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा अर्थ, स्वरूप आणि महत्व विषद करा.
 - २) आदर्शवादी दृष्टीकोनाची सटिक चर्चा करा.
५. सविस्तर उत्तर लिहा. १०
- परराष्ट्र धोरणाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Special) (Paper – VI)
Abnormal Psychology**

Day and Date : Saturday, 22-3-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (multiple choice) : **10**
- 1) According to _____ behaviour as a product of the totality of psychological processes.
A) Socrates B) Plato C) Jonson D) Galen
 - 2) Galen the great physician developed theories of mind and
A) Body B) Temperament
C) Individual D) None of these
 - 3) Effective _____ generally depend on an understanding of the causes of a disorder.
A) Getting help B) Treatment
C) Cure D) None of these
 - 4) Abnormal psychology classify disorder into _____ group.
A) Two B) Nine C) Four D) Five
 - 5) _____ therapy more effective for childrens anxiety disorder.
A) Play B) Family
C) Cognitive behaviour D) Rational-Emotive
 - 6) _____ psychology that is focused on maladaptive behaviour, its causes, consequences and treatment.
A) Personality B) Social
C) Abnormal D) Positive

- 7) Rational-Emotive Therapy developed by
A) Watson B) Ellis
C) John D) None of these
- 8) _____ is a dynamic process.
A) Adaptation B) Adjustment
C) Maladaptation D) None of these
- 9) _____ given by psychodynamic perspective.
A) Frued B) Watson
C) Cattell D) None of these
- 10) _____ great physician developed theory of mind of body.
A) Allport B) Galen
C) Skinner D) None of these

2. Write short answer (**any four**) : **8**
- 1) Define abnormal behaviour.
 - 2) What is meant by social support ?
 - 3) What is pain disorders ?
 - 4) Define anxiety disorder.
 - 5) What is depersonalization ?
 - 6) What is hypochondriasis ?
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Experience of anxiety.
 - 2) Adjustment disorder.
 - 3) Social phobia.
 - 4) Hypochondriasis.
 - 5) Pain disorder.
 - 6) Operant conditioning.
4. A) Discuss in detail interpreting and treating anxiety disorder. **10**
- OR
- B) Explain briefly clinical reactions to stress. **10**
5. Describe the concept of seeking help for abnormal behaviour. **10**

८) _____ गतीशील प्रक्रिया आहे.

अ) समायोजन ब) प्रतियोजन क) विषमायोजन ड) यापैकी नाही

९) मनोगतीशील दृष्टिकोन _____ यांनी मांडला.

अ) फ्राईड ब) वॅटसन क) कॅटेल ड) यापैकी नाही

१०) मन व शरीर सिद्धांत _____ या मानसशास्त्रज्ञाने मांडला.

अ) आलपोर्ट ब) गॅलन क) स्किनर ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) अपसामान्य मानसशास्त्र-व्याख्या द्या.

२) सामाजिक पाठींबा म्हणजे काय ?

३) वेदन विकृती म्हणजे काय ?

४) चिंता विकृती व्याख्या द्या.

५) अ. व्यक्तीकरण म्हणजे काय ?

६) स्व-कायादुश्चिंता विकृती म्हणजे काय ?

३. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) चिंता अनुभव.

२) समायोजन विकृती.

३) सामाजिक दुर्भिती.

४) स्वकायादुश्चिंता विकृती.

५) वेदन विकृती.

६) साधक अभिसंधान.

४. अ) चिंतावस्था विकृतीची माहिती व उपचार पद्धतीची चर्चा करा.

१०

किंवा

ब) ताणाला दिल्या जाणाऱ्या चिकित्सालयीन उपचार प्रतिक्रिया स्पष्ट करा.

१०

५. अपसामान्य वर्तनासाठी 'मदत घेणे' ही संकल्पना वर्णन करा.

१०

SLR-A – 241

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Special Paper – VI)
Sociology of Tribal Society

Day and Date : Saturday, 22-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- I) Who worked on tribal society ?
A) Godutai B) Sakpal C) Kamat D) Thakur
- II) Who propounded the concept of 'Animatism' ?
A) Tylor B) Pears & Maret
C) Maxmular D) None of these
- III) Which of the following tribe found in Dhule district ?
A) Gond B) Bhila C) Santhal D) Varli
- IV) Which of the tribe is having matriarchal family system ?
A) Khasi B) Bhila C) Santhal D) Varli
- V) To whom we known as a 'King of Forest' ?
A) Lion B) Tiger C) Tribe D) Lion & Tiger
- VI) Which region of Maharashtra is known as a tribal region ?
A) Satpuda B) Saiyadri C) Chandrapur D) All above
- VII) Which of the following marriage known as types of preferential marriage ?
A) Sororate B) Purchase
C) Exchange D) Consent marriage

P.T.O.

VIII) Who wrote the book titled, ' Bhartiya Adivasi' ?

- A) G. Ghurye B) G. Nadgonde C) V.Sangave D) A. Madgulkar

IX) Which of the following is known as a Social Anthropologist ?

- A) Revers B) Spencer C) A.R. Desai D) None of these

X) Which of the following is primary economic activity of tribes ?

- A) Food gathering B) Farming C) Fishing D) None of these

2. Write short answers on **any four** :

8

- I) Explain any two characteristics of primitive society.
- II) Explain the nature of marriage by purchase.
- III) Which are the economic activities of tribes ?
- IV) What is the difference between tribe & caste ?
- V) Explain nature of tribe.
- VI) Explain marriage by service.

3. Write short notes on **any four** :

12

- I) Tribal zones in India
- II) Distinction between tribe & caste
- III) Monogamy
- IV) System of divorce in tribe
- V) Youth homes
- VI) Matriarchal family of tribe.

4. A) Explain family system of tribe.

10

OR

B) Explain status of tribal women.

5. Explain types of preferential marriage system of tribes.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) आदिवासी समाजावर कोणी कार्य केले ?
A) गोदुताई B) सकपाळ C) कामत D) ठाकुर
- II) शक्तीवादाची संकल्पना कोणी मांडली ?
A) टॉयलर B) पिअर्स आणि मॅरेट C) मॅक्समुलर D) यापैकी नाही
- III) खालीलपैकी कोणती आदिम जमात धुळे जिल्ह्यात आढळून येते ?
A) गोंड B) भिल्ल C) संथाळ D) वारली
- IV) खालीलपैकी कोणत्या आदिम जमातीत मातृसत्ताक कुटुंब पद्धती आढळून येते ?
A) खासी B) भिल्ल C) संथाळ D) वारली
- V) खालीलपैकी कोणाला जंगलाचे राजे म्हणून ओळखले जाते ?
A) सिंह B) वाघ C) आदिम D) सिंह आणि वाघ
- VI) खालीलपैकी महाराष्ट्रातील कोणता प्रदेश-आदिवासींचा प्रदेश म्हणून ओळखला जातो ?
A) सातपुडा B) सह्याद्री C) चंद्रपूर D) यापैकी सर्व
- VII) खालीलपैकी कोणता विवाह प्रकार अधिमान्य विवाह प्रकार म्हणून मानला जातो ?
A) मेदुणा-मेदुणी B) क्रय विवाह
C) विनीमय विवाह D) परस्पर पसंती विवाह
- VIII) 'भारतीय आदिवासी' हे पुस्तक कोणी लिहले ?
A) जी.घुर्ये B) जी.नाडगोंडे C) व्ही.संगवे D) ए.माडगूळकर
- IX) खालीलपैकी कोणाला 'सामाजिक मानवशास्त्रज्ञ' म्हणून ओळखले जाते ?
A) रिव्हर्स B) स्पेन्सर C) ए.आर. देसाई D) यापैकी नाही
- X) खालीलपैकी कोणती आदिवासींची प्राथमिक आर्थिक प्रक्रिया आहे ?
A) खाद्यसंकलन B) शेती C) मासेमारी D) यापैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : 8
- I) आदिम समाजाची कोणतीही दोन वैशिष्टे स्पष्ट करा.
 - II) क्रय विवाहाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - III) आदिवासींच्या आर्थिक क्रिया कोणत्या ?
 - IV) जमाती आणि जात यांच्यात फरक काय ?
 - V) आदिवासीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - VI) सेवा विवाह स्पष्ट करा.
3. टिपा लिहा (कोणतेही चार) : 12
- I) भारतातील आदिवासी विभाग
 - II) जमात आणि जात यातील तुलना
 - III) एकविवाह
 - IV) आदिवासीमधील विवाह विच्छेदन
 - V) युवागृहे
 - VI) आदिवासींची मातृसत्ताक कुटुंब पद्धती.
4. अ) आदिवासींची विवाह पद्धती स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- ब) आदिवासी स्त्रिया दर्जा स्पष्ट करा.
5. आदिवासी समाजातील अधिमान्य विवाह प्रकार स्पष्ट करा. 10
-

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – III) (Sem. – V) Examination, 2014
ENGLISH (Compulsory)
Countdown : English Skills for Success

Day and Date : Monday, 24-3-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. A) Rewrite the following sentences by choosing correct alternative given below them :

5

- 1) _____ is the National Science Day.
 - a) 28th February
 - b) 26th January
 - c) 15th August
 - d) 28th March
- 2) Tsunami hit Cuddalore in
 - a) Kerala
 - b) Tamilnadu
 - c) Karnataka
 - d) M.P.
- 3) In the cramped atmosphere of his uncle's house Phatik craved for
 - a) open air
 - b) green forest
 - c) seashore
 - d) farmhouse
- 4) The poet believes that life is
 - a) meaningless
 - b) transitory
 - c) full of joy
 - d) full of sorrow
- 5) What is her mother's reaction to her delay ?
 - a) annoyance
 - b) impatience
 - c) concern
 - d) indifference

B) Choose the most appropriate word from those in brackets to complete the following sentences :

3

- 1) I _____ have got first class. (can, could)
- 2) _____ you like to look at the jewellery ? (will, would)
- 3) I _____ want your help in case I run into problems. (may, might)

P.T.O.

- C) Rewrite the following sentences in indirect speech : 2
- 1) 'The birds are flying away', Kavita says
 - 2) 'Helen writes very well', said her friend.
2. Answer **any five** of the following questions briefly : 10
- 1) What is 'Raman Effect' ?
 - 2) Write a note on Raman's career at Calcutta University.
 - 3) Write a note on the relief centers set up after Tsunami.
 - 4) What measures were taken to help children affected by Tsunami ?
 - 5) Bring out the Pathos in the ending of the story 'The Homecoming'.
 - 6) Write a note of Bhimashankar's wife.
3. A) Answer **any two** of the following questions : 6
- 1) What does the poet compare our heartbeats to ? why ?
 - 2) What are the things that frighten the girl in the poem 'Village Song' ?
 - 3) Write a note on the central idea of the poem 'Village Song'.
- B) Write a short report of about **two** paragraphs on **any two** of the following : 4
- 1) A Road Accident
 - 2) A visit to Hospital
 - 3) A visit to Historical place.
4. A) Choose a topic from one of your subject text book and prepare presentation, using charts, transparencies or slides. Write down 10
- a) the matter for display on charts or screen
 - b) the script of your talk. Do individual presentation before your teacher and classroom.
- OR
- B) Prepare a presentation with slides on the topic : Aids : Causes, Effects and Solutions.
5. Ram, Gopal, Seeta and Leela are discussing the topic : Corruption : Causes, Effects and Solutions. Write the transcript of group discussion. 10
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Sem. – V) Examination, 2014
ENGLISH (Spl.) (P. VII)
Literature in English

Day and Date : Tuesday, 25-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following choosing the correct alternative : **10**
- 1) Which persons are the stealers ?
 - a) Jones and Jeff
 - b) Jones and Smithers
 - c) Smithers and Lem
 - d) None of these
 - 2) 'The Alchemist' was first published in
 - a) 1987
 - b) 1988
 - c) 1989
 - d) 1990
 - 3) Jones tells Smithers that he became great not by luck but by his
 - a) Versatile personality
 - b) Bravery
 - c) Intelligence
 - d) Nature
 - 4) Which magical stones are referred to by Santiago ?
 - a) Urim and Thummim
 - b) White stones
 - c) Diamonds
 - d) Black stones
 - 5) Jones has already hidden food under _____ for an emergency.
 - a) Black stones
 - b) White stones
 - c) Brown stones
 - d) Yellow stones
 - 6) Santiago takes the job at _____ and learns much about the shoemaker's attitude towards life and importance of dreaming.
 - a) The general store
 - b) The crystal shop
 - c) The mobile shop
 - d) The jewellery shop
 - 7) Brutus Jones, the central figure in the play 'Emperor Jones' is
 - a) A white American
 - b) A Negro
 - c) An Asian
 - d) An European
 - 8) What is Santiago's original profession
 - a) Sailor
 - b) Goatherd
 - c) Merchant
 - d) Shepherd

P.T.O.

- 9) Jones becomes the emperor of an Island in the
 a) South Africa b) West Indies c) America d) Canada

- 10) The name of the girl that Santiago falls in love with Al-Fayoum
 a) Sarifa b) Tarifa c) Malia d) Fatima

2. Answer the following questions (**any five**) : **10**

- 1) Bring out the theme of Sojourner Truth's poem 'The Great Sin of Prejudice against Color'.
- 2) In the poem 'Next to of course God' What does the poet say about the voice of liberty ?
- 3) Explain the elements of true friendship as discussed in the poem 'On the Stairs'.
- 4) Describe the poem 'The Wondrous Moment' as a love poem.
- 5) What are Brecht's views about the ordinary workers ?
- 6) What type of freedom is needed in America, according to Langston Hughes ?

3. A) Answer the following questions briefly (**any two**) : **6**

- 1) How has colonization affected Black Culture ?
- 2) Define the term spiritual fiction.
- 3) What are the important elements of spiritual fiction ?

B) Explain the following lines with reference to context (**any two**) : **4**

- 1) But I was false as friend could be
And she comes back to comfort me.
- 2) Who built Thebes of the seven gates ?
In the books you will find the name of kings
Did the kings haul up the lumps of rock ?
- 3) Let America be America again
Let it be the dream it used to be
Let it be the pioneer on the plain
Seeking a home where he himself is free

4. Answer **any one** of the following questions. **10**

- a) Examine the use of symbolism in the play 'Emperor Jones'.

OR

- b) Attempt a character sketch of Brutus Jones.

5. Answer the following question : **10**

Explain the importance of Santiago's journey and what he learns about himself at the end of it.

SLR-A – 247

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
KANNADA Special Paper – VII
A Study of Kannada Grammar

Day and Date : Tuesday, 25-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಾಕರಣ ಕೃತಿ

1) ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣ

2) ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ

3) ಶಬ್ದಸ್ತುತಿ

4) ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾ ಭೂಷಣ

2) ಇವು ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಅಕ್ಷರಗಳು

1) ಆಆ

2) ಪಬ

3) ಖಘ

4) ಜಞ

3) ಐ ಮತ್ತು ಔ

1) ಅನುನಾಸಿಕಗಳು

2) ಯೋಗವಾಹಗಳು

3) ದೇಶೀ ಅಕ್ಷರಗಳು

4) ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರಗಳು

4) ಆಆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಸ್ವರಗಳಿಗೆ ಕೇಶಿರಾಜ _____ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ.

1) ಸ್ವರ

2) ವ್ಯಂಜನ

3) ಸವರ್ಣ

4) ನಾಮಿ

5) ಪುರುಷನನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು

1) ಪುಲ್ಲಿಂಗ

2) ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ

3) ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ

4) ಅವ್ಯಯಲಿಂಗ

6) ಸಪ್ತಮಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ

1) ಕೆ

2) ಒಳ್

3) ಅತ್

4) ಅಮ್

7) ಪದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿಭಜಿಸುವುದು

1) ಲಿಂಗ

2) ವಚನ

3) ವಿಭಕ್ತಿ

4) ಸ್ವರ

8) ಲೃಲ್ಯೂ ಅಕ್ಷರಗಳು

1) ಐಔ

2) ಋೠ

3) ಆಐ

4) ಶಷ

P.T.O.

9) ಒಟ್ಟು ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರಗಳು

1) 14

2) 47

3) 25

4) 34

10) ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲ

1) 12ನೇ ಶತಮಾನ

2) 13ನೇ ಶತಮಾನ

3) 14ನೇ ಶತಮಾನ

4) 20ನೇ ಶತಮಾನ

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

1) ವಚನ ಎಂದರೇನು ?

2) ವರ್ಗೀಯ ವ್ಯಂಜನ ಎಷ್ಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಎಷ್ಟು ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ?

3) ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆಷ್ಟು ? ಅವು ಯಾವುವು ?

4) ದೇಶೀಯ ಅಕ್ಷರಗಳೆಷ್ಟು ? ಅವು ಯಾವುವು ?

5) ಕೇಶಿರಾಜನ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಕಾರ ? ಅವು ಯಾವುವು ?

6) ಅನುನಾಸಿಕ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಶುದ್ಧಗೆ

2) ಏಕವಚನ

3) ಪ್ರಥಮ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ

4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

1) ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

2) ಸ್ವರ ಎಂದರೇನು ? ಸ್ವರದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ವಿವರಿಸಿರಿ.

10

1) ಕೇಶಿರಾಜನ 'ಲಿಂಗ'ದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

SLR-A – 25

Seat No.	
-------------	--

**B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
NATIONAL SERVICE SCHEME (Paper – I) (Old)**

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose correct alternative and write answer. 10
- 1) Anti-foeticide Home was founded by
 - a) Dr. Ambedkar
 - b) V.R. Shinde
 - c) Aagarkar
 - d) M. Phule
 - 2) _____ is known as the city of hostels.
 - a) Satara
 - b) Kolhapur
 - c) Pune
 - d) Mumbai
 - 3) _____ was the real name of Mother Teresa.
 - a) Maria
 - b) Anee
 - c) Agnes
 - d) Helan
 - 4) _____ undertook the temple entering movement.
 - a) M. Phule
 - b) M. Gandhi
 - c) Aagarkar
 - d) Dr. Ambedkar
 - 5) Gadgebaba was born in _____.
 - a) Amaravati
 - b) Shendgaon
 - c) Karad
 - d) Satara
 - 6) Baba Amte was Mayor of _____ municipality.
 - a) Hingoli
 - b) Raigadh
 - c) Varora
 - d) None of these
 - 7) _____ ministry implements the N.S.S.
 - a) Human Resource Development
 - b) Cultural
 - c) Industry
 - d) Labour

P.T.O.

- 8) The N.S.S. emblem the chakra bears _____ colour.
a) green b) black c) blue d) red
- 9) The N.S.S. came into being in the year _____.
a) 1950 b) 1960 c) 1979 d) 1969
- 10) _____ is the number of hours the N.S.S. volunteer is expected to work during two year.
a) 120 b) 240 c) 100 d) 200

2. Write short answer of the following **(any four)**. **8**

- 1) Give information about Vedokta issue.
- 2) Explain the structure of N.S.S.
- 3) Write information about Aanandvana.
- 4) What is the meaning of N.S.S. Motto ?
- 5) Why did Dr. Ambedkar accept the Baudh religion ?
- 6) Give information about mentally handicap children project.

3. Write short notes **(any four)** : **12**

- 1) Mother Teresa.
- 2) Civil Hospital project.
- 3) Slum improvement programme.
- 4) Role of the programme officer.
- 5) College campus programme of N.S.S.
- 6) The N.S.S. and the volunteers.

4. Describe the objectives of the N.S.S. **10**

OR

State the social work of Dr. Ambedkar.

5. Elaborate the history of Social Work in pre-independent India. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा.

१०

- १) _____ यांनी बालहत्या प्रतिबंधक गृहाची स्थापना केली.
अ) डॉ. आंबेडकर ब) वि.रा. शिंदे क) आगरकर ड) म. फुले
- २) _____ हे वसतिगृहांचे शहर म्हणून ओळखले जाते.
अ) सातारा ब) कोल्हापूर क) पूणे ड) मुंबई
- ३) मदर तेरेसांचे खरे नाव _____ हे होते.
अ) मारिया ब) अॅनी क) अग्नेस ड) हेलन
- ४) मंदिर प्रवेशाची चळवळ _____ यांनी सुरु केली.
अ) म. फूले ब) म. गांधी क) आगरकर ड) डॉ. आंबेडकर
- ५) गाडगेबाबांचा जन्म _____ गावी झाला.
अ) अमरावती ब) शेंडगाव क) कराड ड) सातारा
- ६) बाबा आमटे _____ नगरपालीकेचे नगराध्यक्ष होते.
अ) हिंगोली ब) रायगड क) वरोरा ड) यापैकी नाही
- ७) रा.से.यो. ची अंमलबजावणी _____ मंत्रालया मार्फत होते.
अ) मानव संसाधन विकास ब) सांस्कृतिक
क) औद्योगिक ड) कामगार
- ८) रा.से.यो. चे प्रतिक चिन्ह असलेल्या चक्रामध्ये _____ रंग आहे.
अ) हिखा ब) काळा क) निळा ड) लाल

९) रा.से.यो. ची स्थापना _____ साली झाली.

अ) १९५० ब) १९६० क) १९७९ ड) १९६९

१०) रा.से.यो. च्या स्वयंसेवकास दोन वर्षात _____ तास काम करणे आवश्यक असते.

अ) १२० ब) २४० क) १०० ड) २००

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार).

८

- १) वेदोक्त प्रकरणाची माहिती द्या.
- २) रा.से.यो. चा आराखडा स्पष्ट करा.
- ३) आनंदवना विषयी माहिती लिहा.
- ४) रा.से.यो.च्या ब्रिद वाक्याचा अर्थ काय ?
- ५) डॉ. आंबेडकरांनी बौद्ध धर्म का स्विकारला ?
- ६) मतिमंद मुलांकरिता चालविल्या जाणाऱ्या प्रकल्पाची माहिती द्या.

३. टिपा लिहा (कोणतेही चार).

१२

- १) मदर तेरेसा
- २) सर्वोपचार रूग्णालय प्रकल्प
- ३) गलिच्छवस्ती सुधार कार्यक्रम
- ४) कार्यक्रम अधिकाऱ्याची भूमिका
- ५) रा.से.यो. चे महाविद्यालय परिसरातील कार्यक्रम
- ६) रा.से.यो. व स्वयंसेवक.

४. राष्ट्रीय सेवा योजनेची उद्दिष्टे विशद करा.

१०

किंवा

डॉ. आंबेडकरांचे सामाजिक कार्य स्पष्ट करा.

५. स्वातंत्र्यपूर्व काळातील समाजकार्याचा इतिहास स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
----------	--

**B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
ECONOMICS (Special Paper – VII)
Development and Research Methodology**

Day and Date : Tuesday, 25-3-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative : 10

1) According to _____, Economic development is the process, whereby the real per capita income of a country increases over a long period of the time.

- A) Prof. G. M. Meier B) Aurther Lewis
C) Adam Smith D) Recardo

2) Improvement in standard of living means

- A) Economic development B) Economic growth
C) Economic change D) Economic policy

3) _____ are obstacles of economic development in underdeveloped countries.

- A) Vicious circle of poverty B) Imperfect market
C) Pressure of growing population D) All of these

4) _____ has explain concept of 'vicious circle of poverty'.

- A) Malthus B) Ragnar Nurkse
C) Canan D) Baldwin

5) _____ has explained the difference between economic development and economic growth for the first time.

- A) Rodan B) Aurther Lewis
C) Prof. Shumpeter D) W. W. Rostow

6) According to Adam Smith _____ is agent of economic growth.

- A) Farmer B) Producer
C) Businessman D) All of these

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) _____ यांच्यामते, त्यामुळे दीर्घकालात देशाचे वास्तव दरडोई उत्पन्न वाढते अशी प्रक्रिया म्हणजे आर्थिक विकास होय.
अ) प्रो. जी. एम. मायर
ब) ऑर्थर लेविस
क) अँडम स्मिथ
ड) रिकार्डो
- २) जीवनमानाच्या दर्जात सुधारणा होणे म्हणजे _____ होय.
अ) आर्थिक विकास
ब) आर्थिक वाढ
क) आर्थिक बदल
ड) आर्थिक धोरण
- ३) _____ हे अविकसित देशांच्या आर्थिक विकासातील अडथळे होत.
अ) दारिद्र्याचे दुष्टचक्र
ब) बाजारातील अपूर्णता
क) वाढत्या लोकसंख्येचा दबाव
ड) वरील सर्व
- ४) 'दारिद्र्याचे दुष्टचक्र' हि संकल्पना _____ यांनी स्पष्ट केली.
अ) माल्थस
ब) रॅमर नर्क्स
क) कॅनन
ड) बाल्डविन
- ५) _____ यांनी सर्वप्रथम आर्थिक विकास व आर्थिक वृद्धी यातील फरक स्पष्ट केला.
अ) रोडान
ब) ऑर्थर लेविस
क) प्रो. शंपिटर
ड) डब्ल्यू. डब्ल्यू. रोस्टो
- ६) अँडम स्मिथच्या मते _____ हे आर्थिक प्रगतीचे अभिकर्ते आहेत.
अ) शेतकरी
ब) उत्पादक
क) व्यावसायिक
ड) वरील सर्व
- ७) ऑर्थर लेविसच्या मते, भांडवल संचय हा _____ वर अवलंबून असतो.
अ) श्रमाधिक्य
ब) भांडवली अधिक्य
क) शेती अधिक्य
ड) यापैकी काही नाही

- ८) अविकसित राष्ट्रांत _____ अर्थव्यवस्था आढळते.
 अ) एक क्षेत्रिय अर्थव्यवस्था ब) द्वीक्षेत्रिय अर्थव्यवस्था
 क) त्रिक्षेत्रिय अर्थव्यवस्था ड) यापैकी काही नाही
- ९) अविकसित देशांचा प्रमुख व्यवसाय _____ हा असतो.
 अ) उद्योग ब) सेवाक्षेत्र क) शेती ड) वरील सर्व
- १०) भारताने _____ मध्ये नवीन आर्थिक धोरणाचा स्विकार केला.
 अ) १९५१ ब) १९७१ क) १९८१ ड) १९९१

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- अ) आर्थिक विकासाचे कोणतेही दोन निर्देशक सांगा.
 ब) अविकसित अर्थव्यवस्था म्हणजे काय ?
 क) द्वीमुखी अर्थव्यवस्था म्हणजे काय ?
 ड) परंपरागत समाज म्हणजे काय ?
 इ) जागतिकीकरण म्हणजे काय ?
 फ) औद्योगिकीकरणाची व्याख्या द्या.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- अ) दारिद्र्याचे दुष्टचक्र.
 ब) भांडवलशाहीच्या नाशाची प्रक्रिया.
 क) शाश्वत शेतीची तत्त्वे.
 ड) जागतिकीकरणाचे भारतीय शेतीवरील परिणाम.
 इ) सेवाक्षेत्र आणि आर्थिक विकास.
 फ) औद्योगिकीकरण आणि आर्थिक विकास.
४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा : १०
- अ) अविकसित देशांची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.
किंवा
 ब) ऑर्थर लेविस यांच्या 'अमर्यादीत श्रमपुरवठ्याच्या सिद्धांताचे' टिकात्मक परीक्षण करा.
५. आर्थिक विकासातील शेतीची भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा. १०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Special Paper – VII)
Psychological Testing and Assessment**

Day and Date : Tuesday, 25-03-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions:** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Objective type questions should be written in the same answer book.*

1. Fill in the blanks (multiple choice) : **10**
- 1) _____ validity is conform by a systematic examination of test content.
(Face/test-retest/scorer/content)
 - 2) Generally the scores of psychological test are analyse by taking help of _____
(Reliability/norms/mental age/validity)
 - 3) An average of representative sample known as _____
(I score/percentile/norms/test)
 - 4) Technically _____ validity is not true validity.
(Face/content/construct/predictive)
 - 5) _____ means the objective and standardized measure of behaviour.
(Norms/validity/mental age/test)
 - 6) There are _____ main types of estimating reliability.
(5/4/2/3)
 - 7) Consistent response in two forms are important in _____ reliability.
(Equivalent/scorer/split-half/retest)
 - 8) The first condition of a valid test is it should be _____
(Predictive/reliable/verbal/descriptive)

9) The first intelligence test was developed by _____

(Binet/Wechsler/Terman/Merrill)

10) Consistency in test scores is called _____

(Validity/reliability/norms/rapport)

2. Answer **any four** of the following :

8

1) What is face validity ?

2) How we measure mental age ?

3) Define psychological test.

4) What is scorer reliability ?

5) How we establish rapport ?

6) What is the meaning of validity ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

1) Uses of psychological test

2) Expert for test administration

3) Retest reliability

4) Ordinal scales

5) Reliability of speeded test

6) Computer and interpretation of test score.

4. Answer **any one** long answer type question of the following :

10

A) Explain in brief various types of estimating reliability.

OR

B) What are the examiner's and situational variable's in test administration ?

5. Descriptive question.

10

Explain various types of validity.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) वस्तुनिष्ठ प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न (बहुपर्यायी) :

१०

- १) चाचणी आशयाच्या सुव्यवस्थित परीक्षणाद्वारे _____ यथार्थता निश्चित केली जाते.
(दर्शनिय/चाचणी-पूर्वचाचणी/परीक्षकांची/आशय)
- २) सामान्यतः मानसशास्त्रीय चाचणी वरील गुणांक हे _____ मदत घेवून विश्लेषित केले जातात.
(विश्वसनियतेची/मानकांची/मानसिक वयाची/यथार्थतेची)
- ३) प्रातिनिधीक समूहाच्या सरासरीमानाला _____ असे म्हणतात.
(प्रमाणगुणांक/शतमक/मानक/चाचणी)
- ४) तांत्रिक दृष्ट्या _____ यथार्थता ही खरी यथार्थता नव्हे.
(दर्शक/आशय/सैद्धांतिक/भविष्यकथनात्मक)
- ५) _____ म्हणजे वर्तनाचे वस्तुनिष्ठ व प्रमाणीत मापन होय.
(मानक/यथार्थता/मानसिक वय/ चाचणी)
- ६) विश्वसनियता प्रस्थापीत करण्याचे प्रमुख _____ प्रकार आहेत.
(५/४/२/३)
- ७) _____ विश्वसनियतेमध्ये चाचणीचा दोन आवृत्तीतील सातत्यपूर्ण प्रतिक्रियेला महत्त्व आहे.
(समतूल्य/परीक्षकांच्या/अर्ध-विभाजन/पुर्वचाचणी)
- ८) यथार्थ चाचणीची पहीली अट म्हणजे ती _____ असली पाहिजे.
(भविष्यकथनात्मक/विश्वसनिय/शाब्दिक/वर्णनात्मक)
- ९) पहीली बुद्धीमापन चाचणी _____ यांनी विकसित केली.
(बिने/वेश्लर/टर्मन/मेरीळ)
- १०) चाचणी गुणातील सातत्याला _____ असे म्हणतात.
(यथार्थता/विश्वसनियता/मानक/संवादित्व)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) दर्शक यथार्थता म्हणजे काय ?
- २) मानसिक वय कसे मोजले जाते ?
- ३) मानसशास्त्रीय चाचणीची व्याख्या द्या.
- ४) परीक्षकांची विश्वसनियता म्हणजे काय ?
- ५) संवादित्व कसे प्रस्थापीत केले जाते ?
- ६) यथार्थतेचा अर्थ काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) मानसशास्त्रीय चाचण्यांचे उपयोग
- २) चाचणीच्या अंमलबजावणीसाठी तज्ञांची आवश्यकता
- ३) पूर्वचाचणी विश्वसनियता
- ४) कृमीक श्रेण्या
- ५) गती चाचण्यांची विश्वसनियता
- ६) संगणक आणि चाचणी गुणांचे विश्लेषण.

४. खालीलपैकी एका दीर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

अ) विश्वसनियता प्रस्थापीत करण्याच्या विविध प्रकारांचे स्पष्टीकरण द्या.

किंवा

ब) चाचणी अंमलबजावणी संदर्भातील परीक्षक आणि परिस्थितीजन्य घटक कोणते ?

५. वर्णनात्मक प्रश्न.

यथार्थतेच्या विविध प्रकारांचे स्पष्टीकरण द्या.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
ENGLISH (Spl.) (Paper – VIII)
Introduction to the Structure and Function of Modern English

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences choosing the correct alternative : **10**
- i) The word _____ can appear as both pronoun and determiner.
a) 'this' b) 'of' c) 'luckily' d) 'he'
- ii) The plural form of the noun 'ox' is _____
a) Oxes b) Oxen c) Ox d) Oxum
- iii) The word 'Ouch' is an example of _____
a) noun b) pronoun c) adjective d) interjection
- iv) The word 'godly' is a/an _____
a) adjective b) adverb c) noun d) determiner
- v) John might be in the library.
The underlined word is an example of _____
a) regular verb b) modal verb c) full verb d) irregular verb
- vi) The structure of PP is _____
a) (M H M) b) pNP c) ({M}H{M}) d) NP's
- vii) Subordinate NPs can act as _____ in other NPs.
a) headwords b) subject c) modifiers d) object
- viii) This must be the house.
The function of the underlined NP in the clause is _____
a) Subject b) Object c) Complement d) Adverbial

III) Rearrange the scrambled words in their correct grammatical order to get meaningful NPs in the following :

- a) old, the, story, same
- b) book, grammar, oh, the
- c) sisters, two, Mary's, ugly

B) Answer **any two** of the following :

4

I) Identify the elements of clause in the following :

- a) John sold me the car
- b) The red rose looks really very beautiful.

II) Change the following into the passive voice :

- a) The students are discussing the college election.
- b) They love chocolates.

III) Frame 'Wh' questions on the underlined elements in the following :

- a) He goes to the temple once in a month.
- b) All these flowers are available in the market.

4. What is an NP ? Explain the structure and function of it with suitable examples. 10

OR

Write a full note on GP and PP and explain how they are related to NP.

5. Write a full note on the elements of clause. 10

SLR-A – 270

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
Paper – VIII : ECONOMICS (Special)
Agricultural Economics

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014

Max.Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : **10**

- 1) The percentage of agriculture in national income is
 - a) Increasing
 - b) Decreasing
 - c) Stable
 - d) None of these
- 2) _____ development is depending on the development of agriculture.
 - a) Tourism
 - b) Industrial
 - c) Service
 - d) Transport
- 3) In milk production of India stand at _____ number.
 - a) First
 - b) Second
 - c) Third
 - d) None of these
- 4) _____ is the national level board functioning in field of marketing of milk.
 - a) NDDB
 - b) FCI
 - c) NABARD
 - d) ARCI
- 5) In India per hectare agricultural production is largest in the state
 - a) Rajasthan
 - b) Orissa
 - c) Maharashtra
 - d) Punjab
- 6) Irrigation protected to
 - a) Agriculture productivity
 - b) Increase in multiple cropping
 - c) Change in cropping pattern
 - d) All the above
- 7) _____ is the forest crop.
 - a) Pottato
 - b) Palm oil
 - c) Grapes
 - d) Promogranate

P.T.O.

- 8) HYVP is related with
a) Seeds b) Irrigation c) Loan d) Machinery
- 9) The central Government declare the first policy of irrigation in the year
a) 1950 b) 1952 c) 1955 d) 1962
- 10) _____ is the latest new technology in agriculture.
a) Use of cattle wealth in agriculture
b) More use of manpower
c) Bio-technology
d) None of these

2. Answer in brief (**any four**) : **8**
- 1) What is agriculture productivity ?
 - 2) What is meant by white revolution ?
 - 3) Define the green revolution.
 - 4) What is the cropping pattern ?
 - 5) What are the sources of irrigation ?
 - 6) What is the technology of increasing agricultural production widely used in recent time ?
3. Write short notes on (**any four**) : **12**
- 1) Characteristics of rural economy.
 - 2) Rural industrialization.
 - 3) Causes of low productivity of agriculture.
 - 4) Problems of dairying in India.
 - 5) New Agricultural technology and employment.
 - 6) Recommendations of Dr. Swaminathan's Committee.
4. Answer **any one** of the following in detail : **10**
- 1) Explain the place of agriculture in rural economy.
- OR
- 2) State the characteristics of green revolution.
5. Explain the merits and demerits of sources of irrigation in India. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत।
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात।

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) राष्ट्रीय उत्पन्नातील शेतीचा हिस्सा _____ आहे.
अ) वाढता ब) घटत क) स्थिर ड) यापैकी नाही
- २) शेती विकासावर _____ विकास अवलंबून आहे.
अ) पर्यटन ब) औद्योगिक क) सेवा ड) वाहतूक
- ३) भारताचा दुध उत्पादनात _____ क्रमांक आहे.
अ) प्रथम ब) द्वितीय क) तृतीय ड) यापैकी नाही
- ४) _____ ही संस्था दुधाच्या विक्रीव्यवस्थेत देशपातळीवर कार्य करते.
अ) NDDDB ब) FCI क) NABARD ड) ARCI
- ५) भारतात दर हेक्टरी शेती उत्पादन _____ या राज्यात जास्त आहे.
अ) राजस्थान ब) ओरिसा क) महाराष्ट्र ड) पंजाब
- ६) सिंचन प्रोत्साहित करते _____
अ) शेती उत्पादकता ब) बहुपीक पद्धतीत वाढ
क) पीक रचनेतील बदल ड) वरील सर्व
- ७) _____ हे वनराजी पीक आहे.
अ) बटाटा ब) पामतेल क) द्राक्षे ड) डाळींब
- ८) HYVP कशांशी संबंधित आहे.
अ) बियाणे ब) जलसिंचन क) कर्ज ड) मशिनरी
- ९) भारत सरकारने पहिले जलसिंचन धोरण _____ या वर्षी जाहीर केले.
अ) १९५० ब) १९५२ क) १९५५ ड) १९६२
- १०) शेतीमधील अलीकडील नवीन तंत्रज्ञान _____ हे आहे.
अ) शेतीमध्ये पशुधन वापर ब) मनुष्यबळाचा अधिक वापर
क) जैवतंत्रज्ञान ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) शेतीउत्पादकता म्हणजे काय ?
- २) धवलक्रांती म्हणजे काय ?
- ३) हरित क्रांतीची व्याख्या द्या.
- ४) पिकांचा आकृतिबंध म्हणजे काय ?
- ५) जलसिंचनाचे मार्ग कोणते ?
- ६) अलीकडील काळात शेती उत्पादन वाढविण्यासाठी कोणत्या तंत्रज्ञानाचा वापर वाढत आहे ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) ग्रामीण अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये
- २) ग्रामीण औद्योगिकरण
- ३) शेतीच्या कमी उत्पादकतेची कारणे
- ४) भारतातील दुग्ध व्यवसायाच्या समस्या
- ५) नवीन शेतीतंत्रज्ञान व रोजगारी
- ६) डॉ. स्वामिनाथन समितीच्या शिफारशी

४. कोणताही एक प्रश्न सोडवा :

१०

- १) भारतीय अर्थव्यवस्थेत शेतीचे स्थान स्पष्ट करा.

किंवा

- २) हरित क्रांतीची वैशिष्ट्ये सांगा.

५. भारतातील जलसिंचन मार्गांचे फायदे-तोटे स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Paper – VIII) (a) (Special)
Traditional Logic and Scientific Method**

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10
- 1) Logic is _____ (Art, Commerce, Science, Education)
 - 2) _____ is logical concept. (Consistency, Economy, Morality, None of these)
 - 3) _____ sentence is called proposition. (Imperative, Interrogative, Exclamatory, Assertive)
 - 4) Subject and predicates are called _____ (Words, Terms, Sentence, Proposition)
 - 5) _____ term must be distributed in syllogism. (Major, Minor, Middle, None of these)
 - 6) Validity of Inference is depend upon _____ of inference. (Form, Matter, Truth, Fact)
 - 7) Particular affirmative proposition is called _____ (A, E, I, O)
 - 8) There are _____ kinds of categorical proposition. (3, 4, 5, 6)
 - 9) Converse of 'O' proposition is _____ (A, E, I, not possible)
 - 10) Conclusion is general in _____ Inference. (Conversion, Obversion, Syllogism, Inductive)
2. Solve **any four** of the following : 8
- 1) What inferences by opposition of propositions can be drawn from the proposition, "All fruits are sweet" ?
 - 2) What Inferences by opposition of propositions can be drawn from the proposition, "No city is developed" ?

- 3) Convert the proposition – “Some girls are beautiful”.
- 4) Convert the proposition – “Some trees are not favour”.
- 5) Obvert the proposition – “All parrots are green”.
- 6) Obvert the proposition – “Some actors are rich”.

3. Write shorts notes (**any 4**) : **12**

- 1) Nature of Inference.
- 2) Form and matter.
- 3) Contradictory terms.
- 4) Deductive Inference.
- 5) Distribution of terms.
- 6) Constituents of proposition.

4. Explain the fourfold classification of propositions. **10**

OR

Test the validity of the following syllogism.

- 1) All philosophers are thinkers
Aristotle is a philosopher
Therefore Aristotle is thinker.
- 2) Some workers are honest
Some workers are educated
Therefore some educated are honest

5. Test the validity of the following hypothetical syllogism. **10**

- 1) If Diamonds are useful then they are costly
Diamonds are useful
Therefore they are costly.
- 2) If students go on strike then the colleges will be closed
Colleges are not closed
Therefore, students are not on strike.

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा : १०
- १) तर्कशास्त्र हे _____ आहे. (कला, वाणिज्य, शास्त्र, शिक्षण)
 - २) _____ हि तार्किक संकल्पना आहे. (सुसंगती, अर्थ, नैतिकता, यापैकी नाही)
 - ३) _____ वाक्याला विधान असे म्हणतात. (आज्ञार्थी, प्रश्नार्थक, उद्गारवाचक, निवेदक)
 - ४) उद्देश्य आणि विधेय यांना _____ असे म्हणतात. (शब्द, पदे, वाक्य, विधान)
 - ५) निरूपाधिक संविधानामध्ये _____ पद सर्वव्याप्त असले पाहिजे. (साध्य, पक्ष, मध्य, यापैकी नाही)
 - ६) अनुमानाची युक्तता ही अनुमानाच्या _____ वर आधारलेली असते. (आकार, आशय, सत्यता, वास्तव)
 - ७) विशिष्ट आस्तिवाची विधानाला _____ असे म्हणतात. (A, E, I, O)
 - ८) निरूपाधिक विधानाचे _____ प्रकार आहेत. (३, ४, ५, ६)
 - ९) 'O' विधानाचे परिवर्तन _____ आहे. (A, E, I, शक्य नाही)
 - १०) _____ अनुमानामध्ये निष्कर्ष सामान्य असते. (परिवर्तन, प्रतिवर्तन, संविधान, विगामी)
२. खालीलपैकी कोणतेही चार सोडवा : ८
- १) 'सर्व फळे गोड असतात' या विधानावरून कोणकोणती प्रतियोगी अनुमाने काढता येतील.
 - २) "एकही शहर विकसित नाही" या विधानावरून कोणकोणती प्रतियोगी अनुमाने काढता येतील.
 - ३) "काही मुली सुंदर असतात" या विधानाचे परिवर्तन करा.
 - ४) "काही वृक्ष परोपकारी नसतात" या विधानाचे परिवर्तन करा.
 - ५) "सर्व पोपट हिरवे असतात" या विधानाचे प्रतिवर्तन करा.
 - ६) "काही कलाकार श्रीमंत असतात" या विधानाचे प्रतिवर्तन करा.

३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही ४)

१२

- १) अनुमानाचे स्वरूप
- २) आकार आणि आशय
- ३) व्याघाती पदे
- ४) निगामी अनुमान
- ५) पदांची व्याप्ती
- ६) विधानातील घटक.

४. विधानचतुष्टयी स्पष्ट करा.

१०

किंवा

खालील निरूपाधिक संविधानांची युक्तता तपासा.

- १) सर्व तत्त्वज्ञ विचारवंत असतात.
ऑरिस्टॉटल तत्त्वज्ञ आहे.
म्हणून ऑरिस्टॉटल विचारवंत आहे.
- २) काही कामगार प्रामाणिक असतात.
काही कामगार शिक्षित असतात.
म्हणून काही शिक्षित प्रामाणिक असतात.

५. खालील अनुलंब संविधानांची युक्तता तपासा.

१०

- १) जर हिरे उपयोगी असतील तर ते मौल्यवान असतात.
हिरे उपयोगी आहेत.
म्हणून ते मौल्यवान आहेत.
- २) जर विद्यार्थी संपावर गेले तर महाविद्यालये बंद राहतील.
महाविद्यालये बंद नाहीत
म्हणून विद्यार्थी संपावर गेले नाहीत.

SLR-A – 274

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
PHILOSOPHY Special Paper – VIII (B)
Symbolic Logic

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket. 10
- 1) Logic is a _____
(Art, Commerce, Science, Law)
 - 2) Every _____ is a sentence.
(Proposition, Term, Word, Inference)
 - 3) _____ is compound proposition.
(Subjectless, Relational, Class membership, Conjunction)
 - 4) ' \vee ' this symbol is called _____
(Conjunction, Disjunction, Negation, Implication)
 - 5) There are _____ rules of Inference.
(9, 10, 11, 12)
 - 6) Conjunction is symbolised as _____
(\vee , \supset , \equiv , \bullet)
 - 7) _____ is logical constant.
(p, \sim , q, r)
 - 8) There are _____ rules of replacement.
(10, 11, 12, 13)

P.T.O.

- 9) 'p \supset q' in this statement form p is _____
(consequent, subject, antecedent, predicate)
- 10) _____ is Decision procedure.
(Direct, Indirect, Conditional, Truth tree)
2. Use truth table method to decide whether the following statement forms are tautologous, contradictory or contingent (**any 4**). **8**
- 1) $(p \vee q) \supset (p \cdot q)$
 - 2) $(p \cdot q) \supset (q \cdot p)$
 - 3) $(p \cdot q) \cdot (\sim p \vee \sim q)$
 - 4) $(p \supset q) \vee (q \supset r)$
 - 5) $(p \supset q) \supset (\sim q \supset \sim p)$
 - 6) $(p \cdot q) \supset p$
3. Write short notes (**any 4**). **12**
- 1) Equivalent proposition
 - 2) Nature of Inference
 - 3) Rules of Inference
 - 4) Logical connectives
 - 5) Truth table of conjunction
 - 6) Nature of shorter turth table.
4. Explain truth tree method as a decision procedure. **10**

OR

Construct formal proof.

- 1) i) $p \cdot q$
ii) $(p \supset r) / \therefore r$
- 2) i) $A \supset (B \vee C)$
ii) $A \cdot \sim C / \therefore B$

5. Use the method of conditional proof or Indirect proof to prove the following tautologies.

10

1) $(p \supset q) \supset (\sim q \supset \sim p)$

2) $(\sim p \vee q) \supset (p \supset q)$

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

- १) तर्कशास्त्र हे एक _____ आहे.
(कला, वाणिज्य, शास्त्र, विधी)
- २) प्रत्येक _____ हे एक वाक्य असते.
(विधान, पद, शब्द, अनुमान)
- ३) _____ हे मिश्र विधान आहे.
(उद्देश्यरहित, संबंधवाची, वर्गसदस्यरूपी, संधी)
- ४) 'v' या चिन्हाला _____ असे म्हणतात.
(संधी, विकल्प, निषेध, व्यंजन)
- ५) अनुमानाचे _____ नियम आहेत.
(९, १०, ११, १२)
- ६) संधीचे चिन्हांकन _____ असे केले जाते.
(v, ⊃, ≡, •)
- ७) _____ हे तार्किक अचर आहे.
(p, ~, q, r)
- ८) स्थानांतराचे _____ नियम आहेत.
(१०, ११, १२, १३)
- ९) 'p ⊃ q' या विधानाकारातील p हे _____ आहे.
(उत्तरांग, उद्देश्य, पूर्वांग, विधेय)
- १०) _____ ही निर्णय पद्धती आहे.
(प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष, सोपाधिक, सत्यता वृक्ष)

२. सत्यता कोष्टक पद्धतीचा उपयोग करून खालील विधानबंध सर्वतः सत्य, सर्वतः असत्य की नैमित्तिक सत्यासत्य ते ठरवा (कोणत्याही ४).

८

१) $(p \vee q) \supset (p \cdot q)$

२) $(p \cdot q) \supset (q \cdot p)$

३) $(p \cdot q) \cdot (\sim p \vee \sim q)$

४) $(p \supset q) \vee (q \supset p)$

५) $(p \supset q) \supset (\sim q \supset \sim p)$

६) $(p \cdot q) \supset p$

३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही ४).

१२

१) सममूल्य विधान

२) अनुमानाचे स्वरूप

३) अनुमानाचे नियम

४) तार्किक अचरे

५) संधीचे सत्यता कोष्टक

६) लघुसत्यता कोष्टक पद्धतीचे स्वरूप.

४. सत्यता वृक्ष पद्धती एक निर्णय पद्धती स्पष्ट करा.

१०

किंवा

आकारिक सिद्धता द्या.

१) i) $p \cdot q$

ii) $(p \supset r) / \therefore r$

२) i) $A \supset (B \vee C)$

ii) $A \cdot \sim C / \therefore B$

५. सोपाधिक सिद्धता किंवा अप्रत्यक्ष सिद्धता पद्धतीचा उपयोग करून खालील उक्तवचनी सिद्ध करा. १०

१) $(p \supset q) \supset (\sim q \supset \sim p)$

२) $(\sim p \vee q) \supset (p \supset q).$

SLR-A – 276

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Special Paper – VIII)
Rural and Urban Sociology

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- 1) The subject matter of rural sociology consists
 - a) Study of rural social process
 - b) Study of rural social problems
 - c) Study of rural social changes
 - d) All the above
- 2) _____ has studied the Rampura village near Mysore.
 - a) S.C. Dube
 - b) M.N. Srinivas
 - c) Yogesh Atal
 - d) D.N. Majumdar
- 3) Which of the following is the key characteristics of rural society ?
 - a) Upward mobility
 - b) Unemployment
 - c) Informal social control
 - d) Secondary relations
- 4) The book _____ has been written by T.N. Atre.
 - a) Gavshivar
 - b) Gavgada
 - c) Gavkrishi
 - d) Gavwada
- 5) Which of the following factor is more responsible for the consistence of caste system in rural India ?
 - a) Unskilled man power
 - b) Balutedari system
 - c) Urbanization
 - d) None of the above
- 6) Who developed the concept of 'Vote Bank' ?
 - a) G.S. Ghurye
 - b) A.R. Desai
 - c) M.N. Srinivas
 - d) S.C. Dube

P.T.O.

- 7) What is the long form of PHC ?
a) Public Health Centre b) Primary Health Centre
c) Private Health Centre d) None of the above
- 8) The First Five Year Plan was started in
a) 1950 b) 1951 c) 1955 d) 1960
- 9) Panchayat Raj system was first time implemented in _____ State of India.
a) Maharashtra b) Andhra Pradesh
c) Rajasthan d) Karnataka
- 10) In _____ year the co-operative societies started their function in India.
a) 1905 b) 1904 c) 1901 d) 1909

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) What is rural sociology ?
- 2) What is landless labour ?
- 3) What is the hierarchial structure of caste ?
- 4) What is the key objective of Mid-day Meal programme ?
- 5) What are the three strata's of Panchayat Raj system ?
- 6) What is the concept of co-operative society ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Characteristics of rural society
- 2) Rural caste system
- 3) Rural politics
- 4) Rural health
- 5) Problems of education
- 6) Gram Panchayat's function.

4. A) Explain the significance of rural sociology.

10

OR

B) Explain the causes of Farmer's suicide and their problems in rural India.

5. Evaluate the impact of co-operative movement on rural society.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) ग्रामीण समाजशास्त्राचा अभ्यासविषय _____ पैलुशी निगडीत आहे.
a) ग्रामीण सामाजिक प्रक्रियांचा अभ्यास
b) ग्रामीण सामाजिक समस्यांचा अभ्यास
c) ग्रामीण सामाजिक परिवर्तनांचा अभ्यास
d) वरील सर्व
- २) म्हैसूर जवळील 'रामपुरा' या खेड्याचा अभ्यास _____ यांनी केला.
a) एस.सी. दुबे
b) एम.एन.श्रीनिवास
c) योगेश अटल
d) डि.एन. मजुमदार
- ३) खालीलपैकी कोणते ग्रामीण समाजाचे प्रमुख वैशिष्ट्य आहे ?
a) ऊर्ध्वगामी गतीशीलता
b) बेरोजगारी
c) अनौपचारिक सामाजिक नियंत्रण
d) दुय्यम संबंध
- ४) त्रि.ना. अत्रे यांनी _____ पुस्तक लीहीले आहे.
a) गावशिवार
b) गावगाडा
c) गावकृषी
d) गाववाडा
- ५) खालील कोणते कारण ग्रामीण समाजातल्या जाती व्यवस्थेच्या स्थिरतेसाठी अधिक कारणीभूत आहे ?
a) अकुशल मनुष्य बल
b) बलुतेदारी व्यवस्था
c) नागरीकरण
d) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- ६) 'व्होट बँक' हि संकल्पना कोणी विकसीत केली ?
a) जी.एस. घुर्ये
b) ए.आर. देसाई
c) एम.एन. श्रीनिवास
d) एस.सी.दुबे
- ७) पि.एच.सी. (PHC)चे विस्तारीत नाव काय आहे ?
a) सार्वजनिक आरोग्य केंद्र
b) प्राथमीक आरोग्य केंद्र
c) खाजगी आरोग्य केंद्र
d) वरीलपैकी कोणतेही नाही

८) भारतात _____ साली प्रथम पंचवार्षिक योजना सुरू झाली.

- a) १९५० b) १९५१ c) १९५५ d) १९६०

९) भारतातल्या _____ राज्या मध्ये पंचायत राज व्यवस्थेची सुरुवात सर्वप्रथम झाली.

- a) महाराष्ट्र b) आंध्रप्रदेश c) राजस्थान d) कर्नाटक

१०) भारतामध्ये _____ साली सहकारी संस्थांच्या कार्यास सुरुवात झाली.

- a) १९०५ b) १९०४ c) १९०१ d) १९०९

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) ग्रामीण समाजशास्त्र म्हणजे काय ?
- २) भूमिहीन शेतमजूर म्हणजे काय ?
- ३) जातीची अधिक्रमी रचना म्हणजे काय ?
- ४) मध्यान भोजन कार्यक्रम (Mid-day Meal)चे मुख्य उद्दिष्ट कोणते ?
- ५) पंचायत राज व्यवस्थेतील तीन प्रमुख स्तर कोणते ?
- ६) सहकारी संस्था म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) ग्रामीण समाजाचे वैशिष्ट्ये
- २) ग्रामीण जाती संस्था
- ३) ग्रामीण राजकारण
- ४) ग्रामीण आरोग्य
- ५) ग्रामीण शिक्षण समस्या
- ६) ग्रामपंचायतीची कार्ये

४. अ) ग्रामीण समाजशास्त्राचे महत्व सविस्तर विशद करा.

१०

किंवा

ब) ग्रामीण भारतातील शेतकऱ्यांच्या आत्महत्यांची कारणे व समस्या विशद करा.

५. सहकारी चळवळीचा ग्रामीण समाजावरील प्रभावाचे मूल्यमापन करा.

१०

९) वाङ्मयीन मूल्यमापन करताना कोणती गोष्ट आवश्यक असते ?

अ) वाङ्मयीन कलाकृती

ब) वाङ्मयाची आवड

क) वाङ्मयाची लोक प्रियता

ड) यापैकी नाही

१०) वाङ्मयीन अभिरुची म्हणजे काय ?

अ) वाङ्मयाचे महत्व

ब) वाङ्मयाची आवडनिवड

क) वाङ्मयाचे समीक्षा

ड) वाङ्मयाची रचना

२. दोन किंवा तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच):

१०

१) वाङ्मयीन अभिरुची म्हणजे काय ?

२) वाङ्मयीन मूल्याचे वैशिष्ट्य कोणते ?

३) 'नाटक' वाङ्मय प्रकारचे विशेष लिहा.

४) वाङ्मयीन मूल्यमापनाची व्याख्या लिहा.

५) नैसर्गिक अभिरुची कशाला म्हणतात ?

६) काव्याचे उपप्रकार लिहा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) :

१०

१) वाङ्मयीन मूल्यमापनाचे प्रकार कोणते ?

२) नाटक या वाङ्मयप्रकाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.

३) अभिरुची निर्मितीवर कोणते घटक प्रभाव करत असतात.

४. साहित्य कलाकृतीचे मूल्यमापन करतांना कोणती भूमिका लक्षात घ्यावी लागते ते साधार स्पष्ट करा.

१०

किंवा

साहित्य कलाकृतीतील वाङ्मयीन मूल्याचे महत्व अधोरेखित करा.

५. कथा व कादंबरी या कथनात्मक वाङ्मयप्रकारातील साम्य व भेद स्पष्ट करा.

१०

SLR-A – 283

Seat
No.

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
SANSKRIT (Special Paper – IV)
वेदवाङ्मय (ब्राह्मण ग्रंथ)

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

सूचना : सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) Answers to **all** questions should be written in **one** and the **same** answer book.

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्य पर्याय चिनुत। वाक्य पुनर्लिखत।

10

योग्य पर्याय निवडा. वाक्य पुन्हा लिहा.

1) 'मनुमत्स्यकथा' _____ ब्राह्मणातील आहे.

a) शतपथ b) ऐतरेय c) तैत्तिरीय d) छांदोग्य

2) 'ब्राह्मण' ग्रंथात _____ या वाङ्मय प्रकाराने मंत्रांचा विनियोग पटविलेला असतो.

a) काव्य b) कथा c) पोवाडा d) नाटक

3) नाभानेदिष्टीय सूक्ते _____ यागाच्या संदर्भात आली आहेत.

a) वाजपेय b) राजसूय c) द्वादशाह d) सोम

4) इंद्राचे सिंहासन _____ असते.

a) वर्णमय b) सुवर्णमय c) वेदमय d) पुत्तलिकामय

5) पुढीलपैकी _____ साम नाही.

a) त्रिष्टुप् b) रथंतर c) वैरूप d) कालेय

6) 'मनुमत्स्य कथा' यामध्ये _____ उल्लेख आढळतो.

a) सूचीकटाहन्याय b) मत्स्य c) मात्स्यन्याय d) समुद्र

P.T.O.

- 7) पुत्राचे महत्व हरिश्चंद्राला _____ सांगितले.
 a) ऋषींनी b) नारदांनी c) वरुणाने d) कृष्णाने
- 8) 'शतपथ ब्राह्मण' हे _____ वेदाचे ब्राह्मण आहे.
 a) ऋग् b) यजु c) साम d) अथर्व
- 9) उक्तप्रत्युक्तिरूपं ब्राह्मणं _____ ।
 a) वाकोवाक्यम् b) संवादः c) कथा d) शतपथ
- 10) आस्ते भग _____ ।
 a) चलन् b) आसीनस्य c) उत्थितस्य d) सुप्तस्य

2. टिप्पणी लिखत (केऽपि पंच) :

10

टीपा लिहा. (कोणतेही पाच) :

- 1) चतुरो धर्माः ।
- 2) झषः ।
- 3) वैराज्यम् ।
- 4) कृष्णशवासी पुरुषः ।
- 5) अववदिता ।
- 6) आसन्दी ।

3. A) ससन्दर्भ लिखत (केवलं द्वयोः) :

6

संदर्भासह लिहा (कोणतेही दोन) :

- 1) चराति चरतो भगः ।
- 2) तस्मात्स्वाध्यायोऽध्येतव्यः ।
- 3) तस्मादेवं विदुषा सत्यमेव वदितव्यम् ।

B) वेदवाङ्मयाची थोडक्यात माहिती द्या.

4

4. स्पष्टीकरणं विविच्य कुरुत (केवलं द्वयोः) :

10

विवेचक स्पष्टीकरण करा (कोणतेही दोन) :

- 1) यशोलोकपक्तिः स्वाध्यायाध्ययनेन भवति ।
- 2) अनभ्युत्कृष्टः इन्द्रः वीर्यं कर्तुं नार्हति ।
- 3) मत्स्यः एव मत्स्यं गिलति ।

5. 'ब्राह्मण ग्रंथं व त्यांची शैली' या विषयावर निबंध लिहा.

10

SLR-A – 285

Seat
No.

**B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (A.I.H.C.)
(Special Paper No. – IV)
Political and Cultural History of Ancient Maharashtra**

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select the appropriate word.

10

- 1) Prabhavati Gupta was the queen of _____ Vakataka king.
A) Rudrasen I
B) Rudrasen II
C) Damodar Sen
D) Divakar Sen
- 2) _____ was the first capital city of Vakataka.
A) Purika
B) Vashim
C) Nandivardhan
D) Ramgiri
- 3) Vakataka king related to _____ religions.
A) Jain
B) Buddha
C) Vaidik
D) None of these
- 4) _____ Chalukya king built the fort of Vatapi.
A) Pulkeshi I
B) Jaisinha
C) Manglish
D) Kirtivarman
- 5) Durga temple is situated at _____ place.
A) Badami
B) Aihole
C) Pattadkal
D) Hampi
- 6) _____ Chalukya king defeated to Harshavardhan.
A) Kirtivarman
B) Manglish
C) Pulkeshi I
D) Pulkeshi II

P.T.O.

- 7) _____ Chinese traveller visited to the Ajanta caves.
 A) Laotse B) Confucies
 C) Itising D) Huantsang
- 8) The famous Kailash temple is situated at _____ place.
 A) Ajanta B) Ellora C) Karle D) Bhaje
- 9) _____ was the capital city of Rashtrakut dynasty.
 A) Kandhar B) Junnar
 C) Paithan D) Badami
- 10) One thousand philosophers was present in the court of _____ rulers.
 A) Vakatak B) Satavahan
 C) Chalukya D) Pallav

2. Write short answers on **any four** of the following : **8**
- 1) Discuss the rise of Vakatak dynasty.
 - 2) Give information about the art of Vakatak period.
 - 3) Give the political contribution of Pulkeshi I.
 - 4) Describe about the architecture of Virupaksh temple.
 - 5) State the political contribution of king Govind III.
 - 6) Discuss the social condition in Maharashtra after third century A.D.
3. Write short note (**any four**) : **12**
- 1) King Rudrasen I.
 - 2) Cultural progress in Vakatak period.
 - 3) Papnath temple.
 - 4) Pulkeshi II.
 - 5) Kailash temple.
 - 6) King Amogvarsh.
4. Discuss the political contribution of King Rudrasen II. **10**
- OR
- Explain the political progress of king Krishna I.
5. State the economic and religious condition after third century in Maharashtra. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) प्रभावतीगुप्ता ही _____ वाकाटक राजाची राणी होती.
अ) रुद्रसेन पहिला
ब) रुद्रसेन दूसरा
क) दामोदर सेन
ड) दिवाकर सेन
- २) वाकाटकांची प्रथम राजधानी _____ ही होती.
अ) पुरीका
ब) वाशीम
क) नंदीवर्धन
ड) रामगिरी
- ३) वाकाटक सताधिश _____ धर्माशी संबंधित होते.
अ) जैन
ब) बौद्ध
क) वैदिक
ड) यापैकी नाही
- ४) _____ या चालूक्य राजाने वातापीचा किल्ला बांधला.
अ) पुलकेशी पहिला
ब) जयसिंह
क) मंगलीश
ड) किर्तीवर्मन
- ५) दुर्गा मंदीर _____ या ठिकाणी आहे.
अ) बदामी
ब) ऐहोळे
क) पट्टदकल
ड) हम्पी
- ६) _____ या चालूक्य राजाने हर्षवर्धनाचा पराभव केला.
अ) किर्तीवर्मन
ब) मंगलीश
क) पुलकेशी पहिला
ड) पुलकेशी दूसरा
- ७) _____ या चिनी प्रवाशाने अजिंठा लेण्याला भेट दिलेली होती.
अ) लाओत्से
ब) कन्फुशियस
क) इत्सिंग
ड) ह्यूएनत्संग

८) प्रसिद्ध कैलास मंदीर _____ या ठिकाणी आहे.

अ) अजिंठा

ब) वेरूळ

क) कार्ले

ड) भाजे

९) _____ ही राष्ट्रकूट घराण्याची राजधानी होती.

अ) कंधार

ब) जुन्नर

क) पैठण

ड) बदामी

१०) एक हजार विद्वान _____ सताधिशान्या दरबारात होते.

अ) वाकाटक

ब) शातवाहन

क) चालुक्य

ड) पल्लव

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

८

१) वाकाटक घराण्याच्या उदयाची चर्चा करा.

२) वाकाटक काळातील कलेची माहिती द्या.

३) पहिल्या पुलकेशीच्या राजकिय कामगिरीची माहिती द्या.

४) विरुपाक्ष मंदीराच्या स्थापत्य कलेचे वर्णन करा.

५) तीसऱ्या गोविंद राजाचे राजकिय योगदान विशद करा.

६) तीसऱ्या शतकानंतरच्या महाराष्ट्रातील सामाजिक जीवनाची चर्चा करा.

३. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) पहिला रुद्रसेन राजा.

२) वाकाटक काळातील सांस्कृतिक प्रगती.

३) पापनाथ मंदीर.

४) दूसरा पुलकेशी.

५) कैलास मंदीर.

६) राजा अमोघवर्ष.

४. दूसऱ्या रुद्रसेन राजाच्या राजकिय कामगिरीची चर्चा करा.

१०

किंवा

पहिल्या कृष्ण राजाचे राजकिय योगदान स्पष्ट करा.

५. इ.स. तीसऱ्या शतकानंतरच्या महाराष्ट्रातील आर्थिक आणि धार्मिक परिस्थितीची माहिती विशद करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
ECONOMICS (Special Paper – IV)
Micro Economics**

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B.:** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the **right** indicate **full** marks.*
3) *Neat diagrams should be drawn **wherever** necessary.*

1. Choose correct alternative :

- 1) In _____ market producer is price taker. **10**
a) Monopoly
b) Perfect competition
c) Monopolistic competition
d) None of the above
- 2) Selling cost is a significant feature of _____ market.
a) Perfect competition b) Monopoly
c) Monopolistic competition d) None of the above
- 3) Marginal productivity theory of distribution was propounded by
a) Dr. Marshall b) Adam Smith c) J.B. Clark d) Malthus
- 4) Interest is a reward of
a) Risk b) Inconvenience c) Management d) All of the above
- 5) Innovation theory of profit was propounded by
a) Hicks b) Hall c) Hitch d) None of the above
- 6) According to _____, "Price determined rent".
a) Ricardo b) Marshall
c) Pigou d) Prof. Joan Robinson
- 7) The concept welfare economics was propounded systematically by
a) Smith b) Ricardo c) Malthus d) Pigou

- 8) Modern theory of rent was propounded by
a) Ricardo b) Smith c) Malthus d) Dr. Marshall
- 9) Risk bearing theory of profit was propounded by
a) Knight b) Hawley
c) Clark d) None of the above
- 10) Price discrimination is the feature of
a) Monopoly b) Perfect competition
c) Monopolistic competition d) None of the above
2. Write short answers (**any four**) : **8**
- a) What is monopolistic competition ?
b) What is Economic Welfare ?
c) Define marginal productivity.
d) Why the profit arises ?
e) What is product differentiation ?
f) What is quasi-rent ?
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- a) Main features of perfect competition
b) Selling cost
c) Pareto's optimality
d) Wage differentiation
e) Relationship between rent and price
f) Demand and supply theory of wage determination.
4. A) Explain the liquidity preference theory of interest. **10**
- OR
- B) Explain the characteristics of monopoly.
5. Explain the uncertainty theory of profit. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ बाजारपेठेत उत्पादक हा किंमत स्वीकारणारा असतो.
अ) मक्तेदारी ब) पूर्ण स्पर्धा
क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- २) विक्रीखर्च हे _____ बाजारपेठेचे महत्वपूर्ण वैशिष्ट्य आहे.
अ) पूर्ण स्पर्धा ब) मक्तेदारी
क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- ३) विभाजनाचा सिमान्त उत्पादकता सिद्धान्त _____ यांनी मांडला.
अ) डॉ. मार्शल ब) अॅडम स्मिथ क) जे.बी.कल्क ड) माल्थस
- ४) व्याज हा _____ या मोबदला होय.
अ) धोका ब) गैरसोय क) व्यवस्थापन ड) वरीलपैकी सर्व
- ५) नफ्यांचा नवउपक्रमशीलता सिद्धान्त _____ यांनी मांडला.
अ) हिक्स ब) हॉल
क) हिच ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- ६) _____ यांच्या मते “किंमतीमुळे खंड ठरतो”.
अ) रिकार्डो ब) मार्शल क) प्रा. पिंगु ड) प्रा. जोन रॉबिन्सन्
- ७) कल्याणाचे अर्थशास्त्र ही संकल्पना व्यवस्थितरित्या _____ यांनी मांडली.
अ) स्मिथ ब) रिकार्डो क) माल्थस ड) प्रा. पिंगु
- ८) खंडाचा आधुनिक सिद्धान्त _____ यांनी मांडला.
अ) रिकार्डो ब) स्मिथ क) माल्थस ड) डॉ. मार्शल

९) नफ्याचा धोका पत्करण्याबाबतचा सिद्धान्त _____ यांनी मांडला.

अ) नाईट

ब) हॉले

क) क्लर्क

ड) वरीलपैकी काहीही नाही

१०) मूल्यभेद हे _____ बाजारपेठेचे वैशिष्ट्य आहे.

अ) मक्तेदारी

ब) पूर्ण स्पर्धा

क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा

ड) वरीलपैकी काहीही नाही

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (फक्त ४) :

८

अ) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा म्हणजे काय ?

ब) आर्थिक कल्याण म्हणजे काय ?

क) सिमान्त उत्पादकतेची व्याख्या द्या.

ड) नफा का उद्भवतो ?

इ) वस्तुभेद म्हणजे काय ?

फ) आभास खंड म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टिपा लिहा (फक्त ४) :

१२

अ) पूर्ण स्पर्धेची प्रमुख वैशिष्ट्ये

ब) विक्री खर्च

क) पॅराटो युक्ततम

ड) वेतन भिन्नता

इ) खंड-किंमत परस्पर संबंध

फ) वेतन निश्चितीचा मागणी पुरवठा सिद्धान्त.

४. अ) व्याजाचा रोकड प्राधान्य प्रवृत्ती सिद्धान्त स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) मक्तेदारीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५. नफ्याचा अनिश्चितता पत्करण्याबाबतचा सिद्धान्त स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – IV)
History of Ancient India : Prehistoric Period to 650 A.D.**

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Answer the following questions by correct options : **10**

1) The description of Sixteen Mahajanpadas is found in _____ treatise.

a) Dighnikaya	b) Angutarnikaya
c) Majjimnikaya	d) Khuddaknikaya

2) King Ashoka appointed _____ for the spreading the religion in abroad.

a) Antamahamatra	b) Dharmamahamatra
c) Mahamatra	d) None of these

3) Aryabhatta wrote _____ treatise on Mathematics.

a) Panchasidhanta	b) Brahmhasidhantam
c) Aryabhattiya	d) Yogbhashya

4) Rajashri wedded to _____ king of Kanoj.

a) Devadatta	b) Grahavarman	c) Shashank	d) Druvasen

5) Ajatshatru had established the town _____ on the bank of Ganga and Shone.

a) Kusumpur	b) Janakpur	c) Dharmpur	d) Sonpur

6) _____ succeeded to the throne after the death of Chandragupta.

a) Nagpal	b) Shishupal	c) Bindusar	d) Kalashok

7) _____ was the founder of Gupta Dynasty.

a) Shrigupta	b) Chandragupta
c) Samudragupta	d) Kumargupta

- 8) Harshavardhan shifted his capital from Sthaneswar to
 a) Banaras b) Goud c) Prayag d) Kannoj
- 9) Kosaldevi, the wife of Bimbisar, was the sister of king
 a) Ashwajit b) Prasenjit c) Abhijit d) Vishwarjit
- 10) _____ was the original name of king Samudragupta.
 a) Puru b) Shourya
 c) Kaccha d) None of these

2. Answer in brief **any four** of the following :

8

- 1) Describe in short the Avanti Mahajanpad.
- 2) Why did king Ashoka supported the Bhoudha religion ?
- 3) Comment on the education system of Gupta times.
- 4) Describe in short the Vallabhi's Maitrak Dynasty.
- 5) Explain in brief the intelligence system of Harshavardhan.
- 6) Write in short about Rajvardhan.

3. Write short notes on **any four** of the following

12

- 1) Ajatshatru
- 2) Dhananda
- 3) Social life in Mourya times
- 4) Trading in Gupta times
- 5) Religious conference Kannoj
- 6) The causes of rise of Magadha Empire.

4. Describe the administrative features of Mourya times.

10

OR

Gupta's Age is called as Golden Age ? Discuss.

5. Take a review of Harshavardhana's work.

10

मराठी रूपांतर

सुचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) सोळा महाजनपदांची माहिती _____ या ग्रंथात मिळते.
अ) दीघनिकाय ब) अंगुत्तरनिकाय क) मज्जिमनिकाय ड) खुद्दकनिकाय
- २) साम्राट अशोकाने परदेशात धर्मप्रसार करण्यासाठी _____ नावाचे अधिकारी नेमले.
अ) अंतमहामात्र ब) धर्ममहामात्र क) महामात्र ड) यापैकी नाही
- ३) आर्यभट्टाने गणितावर _____ हा ग्रंथ लिहिला.
अ) पंचसिद्धांत ब) ब्रम्हासिद्धांतम क) आर्यभट्टीय ड) योगभाष्य
- ४) राजश्रीचा विवाह कनोजचा राजा _____ याच्याशी झाला होता.
अ) देवदत्त ब) गृहवर्मन क) शशांक ड) ध्रुवसेन
- ५) अजातशत्रूने गंगा व शोण नदीच्या संगमावर _____ हे शहर वसलिले.
अ) कुसुमपूर ब) जनकपूर क) धरमपूर ड) सोनपूर
- ६) चंद्रगुप्त मौर्याच्या मृत्यूनंतर त्याचा मुलगा _____ हा सत्तेवर आला.
अ) नागपाल ब) शिशुपाल क) बिंदुसार ड) कालाशोक
- ७) _____ हा गुप्त घराण्याचा संस्थापक होय.
अ) श्रीगुप्त ब) चंद्रगुप्त क) समुद्रगुप्त ड) कुमारगुप्त
- ८) हर्षवर्धनाने आपली राजधानी स्थानेश्वरहून _____ या ठिकाणी हलविली.
अ) बनारस ब) गौड क) प्रयाग ड) कनोज
- ९) बिंबीसाराची पत्नी कोसलदेवी ही _____ राजाची बहिण होती.
अ) अश्वजीत ब) प्रसेनजीत क) अभिजीत ड) विश्वरजीत
- १०) समुद्रगुप्ताचे मुल नाव _____ हे होते.
अ) पुरू ब) शौर्य क) कच ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

०८

- १) अवंती महाजनपदाचे थोडक्यात वर्णन करा.
- २) अशोकाने बौद्ध धर्मास राजाश्रय का दिला ?
- ३) गुप्तकालीन शिक्षण पद्धतीची माहिती लिहा.
- ४) वल्लभीच्या मैत्रक घराण्याविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- ५) हर्षवर्धनाच्या हेर खात्याचे थोडक्यात वर्णन करा.
- ६) राजवर्धनाविषयी थोडक्यात माहिती सांगा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारावर थोडक्यात टीपा लिहा.

१२

- १) अजातशत्रू
- २) धनानंद
- ३) मौर्यकालीन सामाजीक जीवन
- ४) गुप्तकालीन व्यापार
- ५) कनोजची धर्म परिषद
- ६) मगध साम्राज्याच्या उदयाची कारणे.

४. मौर्य प्रशासन व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये सांगा.

१०

किंवा

गुप्त कालाला 'प्राचीन भारताचे सुवर्णयुग' म्हणतात चर्चा करा.

५. हर्षवर्धनाच्या कार्याचा आढावा घ्या.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – III) (Sem. – VI) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Special) (Paper – IV)
Cognitive Psychology**

Day and Date : Tuesday, 01-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- Instructions :** 1) *All questions are Compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Objective type questions should be written in the same answer book.*

1. Fill in the blanks (Multiple Choice) : 10
- 1) _____ types of memory that hold information for great period of time.
(Long-term memory/Associative memory/Short-term memory/Constructive memory)
 - 2) A Prussian psychologist _____ was pioneer of the study of memory under controlled condition.
(Bartlett/Baddely/Baird/Ebbinghaus)
 - 3) _____ problem illustrate the blocks using incomplete and incorrect representation.
(Nine-dots/ Six-Matches/Checker board/Water Jar)
 - 4) _____ and _____ examined the play of Gary Kasparov Chess World Champion.
(Gobet/Graftman/Gobet and Simon/Glasser and Fletovich/Wieten and Perkins)
 - 5) _____ reasoning goes from the specific to general.
(Inductive/Deductive/Syllogistic/Everyday)
 - 6) _____ and _____ provided several examples of ordinary induction.
(Sternberg and Gardner/Taplin and Rips/ Clement and Flamagne/Holyock and Nisbett)
 - 7) _____ constructs the mental-model to reasoning.
(DeMarie-Dreblow/Johnson-Laird/Pascaul-Leone/Savage-Ramblough)

- 8) The componential approach studied the reasoning by analogy task into its components in _____ process.
(Cognitive/Rational/Emotive/None of these)
- 9) The book "Elements of Psychophysics" was written by
(Weber/Watson/Gillford/Fechner)
- 10) The range spreading from upper and lower threshold is known as
(Point of subjective equality/Constant error/Absolute threshold/Interval of uncertainty)

2. Answer **any four** of the following :

8

- 1) Who gives principle of encoding specificity ?
- 2) Who has conducted experiment on Water Jar problem ?
- 3) State the two types of reasoning.
- 4) Which method known as serial exploration ?
- 5) What is meant by sensitivity ?
- 6) Who studied the spacing effect ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Hypothesis testing.
- 2) Proactive interference.
- 3) Nine Dots and Six Matches problem.
- 4) Determination of AL by method of constant stimuli.
- 5) 'Syllogistic reasoning.
- 6) Threshold.

4. Answer **any one** long type questions of the following :

10

A) Describe the traditional view of long term memory.

OR

B) Describe the classic problems and general methods of problem solving.

5. Descriptive type question :

10

Describe the componential, rules or Heuristic and mental model approaches to reasoning.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

३) वस्तुनिष्ठ प्रश्नाची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

४) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे इस्ट ठरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी):

१०

१) _____ स्मृति प्रकारात अतिदिर्घ कालावधीसाठी माहिती साठवली जाते.

(दिर्घ-कालीन स्मृति/साहचर्यात्मक स्मृति/अल्प-कालीन स्मृति/रचनात्मक स्मृति)

२) पारशियन मानसशास्त्रज्ञ _____ हा नियमित परिस्थितीतील स्मृति अभ्यासाचा जनक होता.

(बार्टलेट/बॅडेली/बाहरिक्/एबिंगहॉस्)

३) _____ समस्या अपूर्ण आणि चूकीच्या प्रतिरूपणातील अडथळ्याचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करते.

(नऊ-ठिपके/सहा काडीपेटी काड्या/तपासणीफलक/जल-पात्र)

४) _____ आणि _____ यांनी जागतिक बुद्धीबळपटू गॉरि कासपोरॉव्हच्या खेळाचे परीक्षण केले.

(गोल आणि ग्राफ्टमन्/गॉबेट आणि सिमॉन/ग्लेसर आणि फ्लेटोविच्/व्हिटेन आणि पर्किन्स्)

५) _____ युक्तिवादात विशिष्टापासून सामान्याकडे जाण्याची प्रवृत्ती असते.

(प्रवृत्तनात्मक/निगमनात्मक/संवाक्यात्मक/दैनंदिन)

६) _____ आणि _____ यांनी दनंदिन निगमनाची अनेक उदाहरणे सांगितली.

(स्टर्नबर्ग आणि गार्डनर/टॅपलिन आणि रिप्स्/सिलेमंट आणि फ्लामॅग्ने/हॉलीयाँक् आणि निस्बेट)

७) _____ यांनी युक्तिवादाच्या मानसिक प्रारूपाची रचना केली.

(डी.मॅरी-ड्रीब्लो/जॉहन्सन-लेअर्ड/पास्कल-लिओनी/सॅव्हेज्-रॅमबॉव्)

८) अंगभूत घटक दृष्टीकोन _____ प्रक्रियेतील घटकाच्या सादृश्यनुमाना कार्यात होणाऱ्या युक्तिवादाचा अभ्यास करतो.

(बोधात्मक/तार्कीक/भावनिक/यापैकी नाही)

- १) इलेमंटस् ऑफ सायकोफिजिक्स पुस्तक _____ यांनी लिहिले.
(वेबर/वॅटसन/गिलफोर्ड/फेक्नर)
- १०) उच्चतर आणि अल्पतर सीमामूल्यातील विस्तारास _____ म्हणून संबोधतात.
(व्यक्तिनिष्ठ समानता बिंदू/स्थिर प्रमाद/निरपेक्ष सीमामूल्य/अनिश्चीततेचा कालखंड)
२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) : ८
- १) संकेतन-विशिष्टता तत्त्व कोणी सांगितले ?
 - २) जल-पात्र समस्येवर कोणी प्रयोग केला ?
 - ३) युक्तिवादाचे दोन प्रकार सांगा.
 - ४) श्रेणिक अन्वेषण कोणत्या पद्धतीस संबोधतात ?
 - ५) वेदनक्षमता म्हणजे काय ?
 - ६) स्थल (अवकाश) परिणाम कोणी अभ्यासला ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) सिद्धांत-कल्पना परीक्षण.
 - २) उत्तरलक्षी निरोधन (अवरोध).
 - ३) नऊ ठिपके आणि सहा काडीपेटी काड्या समस्या.
 - ४) स्थिर उद्दीपक पद्धतीने निरपेक्ष सीमामूल्याचे निर्धारण.
 - ५) संवाक्यात्मक युक्तिवाद.
 - ६) सीमामूल्ये.
४. खालीलपैकी एका दीर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- अ) दिर्घकालीन स्मृतिचा पारंपरिक दृष्टीकोन विषद करा.
किंवा
- ब) समस्या परिहारा (समाधान) च्या सनातन समस्या आणि सामान्य पद्धती विषद करा.
५. वर्णनात्मक प्रश्न : १०
- युक्तिवादाचे अंगभूत घटक नियम किंवा नवगामी आणि मानसिक प्रारूप दृष्टिकोन विषद करा.

SLR-A – 294

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Special Paper – IV)
Sociological Thinker

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014

Max.Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

- 1) From whom Marx adopted dialectical approach ?
 - a) Coser
 - b) Hegel
 - c) Ronald
 - d) Remond
- 2) Which term Karl Marx used to express the view that work is external to the worked and it does not satisfy workers creative urge in the capitalistic system ?
 - a) Capitalism
 - b) Socialism
 - c) Alienation
 - d) Modernism
- 3) Who wrote about 'Theory of Authority' ?
 - a) Comte
 - b) Marx
 - c) Weber
 - d) Cooley
- 4) Which of the following is not a types of social action according to Weber ?
 - a) Traditional
 - b) Emotional
 - c) Rational
 - d) All the above
- 5) Who is the Author of book titled 'Caste and Race in India' ?
 - a) Shrinivas
 - b) Desai
 - c) Ghurye
 - d) Madan
- 6) According to Weber how many types of authority ?
 - a) Two
 - b) Three
 - c) Four
 - d) Five

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) मार्क्सने कोणाकडून द्वंद्वात्मक दृष्टीकोण स्वीकारला
अ) कोझर
ब) हेगेल
क) रोनाल्ड
ड) रेमंड
- २) भांडवलशाही व्यवस्थेत काम कामगाराला परके वाटते आणि त्याच्या सृजनशील प्रवृत्तीची पूर्ती करणारे नसते हा दृष्टीकोण व्यक्त करण्यासाठी मार्क्सने कोणती संज्ञा वापरली
अ) भांडवलशाहीवाद
ब) समाजवाद
क) परात्मभव
ड) अधुनिकतावाद
- ३) प्रभुत्व सिद्धांता विषयी कोणी लिखाण केले ?
अ) कॉम्ट
ब) मार्क्स
क) वेबर
ड) कुले
- ४) वेबरच्या मते खालीलपैकी कोणता सामाजिक क्रियेचा प्रकार नाही.
अ) पारंपारीक
ब) भावनिक
क) तार्किक
ड) वरील सर्व
- ५) 'भारतातील जात व वंश' या ग्रंथाचे लेखक कोण
अ) श्रीनिवास
ब) देसाई
क) घुर्ये
ड) मदन
- ६) वेबरच्या मते सत्तेचे प्रकार किती
अ) दोन
ब) तीन
क) चार
ड) पाच
- ७) कोणता सामाजिक विचारवंत त्याच्या 'शिष्टाजन' सिद्धांतासाठी प्रसिद्ध आहे.
अ) वेबर
ब) मार्क्स
क) पॅरेटो
ड) मर्टन
- ८) खालीलपैकी कोणती जमात संस्कृतीकरणाशी संबंधित आहे.
अ) गोंड
ब) वारली
क) कुर्ग
ड) लमाण

- 8) आकाशाचे परिमाण _____ आहे.
 a) अणु b) महत् c) परममहत् d) मन
- 9) जलाच्या ठिकाणी _____ रूप आहे.
 a) भास्वर शुक्ल b) अभास्वर शुक्ल c) नील d) श्वेत
- 10) पृथकत्व _____ द्रव्यांच्या ठिकाणी आहे.
 a) 9 b) 1 c) 3 d) 4

2. टिप्पणी लिखत। (केवलं पंच)

10

टीपा लिहा. (फक्त पाच)

- 1) शरीर 2) समवाय
 3) रूप 4) प्रागभाव
 5) विरोध 6) आप्त
 7) कर्म

3. A) ससन्दर्भ स्पष्टीकुरुत। (केवलं द्वे)

6

सन्दर्भासह स्पष्टीकरण करा. (फक्त दोन)

- 1) अयथार्थानुभवः त्रिविधः।
 2) तत्र साध्याऽभाववद्वृत्तिः साधारणोऽनैकान्तिकः।
 3) कारणं त्रिविधं समवाय्यसमवायिनिमित्तभेदात्।

B) शब्द प्रमाणाचे स्वरूप सांगा.

4

4. विवेचनात्मक टिप्पणी लिखत। (केवलं द्वे)

10

विवेचक टीपा लिहा. (फक्त दोन)

- 1) षड्विधसंनिकर्ष 2) प्रमाणशास्त्र 3) अभावभेदाः।

5. 'हेत्वाभास' या विषयावर सोदाहरण टीपा लिहा.

10

किंवा

नऊ द्रव्ये त्यांच्या लक्षणोदाहरणांसह लिहा.

SLR-A – 306

Seat No.	
----------	--

**B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – V)
History of Mughal India (1526-1707)**

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer the following by choosing the correct option : 10
- 1) The names of Salims mother is
a) Nurjahan
b) Manabai
c) Jodhabai
d) Hamida Banu Begum
 - 2) Khurham was born in the year
a) 1590
b) 1592
c) 1594
d) 1596
 - 3) Who wrote the 'A short History of Aurangzeb' ?
a) Pagadi
b) Irfan Habib
c) Sir Jadunath Sarkar
d) Khaphikhan
 - 4) In which place was the assassination of Guru Govindsinha ?
a) Amrutsar
b) Patiyala
c) Chandigad
d) Nanded
 - 5) Galla Bakshi system was known as
a) Batai
b) Kankut
c) Nasak
d) Zabta
 - 6) In which place Shahajahan was burial ?
a) Delhi
b) Agra
c) Kanoj
d) Lahore
 - 7) Cultivated standard land known as
a) Banjar
b) Chachar
c) Polaz
d) Parouti
 - 8) The 'Agrarian system of Mughal India' was written by
a) W.H. Moreland
b) Irfan Habib
c) Kureshi
d) S.M. Pagadi
 - 9) _____ built the Palace 'Din Pannah near Delhi.
a) Babar
b) Akbar
c) Humayun
d) Shershah
 - 10) Tajmahal is on the bank of _____ river.
a) Ganga
b) Sindhu
c) Sarswati
d) Yamuna

P.T.O.

2. Write short answer on **any four** of the following : 8
- 1) When and where to take place the coronation of Salim ?
 - 2) Which Scholar's Royal Patronage by Shahajahan ?
 - 3) Explain the policy of Siya Muslim's by Aurangzeb.
 - 4) What is Gaj-a-elahi ?
 - 5) State the painters name of Jahangir period.
 - 6) When and where Aurangzeb was died in Maharashtra ?
3. Write short note on **any four** of the following : 12
- 1) Nurjahan
 - 2) Jeziya tax
 - 3) Nasak system
 - 4) Trade centers in Mughal period
 - 5) Jodhabai Mahal
 - 6) Music in Mughal period.
4. Review the religious policy of Aurangzeb. 10
- OR
- Discuss the Industries in Mughal period.
5. Explain the progress of Architecture in Mughal period. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय लिहा : १०
- १) सलीमच्या आईचे नाव _____ असे होते.
अ) नूरजहाँ	ब) मानाबाई
क) जोधाबाई	ड) हमिदा बानू बेगम
- २) खूर्मचा जन्म _____ मध्ये झाला.
अ) १५९०	ब) १५९२	क) १५९४	ड) १५९६

- ३) “अ शॉर्ट हिस्ट्री ऑफ औरंगजेब” हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) पगडी ब) इरफान हबीब
क) सर जदूनाथ सरकार ड) खाफीखान
- ४) गुरु गोविंद सिहांस कोणत्या ठिकाणी ठार मारले गेले ?
अ) अमृतसर ब) पतियाला क) चंदिगड ड) नांदेड
- ५) गल्लाबक्शी पद्धतीस _____ या नावाने ओळखले जाते.
अ) बटाई ब) कानकूट क) नसक ड) झब्त
- ६) शहजहान यास _____ या ठिकाणी दफण करण्यात आले.
अ) दिल्ली ब) आग्रा क) कनौज ड) लाहोर
- ७) लागवडी खालील उत्तम जमिनीला _____ म्हटले जाईल.
अ) बंजर ब) चाचर क) पोलाज ड) परोती
- ८) ‘दि अग्रेरियन सिस्टम ऑफ मुघल इंडिया’ हा ग्रंथ _____ यानी लिहिला.
अ) डब्लू. एच. मोरलँड ब) इरफान हबीब
क) कुरेशी ड) एस. एम. पगडी
- ९) दिल्लीजवळील ‘दिन पन्हाह’ नावाचा राजवाडा _____ यानी बांधळा.
अ) बाबर ब) अकबर
क) हुमायून ड) शेरशहा
- १०) _____ या नदिच्या किनाऱ्यावर ताजमहल बांधण्यात आला आहे.
अ) गंगा ब) सिंधू क) सरस्वती ड) यमुना

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात उत्तरे लिहा.

- १) सलीमचा राज्याभिषेक केव्हा व कोठे झाला ?
- २) शहाजहानने कोणकोणत्या पंडिताना राजाश्रय दिला होता ?
- ३) औरंगजेबाचे सिया पंथीयाविषयीचे धोरण स्पष्ट करा.
- ४) ‘गज-ए-इलाही’ म्हणजे काय ?
- ५) जहाँगिरकालीन चित्रकारांची नावे सांगा.
- ६) औरंगजेबाच्या मृत्यू महाराष्ट्रातील कोणत्या शहरी व केव्हा झाला ?

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा. १२
- १) नूरजहाँन
 - २) जिझिया कर
 - ३) नसक पद्धत
 - ४) मुघलकालीन व्यापारी केंद्रे
 - ५) जोधाबाई महल
 - ६) मुघलकालीन संगीत
४. औरंगजेबाच्या धार्मिक धोरणाचा आढावा घ्या. १०
- किंवा**
- मुघलकालीन विविध उद्योगावर चर्चा करा.
५. स्थापत्यकलेच्या क्षेत्रात मुघलकालात झालेली प्रगती स्पष्ट करा. १०
-

SLR-A – 307

Seat
No.

**B.A. III (Sem. – VI) Examination, 2014
MUSIC – Special (Paper – V)
Hindustani Classical Music**

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. योग्य पर्याय निवडून लिहा :

१०

- १) बिभास राग _____ थाटातील आहे.
a) भैरव
b) भैरवी
c) तोडी
d) कल्याण
- २) किरवाणी हा _____ राग आहे.
a) प्रातःकालीन
b) दाक्षिणात्य
c) संधीप्रकाश
d) मोसमी
- ३) श्रीमती लता मंगेशकर यांचा जन्मदिवस _____ आहे.
a) २५ सप्टेंबर
b) २७ सप्टेंबर
c) २८ सप्टेंबर
d) ३० सप्टेंबर
- ४) दादरा या गीत प्रकारासाठी _____ ताल वाजवितात.
a) अर्धघा
b) त्रिताल
c) दिपचंदी
d) दादरा
- ५) धुन हा प्रकार _____ वर सादर करतात.
a) नृत्य
b) गायन
c) वाद्य
d) ढोलकी
- ६) दारबारी रागाची निर्मिती _____ यांनी केली.
a) मियाँ तानसेन
b) गोपाल नायक
c) बिलास खाँ
d) हरिदास स्वामी

P.T.O.

७) अध्या तालाच्या _____ मात्रा आहेत.

- a) १३
b) १४
c) १५
d) १६

८) बड्या ख्यालाची लय _____ असते.

- a) मध्य
b) विलंबीत
c) द्रुत
d) अतिद्रुत

९) अनेक रागांच्या मिश्रणाला _____ म्हणतात.

- a) ठुमरी
b) चौती
c) रागमाला
d) होरी

१०) पं. रविशंकर यांचे निधन _____ या दिवशी झाले.

- a) १० जानेवारी २०१३
b) १२ डिसेंबर २०१२
c) ९ सप्टेंबर २०११
d) २० ऑक्टोबर २०१०

२. दरबारी कानडा रागाच्या छोट्याख्यालाचे स्वरलेखन करा. १०

३. अ) बिभास किंवा किरवाणी रागाची शास्त्रीय माहिती लिहा. ५

ब) अध्या तालाची ठेका बोल सहित शास्त्रीय माहिती लिहा. ५

४. पाश्चात्य संगीतातील स्वरलेखन पद्धती उदाहरणासह लिहा. १०

किंवा

दरबारी रागाचा स्वरविस्तार तीन सप्रकात लिहून त्यांच्या दोन ताना लिहा.

५. अभ्यासक्रमातील आपल्या आवडत्या कलाकाराचे चरित्र लिहा. १०

Seat No.	
----------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – V)
Political Sociology

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct answer. 10

- 1) _____ of the status is necessary of the person for Political participation.
A) Personal B) Social C) Political D) Religious
- 2) _____ developed the base of “Cybernetic”.
A) Robert Weiner B) Hardgrave
C) A.R. Desai D) Karl Deustsch
- 3) _____ says that information is patterned distribution or a patterned relationship between events.
A) Robert Weiner B) Karl Deustsch
C) Hardgrave D) Rajani Kothari
- 4) _____ developed the concept of “Power Elite”.
A) Mosca B) Aron C) Spencer D) C.W. Mills
- 5) _____ says that “Man is a Social Animal”.
A) Mosca B) Hardgrave
C) Aristotal D) Spencer
- 6) _____ is the propounder of the Elite theory.
A) Mosca B) Karl Deustsch
C) Spencer D) Hardgrave

- 7) _____ wrote the book named “The Power Structure”.
- A) Roze B) Mill C) Michel D) Mosca
- 8) The word “Elite” developed from the _____ word.
- A) Eligere B) Power C) Authority D) People
- 9) _____ started the concept of “Political Decay”.
- A) A. C. Dube B) Samuel Huntington
- C) N.R. Inamdar D) V.M. Sirsikar
- 10) According to Karl Marx roots of power are based on
- A) Cultural B) Political C) Material D) Religious

2. Write answers in brief (**any four**).

8

- 1) One definition of Political participation.
- 2) What are the kinds of Political participation ?
- 3) One definition of Political Communication.
- 4) What are the kinds of Elites ?
- 5) What is Political change ?
- 6) Explain Political change and Modernization.

3. Write short notes on (**any four**).

12

- 1) Role of Political Elites in Democracy.
- 2) Nature of Political Communication.
- 3) Obstacles in Political participation.
- 4) Political participation in Democratic system.
- 5) Importance of Political change.
- 6) Organizational approach.

4. Explain the kinds of Political participation.

10

OR

Explain the means of Political communication.

5. Explain the importance of Political change.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) _____ प्रकारचा दर्जा व्यक्तीला राजकीय सहभागासाठी आवश्यक असतो.
अ) व्यक्तीगत ब) सामाजिक क) राजकीय ड) धार्मिक
- २) नियंत्रण संसूचन व्यवस्था शास्त्राचा पाया _____ ने विकसित केला.
अ) रॉबर्ट वायनर ब) हार्डग्रेव्ह क) ए.आर. देसाई ड) कार्ल ड्यूरिश
- ३) _____ च्यामते माहिती म्हणजे घटनांच्या संबंधांचा किंवा परस्परसंबंधीचा आकृतीबंध होय.
अ) रॉबर्ट वायनर ब) कार्ल ड्यूरिश क) हार्डग्रेव्ह ड) रजनी कोठारी
- ४) “पॉवर एलिट” ही संकल्पना _____ नी विकसित केली.
अ) मोस्का ब) अरॉन क) स्पेन्सर ड) सी. डब्ल्यू. मिल्स
- ५) “मनुष्य हा समाजशिल प्राणी आहे” असे _____ नी म्हटले.
अ) मोस्का ब) हार्डग्रेव्ह क) अरीस्टॉटल ड) स्पेन्सर
- ६) अभिजनवादी सिद्धांताचा उद्गाता _____ आहे.
अ) मोस्का ब) कार्ल ड्यूरिश क) स्पेन्सर ड) हार्डग्रेव्ह
- ७) “दि पॉवर स्ट्रक्चर” हा ग्रंथ _____ ने लिहीला.
अ) रोझ ब) मिल क) मिचेल ड) मोस्का
- ८) “एलिट” हा शब्द _____ शब्दापासून विकसित झाला आहे.
अ) एलिग्रे ब) सत्ता क) अधिकार ड) लोक

१) “राजकीय विनाश” ही संकल्पना _____ ने मांडली.

अ) ए.सी. दुबे

ब) सॅम्युअल हंटींग्टन

क) एन. आर. इनामदार

ड) व.म. सिरसीकर

१०) कार्ल मार्क्सच्या मते सत्तेची उगमस्थानें _____ मध्ये असतात.

अ) सांस्कृतिक

ब) राजकारण

क) भौतिकता

ड) धार्मिकता

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार).

८

१) राजकीय सहभागाची एक व्याख्या द्या.

२) राजकीय सहभागाचे प्रकार कोणते ?

३) राजकीय संसूचनाची एक व्याख्या द्या.

४) अभिजनाचे प्रकार कोणते ?

५) राजकीय बदल म्हणजे काय ?

६) राजकीय बदल आणि आधुनिकीकरण स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार).

१२

१) राजकीय अभिजनांची लोकशाहीतील भूमिका.

२) राजकीय संसूचनाचे स्वरूप.

३) राजकीय सहभागातील अडथळे.

४) लोकशाही व्यवस्थेतील राजकीय सहभाग.

५) राजकीय बदलाचे महत्व.

६) संघटनात्मक दृष्टीकोण.

४. राजकीय सहभागाचे प्रकार स्पष्ट करा.

१०

किंवा

राजकीय संसूचनाची साधने स्पष्ट करा.

५. राजकीय बदलाचे महत्व स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
Special Paper – V : PSYCHOLOGY
Social Psychology

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Max.Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the right indicate full marks.**

iii) **Objective type questions should be written in the same answer book.**

1. Objective type question :

10

- 1) Belief's to the effect that all member of specific social groups share certain traits or characteristics is called as
 - a) Stereotypes
 - b) Attitude
 - c) Intelligence
 - d) Development
- 2) _____ important elements in social influence.
 - a) One
 - b) Three
 - c) Four
 - d) Five
- 3) Ash research on _____
 - a) Compliance
 - b) Obedience
 - c) Conformity
 - d) Any other
- 4) There are two types of energies in human being in the opinion of
 - a) Jung
 - b) Adler
 - c) Marks
 - d) Freud
- 5) _____ has described, the triangular love theory.
 - a) Sternberg
 - b) Jung
 - c) Robert
 - d) Clark
- 6) Nobel prize winner _____ described the thought which are considering by freud.
 - a) Conarad Lorence
 - b) Buss
 - c) Bandura
 - d) Other
- 7) Modelling is the main principle in aggressional achievement by the opinion of _____
 - a) Freud
 - b) Bandura
 - c) Buss
 - d) Other

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत।
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात।
३) वस्तुनिष्ठ प्रश्नाची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा।

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा :

१०

- १) एखाद्या विशिष्ट सामाजिक समुहाबद्दल वैशिष्टपूर्ण अशा बदल, श्रद्धा, समजुती किंवा ज्ञान म्हणजे _____ होय.
- अ) सांख्यिक कल्पना ब) अभिवृत्ती
क) बुद्धीमत्ता ड) विकास
- २) सामाजिक प्रभावात महत्वाचे _____ घटक आहेत.
- अ) एक ब) तीन क) चार ड) पाच
- ३) अॅश ने _____ विषयी संशोधन केले.
- अ) सहमती ब) आज्ञाधारक क) अनुवर्ती ड) यापेक्षा वेगळे
- ४) _____ च्या विचारधारेनुसार मानसामध्ये दोन प्रकारच्या उमेद असतात.
- अ) युंग ब) अँडलर क) मार्क्स ड) फ्राईड
- ५) _____ ने प्रेमाची त्रिकोणी प्रतिकृती मांडली.
- अ) स्टेनबर्ग ब) युंग क) रॉबर्ट ड) क्लॉर्क
- ६) फ्राईडच्या विचारधारेची जुलणारा विचारप्रवाह नोबेल पारितोषीक विजेता _____ यांनी मांडला.
- अ) कोनरॅड लॉरेन्स ब) बस क) बांडुरा ड) यापेक्षा वेगळे
- ७) _____ च्या मतानुसार प्रतिरूप अनुसरण हे आक्रमकता संपादनामधील मुख्य तत्व आहे.
- अ) फ्राईड ब) बांडुरा क) बस ड) यापेक्षा वेगळे
- ८) _____ म्हणजे इतरांना विशिष्ट प्रकारे वर्तन करण्यास भाग पाडणे होय.
- अ) अनुपालन ब) अनुवर्तीत्व क) आज्ञापालन ड) संपादन
- ९) बाउलबी व इतरांनी _____ सलंगनता शैली मांडली.
- अ) चार ब) पाच क) आठ ड) दहा
- १०) _____ ची सुरक्षितता व व्यापकता या मध्ये पूर्वग्रह महत्वाची भूमिका पार पाडतात.
- अ) स्व: आदर ब) स्व: संकल्पना क) स्व: संबंध ड) यापैकी वेगळे

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार):

८

- १) पूर्वग्रहाची व्याख्या द्या.
- २) अनुवर्ती म्हणजे काय ?
- ३) सामाजिक प्रभावातील तीन घटक कोणते ?
- ४) आक्रमकता म्हणजे काय ?
- ५) आक्रमकतेचे प्रकार कोणते आहेत ?
- ६) स्टेनबर्गच्या मते प्रेमाचे तीन घटक कोणते ?

३. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) प्रसारमाध्यमातील हिंसेचे दर्शन आणि आक्रमकता
- २) वैफल्ये आणि आक्रमकता
- ३) आक्रमकतेची परिस्थितीजन्य निर्धारके
- ४) आक्रमकतेस प्रतिबंध व नियंत्रण
- ५) एकात्मता आणि अनुवर्तन
- ६) प्रणयभावनेवर आधारलेले संबंध

४. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) पूर्वग्रहाचे परिणाम कमी करणाऱ्या तंत्राची चर्चा करा.

१०

किंवा

ब) आंतरवैयक्तिक आकर्षणाचे धनात्मक व ऋणात्मक भाव स्पष्ट करा.

५. वर्णणात्मक प्रश्न सोडवा :

१०

आक्रमकतेचे सिद्धान्त थोडक्यात स्पष्ट करा.

SLR-A – 310

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
PHILOSOPHY – Special (Paper – V)
Western Philosophy

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- Instructions:** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**
- 1) Defence of common sense is _____'s theory.
(Moore, Ryle, Kant, Hume)
 - 2) According to _____ truth is created by man.
(James, Hume, Kant, Ryle)
 - 3) Category mistake is _____'s concept.
(Russell, Hume, Ryle, Plato)
 - 4) Marx is _____ philosopher.
(Materialistic, Idealistic, Realistic, Analytic)
 - 5) 'Principia mathematica' is written by _____
(Hume, Kant, Russell, Plato)
 - 6) 'Concept of _____' is written by Ryle.
(Body, Mind, Soul, None of these)
 - 7) _____ is idealistic thinker.
(Hume, Russell, Bradley, Mill)
 - 8) _____ is related to materialism.
(Bradley, Marx, Russell, Green)
 - 9) 'Scientific socialism' is _____'s concept.
(Frege, Ayer, Hegel, Marx)
 - 10) Ryle's method of philosophy is
(Analytical, Illogical, Useless, None of these)

P.T.O.

2. Write short answers (**any 4**) : 8
- 1) Who is Russell ?
 - 2) Who is Bradley ?
 - 3) Explain Marx's theory.
 - 4) What is materialism ?
 - 5) What is Ryle's ideology ?
 - 6) Who is Moore ?
3. Write short notes (**any 4**) : 12
- 1) Idealism
 - 2) Analytical philosophy
 - 3) Historical materialism
 - 4) Category mistake
 - 5) Moore's refutation of idealism
 - 6) Realism
4. Explain Marx's dialectical materialism. 10
- OR
- Explain Bradley's absolute idealism.
5. Explain Russell's logical atomism. 10

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा. १०
- १) सामान्य ज्ञानाचे समर्थन हा सिद्धांत _____ चा आहे.
(मूर, राईल, कांट, ह्यूम)

- २) _____ च्या दृष्टीकोनातून सत्य हे मानवनिर्मित आहे.
(जेम्स, ह्यूम, कांट, राईल)
- ३) पदार्थांतर प्रमाद ही _____ ची संकल्पना आहे.
(रसेल, ह्यूम, राईल, प्लेटो)
- ४) मार्क्स हा _____ तत्त्वज्ञ आहे.
(जडवादी, चिद्वादी, वास्तववादी, विश्लेषक)
- ५) 'प्रिन्सिपिआ मॅथेमॅटिका' हा ग्रंथ _____ ने लिहिला.
(ह्यूम कांट, रसेल, प्लेटो)
- ६) 'काँसेप्ट ऑफ _____' हा ग्रंथ राईल नें लिहिला.
(बॉडी, माईड, सोल, यापैकीनाही)
- ७) _____ हा चिद्वादी विचारवंत आहे.
(ह्यूम, रसेल, ब्रॅडले, मिल्ल)
- ८) _____ हा जडवादाशी संबंधित आहे.
(ब्रॅडले, मार्क्स, रसेल, ग्रीन)
- ९) 'शास्त्रीय समाजवाद' ही _____ ची संकल्पना आहे.
(फ्रेगे, एयर, हेगेल, मार्क्स)
- १०) राईलची तत्त्वज्ञानाची पद्धती ही _____ आहे.
(विश्लेषक, अतार्किक, निरुपयोगी, यापैकी नाही)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (को. ४)

- १) रसेल कोण आहे ?
- २) ब्रॅडले कोण आहे ?
- ३) मार्क्सचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ४) जडवाद म्हणजे काय ?
- ५) राईलची विचारसरणी काय आहे ?
- ६) मूर कोण आहे ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा. (को. ४) १२
- १) चिद्वाद
 - २) विश्लेषक तत्त्वज्ञान
 - ३) ऐतिहासिक जडवाद
 - ४) पदार्थांतर प्रमाद
 - ५) मूरचे चिद्वादाचे खंडन
 - ६) वास्तववाद.
४. मार्क्सचा द्वंद्वात्मक जडवाद स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- ब्रॅडलेचा केवल चिद्वाद विशद करा.
५. रसेलचा तार्किक अणुवाद स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
ENGLISH
Indian Writings in English (Special Paper – VI)

Day and Date : Thursday, 3-04-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) Figures to the **right** indicate **full** marks.
2) **All** questions are **Compulsory**.

1. Rewrite the following sentences by choosing correct-alternatives. **10**
- 1) Ramnik Gandhi is
 - a) Selfish politician
 - b) Moderately secular hindu
 - c) Rash and frenzy person
 - d) A frank crony.
 - 2) "I am no lenin and can establish no Soviets" said
 - a) Saleem
 - b) Mrs. Lal
 - c) Kemal
 - d) Uncle Hameed
 - 3) Hardika and Javed both have the bitter testes of
 - a) The Majority Community
 - b) The Minority Community
 - c) The Hindu Community
 - d) The Muslim Community
 - 4) Aunt Saira insisted on
 - a) Social forms and obligations
 - b) Moral values
 - c) Political background
 - d) Religious forms
 - 5) "I don't like the one called Javed, I hated him", said
 - a) Ramnik Gandhi
 - b) Daksha
 - c) Bobby
 - d) Zarine
 - 6) The name of Lailas husband is
 - a) Ahmed
 - b) Ameer Husain
 - c) Saleem
 - d) Zahid
 - 7) The setting of the play "Final Solutions" suggests that the period of action is
 - a) 1947
 - b) 1949
 - c) The late 1940s
 - d) The late 1950s
 - 8) The narrator disliked Mrs. Wadia because
 - a) She was hypocrite
 - b) She was against muslims
 - c) She was too haughty and critical
 - d) She was conservative

- 9) The play 'Final Solutions' was published in the year
 a) 1993 b) 1991 c) 1990 d) 1998
- 10) Laila's family was against her marrying the man of her choice because of the difference in
 a) religion b) caste c) nationality d) status

2. Answer the following questions in brief (**any five**) : **10**
- 1) What is the message conveyed by the poet in the poem 'Enterprize' ?
 - 2) What is the request of the poetess in her poem 'A Request' ?
 - 3) What gives pleasure and joy to the poet in his poem 'God' ?
 - 4) What does mother India expect the poet to sing about ?
 - 5) What does Dilip Chitre find in his grand; mother's house ?
 - 6) What is the theme of the poem 'Tribute to Papa' ?
3. A) Write short notes on **any two** of the following : **6**
- 1) General Trends in Modern Drama.
 - 2) Features of the Post-Independence Indian English novel.
 - 3) Concept of Humanity in the Post-Independence Indian English novel.
- B) Explain with reference to context (**any two**) : **4**
- 1) Then I sometimes pray
 My Children's knowledge
 Might be my own one day.
 - 2) 'What song shall I sing of you, my mother' ?
 What song ?
 Shall I sing of the dam and the lake ?
 - 3) Who cures for you papa ?
 Who cures for your clean thoughts, clean words, clean teeth ?
4. Answer **any one** of the following questions : **10**
- 1) Partition pangs in Mahesh Dattani's 'Final Solutions'.
 - 2) Draw the character-sketch of Daksha.
5. Discuss 'Sunlight on a Broken Column' as a classic novel portraying the aristocratic muslim life. **10**
-

SLR-A – 316

Seat
No.

B.A. (Part – III) (Sem. – VI) Examination, 2014
HINDI (Special Paper – VI)
Hindi Sahitya Ka Etahas (San 2000 Tak)

Day and Date : Thursday, 3-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **10**

1) कवि भूषण की अक्षयकीर्ति का आधारस्तंभ _____ है।

1) शिवराज भूषण 2) शिवा बावणी 3) भूषण उल्लास

2) केशवदास को _____ ने 'कठिन काव्य के प्रेत' कहा है।

1) आ. हजारीप्रसाद 2) आ. शुक्ल 3) रामकुमार वर्मा

3) बिहारी का जन्म संवत् _____ है।

1) 1650 2) 1651 3) 1652

4) घनानंद ने अपनी _____ के लिए 'सुजान सागर' ग्रंथ लिखा।

1) प्रेमिका 2) माता 3) पत्नी

5) हिंदी साहित्य के आधुनिक काल को _____ ने विद्रोही काल कहा।

1) मिश्र बंधु 2) डॉ. प्रतिपाल सिंह 3) विश्वनाथ प्रसाद मिश्र

6) तारसप्तक के माध्यम से _____ ने नए कवियों को प्रकाश में लाया।

1) धूमिल 2) जैनेंद्र 3) अज्ञेय

7) प्रगतिशील लेखक संघ की स्थापना _____ में हुई।

1) 1936 2) 1940 3) 1945

8) ध्वायावाद को 'छायावाद' यह नाम _____ ने दिया।

1) जयशंकर प्रसाद 2) मुकुटधर पांडेय 3) निराला

P.T.O.

9) विद्रोही, विप्लवी कवि के रूप में _____ प्रख्यात हैं।

- 1) अज्ञेय 2) महादेवी 3) नवीन

10) 'संसद से सड़क तक' _____ की रचना है।

- 1) धूमिल 2) हरिवंशराय बच्चन 3) मुक्तिबोध

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। 10

1) मंझली रानी के प्रेम में आसक्त मिर्जा राजा जयसिंह के लिए बिहारी ने कौन सा दोहा लिखकर भेजा ?

2) आ. केशवदास के चार ग्रंथों के नाम लिखिए।

3) गांधीवाद की प्रमुख तत्व कौन से हैं ?

4) भारतेन्दु की चार रचनाओं के नाम लिखिए।

5) प्रगतिवाद की एक विशेषता को स्पष्ट कीजिए।

6) हिंदी दलित कविता से क्या तात्पर्य है ?

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए। 10

1) रीतिकालीन सामाजिक परिस्थिति।

2) गांधीवाद।

3) उपन्यासकार फणीश्वरनाथ रेणु।

4. रीतिकालीन कवि बिहारी और घनानंद का संक्षिप्त परिचय लिखिए। 10

अथवा

छायावादी काव्य की विशेषताओं पर प्रकाश डालिए।

5. कहानी के विकासक्रम को लिखिए। 10

SLR-A – 318

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – VI)
मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास Uttarardh (१३५० ते १८००)

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m

Total Marks : 50

*सूचना : १) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
२) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.*

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) फादर स्टीफन्स यांच्या ग्रंथाचे नाव कोणते ?
अ) अंबरी हुसेनी
ब) योगसंग्राम
क) महापुराण
ड) ख्रिस्तपुराण
- २) 'हटातटाने पटा रंगवूनी / अटा धरिशी का शिरी ? ' ही लावणी कोणी लिहीली आहे ?
अ) रामजोशी
ब) होनाजीबाळा
क) अनंतफंदी
ड) सगनभाऊ
- ३) गुरुचरित्र या ग्रंथाचे कर्ते कोण आहेत ?
अ) ज्ञानेश्वर
ब) सरस्वती गंगाधर
क) शंकराचार्य
ड) महिपती
- ४) पंडित सूरिजनाने लिहिलेला पुढील पैकी कोणता ग्रंथ आहे ?
अ) परमहंस कथा
ब) रात्नकला चरित्र
क) वेतालपंचविशी
ड) वैद्यजीवन
- ५) " श्लोककेकावली ' हे काव्य कोणी लिहिले ?
अ) वामनपंडित
ब) श्रीधर
क) मोरोपंत
ड) नागेश

P.T.O.

- ६) 'फ ट के' या काव्य प्रकाराची निर्मिती कोणी केली आहे ?
 अ) रामजोशी
 ब) परशुराम
 क) प्रभाकर
 ड) अनंतफंदी
- ७) 'गीतांगेत पावन झालेला यवन' असे कोणत्या ग्रंथकारास म्हटले जाते ?
 अ) हुसेन अंबरखान
 ब) शेख महंमद
 क) मुंतोजी
 ड) वजीर उल्मुल्क
- ८) 'आज्ञापत्र' चे कर्ते कोण ?
 अ) मल्हार रामराव
 ब) रामचंद्रपंत अमात्य
 क) रघुनाथ यादव
 ड) कृष्णाजी अनंत
- ९) 'गजेंद्र मोक्ष' या काव्याचे कवी कोण आहेत ?
 अ) वामन पंडित
 ब) रघुनाथपंडित
 क) श्रीधर
 ड) मोरोपंत
- १०) 'अध्यात्माचे वाङ्मयावरील जोखड फेकून देणारा पहिला कलाकवी कोण ?
 अ) मुक्तेश्वर
 ब) वामनपंडित
 क) रामजोशी
 ड) श्रीधर

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) :

१०

- १) 'लावणी' वाङ्मय प्रकाराची दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
- २) पंडिती कवितेचे निर्मितीचे आधार कोण कोणते आहेत ?
- ३) बखरीचे प्रकार कोणते आहेत ते लिहा.
- ४) वीरशैव संप्रदायाची दोन तत्वे सांगा.
- ५) फादर स्टीफन्स यांच्या 'ख्रिस्त पुराणा' ची ओळख करून द्या.
- ६) 'दत्तसंप्रदायाचा आचारधर्म' लिहा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (३ पैकी २) : १०
- १) 'ऐतिहासिक सत्याच्या दृष्टीने बखरीपेक्षाही पोवाड्यास वरचे स्थान दिले जाते' - स्पष्ट करा.
- २) दत्तसंप्रदायाचे तत्वज्ञान विशद करा.
- ३) होनाजीबाळा यांच्या लावणी चे स्वरूप सांगा.
४. कलाकली म्हणून मुक्तेश्वराच्या कवितेची ओळख करून द्या. १०
- किंवा**
- बखर गद्य वाङ्मय प्राकाराची वैशिष्ट्ये सांगा.
५. 'शाहिरी वाङ्मया मध्ये महाराष्ट्राच्या राजकीय व सामाजिक जीवनाचे प्रतिबिंब उमटले आहे' सोदाहरण लिहा. १०
-

SLR-A – 319

Seat
No.

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
SANSKRIT (Special Paper – VI)
धर्मशास्त्र/अर्थशास्त्र (कौटिलीय अर्थशास्त्र)

Day and Date : Thursday, 3-4-2014

Max.Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

सूचना : सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) Answers to **all** questions should be written in **one** and the **same** answer book.

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्य पर्याय चित्वा वाक्य पुनर्लिखत ।

10

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

1) कौटिलीय अर्थशास्त्र ग्रंथाचा कर्ता _____ आहे.

a) धनगुप्त b) विष्णुगुप्त c) कुटिल d) चणक

2) आचार्य चाणक्य _____ विद्यापीठात अध्यापक होते.

a) नालंदा b) काशी c) तक्षशीला d) तिरुपति

3) चाणक्यांच्या काळी मगधावर _____ वंशाची सत्ता होती.

a) नंद b) मौर्य c) सातवाहन d) शक

4) अर्थशास्त्रात एकूण _____ अधिकरणे आहेत.

a) 17 b) 18 c) 20 d) 15

5) अर्थशास्त्रानुसार त्रयी, वार्ता, _____ व आन्वीक्षिकी या चार विद्या आहेत.

a) राजनीती b) दंडनीती c) नीतिशतक d) इतिहास

6) यजन, याजन, दान, प्रतिग्रह, अध्ययन व अध्यापन हे सहा _____ ज्ञातीचे स्वधर्म होत.

a) क्षत्रीय b) शूद्र c) वैश्य d) ब्राह्मण

7) विद्येचे निरूपण असणाऱ्या अध्यायास _____ म्हणतात.

a) विद्यानिरूपणम् b) विद्यासमुद्देशः c) वैश्यकं d) विद्याप्रणिधिः

P.T.O.

- 8) अथर्ववेद व इतिहास यांना _____ संज्ञा आहे.
 a) वार्ता b) नीती c) वेद d) वाङ्मय
- 9) _____ सर्वविद्यानाम् आन्वीक्षिकिः ।
 a) शलाका b) ज्योतिः c) दीपः d) प्रदीपः
- 10) राजपुत्रांना जन्मतःच ठार मारावे असे _____ आचार्यांचे मत आहे.
 a) भारद्वाज b) पिशुन c) विशालाक्ष d) वातत्याधि

2. टिप्पणी लिखत। (केवलं पंच)

10

टीपा लिहा. (फक्त पाच) :

- 1) अर्थशास्त्र
- 2) विनय
- 3) इंद्रियजय
- 4) मंत्री
- 5) गुप्तहेर
- 6) आत्मरक्षणाचे चार उपाय

3. A) ससन्दर्भ स्पष्टीकुरुत। (केवलं द्वौ) :

6

सन्दर्भासह स्पष्टीकरण करा. (फक्त दोन) :

- 1) दण्ड
- 2) दिनचर्या
- 3) व्यसन

B) 'स्वधर्म' या विषयावर ग्रंथकाराचे मत स्पष्ट करा.

4

4. विवेचक टिप्पणी लिखत। (केवलं द्वौ) :

10

विवेचक टीपा लिहा. (फक्त दोन):

- 1) राजगृह
- 2) मत्स्यन्याय
- 3) आत्मरक्षा

5. अर्थशास्त्रातील 'विद्याचतुष्टय' या विषयावर निबन्ध लिहा.

10

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) (Old) Examination, 2014
LINGUISTICS (Optional) (Paper – I)
Introduction to Language

Day and Date : Saturday, 12-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

Rewrite the following sentences choosing the correct alternative : 10

1. i) Monkey is called 'Makad' in Marathi and 'Bandar' in Hindi. This feature of language is called
 - a) specialization
 - b) arbitrariness
 - c) modification
 - d) displacement
- ii) Human communication system is
 - a) a closed system
 - b) an open ended system
 - c) a symbolic system
 - d) an arbitrary system
- iii) /b/ is a _____ sound.
 - a) oral
 - b) nasal
 - c) nasalised
 - d) none of these
- iv) The place of articulation for [dʒ] is
 - a) palato alveolar
 - b) labiodental
 - c) dental
 - d) alveolar
- v) There are _____ pure vowels.
 - a) 12
 - b) 8
 - c) 20
 - d) 24
- vi) _____ is unrounded, front, between half-close and half-open position.
 - a) /e/
 - b) /ʌ/
 - c) /u:/
 - d) /a:/
- vii) The opening between two vocal cords is called
 - a) tongue
 - b) oral cavity
 - c) glottis
 - d) nasal cavity

SLR-A – 321

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE Special Paper – VI
Jainism and Buddhism in Ancient India

Day and Date: Thursday, 3-4-2014

Max. Marks: 50

Time: 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10
- 1) Jainism believes in existence of
a) God b) Soul c) Brahma d) Image worship
 - 2) The language of early Jain religious text was
a) Sanskrit b) Pali c) Tamil d) Ardhamagadhi
 - 3) _____ was the twenty fourth Tirthankar of Jains.
a) Parshvanath b) Rishabhdev c) Mahavir d) Shantinath
 - 4) Buddha attained Nirvan at
a) Kushi b) Pava c) Kushinara d) Vaishali
 - 5) Jainism was propogated in South India by
a) Indrabhuti b) Gautam c) Kirtivarma d) Bhadrabahu
 - 6) Nagarjun was
a) A Buddhist Scholar b) A Jain Scholar
c) A Buddhist Monk d) A Jain Muni
 - 7) The followers of Hinyan Sect worshipped Buddha in _____ form.
a) Statue b) Stupa c) Pillar d) River

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) जैनधर्मात _____ च्या अस्तीत्त्वावर विश्वास ठेवला जातो.
अ) परमेश्वर ब) आत्मा क) ब्रह्म ड) प्रतिमा पूजन
- 2) जैन धर्मग्रंथांची सुरुवातीची भाषा _____ होती.
अ) संस्कृत ब) पाली क) तामीळ ड) अर्धमागधी
- 3) जैन धर्मात _____ हे चोवीसावे तीर्थंकर होते.
अ) पार्श्वनाथ ब) ऋषभदेव क) महावीर ड) शांतीनाथ
- 4) बुद्दाला _____ येथे निर्वाण प्राप्ती झाली.
अ) कुशी ब) पावा क) कुशीनरा ड) वैशाली
- 5) जैन धर्माचा प्रसार दक्षिण भारतात _____ यांनी केला.
अ) इंद्रभूती ब) गौतम क) किर्तीवर्मा ड) भद्रबाहू
- 6) नागार्जुन हे एक _____ होते.
अ) बौद्ध विचारवंत ब) जैन विचारवंत
क) बौद्ध भिक्षू ड) जैन मुनि
- 7) हीनयान पंथातील अनुयायी बुद्धाची पूजा _____ स्वरूपात करीत होते.
अ) मूर्ती ब) स्तूपा क) स्तंभ ड) नदी
- 8) महावीराचे खरे नाव _____ होते.
अ) राहुल ब) यशोधन क) वर्धमान ड) सिद्धार्थ
- 9) _____ हा ग्रंथ बौद्ध धर्माशी संबंधित नाही.
अ) सुत्तपिटक ब) विनय पिटक क) जातक ड) आगम
- 10) दक्षिण भारतात जैन धर्माचे प्रमुख केंद्र _____ आहे.
अ) ऐहोळे ब) कांचीपूरम क) मदुराई ड) श्रवणबेळगोळ

2. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : 8
- 1) श्रावक आणि श्राविका ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 2) बौद्ध धर्माची देवता विषयक कल्पना विशद करा.
 - 3) श्वेतांबर पंथाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - 4) प्रतीत्यसमुत्पाद सिद्धांताची चर्चा करा.
 - 5) जैनधर्मातील अनेकांतवादावर प्रकाश टाका.
 - 6) जैन शीक्षाव्रते स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा थोडक्यात लिहा : 12
- अ) जैन धर्मातील मोक्षसंकल्पना
 - ब) क्षणैकवाद
 - क) जीव आणि अजीव संकल्पना
 - ड) बौद्ध धर्म संघ
 - इ) जैन धर्मातील प्रतीमा
 - फ) जैन धर्मातील दिगंबर पंथ.
4. हीनयान आणि महायान पंथातील भेद स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- जैन धर्मातील स्याद्ववाद आणि नयवाद सिद्धांत विशद करा.
5. जैन धर्मातील पंच अणुव्रते आणि पंचमहाव्रते यावर चर्चा करा. 10
-

SLR-A – 328

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION
Applied Yoga (Special Paper – VI)

Day and Date : Thursday, 3-4-2014

Max. Marks : 25

Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicates full marks.*

1. Choose the correct alternative. 5
- 1) Lokmanya Tilak was in the _____ prison.
a) Mandale b) Nagar c) Yerwada d) Andman
- 2) How many types of emotions are there ?
a) 3 b) 2 c) 5 d) 7
- 3) How many niyam's are in yoga ?
a) 5 b) 6 c) 7 d) 8
- 4) _____ asan is performed in standing position.
a) Tadasan b) Padmasan c) Mayurasan d) Shavasan
- 5) How many types of glands are there in the body ?
a) 2 b) 4 c) 3 d) 5
2. Answer the following in short (**any five**). 10
- 1) Yoga for controlling emotions.
2) What is meant by emotions ?
3) Emotional health.
4) Characteristics of personal efficiency.
5) Importance of psychology in sports.
6) Yoga for common man.

P.T.O.

3. Write short notes (any two).

10

- 1) Write about the scope of yoga.
- 2) Discuss the role of yoga in sports.
- 3) Explain the relationship between yoga and emotional health.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी एक गुण)

०५

- १) लोकमान्य टिळक _____ च्या तुरूंगात होते.
अ) मंडाले ब) नगर क) येरवाडा ड) अंदमान
- २) भावना किती प्रकारच्या असतात ?
अ) ३ ब) २ क) ५ ड) ७
- ३) योगामध्ये किती नियम आहेत ?
अ) ५ ब) ६ क) ७ ड) ८
- ४) उभ्यास्थितीतील आसन कोणते ?
अ) ताडासन ब) पदमासन क) मयूरासन ड) शवासन
- ५) ग्रंथीचे प्रकार किती ?
अ) २ ब) ४ क) ३ ड) ५

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) भावनावर नियंत्रणासाठी योग.
- २) भावना म्हणजे काय ?
- ३) भावनीक आरोग्य.
- ४) वैयक्ति कार्यक्षमतेची वैशिष्ट्ये.
- ५) मानस शास्त्राचे खेळांतील महत्व.
- ६) सर्व सामान्यासाठी योग.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१०

- १) योगाची व्याप्ती लिहा.
- २) “क्रीडाक्षेत्रात योगाची कामगिरी” काय याची सविस्तर माहिती लिहा.
- ३) “योग आणि भावनात्मक आरोग्य” यांचा सहसंबंध सांगा.

SLR-A – 33

Seat
No.

B.A. – I (Sem. – II) Examination, 2014
MARATHI (Optional) (Paper – I) (Old)
विशाखा – कुसुमाग्रज

Day and Date : Thursday, 20-3-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) कुसुमाग्रजांनी गद्यलेखन कोणत्या नावाने केले आहे ?
१) वि. स. खांडेकर
२) विंदा करंदीकर
३) वि. वा शिरवाडकर
४) गो. ग. आगरकर
- २) कुसुमाग्रजांनी मराठी रूपांतर केलेला कविता संग्रह कोणता ?
१) जीवनलहरी
२) मराठी माती
३) मेघदूत
४) स्वगत
- ३) 'अनंत अमुची ध्येयासक्ती अनंत अन् आशा _____ तुला पामराला !'
१) दर्या
२) किनारा
३) क्षितीज
४) निराशा
- ४) 'रात्रीच्या गर्भात उद्याचा असे उषःकाल ..' ही ओळ कोणत्या कवितेतील आहे ?
१) बळी
२) माळाचे मनोगत
३) क्रांतीचा जयजयकार
४) आस
- ५) 'जा जरा पूर्वेकडे' असे कवी कोणाला उद्देशून म्हटले आहे ?
१) नदया
२) गिधाडे
३) श्वान
४) मेघ
- ६) 'नको क्षुद्र _____ तो दुर्बळांचा तुझी दूरता त्याहुनी साहवे'.
१) अंगार
२) अलंकार
३) प्रकाश
४) शृंगार
- ७) शेतकऱ्यांच्या दुःखाचे वर्णन कोणत्या कवितेत आले आहे ?
१) ग्रीष्माची चाहूल
२) माळाचे मनोगत
३) लिलाव
४) नदीकिनारी

P.T.O.

८) 'नीलसागरावरचा चतुर खलाशी' असे कवीने कोणाचे वर्णन केले आहे ?

- १) पक्षी २) बालकवी ३) कोलंबस ४) भास्कर

९) कवी आपल्या कवितांना कशाची उपमा देतो ?

- १) समिधा २) वृक्ष ३) देऊळ ४) मकरंद

१०) 'मराठी दिन' म्हणून साजरा केला जाणारा कुसुमाग्रजांचा जन्मदिवस कोणता ?

- १) ८ मार्च २) १४ मे ३) २७ फेब्रुवारी ४) २८ नोव्हेंबर

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) हिमलाटेचा अंत करण्यासाठी कवी कोणाकोणाला आवाहन करतो ?

२) ग्रीष्माच्या चाहूलीने कवी अस्वस्थ का होतो ?

३) जमीन आगगाडीचा कसा सूड घेते ?

४) 'जा जरा पूर्वेकडे' या कवितेत कवी गिधाडांना कोणती विनंती करतो ?

५) 'सात' या कवितेत शिवाजी महाराजांनी प्रतापराव गुजरांना पाठवलेल्या पत्रात काय लिहिले होते ?

६) 'आस' या कवितेत पक्षी कोणती इच्छा व्यक्त करतो ?

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) :

१०

१) 'अहि-नकुल' या कवितेतील नाट्य उलगाडून दाखवा.

२) 'शेवटचे पान' या कवितेचा आशय स्पष्ट करा.

३) 'बळी' या कवितेचे रसग्रहण करा.

४. पुढीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा :

१०

१) 'विशाखा' तील निसर्ग कवितांचा सोदाहरण आढावा घ्या.

२) 'देव दगाडाच्या मूर्तीत नाही' हे तत्वज्ञान विशद करणाऱ्या 'विशाखा' तील कवितांचा आढावा घ्या.

५. 'विशाखा' तील सामाजिक जाणिवा व्यक्त करणाऱ्या कवितांचा आढावा घ्या.

१०

SLR-A – 335

Seat No.	
----------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
KANNADA Special Paper – VII
Language and Linguistics

Day and Date : Monday, 7-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

ಸೂಚನೆ : ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

೧) ಮಾತೆಂಬುದು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ

ಅ) ಅಲ್ಲಮ ಆ) ಬಸವ ಇ) ಅಕ್ಕ ಈ) ಸಿದ್ಧರಾಮ

೨) ಭಾಷೆಯ ಏಳು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದವನು

ಅ) ಫ್ಲೀಟ್ ಆ) ಪ್ಲೇಟೊ ಇ) ಹಾಕೆಟ್ ಈ) ದಂಡಿ

೩) ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನ ಎಷ್ಟು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ?

ಅ) ಹತ್ತು ಆ) ಮೂರು ಇ) ಏಳು ಈ) ನೂರು

೪) _____ ಇದು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆ.

ಅ) ಸಂಸ್ಕೃತ ಆ) ಕನ್ನಡ ಇ) ಹಿಂದಿ ಈ) ಪಂಜಾಬಿ

೫) ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಜನನಿ

ಅ) ಸಂಸ್ಕೃತ ಆ) ಮರಾಠಿ ಇ) ಹಿಂದಿ ಈ) ಮೂಲದ್ರಾವಿಡ

೬) ಸಿ.ಎಲ್. ಬಾರ್ಬರ್ ಒಬ್ಬ _____ ವಿಜ್ಞಾನಿ.

ಅ) ಸಸ್ಯ ಆ) ನೀರು ಇ) ಭೂಗೋಳ ಈ) ಭಾಷಾ

೭) ಧ್ವನಿ _____ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿ.

ಅ) ಅಕ್ಷರದ ಆ) ಸಂಗೀತದ ಇ) ಭಾಷೆಯ ಈ) ಗಿಡದ

೮) ತೌಲನಿಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಿತಾಮಹ

ಅ) ಸಸೂರ್ ಆ) ಹಂಪನಾ ಇ) ಕಾಲ್ಡವೆಲ್ ಈ) ದಂಡಿ

P.T.O.

೯) ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದ ಭಾಷೆ

ಅ) ಸಂಸ್ಕೃತ

ಆ) ಪಾಲಿ

ಇ) ಕನ್ನಡ

ಈ) ಹಿಂದಿ

೧೦) ಸ್ವತಂತ್ರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳು

ಅ) 40

ಆ) 60

ಇ) 80

ಈ) 28

2. ಐದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

೧) ಪಂಚ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳು ಯಾವುವು ?

೨) ಮೂರು ಆರ್ಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.

೩) ಭಾಷೆಯ ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಕೊಡಿರಿ.

೪) ಭಾಷೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತು ?

೫) ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭೇದಗಳು.

೬) ಧ್ವನ್ಯಂಗಳು ಯಾವುವು ?

3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

೧) ಸರಳ ವಾಕ್ಯ

೨) ಧ್ವನಿ

೩) ಭಾಷೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು.

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

ಅಥವಾ

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

5. ಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟು, ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವಿಧ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

10

SLR-A – 336

Seat No.	
----------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – VII) (A)
मराठी लोकसाहित्य उत्तरार्ध

Day and Date : Monday, 7-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

१) बृहतकथा प्रथम कोणी सांगितली ?

अ) वररूची ब) डॉ. केतकर क) डॉ. गुमर ड) बुधस्वामी

२) हितोपदेश या ग्रंथात कशासंबंधीच्या कथा आहेत ?

अ) संस्कृती ब) नीती क) शिक्षण ड) समाज

३) महाराष्ट्रात रूढ असलेल्या कहाण्यांच्या समावेश कोणत्या कथात होते ?

अ) पौराणिक कथा ब) प्रेमकथा क) उपदेश कथा ड) व्रतकथा

४) प्रभाकर मांडे यांनी कोणता ग्रंथ लिहिला ?

अ) लोकसाहित्याचे स्वरूप ब) लोकसंस्कृतीचे उपासक
क) लोकसाहित्य स्वरूप आणि विवेचन ड) लोकसाहित्य शब्द आणि संहिता

५) विधिनाट्याचा समावेश कशात होतो ?

अ) लोक कथा ब) लोकसमजुती
क) प्रयोगसिद्ध लोककला ड) भौतिक संस्कृती

६) लोकरंजनाचे महत्वाचे कार्य प्राचीन काळात कोणी केले ?

अ) ललित साहित्य ब) कविता क) लोककथा ड) इतिहास

७) राजा विक्रमाच्या चातुर्याच्या कथा कोणत्या ग्रंथात आहेत ?

अ) वेताळपंचविशी ब) बृहतकथा क) जातककथा ड) जैनचूर्ण कथा

८) धर्माधिष्ठित आचार विचारांशी कोणत्या कथा जोडलेल्या असतात ?

अ) दंतकथा ब) प्राणीकथा क) हास्यकथा ड) दैवतकथा

P.T.O.

९) लोककथेची भाषा कोणती असते ?

अ) प्रमाणभाषा ब) व्याकरणाचीभाषा क) बोलीभाषा ड) पुरुषांचीभाषा

१०) विवाहप्रसंगी पुढीलपैकी कोणत्या घटकाला महत्त्व असते ?

अ) म्हणी ब) वाक्प्रचार क) उखाणे ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (सहापैकी पाच) :

१०

- १) म्हणींचे दोन विशेष सांगा
- २) प्राणीकथांची दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
- ३) मराठी स्त्रियांच्या वेशभूषेचे स्वरूप सांगा.
- ४) लोकसमजुतीची चार उदाहरणे लिहा.
- ५) लोकगीतांचे चार प्रकार सांगा.
- ६) मराठी लोकसंस्कृतीची चार विशेष लिहा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन) :

१०

- १) मराठी लोकजीवनाचे विशेष सांगा.
- २) मराठी व्रतकथांची वैशिष्ट्ये उदाहरणासहित सांगा.
- ३) मराठी लौकीकगीते या विषयी आढावा घ्या.

४. दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोनपैकी एक) :

१०

मराठी लोककथांचे वर्गीकरण करून दैवत कथा आणि दंत कथा विषयी सविस्तर लिहा.

किंवा

मराठी लोकसंस्कृती व लोकसाहित्य यांचा परस्पर अनुबंध स्पष्ट करा.

५. लोकसाहित्यातून व्यक्त झालेल्या स्त्रीजीवनाचा उदाहरणासहित आढावा घ्या.

१०

SLR-A – 344

Seat No.	
-------------	--

**B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
PSYCHOLOGY Special Paper – VII
Psychological Testing and Assessment**

Day and Date : Monday, 7-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B.: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Objective type questions should be written in the same answer book.*

1. Fill in the blanks (Multiple Choice) 10
- 1) The first Stanford-Binet scale was published in _____.
(1908/1937/1960/1916)
 - 2) Self directed search was developed by _____.
(Kuder/Jackson/Holland/Binet)
 - 3) M.M.P.I. was developed by _____.
(Murray/Mckinlay/Machover/Wechsler)
 - 4) There are two equivalent forms of _____ Stanford-Binet scale.
(1911/1960/1937/1972)
 - 5) Stanford-Binet scales were developed by _____.
(Binet-Simon/Terman & Merrill/Wechsler and Binet/Rorschach and Murray)
 - 6) Wechsler developed his first intelligence scale in _____.
(1908/1911/1916/1939)
 - 7) NEO personality inventory measures _____ main domain of personality.
(16/05/06/07)
 - 8) The material of projective test is _____.
(descriptive/unstructured/structured/relative unstructured)

P.T.O.

9) In Likert type scale responses are expressed in _____ category.

(3/9/02/05)

10) The DAP test was developed by _____.

(Terman/Wechsler/Binet/Machover)

2. Answer **any four** of the following :

8

1) How many cards are used in IBT of Rorschach ?

2) What is an attitude ?

3) What are the two terms of 1937's Stanford-Binet scale ?

4) What are the types of attitude scale ?

5) Name the two parts of Wechsler scales

6) What is the base for analysing TAT responses ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

1) California psychological inventory

2) Attitude scales

3) Nature of projective techniques

4) Reliability of Stanford-Binet scale

5) Self directed search

6) Verbal technique.

4. Answer **any one** long type question of the following :

10

a) Explain in brief Stanford-Binet scale.

OR

b) Describe M.M.P.I. in brief.

5. Explain inkblot and pictorial projective technique.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) वस्तुनिष्ठ प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.
४) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे इष्ट ठरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) स्टॅनफोर्ड-बिनेची पहिली श्रेणी _____ साळी प्रसिद्ध झाली.
(१९०८/१९३७/१९६०/१९१६)
- २) स्व निर्देशित शोध _____ यांनी विकसित केला.
(कुडर/जैकसन/हॉलंड/बिने)
- ३) M.M.P.I. चा विकास _____ यांनी केला.
(मरे/मॅककिनले/मॅकोव्हर/वेश्लर)
- ४) _____ सालच्या स्टॅनफोर्ड-बिने श्रेणीचे दोन समतुल्य फॉर्म आहेत.
(१९११/१९६०/१९३७/१९७२)
- ५) स्टॅनफोर्ड-बिने श्रेण्या ह्या _____ यांनी विकसित केल्या.
(बिने-सायमन/हर्मन-मेरीळ/वेश्लर-बिने/रोर्शा-मरे)
- ६) वेश्लरनी आपली पहिली बुद्धीमापन श्रेणी _____ साली विकसित केली.
(१९०८/१९११/१९१६/१९३९)
- ७) NEO व्यक्तिमत्व शोधिकेद्वारे व्यक्तिमत्वाच्या _____ भागांचे मापन केले जाते.
(१६/०५/०६/०७)
- ८) प्रक्षेपन चाचण्यातील साहित्य हे _____ स्वरूपाचे असते.
(वर्णनात्मक/अरचित/रचित/सापेक्षत: अरचित)
- ९) लिफ्टच्या श्रेणीतील प्रतिक्रिया या _____ वर्गामध्ये व्यक्त केल्या जातात.
(३/९/०२/०५)
- १०) व्यक्ती चित्र रेखाटन चाचणी _____ यांनी विकसित केली.
(टर्मन/वेश्लर/बिने/मॅकोव्हर)

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) : ८
- १) राशांच्या IBT मध्ये किती कार्डांचा उपयोग केला जातो ?
 - २) अभिवृत्ती म्हणजे काय ?
 - ३) १९३७ च्या स्टॅनफोर्ड-बिने श्रेणीतील दोन समतुल्य फॉर्म कोणते ?
 - ४) अभिवृत्ती श्रेणीचे प्रकार कोणते ?
 - ५) वेश्लरच्या श्रेण्यातील प्रमुख दोन भाग कोणते ?
 - ६) T.A.T. च्या प्रतिक्रियेचे विश्लेषण करण्याचा मुख्य आधार कोणता ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) कॅलिफोर्निया मानसशास्त्रिय शोधिका
 - २) अभिवृत्ती श्रेण्या
 - ३) प्रक्षेपन तंत्राचे स्वरूप
 - ४) स्टॅनफोर्ड-बिने श्रेण्यांची विश्वसनियता
 - ५) स्व निर्देशीत शोध
 - ६) शाब्दिक तंत्रे.
४. खालीलपैकी एका दीर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) स्टॅनफोर्ड-बिने श्रेणी थोडक्यात स्पष्ट करा.
- किंवा**
- ब) M.M.P.I. चे थोडक्यात वर्णन करा.
५. शाईचे डाग आणि चित्ररूप प्रक्षेपन तंत्र स्पष्ट करा. १०
-

SLR-A – 345

Seat
No.

**B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Special Paper – VII)
Outlines of Aesthetics**

Day and Date : Monday, 7-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**
- 1) According to Kant, experience is an object of universal _____
(Sorrow, Ego, Delight, Null)
 - 2) Ugliness is related to _____ experience.
(Negative, positive, assertive, happy)
 - 3) According to _____ there is distinction between bliss and pleasure.
(Kant, Santayana, Vemanna, Hume)
 - 4) Dewey is _____ philosopher.
(Pragmatist, Realist, Materialist, Illogistic)
 - 5) Word is a symbol of _____
(Meaning, hearing, touching, tasting)
 - 6) According to _____ expression is purposeless.
(Hume, Kant, Hegel, Mill)
 - 7) According to _____ , Art is language of feeling.
(Tolstoy, Plato, Hume, Frege)
 - 8) 'Study of beauty' is the subject matter of _____
(Sociology, Economics, Logic, Aesthetic)

P.T.O.

9) Kant is _____ philosopher.

(French, Indian, German, Greek)

10) Beauty is _____ experience.

(Positive, negative, bad, none of these)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

1) What is expression ?

2) Explain nature of beauty.

3) What is art ?

4) What is music ?

5) What is aesthetic evaluation ?

6) Explain the concept creation.

3. Write short notes (**any 4**) :

12

1) Appreciation.

2) Nature of painting.

3) Poetry.

4) Form and content.

5) Sublime.

6) Emotions.

4. Explain relation between art and morality.

10

OR

Explain the nature of work of art.

5. Distinguish between art and literature.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

१) कांटच्या दृष्टीकोनातून अनुभव म्हणजे सार्वत्रिक _____ चा विषय होय.

(दुःख, अहंकार, आनंद, रिक्त)

२) कुरूपता ही _____ अनुभूतीशी संबंधित आहे.

(अभावात्मक, भावात्मक, निवेदक, आनंद)

३) _____ च्या दृष्टीने सौंदर्यानंद आणि सुखयात फरक आहे.

(कांट, सांतायना, वेमन्ना, ह्यूम)

४) ड्युअी हा _____ तत्त्वज्ञ आहे.

(फलतः प्रामाण्यवादी, वास्तववादी, जडवादी, अतार्किक)

५) शब्द हे _____ चे चिन्ह आहे.

(अर्थ, ऐकणे, स्पर्श, रुची)

६) _____ नुसार आविष्कार हा हेतू रहित अहतो.

(ह्यूम, कांट, हेगेल, मिल्ल)

७) _____ दृष्टीकोनातून, कला ही भावनांची भाषा असते.

(टॉलस्टॉय, प्लेटो, ह्यूम, फ्रेगे)

८) 'सौंदर्याचा अभ्यास' हा _____ चा अभ्यासविषय आहे.

(समाजशास्त्र, अर्थशास्त्र, तर्कशास्त्र, सौंदर्यशास्त्र)

९) कांट _____ तत्त्वज्ञ आहे.

(फ्रेंच, भारतीय, जर्मन, ग्रीक)

१०) सौंदर्य ही _____ अनुभूती आहे.

(भावात्मक, अभावात्मक, वाईट, यापैकी नाही)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) : ८
- १) आविष्कार म्हणजे काय ?
 - २) सौंदर्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - ३) कला म्हणजे काय ?
 - ४) संगीत म्हणजे काय ?
 - ५) सौंदर्यशास्त्रीय मूल्यांकन म्हणजे काय ?
 - ६) कलानिर्मिती संकल्पना स्पष्ट करा.
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को ४) : १२
- १) आस्वाद.
 - २) चित्रकलेचे स्वरूप.
 - ३) काव्य.
 - ४) आकार आणि आशय.
 - ५) उदात्त.
 - ६) भावना.
४. कला आणि नैतिकता यातील संबंध स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- कलाकृतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
५. कला आणि साहित्य यातील फरक स्पष्ट करा. १०
-

SLR-A – 35

Seat
No.

B.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
Paper – I : KANNADA (Optional) (Old)
(Modern Kannada Poetry, Drama, Computer Knowledge)

ಭಾವಜೀವಿ - ಗಂಡಸಾದರೆ - ಕಂಪ್ಯೂಟರ್

Day and Date : Thursday, 20-3-2014

Max.Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

೧. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಶಬ್ದ/ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

1) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೇರಣೆ

ಅ) ಕನ್ನಡ

ಬ) ಇಂಗ್ಲೀಷ್

ಕ) ಹಿಂದಿ

ಡ) ತೆಲುಗು

2) ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಆದಿ ಕವಿ

ಅ) ಕಣವಿ

ಬ) ಮುದ್ದಣ

ಕ) ಕಾಳಿದಾಸ

ಡ) ಪಂಪ

3) ಕಣವಿ ಅವರದು _____ ಕಾವ್ಯ.

ಅ) ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ

ಬ) ಸಮನ್ವಯ

ಕ) ನವ್ಯ

ಡ) ಬಂಡಾಯ

4) ಗಂಡಸಾದರೆ ನಾಟಕದ ನಾಯಕ

ಅ) ಪಡದಪ್ಪ

ಬ) ಗಾಂಧೀಜಿ

ಕ) ಮಹಾದೇವ

ಡ) ಎಲ್ಲಪ್ಪ

5) ಮೈಲಾರ ಮಹಾದೇವನ ಸತಿ

ಅ) ಗಿರಿಜಾ

ಬ) ಸಿದ್ಧಮ್ಮ

ಕ) ಗಂಗವ್ವ

ಡ) ಹೊನ್ನಮ್ಮ

6) ಪೂರ್ವಾಚಾರಿ ಅವರ ವಾಸ ಸ್ಥಳ

ಅ) ಸಿಂದಗಿ

ಬ) ಸೊಲ್ಲಾಪುರ

ಕ) ಇಂಡಿ

ಡ) ಬೀದರ

7) ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಟಕಕಾರ

8) ಮಹಾದೇವನ ಹೋರಾಟ ಯಾರ ವಿರುದ್ಧ?

9) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸ

10) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಕವಿ

P.T.O.

೨. ಬೇಕಾದ ಐದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡೆರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಕಣವಿ ಅವರು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬಂದರು ?
- 2) ಕಣವಿ ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯಿತು ?
- 3) ಕಣವಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತು ಯಾವುದು ?
- 4) ನಿಜವಾದ ಗಂಡಸು ಯಾರು ?
- 5) ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಸಂದೇಶ ಯಾವುದು ?
- 6) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಮಾನಿಟರ್ ಕೆಲಸ ಏನು ?

೩. ಬೇಕಾದ ಎರಡರ ಸಂದರ್ಭ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಒಡೆದ ಕನ್ನಡಿ ಮುರಿದ ಮೊಂಡುಗತ್ತಿ - ನೆನಪಾಗುವುದು
- 2) ಮತ್ತೆ ಹ್ಯಾಂಗ ಯುದ್ಧಾ ಮಾಡತೀರಿ ? !
- 3) ಏ ಮಹಾರಾಯಾ ನನ್ನ ಅಹಿಂಸಾ ಕೊಲ್ಲಬೇಡ!

೪. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಮಹದೇವಪ್ಪನವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಮತಿ ನೀಡಿದ ಸಹಕಾರ.
- 2) ಕಣವಿ ಅವರ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರೇಮ.

೫. ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

ಮಹದೇವಪ್ಪನವರು ಬ್ರಿಟೀಷರ ವಿರುದ್ಧ ಹೇಗೆ ಹೋರಾಡಿದರು ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

SLR-A – 352

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
KANNADA Special Paper – VIII
Kannada Folk Texts

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.10 a.m. to 1.00 p.m.

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) 'ಬಂಧು ಪ್ರೇಮ' ಇದೊಂದು

1) ಸಣ್ಣಾಟ	2) ದೊಡ್ಡಾಟ
3) ಯಕ್ಷಗಾನ	4) ಬಯಲಾಟ

2) ಮಿತ್ರಸೇನನ ಎರಡನೇ ಹೆಂಡತಿ

1) ಪದ್ಮಾಕ್ಷಿ	2) ಮೀನಾಕ್ಷಿ
3) ಚಂದ್ರಣಿ	4) ಗೌರಿ

3) ದಾಸಿಯ ಮಗ

1) ಧರ್ಮಪಾಲ	2) ಗುಣಶೀಲ
3) ತೇಜ್ಯಾ	4) ಬಾಜೀರಾವ

4) ಮಿತ್ರಸೇನ ರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿ

1) ಕ್ಷೇತ್ರಾವತಿ	2) ಮಂದಾರಗಿರಿ
3) ಸವ್ವಾನೂರು	4) ಸಲಗರ

5) 'ಬಿಡರಿ ಈತನಿಗೆ ಜೀವದಿಂದ ಬಿಡರಿ' - ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು

1) ಕಾಳ್ಯಾ	2) ಪೀರ್ಯಾ
3) ತೇಜ್ಯಾ	4) ಆಕಾಶವಾಣಿ

6) ಗರತಿ ಗೌರಿಯನ್ನು ಕಂಡದ್ದು _____ ಬನದಾಗ.

1) ಹೂವಿನ	2) ಬಾಳೆ
3) ಲಿಂಬಿ	4) ಮಾವಿನ

P.T.O.

- 7) ಏಳು ಸುತ್ತಿನ ಕ್ವಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವನು
 1) ಶಿವ
 2) ಗಣಪ
 3) ಬಸವ
 4) ಬ್ರಹ್ಮ
- 8) 'ಸೀಗಿ ಹಾಡುಗಳು' ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದಕ
 1) ಯರನಾಳ
 2) ಹೆಬ್ಬಾಳೆ
 3) ಗೊರುಚ
 4) ಲಲಿ
- 9) ಸೀಗಿ ಆಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಕರ
 1) ಬೆಲ್ಲ
 2) ಸೆಗಣಿ
 3) ಗೋಲಿ
 4) ಕೋಲು
- 10) ಅರಸಿಣ ಎಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದರು ?
 1) ಗುಡ್ಡದ ಹೊಲದಲ್ಲಿ
 2) ಹಳ್ಳದ ಡಡಿಯಲಿ
 3) ಮನೆಹಿಂದಿನ ಹೊಲದಲಿ
 4) ಹೊಲದಲಿ

2. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ನಂದರಾಜ.
 2) ಗುಣಶೀಲ.
 3) ಗಂಗಿ-ಗೌರಿ ಜಗಳ.

3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸೃಷ್ಟಿಕರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ನಿನ್ನಂಥ ಹೇಸಿ ಸ್ತ್ರೀಯಳ ಮಾತಿಗೆ ಅಂಜುವೆನೆ.
 2) ವಾಹ್ವಾ ವಾಹ್ವಾ! ಇದು ಒಳ್ಳೇ ಆಲೋಚನೆ.
 3) ಏನೇನು ಮಾಡಿ ಬಡಕೊಂಡಿ.

4. ಕೆಳಗಿನ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಧರ್ಮಪಾಲನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.
 2) ಸೀಗಿ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗಿ-ಗೌರಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ :

10

ಚಂದ್ರನೆಯ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ ಕೊಡಿರಿ.

SLR-A – 353

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – VIII A)
उपयोजित मराठी (उत्तरार्ध)

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : १) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
२) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

योग्य पर्याय निवडा :

१) स्मरणिकेला काही वेळा असेही संबोधिले जाते ?

- अ) पत्रिका
ब) गौरविका
क) वार्षिका
ड) मासिक

२) संस्थेला पन्नास वर्षे पूर्ण झाल्यानंतर कोणता महोत्सव साजरा केला जातो ?

- अ) रौप्य महोत्सव
ब) अमृत महोत्सव
क) हिरक महोत्सव
ड) सुवर्ण महोत्सव

३) स्मरणिकेतील सर्वात महागडी जाहिरात कुठे छापली जाते ?

- अ) शिर्षक पृष्ठावर
ब) मलपृष्ठ क्र. १ वर
क) मलपृष्ठ क्र. २ वर
ड) मलपृष्ठ क्र. ३ वर

४) वृत्तपत्रीय ग्रंथ परीक्षणाचे स्वरूप कसे असते ?

- अ) शोधनिबंधात्मक
ब) पुस्तकाची तोंड ओळख
क) समीक्षात्मक
ड) अहवालात्मक

P.T.O.

५) ग्रंथ परीक्षणाची भाषा कशी असावी ?

अ) ललितरम्य

ब) वाङ्मयीन

क) सर्व सामान्य वाचकास समजेल अशी

ड) दुर्बोध

६) मुलाखत लेखन हा मानवी व्यक्तिमत्त्वाचा एक प्रकार आहे.

अ) ज्ञानाचा

ब) साक्षात अभिव्यक्तीचा

क) प्रत्यक्ष कामाचा

ड) प्रत्यक्ष लेखनाचा

७) मुलाखत हे कोणते माध्यम म्हणता येईल ?

अ) व्यक्तीला समजून घेण्याचे

ब) समाजाला समजून घेण्याचे

क) प्रश्न सोडविण्याचे

ड) अडचणीतून मार्ग काढण्याचे

८) रोजनिशी म्हणजे काय ?

अ) दररोजचा दिवस

ब) दररोजची कामे

क) दररोजचे बोलणे

ड) दैनंदिनी

९) सूत्रसंचालन म्हणजे काय ?

अ) श्रोते आणि वक्ता यांना जोडणारा दुवा

ब) कार्यक्रमाची रूपरेषा ठरविणारा दुवा

क) कार्यक्रमाला पुढे घेऊन जाणारा दुवा

ड) कार्यक्रमात हसवणारा दुवा

१०) आभार प्रदर्शन हा एक छोटासा ।

अ) आनंद मेळा असतो

ब) कार्यक्रमाची प्रतिष्ठा असते

क) कृतज्ञता-सोहळा असतो

ड) निरोप असतो

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) : १०
- १) रोजनिशी विषयी माहिती द्या.
 - २) कोणती माणसे मुलाखतीचा विषय होऊ शकतात ते सांगा.
 - ३) निबंधाचे प्रकार सांगा.
 - ४) व्यक्तीच्या जीवनातील कोणकोणत्या प्रसंगी स्मरणिका काढल्या जातात ?
 - ५) स्मरणिकेत मुखपृष्ठ आणि मलपृष्ठ यांना महत्व का असते ?
 - ६) कार्यक्रम प्रसंगी पाहुण्यांच्या परिचयाचे महत्व सांगा.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : १०
- १) मुलाखत लेखनाचे महत्व सांगा.
 - २) ग्रंथ परीक्षण विषयक माहिती द्या.
 - ३) सूत्रसंचालनाचे महत्व स्पष्ट करा.
४. स्मरणिका संपादन म्हणजे काय ते सांगून स्मरणिका संपादनाचे स्वरूप थोडक्यात सांगा. १०
- किंवा**
- वक्तृत्व म्हणजे काय ते सांगून कार्यक्रमाच्या रूपरेषेविषयी माहिती सांगा.
५. आपल्या वसाहतीत राहणाऱ्या एका कामगाराला महाराष्ट्र राज्य शासनाचा 'गुणवंत कामगार' पुरस्कार मिळाल्याबद्दल त्याची वर्तमान पत्रासाठी मुलाखत तयार करा. १०
-

SLR-A – 357

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Sem. – VI) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Paper – VIII)
Archaeology and Tourism (Special)

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate words :

10

- 1) The Bhaje chaitya in Maharashtra was carved in the period of
a) Maurya b) Kushan c) Satavahan d) Gupta
- 2) The famous painting of Padmapani is at
a) Bhaje b) Karle c) Ellora d) Ajanta
- 3) Elephanta caves are famous for
a) Trimurti b) Shivparvati c) Kalyansundar c) Mahashiv
- 4) _____ is the world heritage monument in Maharashtra.
a) Bhaje b) Karle c) Ajanta-Ellora d) Pital Khore
- 5) Indian museum is at
a) Hyderabad b) Delhi c) Kolkata d) Mumbai
- 6) The Meenakshi temple at Mudurai is in _____ state.
a) Maharashtra b) Karnataka
c) Tamilnadu d) Andhra Pradesh
- 7) The main sculpture _____ in the Kopeswar temple at Khidrapur is the main attraction for tourists.
a) Sabhamandap b) Swargmandap
c) Antrakaksha d) Garbhagrih

P.T.O.

- 8) Indian Tourism Development Corporation was established in
a) 1947 b) 1950 c) 1960 d) 1966
- 9) The Independent Tourist Department in India was started in
a) 1947 b) 1958 c) 1960 d) 1965
- 10) The tourist guide must have completed _____ course.
a) D.H. Diploma of Tourism b) Diploma in Agriculture
c) Diploma in Pharmacy d) None of these

2. Write short answer **any four** of the following : **8**
- 1) Give the information about Karle chaityagrih.
 - 2) Explain the feature's of Kailas temple.
 - 3) Explain the types of museum's.
 - 4) Explain the different wings of national museum at Delhi.
 - 5) Describe the Swarg Mandap in Kopeshwar temple at Khidrapur.
 - 6) Explain the historical stories of Meenakshi temple Madurai.
3. Write short notes on **any four** of the following : **12**
- 1) The famous Bouddha caves at Ellora.
 - 2) Trace of the origin of museology.
 - 3) Salargung museum Hyderabad.
 - 4) Tourist importance of Meenakshi temple Madurai.
 - 5) Function of Maharashtra state tourism department/center.
 - 6) Aims of Indian Tourism Development Corporation.
4. Explain the importance of Bhaje and Karle as the place of tourist interest. **10**
- OR
- Explain the qualification and qualities of tourist guide.
5. Write a report of the historical or archaeological tourist place you visited. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) भाजे येथील चैत्य _____ च्या काळात कोरले गेले.
अ) मौर्य ब) कुशाण क) सातवाहन ड) गुप्त
- २) पद्मपाणीचे प्रसिद्ध चित्र _____ या पर्यटन स्थळावर आहे.
अ) भाजे ब) कार्ले क) वेरूळ ड) अजिंठा
- ३) एलिफंटा लेणी _____ साठी प्रसिद्ध आहेत.
अ) त्रिमुर्ती ब) शिवपार्वती क) कल्याणसुंदर ड) महाशिव
- ४) _____ हे महाराष्ट्रातील जागतीक वारसा स्थळ आहे.
अ) भाजे ब) कार्ले क) अजिंठा-वेरूळ ड) पितळखोरे
- ५) नॅशनल संग्रहालय _____ येथे आहे.
अ) हैद्राबाद ब) दिल्ली क) कोलकत्ता ड) मुंबई
- ६) मदुराई येथील मिनाक्षी मंदिर _____ या राज्यात आहे.
अ) महाराष्ट्र ब) कर्नाटक क) तामीळनाडू ड) आंध्रप्रदेश
- ७) कोपेश्वर मंदिर खिद्रापूर येथील _____ हे मुख्य शिल्प पर्यटकाचे आकर्षण आहे.
अ) सभामंडप ब) स्वर्गमंडप क) अंतरकक्ष ड) गर्भगृह
- ८) भारतीय पर्यटन विकास महामंडळाची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १९४७ ब) १९५० क) १९६० ड) १९६६
- ९) भारतात स्वतंत्र पर्यटन खाते _____ मध्ये सुरू करण्यात आले.
अ) १९४७ ब) १९५८ क) १९६० ड) १९६५
- १०) पर्यटकांना मार्गदर्शन करणाऱ्या व्यक्तीने _____ हा पर्यटन कोर्स पूर्ण करणे आवश्यक आहे.
अ) डी.एच. डिप्लोमा ऑफ ट्यूरिझम
ब) डिप्लोमा इन अॅग्रीक्लचर
क) डिप्लोमा इन फॉर्मसी
ड) यापैकी नाही

२. खालील पैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) कार्ले चैत्यग्रहाची माहिती द्या.
 - २) कैलास मंदिराची वैशिष्ट्ये सांगा.
 - ३) वस्तुसंग्रहालयाचे प्रकार सांगा.
 - ४) राष्ट्रीय संग्रहालय दिल्लीचे विविध विभाग सांगा.
 - ५) खिद्रापूर कोपेश्वर मंदिरातील स्वर्गमंडपाची माहिती द्या.
 - ६) मिनाक्षी मंदिर मदुराईची ऐतिहासिक कथा सांगा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : १२
- १) वेरूळ येथील बौद्ध धर्मीय लेण्या
 - २) वस्तुसंग्रहालयाची उत्पत्ती.
 - ३) सालारजंग वस्तुसंग्रहालय - हैद्राबाद.
 - ४) मिनाक्षी मंदिर पर्यटन महत्व.
 - ५) महाराष्ट्र राज्य पर्यटन विभागाची कार्ये.
 - ६) भारतीय पर्यटन विकास महामंडळाचे उद्देश.
४. पर्यटकांची आकर्षक स्थळे म्हणून भाजे व कार्ले यांचे महत्व स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- पर्यटक मार्गदर्शकासाठी आवश्यक पात्रता व गुण सांगा.
५. तुम्ही भेट दिलेल्या ऐतिहासिक किंवा पुरातत्वीय पर्यटन स्थलावर अहवाल लिहा. १०

SLR-A – 359

Seat
No.

--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
HISTORY
Historical Document and Places (Special Paper – VIII)

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer the following by choosing the correct option. **10**

- 1) _____ was the author of “Abhilashitarth Chintamani”.
 - a) Koutilya
 - b) Shukra
 - c) Basavraj
 - d) Someswardev
- 2) On which fort the Lake of Sadoba ?
 - a) Panhala
 - b) Vishalgad
 - c) Sinhgad
 - d) Rajgad
- 3) The lake of Rankala in Kolhapur was built in
 - a) 1900
 - b) 1895
 - c) 1890
 - d) 1885
- 4) Government Museum of Kolhapur established in
 - a) 1946
 - b) 1948
 - c) 1950
 - d) 1952
- 5) Where is the prince of Walse Museum ?
 - a) Pune
 - b) Mumbai
 - c) Satara
 - d) Dhule
- 6) V.K. Rajwade was died in
 - a) 1920
 - b) 1922
 - c) 1926
 - d) 1928
- 7) Who was the President of Indian History Congress held in Waltare of Andhra Pradesh in 1979 ?
 - a) Rajwade
 - b) G.H. Khare
 - c) A.R. Kulkarni
 - d) Irfan Habib

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे योग्य पर्याय निवडून लिहा.

१०

- १) “अभिलाषितार्थ चिंतामणी” हा ग्रंथ _____ यानी लिहिला.
अ) कौटिल्य ब) शूक्र क) बसवराज ड) सोमेश्वरदेव
- २) सदोबाचे तळे कोणत्या गडावर आहे ?
अ) पन्हाळा ब) विशाळगड क) सिंहगड ड) राजगड
- ३) कोल्हापूरातील रंकाळा तलाव _____ मध्ये बांधण्यात आला.
अ) १९०० ब) १८९५ क) १८९० ड) १८८५
- ४) कोल्हापूरातील शासकीय वस्तूसंग्रहालय _____ मध्ये स्थापन करण्यात आले.
अ) १९४६ ब) १९४८ क) १९५० ड) १९५२
- ५) प्रिन्स ऑफ वेल्स मूझीयम कोठे आहे ?
अ) पूणे ब) मुंबई क) सातारा ड) धूले
- ६) व्ही. के. राजवाडे यांचा मृत्यू _____ मध्ये झाला.
अ) १९२० ब) १९२२ क) १९२६ ड) १९२८
- ७) १९७९ मध्ये आंध्र प्रदेशातील वाल्टेअर येथे भरलेल्या भारतीय इतिहास परिषदेचे अध्यक्ष _____ हे होते.
अ) राजवाडे ब) ग. ह. खरे क) अ. रा. कूलकर्णी ड) इरफान हबीब
- ८) शिवा काशिद यांची समाधी कोठे आहे ?
अ) पूरंदरगड ब) विशाळगड क) पन्हाळागड ड) शिवनेरीगड
- ९) सेतू माधवराव पगडी यांचे मूळ गाव कोणते ?
अ) वाई ब) हैद्राबाद क) पूणे ड) बिदर
- १०) _____ यानी न्यू हिस्ट्री ऑफ दि मराठाज’ हा ग्रंथ लिहिला.
अ) व्ही. के. राजवाडे ब) अ. रा. कूलकर्णी
क) जी. एस. सरदेसाई ड) सेतू माधवराव पगडी

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. ८
- १) किल्यांचे विविध प्रकार सांगा.
 - २) महाराणी ताराबाई राजवाडा कोणी आणि कोठे बांधला ?
 - ३) पूण्यातील पर्वतीच्या तळ्याविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
 - ४) संग्रहालयाचे विविध प्रकार सांगा.
 - ५) “पूना रेसिडेन्सी करस्पॉन्डन्सचे” थोडक्यात वर्णन करा.
 - ६) पूणे येथील केळकर म्यूझियमची स्थापना कोणी व केव्हा केली ?
३. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) बालेकिल्ला
 - २) पन्हाळागड
 - ३) शनिवारवाडा
 - ४) कोल्हापूरातील टाऊनहॉल वस्तूसंग्रहालय
 - ५) ग. ह. खरे
 - ६) मराठी रियासती
४. किल्ला बांधणी सूत्रातील महत्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- रायगडावरील महत्वाच्या ठिकाणांचे वर्णन करा.
५. इतिहास लेखनातील सेतू माधवराव पगडीचे योगदान स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
ENGLISH (Opt.) (Paper – I) (Old)
Introduction to Literature

Day and Date : Thursday, 20-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative. **10**
- 1) The 'red rose' in the story 'The Nightingale and the Rose' symbolises.
a) love b) death c) blood d) art
 - 2) The Gessler Brothers were the
a) rich industrialists b) novelists
c) boot makers d) journalists
 - 3) The nightingale was ready to sacrifice herself because
a) She had lost all hope for the love of student
b) She thought that the heart of the man was more important than that of a bird
c) The student promised to reward her well
d) Of an unknown reason
 - 4) Behrman's masterpiece was
a) the Painting of the Bay of Naples
b) the Last Leaf on the Ivy-Vine
c) the Painting of Sue
d) the Painting of a Hermit Miner
 - 5) The meaning of 'brudder' in the story 'Quality' is
a) Sister b) Brother c) Mother d) Father

- 6) 'The Luncheon' is one of the best short stories of
- a) James Joyce
 - b) O' Henry
 - c) Somerset Maugham
 - d) Oscar Wild
- 7) 'A Ball' in the story 'The Nightingale and the Rose' means
- a) a circket ball
 - b) a ball dance party
 - c) a hockey ball
 - d) none of these
- 8) Gertrude was
- a) a character in one of the plays of Shakespeare
 - b) the daughter of the boss
 - c) the daughter of Mr. Woodifield
 - d) the wife of son of the boss
- 9) The ivy-vine was
- a) green
 - b) dreary
 - c) without a large number of leaves
 - d) not visible from Johnsy's room
- 10) Behrman died dut to
- a) pneumonia
 - b) doctor's wrong medicine
 - c) an accident
 - d) none of these

2. Define the following literary terms/concepts (**any five**).

10

- a) Climax
- b) Pathos
- c) Irony
- d) Simile
- e) Metaphor
- f) Humour

3. A) Write short answers to the following questions (**any two**). **6**
- a) What did the nightingale do to get a red rose ?
 - b) What does the boss look like in the story 'The Fly' ?
 - c) Justify the title 'The Last Leaf'.
- B) Answer the following questions in brief (**any two**). **4**
- a) Why did the narrator go to Araby ?
 - b) What was the cause of Mr. Gessler's death ?
 - c) Sketch the character of the lady in the story 'The Luncheon' ?
4. Answer **any one** of the following questions. **10**
- a) Draw a pen-portrait of the two Gessler brothers in the story 'Quality'.
 - b) Critically evaluate the story 'Araby'.
5. Discuss various characteristics of a short story. Justify your answer from the short stories you have studied. **10**
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – VIII)
Western Political Thought**

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate answer :

- 1) Laski _____ supported. 10
A) Dictatorship
B) Oligarchy
C) Monarchy
D) Social Democracy
- 2) Rousseau _____ supported.
A) Democracy
B) Dictatorship
C) Monarchy
D) Limited monarchy
- 3) _____ idea of representative Government.
A) J. S. Mill B) Laski C) Locke D) Marx
- 4) _____ concept of without state society.
A) Hegel B) Marx C) J. S. Mill D) Laski
- 5) "Essay on liberty" book wrote
A) Hegel B) Marx C) J. S. Mill D) Laski
- 6) Social contract book wrote
A) Laski B) J. S. Mill
C) Marx D) Rousseau
- 7) "Karl Marx" book wrote
A) Rousseau B) Laski
C) J. S. Mill D) Marx

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) लास्कीने _____ चा पुरस्कार केला.

अ) हुकुमशाही

ब) अल्पजनशाही

क) राजेशाही

ड) लोकशाही समाजवाद

२) रूसोने _____ चा पुरस्कार केला.

अ) लोकशाही

ब) हुकुमशाही

क) राजेशाही

ड) मर्यादित राजेशाही

३) प्रातिनिधीक शासनाची संकल्पना _____ विचारवंताची आहे.

अ) जे. एस. मिल

ब) लास्की

क) लॉक

ड) मार्क्स

४) राज्यविरहित समाजाची संकल्पना _____ विचारवंताची आहे.

अ) हेगेल

ब) मार्क्स

क) जे. एस. मिल

ड) लास्की

५) “एस्से ऑन लिबर्टी” हा ग्रंथ _____ ने लिहीला.

अ) हेगेल

ब) मार्क्स

क) जे. एस. मिल

ड) लास्की

६) “सोशल कॉन्ट्रॅक्ट” हा ग्रंथ _____ ने लिहीला.

अ) लास्की

ब) जे. एस. मिल

क) मार्क्स

ड) रूसो

७) “कार्ल मार्क्स” हा ग्रंथ _____ ने लिहीला.

अ) रूसो

ब) लास्की

क) जे. एस. मिल

ड) मार्क्स

८) _____ च्या मते मनुष्य हा “उमद्या स्वभावाचा पशू” होता.

अ) लास्की

ब) जे. एस. मिल

क) रूसो

ड) मार्क्स

९) _____ च्या मतें “पृथ्वीवर प्रकट झालेले दैवी विचार म्हणजे राज्य होय”.

अ) जे. एस. मिल ब) हेगेल क) रूसो ड) मार्क्स

१०) _____ ला व्यक्ती स्वातंत्र्याचा महान उद्गाता आणि कैवारी मानले जाते.

अ) जे. एस. मिल ब) हेगेल क) रूसो ड) मार्क्स

२. खालील प्रश्नांची योग्य उत्तरे लिहा (फक्त चार) :

८

१) कार्ल मार्क्सचा धर्माविषयी दृष्टीकोण कोणता ?

२) जे. एस. मिलचे स्वातंत्र्याविषयीचे विचार कोणते ?

३) लास्कीचे अधिकारासंबंधीचे विचार कोणते ?

४) रूसोचे मनुष्य स्वभावाविषयीचे विचार कोणते ?

५) हेगेलचे राज्यविषयक तत्वज्ञान कोणते ?

६) लास्कीच्यामतें व्यक्तीस्वातंत्र्य म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (फक्त चार) :

१२

१) हेगेलचा द्वंद्ववाद

२) रूसोची सामूहिक इहा.

३) मार्क्सचे राज्यविषयक विचार.

४) हेगेलचा राष्ट्रवाद.

५) मिलचे उपयुक्ततावादाविषयीचे विचार.

६) मार्क्सचा अतिरिक्त मूल्यांचा सिद्धांत.

४. खालील प्रश्नांचे उत्तर सविस्तर लिहा :

१०

हेगेलच्या आदर्शवादी राज्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

लास्कीचा सार्वभौमत्वाचा अनेकसत्तावादी सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. कार्ल मार्क्सचे कामगार क्रांती व साम्यवाद विषयक विचार स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
----------	--

B.A. III (Sem. – VI) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Special Paper – VIII (B))
Symbolic Logic

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**
- 1) 'All men are mortal' is _____ proposition.
(A, E, I, O)
 - 2) _____ is singular proposition.
(HR, hR, Hr, hr).
 - 3) Universal quantifier is symbolised as _____
((X) , $(\exists x)$, (Ex) , $(\exists \exists)$).
 - 4) Symbolic logic is also called _____
(Negative logic, Economical logic, Moral logic, Mathematical logic).
 - 5) 'Ram is man' in this proposition 'Ram' is _____
(Predicate, subject, copula, None of these)
 - 6) $(X) (\phi x) / \therefore Mp$ is _____ rule.
(U.I., U.G., E.I., E.G.)
 - 7) ϕ this symbol is called _____
(Psy, Phi, Thy, Why)
 - 8) Variables are _____ kinds.
(2, 3, 4, 5)
 - 9) Traditionally general propositions are called _____
(Hypothetical, Disjunctive, Conjunctive, Categorical)
 - 10) 'John is man' is symbolised as _____
(Mj, Jm, jm, JM).

2. Using appropriate quantifier and the notations given in the brackets symbolise the following propositions. **(any 4)** **8**
- 1) All students are clever (Sx, Cx)
 - 2) No saints are selfish (Sx, Kx)
 - 3) Some trees are favour (Tx, Fx)
 - 4) Some politicians are not corrupt (Px, Cx)
 - 5) Russell is logician (Lx, r)
 - 6) Aristotle is not magician (Mx, a).
3. Write short notes **(any 4)** : **12**
- 1) Subject term
 - 2) Predicate term
 - 3) General propositions
 - 4) Universal quantifiers
 - 5) Existential proposition
 - 6) Free and bound variables.
4. Explain kinds of general propositions. **10**
- OR
- Construct formal proof.
- 1) 1) (X) (Mx \supset Nx)
2) Mk/ \therefore Nk
 - 2) 1) (X) (Fx \supset Gx)
2) (\exists x) (Fx \cdot Ax)/ \therefore (\exists x) (Gx \cdot Ax)
5. Interchange the universal and existential quantifiers in the following using the rule of quantifier negation. **10**
- 1) (X) (Ax \supset Qx)
 - 2) (\exists x) (Px \cdot \sim Qx).

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत।
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात।

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा। १०
- १) 'सर्व मानव मर्त्य असतात' हे _____ विधान आहे.
(A, E, I, O)
- २) _____ हे एकवाची विधान आहे.
(HR, hR, Hr, hr)
- ३) वैश्विक संख्यापकाचे चिन्हांकन _____ असे केले जाते.
((X) , $(\exists x)$, (Ex) , $(\exists \exists)$)
- ४) सांकेतिक तर्कशास्त्राला _____ असेही म्हणतात.
(निषेधक तर्कशास्त्र, आर्थिक तर्कशास्त्र, नैतिक तर्कशास्त्र, गणितीय तर्कशास्त्र)
- ५) 'राम मानव आहे' या विधानातील 'राम' हे _____ आहे.
(विधेय, उद्देश्य, संयोजक, यापैकी नाही)
- ६) $(X) (\phi x) / \therefore Mp$ हा _____ नियम आहे.
(U.I., U.G., E.I., E.G.)
- ७) ϕ ह्या चिन्हाला _____ असे म्हणतात.
(साय, फाय, थाय, व्हाय)
- ८) चल _____ प्रकारचे आहेत.
(२, ३, ४, ५)
- ९) पारंपारिकरित्या सामान्य विधानांना _____ असे म्हणतात.
(अनुलंब, विकल्प, संधी, निरूपाधिक)
- १०) 'जॉन मानव आहे' चे चिन्हांकन _____ असे केले जाते.
(Mj, Jm, jm, JM)
२. योग्य संख्यापकांचा आणि कंसात दिलेल्या अक्षरचिन्हांचा वापर करून खालील विधानांचे चिन्हांकन करा. (को. ४) ८
- १) सर्व विद्यार्थी हुशार असतात (Sx, Cx)
- २) एकही संत स्वार्थी नाही (Sx, Kx)
- ३) काही वृक्ष परोपकारी आहेत (Tx, Fx)

- ४) काही राजकारणी भ्रष्ट नसतात (Px, Cx)
- ५) रसेल तर्कज्ञ आहे (Lx, r)
- ६) ऑरिस्टॉटल जादूगर नाही (Mx, a)

३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४)

१२

- १) उद्देश्य पद
- २) विधेय पद
- ३) सामान्य विधाने
- ४) वैश्विक संख्यापके
- ५) अस्तित्वदर्शक विधान
- ६) मुक्त आणि बद्ध चरे

४. सामान्य विधानाचे प्रकार स्पष्ट करा.

१०

किंवा

आकारिक सिद्धता द्या.

- १) 1) (X) (Mx \supset Nx)
- 2) Mk \therefore Nk
- २) 1) (X) (Fx \supset Gx)
- 2) (\exists x) (Fx \cdot Ax) \therefore (\exists x) (Gx \cdot Ax)

५. संख्यापक निषेधाचे नियम वापरून खालील सार्विक आणि अस्तित्ववाची संख्यापकांची परस्पर रूपांतरे द्या.

१०

- १) (X) (Ax \supset Qx)
- २) (\exists x) (Px \cdot \sim Qx).

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Special Paper – VIII)
Rural and Urban Sociology

Day and Date: Wednesday, 9-4-2014
Time: 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks: 50

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to right indicate full marks.**

1. Multiple Choice Questions :

10

- i) Which of the following has relatively more impact on urban society than of rural society ?
a) Impact of traditional belief b) Impact of religion institution
c) Impact of traditional institution d) Impact of agriculture
- ii) _____ is considered as one of the vital characteristics of urban family.
a) Joint family b) Decline of patriarchal powers
c) Lower status of women d) Stable family
- iii) The long form of MMRDA is
a) Mumbai Metropolitan Region Development Authority
b) Mumbai Metropolitan Region Development Parishad
c) Mumbai Metropolitan Region Development Pradesh
d) None of the above
- iv) _____ is known as 'Pink City' in India.
a) Jaipur b) Kanpur c) Udaypur d) Mumbai
- v) Who is the pioneer of the concept of 'Garden City' ?
a) Cadbury b) Buckingham c) Scmozzi d) Howard
- vi) Juvenile delinquents are not kept in _____
a) Reformatory school b) Remand Home
c) Prison d) Probation Hostel
- vii) _____ is the administrative chief of any Municipal Corporation.
a) Collector b) Mayor c) Corporator d) None of the above

P.T.O.

- viii) Which of the following is included in social planning of metropolitan cities ?
- a) Libraries
 - b) Recreation facility
 - c) Nurseries
 - d) All the above
- ix) What is the long form of BPO ?
- a) Business Process Outsourcing
 - b) Business Process Outmarketing
 - c) Business Process Outmaking
 - d) None of the above
- x) Who is the author of the book 'The City' (1915) ?
- a) Park and Rogers
 - b) Park and Jones
 - c) Park and Burgess
 - d) Park and Sen

2. Write short answer (**any four**) : 8

- 1) Explain briefly the significance of urban sociology.
- 2) Explain briefly any four characteristics of urban family.
- 3) What are the important problems of working women in urban society ?
- 4) What is urban planning ?
- 5) What is air pollution ?
- 6) What is urban social life ?

3. Write short notes (**any four**) : 12

- 1) Characteristics of urban society
- 2) Urban economic institution
- 3) Problems of urban slums
- 4) Urban unemployment
- 5) Rural-urban continuum
- 6) Hurdles in urban planning.

4. A) Define the concept of urban sociology and explain the subject matter of urban sociology in detail. 10

OR

B) Explain the important characteristics of urban religion institution.

5. Define what is environmental problem and explain the impact of urban water pollution in detail. 10

मराठी रूपांतर

- सूचना : i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- i) ग्रामीण समाजाच्या तुलनेने _____ घटकाचा सर्व साधारणपणे अधिक प्रभाव नागरी समाजावर असतो.
अ) पारंपारीक मुल्यांचा प्रभाव
ब) धर्म संस्थेचा प्रभाव
क) पारंपारीक संस्थांचा प्रभाव
ड) शेतीचा प्रभाव
- ii) खालीलपैकी _____ हे नागरी कुटुंबाचे महत्वपूर्ण वैशिष्ट्य मानले जाते.
अ) संयुक्त कुटुंब
ब) पितृसत्ताक अधिकारांचा च्हास
क) स्त्रियांचा निम्न दर्जा
ड) स्थिर कुटुंब
- iii) MMRDA चे विस्तारीत नाव काय आहे ?
अ) मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण
ब) मुंबई महानगर प्रदेश विकास परिषद
क) मुंबई महानगर परिसर विकास प्रदेश
ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- iv) _____ हे भारतातील 'गुलाबी शहर' म्हणून ओळखले जाते.
अ) जयपुर
ब) कानपुर
क) उदयपुर
ड) मुंबई
- v) 'गार्डन सिटी' या संकल्पनेचा उद्गाता कोण आहे ?
अ) कॅडबरी
ब) बकींगहॅम
क) स्कॉमोझी
ड) हॉवर्ड
- vi) बालगुन्हेगारांना खालीलपैकी कोणत्या संस्थामधून ठेवले जात नाही ?
अ) रिफॉर्मेटरी स्कूल
ब) रिमांड होम
क) तुरुंग
ड) प्रोबेशन हॉस्टेल
- vii) महानगरपालीकांचा प्रशासकीय प्रमुख कोण असतो ?
अ) जिल्हाअधिकारी
ब) महापौर
क) नगरसेवक
ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- viii) महानगरांच्या सामाजिक नियोजनात खालीलपैकी कशाचा समावेश होतो ?
अ) वाचनालये/ग्रंथालये
ब) करमणूकीची सोम
क) नर्सरीज
ड) वरील सर्व

ix) B.P.O. चे विस्तारीत नाव काय आहे ?

अ) बिझनेस प्रोसेस आउटसोर्सिंग

ब) बिझनेस प्रोसेस आउटमाक्रेटिंग

क) बिझनेस प्रोसेस आउटमेकींग

ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

x) 'द सिटी' १९१५ हे पुस्तक कोणी लिहीले ?

अ) पार्क आणि रोजर्स

ब) पार्क आणि जोन्स

क) पार्क आणि बर्गेंस

ड) पार्क आणि सेन

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

i) नागरी समाजशास्त्राचे महत्त्व थोडक्यात स्पष्ट करा.

ii) नागरी कुटुंबाची चार प्रमुख वैशिष्ट्ये थोडक्यात स्पष्ट करा.

iii) शहरातील काम करणाऱ्या स्त्रियांच्या समस्या थोडक्यात स्पष्ट करा.

iv) नागरी नियोजन म्हणजे काय ?

v) हवा प्रदूषण म्हणजे काय ?

vi) नागरी सामाजिक जीवन म्हणजे काय ?

३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) :

12

i) नागरी समाजाची वैशिष्ट्ये

ii) नागरी अर्थसंस्था

iii) नागरी झोपडपट्ट्यांचा समस्या

iv) नागरी बेरोजगारी

v) ग्रामीण नागरी सातत्य

vi) नगर नियोजनातील अडथळे.

४. अ) नागरी समाजशास्त्राचा अर्थ स्पष्ट करून नागरी समाजशास्त्राचा अभ्यास विषय सविस्तर विशद करा. 10

किंवा

ब) नागरी धर्मसंस्थेची वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

५. पर्यावरणीय प्रदूषण म्हणजे काय स्पष्ट करून नागरी जल प्रदूषणाचे दुष्परिणाम सविस्तर विशद करा.

10

SLR-A – 37

Seat No.	
----------	--

B.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
HINDI (Optional Paper – I) (Old)
साहित्य विविधा एवं व्यावहारिक हिंदी

Day and Date : Friday, 21-3-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक है।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **10**
- 1) मरे हुए पशु की खाल _____ के चमड़ा बाजार में बिक जाती थी।
अ) फिरोजाबाद ब) मुजफ्फरनगर क) दिल्ली ड) जयपुर
- 2) आचार्य जी की पत्नी का नाम _____ है।
अ) जसवंती ब) कलावती क) रमजनिया ड) भागवंती
- 3) कलकत्ता _____ का नगर है।
अ) दंगे ब) झगडों क) आंदोलनों ड) आतंकवाद
- 4) _____ की शिक्षा के संबंध में रवींद्रनाथ शुरू से ही आग्रही थे।
अ) बच्चों ब) बालिकाओं क) वृद्धों ड) स्त्रियों
- 5) मनोरथ में तुलसीदास ने सच्चे _____ के मूलभूत लक्षणों को अभिव्यक्त किया है।
अ) संत ब) देशभक्त क) स्वतंत्रता सेनानी ड) भक्त
- 6) रहीम सम्राट _____ के दरबार के नवरत्नों में से एक है।
अ) शाहजहाँ ब) औरंगजेब क) अकबर ड) बाबर
- 7) समाज में व्याप्त _____ के खिलाफ संत रैदास ने अपने काव्य में आवाज उठायी।
अ) वर्णव्यवस्था ब) भ्रष्टाचार क) आतंकवाद ड) अनाचार
- 8) निराला ने अपने काव्य के लिए _____ छंद अपनाया।
अ) दोहा ब) मुक्त क) चौपाई ड) मंदाक्रांता

P.T.O.

- 9) नवीन जी मानव को ही _____ मानते है ।
 अ) निर्माता ब) कर्ता क) जगत्पति ड) संहारक
- 10) ओखळी में सिर दिया तो _____ से क्या डरना ?
 अ) मूसलों ब) टूटने क) कटने ड) घावों
2. कोष्टक में दी गई सूचनाओं के अनुसार उत्तर लिखिए (किसी पाँच) । 10
- 1) अघजल गगरी छलकत जाय । (अर्थ लिखिए)
 - 2) गागर में सागर भरना । (अर्थ लिखिए)
 - 3) जी भर आना । (अर्थ लिखिए)
 - 4) मान न मान मैं तेरा मेहमान । (अर्थ लिखिए)
 - 5) 49 (मानक शब्द लिखिए)
 - 6) अठानबे (अंक में लिखिए)
3. निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए । 10
- 1) “कलकत्ता में आज भी धरती पर पैर नहीं पडते, कलकत्ता में आज भी आकाश नहीं दिखाई देता” ।
 - 2) “मैं जी-जान से स्त्रियों के अधिकारों की रक्षा करूँगा, महिलाओं के अधिकारों का मुझसे बेहतर रक्षक आप को वर्तमान उम्मीदवारों में कहीं नजर न आएगा” ।
 - 3) “भिक्षापात्र फेंक हाथों से तेरे स्नायु बडे बलशाली अभी उठेगा प्रलय नींद से, तनिक बजा तू अपनी ताली” ।
4. निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए । 10
- 1) डॉ. जयप्रकाश कर्दम ने गौतम बुद्ध के पुनरागमन की अपेक्षा क्यों की है ?
 - 2) दुष्यंतकुमार ने अपनी गजल में सामाजिक, राजनीतिक विषयों पर व्यंग्य किया है - स्पष्ट कीजिए ।
5. ‘जूठन’ आत्मकथा अंश के आधार पर ओमप्रकाश वाल्मिकी का चरित्र चित्रण लिखिए । 10
-

SLR-A – 40

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
SCIENTIFIC METHOD (Compulsory)
(Old)**

Day and Date : Monday, 24-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate word given in the bracket : 10
- 1) _____ is a tentative conclusion.
(Hypothesis, Proof, Verification, Explanation)
 - 2) A hypothesis must be _____
(Contradict, Ambiguous, Verifiable, False)
 - 3) There are _____ ways of verification of hypothesis.
(Two, Three, Four, Five)
 - 4) _____ test is related with AIDS.
(Cholera, B.P., Typhoid, Western blot)
 - 5) _____ laws are normative.
(Ethical, Physical, Economical, Political)
 - 6) _____ is necessary for our health.
(Population, Ecological balance, Agriculture, Technology)
 - 7) _____ laws are changeable.
(Logical, Mathematical, Political, Statistical)

P.T.O.

- 8) Hypothesis is one of the stage of _____
(Scientific method, Conversion, Observation, Syllogism)
- 9) Computer is useful in _____
(Simple enumeration, Analogy, Research, None of these)
- 10) C.P.U. is a part of _____
(T.V., Computer, D.V.D., Mobile)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

- 1) Explain the nature of hypothesis.
- 2) What is valid hypothesis ?
- 3) What is proof of hypothesis ?
- 4) What is ecology ?
- 5) What is Technology ?
- 6) What is AIDS ?

3. Write short notes (**any 4**) :

12

- 1) Importance of hypothesis
- 2) Types of laws
- 3) Population control
- 4) Bio-technology
- 5) Computer method
- 6) Parts of computer.

4. Explain the importance of science in the field of agriculture.

10

OR

Explain the conditions of good hypothesis.

5. Distinguish between verification and proof of hypothesis.

10

मराठी रुपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातीय योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

- १) _____ हा तात्पुरता निष्कर्ष आहे. (अभ्युपगम, सिद्धता, प्रचिती, उपपादन)
- २) अभ्युपगम _____ असावा. (व्याघात, संदिग्ध, प्रचितीक्षम, असत्य)
- ३) अभ्युपगमाच्या प्रचितीचे _____ मार्ग आहेत. (दोन, तीन, चार, पाच)
- ४) _____ टेस्ट ही एड्सशी संबंधित आहे. (कॉलरा, बी.पी., टायफॉईड, वेस्टर्न ब्लॉट)
- ५) _____ नियम हे आदर्शनिष्ठ आहेत. (नैतिक, भौतिक, आर्थिक, राजकिय)
- ६) _____ हे आपल्या आरोग्याकरिता आवश्यक आहे. (लोकसंख्या, पर्यावरणीय समतोल, शेती, तंत्रज्ञान)
- ७) _____ नियम परिवर्तनीय असतात. (तार्किक, गणितीय, राजकिय, संख्याशास्त्रीय)
- ८) अभ्युपगम ही _____ ची एक अवस्था आहे. (वैज्ञानिक पद्धती, परिवर्तन, प्रतिवर्तन, संविधान)
- ९) संगणक हे _____ मध्ये उपयुक्त आहे. (केवल गणनात्मक, साम्यानुमान, संशोधन, या पैकी नाही)
- १०) सी.पी.यू. हा _____ चा भाग आहे. (टी.व्ही., संगणक, डी.व्ही.डी., मोबाईल)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

८

- १) अभ्युपगमाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- २) युक्त अभ्युपगम म्हणजे काय ?
- ३) अभ्युपगमाची सिद्धता म्हणजे काय ?
- ४) पर्यावरण म्हणजे काय ?
- ५) तंत्रज्ञान म्हणजे काय ?
- ६) एड्स म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) १२
- १) अभ्युपगमाचे महत्त्व
 - २) नियमाचे प्रकार
 - ३) लोकसंख्या नियंत्रण
 - ४) जैव-तंत्रज्ञान
 - ५) संगणक पद्धती
 - ६) संगणकाचे भाग.
४. शेती या क्षेत्रातील विज्ञानाचे महत्त्व विशद करा. १०
- किंवा**
- युक्त अभ्युपगमाच्या अटी स्पष्ट करा.
५. अभ्युपगमाची प्रचिती आणि सिद्धता यातील फरक स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Sem. – II) Examination, 2014
SCIENCE TECHNOLOGY AND DEVELOPMENT (Comp.) (Old)

Day and Date : Monday, 24-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the proper alternatives and fill in the blanks. **10**
- 1) A seed is sown in a specific distance with the help of
a) Brush harrow b) Planter c) Reaper binder d) None of these
 - 2) _____ % of the total world crop production gets destroyed because of the insects.
a) 20 b) 30 c) 10 d) 15
 - 3) The intensity of sound is measured in
a) Millibar b) Gram c) Centimeter d) Decibel
 - 4) The layer of the atmosphere on the surface of the Earth is called
a) Troposphere b) Stratosphere c) Inosphere d) Hemisphere
 - 5) _____ was invented the Television.
a) Morse b) Markoni c) Bayerd d) Edison
 - 6) _____ is the First Indian satellite to observe the earth using remote sensing techniques.
a) Aryabhata b) Bhasker c) Rohini d) Appolo
 - 7) The amount of water in human body is
a) 50% b) 75% c) 60% d) 65%
 - 8) Generally a person needs _____ calories daily.
a) 1000 b) 1500 c) 2500 d) 3000

9) International institute of population science is at
a) Mumbai b) Hyderabad c) Kolkata d) Chennai

10) _____ is a zero energy fast reactor.
a) Apsara b) CIRAS c) Dhruv d) Pournima

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) State the types of potash fertilizers.
- 2) State the different means of irrigation.
- 3) What is Bio-Technology ?
- 4) Write the problems of modern agriculture.
- 5) What are the reason of depletion of ozone layer ?
- 6) State the preventive measures of AIDS.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Importance of computer
- 2) Vitamins
- 3) Bio-Technology
- 4) Global positioning system
- 5) Symptoms of cancer
- 6) Internet.

4. Discuss the various weeding control methods.

10

OR

Explain in details the causes consequence measures of water pollution.

5. State the objectives and work of national institute of oceanography.

10

OR

Give an account of chemical fertilizers.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१०

- १) _____ च्या साहयाने ओळीतील बी ठराविक अंतराने पेरता येते.
अ) ब्रश हॅरो ब) प्लँटर क) रिपर बायंडर ड) यापैकी नाही
- २) जगातील एकूण धान्य उत्पादना च्या _____ % उत्पादन किटकामुळे नष्ट होते.
अ) २० ब) ३० क) १० ड) १५
- ३) ध्वनीची तीव्रता _____ मध्ये मोजली जाते.
अ) मीलीबार ब) ग्रॅम क) सेंटीमीटर ड) डेसीबल
- ४) भूपृष्ठालगत असणाऱ्या वातावरणाच्या थराला _____ म्हणतात.
अ) तपांबर ब) स्थितांबर क) आयनांबर ड) गोलाध
- ५) _____ यानी दूरचित्रवाणीचा शोध लावला.
अ) मोर्स ब) मार्कोनी क) बेअर्ड ड) एडिसन
- ६) दूर संवेदन तंत्रानुसार पृथ्वीचे निरीक्षण करणारा _____ हा पहिला उपग्रह आहे.
अ) आर्यभट्ट ब) भास्कर क) रोहीणी ड) अपोलो
- ७) मानवी शरीरात पाण्याचे प्रमाण _____ असते.
अ) ५०% ब) ७५% क) ६०% ड) ६५%
- ८) सर्वसाधारणपणे एका व्यक्तीस दररोज _____ कॅलरीजची आवश्यकता असते.
अ) १००० ब) १५०० क) २५०० ड) ३०००
- ९) आंतरराष्ट्रीय लोकसंख्या शास्त्र संस्था _____ येथे आहे.
अ) मुंबई ब) हैदराबाद क) कोलकाता ड) चेन्नई
- १०) _____ ही शुन्य शक्ती जलद अणूभट्टी आहे.
अ) अप्सरा ब) सायरस क) ध्रुव ड) पौर्णिमा

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) पालाश खताचे प्रकार सांगा.
- २) जलसिंचनाच्या विविध साधनाची माहिती लिहा.
- ३) जैव तंत्रज्ञान म्हणजे काय ?
- ४) आधुनिक शेतीच्या समस्या लिहा.
- ५) ओझोन वायूच्या थराच्या नाशाची कारणे लिहा.
- ६) एड्स रोगा वरील उपाय योजना सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार):

१२

- १) संगणकाचे महत्त्व
- २) जीवन सत्वे
- ३) जैव तंत्रज्ञान
- ४) वैश्विक स्थान निश्चिती प्रणाली
- ५) कर्क रोगाची लक्षणे
- ६) इंटरनेट.

४. तृण नियंत्रणाच्या विविध पद्धतीची चर्चा करा.

१०

किंवा

जलप्रदुषणाची कारणे, परिणाम व उपाय योजना स्पष्ट करा.

५. राष्ट्रीय सागर संशोधन संस्थेची उद्दिष्टे व कामगिरी सांगा.

१०

किंवा

रासायनिक खताचा वृत्तांत द्या.

Seat No.	
----------	--

B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
HINDI (Compulsory) (Old)
Sahitya Dhara Aur Vyavharik Hindi
साहित्य-धारा और व्यावहारिक हिंदी

Day and Date : Monday, 24-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर प्रश्न के अंक दिए गए हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**
- 1) अब्दुरहीम खानखाना हिंदी साहित्य में _____ नाम से प्रसिद्ध हैं।
1) राम 2) रहीम 3) रहमत 4) रहम
- 2) रहिमान निज मन की वियथा _____ ही राखौ गोय।
1) दिल 2) मन 3) हृदय 4) अंदर
- 3) पत्रा ही _____ पाइयतु, वा घर कै चहुँ पास।
1) दिनांक 2) तारीख 3) तिथि 4) दिन
- 4) बिहारी के काव्य की भाषा साहित्यिक _____ है।
1) अवधी 2) मगही 3) मोजपुरी 4) ब्रज
- 5) 'परदेशी' उत्तरछायावाद की _____ वादी कविता है।
1) प्रकृति 2) मानवता 3) बुद्धि 4) रहस्य
- 6) दूर गए पर मेरे _____ की धडकन को सुन पानेवाले।
1) दिल 2) मन 3) उर 4) अंतःकरण
- 7) 'अखबारी विज्ञापन' में आदयोपांत _____ को बनाए रखा गया है।
1) गांभीर्य 2) कौतुहल 3) विचार 4) चिंतन

8) रामवृक्ष बैनीपुरीजी बुधिया के _____ को वंदन करते हैं।

- 1) बचपन 2) जवानी 3) बुढ़ापा 4) मातृत्व

9) महादेवी वर्माजी लिखित 'सबिया _____' विधा है।

- 1) रेखाचित्र 2) संस्मरण 3) निबंध 4) कहानी

10) 'सबिया' _____ का अपभ्रंश है।

- 1) सावित्री 2) सती 3) सतीत्व 4) संगीता

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर लिखिए :

10

i) Steno grapher तथा Warden के लिए पर्यायी हिंदी शब्द लिखिए।

ii) Central Hindi Director और Bibliography के लिए हिंदी पर्यायी शब्द लिखिए।

iii) Exchange और Caption के लिए पर्यायी हिंदी शब्द लिखिए।

iv) आं. वि. स तथा अ.रा. स. का विस्तारित रूप लिखिए।

v) ज. सं. अ. और जि.स.स. का विस्तारित रूप लिखिए।

vi) पा.पु.स. तथा भा.बं.सं. का विस्तारित रूप लिखिए।

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए :

10

1) सबिया के चारित्रिक गुणों पर प्रकाश डालिए।

2) 'अखबारी विज्ञापन' एकांकी के हास्य-व्यंग्य को स्पष्ट कीजिए।

3) संजय/सविता गोडबोले, गुलमोहर सदन, हरभट्ट रोड सांगली से दिनांक 5-4-2013 के दै, 'पुढारी' में प्रकाशित विज्ञापन के अनुसार आयुक्त, सांगली नगर निगम सांगली के नाम लिपिक पद के लिए आवेदन पत्र लिखता / लिखती है-पत्र का पारूप तैयार कीजिए।

10

4. पठित दोहों के आधार पर बिहारी के शृंगार वर्णन की विशेषताएँ लिखिए।

अथवा

'परदेशी कविता में अभिव्यक्त दिनकर की रहस्य भावना को स्पष्ट कीजिए।

5. बुधिया का चरित्र-चित्रण कीजिए।

10

SLR-A – 44

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) (Old) Examination, 2014
KANNADA (Compulsory)
Modern Prose and Karnataka Culture

Day and Date : Monday, 24-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

೧. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಪ್ರಬಂಧ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಣೆ

- 1) ತಮಿಳು 2) ಬಂಗಾಳಿ 3) ಮರಾಠಿ 4) ಇಂಗ್ಲೀಷ್

2) ಹರಿಹರನ ಕಾವ್ಯ

- 1) ಷಟ್ಪದಿ 2) ರಗಳೆ 3) ಗದ್ಯ 4) ಪ್ರಬಂಧ

3) ಹೂಯೆನ್‌ತ್ಸಾಂಗ್ ವಿದೇಶೀ

- 1) ರಾಜ 2) ಪ್ರವಾಸಿ 3) ವ್ಯಾಪಾರಿ 4) ಮಂತ್ರಿ

4) ಮಧುರಾ ವಿಜಯಂ ಕಾವ್ಯದ ಭಾಷೆ

- 1) ಹಿಂದಿ 2) ಮರಾಠಿ 3) ಸಂಸ್ಕೃತ 4) ಕನ್ನಡ

5) ಹಂಪಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಂದಿರ

- 1) ನರಸಿಂಹ 2) ವಿರೂಪಾಕ್ಷ 3) ಮಾರುತಿ 4) ಗಣಪತಿ

6) ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜಧಾನಿ

- 1) ಹೊಸಪೇಟೆ 2) ಬಾದಾಮಿ 3) ಹಂಪಿ 4) ಮಸ್ತಿ

7) ಧಾರವಾಡಕರ ಅವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ _____ ಕಾರರು.

- 1) ಕಥಾ 2) ಪ್ರಬಂಧ 3) ಕಾದಂಬರಿ 4) ನಾಟಕ

P.T.O.

8) ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ _____ ಭಾರತ.

- 1) ಉತ್ತರ 2) ದಕ್ಷಿಣ 3) ಪೂರ್ವ 4) ಸಂಪೂರ್ಣ

9) ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಸಾಹಿತಿ

- 1) ಪಂಪ 2) ಕುವೆಂಪು 3) ಮುದ್ದಣ 4) ಹರಿಹರ

10) ಯಶಸ್ವಿನ ಆಕಳಿಗೆ _____ ಕಾಲುಗಳಿವೆ.

- 1) ಆರು 2) ಮೂರು 3) ಹನ್ನೊಂದು 4) ನಾಲ್ಕು

೨. ಐದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಹರಟೆ ಎಂದರೇನು ?
- 2) ಹಕ್ಕಬುಕ್ಕರ ಸಾಧನೆ ಯಾವುದು ?
- 3) ಮಹಾನವಮಿ ದಿಬ್ಬ.
- 4) ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯ.
- 5) ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು.
- 6) ಕಡಲೆಕಾಳು ಗಣಪತಿ

೩. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಬಂಧ
- 2) ಮಧುರಾ ವಿಜಯಂ
- 3) ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯ.

೪. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ವಿಜಯನಗರದ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ವೈಭವವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.
- 2) ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

೫. ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Optional) (Paper – II) (Old)
Physical Geography (Climatology)

Day and Date : Tuesday, 25-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are Compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Select the proper alternative from the following and fill in the blanks : **10**

- 1) The surface of the earth is surrounded by a blanket of air is called as _____
A) Atmosphere B) Hydrosphere C) Lithosphere D) Troposphere
- 2) The percentage of _____ gas in atmosphere is more.
A) Oxygen B) Nitrogen C) Carbon D) Helium
- 3) Sun is _____ times larger than earth.
A) 1 B) 100 C) 1000 D) 10
- 4) The temperature of atmosphere decreases by one degree C.G. for each _____ meters of height.
A) 108 B) 160 C) 216 D) 320
- 5) The lines joining the places on map having equal amount of pressure are called _____
A) Isolines B) Isotherms C) Isohytes D) Isobars
- 6) _____ pressure belt is formed on equator.
A) Normal B) Low C) High D) Highest
- 7) Moisture holding capacity of air depends on _____
A) Pressure B) Winds C) Temperature D) Humidity

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
४) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

- १) पृथ्वी भोवती असलेल्या हवेच्या आवरणाला _____ म्हणतात.
अ) वातावरण ब) जलावरण क) शिलावरण ड) तपांबर
- २) वातावरणात _____ वायुचे प्रमाण सर्वात जास्त आहे.
अ) ऑक्सिजन ब) नायट्रोजन क) कार्बन ड) हेलियम
- ३) सूर्य पृथ्वीपेक्षा _____ पट्टीने मोठा आहे.
अ) १ ब) १०० क) १००० ड) १०
- ४) वातावरणाच्या सर्वसाधारण स्थितीत प्रत्येक _____ मिटर्स उंचीला हवेचे तापमान एक अंश सें.ग्रे. ने कमी होते.
अ) १०८ ब) १६० क) २१६ ड) ३२०
- ५) नकाशावर समान वायुभाराची ठिकाणे जोडणाऱ्या रेषांना _____ म्हणतात.
अ) आइसोलाइन्स ब) आइसोथर्मस क) आइसोहाइटस ड) आइसोबारस
- ६) विषुववृत्तावर _____ दाबाचा पट्टा निर्माण झाला आहे.
अ) सर्वसाधारण ब) कमी क) जास्त ड) अतिजास्त
- ७) हवेची बाष्पधारणशक्ती _____ वर अवलंबून असते.
अ) वायुभार ब) वारे
क) तापमान ड) आर्द्रता
- ८) विषुववृत्तीय प्रदेशात _____ प्रकारचा पाऊस पडतो.
अ) मान्सून ब) आवर्त
क) आरोह ड) प्रतिरोध

१) एकाच आलेख कागदावर एकापेक्षा जास्त घटकांसाठी काढण्यात आलेल्या रेषालेखास _____ म्हणतात.

- अ) साधा रेषालेख
ब) बहुरेषालेख
क) पट्टी आलेख
ड) साधास्तंभालेख

१०) आलेख कागदावर आकडेवारी स्तंभाच्या साहाय्याने दर्शविणाऱ्या आलेखास _____ म्हणतात.

- अ) बहुरेषालेख
ब) संयुक्त स्तंभालेख
क) रेषालेख
ड) स्तंभालेख

२. खालीलपैकी कोणत्याही **चारची** थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

- १) वातावरणातील वायुंची नावे सांगा.
२) हवामानाचे चार घटक सांगा.
३) सौरस्थिरपद म्हणजे काय ?
४) दैनिक तापमान कक्षा म्हणजे काय ?
५) ग्रहीय वारे म्हणजे काय ?
६) बहुरेषालेख म्हणजे काय ?

३. खालीलपैकी कोणत्याही **चारवर** टीपा लिहा :

१२

- १) हवेची अंगे.
२) तापमानाचे क्षितीज समांतर (आडवे) वितरण.
३) तापमानाची विपरितता.
४) साधा रेषालेख.
५) संयुक्त स्तंभालेख.
६) निरपेक्ष आर्द्रता.

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) सौरशक्तीच्या वितरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

किंवा

ब) हवामानावर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे वर्णन करा.

५. वृष्टी म्हणजे काय ? पर्जन्याच्या प्रकारांचे वर्णन करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
Paper – I : MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Old)
(Boys)

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014

Max. Marks : 25

Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : **5**
- 1) A red colour in N.C.C. flag shows for
a) Army b) Navy c) Air-force d) BSF
 - 2) There are _____ group headquarters in Maharashtra N.C.C. directorate.
a) 8 b) 7 c) 6 d) 5
 - 3) The magazine capacity of 7.62 mm SLR is _____ rounds.
a) 30 b) 28 c) 20 d) 18
 - 4) 'Blood donation' is a part of _____
a) Drill b) Map reading
c) Adventure training d) Social service
 - 5) The motto of N.C.C. is _____
a) Unity and Discipline b) Unity
c) Discipline d) None of these
2. Attempt **any two** of the following questions : **4**
- 1) Write down the positions of firing.
 - 2) Write down the eligibility conditions for blood donation.
 - 3) Write down the aims of social service.
3. Write short notes on **any two** of the following : **6**
- 1) Social service activities done in N.C.C.
 - 2) Different types of camps in N.C.C.
 - 3) Characteristics of 7.62 mm LMG.

4. Write a detail note on the planning of cycle expedition. 5

OR

Describe in detail the leadership traits.

5. Describe the benefits of N.C.C. training. 5

मराठी रूपांतर
(मुले)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५

- १) एन्.सी.सी. झेंड्या मधील तांबडा रंग _____ दर्शवितो.
अ) आर्मी ब) नेव्ही क) एअर-फोर्स ड) बी.एस्.एफ्.
- २) महाराष्ट्र एन्.सी.सी. डायरेक्टरेट मध्ये _____ ग्रुप हेडक्वार्टर्स आहेत.
अ) ८ ब) ७ क) ६ ड) ५
- ३) 7.62 mm SLR च्या मॅगझीनची क्षमता _____ राउंड्स आहे.
अ) ३० ब) २८ क) २० ड) १८
- ४) 'रक्तदान' हा _____ चा एक घटक आहे.
अ) ड्रील ब) मॅप रिडिंग क) ऍडव्हेंचर ट्रेनिंग ड) समाज सेवा
- ५) _____ हे एन्.सी.सी. चे ध्येय वाक्य आहे.
अ) युनिटी अँड डिसीप्लिन ब) युनिटी
क) डिसीप्लिन ड) यापैकी एकही नाही

२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४

- १) फायरिंगच्या पोजीशन्स लिहा.
२) रक्तदानासाठी आवश्यक पात्रता लिहा.
३) समाज सेवेचे उद्देश लिहा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६

- १) एन्.सी.सी. मध्ये केली जाणारी समाज सेवेची कार्ये.
२) एन्.सी.सी. मधील वेगवेगळ्या प्रकारचे कॅम्पस्.
३) 7.62 mm एल्.एम्.जी. ची वैशिष्ट्ये.

४. सायकल एक्सपिडिशनचे नियोजन यावर सविस्तर टीप लिहा. ५

किंवा

नेतृत्वाचे मूलभूत गुण सविस्तर स्पष्ट करा.

५. एन्.सी.सी. ट्रेनिंगचे फायदे सविस्तर लिहा. ५

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
Paper – I : MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Old)
(Girls)

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014

Max. Marks : 25

Time :3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : **5**
 - 1) A red colour in N.C.C. flag shows for
a) Army b) Navy c) Air-force d) BSF
 - 2) There are _____ group headquarters in Maharashtra N.C.C. directorate.
a) 8 b) 7 c) 6 d) 5
 - 3) The magazine capacity of 7.62 mm SLR is _____ rounds.
a) 30 b) 28 c) 20 d) 18
 - 4) 'Blood donation' is a part of _____
a) Drill b) Map reading
c) Adventure training d) Social service
 - 5) The motto of N.C.C. is _____
a) Unity and Discipline b) Unity
c) Discipline d) None of these

2. Attempt **any two** of the following questions : **4**
 - 1) Write down the positions of firing.
 - 2) Write down the eligibility conditions for blood donation.
 - 3) Write down the aims of social service.

3. Write short notes on **any two** of the following : **6**
 - 1) Man management.
 - 2) Different types of camps in N.C.C.
 - 3) Characteristics of 7.62 mm LMG.

4. How will you help to the civil authorities at the time of natural calamities ? 5

OR

Describe in detail the leadership traits.

5. Describe in detail the civil defence services. 5

मराठी रूपांतर
(मुली)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५

- १) एन्.सी.सी.झेंड्या मधील तांबडा रंग _____ दर्शवितो.
अ) आर्मी ब) नेव्ही क) एअर-फोर्स ड) बी.एस्.एफ्.
- २) महाराष्ट्र एन्.सी.सी. डायरेक्टरेट मध्ये _____ ग्रुप हेडक्वार्टर्स आहेत.
अ) ८ ब) ७ क) ६ ड) ५
- ३) 7.62 mm SLR च्या मॅगझीनची क्षमता _____ राउंड्स आहे.
अ) ३० ब) २८ क) २० ड) १८
- ४) 'रक्तदान' हा _____ चा एक घटक आहे.
अ) ड्रील ब) मॅप रिडिंग क) ऍडव्हेंचर ट्रेनिंग ड) समाज सेवा
- ५) _____ हे एन्.सी.सी. चे ध्येय वाक्य आहे.
अ) युनिटी अँड डिसीप्लिन ब) युनिटी
क) डिसीप्लिन ड) यापैकी एकही नाही

२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४

- १) फायरिंगच्या पोजीशन्स लिहा.
२) रक्तदानासाठी आवश्यक पात्रता लिहा.
३) समाज सेवेचे उद्देश लिहा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६

- १) मॅन मॅनेजमेंट
२) एन्.सी.सी. मधील वेगवेगळ्या प्रकारचे कॅम्पस्
३) 7.62 mm एल्.एम्.जी. ची वैशिष्टे.

४. नैसर्गिक आपत्तीच्या वेळी तुम्ही प्रशासनास कशी मदत कराल ? ५

किंवा

नेतृत्वाचे मूलभूत गुण सविस्तर स्पष्ट करा.

५. नागरी संरक्षण सेवा सविस्तर लिहा. ५

SLR-A – 58

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
OPT. MUSIC (Old)
Paper – I : Hindustani Classical Music

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Total Marks : 25

1. योग्य पर्याय निवडून लिहा 5
- 1) राग भैरवचा थाट _____ आहे.
अ) भैरव ब) काफी क) कल्याण ड) तोडी
- 2) राग भीमपलास मध्ये _____ व _____ हे स्वर कोमल आहेत.
अ) ग, ध ब) ग, नि क) रे, ध ड) रे, नि
- 3) भक्तीगीताच्या साथीसाठी _____ ताल वाजवितात.
अ) गिताळ ब) केरवा क) भजनी ड) दादरा
- 4) ए आर रहमान हे प्रसिद्ध _____ आहेत.
अ) निवेदक ब) लेखक क) संगीतकार ड) शास्त्रीय तबला वादक
- 5) ताळ एकतालाच्या _____ मात्रा आहेत.
अ) सोल ब) बारा क) चार ड) सहा
2. व्याख्या लिहा (कोणत्याही तीन) : 6
- 1) श्रुती
2) वर्ज्य स्वर
3) गीतवर्ण
4) थाट
5) गत

P.T.O.

3. अ) राग भैरव किंवा वृंदावनी सारंगची शास्त्रीय माहिती लिहा. 2
ब) ताल चौताळ ठेकाबोल सह माहिती लिहा. 2
4. वाद्यसंगीतातील आलाप, जोड, झाल याबाबत माहिती द्या. 5
किंवा
राग भैरवच्या छोट्या ख्यालाचे स्वरलेखन करा.
5. पं.वि.दि. पळुस्कर यांचे जीवनचरित्र लिहा. 5
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) (Old Course) Examination, 2014
OPT. SOCIOLOGY (Paper – I)
Introduction to Sociology

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All** questions are **compulsory**.
2) **Figures to the right** indicate **full** marks.

1. Multiple Choice Questions.

10

I) Who is father of Sociology ?

- A) Herbert Spencer B) Auguste Comte
C) Emile Durkhiem D) Max Weber

II) Sociology is a _____ Science.

- A) Social B) Ideal C) Physical D) Natural

III) The culture not seen and touch is called _____ culture.

- A) Material B) Heridity C) Non-Material D) All above

IV) Which of the following is the first step of scientific method used in Sociology ?

- A) Data collection B) Generalization
C) Formulation of Hypothesis D) Formulation of problem

V) To maintain the continuity of the society is basic social function of

- A) Religion B) Family C) Caste D) Education

VI) Human Society is basically a web of _____ relationships.

- A) Economic B) Individual C) Social D) Cultural

VII) In which University sociology started for the first time in India ?

- A) Mumbai B) Lucknow C) Kanpur D) Andhra

VIII) Who said, 'Man is Social Animal' ?

- A) Weber B) Plato C) Durkhiem D) Aristotle

IX) Which of the following is basic elements of social structure ?

- A) Status and Role B) Groups and Subgroups
C) Values and Norms D) All above

X) _____ territory is the characteristic feature of the community.

- A) Small B) Definite C) Changing D) Large

2. Write short answer of **any four** :

8

I) What are the functions of Education ?

II) What are the elements of Social structure ?

III) Which are the major stages of scientific method in Sociology ?

IV) What is Role ?

V) What are the functions of culture ?

VI) What are the distinctive characteristics of family ?

3. Write short notes on **any four** :

12

I) Cultural Ethnocentrism

II) Scope of Sociology

III) Characteristics of Social Institution

IV) Concept of Community

V) Characteristics of culture

VI) Functions of Religion.

4. A) Define Society and explain its characteristics.

10

OR

B) Define family and explain its functions.

5. Define Sociology and explain its subject matter.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) समाजशास्त्राचे जनक कोण आहेत ?
अ) हर्बर्ट स्पेन्सर ब) ऑगस्ट कॉम्ट क) एमिल डरखिम ड) मॅक्स वेबर
- II) समाजशास्त्र हे एक _____ शास्त्र आहे.
अ) सामाजिक ब) आदर्शात्मक क) भौतिक ड) नैसर्गिक
- III) प्रत्यक्ष न दिसणाऱ्या व स्पर्श न करता येणाऱ्या संस्कृतीला _____ म्हणतात.
अ) भौतिक ब) आनुवंशिक क) अभौतिक ड) वरील सर्व
- IV) खालीलपैकी समाजशास्त्राच्या वैज्ञानिक पद्धतीतील पहिली पायरी कोणती ?
अ) तथ्य संकलन ब) सामान्यीकरण
क) गृहितकृत्याची निर्मिती ड) समस्यासूत्रण
- V) समाजाचे सातत्य टिकविणे हे _____ चे मूलभूत सामाजिक कार्य आहे.
अ) धर्म ब) कुटुंब क) जात ड) शिक्षण
- VI) मानवी समाज हे मूलतः _____ संबंधाचे जाळे असते.
अ) आर्थिक ब) वैयक्तिक क) सामाजिक ड) सांस्कृतिक
- VII) भारतातील कोणत्या विद्यापिठात सर्वप्रथम समाजशास्त्र हा विषय सुरु झाला ?
अ) मुंबई ब) लखनऊ क) कानपूर ड) आंध्र
- VIII) 'मनुष्य हा समाजशील प्राणी आहे' असे कोणी म्हटले ?
अ) वेबर ब) प्लेटो क) डरखिम ड) ऑरिस्टॉटल

Seat No.	
-------------	--

**B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
ECONOMICS Paper – I (Optional) (Old)
Indian Economy**

Day and Date : Friday, 28-3-2014

Max.Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative :

10

- 1) _____ is the main stay of Indian economy.
 - a) Agriculture
 - b) Industry
 - c) Trade
 - d) Transport
- 2) The agricultural finance is classified into _____ parts.
 - a) Five
 - b) Four
 - c) Three
 - d) Two
- 3) The period of India's second five year plan was
 - a) 1951-56
 - b) 1956-61
 - c) 1961-67
 - d) 1991-96
- 4) India's _____ five year plan was industry intensive.
 - a) First
 - b) Second
 - c) Third
 - d) Fourth
- 5) LPG model for development is propounded by
 - a) Pandit Nehru
 - b) Dr. D. R. Gadgil
 - c) Dr. A.P.J. Abdul Kalam
 - d) Dr. Manmohan Singh
- 6) In India land development banks' launched in
 - a) 1920
 - b) 1950
 - c) 1951
 - d) 1961
- 7) New economic policy started in India in the year of
 - a) 1991
 - b) 1993
 - c) 1995
 - d) 1997

- 8) 2002-07 was the period of _____ five year plan.
a) Ninth b) Tenth c) Eleventh d) Fifth
- 9) Konkan is famous for production of _____ in Maharashtra.
a) Sugar cane b) Grape
c) Alfanso Mango d) Cotton
- 10) Western Maharashtra is famous for _____ industries.
a) Sugar b) Cotton c) Oil seeds d) All above

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) What is unproductive loans ?
- 2) State the sources of agricultural credit.
- 3) State the meaning of industrialization.
- 4) What is liberalization ?
- 5) State the period of short term loans.
- 6) What is long term loans ?

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- 1) Role of small scale industry.
- 2) Measures for reducing the defects of agricultural marketing.
- 3) Role of industrilization.
- 4) Objectives of the 10th plan.
- 5) LPG model of development.
- 6) Problems of horticulture.

4. Answer **any one** long type question of the following :

10

A) Explain the problems of small scale industries in Indian Economy.

OR

B) Explain the problems of Maharashtraian sugar industry.

5. Explain the place of agriculture in Indian Economy.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत।
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात।

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) भारतीय अर्थ व्यवस्थेचा मुख्य आधार _____ हा आहे.
अ) शेती ब) उद्योग क) व्यापार ड) वाहतूक
- २) कृषी कर्ज पुरवठ्याचे _____ भागात वर्गीकरण केले जाते.
अ) पाच ब) चार क) तीन ड) दोन
- ३) भारताच्या दुसऱ्या पंचवार्षिक योजनेचा काळावधी हा _____ होता.
अ) १९५१-५६ ब) १९५६-६१ क) १९६१-६७ ड) १९९१-९६
- ४) भारताची _____ योजना ही उद्योग प्रधान होती.
अ) पहिली ब) दुसरी क) तिसरी ड) चौथी
- ५) विकासाचे एल.पी.जी.प्रतिमान _____ यांनी मांडले.
अ) पंडित नेहरू ब) डॉ. डी.आर. गाडगीळ
क) डॉ. ए.पी.जे.अब्दुल कलाम ड) डॉ. मनमोहन सिंह
- ६) भारतात सन _____ मध्ये भूविकास बँकाना सुरुवात झाली.
अ) १९२० ब) १९५० क) १९५१ ड) १९६१
- ७) भारतात नविन आर्थिक धोरण _____ या वर्षी सुरु झाले.
अ) १९९१ ब) १९९३ क) १९९५ ड) १९९७
- ८) _____ पंचवार्षिक योजनेचा काळावधी हा २००२ ते २००७ असा होता.
अ) नवव्या ब) दहाव्या क) अकराव्या ड) पहिल्या
- ९) महाराष्ट्राचा कोंकण विभाग हा _____ उत्पादनासाठी प्रसिद्ध आहे.
अ) ऊस ब) द्राक्षे क) हापूस आंबा ड) कापूस
- १०) पश्चिम महाराष्ट्र _____ कारखानदारी साठी प्रसिद्ध आहे.
अ) साखर ब) कापड
क) तेळबीया ड) वरील सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) :

८

- १) अनुत्पादक कर्जे म्हणजे काय ?
- २) कृषीवित्त पुरवठ्याचे मार्ग सांगा.
- ३) औद्योगिकीकरणाचा अर्थ सांगा.
- ४) उदारीकरण म्हणजे काय ?
- ५) अल्प मुदती कर्जाचा काळावधी सांगा.
- ६) दीर्घ मुदती कर्जे म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) लघु उद्योगांची भूमिका.
- २) शेतमाळ विक्रीव्यवस्थेतील दोष दूर करण्या साठी उपाय.
- ३) औद्योगिकीकरणाची भूमिका.
- ४) १० व्या योजनेची उद्दिष्ट्ये.
- ५) विकासाचे एल.पी.जी. प्रारूप.
- ६) उद्यानविद्या व्यवसायाच्या समस्या.

४. पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा :

१०

अ) भारतीय अर्थ व्यवस्थेतील लघु उद्योगांच्या समस्या स्पष्ट करा.

किंवा

ब) महाराष्ट्रातील साखर उद्योगाच्या समस्या स्पष्ट करा.

५. भारतीय अर्थ व्यवस्थेतील शेतीचे स्थान स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
OPT. ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Paper – I) (Old)
Political and Cultural History of Ancient India up to 650 A.D.

Day and Date : Friday, 28-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select the appropriate word. 10
- 1) Incarnation stories of Gautama Buddha are known as
A) Jatakakata B) Vedsamhita C) Religion stories D) Brihatkatha
 - 2) _____ was the first Tirthankar of Jain religion.
A) Rishabhdev B) Parshwanath C) Mahavir D) Neminath
 - 3) 'Indica' was written by
A) Pliny B) Fa-hien C) Tolemy D) Megasthenes
 - 4) _____ was the name of the father of Samrat Ashoka.
A) Chandragupta B) Bindusar
C) Ajatshatru D) Dhananand
 - 5) Chandragupta Maurya took Sallekhana at
A) Vidisha B) Kundgram C) Shravanbelgola D) Ramtek
 - 6) Samudragupta was the disciple of _____ God.
A) Shiva B) Vishnu C) Surya D) None of these
 - 7) "Shakari" was the another name of King
A) Chandragupta I B) Chandragupta II
C) Samudragupta D) None of these

- 8) _____ Chinese traveller visited India in Gupta period.
A) Fa-hien B) Hiuentasang C) Itsing D) None of these
- 9) _____ was the name of the sister of Harshavardhan.
A) Rajashri B) Kosaldevi C) Nagnika D) Prabhavatigupta
- 10) _____ is the last King of Ancient Indian History.
A) Kanishka B) Harshavardhan
C) King Hal D) Pulkeshi – I

2. Write short answers on **any four** of the following. **8**

- 1) Name of the two Sects of Jain religion.
- 2) What are the Chief religious book's of the Buddha religion ?
- 3) Which organisation used to assist the Mauryan King ?
- 4) Give an account of economic condition under the Gupta's.
- 5) State the social life in Gupta age.
- 6) Give in detail the central administrative system of Harshavardhan.

3. Short notes (**any four**). **12**

- 1) Rise of Buddhism.
- 2) Triratne in Jain religion.
- 3) Third Buddhist Council.
- 4) Battle of Kalinga.
- 5) Gupta coins.
- 6) Art and architecture in Gupta period.

4. Explain the teachings of Buddhism. **10**

OR

Discuss the main features of the administration of Chandragupta Maurya.

5. Evaluate the work of Samrat Harshavardhan. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) गौतमबुद्धांच्या जन्मकथा _____ म्हणून ओळखल्या जातात.
अ) जातककथा ब) वेदसंहिता क) धार्मिककथा ड) ब्रह्मकथा
- 2) जैन धर्मातील _____ हे पहिले तिर्थंकर होत.
अ) ऋषभदेव ब) पार्श्वनाथ क) महावीर ड) नेमीनाथ
- 3) 'इंडिका' हा ग्रंथ _____ यानी लिहला.
अ) प्लिनी ब) फाहीयान क) टॉलेमी ड) मेगॅस्थेनिस
- 4) सम्राट अशोकांच्या वडिलाचे नाव _____ असे होते.
अ) चंद्रगुप्त ब) बिन्दुसार क) अजातशत्रु ड) धनानंद
- 5) चंद्रगुप्त मौर्याने _____ येथे सल्लेखना घेतली.
अ) विदीशा ब) कुंदग्राम क) श्रवणबेळगोळ ड) रामटेक
- 6) समुद्रगुप्त हा _____ देवाचा उपासक होता.
अ) शिव ब) विष्णु क) सूर्य ड) यापैकी नाही
- 7) 'शकारी' हे _____ राजाचे दुसरेनाव होतो.
अ) चंद्रगुप्त पहिला ब) चंद्रगुप्त दुसरा क) समुद्रगुप्त ड) यापैकी नाही
- 8) _____ चिनी प्रवाशाने गुप्तकाळात भारताला भेट दिलेली होती.
अ) फाहीयान ब) ह्युएनत्संग क) इत्सींग ड) यापैकी नाही

9) सम्राट हर्षवर्धनच्या बहिणीचे नाव _____ होते.

अ) राजश्री ब) कोसलदेवी क) नागणिका ड) प्रभावतीगुप्ता

10) प्राचीन भारतीय इतिहासातील शेवटचा राजा _____ होय.

अ) कनिष्क ब) हर्षवर्धन क) राजा हाल ड) पुलकेशी पहिला

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

8

- 1) जैन धर्मातील दोन पंथाची नावे लिहा.
- 2) बौद्ध धर्मातील प्रमुख धार्मिक ग्रंथ कोणते ?
- 3) मौर्य राजाना राज्यकारभारात कोणती संस्था सहकार्य कारणे असे ?
- 4) गुप्त कालीन आर्थिक जीवनाची माहिती लिहा.
- 5) गुप्त कालीन सामाजिक जीवन विशद करा.
- 6) हर्षवर्धनाच्या केंद्रीय प्रशासनाची माहिती द्या.

३. टिपा लिहा.

12

- 1) बौद्ध धर्माचा उदय.
- 2) जैन धर्माची त्रिरत्ने.
- 3) तिसरी बौद्ध धर्म परिषद.
- 4) कर्लीगाचे युद्ध.
- 5) गुप्तकालीन नाणी.
- 6) गुप्त कालीन कला व स्थापत्य.

४. बौद्ध धर्माची शिकवण स्पष्ट करा.

10

किंवा

चंद्रगुप्त मौर्याच्या प्रशासन व्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

५. सम्राट हर्षवर्धनाच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.

10

SLR-A – 67

Seat
No.

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
KANNADA (Optional) (Paper – II)
Modern Prose – 1

Day and Date : Tuesday, 6-5-2014

Max.Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

ಸೂಚನೆ: ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ:

10

1) ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ವ್ಯಕ್ತಿ _____

ಅ) ಕಣವಿ

ಆ) ಪಂಪ

ಇ) ಕಾರಂತ

ಈ) ಭೈರಪ್ಪ

2) ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವ – ಇದೊಂದು _____

ಅ) ನಾಟಕ

ಆ) ಹಾಡು

ಇ) ಮಹಾಕಾವ್ಯ

ಈ) ಕಾದಂಬರಿ

3) “ಮೂಕಜ್ಜಿಯ ಕನಸುಗಳು” ಇದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ _____

ಅ) ನೋಬೆಲ್

ಆ) ಜ್ಞಾನಪೀಠ

ಇ) ಸಮ್ಮಾನ್

ಈ) ಅಕ್ಷರ

4) ಲೇಖಕರಿಗೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದವನು _____

ಅ) ಬಟ್ಟ

ಆ) ನಿಂಗ

ಇ) ಗೋಪಾಲಯ್ಯ

ಈ) ಹೆಗಡೆ

5) ಹುಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದದ್ದು _____

ಅ) ಹಗ್ಗದಿಂದ

ಆ) ಬೋನಿನಿಂದ

ಇ) ಜಾಲದಿಂದ

ಈ) ಕೈಯಿಂದ

6) ತೋಟವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿ _____

ಅ) ಆನೆ

ಆ) ನಾಯಿ

ಇ) ಕುರಿ

ಈ) ಜಿರಳೆ

7) ಗೋಪಾಲಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ _____

ಅ) ಶಂಕರಿ

ಆ) ರಾಮಮ್ಮ

ಇ) ಗಂಗಾ

ಈ) ತುಳಸಿ

8) “ಹಳ್ಳಿಯ ಚಹಾ ಹೊಟೇಲುಗಳು” - ಲೇಖಕರು _____

ಅ) ಚಂಪಾ

ಆ) ಎನ್ನೆ

ಇ) ಸಿಂಪಿ

ಈ) ಬಿದ್ದಿ

P.T.O.

9) “ಕಾಯಿಲೆಗಳು” ಎಂದರೆ _____

ಅ) ಹಾಸ್ಯ ಆ) ಜಡ್ಡು ಇ) ಹಣ್ಣು ಈ) ಇಲಿ

10) ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಒಟ್ಟು ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ _____

ಅ) ಹತ್ತು ಆ) ಒಂಭತ್ತು ಇ) ಎಂಟು ಈ) ಐದು

2. ಐದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಏಕೆ ನಡೆದಿದ್ದರು ?
- 2) ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಯಾರ ಭಯ ಇತ್ತು ?
- 3) ಗೋಪಾಲಯ್ಯ ಕಾರಂತರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಉಪಚರಿಸಿದರು ?
- 4) ರೈಲಿನ ಅನುಭವಗಳು ಹೇಗಿರುತ್ತವೆ ?
- 5) ಹಳ್ಳಿಯ ಚಹಾ ಹೊಟೇಲಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಸಿಗುತ್ತದೆ ?
- 6) ನೆಗಡಿಯಿಂದ ಆಗುವ ತೊಂದರೆಗಳು.

3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ:

10

- 1) ಶಂಕರಿಯ ದುಃಖದ ಕಾರಣ.
- 2) ಬಟ್ಟನ ಸ್ವಭಾವ.
- 3) ಹುಲಿ ಹಿಡಿದ ಪ್ರಸಂಗ.

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಗೋಪಾಲಯ್ಯ-ಶಂಕರಿ ಇವರು ಲೇಖಕರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.
- 2) “ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ದೀಪ” - ಇದರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಆಡುವ ಆಟವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

5. ಹಳ್ಳಿಯ ಚಹಾ ಹೊಟೇಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಚರ್ಚೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

SLR-A – 71

Seat
No.

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
Opt. KANNADA (Paper – III)
Medieval and Modern Kannada Poetry and Drama

Day and Date : Wednesday, 7-5-2014

Max.Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಜಾತಿಹೀನನ ಮನೆಯ _____ ತಾ ಹೀನವೇ.

- 1) ಬತ್ತಿ 2) ಹತ್ತಿ 3) ಜ್ಯೋತಿ 4) ಚಪಾತಿ

2) ಸರ್ವಜ್ಞನ ಊರು ಅಬ್ಬಲೂರು _____ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ.

- 1) ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ 2) ಬೀದರ 3) ಧಾರವಾಡ 4) ಹಾವೇರಿ

3) ಸರ್ವಜ್ಞನನ್ನು ಹೋಲುವ ತೆಲುಗು ಕವಿ _____

- 1) ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ 2) ವೇಮನ
3) ವೀರೇಶಲಿಂಗಂ ಪಂತಲು 4) ನನ್ನಯ್ಯ

4) ಸರ್ವಜ್ಞ ಬರೆದ ಸಾಹಿತ್ಯ _____

- 1) ತ್ರಿಪದಿ 2) ಷಟ್ಪದಿ 3) ತತ್ವಪದ 4) ಚಂಪೂ

5) ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲನೇ ವಚನಕಾರ _____

- 1) ಬಸವಣ್ಣ 2) ಸರ್ವಜ್ಞ
3) ದಾಸಿಮಯ್ಯ 4) ಚೌಡಯ್ಯ

6) ಬಕ ನಾಟಕದ ಲೇಖಕ _____

- 1) ಕುವೆಂಪು 2) ಎಂ. ಎಸ್. ಕೆ. ಪ್ರಭು
3) ಪ್ರಭುಶಂಕರ 4) ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು

7) ಬಕ ಯಾವ ಊರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ?

- 1) ಏಕಚಕ್ರನಗರ 2) ಅಯೋಧ್ಯ 3) ಹಸ್ತಿನಾಪುರ 4) ವಾರಣಾಸಿ

P.T.O.

8) ಕುಂತಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ?

- 1) 101 2) 5 3) 8 4) 10

9) ಬಕಾಸುರ ಒಬ್ಬ _____

- 1) ಪ್ರಾಣಭಕ್ಷಕ 2) ನರಭಕ್ಷಕ 3) ಪಕ್ಷಿಭಕ್ಷಕ 4) ಅನ್ನಭಕ್ಷಕ

10) ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲನೇ ನಾಟಕ _____

- 1) ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ 2) ಯಯಾತಿ
3) ಮಿತ್ರವಿಂದಾ ಗೋವಿಂದ 4) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ

2. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವಿಚಾರ.
2) ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಬೋಧೆ.
3) ರಾಜ.

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಮನುಷ್ಯರು ಬುದ್ಧಿವಂತರಾಗ್ಗಿರೋ ಲಕ್ಷಣ ಕಾಣಿಸಿದೆ.
2) ಬದುಕೋ ಅಧಿಕಾರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇದೆ.
3) ಊರಿಗೆ ದಾರಿಯನಾರು ತೋಡಿದರೇನು ?

4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಂಗದ ವಿಚಾರ ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
2) ಬಕ ಏಕಚಕ್ರನಗರಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

5. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ :

10

ವರ್ತಕರ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
OPT. ECONOMICS (Paper – III)
Demography

Day and Date: Wednesday, 7-5-2014

Total Marks: 50

Time: 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) The concept of demography first used by
A) Achile Goylord B) Malthus
C) Frank Lorimer D) Dalton
 - 2) The study of population is concerned with
A) Economics B) Sociology
C) Geography D) Above all
 - 3) _____ was Commissioner of 1951 census.
A) Dr. R. A. Gopalswami B) C. Chandramawali
C) J. K. Bantiya D) Dr. Swaminathan
 - 4) The International Institute for study of population was established 1956 in
A) Delhi B) New York C) Mumbai D) London
 - 5) According to Malthus Food Production is increase _____ ratio.
A) Geometric B) Stable C) Arithmetic D) None of these
 - 6) Indian population is
A) Optimum B) Over C) Low D) Very low
 - 7) According to the theory of demographic transition the third stage is
A) High birth rate and high death rate
B) Low birth rate and low death rate
C) High birth rate and low death rate
D) None of these

8) _____ is the equation of Crude Birth Rate.

A) $CBR = \frac{B}{P} \times K$

B) $CBR = \frac{D}{P} \times K$

C) $CBR = \frac{L}{P} \times K$

D) None of these

9) _____ is the equation of Age Specific Birth Rate.

A) $ASBR = \frac{S_i}{T_i} \times K$

B) $ASBR = \frac{B}{P} \times K$

C) $ASBR = \frac{b_i}{P_i} \times K$

D) None of these

10) In present position India is _____ stage in population transition.

A) First

B) Second

C) Third

D) Fourth

2. Write short answer of following questions (**any four**) :

8

- 1) What is population census ?
- 2) What is optimum population ?
- 3) State the second stage of demographic transition.
- 4) Explain the Frank Lorimer's definition of demography.
- 5) What is Death Rate ?
- 6) What is Gross Reproduction Rate ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Economic factors affecting on fertility.
- 2) Demography and sociology.
- 3) Demerits of civil registration system.
- 4) Merits of demographic survey's.
- 5) Characteristics of over population.
- 6) Net Reproduction Rate.

4. Answer **any one** long type question on the following :

10

A) Explain the theory of demographic transition

OR

B) Discuss the post independence development of population studies in India.

5. Discuss the interrelationship between population studies and other disciplines.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ यांनी प्रथम लोकसंख्याशास्त्र हि संज्ञा वापरली.
अ) अचिले गॉयलार्ड ब) माल्थस क) फ्रँक लोरिमर ड) डाल्टन
- २) लोकसंख्येचा अभ्यास _____ शी संबंधित आहे.
अ) अर्थशास्त्र ब) समाजशास्त्र क) भूगोल ड) वरील सर्व
- ३) _____ हे सन १९५१ च्या जनगणनेचे आयुक्त होते.
अ) डॉ. आर. ए. गोपालस्वामी ब) सी. चंद्रमौळी
क) जे. के. बांठीया ड) डॉ. स्वामीनाथन्
- ४) सन १९५६ मध्ये लोकसंख्या अभ्यासाकरिता आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील संस्था _____ येथे स्थापन करण्यात आली.
अ) दिल्ली ब) न्यूयॉर्क क) मुंबई ड) लंडन
- ५) माल्थसच्या मते अन्नधान्याचे उत्पादन _____ श्रेणीने होते.
अ) भूमिती ब) स्थीर क) गणिती ड) यापैकी नाही
- ६) भारताची लोकसंख्या _____ आहे.
अ) पर्याप्त ब) अतिरीक्त क) कमी ड) अतिशय कमी
- ७) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांतानुसार तिसरा टप्पा म्हणजे
अ) उच्च जननदर - उच्च मृत्यूदर ब) कमी जननदर - कमी मृत्यूदर
क) उच्च जननदर - कमी मृत्यूदर ड) यापैकी नाही
- ८) _____ हे ढोबळ जननदराचे सूत्र आहे.
अ) $CBR = \frac{B}{P} \times K$ ब) $CBR = \frac{D}{P} \times K$
क) $CBR = \frac{L}{P} \times K$ ड) यापैकी नाही

९) _____ हे वयोसापेक्ष जननदराचे सूत्र आहे.

अ) $ASBR = \frac{S_i}{T_i} \times K$

ब) $ASBR = \frac{B}{P} \times K$

क) $ASBR = \frac{b_i}{P_i} \times K$

ड) यापैकी नाही

१०) भारत सध्या लोकसंख्या संक्रमणाच्या _____ अवस्थेत आहे.

अ) पहिल्या

ब) दुसऱ्या

क) तिसऱ्या

ड) चौथ्या

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) जनगणना म्हणजे काय ?
- २) पर्याप्त लोकसंख्या म्हणजे काय ?
- ३) लोकसंख्या संक्रमणाचा दुसरा टप्पा सांगा.
- ४) लोकसंख्या शास्त्राची फ्रँक लोरीमर यांची व्याख्या सांगा.
- ५) मृत्यूदर म्हणजे काय ?
- ६) स्थूल प्रजननदर म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) जननावर परिणाम करणारे आर्थिक घटक.
- २) लोकसंख्याशास्त्र आणि समाजशास्त्र.
- ३) मुलकी नोंदणी पद्धतीचे दोष.
- ४) लोकसंख्याविषयक पाहणीचे गुण.
- ५) अतिरीक्त लोकसंख्येची लक्षणे.
- ६) शुद्ध प्रजनन दर.

४. पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा :

१०

अ) 'लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांत' स्पष्ट करा.

किंवा

ब) स्वातंत्र्योत्तर काळातील लोकसंख्या अभ्यासाच्या विकासाची चर्चा करा.

५. लोकसंख्या अभ्यास आणि इतर शास्त्रे यांमधील आंतरसंबंधाची चर्चा करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
LOGIC (I.D.S.)
Traditional Logic

Day and Date: Saturday, 10-5-2014

Max. Marks : 50

Time: 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**
- 1) Logic is _____ science.
(Empirical, Positive, Political, Normative)
 - 2) Relation between premise and conclusion is called _____
(Validity, Truth, Falsity, None of these)
 - 3) Only one premise is sufficient for drawing conclusion in
(Syllogism, Dilemma, Hypothetical inference, Conversion)
 - 4) There is _____ opposition between 'A' and 'O'.
(Contrary, Contradictory, Subcontrary, Subaltern)
 - 5) 'White and non-white' are _____ terms.
(Contrary, Contradictory, Subcontrary, Subaltern)
 - 6) _____ sentence is called proposition.
(Assertive, Interrogative, Imperative, Exclamatory)
 - 7) Particular to general is _____ process.
(Syllogism, Conversion, Obversion, Inductive)
 - 8) Universal affirmative is also called
(A, E, I, O)
 - 9) Both terms are undistributed in _____ proposition.
(A, E, I, O)
 - 10) There must be only _____ terms in a syllogism.
(2, 3, 4, 5)

2. Attempt **any four** of the following : **8**
- 1) What inferences by opposition of propositions can be drawn from the proposition, “All metals are melted” ?
 - 2) What inferences by opposition of propositions can be drawn from the proposition, “No dog is barking” ?
 - 3) Convert the proposition – “Some fishes are flying”.
 - 4) Convert the proposition – “Some tigers are not laughing”.
 - 5) Obvert the proposition – “All judges are corrupt”.
 - 6) Obvert the proposition – “Some logicians are philosophers”.
3. Write short notes (**any 4**) : **12**
- 1) Nature of inference.
 - 2) Contrary terms.
 - 3) Immediate inference.
 - 4) Deductive inference.
 - 5) Uses of logic.
 - 6) Distribution of terms.
4. Explain the fourfold scheme of propositions. **10**

OR

Test the validity of the following categorical syllogism :

- 1) All lawyers are liars
No student is liar
Therefore, No student is lawyer.
 - 2) Some teachers are honest
Some teachers are rich
Therefore, some rich persons are honest.
5. Test the validity of the following hypothetical syllogism. **10**
- 1) If Ramesh is hindu then he is religious
Ramesh is hindu
Therefore, He is religious.
 - 2) If Mangoes are yellow then they are ripe
Mangoes are not ripe
Therefore, Mangoes are not yellow.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा. १०
- १) तर्कशास्त्र हे _____ शास्त्र आहे.
(अनुभवात्मक, वस्तुनिष्ठ, राजकीय, आदर्शनिष्ठ)
- २) आधारविधान आणि निष्कर्ष यातील संबंधाला _____ असे म्हणतात.
(युक्तता, सत्यता, असत्यता, यापैकी नाही)
- ३) _____ मध्ये निष्कर्ष निष्पन्न करण्याकरिता केवळ एक आधारविधान पुरेसा आहे.
(संविधान, उभयापत्ती, अनुलंब संविधान, परिवर्तन)
- ४) 'A' आणि 'O' मध्ये _____ प्रतियोग आहे.
(विरोध, व्याधात, उपविरोध, उपनिदान)
- ५) 'श्वेत आणि अश्वेत' ही _____ पदे होत.
(विरोधी, व्याधाती, उपविरोधी, उपनिदान)
- ६) _____ वाक्याला विधान म्हणतात.
(निवेदक, प्रश्नार्थक, आदेशात्मक, उद्गारवाचक)
- ७) विशिष्टाकडून सामान्याकडे ही _____ प्रक्रिया आहे.
(संविधान, परिवर्तन, प्रतिवर्तन, विगामी)
- ८) सामान्य आस्तिवाचीला _____ असेही म्हणतात.
(A, E, I, O)
- ९) _____ विधानमध्ये दोन्ही पदे अंशव्याप्त असतात.
(A, E, I, O)
- १०) संविधानामध्ये फक्त _____ पदे असतात.
(२, ३, ४, ५)

२. खालीलपैकी कोणतेही चार सोडवा : ८
- १) “सर्व धातू वितळणारे असतात” या विधानावरून कोणकोणती प्रतियोगी अनुमाने काढता येतील.
 - २) एकही कुत्रा भुंकणारा नाही” या विधानावरून कोणकोणती प्रतियोगी अनुमाने काढता येतील.
 - ३) “काही मासे उडणारे असतात” या विधानाचे परिवर्तन करा.
 - ४) “काही वाध हसणारे नाहीत” या विधानाचे परिवर्तन करा.
 - ५) “सर्व न्यायाधीश भ्रष्ट असतात” या विधानाचे परिवर्तन करा.
 - ६) “काही तर्कज्ञ तत्त्वज्ञ असतात” या विधानाचे परिवर्तन करा.
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
१) अनुमानाचे स्वरूप	४) निगामी अनुमान
२) विरोधी पदे	५) तर्कशास्त्राचे उपयोग
३) अव्यवहित अनुमान	६) पदांची व्याप्ती
४. विधानचतुष्टयी स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- खालील निरूपाधिक संविधानांची युक्तता तपासा.
- १) सर्व वकिल खोटे असतात.
एकही विद्यार्थी खोटे नाही.
म्हणून, एकही विद्यार्थी वकिल नाही.
 - २) काही शिक्षक प्रामाणिक असतात.
काही शिक्षक श्रीमंत असतात.
म्हणून, काही श्रीमंत व्यक्ति प्रामाणिक असतात.
५. खालील अनुलंब संविधानांची युक्तता तपासा. १०
- १) जर रमेश हिंदू असेल तर तो धार्मिक असेल.
रमेश हिंदू आहे.
म्हणून, रमेश धार्मिक आहे.
 - २) जर आंबे पिवले असतील ते पिकलेली असतील.
आंबे पिकलेली नाहीत.
म्हणून, आंबे पिवली नाहीत.

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
LOGIC (I.D.S.)
Modern Logic

Day and Date : Saturday, 10-5-2014

Max.Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**2) **Figures to the right indicate full marks.**1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10

- 1) Symbolic logic is also called _____ (Modern logic, Traditional logic, Science, Art).
- 2) Relation between premises and conclusion is called _____ (Truth, Falsity, Validity, None of these)
- 3) Compound propositions are of _____ kinds. (2, 3, 4, 5)
- 4) _____ is a logical constant. (p, q, r, \equiv)
- 5) _____ is a variable. (\supset , \cdot , r, v)
- 6) ' \vee ' this symbol is called _____ (Wedge, dot, Horseshoe, Curl)
- 7) Declarative sentence is called _____ (term, word, proposition, inference)
- 8) $(p \vee q) \cdot \sim p / \therefore q$ is _____ rule (M.P., H.S., M.T., D.S.)
- 9) $(p \cdot q) \equiv$ _____ ($((q \cdot p), (p \vee q), (p > q), (p \equiv q))$)
- 10) $\sim(\sim p \vee \sim q) \equiv$ _____ ($((p \vee q), (p \cdot q), (\sim p \vee \sim q), (\sim p \cdot \sim q))$)

2. Use the truth table method to decide whether the following statement forms are tautologous, contradictory or contingent. (**any 4**) 8

1) $(p \cdot q) \supset p$	2) $(p \vee q) \supset (q \vee p)$
3) $(p \supset q) \supset (\sim q \supset \sim p)$	4) $(\sim p \cdot q) \supset \sim(\sim p \supset \sim q)$
5) $(p \supset q) \vee (q \supset r)$	6) $(p \cdot \sim q) \cdot (p \supset q)$

3. Solve **any four** of the following : **12**

- 1) Equivalent proposition
- 2) Nature of truth table method
- 3) Kinds of connectives
- 4) Logical constants
- 5) Use dot system to convert $[p \cdot (q \supset r)] \supset (p \cdot q)$
- 6) Use polish notations to convert $p \supset (p \vee q)$.

4. Explain the subject matter of logic. **10**

OR

Construct formal proof of the following :

- 1) 1) $(p \supset q)$
- 2) $(r \supset s)$
- 3) $p / \therefore q \vee s$
- 2) 1) $\sim(p \supset q)$
- 2) $p \supset r / \therefore r$

5. Use the method of conditional proof or indirect proof to prove the following tautologies. **10**

- 1) $(p \vee q) \supset (\sim p \supset q)$
- 2) $[(p \supset q) \supset (q \supset r)] \supset (p \supset r)$.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

- १) सांकेतिक तर्कशास्त्राला _____ असेही म्हणतात. (आधुनिक तर्कशास्त्र, पारंपारिक तर्कशास्त्र, विज्ञान, कला)
- २) आधारविधाने आणि निष्कर्ष यातील संबंधाला _____ असे म्हणतात. (सत्यता, असत्यता, युक्तता, यापैकी नाही)
- ३) मिश्र विधानाचे _____ प्रकार आहेत. (२, ३, ४, ५)
- ४) _____ हे तार्किक अचर आहे. (p, q, r, ≡)
- ५) _____ हे चल आहे. (⊃, ∴, r, v)
- ६) 'v' ह्या चिन्हाला _____ म्हणतात. (व्हेज, डॉट, हॉर्सशू, कर्ली)
- ७) निवेदक वाक्याला _____ असे म्हणतात. (पद, शब्द, विधान, अनुमान)
- ८) $(p \vee q) \cdot \sim p \therefore q$ हा _____ नियम आहे. (विधायक विधी, सोपाधिक संविधान, निवेधक विधी, वैकल्पिक संविधान).
- ९) $(p \cdot q) \equiv$ _____ $((q \cdot p), (p \vee q), (p > q), (p \equiv q))$
- १०) $\sim(\sim p \vee \sim q) \equiv$ _____ $((p \vee q), (p \cdot q), (\sim p \vee \sim q), (\sim p \cdot \sim q))$

२. सत्यता कोष्टक पद्धतीचा अवलंब करून खालील विधानबंध सर्वतः सत्य, सर्वतः असत्य की, नैमित्तिक सत्यासत्य ते ठरवा (को. ४).

८

- १) $(p \cdot q) \supset p$
- २) $(p \vee q) \supset (q \vee p)$
- ३) $(p \supset q) \supset (\sim q \supset \sim p)$
- ४) $(\sim p \cdot q) \supset \sim(\sim p \supset \sim q)$
- ५) $(p \supset q) \vee (q \supset r)$
- ६) $(p \cdot \sim q) \cdot (p \supset q)$

३. खालीलपैकी कोणतेही चार सोडवा :

१२

- १) सममूल्य विधान
- २) सत्यता कोष्टक पद्धतीचे स्वरूप
- ३) संयोजकांचे प्रकार
- ४) तार्किक अचरे
- ५) बिंदू प्रणालीचा उपयोग करून $[p \cdot (q \supset r)] \supset (p \cdot q)$ चे रूपांतर करा
- ६) पोलिश चिन्हप्रणालीचा उपयोग करून $p \supset (p \vee q)$ चे रूपांतर करा.

४. तर्कशास्त्राचा अभ्यासविषय स्पष्ट करा.

१०

किंवा

खालील युक्तिवादांची आकारिक सिद्धता द्या.

- १) 1) $(p \supset q)$
- 2) $(r \supset s)$
- 3) $p / \therefore q \vee s$
- २) 1) $\sim (p \supset q)$
- 2) $p \supset r / \therefore r$

५. सोपाधिक किंवा अप्रत्यक्ष सिद्धता पद्धतीचा उपयोग करून खालील सत्य विधाने सिद्ध करा.

१०

- १) $(p \vee q) \supset (\sim p \supset q)$
- २) $[(p \supset q) \supset (q \supset r)] \supset (p \supset r)$.

Seat No.	
-------------	--

**B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
CO-OPERATION (I.D.S.)**

Day and Date : Saturday, 10-5-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B.: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) England has succeeded in _____ co-operative societies.
a) Dairy b) Consumers
c) Agricultural credit d) None of the above
 - 2) Vaikunthabhai Mehta National Institute of Co-operative Management and Research Institution is located at _____ in Maharashtra.
a) Pune b) Mumbai
c) Sangli d) Kolhapur
 - 3) The Co-operative Movement was first started in the world in _____.
a) Germany b) Denmark
c) India d) England
 - 4) The Second Co-operative Act was passed in India in
a) 1912 b) 1915
c) 1918 d) 1920
 - 5) H. Franz Schultze has formed a _____ society.
a) Foot Wear b) Sugar
c) Cloth d) None of the above
 - 6) All trading in cash is
a) Shultze principle b) Rochdale principle
c) Razaizen principle d) None of the above
 - 7) The poor people's committee in Germany was established by
a) Schultze b) Razaizen
c) Robert Owen d) None of the above

- 8) “Unity is strength” is fundamental principle of
- a) Co-operation
 - b) Government
 - c) Business
 - d) None of the above
- 9) _____ co-operative societies have been succeeded in Denmark.
- a) Dairy
 - b) Consumers
 - c) Agricultural Credit
 - d) None of the above
- 10) _____ is known as the Father of Co-operation.
- a) Robert Owen
 - b) Dr. William King
 - c) Razaizen
 - d) None of the above
2. Write short answer of the following (**any four**) : **8**
- a) State any two features of Razaizen societies.
 - b) Explain the meaning of Co-operation.
 - c) Discuss the any two benefits of Co-operation.
 - d) Explain the importance of Co-operation.
 - e) What is meant by Globalization ?
 - f) State any two features of co-operative movement in Denmark.
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- a) Government and Co-operation.
 - b) Agricultural Credit Co-operative Movement in Germany.
 - c) Consumers Co-operative Movement in England.
 - d) Recommendation of Vaidyanathan Committee.
 - e) Globalization and challenges before co-operation.
 - f) Recommendation of All India Rural Credit Survey Committee-1951.
4. Answer **any one** long type question of the following : **10**
- A) Review the development of Co-operative Movement in India since Independence. **10**
- OR
- B) Review the development of Dairy Co-operative Movement in Denmark.
5. What is Co-operation ? Explain the principles of Co-operation. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) इंग्लंडमध्ये _____ प्रकारच्या सहकारी संस्था यशस्वी झाल्या आहेत.
अ) दुग्ध ब) ग्राहक
क) शेतकी पतपुरवठा ड) यांपैकी नाही
- २) महाराष्ट्रात 'वैकुंठभाई मेहता राष्ट्रीय संस्था सहकारी व्यवस्थापन आणि संशोधन संस्था' _____ येथे आहे.
अ) पूणे ब) मुंबई
क) सांगली ड) कोल्हापूर
- ३) जगात सहकारी चळवळीची सुरुवात सर्वप्रथम _____ या देशात झाली होती.
अ) जर्मनी ब) डेन्मार्क
क) भारत ड) इंग्लंड
- ४) भारतात दुसरा सहकारी कायदा _____ साली अस्तित्वात आला.
अ) १९१२ ब) १९१५
क) १९१८ ड) १९२०
- ५) एच. फ्रान्झ शुल्झे यांनी _____ संस्था स्थापन केली.
अ) पादत्राणे ब) साखर
क) कापड ड) यांपैकी नाही
- ६) सर्व व्यवहार रोखीचे हे _____ आहे.
अ) शुल्झे तत्व ब) रॉशडेल तत्व
क) रफायझन तत्व ड) यापैकी नाही
- ७) _____ यांनी जर्मनीमध्ये पूअर पीपल्स कमिटीची स्थापना केली.
अ) शुल्झे ब) रफायझन
क) रॉबर्ट ओव्हेन ड) यांपैकी नाही
- ८) 'एकी हेच बळ' हे _____ चे मूलतत्व आहे.
अ) सहकाराचे ब) सरकारचे
क) व्यापाराचे ड) यांपैकी नाही

- ९) डेन्मार्कमध्ये _____ प्रकारच्या सहकारी संस्था यशस्वी झाल्या आहेत.
- अ) दूध
ब) ग्राहक
क) शेत की पतपुरवठा
ड) यापैकी नाही
- १०) सहकाराचे जनक म्हणून _____ यांना संबोधले जाते.
- अ) रॉबर्ट ओव्हेन
ब) डॉ.विल्यम किंग
क) रफायझन
ड) यापैकी नाही
२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- अ) रफायझन संस्थेची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
ब) सहकाराचा अर्थ स्पष्ट करा.
क) सहकाराच्या कोणत्याही दोन फायद्यांची चर्चा करा.
ड) सहकाराचे महत्व स्पष्ट करा.
इ) जागतिकीकरण म्हणजे काय ?
फ) डेन्मार्कमधील सहकारी चळवळीची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
३. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- अ) सरकार आणि सहकार.
ब) जर्मनीतील शेतकी पतपुरवठा सहकारी चळवळ.
क) इंग्लंडमधील ग्राहक सहकारी चळवळ.
ड) वैद्यनाथन कमिटीच्या शिफारशी.
इ) जागतिकीकरण आणि सहकारापुढील आव्हाने.
फ) अखिल भारतीय ग्रामीण पतपुरवठा पाहणी समिती-१९५१ च्या शिफारशी.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- अ) भारतातील स्वातंत्र्योत्तर काळातील सहकारी चळवळीच्या प्रगतीचा आढावा घ्या.
किंवा
ब) डेन्मार्कमधील दुग्ध सहकारी चळवळीच्या प्रगतीचा आढावा घ्या.
५. सहकार म्हणजे काय ? सहकाराची तत्वे स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
OPT. HISTORY (Paper – III)
History of Indian Freedom Movement (1750 to 1950 A.D.)

Day and Date : Monday, 12-5-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Select the appropriate word. 10
- 1) _____ company established in 1600 in London for the trade to eastern countries.
a) East Asia Company b) East India Company
c) East Europe Company d) East Africa Company
 - 2) _____ was the first ruler to accept Subsidiary Alliance System.
a) Tipu Sultan b) Nijam c) Maratha d) Navab
 - 3) _____ was the British authority led the British military forces in the Battle of Plassey.
a) Lord William Bentick b) Lord Wellesley
c) Robert Clive d) Lord Cornwallis
 - 4) _____ is known as the father of Rayatwari system.
a) Lord Cornwallis b) Lord Litton
c) Lord Ripon d) Thomas Manro
 - 5) Permanent Settlement was started by the Governor General
a) Lord Wellesley b) Lord Cornwallis
c) Lord Hastings d) Lord William Bentick
 - 6) The rebellion of 10th May 1857 was started at
a) Meerath b) Delhi c) Satara d) Kanpur
 - 7) _____ became the first martyr of the great up rising of 1857.
a) Babu Genu b) Mangal Pande
c) V.D. Sawarkar d) V.B. Fadke

- 8) _____ is considered as the father of Modern India.
a) Swami Vivekanand	b) Dayanand Saraswati
c) Dadabhai Navroji	d) Rajaram Mohan Roy
- 9) Swami Dayanand Saraswati founded _____ society.
a) Satya Shodhak Samaj	b) Atmiya Sabha
c) Arya Samaj	d) Brahmo Samaj
- 10) _____ founded the Satya Shodhak Samaj.
a) Swami Vivekanand	b) Mahatma Phule
c) Ramanand Bharti	d) Lokhitwadi

2. Write short answer of **any four** of the following. 8

- 1) Explain the Subsidiary Alliane System.
- 2) Explain the impact of Plassey War (1757).
- 3) Explain the emergency cause revolt of 1857.
- 4) Explain the qualities of Permanent Settlement.
- 5) State the principles of Bramho Samaj.
- 6) Explain the work of Arya Samaj.

3. Write short answers of the following (**any four**). 12

- 1) State the Background to the Battle of Baksar.
- 2) Explain the concept of commercialization of Agriculture.
- 3) Explain the nature of Mahalwari system.
- 4) State the functions of Mangal Pande.
- 5) What are the major functions of Prarthana Samaj ?
- 6) Discuss the social work of Satya Shodhak Samaj.

4. Explain the different reforms of Lord William Bentick. 10

OR

Explain the important impacts of revolt of 1857.

5. Explain in detail the functions of Satya Shodhak Samaj. 10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा.

१०

- १) इ.स. १६०० मध्ये लंडन येथे पूर्वेकडील देशांशी व्यापार करण्यासाठी _____ कंपनीची स्थापना झाली.
अ) ईस्ट आशिया कंपनी ब) ईस्ट इंडिया कंपनी
क) ईस्ट युरोप कंपनी ड) ईस्ट आफ्रिका कंपनी
- २) तैनाती फौजेचा स्वीकार करणारा पहिला सत्ताधीश _____ होय.
अ) टिपू सुलतान ब) निजाम क) मराठा ड) नवाब
- ३) प्लासीच्या लढाईमध्ये ब्रिटीश सैन्याचे नेतृत्व _____ या ब्रिटीश अधिकाऱ्याने केले.
अ) लॉर्ड विल्यम बेटिंग ब) लॉर्ड वेलस्ली
क) रॉबर्ट क्लार्क ड) लॉर्ड कॉर्नवॉलिस
- ४) रयतवारी पद्धतीचा जनक _____ यास म्हटले जाते.
अ) लॉर्ड कार्नवॉलिस ब) लॉर्ड लिटन
क) लॉर्ड रिपन ड) थॉमस मनरो
- ५) _____ या गव्हर्नर जनरलने कायमधारा पद्धत सुरु केली.
अ) लॉर्ड वेलस्ली ब) लॉर्ड कॉर्नवॉलिस
क) लॉर्ड हेस्टिंग्ज ड) लॉर्ड विल्यम बेटिंग
- ६) _____ येथे १०मे १८५७ च्या उठावाला सुरुवात झाली.
अ) मेरठ ब) दिल्ली क) सातारा ड) कानपूर
- ७) १८५७च्या महान उठावात _____ हा पहिला हुतात्मा ठरला.
अ) बाबू गेनू ब) मंगल पांडे क) वि.दा. सावरकर ड) वि.ब. फडके
- ८) आधुनिक भारताचे जनक _____ यांना म्हटले जाते.
अ) स्वामी विवेकानंद ब) दयानंद सरस्वती
क) दादाभाई नौरोजी ड) राजाराम मोहन रॉय

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014

Opt. हिंदी (Paper – II)

आधुनिक गद्य : व्याकरण तथा व्यावहारिक हिंदी

पाठ्य पुस्तक : आपका बंटी तथा अनुवाद, विज्ञापन और संवाद कौशल

Day and Date : Tuesday, 13-5-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **10**

1) 'बिना दीवारों के घर' नाटक _____ ने लिखा है।

1) मैत्रेयी पुष्पा 2) ममता कालिया 3) मन्नू भंडारी

2) मन्नू भंडारी का जन्म भानपुरा (मध्यप्रदेश) में _____ को हुआ।

1) 3 अप्रैल 1931 2) 5 अप्रैल 1930 3) 10 अप्रैल 1933

3) अजय _____ स्थित किसी कम्पनी में डिजीजल मैनेजर के पद पर कार्यरत है।

1) इंदौर 2) कलकत्ता 3) मुंबई

4) चीनू _____ के दूसरे लड़के का नाम है।

1) अजय 2) डॉ. जोशी 3) मि. वर्मा

5) बंटी _____ वर्ष का बालक है।

1) 7 2) 11 3) 9

6) मम्मी और पापा का तलाक होने की सूचना बंटी को _____ से प्राप्त होती है।

1) वकील चाचा 2) टीटू 3) अमि

7) डॉ. जोशी के मन में भी _____ के प्रेम की प्राप्ति की चाह है।

1) मीरा 2) शकुन 3) योगिता

8) 'मुझे डर है _____, कहीं तुम अपना अकेलापन खत्म करने के चक्कर में बंटी का भविष्य ही खत्म कर दो'

- 1) शकुन 2) मीरा 3) सुरेखा

9) शकुन को _____ के साथ न रह पाने का दुःख नहीं बल्कि उसे पराजित न कर पाने का दुःख है।

- 1) डॉ. जोशी 2) वर्मा 3) अजय

10) फूफी की भाषा _____ परिवेश से संयुक्त है।

- 1) शहरी 2) ग्रामीण 3) आदिवासी

2. निम्नलिखित में से **किन्हीं पाँच** प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

10

- 1) अनुवादक के लिए कितने भाषाओं का ज्ञान होना आवश्यक होता है ?
- 2) विज्ञापन में कौनसी बातों को ज्यादा महत्व दिया जाता है ?
- 3) फूफी शकुन द्वारा नये घर चलने क्यों तैय्यार नहीं हुयी ?
- 4) बंटी ने अपने एकाकी जीवन में कौनसे शौक अपनाए ?
- 5) वकिलचाचा शकुन को बंटी के बारे में क्या सलाह देते हैं ?
- 6) 'आप का बंटी' उपन्यास में कौनसी शैलियों का प्रयोग किया है ?

3. निम्नलिखित में से **किन्हीं दो** प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

10

1) निम्नलिखित मराठी परिच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए।

मानवी जीवन व्यवहारात भाषेला महत्वाचे स्थान आहे. मानव आपल्या भावभावनांच्या व विचारांच्या अभिव्यक्तीसाठी प्रमुख माध्यम म्हणून भाषेचा वापर करतो. भाषे मधून संदेशवहन, समाजाचे नियंत्रण जसे होते, तसेच भाषेच्या आधारे साहित्य, शास्त्रे वगैरेंचीही निर्मिती केली जाते.

2) टेबल-कुर्सी बनानेवाले उद्योग के लिए दो से चार पंक्तियों में विज्ञापन तैय्यार कीजिए।

3) बँक में बचत खाता खोलने संबंधी बँक प्रबंधक से जानकारी लेने के प्रसंग पर संवाद लिखिए। (100 शब्दों तक)

4. 'आपका बंटी' उपन्यास के पात्र शकुन का चरित्र-चित्रण कीजिए।

10

अथवा

अजय की चारित्रिक विशेषताओं पर प्रकाश डालिए।

5. 'आप का बंटी' उपन्यास किन सामाजिक समस्याओं को उजागर करता है, कथावस्तु के आधार पर स्पष्ट कीजिए।

10

SLR-AN – 369

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – I) (Sem. – I) Examination, 2014
KANNADA (Opt. Paper – I) (New)
Biography and Vachana's**

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ. 10
- 1) 'ಅನುಭವ ಮಂಟಪ' ವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದವರು
 - 1) ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರು
 - 2) ಬಸವಣ್ಣನವರು
 - 3) ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು
 - 4) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ
 - 2) ಡಾ. ಚನ್ನಬಸವ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರು
 - 1) ವಿರಕ್ತಮಠ, ಭಾಲ್ಕಿ
 - 2) ಹೊಟಗಿ ಮಠ
 - 3) ಹಿರೇಮಠ ಸಂಸ್ಥಾನ ಭಾಲ್ಕಿ
 - 4) ಹಾವಗಿ ಸ್ವಾಮಿ ಮಠ, ಉದಗೀರ
 - 3) ಡಾ. ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರ ಗುರು
 - 1) ಶಿವಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
 - 2) ನೀಲಕಂಠಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
 - 3) ಗುರುಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
 - 4) ಡಾ. ಚನ್ನಬಸವ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರು
 - 4) ಡಾ. ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಹೆಸರು
 - 1) ಶಿವರಾಜ
 - 2) ಬಸವರಾಜ
 - 3) ನಾಗರಾಜ
 - 4) ಗುರುಬಸವ
 - 5) 'ನಡೆದಾಡುವ ದೇವರು' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು
 - 1) ಡಾ. ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರು
 - 2) ಡಾ. ಚನ್ನಬಸವ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರು
 - 3) ಷಣ್ಮುಖಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
 - 4) ಸಿದ್ಧಬಸವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
 - 6) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಒಬ್ಬ
 - 1) ತತ್ವಪದಕಾರ
 - 2) ಸಿತಾರವಾದಕ
 - 3) ವಚನಕಾರ
 - 4) ವಿಜ್ಞಾನಿ
 - 7) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ಕಾಯಕ ಕ್ಷೇತ್ರ
 - 1) ಚೌಡದಾನಪುರ
 - 2) ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣ
 - 3) ಭಾಲ್ಕಿ
 - 4) ಸೊಲ್ಲಾಪುರ

P.T.O.

8) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತ

- 1) ಗುಹೇಶ್ವರ 2) ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ 3) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ 4) ಚೌಡಯ್ಯ

9) ಬಡತನಕ್ಕೆ _____ ಚಿಂತೆ.

- 1) ಉಂಬುವ 2) ಉಡುವ 3) ಇಡುವ 4) ಮಕ್ಕಳ

10) ಕಾಯಕವೇ

- 1) ಕಾಶಿ 2) ಕೇದಾರ 3) ಸೇತುಬಂಧ 4) ಶ್ರೀಶೈಲ

2. ಕೆಳಗಿನ ಬೇಕಾದ ಐದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

- 1) ಡಾ. ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ಯಾವುದು ? ಅವರ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಹೆಸರೇನು ?
- 2) ಡಾ. ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರು ತಮ್ಮ ಜನ್ಮದಿನಾಚರಣೆಯನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ?
- 3) 'ಚೆಂಬೆಳಕು' ಕವನ ಸಂಕಲನದ ಸಂಪಾದಕರು ಯಾರು ? ಅದು ಯಾವ ಸಂಘದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ ?
- 4) ಒಂದೇ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬಹುದು ?
- 5) ದೇವರು ಎಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ?
- 6) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ಯಾವುದು ? ಅವನು ಯಾವ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವನು ?

3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ.

10

- 1) ದಯವಿಟ್ಟು ಅವನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ ತೋರಿಸಿರಿ.
- 2) ನನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಕ್ತಿ ನಿನಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.
- 3) ದೇಹಾರಕ್ಕೆ ಆಹಾರವೆ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆ.

4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

10

- 1) ಡಾ. ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರ ಜನನ-ಬಾಲ್ಯ ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- 2) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ಸ್ಮ್ರಿಪರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

10

ಡಾ. ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

SLR-AN – 372

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Sem. – I) (New Course) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Opt. Paper – I)
Introduction to Sociology

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are Compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- I) Who is known as Father of Sociology ?
A) Herbert Spencer
B) Karl Marx
C) Auguste Comte
D) Emile Durkheim
- II) Who said, 'Man is social animal' ?
A) Aristotle
B) Plato
C) Marx
D) Weber
- III) Who propounded the 'Theory of Suicide' in Sociology ?
A) Max Weber
B) Emile Durkheim
C) Charles Cooley
D) Auguste Comte
- IV) Who said, 'The subject matter of sociology is social relationships as such' ?
A) Harry Johnson
B) Ogburn and Nimkoff
C) Fairchild
D) Maciever and Page
- V) Which of the following has the characteristic of Definite territory ?
A) Society
B) Social group
C) Association
D) Social institution
- VI) Social Institutions are approved by
A) Government
B) Society
C) Religion
D) Culture

P.T.O.

VII) Which of the following is element of non-material culture ?

A) Computer	B) Aeroplane
C) Value	D) Radio

VIII) The achieved social status is determined by

A) Caste	B) Religion
C) Race	D) Self-efforts

IX) Which University started sociology for the first time in India ?

A) Mumbai	B) Andhra
C) Lacknow	D) Mysore

X) Faith and rituals are the basic elements of _____ Institutions.

A) Education	B) Family
C) Religious	D) State

2. Write short answer **any four** :

8

- I) What are the elements of social structure ?
- II) What is Role ?
- III) Write the meaning of personality.
- IV) What are functions of religion ?
- V) Which are the scientific method used in sociology ?
- VI) What is social institution ?

3. Write short notes **any four** :

12

- I) Concept of society.
- II) Functions of education.
- III) Characteristics of community.
- IV) Civilization.
- V) Interrelation between status and role.
- VI) Significance of the study of sociology.

4. A) Define family and explain its characteristics.

10

OR

B) Define sociology and explain its subject matter.

5. Define culture and explain its characteristics.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) समाजशास्त्राचा जनक म्हणून कोणाला ओळखले जाते ?
अ) हर्बर्ट स्पेन्सर
ब) कार्ल मार्क्स
क) ऑगस्ट कॉम्ट
ड) एमिल डरखिम
- II) 'मनुष्य हा समाजशील प्राणी आहे' असे कोणी म्हटले ?
अ) ऑरिस्टॉटल
ब) प्लेटो
क) मार्क्स
ड) वेबर
- III) समाजशास्त्रात 'आत्महत्या सिद्धांत' सर्व प्रथम कोणी मांडला ?
अ) मॅक्स वेबर
ब) एमिल डरखिम
क) चार्ल्स कुले
ड) ऑगस्ट कॉम्ट
- IV) 'सामाजिक संबंध हाच समाजशास्त्राचा अभ्यासविषय आहे' असे कोणी म्हटले ?
अ) हॅरी जॉन्सन
ब) ऑगबर्न व निमकाॅफ
क) फेअरचाईल्ड
ड) मॅकआयव्हर व पेज
- V) निश्चित भुप्रदेश हे कशाचे वैशिष्ट्य आहे ?
अ) समाज
ब) सामाजिक समूह
क) मंडल
ड) सामाजिक संस्था
- VI) सामाजिक संस्था या _____ मान्य असतात.
अ) शासन
ब) समाज
क) धर्म
ड) संस्कृती
- VII) खालीलपैकी कोणता अभौतिक संस्कृतीचा घटक आहे ?
अ) संगणक
ब) विमान
क) मूल्य
ड) रेडिओ

VIII) अर्जित दर्जा हा _____ आधारे मिळतो.

अ) जात

ब) धर्म

क) वंश

ड) स्व-प्रयत्न

IX) भारतातील कोणत्या विद्यापिठात सर्वप्रथम समाजशास्त्र विषयाची सुरुवात झाली ?

अ) मुंबई

ब) आंध्र

क) लखनऊ

ड) म्हैसूर

X) विश्वास आणि आचारविधी _____ संस्थेचे मूलभूत घटक आहेत.

अ) शिक्षण

ब) कुटुंब

क) धर्म

ड) राज्य

2. कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

8

I) सामाजिक संरचनेचे घटक कोणते ?

II) भूमिका म्हणजे काय ?

III) व्यक्तीमत्वाचा अर्थ लिहा.

IV) धर्माची कार्ये कोणती ?

V) समाजशास्त्राच्या वैज्ञानिक पद्धतीच्या पायऱ्या कोणत्या ?

VI) सामाजिक संस्था म्हणजे काय ?

3. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा :

12

I) 'समाज' संकल्पना.

II) शिक्षणाची कार्ये.

III) समुदायाची वैशिष्ट्ये.

IV) सभ्यता.

V) दर्जा आणि भूमिका यांच्यातील आंतरसंबंध.

VI) समाजशास्त्राच्या अभ्यासाचे महत्त्व.

4. अ) कुटुंबाची व्याख्या देऊन त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

10

किंवा

ब) समाजशास्त्राची व्याख्या देऊन त्याचा अभ्यास विषय स्पष्ट करा.

5. संस्कृतीची व्याख्या देऊन तिची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

10

SLR-AN – 373

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – I) (New) Examination, 2014
ENGLISH (Compulsory)
On Track (English Skills for Success)

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All the questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Complete the following statements by choosing correct alternative from those given below **each**. **10**
- 1) The story implies that 'Silky Bob' is a
 - a) restaurant owner
 - b) frequent traveller to the West
 - c) gangster or criminal
 - d) policeman
 - 2) What did Bob and Jimmy agree to do twenty years after their dinner together ?
 - a) to move to the West
 - b) to return to New York
 - c) to meet at the restaurant and see how life had treated them
 - d) to meet at the restaurant and discuss a potential relationship
 - 3) From what she tells the writer, it is clear that Miss. Krishna's life with her mother was
 - a) miserable
 - b) comfortable
 - c) very happy
 - d) difficult
 - 4) The writer's attitude towards Miss. Krishna was one of
 - a) deep affection and admiration
 - b) apathy and indifference
 - c) tolerance and patience
 - d) hatred and contempt

P.T.O.

3. A) Write paragraphs of **five to six** sentences on **each** of the following topics **(any two)**. **6**
- 1) My favourite film star.
 - 2) My favourite player
 - 3) My ambition in life.
- B) Answer the following questions in **five to eight** sentences **each (any two)**. **4**
- 1) What image of the bangle seller at the temple fair do you gather from the poem ?
 - 2) Examine the role of the women in the poem bangle seller. What do you think the poet is trying to say ?
 - 3) What do you think is the Speaker’s attitude towards the “poor” countrymen ? Support your answer with examples from the text.
 - 4) According to the Speaker, what are some of the possible reasons that make people participate in a war ? Was he inspired by any of them ? Discuss.
4. Write an essay on **any one** of the following topics. **10**
- 1) Superstitions : Causes, Effects and Solutions.
 - 2) Population Explosion : Causes, Effects and Solutions.
5. Read the following passage carefully and write notes with the **main** points. **10**

“Floods in Uttarakhand”, “Flash floods kill hundreds”. These are some headlines we often read in the newspapers during the rainy seasons. These floods seem to be an annual occurrence, and the newspapers are never without reports of the Ganga ,the Brahmaputra, the Yamuna and the other rivers getting flooded and overflowing their banks, causing large-scale, damage and destruction. Floods may be caused by excessive rainfall in the catchment area of the river, or by a breach in a dam. In North India, floods are sometimes caused by the melting of snow in the Himalayas.

Floods take a heavy toll of life and property. Flood waters destroy vast tracts of fertile land, and carry away the fertile top soil. People lose their belongings and become homeless. Crops in the fields and goods in the flooded shops become damaged or destroyed. Roads, railway lines and bridges are destroyed. The breakdown of electricity plunges vast areas into darkness. People, stranded because of floods, have to remain without food and water for days. Sometimes there is an outbreak of epidemics during floods.

Today, because of the scientific data and instruments available, floods can be predicted to a certain extent. People can be warned and asked to move to safer places. Flood victims are given quick relief because of modern methods of communication and transport. Food, medicine and other essentials are air dropped from helicopters to the people trapped in the flood. Government and charitable agencies come forward to help and rescue the victims.

Floods leave in their wake a trail of death and destruction. We see the ghastly sight of the dead bodies of human beings and animals stuck in the mud. It takes months to repair the roads, rail lines and uprooted telegraph poles.

It is the high time the government devices long term measures to prevent the recurrence of floods. These measures include the building of dams, canals and embankments, growing more trees and preserving the forests. Those areas which have the problem of regular floods must be given special attention. Only then will we be able to overcome this problem, saving the destruction of precious lives and property.

SLR-AN – 377

Seat
No.

**B.A. – I (Semester – I) (New Course) Examination, 2014
HINDI (Comp.)**

साहित्य-धारा और व्यावहारिक हिंदी

Day and Date : Friday, 4-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- सूचनाएँ :** i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
ii) दाईं ओर लिखे गए प्रश्न के पूर्णांक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए विकल्पों में सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**
- 1) नाखून का बढ़ना मुनष्य के भीतर मौजूद _____ का प्रमाण है।
1) मानवत्व 2) पशुत्व 3) क्रूरता 4) तिरस्कार
- 2) दिनकरजी हिंदी काव्य जगत् में _____ की उधाधि से प्रख्यात हैं।
1) महाकवि 2) हास्यकवि 3) व्यंग्यकवि 4) राष्ट्रकवि
- 3) गाकर विरह के _____
वेगवती बहती जाती है।
1) नदी 2) तालाब 3) झरना 4) तटिनी
- 4) 'एक पारमिता नारी' _____ को उजागर करनेवाली तथा रूढि परंपरा पर आघात करनेवाली कहानी है।
1) चेतना 2) विचार 3) अस्मिता 4) अंधश्रद्धा
- 5) हरिशंकर परसाईजी पर _____ का प्रभाव रहा है।
1) गांधीवाद 2) बुधिवाद 3) मार्क्सवाद 4) लेनिनवाद
- 6) द्विवेदीजी के साहित्य पर कवि _____ का प्रभाव है।
1) रामचन्द्र शुक्ल 2) बालमुकंद गुप्त 3) कालिदास 4) रविन्द्रनाथ
- 7) कबीर की दृष्टि में सभी _____ हैं।
1) समान 2) असमान 3) सज्जन 4) दुष्ट

P.T.O.

8) गूज निज अंगलियाँ

_____ को झुलाती ।

- 1) पैरों 2) हाथों 3) पायल 4) कंगन

9) देवपुत्रों से हुई मुलाकात कविता नए युग _____ की बदली भाषा और वर्तनी की मजेदार प्रस्तुति है ।

- 1) किशोरों 2) प्रौढ़ों 3) युवकों 4) वृद्धों

10) श्राद्ध के समय कुछ _____ भोजन बनता है ।

- 1) स्वादिष्ट 2) अस्वादिष्ट 3) अच्छा 4) सुरुचि

2. i) निम्नलिखित शब्द युग्मों से किन्हीं चार के उत्तर लिखिए :

10

1) द्विप-

4

द्वीप-

2) ज़रा-

जरा-

3) चीर-

चिर-

4) ग्रह-

गृह-

5) गुड़ी-

गुढ़ी-

ii) निम्नलिखित मराठी वाक्यों का हिंदी में अनुवाद कीजिए :

1) गुरुशिवाय कोणताही मनुष्य जीवनात प्रगति करू शकत नाही.

2

2) आचार्य व्यास यांनी गुरु-शिष्य परंपरा सुरु केली.

iii) विरामचिह्नों की आवश्यकता क्यों होती है ?

4

3. निम्नलिखित काव्य-पंक्तियों में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए: 10

1) “जान जानकर
अठखेलियाँ करती अदा से
साथ चलती सिलहुट की
ऊंगलियों हाथों को झुलाती
रुकती मुसकाती
नीचे कुछ देर देख
फिर तिरछी नजरों में
पुतलियाँ उठाती”

2) “पाँत में बैठना
फिर परोसना
फिर कौर उठाना सामने मृतक पिता के
कठिन है कंठ के नीचे उतारना”

3) “हर समय
पागलों की तरह भटकाता रहता
कि कही कोई ऐसा मिल जाए
जिससे भरभूर नफरत करके
अपना जी हल्का कर लें।”

4. गीत-अगीत कविता का भावार्थ लिखिए। 10

अथवा

‘इन्सपेक्टर मातादीन चाँद पर’ पाठ के व्यंग्य को स्पष्ट कीजिए।

5. ‘एक पारमिता’ कहानी के कथानक की समीक्षा कीजिए। 10

SLR-AN – 383

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
SANSKRIT (Optional) (Paper – I) (New)
संस्कृतनिधि:

Day and Date : Friday, 4-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

All questions are compulsory.

2) दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

Answer to the **two** Sections should be written in **one** and the **same** answer book.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पूर्ण करा.

१०

- १) याज्ञवल्क्यस्य द्वे भार्ये _____ (मैत्रेयी, कात्यायनी, गार्गी, अपाला)
- २) अध्यात्मशिवायने _____ वर्णनम् । (शिवरायस्य, तिलकस्य, विवेकानंदस्य, सावरकरस्य)
- ३) अमरसिंहस्य _____ प्रसिद्धः । (कोशः, ग्रंथः, पुस्तकम्, काव्यम्)
- ४) शमीगर्भः नाम _____ (अग्निः, वायुः, जलं, प्रकाशः)
- ५) दिनचर्या पाठः _____ मध्ये । (आयुर्वेदे, रामायणे, महाभारते, वेदे)
- ६) उपदेश शब्दस्य अर्थ _____ । (वचनं, उच्चारं, भाषणं, आद्योच्चारणं)
- ७) क्षोणी शब्दस्य अर्थः _____ (जलं, पृथ्वी, प्रकाशः, ध्वनिः)
- ८) सूत्राणि _____ सन्ति । (१०, १८, १४, १५)
- ९) विष्णुपदी नाम _____ अस्ति । (गंगा, यमुना, ब्रह्मपुत्रा, कावेरी)
- १०) शब्दक्रीडा _____ मध्ये अस्ति । (सुभाषित रत्नभाण्डारे, वाङ्मये, महाकाव्ये, सुभाषितासु)

P.T.O.

२. पुढीलपैकी कोणत्याही ५ वर संक्षिप्त टिपा द्या. १०
- १) दुर्गाधीशः
 - २) अध्यात्म शिवायनम्
 - ३) वाग्भटः
 - ४) प्रहेलिका
 - ५) परिव्राजः
 - ६) याज्ञवल्क्य
 - ७) भारतीय आयुर्विमा मंडळ (ब्रीदवाक्य)
३. खालील ३ पैकी २ चे भाषांतर करा. ६
- अ) १) अयं स कालः संप्राप्तः प्रियो यस्ते प्रियंवद ।
अलंकृत इवाभाति येन संवत्सरः शुभः ॥
- २) लाघवं कर्मसामर्थ्यं दीप्तोग्निमैदसः क्षयः ।
विभलघनगात्रत्वं व्यायामादुपजायते ।
- ३) रुचिरस्वरवर्णपदा रसभाववती जगन्मनोहरति ।
तत्किं तरुणी नहि नहि वाणी बाणस्य मधुरशीलस्य ।
- ब) खालील विवेचक परिच्छेद द्या. ४
- माहेश्वरसूत्राणि
४. खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्न सविस्तर लिहा. १०
- अमरकोशातील वारिवर्गाचे रसग्रहण करा.
- OR
- ‘आत्मनस्तु कामाय’ पाठातील तत्त्वज्ञान स्पष्ट करा.
५. हेमन्तवर्णनम् या पाठाचे रसग्रहण करा. १०

SLR-AN – 387

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
Opt. EDUCATION (Paper – I) (New)
Philosophical and Sociological Foundation of Education

Day and Date : Monday, 7-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to the **right** indicate marks given to the questions.
3) No separate answer book will be provided for objective questions.

1. Select the correct alternative :

10

- 1) _____ born through the curiosity about the secret of universe and the end truth.
a) Philosophy b) Sociology c) Education d) Nitishastra
- 2) For giving priority to the experiments, John Dewey's philosophy is called as
a) Experimentalism/Pragmatism b) Existentialism
c) Naturalism d) Spiritualism
- 3) _____ commission, suggested 10 + 2+ 3 structure of Education.
a) Dr. Mudliar b) Dr. Kothari
c) Dr. Radhakrishnan d) Sargent
- 4) _____ accepted the responsibility of eradication of illiteracy and bringing adult and continuous education in society.
a) Primary Schools b) High Schools c) Junior Colleges d) Universities
- 5) For effective and live learning _____ is necessary.
a) Interest b) Application c) Knowledge d) Skills
- 6) For avoiding frustration, the guidance of _____ should be given through education.
a) adjustment with situation b) development of skills
c) gaining knowledge d) creating interest

P.T.O.

- 7) _____ discipline is unsuitable according to education.
a) Discipline through physical punishment
b) Self discipline
c) Emancipation
d) None of these
- 8) _____ tried to create discipline among the students by making them engaged in different activities.
a) Froebel
b) John Dewey
c) Montessary
d) Thorndike
- 9) _____ stated that he wants to make the whole education process psychological.
a) Pestalozzi
b) John Dewey
c) Montessari
d) Froebel
- 10) Mahatma Phule was born in
a) 1827
b) 1818
c) 1872
d) 1837

2. Answer the following questions (**any 1**) : **10**

1) State the nature and need of philosophy.

OR

2) State the importance and aims and objectives of secondary education.

3. Answer the following questions (**any 1**) : **10**

1) What ways of education are useful in retaining and transferring cultural Heritage ?

OR

2) State the educational functions of Karmaveer Mamasahab Jagdale.

4. Answer the following questions in brief : **8**

1) Explain the importance of primary education.

2) Explain the main functions of education in individual development.

5. Write the following short notes in brief : **12**

1) Domestic causes of indiscipline.

2) Causes of indiscipline related to schools and colleges.

3) Social causes of indiscipline.

मराठी रूपांतर
शिक्षण आणि तत्वज्ञान

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) विश्वरचनेचे रहस्य व अंतिम सत्य शोधण्याच्या जिज्ञासेतून _____ चा जन्म झाला.
अ) तत्वज्ञान ब) समाजशास्त्र क) शिक्षणशास्त्र ड) नीतिशास्त्र
- २) प्रयोगशीलतेला प्राधान्य दिल्याने जॉन ड्यूईच्या तत्वज्ञानाला _____ म्हणतात.
अ) प्रयोगवाद/कार्यवाद ब) अस्तित्ववाद
क) निसर्गवाद/कृतिवाद ड) अध्यात्मवाद
- ३) १० + २ + ३ हा आकृतीबंध _____ आयोगाने सुचविला.
अ) डॉ. मुदलियार ब) डॉ. कोठारी क) डॉ. राधाकृष्णन ड) सार्जंट
- ४) निरक्षरतेचे निर्मूलन करून समाजात प्रौढ व निरंतर शिक्षणाचे कार्य करण्याची जबाबदारी _____ नी स्वीकारली आहे.
अ) प्राथमिक शाला ब) माध्यमिक शाला
क) उच्चमाध्यमिक/कनिष्ठ महाविद्यालये ड) विद्यापीठ
- ५) प्रभावी, परिणामकारक व सचेतन अध्ययनासाठी _____ आवश्यक आहे.
अ) अभिरुची ब) रसग्रहण क) ज्ञान ड) कौशल्य
- ६) वैफल्य टाळण्यासाठी _____ चे मार्गदर्शन शिक्षणाद्वारे झाले पाहिजे.
अ) परिस्थितीशी समायोजन साधले ब) कौशल्य प्राप्त करणे
क) ज्ञानप्राप्त करणे ड) अभिरुची संपादन करणे
- ७) शिक्षणशास्त्राच्या दृष्टीने _____ ही शिस्त अयोग्य आहे.
अ) दंडपशाही शिस्त ब) स्वयंशिस्त
क) व्यक्तीप्रभावी शिस्त ड) यापैकी कोणतेही नाही
- ८) _____ याने विद्यार्थ्यांना कृतिमग्न ठेवून शिस्त राखण्याचा प्रयत्न केला.
अ) फ्रोबेल ब) जॉन ड्यूई क) मॉटेसरी ड) थॉर्नडाईक

९) “मला संपूर्ण शिक्षण मानसशास्त्रमय करायचे आहे” असे _____ यांचे मत आहे.

अ) पेस्टॉलॅझी ब) जॉनड्यूई क) मॉटेसरी ड) फ्रोबेल

१०) महात्मा फुले यांचा जन्म _____ साली झाला.

अ) १८२७ ब) १८१८ क) १८७२ ड) १८३७

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही १)

१०

१) तत्वज्ञानाचे स्वरूप आणि आवश्यकता स्पष्ट करा.

किंवा

२) माध्यमिक शिक्षणाचे महत्व सांगून माध्यमिक शिक्षणाची ध्येये स्पष्ट करा.

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही १)

१०

१) सांस्कृतिक वारशाचे जतन आणि संक्रमण करण्यासाठी शिक्षणाचे कोणते मार्ग उपयुक्त ठरतात ?

किंवा

२) कर्मवीर मामासाहेब जगदाळे यांची शिक्षणविषयक कार्ये स्पष्ट करा.

४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

१) प्राथमिक शिक्षणाचे महत्व सांगा.

२) व्यक्तिगत विकासातील शिक्षणाची मुख्य कार्ये सांगा.

५. खालील टीपा थोडक्यात लिहा :

१२

१) बेशिस्तीची कौटुंबिक कारणे.

२) बेशिस्तीची शाला किंवा महाविद्यालयातील कारणे.

३) बेशिस्तीची सामाजिक कारणे.

7) From which Constitutional Amendment words like socialist and secular came in the Constitution ?

- A) 41 B) 42 C) 73 D) 44

8) In which house finance bill presents firstly ?

- A) Rajyasabha B) Loksabha
C) Both House D) In front of people

9) Who is the present opposition party leader in the Loksabha ?

- A) Lalkrishna Advani B) Narendra Modi
C) Sushma Swaraj D) Soniya Gandhi

10) How many members are there in Rajyasabha ?

- A) 500 B) 550 C) 100 D) 250

2. Write answer in brief (**any four**) :

8

- 1) What is meant by secularism ?
- 2) What is meant by Mandamus ?
- 3) Speaker of Loksabha.
- 4) Fundamental Duties.
- 5) What is meant by Equality ?
- 6) Write note on President as nominal.

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- 1) Explain process of impeachment of Chief Justice.
- 2) What is meant by judicial review ?
- 3) What is meant by Habeas Corpus ?
- 4) Explain right to freedom.
- 5) Write information on the post of Vice-President.
- 6) What are the eligibility to become Loksabha members ?

4. Write answer to **any one** of the following :

10

- A) Explain features of Indian Constitution.

OR

- B) Explain in detail directive principles of state policy.

5. Write answer in detail :

10

Explain powers and functions of Rajyasabha.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) सर्वोच्च न्यायालयाचे मुख्य न्यायाधीश वयाची किती वर्ष पूर्ण होईपर्यंत पदावर राहू शकतात ?
अ) ६० वर्ष ब) ६२ वर्ष क) ६५ वर्ष ड) ७० वर्ष
- २) संविधान समितीचे कायदेशीर सल्लागार कोण होते ?
अ) बी.एन. राव ब) डॉ.बी.आर. आंबेडकर
क) डॉ. राजेंद्र प्रसाद ड) पुरुषोत्तमदास टंडन
- ३) लोकसभेचा कार्य किती वर्ष असतो ?
अ) २ वर्ष ब) ६ वर्ष क) कायमस्वरूपी ड) ५ वर्ष
- ४) राज्याच्या धोरणाची मार्गदर्शक तत्वे कोणत्या कलमात आहेत ?
अ) ३६ ते ५१ ब) १ ते ४ क) १२ ते ३५ ड) ५ ते ११
- ५) लोकसभा संसदेचे कोणते सभागृह आहे ?
अ) कनिष्ठ ब) वरिष्ठ क) तृतीय ड) चतुर्थ
- ६) राष्ट्रपती आपल्या पदाचा राजीनामा कोणाकडे देतात ?
अ) उपसभापती ब) उपराष्ट्रपती क) सरन्यायाधीश ड) लोकसभा अध्यक्ष
- ७) भारतीय संविधानात समाजवादी, धर्मनिरपेक्षता हे शब्द कोणत्या घटनादुरुस्तीने समाविष्ट झालेले आहेत ?
अ) ४१ ब) ४२ क) ७३ ड) ४४
- ८) अर्थ विधेयक प्रथम कोणत्या सभागृहात मांडले जाते ?
अ) राज्यसभा ब) लोकसभा क) दोन्हीपैकी कोठेही ड) जनतेपुढे
- ९) लोकसभेतील हल्लीचे विरोधी पक्ष नेते कोण आहेत ?
अ) लालकृष्ण आडवाणी ब) नरेंद्र मोदी
क) सुषमा स्वराज ड) सोनिया गांधी
- १०) राज्यसभेची एकूण सदस्य संख्या किती आहे ?
अ) ५०० ब) ५५० क) १०० ड) २५०

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) धर्मनिरपेक्षता म्हणजे काय ?
- २) परमादेश म्हणजे काय ?
- ३) लोकसभेचा सभापती.
- ४) मुलभूत कर्तव्य सांगा.
- ५) समता म्हणजे काय ?
- ६) राष्ट्रपती नाममात्र प्रमुख आहे याविषयावर लिहा.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) सरन्यायधीशावरील महाभियोगाची प्रक्रिया विशद करा.
- २) न्यायालयीन पुनर्विलोकन म्हणजे काय ?
- ३) बंदीप्रत्यक्षीकरण म्हणजे काय ?
- ४) स्वातंत्र्याचा अधिकार स्पष्ट करा.
- ५) उपराष्ट्रपती या पदाची माहिती लिहा.
- ६) लोकसभेचा सदस्य होण्यास कोणती प्रात्रता आहे ?

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) भारतीय संविधानाची वैशिष्ट स्पष्ट करा.

किंवा

ब) राज्याचा धोरणाची मार्गदर्शक तत्वे स्पष्ट करा.

५. सविस्तर उत्तर लिहा.

१०

राज्यसभेची अधिकार व कार्य स्पष्ट करा.

SLR-AN – 396

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Sem. – I) (New) Examination, 2014
Opt. ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE
Political and Cultural History of Ancient India upto C.A.D. 650
(Paper – I)

Day and Date : Friday, 11-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10
- 1) Most of the Ashoka's inscriptions were written in _____ script.
a) Brahmi b) Kharoshti
c) Greek d) Modi
 - 2) Greek traveller Megasthenise was written _____ Account.
a) Tatangsiyuki b) Indica
c) Natural history d) None of these
 - 3) _____ Chinese traveller visited India in the Gupta period.
a) Fahiyen b) Itsing
c) Yuan Chang d) Laotse
 - 4) Indus valley civilisation was discovered by
a) John Marshal b) Cunningham
c) Mortimer Wheeler d) K.N. Dixit
 - 5) _____ was the main Goddess of Indus valley civilisation.
a) Usha b) Gayatri
c) Matrudevi d) River
 - 6) Vardhaman Mahavir borned at _____ place.
a) Vaishali b) Licchavi
c) Kundagram d) Shravasti
 - 7) Gautam Buddha delivered his first sermon at
a) Rajgriha b) Sarnath
c) Sanchi d) Pataliputra

P.T.O.

- 8) Tripitaka are related to _____ religion.
a) Jain	b) Bauddha
c) Hindu	d) Vedic
- 9) _____ is partly a prose work.
a) Rigveda	b) Yajurveda
c) Samveda	d) Atharvaveda
- 10) _____ was the God of war in vedic period.
a) Varun	b) Agni
c) Indra	d) Rudra

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Explain the importance of Chinese traveller account.
- 2) Discuss the main features of Neolithic Age.
- 3) State the importance of Harappan seals.
- 4) Describe the importance of Ashram system.
- 5) Explain the duties of Vaishya Varna.
- 6) State the Tiriratna of Jainism.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- A) Literary sources
- B) Harappan Town Planning
- C) Palaeolithic social life
- D) Origin of Aryans
- E) Vardhaman Mahavir
- F) Four Nobel Truths.

4. Explain the importance of the Archaeological sources to study the Ancient Indian History.

10

OR

Describe the social and religious life in the Harappan civilisation.

5. Discuss the life of Gautam Buddha.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) सम्राट अशोकाचे जास्तीत जास्त लेख _____ लिपीमध्ये लिहिलेले आहेत.
अ) ब्राह्मी
ब) खरोष्टी
क) ग्रीक
ड) मोडी
- 2) ग्रीक प्रवासी मेगॅस्थेनीसने _____ प्रवास वृत्तांत लिहिला.
अ) तातांगसियुकी
ब) इंडिका
क) नॅचुरल हिस्ट्री
ड) यापैकी नाही
- 3) गुप्त काळात _____ या चिनी प्रवाशाने भारताला भेट दिली होती.
अ) फाहीयान
ब) इत्सिंग
क) ह्युएन त्संग
ड) लाओत्से
- 4) सिंधु संस्कृतीचा शोध _____ यांनी लावला.
अ) जॉन मार्शल
ब) कॅनिंगहॅम
क) मॉर्टीमर व्हीलर
ड) के. एन. दीक्षित
- 5) सिंधु संस्कृतीमध्ये _____ ही प्रमुख देवता होती.
अ) उषा
ब) गायत्री
क) मातृदेवी
ड) नदी
- 6) वर्धमान महावीराचा जन्म _____ याठिकाणी झाला.
अ) वैशाली
ब) लिच्छवी
क) कुंदग्राम
ड) श्रावस्ती
- 7) गौतम बुद्धाने पहिले प्रवचन _____ येथे दिले.
अ) राजगृह
ब) सारनाथ
क) सांची
ड) पाटलीपुत्र
- 8) त्रिपिटक ग्रंथ _____ धर्माशी संबंधित आहेत.
अ) जैन
ब) बौद्ध
क) हिंदू
ड) वैदिक

9) _____ ग्रंथाचा काही अंश गद्य स्वरूपात आहे.

अ) ऋग्वेद

ब) यजुर्वेद

क) सामवेद

ड) अथर्ववेद

10) वैदिक काळात _____ हा युद्धाचा देव होता.

अ) वरुण

ब) अग्नी

क) इंद्र

ड) रुद्र

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

- 1) चिनी प्रवासवृत्तांताचे महत्व स्पष्ट करा.
- 2) नवाश्मयुगाची मुख्य वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- 3) हडप्पा संस्कृतीमधील शिक्क्यांचे महत्व विशद करा.
- 4) आश्रम पद्धतीचे महत्व विशद करा.
- 5) वैश्य वर्णाची कर्तव्ये स्पष्ट करा.
- 6) जैन धर्मातील त्रिरत्ने विशद करा.

3. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

12

- अ) वाङ्मयीन साधने
- ब) हडप्पा संस्कृतीमधील नगर रचना
- क) पुराश्मयुगीन समाज जीवन
- ड) आर्यांचे मूळ वसती स्थान
- इ) वर्धमान महावीर
- फ) चार आर्यसत्ये.

4. प्राचीन भारतीय इतिहासाच्या अभ्यासासाठी भौतिक साधनांचे महत्व स्पष्ट करा.

10

किंवा

हडप्पा संस्कृतीतील सामाजिक आणि धार्मिक जीवन विशद करा.

5. गौतम बुद्धाच्या जीवन चरित्राची चर्चा करा.

10

SLR-AN – 397

Seat
No.

**B.A. I (Sem.– I) (New Course) Examination, 2014
HISTORY (Opt. Paper – I)
Shivaji and His Times (1600 A.D. to 1707 A.D.)**

Day and Date : Saturday, 12-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word :

10

- 1) 'Rise of Maratha Power' the book is written by
 - a) A.R. Kulkarni
 - b) Dr. Balkrishna
 - c) M.G. Ranade
 - d) V.K. Rajwade
- 2) Shahaji Raje died in
 - a) 25 July 1644
 - b) 23 Jan. 1664
 - c) 14 June 1665
 - d) 6 June 1674
- 3) _____ was the first capital of Swarajya.
 - a) Raigad
 - b) Purandar
 - c) Rajgad
 - d) Pratapgad
- 4) Siddhi Johar Sieged Panhala in
 - a) 1660
 - b) 1661
 - c) 1662
 - d) 1663
- 5) Who was the killedar of Chakan ? When Shahistekhan attacked on Chakan ?
 - a) Baji Prabhu Deshpande
 - b) Firngoji Narsala
 - c) Sambhaji Kawaji
 - d) Tanaji Malusare
- 6) Purandar treaty was happened on
 - a) 6 June 1674
 - b) 24 Sept. 1674
 - c) 14 June 1665
 - d) 23 Jan. 1664
- 7) When did Chhatrapati Shivaji Maharaj attack on Surat at the second time ?
 - a) Oct.1670
 - b) Jan. 1664
 - c) Jan. 1665
 - d) Nov. 1664

P.T.O.

- 8) _____ was the native place (village) of Gagabhatta.
a) Verul b) Malthan c) Devulgaon d) Pune
- 9) Second coronation ceremony of Chhatrapati Shivaji Maharaj was held in
a) 6 June 1674 b) 24 Sept. 1674
c) 14 June 1665 d) 5 April 1663
- 10) _____ established Bahamani Kingdom.
a) Hasan Gangu Bahamani b) Alluddhin Khilji
c) Mohammad Tughalakh d) Ibrahim Lodi

2. Write short answers on **any four** of the following : **8**
- 1) Write short information about battle of Talikot.
 - 2) State the economic condition of rise of Maratha power.
 - 3) Who was the Chandrarao More ?
 - 4) Write short information about siege of Panhala.
 - 5) State the three religious ritual of coronation ceremony of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
 - 6) Write short information about fort of Jinji.
3. Write short notes on **any four** of the following : **12**
- 1) Maharashtra Dharm.
 - 2) Battle of Pratapgad.
 - 3) Effects of sack of Surat.
 - 4) Causes of the second ceremony of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
 - 5) Articles of Purandar Treaty.
 - 6) Ekoji Raje.
4. Describe the political and social background at the time of rise of Maratha power. **10**
- OR
- Discuss the night raid on Shahistekhan of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
5. Examine the Afzal khan slaughter episode. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) राज ऑफ मराठा पॉवर हा ग्रंथ _____ यानी लिहिला.
अ) अ.रा. कूलकर्णी
ब) डॉ. बालकृष्ण
क) एम.जी. रानडे
ड) व्ही. के. राजवाडे
- २) शहाजी राजाच्या मृत्यू _____ मध्ये झाला.
अ) २५ जूलै १६४४
ब) २३ जाने. १६६४
क) १४ जून १६६५
ड) ६ जून १६७४
- ३) _____ ही स्वराज्याची पहिली राजधानी होती.
अ) रायगड
ब) पूरंदर
क) राजगड
ड) प्रतापगड
- ४) _____ मध्ये सिद्धि जौहार याने पन्हाळ गडास वेढा दिला होता.
अ) १६६०
ब) १६६१
क) १६६२
ड) १६६३
- ५) शाहिस्तेखानाने चाकणवर हल्ला केला त्यावेळी चाकणचा किल्लेदार कोण होता ?
अ) बाजी प्रभू देशपांडे
ब) फिरंगोजी नरसाला
क) संभाजी कावजी
ड) तानाजी मालूसरे
- ६) पूरंदरचा तह _____ मध्ये घडून आला.
अ) ६ जून १६७४
ब) २४ सप्टेंबर १६७४
क) १४ जून १६६५
ड) २३ जाने. १६६४
- ७) छत्रपती शिवाजी महाराजांनी सूरतेची दूसरी लूट केव्हा केली ?
अ) आक्टोबर १६७०
ब) जाने. १६६४
क) जाने. १६६५
ड) नोव्हेंबर १६६४
- ८) गागाभट्ट यांचे मूलगाव हे _____ होते.
अ) वेरूळ
ब) मलठण
क) देऊळगाव
ड) पूणे

९) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या दूसरा राज्याभिषेक _____ ला झाला.

अ) ६ जून १६७४

ब) २४ सप्टेंबर १६७४

क) १४ जून १६६५

ड) ५ एप्रील १६६३

१०) _____ याने बहामणी साम्राज्याची स्थापना केली.

अ) हसन गंगू बहामणी

ब) अल्लाउद्दीन खिलजी

क) महमद तुघलक

ड) इब्राहिम लोदी

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) ताळीकोटच्या लढाईबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.

२) मराठ्यांच्या उदयाची आर्थिक पार्श्वभूमी विशद करा.

३) चंद्रराव मोरे कोण होते ?

४) पन्हाळ्याच्या वेढाबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.

५) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या राज्याभिषेकापूर्वीचे तीन धार्मिक विधी सांगा.

६) किल्ले जिंजीबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.

३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) महाराष्ट्र धर्म.

२) प्रतापगडचे युद्ध.

३) सुरत लूटीचे परिणाम.

४) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या राज्याभिषेकाची कारणे.

५) पूरंदर तहाच्या अटी.

६) व्यकोंजी राजे.

४. मराठी सत्तेच्या उदयाच्या वेळच्या राजकीय व सामाजिक पार्श्वभूमीचे वर्णन करा.

१०

किंवा

छत्रपती शिवाजी महाराजांनी शाहिस्तेखानावर केलेल्या छाप्याचे वर्णन करा.

५. अफझलखान वधाचे परिक्षण करा.

१०

SLR-AN – 401

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) (New) Examination, 2014
KANNADA OPTIONAL (Paper – I)
Autobiography and Drama

Day and Date : Thursday, 20-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

೧. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ:

10

- 1) ಉಚಲ್ಯಾ – ಇದೊಂದು _____ .
1) ಚರಿತ್ರೆ 2) ಆತ್ಮಕತೆ 3) ನಾಟಕ 4) ಕಾದಂಬರಿ
- 2) ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗಾಯಕವಾಡರ ತಂದೆ _____ .
1) ನರಸಪ್ಪ 2) ಲಿಂಗಪ್ಪ 3) ಮಾರ್ತಾಂಡ 4) ಮಾಣಿಕ
- 3) ಕಳ್ಳತನದ ಮೂಲ ಕಾರಣ _____ .
1) ಸಿಟ್ಟು 2) ಜಾತಿ 3) ಬಡತನ 4) ಜಾಣತನ
- 4) ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗಾಯಕವಾಡ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸ _____ ಕೆಲಸ.
1) ಗಿರಣಿ 2) ಕಂಡಕ್ಟರ್ 3) ಮಾಸ್ತರ 4) ಹೋಟೆಲ
- 5) ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೆರೆದ ಅಂಗಡಿ _____ .
1) ಕಿರಾಣಿ 2) ದಾರೂ 3) ಬಟ್ಟೆ 4) ಸೈಕಲ್
- 6) ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರಿಗೆ ದೊರೆತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ _____ .
1) ನೋಬೆಲ್ 2) ಜ್ಞಾನಪೀಠ 3) ರತ್ನ 4) ಪದ್ಮಶ್ರೀ
- 7) ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ _____ ಲೇಖಕ.
1) ಕಥಾ 2) ನಾಟಕ 3) ಕಾದಂಬರಿ 4) ಚರಿತ್ರೆ
- 8) ಸರೋಜಾಳ ಗಂಡ _____ .
1) ಸಿದ್ದಲಿಂಗು 2) ದಾನಪ್ಪ 3) ಪ್ರಕಾಶ್ 4) ಶೀನು
- 9) ದುಷ್ಟತನದಿಂದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾದವನು _____ .
1) ದಾನಪ್ಪ 2) ಪ್ರಕಾಶ್ 3) ಶೀನು 4) ರುದ್ರಪ್ಪ
- 10) ಕಾಂತಿಲಾಲನ ವ್ಯವಹಾರ _____ .
1) ಬಂಗಾರ 2) ಬಡ್ಡಿ 3) ಕಿರಾಣಿ 4) ಬಟ್ಟೆವ್ಯಾಪಾರ

P.T.O.

೨. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಬ್ಲೇಡಿನ ಬದಲು ಸ್ಲೇಟು ಏಕೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕು ?
- 2) ಕಳ್ಳತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಯಾವುವು ?
- 3) ಹರಕೆಯ ಕುರಿಗಳೆಂದರೆ ಯಾರು ?
- 4) ಪ್ರಕಾಶ್ ಏನನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು ?
- 5) ಸಿದ್ಧಲಿಂಗು ಯಾರನ್ನು ಕೊಂದನು ?
- 6) ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗಾಯಕವಾಡ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳು ಯಾವುವು ?

೩. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ತಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು ?
- 2) ಸರೋಜಾ-ಪ್ರಕಾಶರ ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
- 3) ಸರೋಜಾ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು ?

೪. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಸಿದ್ಧಲಿಂಗು ಹರಕೆಯ ಕುರಿಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ಬಲಿಯಾದನು ? ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 2) ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಗಾಯಕ್‌ವಾಡ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು ಏನೇನು ಮಾಡಿದರು ?

೫. ಹರಕೆಯ ಕುರಿ ನಾಟಕದ ರುದ್ರಪ್ಪನ ಕಪಟತನವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

10

Seat No.	
-------------	--

B. A. I (Semester – II) (New) Examination, 2014
Paper – I : ENGLISH (Opt.)
Introduction to Language

Day and Date : Thursday, 20-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

1. Complete the following sentences by choosing the correct alternative given below them.

10

- 1) 'Motel' is the example of
 - a) Clipping
 - b) Blending
 - c) Acronym
 - d) Compounding
- 2) 'Decentralise' is the example of
 - a) Affixation
 - b) Conversion
 - c) Reduplication
 - d) Compounding
- 3) '-al' in 'professional' is
 - a) infix
 - b) prefix
 - c) suffix
 - d) none of the above
- 4) Sounds that are produced with a stricture of complete oral closure are called
 - a) Plosives
 - b) Fricatives
 - c) Affricates
 - d) Nasals
- 5) English language has _____ phonemes.
 - a) 12
 - b) 14
 - c) 24
 - d) 44
- 6) The phoneme |V| is a
 - a) Nasal
 - b) Semi-vowel
 - c) Fricative
 - d) Plosive
- 7) The phoneme |eI| is a
 - a) Consonant
 - b) Pure vowel
 - c) Diphthong
 - d) None of the above

- 8) Animal communication is
a) Instinctive	b) Non-instinctive
c) Specialised	d) None of the above
- 9) Language is a means of communication among
a) Animals	b) Human beings
c) Plants	d) None of the above
- 10) Human communication system is
a) Open ended	b) Closed
c) Behavioural	d) None of the above

2. Answer **any five** of the following :

10

- 1) What are the different parts of the tongue ?
- 2) How many central vowels are there in English ? Which ?
- 3) Explain the term 'diphthongs'.
- 4) Define the term 'phoneme'.
- 5) Distinguish between voiced and voiceless consonants.
- 6) Explain the term 'syllable'.

3. A) Answer **any two** of the following :

6

I) Give morphological analysis of the following words.

Foolishness, Instrumentalist

II) Identify the morphological processes of the underlined words in the following sentences.

- 1) The Himalayan ranges were rocked by powerful earthquake yesterday.
- 2) Deepika looks fabulous in the new ad.
- 3) We will take brunch in Mumbai.

III) Separate the prefixes and suffixes in the following words.

uninspired, disgracefully, irregularity.

B) Answer **any two** of the following : **4**

I) Give three term labels of the following :

|b|, |e|

II) Give phonemic transcription of the following words :

handsome, religion

III) Make intonation in the following expressions :

1) What's your name ?

2) How beautiful !

4. Answer **any one** of the following : **10**

1) Define language and comment on the characteristics of language.

2) Bring out the difference between human communication and animal communication.

5. Write a note on major word formation processes in English. **10**

SLR-AN – 408

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – II) (New) Examination, 2014
MARATHI (Comp.)

मराठी आवश्यक – सृजनरंग

Day and Date : Monday, 24-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) छत्रपती शिवाजी महाराज यांचा राज्याभिषेक कोणत्या साली झाला ?

अ) १६७४ ब) १६३० क) १६३६ ड) १६५६

२) 'सह्याद्रीचे वारे' या ग्रंथाचे लेखक कोण ?

अ) हरिभाऊ आपटे ब) यशवंतराव चव्हाण
क) बाबासाहेब पुरंदरे ड) बाबा आमटे

३) डॉ. प्रकाश आमटे यांना भारत सरकारने कोणता किताब देऊन सन्मानित केले ?

अ) पद्मभूषण ब) पद्मविभूषण क) पद्मश्री ड) साहित्यरत्न

४) 'महाराष्ट्र चेंबर ऑफ कॉमर्स' ची स्थापना कोणी केली ?

अ) शेठ गुलाबचंद ब) शेठ जवेरचंद
क) शेठ रतनचंद ड) शेठ वालचंद

५) नामदेवाच्या मते श्री विठ्ठलास कशाची जास्त गोडी आहे ?

अ) कीर्तन ब) भजन क) प्रवचन ड) अभंग

६) फादर स्टीफन्स ख्रिस्ती धर्मियामधील कोणत्या पंथाचे संत होते ?

अ) जेजुई ब) झेविअर क) कॅथॉलिक ड) यापैकी नाही

७) बालकवींचे पूर्ण नाव काय ?

अ) त्रिंबक बापूजी ठोंबरे ब) गणूजी आपटे
क) नारायण ठोसर ड) त्रिंबक नारायण आपटे

P.T.O.

८) वानराचा नर आणि नराचा नारायण ही मानवाची अवस्था कशामुळे शक्य आहे ?

अ) साक्षातकार ब) इश्वर साधना क) ज्ञान ड) भक्ती

९) आकाशवाणीवरील बातमी प्रसारमाध्यमाच्या कोणत्या प्रकारात मोडते ?

अ) दृश्य माध्यम ब) श्राव्य माध्यम
क) दृश्य-श्राव्य ड) यापैकी नाही

१०) संस्कृतमधून मराठीमध्ये जसेच्या तसे जे शब्द येतात त्यांना काय म्हणतात ?

अ) तद्भव ब) तत्सम क) परसवर्ण ड) कृदंत

२. दोन किंवा तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) निराशेच्या काळात मानवाने काय केले पाहिजे, असे यशवंतराव चव्हाणांना वाटते.

२) प्रकाश आमटेच्या 'हेमकलशा' येथील प्राणी अनाथालयातील दोन हिंस्र प्राण्याची नावे सांगा.

३) तुकारामाच्या मते देव कोठे जाणावा ?

४) महदंबेच्या साहित्यकृतीची नावे सांगा.

५) बातमी लेखकाकडे कोणते गुण असायला हवेत ?

६) उत्कृष्ट वक्तृत्वासाठी वक्त्याकडे आवश्यक असणारे गुण कोणते ?

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) :

१०

१) प्रजाहित दक्ष राजा म्हणून छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.

२) फादर स्टीफन्स यांनी वर्णिलेला मराठीचा महिमा विशद करा.

३) बातमी म्हणजे काय ? ते सांगून बातमीच्या प्रकाराबाबत माहिती सांगा.

४. 'अक्षराचं बेट' मधून लेखकाला शालेच्या सानिध्यात आलेले अनुभव विशद करा.

१०

किंवा

खुमाईचे युगानुयुगीचे एकटेपण 'वामांगी' या कवितेच्या आधारे स्पष्ट करा.

५. डॉ. प्रकाश आमटे यांच्या 'प्राण्याचे गोकुळ' मधील प्राण्याचा परिचय करून द्या.

१०

SLR-AN – 410

Seat
No.

**B.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
KANNADA (Compulsory) (New)
Modern Prose and Karnataka Culture**

Day and Date : Monday, 24-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಒಲಿದಂತೆ ಹಾಡುವೆ ಕೃತಿಯ ಲೇಖಕ

1) ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ

2) ಸತ್ಯಂಪೇಟೆ

3) ಗಾಯಕವಾಡ

4) ಕಂಬಾರ

2) 'ಗಣ' ಎಂದರೆ

1) ಸರಕಾರ

2) ಸಚಿವ

3) ಪ್ರಜೆಗಳು

4) ರಾಜ

3) ಗ್ರಾಮಸ್ವರಾಜ್ಯ

1) ಗಾಂಧಿ

2) ಅಂಬೇಡ್ಕರ್

3) ಶಾಸ್ತ್ರಿ

4) ನೆಹರು

4) ದುರ್ಯೋಧನನ ಅಂಗಾಧಿಪತಿ

1) ದುಶ್ಯಾಸನ

2) ಶಕುನಿ

3) ವಿದುರ

4) ಕರ್ಣ

5) ಇದು ದೇಶಪ್ರೇಮದ ಪ್ರತೀಕ

1) ಬಿರ್ಲಾಮಂದಿರ

2) ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್

3) ಎಲಿಫೆಂಟಾ ಗುಹೆ

4) ಖಾದಿ

6) ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ನಮ್ಮ

1) ಅಭಿಮಾನ

2) ಹಿರಿಮೆ

3) ಗರಿಮೆ

4) ಹೆಮ್ಮೆ

7) ಚಾಲುಕ್ಯರ ಸೈನ್ಯ ಯಾವ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿತ್ತು ?

1) ಕರ್ನಾಟ ಬಲ

2) ಆನೆಯ ಬಲ

3) ಶೂರರ ಬಲ

4) ಭಾರತ ಬಲ

8) ಅಭಿಮಾನಧನ

1) ಕರ್ಣ

2) ದುರ್ಯೋಧನ

3) ಭೀಮ

4) ಧರ್ಮ

P.T.O.

9) ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೃತಿಗಳು

- 1) ತತ್ವಪದಗಳು 2) ವಚನಗಳು 3) ಕೀರ್ತನೆಗಳು 4) ಕಾವ್ಯಗಳು

10) ಸಾಂಗತ್ಯ ಕವಿ

- 1) ಪಂಪ 2) ಕನಕದಾಸ 3) ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ 4) ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

1) ಗಣರಾಜ್ಯ ಎಂದರೇನು?

2) ಜೀವನಪ್ರೀತಿ ಎಂದರೇನು?

3) ಪರಿಸರ ಎಷ್ಟು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಲಿನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ? ತಿಳಿಸಿರಿ.

4) ಮೊದಲ ಕನ್ನಡಿಗ ರಾಜವಂಶ ಯಾವುದು? ಅದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಅರಸ ಯಾರು?

5) ಕಪ್ಪೆ ಅರಭಟ್ಟನ ಸ್ವಭಾವಚಿತ್ರ ಹೇಳುವ ತ್ರಿಪದಿ ಯಾವುದು?

6) ಸ್ವಾಭಿಮಾನವು ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ?

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ:

10

1) ಪಂಪ

2) ಸಾಕ್ಷರತೆ

3) ಕರ್ಣ-ಬಾಹುಬಲಿ ಅವರ ತ್ಯಾಗ.

4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

1) ದೇಶಪ್ರೇಮ ಎಂದರೇನು? ವಿವರಿಸಿರಿ.

2) ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

ಭಾರತೀಯತೆ ಎಂದರೇನು? ವಿವರಿಸಿರಿ.

SLR-AN – 412

Seat
No.

B.A. – I (Sem. – II) (New) Examination, 2014
SANSKRIT (Compulsory)
(संस्कृतप्रभा)

Day and Date : Monday, 24-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

सूचना : सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) Answers to **all** questions should be written in **one** and the **same** answerbook.

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्यं पर्यायं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखित ।

10

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

1) _____ ऽहमहं भोगी सिद्धोऽहं बलवान् सुखी ।

a) अर्जुनो

b) ईश्वरो

c) गुणो

d) असुरो

2) पुष्पदन्ताने _____ हे रूप धारण करून कथा ऐकली.

a) शुक

b) कपोत

c) भृंग

d) नंदी

3) धार्मिक प्रवचन म्हणजे _____ होय.

a) पुण्य

b) धर्म

c) कर्मकथा

d) धर्मकथा

4) प्रवचनाला उचित योजना म्हणजे

a) तर्क

b) कथायुक्ति

c) कथाकल्प

d) उपयोजना

P.T.O.

- 5) 'मालविकाग्निमित्रम्' मधील नायक _____ आहे.
 a) दुष्यन्त
 b) पुष्पदन्त
 c) अग्निमित्र
 d) पुष्यमित्र
- 6) न खलु विजय _____ अहम् आर्यस्य ।
 a) प्रार्थिनी
 b) प्रत्यर्थिनी
 c) नाशिनी
 d) कामिनी
- 7) 'पल्लव' म्हणजे _____ होय.
 a) कमल
 b) पल्लव
 c) डबके
 d) समुद्र
- 8) रे _____ खगवंशकलङ्कभूत ।
 a) काक
 b) कोकिल
 c) शुक
 d) राजहंस
- 9) 'Plant Cell' यास संस्कृतमध्ये _____ म्हणतात.
 a) रसकोष
 b) वृक्षकोष
 c) रचनाकोष
 d) अन्वक्षा
- 10) 'अलिन्द' म्हणजे
 a) आळता
 b) वाळू
 c) अंगण
 d) मिलिंद

2. अधोनिर्दिष्टेषु केषुचित् पंचसु टिप्पणीं लिखत ।

खालीलपैकी कोणत्याही पाचांवर टीपा लिहा.

- 1) महासारप्रसवा
- 2) पण्डितकौशिकी
- 3) विडम्बनकाव्य
- 4) पादप
- 5) नारदारुनसंवाद
- 6) वररुचि
- 7) नरकाची तीन द्वारे.

3. A) अधोनिर्दिष्टेषु कयोश्चित् द्वयोः मराठीभाषायां भाषान्तरं कुरुत । 6
खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे मराठीत भाषान्तर करा.
1) अथर्ववेदः, वराहमिहिरस्य बृहत्संहिता, शाङ्गधरपद्धतिः इत्यादिषु प्राचीनग्रन्थेषु वृक्षायुर्वेदविचारः बहुधा चर्चितः दृश्यते । महर्षि पराशरः (क्रि.पू. 200) अपि वृक्षायुर्वेदविषये चर्चा कृतवान् अस्ति ।
2) शुश्रूषा श्रवणं चैव ग्रहणं धारणं तथा ।
स्मृत्यूहापोहनिर्णीतिः श्रोतुरष्टौ गुणान्विदुः ॥
3) यः शास्त्रविधिमुत्सृज्य वर्तते कामकारतः ।
न स सिद्धिमवाप्नोति न सुखं न परां गतिम् ॥
- B) 'काककूजितम्' यातील कोकिल व शुकाशी झालेला संवाद स्पष्ट करा. 4
4. अधोनिर्दिष्टेषु कयोश्चित् द्वयोः स्पष्टीकरणं कुरुत । 10
खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे स्पष्टीकरण करा.
1) आसुरी संपत्ती व तिचे तोटे.
2) ऋग्वेद व वृक्ष.
3) नारदार्जुनसंवादातील भजन.
5. 'स भवेत् कथकाग्रणीः' पाठानुसार वक्ता कसा असावा ? 10
किंवा
'नाट्याचार्ययोः संघर्षः' या उताऱ्याचे रसग्रहण करा.
-

SLR-AN – 423

Seat
No.

**B.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
NATIONAL SERVICE SCHEME (Paper – I) (New)**

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose correct alternative and write answer : **10**
- 1) Arya Samaj was founded at
 - a) Lahore
 - b) Mumbai
 - c) Delhi
 - d) Calcutta
 - 2) _____ tried for abolition of sati tradition.
 - a) Raja Ram Mohan Roy
 - b) Swami Dayanand Saraswati
 - c) Swami Vivekanand
 - d) Shahu Maharaj
 - 3) Sayaji Rao Gaikwad was king of
 - a) Satara
 - b) Kolhapur
 - c) Jaypur
 - d) Baroda
 - 4) Childhood name of Vivekananda was
 - a) Narendra
 - b) Vijendra
 - c) Mulshankar
 - d) Rajendra
 - 5) Swami Dayanand Saraswati borned at
 - a) Surat
 - b) Bharoch
 - c) Tankara
 - d) Mumbai
 - 6) Nirmal Hridaya was set up by
 - a) Dr. Ambedkar
 - b) Sayaji Rao Gaikwad
 - c) Mother Teresa
 - d) Swami Vivekanand

P.T.O.

7) The National Service Scheme is _____ programme.

- a) Central Government b) State Government
c) Non Government d) None of these

8) The N.S.S. came into being in the year

- a) 1950 b) 1969 c) 1971 d) 1947

9) The Maharashtra N.S.S. divisional office is located in

- a) Mumbai b) Kolhapur
c) Solapur d) Pune

10) The number of spokes in the Chakra of the N.S.S. is

- a) 12 b) 24 c) 8 d) 20

2. Write short answer of the following (**any four**) :

8

- 1) What is the meaning of N.S.S. motto ?
- 2) Explain the educational work of Arya Samaj.
- 3) Explain the philosophy of Ramkrishna Mission.
- 4) State the work done by Mother Teresa for the lepers.
- 5) Explain the structure of N.S.S.
- 6) What is the meaning of N.S.S. emblem ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Definition of marriage.
- 2) Principles of Arya Samaj.
- 3) N.S.S. and water conservation.
- 4) N.S.S. and radio.
- 5) Causes of AIDS.
- 6) Various effects of addiction.

4. Illuminate the impact of modernization on the institute of marriage.

10

OR

Write in detail the works done in special camp.

5. Throw light on the impact of modernization on families.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा :

१०

- १) आर्य समाजाची स्थापना _____ येथे झाली.
अ) लाहोर ब) मुंबई क) दिल्ली ड) कलकत्ता
- २) सतीची प्रथा बंद व्हावी म्हणून _____ यांनी प्रयत्न केले.
अ) राजा राम मोहन रॉय ब) स्वामी दयानंद सरस्वती
क) स्वामी विवेकानंद ड) शाहू महाराज
- ३) सयाजीराव गायकवाड _____ संस्थानचे संस्थानिक होते.
अ) सातारा ब) कोल्हापूर क) जयपूर ड) बडोदा
- ४) विवेकानंदांचे बालपणीचे नाव _____ होते.
अ) नरेंद्र ब) विजेंद्र क) मुळशंकर ड) राजेंद्र
- ५) स्वामी दयानंद सरस्वती यांचा जन्म _____ गावी झाला.
अ) सूरत ब) भडोच क) टंकारा ड) मुंबई
- ६) निर्मल हृदयची स्थापना _____ यांनी केली.
अ) डॉ. आंबेडकर ब) सयाजीराव गायकवाड
क) मदर तेरेसा ड) स्वामी विवेकानंद
- ७) राष्ट्रीय सेवा योजना ही _____ योजना आहे.
अ) केंद्र शासन पुरस्कृत ब) राज्यशासन पुरस्कृत
क) बिगर शासकिय ड) यापैकी नाही
- ८) राष्ट्रीय सेवा योजनेची सुरुवात _____ साली झाली.
अ) १९५० ब) १९६९ क) १९७१ ड) १९४७
- ९) महाराष्ट्रासाठीचे रा.से.यो.चे विभागिय कार्यालय _____ येथे आहे.
अ) मुंबई ब) कोल्हापूर क) सोलापूर ड) पूणे
- १०) रा.से.यो. च्या चक्रात _____ आऱ्या आहेत.
अ) १२ ब) २४ क) ८ ड) २०

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) रा.से.यो.च्या ब्रीद वाक्याचा अर्थ काय ?
 - २) आर्य समाजाचे शैक्षणिक कार्य सांगा.
 - ३) रामकृष्ण मिशनचे तत्वज्ञान स्पष्ट करा.
 - ४) मदर तेरेसांनी कुष्ठरोग्यांसाठी केलेल्या कार्याची माहिती द्या.
 - ५) रा.से.यो. चा आराखडा स्पष्ट करा.
 - ६) रा.से.यो. च्या प्रतिक चिन्हाचा अर्थ काय ?
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) विवाहाची व्याख्या
 - २) आर्य समाजाची तत्वे
 - ३) राष्ट्रीय सेवा योजना व जलसंधारण
 - ४) रा.से.यो. व आकाशवाणी
 - ५) एड्सची कारणे
 - ६) व्यसनाधिततेचे विविध परिणाम
४. विवाह संस्थेवरील आधुनिकीकरणाचे परिणाम विशद करा. १०
- किंवा**
- विशेष शिबिरात केल्या जाणाऱ्या कार्याची सविस्तर माहिती द्या.
५. कुटूंब संस्थेवर आधुनिकीकरणाच्या झालेल्या परिणामांवर प्रकाश टाका. १०
-

SLR-AN – 428

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Sem. – II) Examination, 2014
Opt. ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (New) (Paper – I)
Political and Cultural History of Ancient India upto C.A.D. 650

Day and Date : Friday, 28-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word. 10
- 1) The text of Arthashastra was written by
a) Kalidas b) Panini c) Kautilya d) Bhavbhuti
 - 2) In Mauryan period _____ officer used to collect the land revenue.
a) Samaharta b) Sannidhata
c) Sitadhyaksha d) Dandi
 - 3) _____ tax was paid by cash in Ancient India.
a) Bali b) Bhag
c) Kar d) Hiranya
 - 4) _____ dam was built by Chandragupta Maurya in Saurashtra.
a) Venna b) Sudarshan c) Pushkar d) Kunal
 - 5) The turning point of Ashoka's life was the war of
a) Kalinga b) Zelum
c) Dasharadnya d) Avanti
 - 6) _____ was the founder of Satvahan dynasty.
a) Kharvela b) Simuk c) Hala d) Satkarni I
 - 7) V.A. Smith has called _____ king as the Indian Napoleon.
a) Chandragupta Maurya b) Ashok
c) Samudragupta d) Harshavardhan

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) अर्थशास्त्र हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) कालीदास ब) पाणिनी क) कौटिल्य ड) भवभूती
- 2) मौर्य कालात _____ हा अधिकारी महसूल कर वसूल करीत असे.
अ) समाहर्ता ब) सन्नीधाता क) सीताध्यक्ष ड) दंडी
- 3) प्राचीन भारतात _____ हा कर रोखीने दिला जात असे.
अ) बली ब) भाग क) कर ड) हिरण्य
- 4) चंद्रगुप्त मौर्याने सौराष्ट्र मध्ये _____ हा तलाव बांधला.
अ) वेण्णा ब) सुदर्शन क) पुष्कर ड) कुणाल
- 5) _____ युद्धामुळे अशोकाच्या जीवनात परिवर्तन झाले.
अ) कलिंग ब) झेलम क) दाशराज्ञ ड) अवंती
- 6) सातवाहन घराण्याचा संस्थापक _____ हा होता.
अ) खारवेल ब) सिमुक
क) हाल ड) सातकर्णी पहिला
- 7) व्ही. ए. स्मीथने _____ राजास भारतीय नेपोलियन असे म्हटले आहे.
अ) चंद्रगुप्त मौर्य ब) अशोक क) समुद्रगुप्त ड) हर्षवर्धन
- 8) _____ राजा शकारी या नावाने ओळखला जातो.
अ) समुद्रगुप्त ब) चंद्रगुप्त दुसरा क) कुमारगुप्त ड) स्कंदगुप्त
- 9) रत्नावली हे नाटक _____ याने लिहिले.
अ) दंडी ब) हर्षवर्धन क) राजशेखर ड) कालीदास
- 10) सातवाहनांच्या राजधानीचे शहर _____ हे होते.
अ) कल्याण ब) तगर क) प्रतिष्ठान ड) उज्जैन

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार). 8
- 1) मौर्य कालातील न्यायदान व्यवस्था स्पष्ट करा.
 - 2) मौर्य कालातील ग्राम प्रशासनाची माहिती लिहा.
 - 3) पहिल्या चंद्रगुप्ताच्या राजकीय कामगिरीची माहिती लिहा.
 - 4) गुप्त कालीन समाज जीवन विशद करा.
 - 5) हर्षवर्धनाचे धार्मिक धोरण स्पष्ट करा.
 - 6) सातवाहन कालीन साहित्याची माहिती लिहा.
3. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार). 12
- अ) कलिंग युद्ध
 - ब) बिंदूसार
 - क) यज्ञश्री सातकर्णी
 - ड) समुद्रगुप्ताची नाणी
 - इ) गुप्त कालातील कला व वास्तुकला
 - फ) प्रयाग मेळावा
4. मौर्य कालातील मध्यवर्ती प्रशासन व्यवस्थेचे वर्णन करा. 10
- किंवा**
- प्राचीन भारतातील गुप्तकाल सुवर्ण युग म्हणून का ओळखला जातो ? स्पष्ट करा.
5. हर्षवर्धनाच्या राजकीय कामगिरीचे मूल्यमापन करा. 10
-

SLR-AN – 381

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
PRAKRIT-ARDHAMAGADHI – Compulsory
Paiya Vijjarayan
(प्राकृत विद्यारत्न)

Day and Date : Friday, 4-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- सूचना :** i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
ii) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
iii) दोन्ही विभागाची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत सोडवावित.

1. Fill in the blanks with proper forms words given in the brackets.

10

कंसात दिलेल्या शब्दांची योग्य ती रूपे योजून वाक्ये पूर्ण करा.

- i) भारहे वासे पभाकरो नाम राया _____ ।
(वस, वसइ, वसन्ति)
- ii) राया बलदेवो भणिओ, 'मा पुण एवं _____ ।
(करेइ, करेज्जासु, करेमि)
- iii) अहं तुब्भं आराम-कम्मकरो _____ ।
(होह, होमि, होमो)
- iv) सुंदरि, तुमं कस्स _____ ?
(दिन्ना, देन्सु, देमो)
- v) ससुर-गिह-निवासो सग्गतुल्लो _____ ।
(नराणं, नरस्स, नरेसु)
- vi) विणा मुल्लं _____ कत्थ मिलइ ।
(भोयणं, भोयणाए, भोयणस्स)
- vii) एत्थ मए रूवगा मुक्का तं य _____ गहिओ ।
(केण, कहिं, कम्मि)

P.T.O.

viii) तं नत्थि जं न कुवंति _____ साहसं दविणकज्जे ।

(पाणी, पाणिणो, पाणिस्स)

ix) कंपि कारणं ता नूणं एत्थ _____ ।

(भवियव्वं, भविस्सइ, भविस्सामो)

x) न _____ अत्थो अणत्थजुओ ।

(होस्ससि, होसन्ति, होइ)

2. Translate into **English** or **Marathi** any **five**.

10

कोणत्याही पाचाचे मराठीत किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा.

- i) बलदेवेण भणियं, 'अहं पुण इहचेव विविह-भंड-पडिहत्थं जाणवत्तं हारेमि' जइ मच्छो होज्जा ।
एवं च उभय-पक्खेहि वि सच्चसेट्ठिं सक्खिं काऊण विहिया होड्डा ।
- ii) इह निच्छयं काऊण भणिओ सो सेट्ठिणा नराहिवो ' जं इमे वरागा निज्जामगा जंपंति तं सच्चं, मम भाया पुण ' अलिया- वाइ ।
- iii) अण्णदा संप्पदाणकाले । विवाहावसरम्हि सेट्ठिणा अणंदमदी किदे वर सोहणं आरद्धं । अणंदमदीइ वुत्तं, 'ताद ! मम तुमेण बंभचेरं दाविदमदो किं विवाहेणं ?
- iv) सो य सागरचंदो परमभागवओ दिक्खासंपत्तो भगवय-गीयसु सुत्तओ अत्थओ य विदिय-परमत्थो सो यतं समुद्दत्तं दारगं गिहे परिव्वायगस्स कलागहणत्थे ठवेइ ।
- v) तत्थ य नयरे रायसेवी एक्को य डिंही परिवसइ । इओ य धणसिरी पुव्वावरण्हसमए सत्ततले पासाए विणियगेणसह तंबोल समाणयंती अच्छइ ।
- vi) धणसिरीं विणियगेण पुच्छिया, 'सुंदरि तुमं कस्स दिन्ना' ? तीए भणियं, 'उज्जेणिगस्स समुद्दत्तस्स दिन्ना' ।

3. Translate into **English** or **Marathi** any two. 10

कोणत्याही दोहोंच मराठी किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा.

- i) पेच्छइ तरुसाहाए पलंबमाणं सुवण्ण-पुरिसं सो ।
विम्हियमणेण भणियं अणेणे, 'सो एत्थ अत्थो'त्ति ॥
- ii) पत्तेयं पत्तेयं लक्खं दाऊण दविणजायस्स ।
ववहारत्थं देसेसु पेसिया ताण समिक्खं इमे ॥
- iii) इत्थेव आसि सेट्ठी सागरदत्तो त्ति नाम दविणड्ढो ।
अइ-दविण-रक्खणज्जण परायणो सव्वकालं पि ॥

4. सत्यश्रेष्ठीच्या सत्यबोलण्याच्या आचरणाचे श्रेष्ठत्व 'सच्चवाइ-सच्चसेट्ठी' या पाठाच्या आधारे स्पष्ट करा. 10

OR/अथवा

समुद्रदत्ताने आपल्या पत्नीच्या चारित्र्याची परीक्षा कशी घेतली ते 'सीलवई धणसिरी' या पाठाच्या आधारे स्पष्ट करा. 10

5. सागरदत्त श्रेष्ठीच्या संपत्तीचे अपहरण कोणी व कसे केले ते सविस्तर स्पष्ट करा. 10

SLR-A – 20

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) (Old) Examination, 2014
Opt. PHILOSOPHY (Paper – I)
Outlines of Philosophy

Day and Date : Monday, 7-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket. **10**
- 1) _____ is one of the important characteristics of Indian Philosophy.
(Freedom of thinking, Dictatorship, Terrorism, Monopoly)
 - 2) Dukhakarana is _____ noble truth in Buddhism.
(first, second, third, forth)
 - 3) Buddhism is _____ Darsana.
(Western, Indian, American, Greek)
 - 4) _____ is orthodox Darsana.
(Carvaka, Jain, Buddha, Yoga)
 - 5) There are _____ Hetrodox Darsanas).
(3, 4, 5, 6)
 - 6) _____ denies vedas.
(Nyaya, Mimamsa, Yog, Carvaka)
 - 7) According to Yog Darsana Chittvrittis are of _____ kinds.
(2, 3, 4, 5)
 - 8) According to Yog Darsana _____ is cause of Bandhana.
(Dnyana, Viveka, Aviveka, Karma)

P.T.O.

9) _____ is Buddhist concept.

(Brahma, Atma, Adhyas, Sunya)

10) According to Carvaka _____ experience is knowledge.

(Direct, Indirect, Vague, Rational)

2. Write short answers (**any 4**).

8

1) Who is Carvaka ?

2) What is Sunya ?

3) Explain the nature of Anatmavada.

4) Explain the concept of orthodox.

5) Explain the first noble truth.

6) What is meant by Samadhi ?

3. Write short notes (**any 4**).

12

1) Concept of I'svara by Yoga

2) Momemteriness

3) Criticism of Atma by Buddha

4) Kinds of Yama and Niyama

5) Classification of Darshana

6) Kinds of Chittavrittis

4. Explain Carvaka's ethical view.

10

OR

Explain the concept of Nirvana by Buddhism.

5. Discuss on Ashtangmarg in Yog Darshana.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

१) _____ हे भारतीय तत्त्वज्ञानाचे एक महत्वाचे वैशिष्ट्य आहे.

(विचारस्वातंत्र्य, हुकूमशाही, दहशतवाद, एकाधिकारशाही)

२) दुःखकारण हे बौद्ध दर्शनातील _____ आर्यसत्य आहे.

(पहिले, दुसरे, तिसरे, चौथे)

३) बौद्ध हे _____ दर्शन आहे.

(पाश्चात्य, भारतीय, अमेरिकन, ग्रीक)

४) _____ हे आस्तिक दर्शन आहे.

(चार्वाक, जैन, बौद्ध, योग)

५) नास्तिक दर्शने _____ आहेत.

(३, ४, ५, ६)

६) _____ हे वेद नाकारतात.

(न्याय, मीमांसा, योग, चार्वाक)

७) योगदर्शनानुसार चित्तवृत्ती ह्या _____ प्रकारच्या आहेत.

(२, ३, ४, ५)

८) योगदर्शनानुसार _____ हे बंधनाचे कारण आहे.

(ज्ञान, विवेक, अविवेक, कर्म)

९) _____ ही बौद्धांची संकल्पना आहे.

(ब्रह्म, आत्मा, अध्यास, शून्य)

१०) चार्वाकानुसार _____ अनुभव हे ज्ञान होय.

(प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष, संदिग्ध, बौद्धिक)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (को. ४)

८

१) चार्वाक कोण आहे ?

२) शून्य म्हणजे काय ?

३) अनात्मवादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

४) आस्तिकसंकल्पना स्पष्ट करा.

५) पहिले आर्यसत्य स्पष्ट करा.

६) समाधीचा अर्थ काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा. (को. ४)

१२

१) योगदर्शनानुसार ईश्वराची संकल्पना

२) क्षणिकवाद

३) बौद्धाने आत्म्यावर केलेली टीका

४) यम आणि नियमाचे प्रकार

५) दर्शनांचे वर्गीकरण

६) चित्तवृत्तीचे प्रकार

४. चार्वाकांचा नैतिक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

१०

किंवा

बौद्धदर्शनानुसार निर्वाणाची संकल्पना स्पष्ट करा.

५. योग दर्शनातील अष्टांगमार्गावर चर्चा करा.

१०

SLR-A – 5

Seat
No.

B.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
HINDI (Opt.) (Old) (Paper – I)
साहित्य विविधा एवं व्यावहारिक हिंदी

Day and Date : Wednesday, 2-04-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **10**
- 1) 'भोलाराम के जीव' परसाई की सशक्त _____ रचना है।
1) सामाजिक 2) वैचारिक 3) व्यंग्य 4) निबंधात्मक
- 2) 'मोह' कविता के कवि _____ है।
1) हरिवंशराय बच्चन 2) कबीर
3) प्रेमचंद 4) सुमित्रानंदन पंत
- 3) महाजनी सभ्यता में सारी कामों की गरज महज _____ होती है।
1) पैसा 2) कपडा 3) मकान 4) रोटी
- 4) सुभान खाँ रेखाचित्र _____ से संकलित है।
1) गेहूँ और गुलाब 2) माटी की मूर्तें
3) अतीत के चलचित्र 4) पथ के साथी
- 5) 'मीना कहाँ है' एकांकी के लेखक _____ है।
1) रामवृक्ष बेनीपुरी 2) विष्णु प्रभाकर 3) उपेन्द्रनाथ अशक 4) रवींद्रनाथ ठाकुर
- 6) संत नामदेव भगवान _____ के उपासक थे।
1) विष्णु 2) महादेव 3) विठ्ठल 4) गणेश
- 7) कबीर के गुरु का नाम _____ था।
1) रामानंद 2) नरहरीदास 3) वल्लभाचार्य 4) विठ्ठलदास

P.T.O.

- 8) सूरदास ने _____ भाषा में रचना की है।
 1) अरबी 2) ब्रज 3) फारसी 4) मागधी
- 9) “तीन बुलायें _____ आवैं। निज निज विपदा रोह सुनावैं।”
 1) ग्यारह 2) बारह 3) पंद्रह 4) तेरह
- 10) ‘उसने कहा था’ कहानी के नायक का नाम _____ है।
 1) लहनासिंह 2) हजारसिंह 3) बोधासिंह 4) वजीरासिंह
2. निम्नलिखित में से किन्हीं **पाँच** प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। 10
- 1) लिंग शब्द की परिभाषा बताइए।
 - 2) कारक किसे कहते हैं ?
 - 3) गोपाल कलम से लिखता है। इस वाक्य का कारक लिखिए।
 - 4) भिखारी को रोटी का टुकड़े मिले। (कारक बताकर वाक्य शुद्ध कीजिए।)
 - 5) हिंदी भाषा के वचन लिखिए।
 - 6) कर्मकारक किसे कहते हैं ?
3. निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं **दो** की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। 10
- 1) प्रार्थना मत कर, मत कर, मत कर!
 मिला नहीं जो स्वेद बहाकर,
 निज लोहू से भीग-नहाकर,
 वर्जित उसको, जिसे ध्यान है जग में कहलाए नर!
 - 2) “मुझे नहीं जाना। मैं तो पेंशन की दरख्वास्तों में अटका हूँ। यही मेरा मन लगा है। मैं अपनी दरख्वास्तें छोड़कर नहीं जा सकता।”
 - 3) ‘कल, देखते नहीं, यह रेशम से कढ़ा हुआ सालू।’
4. निम्नलिखित में से किसी **एक** प्रश्न का उत्तर लिखिए। 10
- 1) ‘मोह’ कविता पंतजी के प्रकृति प्रेम का उत्तम उदाहरण है। स्पष्ट कीजिए।
 - 2) महात्मा कबीर ने अवतारवाद, मूर्तिपूजा, तीर्थाटन पर प्रहार किया है। संकलित दोहों के आधार पर स्पष्ट कीजिए।
5. ‘उसने कहा था’ कहानी की कथावस्तु लिखिए। 10
-

SLR-A – 8

Seat
No.

--

B.A. I (Semester – I) (Old) Examination, 2014
SCIENTIFIC METHOD (Compulsory)

Day and Date : Friday, 4-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**
- 1) Scientific method is _____ method.
(Induction, Deduction, Prediction, Analogy)
 - 2) Ethics is _____ science.
(Social, Normative, Natural, Religious)
 - 3) _____ science is related to fact.
(Normative, Negative, Positive, Moral)
 - 4) Questionnaire and _____ are research techniques.
(Observation, Interview, Explanation, Empiricism)
 - 5) 'What is' is studied in _____ science.
(Natural, Normative, Aesthetic, Logic)
 - 6) A hypothesis must be based on
(Real, False, Vague, Contradict)
 - 7) Effect succeeds the
(Observation, Cause, Verification, Proof)

P.T.O.

8) Observation is _____ ground.

(Material, Formal, Verbal, Logical)

9) Proof is the next stage of

(Hypothesis, Problem, Verification, Explanation)

10) _____ is a fallacy of observation.

(Explanation, Consistency, Mal-observation, Experiment)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

1) What is objectivity ?

2) What is science ?

3) Distinguish between common sense and science.

4) What is hypothesis ?

5) Is data collection necessary for research ? Explain.

6) What is philosophy ?

3. Write short notes (**any 4**) :

12

1) Science and religion.

2) Science and philosophy.

3) Interview.

4) Uniformity of nature.

5) Advantages of observation.

6) Nature of definition.

4. Discuss the rules of definition.

10

OR

Discuss on presuppositions of science.

5. Distinguish between science and scientific method.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

- १) वैज्ञानिक पद्धती ही _____ पद्धती आहे.
(विगामी, निगामी, भविष्यकथन, साम्यानुमान)
- २) नीतीशास्त्र हे _____ शास्त्र आहे.
(सामाजिक, आदर्शनिष्ठ, नैसर्गिक, धार्मिक)
- ३) _____ शास्त्र हे वास्तवाशी संबंधीत आहे.
(आदर्शवादी, नास्तिवाची, वस्तुनिष्ठ, नैतिक)
- ४) प्रश्नावली आणि _____ ही संशोधन तंत्रे होत.
(निरीक्षण, मुलाखत, उपपादन, अनुभववार)
- ५) 'काय आहे' चा अभ्यास _____ शास्त्रामध्ये केला जातो.
(नैसर्गिक, आदर्शनिष्ठ, सौंदर्य, तर्क)
- ६) सिद्धांत कल्पना _____ वर आधारित असावी.
(वास्तविक, असत्य, संदिग्ध, व्याघात)
- ७) कार्य हे _____ च्या आधी येणारी घटना आहे.
(निरीक्षण, कारण, प्रचिती, सिद्धता)
- ८) निरीक्षण हे _____ आधार आहे.
(वास्तव, तात्त्विक, शाब्दिक, तार्किक)
- ९) सिद्धता ही _____ च्या नंतर येणारी अवस्था आहे.
(अभ्युपगम, समस्या, प्रचिती, उपपादन)
- १०) _____ हा निरीक्षातील दोष आहे.
(उपपादन, सुसंगती, दुर्निरीक्षण, प्रयोग)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) : ८
- १) वस्तुनिष्ठता म्हणजे काय ?
 - २) विज्ञान म्हणजे काय ?
 - ३) व्यावहारिक ज्ञान आणि विज्ञान यातील भेद स्पष्ट करा.
 - ४) अभ्युपगम म्हणजे काय ?
 - ५) संशोधन करण्याकरिता साधनसामुग्री गोळा करण्याची आवश्यकता आहे का ? स्पष्ट करा.
 - ६) तत्त्वज्ञान म्हणजे काय ?
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) विज्ञान आणि धर्म
 - २) विज्ञान आणि तत्त्वज्ञान
 - ३) मुलाखत
 - ४) निसर्ग समरूपता
 - ५) निरीक्षणाचे फायदे
 - ६) व्याख्येचे स्वरूप
४. व्याख्येच्या नियमांवर चर्चा करा. १०
- किंवा**
- विज्ञानाची गृहितके यावर चर्चा करा.
५. विज्ञान आणि वैज्ञानिक पद्धती यांतील फरक स्पष्ट करा. १०
-

SLR-A- 10

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
Comp. MARATHI (Old)
अक्षर गंध

Day and Date : Friday, 4-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks :50

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न: योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) 'राजे यांची दिल्ली भेट' या पाठात कोणत्या राजाचे चित्रण आहे ?

(शहाजी/शिवाजी/शाहू/संभाजी)

२) शेतकऱ्याची स्थिती या पाठाचे लेखक कोण ?

(म.फुले/न्या. रानडे/मुकुंदराव पाटील/नारायण लोखंडे)

३) लंडनच्या आजीबाई या पाठाचे लेखक सांगा.

(गंगाधर गाडगीळ/मीना देशपांडे/गौरी देशपांडे/सुमा देशपांडे)

४) 'खेडेगावातील वास' या पाठात कश्याचे चित्रण आहे ?

(ग्राम संस्कृती/आदिवासी संस्कृती/शहरी संस्कृती/उच्च संस्कृती)

५) मुलाच्या नोकरीसाठी अर्ज कोणी केला होता ?

(परभू/जय/बिजय/विलास)

६) आपलं आयुष्य ही देवानं दिलेली देणगी आहे, हे वाक्य कोणत्या पाठातील आहे ?

(विद्रोह/उद्धवस्त/जगायचं कश्यासाठी/तलावातले चांदणे)

७) नव्याछावबादची एक सफर या कथेचा विषय कसा आहे ?

(विनोदी/गंभिर/धार्मिक/राजकीय)

P.T.O.

८) कार्यालयात लिहिल्या जाणाऱ्या टिप्पण्याचे किती प्रकार पडतात ?

(चार/पाच/सात/आठ)

९) कार्यालयाकडून पाठविल्या जाणाऱ्या पत्रांचे किती प्रकार पडतात ?

(दोन/तीन/चार/आठ)

१०) 'ज्ञान तपस्वी' पाठाचे लेखक कोण आहेत ?

(व.ना. इंगळे/द.ता.भोसले/नरेंद्र जाधव/भास्करचंदनशिव)

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) :

१०

१) म.फुले यांच्या ग्रंथाची नावे सांगा.

२) नविन ग्रंथाविषयी लोकहीतवादी काय म्हणतात ?

३) लंडनच्या आजीबाईंच्या व्यक्तीमत्वाचे पैलू सांगा.

४) ग्रामीण जीवनाची ओळख कोणत्या लक्षणातून होते ?

५) विद्रोह कथेची वैशिष्ट्ये सांगा.

६) विठोबाची शिकवण या पाठातून कोणता विचार सांगितला आहे ?

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) :

१०

१) नव्याछाव बादची एक सफर मधील विनोद सांगा.

२) टिप्पणी लेखनाचे स्वरूप सांगा.

३) म.फुले यानी शेतकऱ्यांच्या स्थितीचे वर्णन कसे केले आहे ?

४. आमचा बाप मधील बापाचे व्यक्ति चित्रण करा.

१०

किंवा

तलावातले चांदणे या कथेतील प्रेमभावना स्पष्ट करा.

५. उध्वस्त मध्ये स्त्री जीवनाचे चित्रण मल्लीकाशेख यांनी कसे साकारले आहे - ते सांगा.

१०

SLR-A – 100

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
HINDI (Paper – III) (Opt.)
हिंदी काव्य, व्याकरण तथा लेखन

Day and Date : Thursday, 15-5-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे गए अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए । 10

- 1) _____ ने निर्गुण, निराकार ईश्वर की उपासना की है ।
1) कबीर 2) तुलसीदास 3) जायसी 4) सूरदास
- 2) तुलसीदास के पिता का नाम _____ दूबे था ।
1) सुखीराम 2) दुखीराम 3) आत्माराम 4) बलराम
- 3) घनानन्द की प्रेमिका का नाम _____ है ।
1) सुजाता 2) सुजान 3) सुनीता 4) सुमित्रा
- 4) 'पथ की पहचान' कविता _____ संग्रह से ली है ।
1) मधुशाला 2) मधुकलश 3) सतरंगिनी 4) निशा-निमंत्रण
- 5) _____ को नहीं मालूम उसके गालों की हड्डी क्यों उभर आई है ।
1) धर्म 2) भीम 3) अर्जुन 4) नकुल
- 6) धूमिल का जन्म सन _____ में हुआ ।
1) 1930 2) 1932 3) 1934 4) 1936
- 7) निराला ने _____ पत्रिका का संपादन कार्य किया ।
1) मतवाला 2) सारिका 3) धर्मयुग 4) हंस
- 8) तत्पुरुष समास के प्रमुख _____ भेद हैं ।
1) तीन 2) चार 3) पाँच 4) छः
- 9) _____ यह नरेन्द्र शर्मा की कविता है ।
1) यह है बाजार 2) मैंने देखा, मैं जिधर चला
3) पथ की पहचान 4) गृहयुद्ध

P.T.O.

10) प्रत्यय के प्रमुख प्रकार _____ हैं ।

- 1) दो 2) तीन 3) चार 4) पाँच

2. निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो-तीन पंक्तियों में लिखिए । 10

- 1) मिश्र वाक्य किसे कहते हैं ? सोदाहरण लिखिए ।
- 2) बहुव्रीहि समास की परिभाषा देकर उदाहरण लिखिए ।
- 3) तद्धित प्रत्यय से क्या तात्पर्य है ? सोदाहरण स्पष्ट कीजिए ।
- 4) उपसर्ग से क्या तात्पर्य है ?
- 5) 'अप' उपसर्ग से बने चार शब्द लिखिए ।
- 6) वाक्य की परिभाषा लिखिए ।

3. ससंदर्भ व्याख्या लिखिए । (किन्हीं दो) 10

- 1) कबीर सूता क्या करै, जागि न जपै मुरारि ।
एक दिनाँ भी सोवणाँ, लम्बे पाँव पसारि ॥
- 2) मैंने फिर-फिर अज़मा देखा
मेरे सँग-सँग चल दिया चाँद !
वह मुझ-सा ही जलता-बुझता
बन साँझ-सुबह का दीया चाँद !
- 3) दोनों करके पछताता हूँ ,
सोच नहीं, पर, मैं पाता हूँ
सुधियों के बन्धन से कैसे अपने को आजाद करूँ मैं !
क्या भूलूँ, क्या याद करूँ मैं !

4. 'गितावली' के भाव पक्ष को संक्षेप में लिखिए । 10

अथवा

'रानी और कानी' कविता में चित्रित संवेदना को स्पष्ट कीजिए ।

5. 'गृहयुद्ध' कविता में चित्रित संघर्ष का विवेचन कीजिए । 10

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Sem. – III) Examination, 2014
ENGLISH (Optional) (Paper – III)
Indian Writings in English

Day and Date : Saturday, 17-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative from those given below :

10

- 1) The name of Rani's husband is _____
a) Kappanna b) Appanna c) Naga d) Cobra
- 2) _____ is the son of Kurudavva.
a) Appanna b) Cobra c) Kappanna d) The man
- 3) Kurudavva does not like Appanna going to _____
a) The elders b) Rani's parents
c) The ant-hill d) A concubine
- 4) _____ gives Rani the pieces of root.
a) Kurudavva b) Rani's mother
c) Appanna d) Kappanna
- 5) The play Nagamandala has _____ endings.
a) two b) four c) three d) five
- 6) The Railway Clerk's _____ is always asking for more money.
a) boss b) wife c) friend d) child
- 7) Four _____ were rubbing the hot tar on the streets.
a) women b) lepers
c) male workers d) drivers
- 8) Every _____ in Jejuri is worshipped as God.
a) crop b) priest c) crack d) stone

Seat
No.

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
SANSKRIT (Opt.) (Paper – III)

व्याकरणदर्शनम्

Day and Date : Saturday, 17-5-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) **Answers to all questions should be written in one and the same answer book.**
सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

Choose the correct option and rewrite the completed sentences.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पूर्ण करा.

१०

१) वेदपठनस्य _____ उत्तम गुणाः । (षट् , पञ्च, द्वादश, नव)

२) वर्ण नाम _____ । (अक्षर, स्वर, व्यंजन, मात्रा)

३) वेदस्य _____ अंगानि । (६, ५, ४, ३)

४) _____ देवाभ्यां पुत्रान् हरेत् । (मृगी, गौः, व्याघ्री, स्त्री)

५) _____ शेषे । (षष्ठी, नवमी, सप्तमी, पञ्चमी)

६) पाणिनीय शिक्षा वेदांगानां _____ वेदांगम् । (१, ४, ३, ५)

७) आधाराः _____ वर्तन्ते । (३, ४, ७, १०)

८) शिक्षाशास्त्रे _____ पटलानि सन्ति (१४, १०, १२, ११)

९) अपादाने _____ । (पंचमी, षष्ठी, द्वितीया, तृतीया)

१०) स्वराः _____ सन्ति । (३, ४, ६, १०)

२. संक्षिप्त टीपा द्या (६ पैकी ५) : १०
- १) कर्म
 - २) व्यास दोषः
 - ३) शेषसंबंध
 - ४) चतुर्थी संप्रदाने
 - ५) इंद्रशत्रु
 - ६) अभिव्यापक आधार.
३. अ) परिच्छेद द्या : (३ पैकी २) ६
- १) प्रातिशाख्य
 - २) वैषयिक आधार
 - ३) अनुनासिक.
- ब) स्पष्ट करा. कोणतेही २ :
- १) ग्रास दोषः
 - २) स्वतंत्रः कर्ता
 - ३) धारण दोषः. ४
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या. १०
- शिक्षा 'वेदपुरुषाचे नाक' आहे. स्पष्ट करा.
- OR
- आधार विषयक विवेचन करा.
५. दोष पटलाचे महत्त्व स्पष्ट करा. १०
-

SLR-A – 106

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
OPT. PHILOSOPHY (Paper – II)
Ethics (Indian and Western)

Day and Date : Monday, 19-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**
- 1) Right and Good are _____ concepts.
(Ethical, Political, Logical, Mathematical)
 - 2) _____ is Indian Philosopher.
(Plato, Carvaka, Kant, Hume)
 - 3) Karmas are of _____ kinds.
(2, 3, 4, 5)
 - 4) _____ is a Psychological basis of moral life.
(Sorrow, Happy, Will, None of these)
 - 5) Carvaka accepted only _____ purusharthas.
(2, 3, 4, 5)
 - 6) Nishkama means _____
(Asakti, Krupa, Nirasakti, Sakama)
 - 7) By Buddhist ethics, there are _____ noble truths.
(4, 5, 6, 8)
 - 8) Carvaka is _____ philosopher.
(French, Greek, German, Indian)

P.T.O.

9) Customary and _____ are kinds of morality.
(Religion, Reflective, Natural, Artificial)

10) Instinct is _____ activity.
(Purposeless, Purposeful, Useless, None of these)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

1) Explain the nature of Right.

2) Explain customary morality.

3) What is the Psychological basis of moral life ?

4) Explain the nature of Rta.

5) What is Preyas ?

6) What is Shreyas ?

3. Write short notes (**any 4**) :

12

1) Nature of Reflective morality.

2) Concept of Rna.

3) Theory of Karma.

4) Concept of Dharma.

5) The four noble truths.

6) Concept of Krupa.

4. Explain four Purusarthas.

10

OR

Explain the eight fold path.

5. Explain the concept of Purusharthas by Carvaka.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

- १) चांगले आणि श्रेय या _____ संकल्पना आहेत.
(नैतिक, राजकिय, तार्किक, गणितीय)
- २) _____ हा भारतीय तत्त्वज्ञ आहे.
(प्लेटो, चार्वाक, कांट, ह्यूम)
- ३) कर्म हे _____ प्रकारचे आहेत.
(२, ३, ४, ५)
- ४) _____ हा नैतिक जीवनाचा मानसशास्त्रीय आधार आहे.
(दुःख, सुख, शुभसंकल्प, यापैकी नाही)
- ५) चार्वाकांनी केवळ _____ पुरुषार्थच मान्य केले.
(२, ३, ४, ५)
- ६) निष्कामचा अर्थ आहे _____
(आसक्ती, कृपा, निरासक्ती, सकाम)
- ७) बौद्धांनुसार आर्यसत्ये _____ आहेत.
(४, ५, ६, ८)
- ८) चार्वाक हे _____ तत्त्वज्ञ आहेत.
(फ्रेंच, ग्रीक, जर्मन, भारतीय)
- ९) पारंपरिक आणि _____ हे नीतीमत्तेचे प्रकार आहेत.
(धर्म, वैचारिक, नैसर्गिक, कृत्रिम)
- १०) सहजप्रवृत्ती ही _____ कृती आहे.
(हेतूरहित, हेतूयुक्त, निरूपयोगी, यापैकी नाही)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

८

- १) चांगलेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- २) पारंपरिक नीतीमत्ता स्पष्ट करा.
- ३) नैतिक जीवनाचा मानसशास्त्रीय आधार काय आहे ?
- ४) ऋतूचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ५) प्रेयस म्हणजे काय ?
- ६) श्रेयस म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) :

१२

- १) वैचारिक नीतीमत्तेचे स्वरूप.
- २) ऋण संकल्पना.
- ३) कर्म सिद्धांत.
- ४) धर्माची संकल्पना.
- ५) चार आर्यसत्ये.
- ६) कृपेची संकल्पना.

४. चार पुरुषार्थ स्पष्ट करा.

१०

किंवा

अष्टांगमार्ग स्पष्ट करा.

५. चार्वाकांनुसार पुरुषार्थाची संकल्पना स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
EDUCATION (Optional) Paper – II
Educational Psychology**

Day and Date : Monday, 19-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

- Instructions :** 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks given to the questions.
3) No separate answerbook will be **provided** for objective questions.

1. Select the correct alternative. 10
- 1) In _____ branch, the study of the behaviour of the human beings is done.
a) Educational Sociology b) Educational Philosophy
c) Educational Psychology d) Educational Technology
 - 2) _____ tried to make the whole process of education psychological.
a) Thorndike b) Pestolozzy c) Kohler d) Gilford
 - 3) _____ method is used to study the talented, versatile persons.
a) Introspection b) Experimental c) Case study d) Observation
 - 4) There is the need of secrecy in _____ method.
a) Experimental b) Observation c) Introspection d) Case study
 - 5) Most of the test of Intelligence in ancient times were
a) Observational b) Direct
c) Indirect d) Experimental
 - 6) _____ gave new shape to the intelligence thoughts with the help of statistical analysis.
a) Kohler b) Thersten c) Bine-Siamon d) Gilford

- 7) When the learning of a subject in situation brings disturbance in another situation is called as
- a) Zero transfer
 - b) Positive transfer
 - c) Negative transfer
 - d) No transfer
- 8) According to _____, readiness means the preparation for learning.
- a) William Wuint
 - b) Gilford
 - c) Kohler
 - d) Thorndike
- 9) _____ are helpful in developing an individuals personality.
- a) Individuals capacity
 - b) Individuals abilities
 - c) Individuals interests
 - d) Individuals physique
- 10) For classification of personality 12 types of opposite characteristics are stated by the psychologist
- a) Normal L. Mann
 - b) Catel
 - c) Dr. Kamat
 - d) Bine-Siamon
2. Answer **any one** of the following : 10
- 1) State the relationship between Psychology and Education.
OR
- 2) Explain in detail the 'Introspection method' of psychology.
3. Answer **any one** of the following : 10
- 1) Explain the different types of Intelligence tests and their educational importance.
OR
- 2) Explain in detail Thorndike's 'Trial and Error' method of learning.
4. Answer the following in brief : 8
- 1) Explain the role of school in personality development.
- 2) Explain the meaning and nature of personality.
5. Write short notes : 12
- 1) Mental Age – concept.
- 2) Educational programmes for integrated personality.
- 3) Types of 'Transfer of learning'.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) शिक्षण क्षेत्रातील मानवी घटकांच्या वर्तनाचा अभ्यास _____ या शाखेत केला जातो.
अ) शैक्षणिक समाजशास्त्र ब) शैक्षणिक तत्त्वज्ञान
क) शैक्षणिक मानसशास्त्र ड) शैक्षणिक तंत्रविज्ञान
- २) _____ यांनी संपूर्ण शिक्षण मानसशास्त्रीय करण्याचा प्रयत्न केला.
अ) थॉर्नडाईक ब) पेस्टॉलॉजी क) कोहलर ड) गिलफोर्ड
- ३) प्रज्ञावंत व प्रतिभासंपन्न व्यक्तींच्या अभ्यासासाठी _____ पद्धतीचा उपयोग करतात.
अ) आत्मनिरीक्षण ब) प्रायोगिक क) व्यक्ति अभ्यास ड) निरीक्षण
- ४) _____ पद्धती मध्ये गोपनीयता आवश्यक असते.
अ) प्रायोगिक ब) निरीक्षण क) आत्मनिरीक्षण ड) व्यक्ति अभ्यास
- ५) पूर्वीच्या बहुतांश बुद्धीमापन पद्धती _____ प्रकारच्या होत्या.
अ) निरीक्षणात्मक ब) प्रत्यक्ष क) अप्रत्यक्ष ड) प्रायोगिक
- ६) संख्याशास्त्रीय विश्लेषणाच्या आधारे _____ यांनी बुद्धीविषयक विचारांना नवा आकार दिला.
अ) कोहलर ब) थर्स्टन क) बीने-सायमन ड) गिलफोर्ड
- ७) एका विषयाचे अध्ययन दुसऱ्या विषयाच्या अध्ययनात अडथळा आणते, त्याला _____ म्हणतात.
अ) शून्य संक्रमण ब) धनसंक्रमण क) ऋणसंक्रमण ड) असंक्रमण
- ८) _____ यांच्या मते तत्परता म्हणजे अध्ययन कृतीसाठी असलेली तयारी होय.
अ) विल्यम वुईट ब) गिलफोर्ड क) कोहलर ड) थॉर्नडाईक
- ९) व्यक्तिचे व्यक्तिमत्व विकसित करण्यास _____ कारणीभूत ठरतात.
अ) व्यक्तिच्या योग्यता ब) व्यक्तिच्या क्षमता
क) व्यक्तिच्या अभिरुची ड) व्यक्तिची शरीररचना
- १०) व्यक्तीमत्वाच्या वर्गीकरणासाठी गुणसमुच्चयाचे १२ प्रकारच्या विरोधी गुणसमुच्चयासट वर्गीकरण _____ या मानसशास्त्रज्ञाने दिले आहे.
अ) नॉर्मल एल. मन् ब) कॅटेल
क) डॉ. कामत ड) बीने-सायमन

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (को. १) : १०
- १) शैक्षणिक मानसशास्त्र आणि शिक्षण यांचा संबंध स्पष्ट करा.
- किंवा
- २) शैक्षणिक मानसशास्त्राच्या आत्मनिरीक्षण पद्धतीचे सविस्तर वर्णन करा.
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (को. १) ; १०
- १) बुद्धीमापन कसोट्यांचे विविध प्रकार सांगून त्यांचे शैक्षणिक महत्व स्पष्ट करा.
- किंवा
- २) थॉर्नडाईकच्या प्रयत्नप्रमाद पद्धतीचे सविस्तर वर्णन करा.
४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) व्यक्तिमत्व विकासातील शाळेची भूमिका स्पष्ट करा.
- २) व्यक्तिमत्वाचा अर्थ आणि स्वरूप सांगा.
५. खालील टीपा थोडक्यात लिहा : १२
- १) मानसिक वय - संकल्पना
- २) एकात्मिक व्यक्तिमत्वासाठी शैक्षणिक उपक्रम
- ३) अध्ययन संक्रमणाचे प्रकार.
-

SLR-A – 11

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
HINDI (Compulsory) (Old)
साहित्यधारा और व्यावहारिक हिंदी

Day and Date : Friday, 4-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : 1) सभी प्रश्न आवश्यक हैं।
2) दाईं ओर लिखे गए अंक प्रश्न के लिए निर्धारित पूर्ण अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**

1) पाहन पूजे _____ मिले, तो मैं पूजू पहार।

- 1) ईश्वर 2) ब्रह्म 3) हरि 4) राम

2) मैथिलीशरण गुप्तजी को भारत सरकार ने _____ की उपाधि से अलंकृत किया है।

- 1) पद्मश्री 2) पद्मभूषण
3) पद्मविभूषण 4) भारतरत्न

3) प्रियतम से _____ की उत्कृष्ट कविता है।

- 1) शिशुप्रेम 2) दांपत्य प्रेम
3) मानव प्रेम 4) ईश्वर प्रेम

4) 'प्रियतम' कविता के कवि _____ है।

- 1) सूर्यकांत त्रिपाठी 'निराला' 2) सुमित्रानंदन पंत
3) जयशंकर प्रसाद 4) मैथिलीशरण गुप्त

5) _____ सुमित्रानंदन पंतजी की पहली कविता है।

- 1) गिरजे का घण्टा 2) वीणा
3) पल्लव 4) गुंजन

P.T.O.

- 6) मानव ! ऐसी भी विरक्ति क्या _____ के प्रति ?
 1) संसार 2) जीवन 3) जगत् 4) मरण
- 7) हरिशंकर परसाईजी लिखित 'समय काटनेवाले' एक _____ है ।
 1) रेखाचित्र 2) संस्मरण 3) कहानी 4) निबंध
- 8) 'भगवान ने फुरसत दी है, तो _____ घंटे तो उनकी पूजा करते हैं ।
 1) दो 2) चार 3) छः 4) आठ
- 9) जाड़ा किसी _____ की भांति उसकी छाती को दबाए हुए था ।
 1) भूत 2) पिशाच 3) दैत्य 4) राक्षस
- 10) प्रेमचंद की पहली कहानी का नाम _____ है ।
 1) कफन 2) पूस की रात 3) अनमोल रत्न 4) मंत्र

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच शब्दयुग्म के अर्थ लिखिए :

10

- 1) जलज –
 जलद –
- 2) आहट –
 आहत –
- 3) बदन –
 वदन –
- 4) नगर –
 नागर –
- 5) संग –
 संघ –
- 6) वहन –
 वाहन –

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए : 10

- 1) 'पूस की रात' कहानी के आधार पर हल्कू की दुर्दशा का चित्रण कीजिए।
- 2) सुमित्रानंदन पंत की 'ताज' कविता किस बात का प्रतीक है ?
- 3) निम्नलिखित मराठी परिच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए।

आपल्या व्यक्तिमत्त्वाचा ठसा जर आपल्याला उमरवायचा असेल तर त्यासाठी आपणच प्रयत्न करायला हवा. आपला व्यासंग आणि मैत्र वाढवायला हवे. माणसाला प्रत्येक गोष्टीचा अनुभव घेता नाही आला तरी दोन गोष्टीने त्याचे ज्ञान घेता येते. एक प्रवास व दुसरे पुस्तक, प्रवास करणे शक्य नसेल तर पुस्तक तरी वाचावे लागेलच. आपल्या व्यक्तिमत्त्वाचा अनावश्यक भाग काढून टाकण्यासाठी या दोन गोष्टींचा उपयोग होतो.

4. पठित दोहों के आधार पर कबीर के गुरु सम्बन्धी विचार को स्पष्ट कीजिए। 10

अथवा

यशोधरा के हृदय की व्यथा कवि मैथिलीशरण गुप्तने किस प्रकार व्यक्त की हैं।

5. 'समय काटनेवाले' निबंध में निहित व्यंग्य को स्पष्ट कीजिए। 10

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
Opt. SOCIOLOGY (Paper – II)
Indian Society : Structure and Change**

Day and Date : Monday, 19-5-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Multiple choice questions :

10

- 1) _____ is the author of the book 'Caste and Race in India'.
A) M. N. Srinivas B) Iravati Karve
C) G. S. Ghurye D) R. K. Mukherjee
- 2) _____ brought India under one law.
A) Lord Mecauley B) Lord Curzon
C) Lord Ripon D) Lord James
- 3) _____ is the founder of Brahmo Samaj.
A) Swami Vivekanand B) Swami Dayanand
C) Raja Ram D) Rajaram Mohan Roy
- 4) Family is the _____ social unit.
A) Primary B) Secondary C) Tertiary D) Public
- 5) Tribal division of labour is based on _____
A) Education B) Caste C) Choice D) Sex
- 6) Traditional villages have _____ Bulatedars.
A) Twelve B) Seven C) Five D) Four
- 7) The occupation of urbanites depends on _____
A) Sex B) Education C) Caste D) Age
- 8) Classes are always opened for _____
A) Change B) Observation
C) Mobility D) Rest

P.T.O.

9) The status of women started lowering during _____ period.

- A) Vedic B) Smruti C) British D) Moghal

10) Ghurye gave the theory of _____ for the tribal development.

- A) Assimilation B) Isolation
C) Sanskritization D) Integration

2. Write short answer on **any four** of the following :

8

- A) What are the characteristics of nuclear family ?
B) Which are the major tribal communities in Maharashtra ?
C) What are the elementary factors of rural society ?
D) What are the major causes of urbanization ?
E) What are the characteristics of pre-Vedic society ?
F) Which are the major causes of decline in caste system ?

3. Write short notes on **any four** of the following :

12

- A) Smriti period
B) Education during British period
C) Cultural changes during Moghal period
D) Tribal dormitory
E) Social classes
F) Joint family.

4. A) Explain the efforts of government of India for tribal education.

10

OR

B) Suggest remedial measures on problems created by urbanization in India.

5. What are the basis of social classes ? Explain the characteristics of class system. 10

मराठी रूपांतर

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) _____ यांची 'कॉस्ट अँड रेस इन इंडिया' हा ग्रंथ लिहिला.
अ) एम. एन. श्रीनिवास ब) ईरावती कर्वे क) जी. एस. घुर्ये ड) आर. के. मुखर्जी
- २) _____ यांनी भारताला एका कायद्याखाली आणले.
अ) लॉर्ड मेकॉली ब) लॉर्ड कर्झन क) लॉर्ड रिपन ड) लॉर्ड जेम्स
- ३) _____ यांनी ब्रह्मो समाजाची स्थापना केली.
अ) स्वामी विवेकानंद ब) स्वामी दयानंद क) राजा राम ड) राजाराम मोहन रॉव
- ४) कुटुंब _____ सामाजिक संस्था आहे.
अ) प्राथमिक ब) दुय्यम क) तृतीय ड) सार्वजनिक
- ५) अदिवासींचे श्रमविभाजन _____ वर आधारित असते.
अ) शिक्षण ब) जात क) निवडी ड) लिंग
- ६) परंपरागत ग्रामीण समाजात _____ बलुतेदार असतात.
अ) बारा ब) सात क) पाच ड) चार
- ७) शहरीयांचे व्यवसाय _____ वर अवलंबून असते.
अ) लिंग ब) शिक्षण क) जात ड) वय
- ८) सामाजिक वर्ग _____ करिता नेहमी खुले असतात.
अ) परिवर्तन ब) निरीक्षण क) गतिशीलता ड) आराम
- ९) _____ कालापासून स्त्री दर्जा खालावयास सुरवात झाली.
अ) वैदिक ब) स्मृति क) ब्रिटीश ड) मोघल
- १०) घुर्ये यांनी आदिवासींच्या विकासाकरिता _____ चा सिद्धांत मांडला.
अ) सामिलाकरण ब) विलगीकरण
क) संस्कृतिरण ड) एकीकरण

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- अ) विभक्त कुटुंबाची वैशिष्ट्ये कोणती ?
- ब) महाराष्ट्रातील प्रमुख आदिवासी जमाती कोणत्या ?
- क) ग्रामीण समाजाचे मूलभूत घटक कोणते ?
- ड) शहरीकरणाची प्रमुख कारणे कोणती ?
- इ) वेद-पूर्व काळातील समाजाची वैशिष्ट्ये कोणती ?
- ई) जाती व्यवस्थेच्या पतनाची प्रमुख कारणे कोणती ?
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : १२
- अ) स्मृतीकाल
- ब) ब्रिटीश काळातील शिक्षण
- क) मोघल काळातील संस्कृतिक परिवर्तन
- ड) आदिवासी युवागृहे
- इ) सामाजिक वर्ग
- ई) संयुक्त कुटुंब.
४. अ) आदिवासींच्या शिक्षणासाठी भारत सरकारच्या प्रयत्नांचे स्पष्टीकरण द्या. १०
- किंवा**
- ब) भारतातील शहरीकरणतून निर्माण झालेल्या समस्यावर उपाय सुचवा.
५. सामाजिक वर्गांचे आधार कोणते ? वर्गव्यवस्थेचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
-

SLR-A – 111

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Paper – III) (Optional)
Social and Political Philosophy

Day and Date : Tuesday, 20-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**

- 1) _____ is a constituent of state.
(Population, Pollution, Water, Air)
- 2) Capital is written by _____
(Plato, Ruso, Marx, Hegel)
- 3) Communism is a _____ ideology.
(Individual, Immoral, Political, None of these)
- 4) Society is _____
(Variable, Invariable, Useless system, None of these)
- 5) Marx is _____ philosopher.
(Scientific socialistic, Illogical, Idealistic, Logical)
- 6) Democracy consists _____
(Justice, Terror, Nuisance, Violence)
- 7) Society is a form of _____
(Spirit, Matter, State, Nation)

P.T.O.

8) Social philosophy is a _____ study of basic principles of social systems.

(Useless, Illogical, Systematic, Aimless)

9) Social Philosophy is related with _____

(Society, Ethics, Aesthetics, Logic)

10) A group of families is called _____

(Nation, Society, State, World)

2. Write short answers (**any 4**) : **8**
- 1) What is Individual ?
 - 2) What is Social Psychology ?
 - 3) Define State.
 - 4) What is Political Science ?
 - 5) Define Nation.
 - 6) Define Sarvodya.
3. Write short notes (**any 4**) : **12**
- 1) Nature of society.
 - 2) Distinction between State and Nation.
 - 3) Concept of Democracy.
 - 4) Place of ethics in sociology.
 - 5) World Government.
 - 6) Principles of terrorism.
4. Distinguish between social philosophy and political philosophy. **10**
- OR
- Explain the characteristics of Constitutionalism.
5. Explain the principles of communism. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा : १०
- १) _____ हा राज्याचा एक घटक आहे.
(लोकसंख्या, प्रदूषण, पाणी, हवा)
- २) 'कॅपिटल' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
(प्लेटो, रूसो, मार्क्स, हेगेल)
- ३) साम्यवाद ही _____ विचारसरणी आहे.
(व्यक्ति, अनैतिक, राजकीय, यापैकी नाही)
- ४) समाज _____ आहे.
(परिवर्तनीय, अपरिवर्तनीय, निरूपयोगी पद्धती, यापैकी नाही)
- ५) मार्क्स _____ तत्त्वज्ञ आहे.
(शास्त्रीय समाजवादी, अतार्किक, चैतन्यवादी, तार्किक)
- ६) लोकशाहीत _____ अंतर्भूत असते.
(न्याय, दहशत, उपद्रव, हिंसा)
- ७) समाज एक _____ चे रूप आहे.
(चैतन्य, द्रव्य, राज्य, राष्ट्र)
- ८) सामाजिक तत्त्वज्ञान म्हणजे सामाजिक प्रणालींच्या मूलतत्त्वांचा _____ अभ्यास होय.
(निरूपयोगी, अतार्किक, पद्धतशीर, ध्येयरहित)
- ९) सामाजिक तत्त्वज्ञान _____ शी संबंधित आहे.
(समाज, नीतीशास्त्र, सौंदर्यशास्त्र, तर्कशास्त्र)
- १०) कुटुंबाच्या समूहालाच _____ असे म्हणतात.
(राष्ट्र, समाज, राज्य, विश्व)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) : ८
- १) व्यक्ति म्हणजे काय ?
 - २) सामाजिक मानसशास्त्र म्हणजे काय ?
 - ३) राज्याची व्याख्या द्या.
 - ४) राज्यशास्त्र म्हणजे काय ?
 - ५) राष्ट्राची व्याख्या द्या.
 - ६) सर्वोदयाची व्याख्या द्या.
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) समाजाचे स्वरूप
 - २) राज्य आणि राष्ट्र यातील भेद
 - ३) लोकशाहीची संकल्पना
 - ४) समाजशास्त्रातील नीतीशास्त्राचे स्थान
 - ५) विश्वशासन
 - ६) दहशतवादाची तत्त्वे.
४. सामाजिक तत्त्वज्ञान आणि राजकीय तत्त्वज्ञान यातील भेद स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- घटनावादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
५. साम्यवादाची तत्त्वे स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
----------	--

B.A. (Semester – III) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION (Optional)
Organization and Administration in Physical Education
and Sports (Paper – III)

Day and Date : Tuesday, 20-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

1. Objective question (**one mark each**) : **5**
- 1) What is the width of each lane of Running Track ?
A) 1.22 m B) 1.00 m C) 1.50 m D) 1.75 m
 - 2) What is the other name of Athletics ?
A) Race competition B) Decuthalon
C) Track and field event D) Hepthalon
 - 3) Which of the following event is included in middle distance running ?
A) 200 m B) 400 m C) 10000 m D) 1500 m
 - 4) In high jump how many attempts are given to Athlete ?
A) 4 B) 3 C) 2 D) 5
 - 5) Who wrote the principle of organization ?
A) A. Bucher B) Prin. D. G. Vakharkar
C) Prin. Joseph D) Dr. J. B. Nash
2. Give the short answer (**any five**) : **10**
- 1) Explain the meaning of administration.
 - 2) Who appoints selection committee member ?
 - 3) Explain the definition of administration.
 - 4) Explain the funtion of eligibility committee.
 - 5) Name of committee in conducting athletics meet.
 - 6) Explain the definition of organization.
3. Short notes (**any two**) : **10**
- 1) Concept of organization and administration.
 - 2) Explain principle of organization.
 - 3) Explain various committee in athletics meet.

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
OPT. POLITICAL SCIENCE (Paper – II)
Basic Concepts in Political Science

Day and Date : Wednesday, 21-5-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct option and rewrite the sentences. 10
- 1) According to Plato, ideal population of a state is
a) 540 b) 10,000 c) 5,040 d) 1,00,000
 - 2) Separation of Church from the state is emphasized in
a) Ancient Greece b) Modern States
c) Roman Times d) Ancient India
 - 3) The modern states are _____ states.
a) Democratic b) Nation c) Feudal d) None of these
 - 4) Nationalism is a _____ concept.
a) Economic b) Ideal c) Psychological d) Real
 - 5) _____ is a founder of Pluralistic theory of Sovereignty.
a) J.S. Mill b) Bentham c) Herold Laski d) Mechavelli
 - 6) Slavery is a feature of
a) Ancient India b) Ancient Greece
c) Modern Greece d) Modern India
 - 7) _____ reconciles liberty with equality.
a) Monarchy b) Dictatorship
c) Feudalism d) Democratic Socialism

- 8) The word justice is derived from _____ language.
a) Latin b) English c) French d) American
- 9) _____ said that, 'Liberty as absence of restraints'.
a) Hobbes b) Laski c) Green d) Rousseau
- 10) Membership of state is
a) Voluntary b) Compulsory c) Unnecessary d) None of these

2. Write answers in brief (**any four**) : **8**

- 1) Explain the difference between State and Nation.
- 2) Write functions of the state.
- 3) Explain the concept of Nationalism.
- 4) Explain the Pluralistic theory of Sovereignty.
- 5) Explain the concept of Social Equality.
- 6) Explain the concept of Economic Freedom.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Concept of Nation State.
- 2) Difference between State and Government.
- 3) Kinds of Sovereignty.
- 4) Kinds of Liberty.
- 5) Elements of the Nation.
- 6) Relationship between Nation, Nationality and Nationalism.

4. Write answer of **any one** : **10**

A) Discuss the factors essential for the formation of the state.

OR

B) Explain the characteristics of Sovereignty.

5. Write answer in detail : **10**

Define Nation and discuss the factors essential for the formation of Nation.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा.

10

- 1) प्लेटोच्या मते, राज्याची आदर्श लोकसंख्या _____ एवढी असावी.
अ) ५४० ब) १०,००० क) ५,०४० ड) १,००,०००
- 2) राज्यसंस्थेपासून चर्चची विभागणी _____ काळामध्ये झाली.
अ) प्राचीन ग्रीक ब) आधुनिक राज्य क) रोमन काळामध्ये ड) प्राचीन भारत
- 3) आधुनिक राज्य हे _____ प्रकारचे आहे.
अ) गणराज्य ब) राष्ट्रराज्य क) सरंजामशाही ड) यापैकी नाही
- 4) राष्ट्रवाद ही _____ संकल्पना आहे.
अ) आर्थिक ब) आदर्श क) मानसिक ड) वास्तव
- 5) _____ या विचारवंताने सार्वभौमत्वाचा अनेकसत्तावादी सिद्धांत मांडला.
अ) जे. एस. मिल ब) बेन्थॅम क) हेरॉल्ड लास्की ड) मॅकियाव्हेली
- 6) गुलामगिरी हे _____ चे वैशिष्ट्य आहे.
अ) प्राचीन भारत ब) प्राचीन ग्रीक क) आधुनिक ग्रीक ड) आधुनिक भारत
- 7) _____ प्रकारच्या शासनपद्धतीमध्ये स्वातंत्र्याऐवढेच समतेलादेखील महत्व असते.
अ) राजेशाही ब) हुमशाही
क) सरंजामशाही ड) लोकशाही समाजवादी
- 8) _____ या भाषेतील शब्दापासून 'न्याय' या शब्दाची उत्पत्ती झाली.
अ) लॅटिन ब) इंग्रजी क) फ्रेंच ड) अमेरिकन
- 9) स्वातंत्र्य म्हणजे बंधनाचा अभाव अशी स्वातंत्र्याची व्याख्या _____ ने केली आहे.
अ) हॉब्स ब) लास्की क) ग्रीन ड) रूसो
- 10) राज्याचे सदस्यत्व _____ असते.
अ) ऐच्छिक ब) सक्तीचे क) अनावश्यक ड) यापैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : 8
- 1) राज्य आणि राष्ट्र यातील फरक स्पष्ट करा.
 - 2) राज्याची कार्ये सांगा.
 - 3) राष्ट्रवादाची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 4) सार्वभौमत्वाचा अनेकसत्तावादी सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - 5) सामाजिक समतेची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 6) आर्थिक स्वातंत्र्याची संकल्पना स्पष्ट करा.
3. टिपा लिहा (कोणतेही चार) : 12
- 1) राष्ट्र-राज्य संकल्पना.
 - 2) राज्य आणि शासनयंत्रणा यातील फरक.
 - 3) सार्वभौमत्वाचे प्रकार.
 - 4) स्वातंत्र्याचे प्रकार.
 - 5) राष्ट्राचे आवश्यक घटक.
 - 6) राष्ट्र, राष्ट्रीयत्व आणि राष्ट्रवाद परस्पर संबंध.
4. खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा. 10
- अ) राज्य निर्मितीसाठी आवश्यक असणाऱ्या घटकांविषयी चर्चा करा.
- किंवा**
- ब) सार्वभौमत्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
5. सविस्तर उत्तर लिहा. 10
- राष्ट्राची व्याख्या सांगून राष्ट्रनिर्मितीसाठी आवश्यक असणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
-

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Boys) (Opt. Paper – III)**

Day and Date : Thursday, 22-5-2014

Max. Marks : 25

Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : 5
- 1) Ruthlessness is a principle of _____
a) Unarmed Combat b) Drill
c) Map Reading d) None of these
 - 2) Landslide is a _____ type of calamity.
a) Man-made b) Natural c) Artificial d) None of these
 - 3) _____ was the first Deputy Prime Minister of India.
a) Morarji Desai b) Lal Bahadur Shastri
c) Sardar Vallabhbhai Patel d) Yashwantrao Chavan
 - 4) There are _____ bones in the human body.
a) 506 b) 406 c) 306 d) 206
 - 5) Prime Minister's Banner is given to the champion _____
a) Directorate b) Group c) Battalion d) None of these
2. Attempt **any two** of the following questions : 4
- 1) Write down the names of great warriors.
 - 2) Write down the names of calamities.
 - 3) Write down the values in day today life.
3. Write short notes on **any two** of the following : 6
- 1) Importance of National Integration.
 - 2) Duties of Cadets at the time of earthquake.
 - 3) Need of disaster management.
4. Estimate Chha. Shivaji as a great warrior. 5
- OR
- Prepare an ideal Night March Chart.
5. Explain the importance and need of Unarmed Combat. 5

मराठी रूपांतर
(मुले)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. ५
- १) निष्ठूरता हे _____ चे तत्व आहे.
 अ) बिगरहत्यारी लढाई ब) ड्रील
 क) मॅपरिडिंग ड) यापैकी एकही नाही
- २) दरड कोसळणे ही एक _____ प्रकारची आपत्ती आहे.
 अ) मानवनिर्मित ब) नैसर्गिक क) कृत्रीम ड) यापैकी एकही नाही
- ३) _____ हे भारताचे पहिले उपपंतप्रधान होते.
 अ) मोरारजी देसाई ब) लालबहादूर शास्त्री
 क) सरदार वल्लभभाई पटेल ड) यशवंतराव चव्हाण
- ४) मानवी शरिरामध्ये एकूण _____ हाडे असतात.
 अ) ५०६ ब) ४०६ क) ३०६ ड) २०६
- ५) प्रायमिनिस्टरर्स बॅनर हे चॅम्पीयन _____ ला दिले जाते.
 अ) डायरेक्टरेट ब) गुप क) बटालियन ड) यापैकी एकही नाही
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४
- १) महान सेनानींची नावे लिहा.
 २) विविध प्रकारच्या आपत्तींची नावे लिहा.
 ३) दैनंदिन जीवनातील मूल्यांची नावे लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६
- १) राष्ट्रीय एकात्मतेचे महत्त्व.
 २) भूकंपाच्या वेळी एन्.सी.सी. कॅडेट्सनी करावयाची कामे.
 ३) आपतकालीन व्यवस्थापनाची गरज.
४. छ. शिवाजीचे एक महान योध्वा म्हणून मूल्यमापन करा. ५
किंवा
 एक आदर्श नाईट मार्च चार्ट तयार करा.
५. बिगरहत्यारी लढाईचे महत्त्व आणि गरज सविस्तर स्पष्ट करा. ५

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Girls) (Opt. Paper – III)**

Day and Date : Thursday, 22-5-2014

Max. Marks : 25

Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : 5
 - 1) Ruthlessness is a principle of _____
 - a) Unarmed Combat
 - b) Drill
 - c) Map Reading
 - d) None of these
 - 2) Landslide is a _____ type of calamity.
 - a) Man-made
 - b) Natural
 - c) Artificial
 - d) None of these
 - 3) _____ was the first Deputy Prime Minister of India.
 - a) Morarji Desai
 - b) Lal Bahadur Shastri
 - c) Sardar Vallabhbhai Patel
 - d) Yashwantrao Chavan
 - 4) There are _____ bones in the human body.
 - a) 506
 - b) 406
 - c) 306
 - d) 206
 - 5) Prime Minister's Banner is given to the champion _____.
 - a) Directorate
 - b) Group
 - c) Battalion
 - d) None of these
2. Attempt **any two** of the following questions : 4
 - 1) Write down the names of great warriors.
 - 2) Write down the names of calamities.
 - 3) Write down the values in day today life.
3. Write short notes on **any two** of the following : 6
 - 1) Importance of National Integration.
 - 2) Duties of Cadets at the time of earthquake.
 - 3) Benefits of N.C.C. training.
4. Describe the contribution of Cadets, ANO's and N.C.C. in nation building. 5

OR

Prepare an ideal Night March Chart.
5. Explain the importance and need of Unarmed Combat. 5

मराठी रूपांतर
(मुली)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. ५
- १) निष्ठूरता हे _____ चे तत्व आहे.
 अ) बिगरहत्यारी लढाई ब) ड्रील
 क) मॅपरिडिंग ड) यापैकी एकही नाही
- २) दरड कोसळणे ही एक _____ प्रकारची आपत्ती आहे.
 अ) मानवनिर्मित ब) नैसर्गिक क) कृत्रीम ड) यापैकी एकही नाही
- ३) _____ हे भारताचे पहिले उपपंतप्रधान होते.
 अ) मोरारजी देसाई ब) लालबहादूर शास्त्री
 क) सरदार वल्लभभाई पटेल ड) यशवंतराव चव्हाण
- ४) मानवी शरिरामध्ये एकूण _____ हाडे असतात.
 अ) ५०६ ब) ४०६ क) ३०६ ड) २०६
- ५) प्रायमिनिस्टरस बॅनर हे चॅम्पीयन _____ ला दिले जाते.
 अ) डायरेक्टरेट ब) गुप क) बटालियन ड) यापैकी एकही नाही
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४
- १) महान सेनानींची नावे लिहा.
 २) विविध प्रकारच्या आपत्तींची नावे लिहा.
 ३) दैनंदिन जीवनातील मूल्यांची नावे लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६
- १) राष्ट्रीय एकात्मतेचे महत्त्व.
 २) भूकंपाच्या वेळी एन्.सी.सी. कॅडेट्सनी करावयाची कामे.
 ३) एन्.सी.सी. ट्रेनिंगचे फायदे.
४. राष्ट्र उभारणीमध्ये कॅडेट्स, सहयोगी अधिकारी आणि एन्.सी.सी. यांचे योगदान स्पष्ट करा. ५
- किंवा**
- एक आदर्श नाईट मार्च चार्ट तयार करा.
५. बिगरहत्यारी लढाईचे महत्त्व आणि गरज स्पष्ट करा. ५

Seat No.	
----------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
PERSIAN (Optional) (Paper – II)
Prose

Day and Date : Thursday, 22-05-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) Figures to the **left** indicate **full** marks.

2) **All** questions are **compulsory**.

10

1. صحیح متبادل چن کر خانہ پری کیجئے :

(1) انوار سہیلی کے مصنف _____ ہیں۔

(ابو الفضل ملا حسین و اعظ کاشفی کاظم زادہ سعید نفیسی)

(2) ابو الفضل نے مشہور کتاب _____ میں اکبر کے دربار کے شعراء کے ناموں پر مشتمل ایک طویل فہرست درج کی ہے۔

(شعر العجم عیار دانش تاریخ ادبیات ایران آئین اکبری)

(3) دربار شاہجہاں کا ملک الشعرا _____ تھا۔

(مرزا غالب امیر خسرو فیض ابو طالب کلیم)

(4) جب _____ نے کابل سے دہلی پر حملہ کیا تو فارسی کے بہت سے شعراء و فضلا اس کے ساتھ تھے۔

(جہانگیر اکبر بابر اورنگ زیب)

(5) مرد _____ باید کہ طرح دوستی باخدا و ندان خرد افگند۔

(عالم فاضل عاقل غافل)

- (6) این رای را _____ بود کہ در موضع آفات اعتماد بروی داشتی۔
(سنگ پشت بوزینہ فیل آہو)
- (7) عصا را فرود آورد برسوی _____ و روغن زد۔
(شہد شراب شربت آب)
- (8) رہبر نژاد نوکا دوسرا باب _____ ہے۔
(اعتدال و تکامل ترقی و تمدن خودت رابشناس خوش یختی چہست و کجاست)
- (9) نویں صدی میں _____ سلاطین کا دانشمند وزیر محمود گاواں جنوبی ہندوستان میں
فارسی زبان و ادب کا حامی تھا۔
(غزنویہ بہمنیہ عادل شاہیہ سلجوقیہ)
- (10) _____ شہزادہ داراشکوہ کا منشی تھا۔
(چندر بھان برہمن پنڈت دیا شنکر نسیم
برج نرائن چکبست رام بابو سکسینہ)

10

2. مندرجہ ذیل سوالات کے مختصراً جوابات لکھئے (کوئی پانچ):

- (1) فارسی زبان ہند میں کس طرح داخل ہوئی؟
- (2) فارسی کے چند ہندو شاعروں کے نام لکھئے۔
- (3) کشمیر کے بادشاہ کی خوبیاں بیان کیجئے۔
- (4) پارسا نے اپنے مستقبل کے لئے کیا خواب دیکھا؟
- (5) 'ترقی و تمدن' سے متعلق معلومات لکھئے۔
- (6) بوزینہ کو قید کر کے اِصطبل کیوں بھیجا گیا؟

3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) : 10

(1) کاظم زادہ ایران شہر کی حیات و ادبی خدمات پر مختصراً معلومات دیجئے۔

(2) 'حکایت دانا دشمن و دوست نادان' کا خلاصہ قلمبند کیجئے۔

(3) دانا چور کو بادشاہ کی قربت کیونکہ نصیب ہوئی ؟

4. مندرجہ ذیل میں سے کسی ایک عبارت کا اردو ترجمہ کیجئے : 10

(1) بعضی را بفر و شتم و اسباب خود بدان آراستہ گردانم و زتی را از خاندان بزرگ بجوابم و بعد از نہ ماہ بہت من پسری زاید و علم و ادب بیاموزد۔ اما چون ضعف طفولیت بہ قوت شباب مبدل گردد و آن سر و نازد در یحمن جوانی بالا کشد۔ لیکن کہ از گفتہ من تجاوز نمودہ سرکشی آغاز کند و بر آن تقدیر ادب کردن او از لوازم باشد و بہ ہمین عصا کہ دردست دارم ادبش بفرمایم۔ پس عصا بکشید و چنان در بحر قیال متغرق بود کہ سر و گردن پسری ادب را در حضور تصور کردہ عصا را فرود آورد و برسوی شہد و روغن زد۔

(2) دزد غریب برسبیل مشورت پرسید کہ ما را بکدام محلہ باید رفت و لقب درخانہ کہ بایدزد۔ دزد نادان جواب داد کہ در اصطبل رئیس شہر در ازگوشی فرہ و رواں است و بغایت او را دوست میدارد کہ بواسطہ محافظت زنجیر محکم بردست و پای وی نہادہ و دو غلام موکل وی کردہ۔

صلاح در آنست کہ اول برویم و آن در ازگوش را بدزدیم، و در سر چہار سوی شہر دکان شیشہ گری است آن را بشکافیم و شیشہ ہای صافی و قیمتی بیرون آوردہ بر آن خر بار کردہ با حصول غرض باز گردیم دزد دانا از سخن او عجب ماند و میخواست کہ این مہم را نیک تفتیش کند کہ ناگاہ عسی از مقابل ایشان پدید آمد دزد عاقل خود را بجیلہ در پناہ دیوار آگند و ابلہ گرفتار آمد عس پرسید کہ کجا میرفتی ؟ جواب داد کہ من دزدم۔

5. Discuss with the context, language and style of Mulla Hussain Waiz Kashifi in the light of his Anwar-e-Suhaiti.

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
PERSIAN (Optional) (Paper – III)
Poetry

- i) Hadiq-e-Farsi (Part – III)**
ii) Nisab-e-Jadeed Farsi

Day and Date : Friday, 23-05-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : i) Figures to the **right** indicate **full** marks.
ii) **All** questions are **compulsory**.

1. Fill in the blanks choosing the correct alternative : 10

- (۱) مولانا جلال الدین رومی _____ میں پیدا ہوئے۔
(بلخ / بخف / شیراز / تبریز)
- (۲) دید پر روغن دکان و جاش چرب
بر _____ ش زدگشت طوطی کل ز ضرب
(مقار / سر / شانہ / چشم)
- (۳) این _____ کہ تو داری نہ دگر کس دارد
درزی طبع بریدہ است لباسی بہرت
(متاعی / لطافت / جمال / نظافت)
- (۴) مکتز از خانہ برون پای بنخہ بی _____
ہر خیابان و بازار اگر افتد گذرت۔
(مادر / دختر / خواہر / خانم)
- (۵) _____ کا آخری شعر مقطع کہلاتا ہے۔ جس میں شاعر اپنا تخلص لکھتا ہے۔
(غزل / قصیدہ / رباعی / مثنوی)

- (۶) _____ صیاد آرزو بہ ہوا تو پیر شد
ای _____ مراد نزا آشیان کجا است۔
(طائر شاپین عقاب باز)
- (۷) ابو طالب کلیم ایران سے ہجرت کر کے _____ چلے آئے۔
(ہندوستان عربستان پاکستان افغانستان)
- (۸) _____ نے ملک الشعرائی کے منصب سے استفادے کر تحریک مشروط کی ایک شاخ
انجمن سعادت کے رکن بن گئے۔
(محمد تقی عطا محمد محمد خاں محمد امین)
- (۹) _____ کا انتقال ۲۱ اپریل ۱۹۵۱ء میں ہوا۔
(ملک الشعراء بہار ایرج میرزا علامہ اقبال عطا محمد)
- (۱۰) بگرفت ز جایگاہ نازش
افگند ز خاک تیرہ بازش
مندرجہ بالا شعر _____ نظم سے لیا گیا ہے۔
(سزای خود پرستی دین و آدمیت عفت تنازع بقا)

2. Write short answer on **any five** of the following :

10

- (۱) ابو طالب کلیم کی غزل گوئی کی خصوصیت لکھئے۔
- (۲) ضف شنوی کے معنی بتائیئے۔
- (۳) نظم تنازع بقا کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (۴) مولانا جلال الدین رومی نے کافر کی کن خامیوں کو بیان کیا ہے ؟

(۵) خنید سپیدہ دم زمستی

کاین است سزالی خود پرستی

مندرجہ بالا شعر کی تشریح کیجئے۔

(۶) طوطی کے ساتھ کیا واقعہ پیش آیا اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

3. Write short answer on **any two** of the following :

10

(۱) شہنوی " حکایت مرد و بقال " کی اہم ترین خصوصیات بیان کیجئے۔

(۲) نظم " عفت " کا خلاصہ لکھئے۔

(۳) Scan of the following and name the metre there of

اگر آن ترک شیرازی بدست آرد دل ما را

بخال ہندوش بختم سمرقند و بخارا را۔

4. Explain with reference to the context **any one** of the following :

10

(۱) روزی طلب مکن تو چہ دانی کہ نان کجا است

تیر از چہ افگنی چونانی نشان کجا است

(۲) دروادی کہ سیل فنابی ستون کند

از استخوان سو خنہ ما نشان کجا است

(۳) دلبر بی خشم و کین گلبن بی رنگ و بوست

دلکش پروانہ نیست شمع نیفر و ختہ

(۴) آمد و آور دہاز از سر کوش کلیم

بال و پر ریختہ جان و دل سوختہ

(۵) گرچہ مورم ولی آن حوصلہ باخود دارم

کہ بہ بختم بود از ملک سلیمان از من۔

OR

- (۱) رواج جهل مرکب رسیده است بجای
که کرده هرگسی خویش را خیال همای
- (۲) کلیم خاطر روشن ز غم چو عکس پذیرد
برای آئینه ام تیرگی است زنگ زدای
- (۳) مجلس فروز گبر و مسلمان یک آتش است
در سنگ دیر و کعبه بجز یک شرار نیست
- (۴) به تکلم به خموشی به اشارت به نگاه
می توان برد به هر شیوه دل آسان از من
- (۵) روشن دلان حباب صفت دیده بسته اند
روزن چه احتیاج اگر خانه تار نیست.

5. Write a biographical note on Mohd. Ameen Adeeb Tusi and describe the special features of his poems.

10

- 8) Who said 'Swaraj is my birth right' ?
A) Pandit Neharu
B) M. Gandhi
C) Lokmanya Tilak
D) M. G. Ranade
- 9) Who propounded trusteeship theory ?
A) G. K. Gokhale
B) Pandit Neharu
C) Dr. B.R. Ambedker
D) M. Gandhi
- 10) Who started Quit India Movement in 1942 ?
A) M. Gandhi
B) Pandit Neharu
C) M. N. Roy
D) G. K. Gokhale

2. Write short answer of the following (**any four** out of six) : **8**
- 1) Raja Ram Mohan Roy's views about functions of the State.
 - 2) Raja Ram Mohan Roy's views on Religious Freedom.
 - 3) M. G. Ranade's thoughts on functions of the state.
 - 4) Lokmanya Tilak's social thoughts.
 - 5) Mahatma Gandhi's concept of Swaraj.
 - 6) M. Gandhi's concept of Non-violence of Brave.
3. Write short notes (**any four** out of six) : **12**
- 1) Raja Ram Mohan Roy's views on Freedom of the Press.
 - 2) M. G. Ranade's thoughts on Indian Nationalism.
 - 3) Lokmanya Tilak's thoughts on Swadeshi.
 - 4) Lokmanya Tilak's thoughts on National Education.
 - 5) M. Gandhi's concept of Non-violence.
 - 6) Nationalism of Lokmanya Tilak.
4. A) Write Raja Ram Mohan Roy's views on Social Reforms. **10**
- OR
- B) Explain M. G. Ranade's economics views.
5. What is Satya ? Explain the means of satyagraha. **10**

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा :

१०

१) भारतीय प्रबोधनाचे जनक कोणाला म्हटले जाते ?

अ) राजा राम मोहन रॉय

ब) म. गांधी

क) एम. जी. रानडे

ड) जी. के. गोखले

२) ब्राह्मो समाजाची स्थापना कोणी केली आहे ?

अ) एम. जी. रानडे

ब) ज्योतीबा फुले

क) राजा राम मोहन रॉय

ड) लोकमान्य टिळक

३) सतीची प्रथा बंद करण्यासाठी प्रयत्न कोणी केला आहे ?

अ) म. गांधी

ब) एम. जी. रानडे

क) डॉ. बी. आर. आंबेडकर

ड) राजा राम मोहन रॉय

४) 'मराठा सत्तेचा उदय' हे पुस्तक कोणी लिहिलेले आहे ?

अ) म. गांधी

ब) एम. जी. रानडे

क) जी. के. गोखले

ड) लोकमान्य टिळक

५) हिन्दी अर्थशास्त्राचे जनक कोण आहेत ?

अ) जी. के. गोखले

ब) पंडित नेहरू

क) एम. जी. रानडे

ड) एम. एन. रॉय

६) आधुनिक महाराष्ट्राचे जनक कोण आहेत ?

अ) लोकमान्य टिळक

ब) एम. जी. रानडे

क) राजा राम मोहन रॉय

ड) डॉ. बी. आर. आंबेडकर

७) केसरी वृत्तपत्राचे संस्थापक संपादक कोण होते ?

अ) लोकमान्य टिळक

ब) म. गांधी

क) डॉ. बी. आर. आंबेडकर

ड) एम. एन. रॉय

८) स्वराज्य हा माझा जन्मसिद्ध हक्क आहे. असे कोणी म्हटले होते ?

अ) पंडित नेहरू

ब) म. गांधी

क) लोकमान्य टिळक

ड) एम. जी. रानडे

१) विश्वस्त सिद्धांत कोणी मांडला ?

अ) जी. के. गोखले

ब) पंडित नेहरू

क) डॉ. बी. आर. आंबेडकर

ड) म. गांधी

१०) १९४२ ला चलेजावची चळवळ कोणी सरू केली ?

अ) म. गांधी

ब) पंडित नेहरू

क) एम. एन. रॉय

ड) जी. के. गोखले

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) राजा राम मोहन रॉय यांचे राज्यसंस्थेच्या कार्या संबाधीचे विचार.

२) राजा राम मोहन रॉय यांचे धार्मिक स्वातंत्र्या संबंधीचे विचार.

३) एम. जी. रानडे यांचे राज्यसंस्थेच्या कार्या बदलचे विचार.

४) लोकमान्य टिळकांचे सामाजिक विचार.

५) म. गांधीजींची स्वराज्याची संकल्पना.

६) म. गांधीजींची वीर पुरुषाची अहिंसा संकल्पना.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) राजा राम मोहन रॉय यांचे वृत्तपत्र स्वातंत्र्या बदलचे विचार.

२) एम. जी. रानडे यांचे हिन्दी राष्ट्रवाद बदलचे विचार.

३) लोकमान्य टिळकांचे स्वदेशी बदलचे विचार.

४) लोकमान्य टिळकांचे राष्ट्रीय शिक्षण बदलचे विचार.

५) म. गांधीजींची अहिंसेची संकल्पना.

६) लोकमान्य टिळकांचा राष्ट्रवाद.

४. राजा राम मोहन रॉय यांचे सामाजिक सुधारणा बदलचे विचार लिहा.

१०

किंवा

एम. जी. रानडेचे आर्थिक विचार स्पष्ट करा.

५. सत्य म्हणजे काय ? सत्याग्रहाची साधने कोणती ते स्पष्ट करा.

१०

SLR-A – 129

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014

URDU (Optional) (Paper – II)

Urdu Prose (Non Fiction)

Safar Nama and Drama

Day and Date : Tuesday, 15-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

۱. موزوں الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پوری کیجئے :

(۱) متن سات پشتوں سے چوک میں _____ بھپچتا ہے۔

(i) سگریٹ (ii) چائے (iii) تمباکو

(۲) مرزا ارشاد حسین رام دیال کے یہاں _____ سال سے ملازمت کر رہے۔

(i) ۵ (ii) ۶ (iii) ۱۰

(۳) سنسکرت ڈرامے کا سب سے بڑا فنکار _____ ہے۔

(i) رام داس (ii) کالی داس (iii) رام دیلو

(۴) ”ڈرامہ“ یونانی زبان کے لفظ _____ سے مشتق ہے۔

(i) ڈراؤ (ii) کلائمکس (iii) اسٹریمن

(۵) اُردو کا پہلا ایک بابی ڈرامہ _____ ہے۔

(i) مارآسٹین (ii) تولد بھر ریڈیم (iii) میٹھی چھری

P.T.O.

- (۶) _____ ایک مدرسی ہوٹل والا ہے۔
- (۷) (i) لچھو (ii) متن (iii) ویلو
- (۸) پیشاور میں ”مہاشے“ _____ بچنے والے کو کہتے ہیں۔
- (۹) (i) بھولے (ii) مٹر (iii) پاؤ
- (۱۰) کریم اللہ کی بیوی کا نام _____ ہے۔
- (۱۱) (i) ساڑھ (ii) شاکیر (iii) ساجدہ
- (۱۲) کرشن چندر _____ شہر میں پیدا ہوئے۔
- (۱۳) (i) ترکستان (ii) گجرات (iii) راجستھان
- (۱۴) ہندوستان میں اسپنج کی بنیاد _____ نے ڈالی۔
- (۱۵) (i) آفا حشر (ii) طالب بنارس (iii) بیتاب

10

۲. ذیل میں سے کسی پانچ سوالات کے جوابات لکھئے :

- (۱) ”پلاٹ“ کسے کہتے ہیں؟
- (۲) کرشن چندر نے ”دروازے کھول دو“ میں سماج کی کن بُرائیوں کو پیش کیا ہے؟
- (۳) ”متن“ کس ڈرامے کا کردار ہے اور کہاں کا رہنے والا ہے؟
- (۴) کریم اللہ کینیڈا سے دہلی کس سلسلے میں آئے تھے؟
- (۵) کرشن چندر کے ڈراموں کے نام بتائیے۔
- (۶) ڈرامہ ”دروازے کھول دو“ کے کرداروں کے نام بتائیے۔

10 .۳ مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) :

- (۱) لالہ آفتاب اور ڈاکٹر ایڈورڈ کولیو کردار پر نوٹ لکھئے۔
- (۲) اُردو میں ڈرامے کی عدم مقبولیت کے اسباب بیان کیجئے۔
- (۳) ڈرامہ ”دروازے کھول دو“ کی مکالمہ نگاری کا جائزہ لیجئے۔

10 .۳ مُفَصَّل جواب لکھئے (کوئی ایک) :

- (۱) ڈرامے کے اجزائے ترکیبی بیان کیجئے۔
- (۲) کرشن چندر کے حالاتِ زندگی اور کارناموں پر نوٹ لکھئے۔

10 .۵ ڈرامہ نگاری کے آغاز و ارتقاء پر مُفَصَّل نوٹ لکھئے۔

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – I) (Semester – I) (Old) Examination, 2014
URDU (Compulsory)
Dars-e-Adab (Prose, Poetry, Communication)

Day and Date : Friday, 04-04-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N.B. :** i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

ا. صحیح متبادل چن کر لکھئے :

- (۱) _____ حاسدانہ لہجہ میں بولی اونہہ ہمیں کیا کرنا ہے۔
- (i) چمیلی
(ii) ہریالی
(iii) لکشمی
(iv) چمپا
- (۲) _____ کے قرض دینے کا رنگ مجھے نہایت بہت پسند آیا تھا۔
- (i) مہاجن
(ii) سادھو
(iii) سنت
(iv) مولوی
- (۳) _____ بڑے رسوخ کے آدمی ہیں۔
- (i) وزیر
(ii) امیر
(iii) رئیس
(iv) نواب صاحب
- (۴) اگر رانی کے مقابلے میں _____ کے لفظ کو پسند کروں تو کیا گناہ ہے۔
- (i) آپا
(ii) خالہ
(iii) بیگم
(iv) بھابی

(۵) _____ کو عوامی شاعر کہا جاتا ہے۔

(i)	اکبر الہ آبادی	(ii)	نظیر اکبر آبادی
(iii)	الطاف حسین حالی	(iv)	محمد حسین آزاد

(۶) " فرضی لطیفہ " نظم میں شاعر نے _____ لوگوں پر طنز کیا ہے۔

(i)	بچوں	(ii)	عورتوں
(iii)	نوجوانوں	(iv)	بڑھوں

(۷) دھوپ کی وجہ سے _____ کا رنگ کالا پڑھ گیا تھا۔

(i)	شیر	(ii)	بلی
(iii)	برن	(iv)	بکری

(۸) دھوپ نکل آئی تھی _____ ابھی تک سو رہا تھا۔

(i)	راجیش	(ii)	پرکاش
(iii)	موہن	(iv)	رام چندر

(۹) خدا تمہاری طرار _____ کو چلاتا رکھے۔

(i)	زبان	(ii)	الفاظ
(iii)	بولی	(iv)	لفظ

(۱۰) گھوڑے کو نواب صاحب نے اپنے ہاتھ سے _____ کھلائی۔

(i)	چارا	(ii)	حلوا
(iii)	بادام	(iv)	شکر

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ):

- (۱) چھوٹے نواب صاحب بغیر تعلیم حاصل کئے کیوں واپس آگئے؟
- (۲) مولانا الطاف حسین حالی کے تصانیف کے نام لکھئے۔
- (۳) دوست کو قرض دینے سے کیا خطرہ پیدا ہوتا ہے؟
- (۴) گھوڑا کہاں سے منگوائیے تھے اور کتنے ہزار میں خریدا تھا؟
- (۵) چمپا نے ٹھاکر صاحب کے احسانات کو کس طرح سے بتایا؟
- (۶) "آدمی نامہ" نظم میں شاعر نے انسان کے کون سے اصلی روپ بتائیے؟

10

۳. کوئی دو سوال حل کیجئے:

- (۱) کالج کے پرنسپل کے نام عریضہ لکھ کر خارجہ سرٹیفکیٹ طلب کیجئے۔
- (۲) اپنے والد کو ایک خط لکھئے اور کتابوں اور ہوسٹل کے اخراجات پورے کرنے کے لئے روپے طلب کیجئے۔
- (۳) تقطیع کیجئے اور بحر کا نام بتائیے:
چھپٹنا پلٹنا پلٹ کر چھپٹنا
ہو گرم رکھنے کا ہے اک بہانہ۔

10

۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے:

- (۱) نظم "فرضی لطیفہ" کا خلاصہ لکھئے۔
- (۲) "قرض و مقراض" اس مضمون کا خلاصہ لکھئے۔

10

۵. "زبور کا ڈبہ" اس افسانے کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

SLR-A – 130

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014

KANNADA (Optional Paper – II)

Modern Prose – 2

Sahaja Krushi, Sanna Kategala Sangraha

Day and Date : Tuesday, 15-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ. 10
- 1) ಸಹಜ ಕೃಷಿ
- 1) ಕೆ.ಪಿ.ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ
2) ಕುವೆಂಪು
3) ಶ್ರೀಶೈಲ ನಾಗರಾಳ
4) ಕಾರಂತ
- 2) 'ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ' ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದಕ
- 1) ಡಾ. ಸುಶೀಲಾ ನರಕೆ
2) ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಎಸ್. ನಾಯಕ
3) ಶ್ರೀಶೈಲ ನಾಗರಾಳ
4) ಪ್ರೊ. ಕಲ್ಯಾಣರಾವ್ ಪಾಟೀಲ
- 3) ಶಕುಂತಲೆಯ ಮಗ
- 1) ದುಷ್ಯಂತ
2) ಭರತ
3) ಭಾರದ್ವಜ
4) ಕಶ್ಯಪ
- 4) _____ ನಿಗೆ ಬೆಳದಿಂಗಳೆಂದರೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟ.
- 1) ಅನುಸೂಯ
2) ಶಕುಂತಲ
3) ಪ್ರಿಯಂವದೆ
4) ಮಾಲಿನಿ
- 5) ಮರಗೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸಗಳತ್ತ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವವ
- 1) ಕಂಬಾರ
2) ಕುಂಬಾರ
3) ಆಚಾರಿ
4) ರೈತ
- 6) ಜಿಬ್ರಾಲಿಕ್ ಹಾರ್ಮೋನನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಿದವರು
- 1) ಕುರೊಸೋವ
2) ಮಸಾನಬು ಪುಕೋಕಾ
3) ಡಾ.ಚಂದ್ರಶೇಖರ್
4) ಹೆಬ್ಬಾಳ
- 7) ಉರಿದ ಬದುಕು
- 1) ಡಾ.ಶಾಂತರಸ ಹೆಂಬೆರಾಳ
2) ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ
3) ರಾಜಶೇಖರ ಹತಗುಂದಿ
4) ಮಾಸ್ತಿ

P.T.O.

8) ಶಂಕ್ರಣ್ಣನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದವನು

1) ತಿಪ್ಪಣ್ಣ

2) ಭೀಮ್ ರೆಡ್ಡಿ

3) ಮಾದ್ರ ದುರ್ಗಪ್ಪ

4) ಸೂಲಬಣ್ಣ

9) ಅಮಾಸನಿಗೆ ನೆರಳು ನೀಡಿದ ಗುಡಿ

1) ಮಾರಿ ಗುಡಿ

2) ದುರ್ಗಿ ಗುಡಿ

3) ಚೌಡಮ್ಮನ ಗುಡಿ

4) ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಗುಡಿ

10) ವೈದೇಹಿಯ ಕತೆ

1) ಅಮಾಸ

2) ಆತ

3) ಗೌತಮಿ ಹೇಳಿದ ಕತೆ

4) ಉರಿದ ಬದುಕು

2. ಬೇಕಾದ ಐದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

1) ಗೌತಮಿ ಕತೆಯನ್ನು ಯಾರ್ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು ?

2) ಕಣ್ಣು ಮಹರ್ಷಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾಲಿನಿ ಯಾವ ಯಾವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು ?

3) ತಿಪ್ಪಣ್ಣನ ತಂಗಿ ಯಾರು ? ಅವಳು ಅವನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಬುತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಇದ್ದವು ?

4) ಪುಕೋಕಾ ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಏನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ?

5) ಪುಕೋಕಾ ಕಿತ್ತಳೆ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಳ ನಡುವೆ ಯಾವ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟರು ?

6) ಪುಕೋಕಾ ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಯಾವುವು ?

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ.

10

1) ನಿನಗೆ ನನ್ನನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಇಷ್ಟವೇ ?

2) ಕುಡಿ ತಮ್ಮಾ ಜೀವ ಬದುಕಿ ಮೊದ್ಲು.

3) ನನ್ನ ಕಂಡ್ರೆ ಮೂಗ ಮುಚ್ಚೋಳ್ತೀಯಾ ?

4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಷ್ಟು ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

10

1) ಗೌತಮಿ ಹೇಳಿದ ಕತೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

2) ಪುಕೋಕಾ ಅವರು ತಮ್ಮ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಮಂಡಿಸಿದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಷ್ಟು ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

10

ರೈತ ವರ್ಗದ ದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

SLR-A – 133

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014

URDU (Optional) (Paper – III)

Urdu Poetry

Books : 1) Bang-e-Dira

2) Intekhab-e-Urdu Shaeri (1920 Tak)

Day and Date : Wednesday, 16-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the left indicate full marks.**

10

1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ جوابی پرچے میں لکھئے :

(1) جدید نظم اُردو میں _____ زبان کے توسط سے آئی۔

(یونانی سنسکرت انگریزی فارسی)

(2) خونِ جگر سے سبز یا قوت تھی _____

(آنکھ دیدہ پلک نین)

(3) _____ نے اُردو میں رزمیہ شاعری کو عروج پر پہنچایا۔

(میر انیس اقبال غالب ولی دکنی)

(4) یہ سچ ہے کہ ہے اصل تعلیم دولت

رہی ہے سدا پشت حکمت حکومت

درج بالا شعر نظم _____ کا ہے۔

(اسرار قدرت ایک لڑکا شعاع اُمید در فصیلتِ علم)

P.T.O.

- (5) محبت کے لئے دل ڈھونڈ کوئی ٹوٹنے والا
یہ وہ مئے ہے جسے رکھتے ہیں نازک آبگینوں میں
درج بالا شعر میں ”یہ وہ مئے“ سے مراد _____ کی مئے ہے۔
(محبت دولت علم بادشاہت)
- (6) _____ نے کہا کہ ”امام حسین دل حیدر کا پھین ہیں۔“
(سکینہ شہر بانو صفہ حضرت فاطمہ)
- (7) کڑے اچھڑے گوگھرو سوت بوٹے اور تار توڑ یہ سب _____ ہیں۔
(اوزار ہتھیار آلات زیورات)
- (8) ہر سمت بندھی نعرہ بلبلی کی ہوا تھی
غنچوں کی نسیم سحری عقدہ کُشا تھی
درج بالا شعر نظم _____ کا ہے۔
(بسنت در فصیلت علم اسرارِ قدرت جلوہ صبح)
- (9) جُھجے روکے گا تو اے ناخدا کیا غرق ہونے سے
کہ جن کو ڈوبنا ہے ڈوب جاتے ہیں سفینوں میں
اس شعر میں صنعتِ _____ پائی جاتی ہے۔
(تضاد تجنس تام تجنس ناقص مراعات النظیر)
- (10) سُن ہزار کوئی کچھ سُنائے کبچے وہی جو سمجھ میں آئے
اس شعر میں مرغ نے _____ کو نصحت کی ہے۔
(صیاد سوداگر کسان دُکاندار)

10

2. مندرجہ ذیل اشعار میں سے صرف پانچ/5 کی تشریح کیجئے :

(1) مہینے وصل کے گھڑیوں کی صورت اُڑتے جاتے ہیں

مگر گھڑیاں جدائی کی گزرتی ہیں مہینوں میں

(2) سخن میں سوز الہی کہاں سے آتا ہے

یہ چیز وہ ہے کہ پتھر کو بھی گزار کرے

(3) شبنم کی طرح پھولوں پہ رو اور چمن سے چل

اس باغ میں قیام کا سودا بھی چھوڑ دے

(4) نہ پوچھ اُن خرقہ پوشوں کی ارادت ہو تو دیکھ اُن کو

پد بیضالئے بیٹھے ہیں اپنی آستینوں میں

(5) مانند خامہ تیری زباں پر ہے حرفِ غیر

بیگانہ شے پہ نازش بیجا بھی چھوڑ دے

(6) ذرا سا تو دل ہوں، مگر شوخ اتنا

وہی لن ترانی سنا چاہتا ہوں

3. درج ذیل میں سے صرف دو/2 سوالوں کے مختصر جواب لکھئے : 10
- (1) صنفِ شنوی کے فنی لوازم بیان کیجئے۔
 - (2) صنعتِ تلمیح کی تعریف مثال کے ساتھ پیش کیجئے۔
 - (3) چمکبست کی حیات کے اہم واقعات قلمبند کیجئے۔

4. درج ذیل حصوں میں سے کسی ایک کی تشریح سیاق و سباق کے حوالے سے کیجئے : 10
- (1) ادا سے کوئی بیٹھی حقہ پیئے
دم دوستی کوئی بھر بھر جئے
کوئی حوض میں جا غوطہ لگائے
کوئی نہر پر پاؤں بیٹھی ہلائے
کوئی اپنے طوطے کی لیوے خبر
کوئی اپنی مینا پہ رکھے نظر۔

- (2) بس اے دبیر بس کہ ملک کر رہے ہیں بین
جبریل دے رہے ہیں نداہوں بہ شوروشین
آگاہ ہو کہ قتل ہوئے شاہ مشرقین
عابد یتیم ہو گئے مارے گئے حسین
کھیتی علی کی لٹ گئی بستر اُچھڑ گئی
پردیس میں حسین سے زینب بچھڑ گئی۔

(3) مرغانِ چمنِ عالمِ مستی میں سحر دم
وصفِ چمنِ آلائے جہاں کرتے تھے باہم
شائیں تھیں کہیں گردنِ تسلیمِ صفتِ خم
تسبیحِ خدا میں ہمہ تنِ محو تھی شبنم
غنجوں کے بھی تھی وردِ زباں حمدِ خدا کی
آتی تھی چٹکنے میں صدا صلّٰی علیٰ کی۔

(4) تمدن کے ایوان کا معمار ہے یہ
ترقی کے لشکر کا سالار ہے یہ
کہیں دستکاروں کا اوزار ہے یہ
کہیں جنگِ جویوں کا ہتھیار ہے وہ
دکھایا ہے نیچا دلیروں کو اُس نے
بنایا ہے روہاہ شیروں کو اُس نے۔

5. پنڈت دیا شنکر نسیم کا مختصراً تعارف پیش کرتے ہوئے ”حکایتِ نصیحتِ گری مرغِ اسیر و نافرہی
صیاد کی“ کا خلاصہ لکھئے۔

- 8) In India _____ is the main reason of environmental degradation.
- a) Growing population b) Forest
c) Animal d) Water
- 9) The new population policy has a target of achieving stable growth rate of population by _____
- a) 2020 b) 2046 c) 2030 d) 2050
- 10) _____ has used logistic curve method for population projection for first time.
- a) Quetelet b) P. G. Moore
c) Mayers d) Humburg

2. Write short answer of following questions (**any four**) : **8**
- 1) What is the meaning of internal migration ?
 - 2) State the meaning of literacy.
 - 3) What enterprises are included in primary sector ?
 - 4) Explain the main objectives of new population policy.
 - 5) What do you mean by time series analysis ?
 - 6) State the meaning of forecasting.
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- a) Size and growth of population
 - b) Causes of environmental degradation
 - c) Sex structure
 - d) Population and health
 - e) Importance of population projection
 - f) Components of time series.
4. Answer the following questions (**any one**) : **10**
- a) What is migration ? Explain the various types of migration.
- OR
- b) Explain the population, health, poverty and environmental linkages in India.
5. Discuss the causes of over population in India. **10**

९) _____ या वर्षापर्यंत लोकसंख्या वाढीचा दर स्थिर ठेवण्याबाबतचे उद्दिष्ट नवीन लोकसंख्या धोरणात आहे.

अ) २०२० ब) २०४६ क) २०३० ड) २०५०

१०) लोकसंख्या प्रक्षेपणासाठी _____ यांनी लॉजिस्टिक वक्र पद्धती प्रथमतः वापरली.

अ) क्वेटलेट ब) पी. जी. मूर क) मेअर्स ड) हॉबर्ग

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) :

८

- १) देशांतर्गत स्थलांतर म्हणजे काय ?
- २) साक्षरतेचा अर्थ सांगा.
- ३) प्राथमिक क्षेत्रात कोणत्या व्यवसायांचा समावेश केला जातो ?
- ४) नवीन लोकसंख्याविषयक धोरणाची मुख्य उद्दीष्टे लिहा.
- ५) कालीक श्रेणी विश्लेषण म्हणजे काय ?
- ६) पूर्वानुमान म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- अ) लोकसंख्येचे आकारमान आणि वृद्धी
- ब) पर्यावरण अवनतीची (ऱ्हासाची) कारणे
- क) स्त्री-पुरुष संरचना
- ड) लोकसंख्या आणि आरोग्य
- इ) लोकसंख्या प्रक्षेपणाचे महत्त्व
- फ) कालीक श्रेणीचे घटक.

४. पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) स्थलांतर म्हणजे काय ? स्थलांतराचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

ब) भारतातील लोकसंख्या, आरोग्य, दारिद्र्य आणि पर्यावरण यांच्यातील सहसंबंध स्पष्ट करा.

५. भारतातील अतिरीक्त लोकसंख्येच्या कारणांची चर्चा करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
Opt. HISTORY (Paper – II)
Modern Europe (1750 to 1950)

Day and Date : Saturday 19-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. 1.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative in the following : **10**
- 1) Bismark was born in
a) 1615 b) 1715 c) 1815 d) 1915
 - 2) In _____ country Dual alliance treaty was taken place.
a) Japan – Austria b) Austria – Germany
c) Germany – Japan d) Italy – Germany
 - 3) Fourteen points was proposed by _____ American President.
a) Pre-Wilson b) Nickson
c) Andrew Jackson d) John Kennedy
 - 4) The first world was came to an end in
a) 1917 b) 1918 c) 1920 d) 1921
 - 5) The dictator of Italy was
a) Hitler b) Mussolini
c) Kemal Pasha d) General Franco
 - 6) The dictator of Germany was
a) Kemal Pasha b) Mussolini
c) Hitler d) General Franco
 - 7) Atlantic Conference became famous in _____ year.
a) 1940 b) 1941 c) 1942 d) 1943

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. खालील प्रश्नांची योग्य उत्तरे निवडा :

१०

१) बिस्मार्कचा जन्म _____ साली झाला.

- अ) १६१५ ब) १७१५ क) १८१५ ड) १९१५

२) द्विराष्ट्र करार _____ या राष्ट्रात झाला.

- अ) जपान-ऑस्ट्रिया ब) ऑस्ट्रिया-जर्मनी
क) जर्मनी-जपान ड) इटली-जर्मनी

३) चौदा कलमी योजना अमेरिकेच्या _____ या अध्यक्षाने मांडली.

- अ) प्रे-विल्सन ब) निक्सन
क) अँड्रयु जाक्सन ड) जॉन केनेडी

४) पहिल्या महायुद्धाचा शेवट _____ साली झाला.

- अ) १९१७ ब) १९१८ क) १९२० ड) १९२१

५) इटलीचा हुकुमशहा _____ हा होता.

- अ) हिटलर ब) मुसोलिनी
क) केमाल पाशा ड) जनरल फ्रँको

६) जर्मनीचा हुकुमशहा _____ हा होता.

- अ) केमाल पाशा ब) मुसोलिनी
क) हिटलर ड) जनरल फ्रँको

७) अँटलांटिक सनद _____ साली प्रसिद्ध झाला.

- अ) १९४० ब) १९४१ क) १९४२ ड) १९४३

८) दुसऱ्या महायुद्धा नंतर _____ ही संघटना स्थापन झाली.

- अ) राष्ट्र संघटना ब) संयुक्त राष्ट्र संघटना
क) राष्ट्रीय संघटना ड) आंतरराष्ट्रीय संघटना

Seat No.	
-------------	--

**B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
HISTORY (Paper – II)
Modern Europe (1750 to 1950)**

Day and Date : Saturday 19-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. 1.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative in the following : **10**
- 1) Bismark was born in
a) 1615 b) 1715 c) 1815 d) 1915
 - 2) In _____ country Dual alliance treaty was taken place.
a) Japan – Austria b) Austria – Germany
c) Germany – Japan d) Italy – Germany
 - 3) Fourteen points was proposed by _____ American President.
a) Pre-Wilson b) Nickson
c) Andrew Jackson d) John Kennedy
 - 4) The first world was came to an end in
a) 1917 b) 1918 c) 1920 d) 1921
 - 5) The dictator of Italy was
a) Hitler b) Mussolini
c) Kemal Pasha d) General Franco
 - 6) The dictator of Germany was
a) Kemal Pasha b) Mussolini
c) Hitler d) General Franco
 - 7) Atlantic Conference became famous in _____ year.
a) 1940 b) 1941 c) 1942 d) 1943

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालील प्रश्नांची योग्य उत्तरे निवडा :

१०

१) बिस्मार्कचा जन्म _____ साली झाला.

- अ) १६१५ ब) १७१५ क) १८१५ ड) १९१५

२) द्विराष्ट्र करार _____ या राष्ट्रात झाला.

- अ) जपान-ऑस्ट्रिया ब) ऑस्ट्रिया-जर्मनी
क) जर्मनी-जपान ड) इटली-जर्मनी

३) चौदा कलमी योजना अमेरिकेच्या _____ या अध्यक्षाने मांडली.

- अ) प्रे-विल्सन ब) निक्सन
क) अँड्रयु जाक्सन ड) जॉन केनेडी

४) पहिल्या महायुद्धाचा शेवट _____ साली झाला.

- अ) १९१७ ब) १९१८ क) १९२० ड) १९२१

५) इटलीचा हुकुमशहा _____ हा होता.

- अ) हिटलर ब) मुसोलिनी
क) केमाल पाशा ड) जनरल फ्रँको

६) जर्मनीचा हुकुमशहा _____ हा होता.

- अ) केमाल पाशा ब) मुसोलिनी
क) हिटलर ड) जनरल फ्रँको

७) अँटलांटिक सनद _____ साली प्रसिद्ध झाला.

- अ) १९४० ब) १९४१ क) १९४२ ड) १९४३

८) दुसऱ्या महायुद्धा नंतर _____ ही संघटना स्थापन झाली.

- अ) राष्ट्र संघटना ब) संयुक्त राष्ट्र संघटना
क) राष्ट्रीय संघटना ड) आंतरराष्ट्रीय संघटना

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Sem. – IV) Examination, 2014
ENGLISH (Compulsory)
Keeping Pace

Day and Date : Monday, 21-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. A) Rewrite the following by choosing the correct alternative. 6
- 1) The glass of the picture frame cut uncle Podger's _____
a) Leg b) Nose c) Ear d) Finger
 - 2) Raman sees the deep blue of the _____ and begins to wonder why the sea is blue.
a) Mother Earth b) Sky
c) Mediterranean d) Moon
 - 3) Narayan Murthy stepped down as CED and handed over the position to _____
a) Sudha Kulkarni b) Nandan Nilekani
c) Neeraj Singh d) Prabal Nandi
 - 4) The poem 'Where the Mind is without Fear' is taken from Rabindranath Tagore's _____
a) Gitanjali b) Geeta
c) Bhagavat Geeta d) Bengali Songs
 - 5) The poem titled as 'The Seven Ages of Man' is uttered by _____
a) Orlando b) Jacques
c) Rosolind d) Touchstone
 - 6) What is meant by 'Where the world has not been broken up narrow domestic walls ?
a) Where houses are not divided by walls
b) Where the world consists of broken pieces
c) Where the world is divided into different domestic households
d) Where the world is divided by barriers of caste and creed

P.T.O.

B) Use the right passive verb. 2

1) Seema _____ given the Sari by Radha yesterday.

- a) will b) is c) was d) can

2) Let the teacher be _____

- a) Calling b) Had called
c) Was called d) Called

C) Rewrite the following sentences by choosing the correct adverbial. 2

1) Supriya dances very _____

- a) nice b) nicely
c) necely d) none

2) Your mobile phone rang _____

- a) Four times b) Four time
c) Fourthly d) None

2. Answer **any five** of the following questions. 10

- 1) What happened to Uncle Podger's coat ?
- 2) Describe the experiment performed by Keen and Porter.
- 3) How and where did Narayan Murthy start the company Infosys ?
- 4) Explain the preparation for hanging the picture that Uncle Podger and his family make.
- 5) What was Lord Rayleigh's explanation of the blue colour of the sky ?
- 6) What facilities do Infosys provide to its employees ?

3. A) Answer **any two** of the following questions : 6

- 1) Describe Rabindranath Tagore's idea of freedom with reference to the poem, 'Where the Mind is without Fear' ?
- 2) How does William Shakespeare describe a soldier in the poem. 'The Seven Ages of Man' ?
- 3) Why should the school boy begin to whine and cry ?

B) Rewrite the following passage by making corrections in spelling and the use of capitals and punctuation where necessary. 4

winter arrived and the animals and plants in mahabaleshwar a tiny village in the mountains fell asleep and so little ramu packed his few belongings and went down to join his familey in the valley.

4. Answer **any one** of the following questions. 10

A) Make a list of points that will help make your participation in a meeting active and valuable.

OR

B) What are the special features of formal meetings ?

5. Rewrite the following interview completing the gaps for questions and answers left in it. 10

Candidate :, Sir ?
Manager : Yes, come in. Take that seat.
Candidate :, Sir. Good afternoon, Sir.
Manager : Good afternoon, ?
Candidate : Patil, Sonali Patil, Sir.
Manager : ?
Candidate : From Solapur, in Maharashtra, Sir.
Manager : Oh ! Solapur, ?
Candidate : It's mainly known for the production of towels and bedspreads, I mean Solapuri Chaddar.
Manager : I see that you did your M.Com. in 2009. What did you do after that ?
Candidate :
Manager : What was your main interest in your M.B.A. course ?
Candidate :
Manager : Are you familiar with computer operations ?
Candidate :
Manager : Why do you want to join our company ?
Candidate :
Manager : Can you tell us anything about your hobbies ?
Candidate :
Manager : All right. Miss. Patil, we shall let you know within a week.
Candidate : Thank you, Sir.

SLR-A – 141

Seat
No.

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
HINDI
प्रयोजनमूलक हिन्दी (I.D.S.)

Day and Date : Tuesday, 22-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के निर्धारित अंक हैं।

1. निम्नलिखित अंग्रेजी वाक्यांशों का हिन्दी में अनुवाद कीजिए। 10
- 1) Appeal does not lie in this case.
 - 2) Charges against the employee have been framed.
 - 3) Facts are being collected.
 - 4) Kindly acknowledge receipt.
 - 5) Demands for grant be sent.
 - 6) With permission to prefix and suffix.
 - 7) Speak with self-contained note.
 - 8) Returned duly endorsed.
 - 9) Office to note and comply.
 - 10) No action is necessary.
2. निम्नलिखित प्रश्नों के संक्षिप्त उत्तर लिखिए। (6 में से 5) : 10
- 1) 'राजभाषा' किसे कहा जाता है ?
 - 2) 'वार्ता' का तात्पर्य क्या है ?
 - 3) पूछ-ताछ पत्र का कलेवर कैसा होता है ?
 - 4) 'टेलिफोन' की उत्पत्ति कैसे हुई ?
 - 5) 'वृत्तांत लेखन' से क्या तात्पर्य है ?
 - 6) 'मातृभाषा' की आवश्यकता क्यों है ?

P.T.O.

3. निम्नलिखित किन्हीं दो विज्ञापन का हिन्दी में अनुवाद कीजिए।

10

1) Babool

दबंग दात ऑफर,

आहे का आपल्या दातांमध्ये नैसर्गिक बबूलची ताकद ?

सादर आहे डाबर बबूल टुथपेस्टची दबंग दात ऑफर कॉल करा 1800-123-1010 या आमच्या निःशुल्क नंबरवर आणि रजिस्टर करा आपले नाव. आम्ही येत आहोत आपल्या शहरात आपल्या दातांची मजबूती पारखण्यासाठी. आपले दांत सर्वात मजबूत असेल तर आपण जिंकू शकता लखोपर्यंतची बक्षिसे. शिवाय मिळवा संधी पुढील डाबर अॅडचा दबंग हीरो होण्याची आहे का आपल्या दातांमध्ये नैसर्गिक बबूलची ताकद ?

2) KESARI STUDENTS SPECIAL

अपॉर्च्युनिटी टू 'ड्रीम बिग'

तारे जमीन पर फेम 'दर्शिल' ला भेटा आणि त्याच सोबत सुप्रसिद्ध वक्ते व उत्तम मार्गदर्शक असलेल्या श्री. मनिष गुप्ता ह्यांचे खुमासदार मार्गदर्शन मिळवा 12 ते 20 वयोगटातील विद्यार्थ्यांसाठी सुवर्णसंधी। संत एकनाथ मंदिर, औरंगाबाद प्रवेश विनामूल्य, नेांदणी आवश्यक

3) Give wings to yours career...

we are hiring

SR. BUSINESS DEVP. OFFICER :

Candidate should be smart, aggressive, presentable, fluent in English, should know the Pune market well and be ready to travel within the city, should have his/ her own conveyance. Qualification :Graduate with M.B.A. preferred.

4. आपने प्रेरणा साल्ट फैक्टरी, अंधेरी, मुंबई से 100 बोरे नमक मँगवाया था। माल ठीक दशा में पहुँच गया है। माल की पहुँच की सूचना तथा भुगतान के लिए चैक भेजते हुए एक पत्र प्रेरणा साल्ट फैक्टरी को लिखिये।

10

अथवा

अभय वस्त्रालय, अशोक चौक, कोल्हापुर के पुलगम टेक्सटाईल, अक्कलकोट रोड, सोलापुर के नाम विविध किस्म के चद्दर के संबंध में पूछताछ करते हुए पत्र लिखते हैं। पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।

5. पटकथा लेखन पर प्रकाश डालिए।

10

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
PSYCHOLOGY
Child Psychology (I.D.S.)

Day and Date : Tuesday, 22-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (multiple choice) : **10**

- 1) _____ games begin to be popular with children between the ages of 8 and 10 years.
a) Toy
b) Team
c) Constructive
d) Mental
- 2) _____ makes children happy.
a) Failure
b) Aggression
c) Success
d) None of the above
- 3) _____ is often expressed in angry outburst and destruction of property.
a) Failure
b) Happiness
c) Sadness
d) Depression
- 4) Making and drawing are kinds of _____ play.
a) Animism
b) Dramatic
c) Constructive
d) None of the above
- 5) Social acceptance plays a large role in the development of the _____.
a) Self concept
b) Ideal self
c) Ego
d) Super ego
- 6) Parental favoritism leads to _____.
a) Maladjustment
b) Egocentrism
c) Personality disorder
d) All the above

- 7) Personality is a _____ organization.
a) Stable b) Dynamic c) Continue d) Physical
- 8) Name has little effect on _____
a) Personality b) Emotion
c) Self-concept d) Failure
- 9) _____ is one of the significant determinant of personality.
a) Social acceptance b) Adjustment
c) Individuality d) None of these
- 10) _____ is a mental activity.
a) Creativity b) Playing
c) Emotion d) All the above

2. Write short answer (**any four**) : **8**
- 1) State the effect of success on child.
 - 2) What is egocentrism ?
 - 3) Write any two characteristics of well-adjusted people.
 - 4) What is unfavorable self-concept ?
 - 5) What is social adjustment ?
 - 6) What is the meaning of constructive play ?
3. Write short notes on (**any four**) : **12**
- 1) Nature of creativity
 - 2) Animism
 - 3) Self-concept
 - 4) Causes of maladjustment
 - 5) Role of adjustment in happiness
 - 6) Meaning of play.
4. Write long answer (**any one**) : **10**
- 1) Define personality and explain personality pattern.
 - 2) Explain the role of companions in social adjustment.
5. Explain the factors influencing children's play. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहाणे योग्य ठरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) _____ खेळ मुलांच्या ८ व्या आणि १० व्या वर्षी खेळ्यास प्रारंभ होतो.
अ) खेळणी ब) समूह क) रचनात्मक ड) मानसिक
- २) _____ मुळे मुले आनंदी राहतात.
अ) अपयश ब) आक्रमकता क) यश ड) यापैकी नाही
- ३) _____ व्यक्त करण्यासाठी रागाचा विस्फोट व मालमत्तेचे नुकसान केले जाते.
अ) अपयश ब) आनंद क) दुःख ड) नैराश्य
- ४) तयार करणे (निर्माती) आणि रेखाटने _____ खेळाचे प्रकार आहेत.
अ) ॲनिमिशन ब) नाट्यमय क) रचनात्मक ड) यापैकी नाही
- ५) सामाजिक स्वीकृती _____ च्या विकासामध्ये महत्त्वाची भूमिका वजाविते.
अ) स्व-संकल्पना ब) आदर्श-स्व
क) अहम् ड) सद्सद् विवेक बुद्धी
- ६) पालकांच्या अनुकूलतेचा प्रभाव _____ कडे घेऊन जातो.
अ) कु-समायोजन ब) अहम्केंद्रितता
क) व्यक्तिमत्त्व विकृती ड) वरीलपैकी सर्व
- ७) व्यक्तिमत्त्व म्हणजे _____ च संघटन होय.
अ) स्थिर ब) गतीशील क) सलग ड) शारीरिक
- ८) व्यक्तिच्या नावांचा थोडा परिणाम _____ वर होतो.
अ) व्यक्तिमत्त्व ब) भावना
क) स्व-संकल्पना ड) अयशस्वी

९) _____ हा एक व्यक्तिमत्त्वचा महत्त्वपूर्ण निर्धारक आहे.

अ) सामाजिक स्वीकृती

ब) समायोजन

क) वैयक्तित्व

ड) यापैकी नाही

१०) _____ ही मानसिक कृती आहे.

अ) सर्जनशीलता

ब) खेळणे

क) भावना

ड) वरील सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) :

८

१) यशाचा बालकांवरिल परिणाम सांगा.

२) “अहंकेद्रितता” म्हणजे काय ?

३) सु-समायोजित व्यक्तिची दोन वैशिष्ट्ये लिहा.

४) प्रतिकूल स्व-संकल्पना म्हणजे काय ?

५) सामाजिक समायोजन म्हणजे काय ?

६) रचनात्मक खेळ म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) सर्जनशीलतेचे स्वरूप

२) अॅनिमिशन

३) स्व-संकल्पना

४) विषमा योजनाची कारणे

५) आनंदी राहण्यातील समायोजनाची भूमिका

६) “खेळाचा” अर्थ.

४. कोणत्याही एका दिर्घ प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) “व्यक्तिमत्त्वाची” व्याख्या सांगुन व्यक्तिमत्त्वाचा आकृतीबंध स्पष्ट करा.

किंवा

ब) सामाजिक समायोजनातील सोबत्यांची भूमिका स्पष्ट करा.

५. मुलांच्या खेळांवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

१०

- 8) Herzberg developed theory of _____
- a) Job-satisfaction b) Leadership
c) Work motivation d) Job training
- 9) Alderfer proposed _____ theory.
- a) Contingency b) Personality
c) ERG d) Equity
- 10) The process in which others behaviour is _____ called leadership.
- a) Influenced b) Controlled
c) Ignored d) Reinforced

2. Write short answer (**any four**) : **8**
- 1) What is democratic leadership ?
 - 2) Write only the names of leadership theories.
 - 3) What is job-satisfaction ?
 - 4) What is achievement motivation ?
 - 5) Which are the physical working conditions ?
 - 6) Which needs are included in ERG theory ?
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Need-hierarchy theory.
 - 2) Path-goal theory.
 - 3) Work schedules.
 - 4) Leadership styles.
 - 5) Job-characteristics theory.
 - 6) Types of commitment.
4. Write long answer (**any one**) : **10**
- a) Explain personal characteristics in job satisfaction.
- OR
- b) Describe ERG theory.
5. Explain causes of accident at work place. **10**

९) ऑल्लेफर यांनी _____ हा सिद्धांत प्रतिपादन केला.

अ) आनुषांगिक

ब) व्यक्तिमत्व

क) इ. आर. जी

ड) समतुल्यता

१०) ज्या प्रक्रियेत इतरांचे वर्तन _____ करण्याचा प्रयत्न केला जातो त्यास 'नेतृत्व' असे म्हणतात.

अ) प्रभावित

ब) नियंत्रित

क) दुर्लक्षित

ड) प्रचलित

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) लोकशाही नेतृत्व म्हणजे काय ?

२) नेतृत्वाच्या सिद्धांतांची फक्त नावे लिहा.

३) कार्य-समाधान म्हणजे काय ?

४) कर्तृत्व-संपादन प्रेरणा म्हणजे काय ?

५) कामाच्या ठिकाणचे भौतिक घटक कोणते ?

६) इ. आर. जी. सिद्धांतामध्ये कोणत्या गरजांचा समावेश आहे ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) गरज अधिश्रेणी सिद्धांत.

२) मार्ग-ध्येय सिद्धांत.

३) कामाची वेळापत्रके.

४) नेतृत्वाचे प्रकार.

५) कार्य वैशिष्ट्ये सिद्धांत.

६) बांधीतकिचे प्रकार.

४. कोणत्याही एका दीर्घ प्रश्नांचे उत्तर लिहा.

१०

अ) कार्य-समाधानातील व्यक्तिगत घटक स्पष्ट करा.

किंवा

ब) इ. आर. जी. सिद्धांताचे वर्णन करा.

५. कामाच्या ठिकाणी घडून येणाऱ्या अपघातांची कारणे स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
TRADITIONAL LOGIC (I.D.S.)

Day and Date : Tuesday, 22-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**
- 1) In _____, events are produced artificially.
(Experiment, Explanation, Analogy, Observation)
 - 2) A hypothesis is _____ conclusion.
(Final, Definite, Tentative, False)
 - 3) A general conclusion drawn on the basis of our uniform experience, is called
(Analogy, Induction by simple enumeration, Scientific Induction, Deduction)
 - 4) Hypothesis must be
(Consistent with scientific laws, Indefinite, Unverifiable, Contradict)
 - 5) Observation is necessary part of
(Syllogism, Conversion, Obversion, Scientific induction)
 - 6) Composition is a kind of _____ fallacy.
(Formal, Verbal, Material, None of these)
 - 7) The next step of verification is
(Hypothesis, Explanation, Proof, Problem)
 - 8) There is absence of _____ in analogy.
(Observation, Generalisation, Causation, None of these)

- 9) Experiment is a kind of
(Hypothesis, Observation, Proof, Deduction)
- 10) Effect is succeeding the
(Cause, Observation, Experiment, None of these)

2. Write short answer of the following (**any 4**) : **8**

- 1) What is inductive inference ?
- 2) What is scientific induction ?
- 3) Explain the principles of uniformity of nature.
- 4) Explain the fallacy of Mal-observation.
- 5) What is scientific observation ?
- 6) What is analogy ?

3. Write short notes (**any 4**) : **12**

- 1) Simple enumeration.
- 2) Principles of causation.
- 3) Verification and proof of hypothesis.
- 4) Fallacy of equivocation.
- 5) Fallacy of accident.
- 6) Fallacy of many questions.

4. Explain the stages of scientific induction. **10**

OR

Distinguish between observation and experiment.

5. Explain the conditions of good hypothesis. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहा.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा. १०
- १) _____ मध्ये घटना कृत्रीमरित्या बनविल्या जातात.
(प्रयोग, उपपादन, साम्यानुमान, निरीक्षण)
- २) अभ्युपगम _____ निष्कर्ष आहे.
(अंतिम, निश्चित, तात्पुरते, असत्य)
- ३) सारखेपणाच्या अनुभवाच्या आधारे काठण्यात आलेल्या सामान्य निष्कर्षाला _____
म्हणतात.
(साम्यानुमान, केवलगणनात्मक विगमन, शास्त्रीय विगमन, निगमन)
- ४) अभ्युपगम _____ असावा.
(शास्त्रीय नियमांशी सुसंगत, अनिश्चित, अप्रचितीक्षम, व्याघात)
- ५) निरीक्षण हा _____ चा महत्वाचा घटक आहे.
(संविधान, परिवर्तन, प्रतिवर्तन, शास्त्रीय विगमन)
- ६) एकैकाभास _____ तर्कदोषाचा एक प्रकार आहे.
(आकारिक, शाब्दिक, वास्तविक, यापैकी नाही)
- ७) प्रचितीच्या नंतरची अवस्था _____ आहे.
(अभ्युपगम, उपपादन, सिद्धता, समस्या)
- ८) साम्यानुमानामध्ये _____ चा अभाव असतो.
(निरीक्षण, सामान्यीकरण, कारणिकता, यापैकी नाही)
- ९) प्रयोग हा _____ चा एक प्रकार आहे.
(अभ्युपगम, निरीक्षण, सिद्धता, निगमन)
- १०) परिणाम (कार्य) हे _____ च्या नंतर येते.
(कारण, निरीक्षण, प्रयोग, यापैकी नाही)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) : ८
- १) विगामी अनुमान म्हणजे काय ?
 - २) शास्त्रीय विगमन म्हणजे काय ?
 - ३) निसर्ग समरूपतेची तत्त्वे स्पष्ट करा.
 - ४) दुर्निरीक्षण हा दोष स्पष्ट करा.
 - ५) शास्त्रीय निरीक्षण म्हणजे काय ?
 - ६) साम्यानुमान म्हणजे काय ?
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) केवल गणनात्मक
 - २) कारणिकतेची तत्त्वे
 - ३) अभ्युपगमाची प्रचिती आणि सिद्धता
 - ४) शब्दच्छलदोष
 - ५) यदृच्छाभास
 - ६) बहुप्रश्नाभास.
४. शास्त्रीय विगमनाच्या अवस्था स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- निरीक्षण आणि प्रयोग यातील भेद स्पष्ट करा.
५. युक्त अभ्युपगमाच्या अटी स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
LOGIC (I.D.S.)
Modern Logic

Day and Date : Tuesday, 22-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10
- 1) Predicate logic is related to _____ (word, term, sentence, none of these)
 - 2) Subject and predicate are _____ (terms, words, sentences, propositions)
 - 3) (X) means _____ (some, all, affirmative, negative)
 - 4) _____ is symbol of universal set. ($\supset, \subset, \cup, \cap$)
 - 5) Propositional and _____ are kinds of modern logic. (sentence, subject, predicate, none of these)
 - 6) A_p is _____ proposition. (conjunction, negation, implication, singular)
 - 7) ϕ this symbol is called _____ (Psi, Phi, Why, Thi)
 - 8) 'No men are educated' is _____ proposition. (Universal Negative, Universal affirmative, Existential affirmative, Existential negative)
 - 9) $\sim A \equiv$ _____ (A, E, I, O)
 - 10) $O \equiv$ _____ (A, $\sim A$, E, $\sim E$)
2. Using appropriate quantifiers and the notations given in the bracket symbolise the following propositions (**any 4**). 8
- 1) Plato is logician. (Lx, P)
 - 2) Aristotle is not philosopher (Px, A)

- 3) All pages are white (Px, Wx)
- 4) No Indians are Americans (Ix, Ax)
- 5) Some books are readable (Bx, Rx)
- 6) Some students are not clever (Sx, Cx).

3. Write short notes (**any 4**) :

12

- 1) Meaning of Predicate logic.
- 2) Nature of set.
- 3) Kinds of quantifiers.
- 4) Rules of quantifier negation.
- 5) Intersection set.
- 6) Singular proposition.

4. Explain the quantification rule of E.I. and E.G.

10

OR

Construct formal proof of the following arguments :

- 1) i) $(X)(Mx \supset Nx)$
 ii) $(\exists x)(\sim Nx \cdot \sim Ox) / \therefore (\exists x)(\sim Mx \cdot \sim Ox)$
- 2) i) $(X)(\sim Ax \supset \sim Bx)$
 ii) $(X)(\sim Bx \supset \sim Cx)$
 iii) $(X)(\sim Cx \supset \sim Dx) / \therefore (X)(\sim Ax \supset \sim Dx)$

5. Test the validity of the following syllogism by the method of Venn's diagram.

10

- 1) All fruits are sweet
 All mangoes are fruits
 Therefore, All mangoes are sweet
- 2) No dogs are cats
 Some lions are dogs
 Therefore, Some lions are not cats

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

१) विधेय तर्कशास्त्र _____ शी संबंधित आहे. (शब्द, पद, वाक्य, यापैकी नाही)

२) उद्देश्य आणि विधेय ही _____ होत. (पदे, शब्द, वाक्ये, विधाने)

३) (X) चा अर्थ _____ होय. (काही, सर्व, आस्तिवाची, नास्तिवाची)

४) _____ हे विश्वसंचाचे संकेत आहे. (\supset , \subset , \cup , \cap)

५) विधानीय आणि _____ हे आधुनिक तर्कशास्त्राचे प्रकार होत. (वाक्य, उद्देश्य, विधेय, यापैकी नाही)

६) Ap हे _____ विधान आहे. (संधी, निषेध, सोपाधिक, एकवाची)

७) ϕ या चिन्हाला _____ म्हणतात. (साय, फाय, व्हाय, थाय)

८) 'एकही मानव शिक्षित नाही' हे _____ विधान आहे. (वैश्विक नास्तिवाची, वैश्विक आस्तिवाची, अस्तित्वदर्शक आस्तिवाची, अस्तित्वदर्शक नास्तिवाची)

९) $\sim A \equiv$ _____ (A, E, I, O).

१०) $O \equiv$ _____ (A, $\sim A$, E, $\sim E$).

२. योग्य संख्यापकांचा आणि कंसात दिलेल्या अक्षरचिन्हांचा वापर करून खालील विधानाचे चिन्हांकन करा (को. ४) :

८

१) प्लेटो तर्कज्ञ आहे. (Lx, P)

२) ऑरिस्टॉटल तत्त्वज्ञ नाही. (Px, A)

३) सर्व पाने पांठरे असतात. (Px, Wx)

४) एकही भारतीय अमेरिकन नाही. (Ix, Ax)

५) काही पुस्तके वाचनीय आहे. (Bx, Rx)

६) काही विद्यार्थी हुशार नाहीत. (Sx, Cx).

३. थोडक्यात टीपा लिहा. (को. ४) :

१२

- १) विधेय तर्कशास्त्राचा अर्थ.
- २) संचाचे स्वरूप.
- ३) परिमाणकांचे प्रकार.
- ४) संख्यापक निषेधाचे नियम.
- ५) छेद संच.
- ६) एकवाची विधान.

४. E.I. आणि E.G. संख्यापक नियम स्पष्ट करा.

१०

किंवा

खालील युक्तिवादांची आकारिक सिद्धता द्या.

- १) i) $(X)(Mx \supset Nx)$
ii) $(\exists x)(\sim Nx \cdot \sim Ox) / \therefore (\exists x)(\sim Mx \cdot \sim Ox)$
- २) i) $(X)(\sim Ax \supset \sim Bx)$
ii) $(X)(\sim Bx \supset \sim Cx)$
iii) $(X)(\sim Cx \supset \sim Dx) / \therefore (X)(\sim Ax \supset \sim Dx)$

५. व्हेन आकृतीच्या साहाय्याने खालील संविधानांची युक्तता तपासा :

१०

- १) सर्व फळे गोड असतात
सर्व आंबे फळे होत
म्हणून सर्व आंबे गोड आहेत
- २) एकही कुत्रा मांजर नाही
काही सिंह कुत्रे आहेत
म्हणून काही सिंह मांजर नाहीत.

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
LINGUISTICS (IDS)**

Day and Date : Tuesday, 22-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative given below them. 10
- 1) According to traditional grammar _____ is defined as the name of a place, person or thing.
a) adjective b) adverb c) verb d) noun
 - 2) _____ are content words.
a) Determiners b) Auxiliaries c) Adverbs d) Prepositions
 - 3) _____ in English may be divided into intransitives and transitives.
a) Adjectives b) Verbs c) Adverbs d) Nouns
 - 4) _____ is about the ultimate constituents of sentence and their relationship with one another.
a) Semantics b) IC analysis c) Pragmatics d) Presupposition
 - 5) _____ uses tree diagram.
a) IC analysis b) Semantics c) Presupposition d) Pragmatics
 - 6) Semantics takes into accounts the _____ meanings of the words.
a) suggestive b) subjective c) literal d) local
 - 7) The word _____ is the synonym of the word 'hide'.
a) reveal b) conceal c) hit d) beat
 - 8) The antonym of 'single' is
a) unmarried b) married c) male d) female

P.T.O.

- 9) 'Enter' is the reverse of
 a) come b) lock c) exist d) exit
- 10) 'Needle' elicits _____.
 a) thread b) bread c) butter d) hammer

2. Answer **any five** of the following : **10**
- 1) What is structural analysis ?
 - 2) What is the difference between content words and function words ?
 - 3) Explain the term 'semantics'.
 - 4) What is 'pragmatics' ?
 - 5) What is an indirect speech act ?
 - 6) What is the difference between 'homonym' and 'homophone' ?
3. A) Answer **any two** of the following briefly : **6**
- 1) What is a direct speech act ?
 - 2) What is 'collocation' ?
 - 3) What is 'presupposition' ?
3. B) Write short notes on **any two** of the following : **4**
- 1) Word classes.
 - 2) Entailment and implicature.
 - 3) Transformational Generative Linguistics.
4. Answer **any one** of the following : **10**
- 1) Write a detailed note on 'phrase structure grammar and its limitations'.
 - 2) Describe in detail various kinds of lexical relations.
5. Give the stylistic analysis of the following poem : **10**
- My heart leaps up when I behold
 A rainbow in the sky :
 So was it when my life began;
 So is it now I am a man;
 So be it when I shall grow old,
 Or let me die !
 The child is father of the man;
 And I could wish my days to be
 Bound each to each by natural piety.
-

- VIII) Each Gramsevak appointed on the basis of _____ population.
A) 1000 B) 2000 C) 3000 D) 4000
- IX) The Government system depends on 'Sattache Lokashahi Vikendrikaran' is called Panchayat Raj by
A) Mahatma Gandhi B) Mahatma Phule
C) Pandit Nehru D) Vinoba Bhave
- X) The membership of the co-operative institute which provides loan for agriculture is
A) 10 to 20 B) 10 to 40 C) 10 to 60 D) 10 to 100

2. Write short answers of **any four** questions : **8**
- I) Which are the factors responsible for rural development ?
 - II) What is the role of B.D.O. in Panchayat Raj system ?
 - III) What is the role of Gramsevak ?
 - IV) What is the cottage industry ?
 - V) Explain the function of C.E.O. in Zilla Parishad.
 - VI) What is dairy farming ?
3. Write short notes on **any four** of the following : **12**
- I) Poultry farm
 - II) Profit of Co-operative Movement
 - III) Rise of Co-operative Movement
 - IV) Globalization
 - V) Cottage industry
 - VI) Panchayat Raj
4. A) Explain rise and development of Co-operative Movement. **10**
- OR
- B) Explain impact of globalization on agriculture.
5. Explain role of Block Development Officer (B.D.O.) in Panchayat Raj. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडिल अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

10

बहुपर्यायी प्रश्न :

- I) शेतीसाठी कर्जपुरवठा करणाऱ्या सहकारी संस्थांचे कार्यक्षेत्र _____ पुरते मर्यादित असते.
A) त्या तालुक्यापुरते B) त्या खेड्यापुरते C) त्या जिल्ह्यापुरते D) यापैकी नाही
- II) महाराष्ट्रात सहकारी दुग्धव्यवसाय मुंबईत _____ मध्ये 'आरे' येथे सुरु करण्यात आला.
A) 1950 B) 1951 C) 1952 D) 1953
- III) _____ याला संकरित कोंबड्यांच्या आहारात महत्व आहे.
A) अ जिवनसत्व B) ब जिवनसत्व C) क जिवनसत्व D) ड जिवनसत्व
- IV) मुलतः _____ विकास म्हणजे भारताचा विकास होय.
A) नागरी B) आदिवासी C) ग्रामीण D) यापैकी नाही
- V) महाराष्ट्र शासन पंचायत समितीच्या प्रशासन चालविण्यासाठी _____ ची नियुक्ती करते.
A) सी.ई.ओ. B) बी.डी.ओ. C) ग्रामसेवक D) यापैकी नाही
- VI) सहकारी संस्थांच्या उभारणीस _____ साली सुरवात झाली.
A) 1904 B) 1914 C) 1920 D) 1940
- VII) जागतिकीकरणाची सुरवात भारतात _____ साली झाली.
A) 1980 B) 1991 C) 2000 D) 2010
- VIII) ग्रामसेवकाची नियुक्ती _____ लोकसंख्येच्या आधारावर केली जाते.
A) 1000 B) 2000 C) 3000 D) 4000
- IX) सत्तेच्या लोकशाही विकेंद्रिकरणावर आधारित असलेल्या शासनपद्धतीला _____ यांनी प्रथम पंचायतराज हे नाव दिले.
A) महात्मा गांधी B) महात्मा फुले C) पंडित नेहरु D) विनोबा भावे
- X) शेतीसाठी कर्जपुरवठा करणाऱ्या सहकारी संस्थांची सभासद संख्या _____ इतकी असते.
A) 10 ते 20 B) 10 ते 40 C) 10 ते 60 D) 10 ते 100

2. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : 8
- I) ग्रामीण विकासासाठी जबाबदार घटक कोणते ?
 - II) पंचायतराज मध्ये बी.डी.ओ. ची भूमिका कोणती ?
 - III) ग्रामसेवकाची भूमिका कोणती ?
 - IV) कुटिरोद्योग म्हणजे काय ?
 - V) जिल्हा परिषदेमध्ये मुख्य कार्यकारी अधिकारी (सी.ई.ओ.) ची कार्ये कोणती ?
 - VI) दुग्धव्यवसाय म्हणजे काय ?
3. कोणत्याही चारांवर थोडक्यात टिपा लिहा : 12
- I) कुक्कुट पालन
 - II) सहकारी चळवळीचे फायदे
 - III) सहकारी चळवळीचा विकास
 - IV) जागतिकीकरण
 - V) कुटिरोद्योग
 - VI) पंचायतराज
4. अ) सहकारी चळवळीचा उदय आणि विकास स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- ब) जागतिकरणाचा शेतीवरील परिणाम स्पष्ट करा.
5. गटविकास अधिकाऱ्याची (बी.डी.ओ.) पंचायतराज व्यवस्थेतील भूमिका स्पष्ट करा. 10
-

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) आवश्यक तेथे नकाशे व आकृत्या काढा.
३) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
४) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा :

१०

- १) 'डिस्कव्हरी ऑफ इंडिया' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) पं. ज. मो. नेहरू ब) अरुण नेहरू क) पं. दी. द. शर्मा ड) राजगोपालाचारी
- २) भारतामध्ये चिनी पर्यटक _____ पर्यटनसाठी येत असत.
अ) शिक्षण ब) धार्मिक क) ऐतिहासिक ड) पर्यावरण
- ३) ब्रिटीशांची उन्हाळी राजधानी म्हणून _____ यास ओळखतात.
अ) सिमला ब) मसुरी क) नैनीताल ड) माऊंट अबू
- ४) टिपू सुलतानच्या राजधानीचे _____ हे ठिकाण होते.
अ) कोच्ची ब) त्रिवेंद्रम क) श्रीरंगपट्टणम् ड) श्रीहरीकोटा
- ५) पर्यटन विकासासाठी जागतिक पर्यावरण समितीची पहिली बैठक मे १९८१ साली _____ येथे झाली.
अ) माद्रीद ब) पॅरिस क) रोम ड) न्यूयॉर्क
- ६) पंढरपूर येथील चंद्रभागेचे मूल नांव _____ आहे.
अ) भीमा ब) सीना क) नीरा ड) माण
- ७) नान्नज हे _____ पक्षासाठी प्रसिद्ध अभयारण्य आहे.
अ) कोतवाल ब) मालठोक क) बगळा ड) प्लेमिंग
- ८) सोलापूर जिल्ह्यात _____ प्रकारच्या पर्यटनाची सोय उपलब्ध नाही.
अ) धार्मिक ब) ऐतिहासिक क) खेळ ड) साहसी खेळ
- ९) माऊंट अबू हे _____ या धर्माचे पवित्र स्थळ आहे.
अ) जैन ब) ज्यु क) हिंदू ड) इस्लाम
- १०) _____ हे ईशान्य भारतातील थंड हवेचे ठिकाण आहे.
अ) ऊटी ब) दार्जिलिंग क) माऊंट अबू ड) चिखलदरा

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) ऐतिहासिक पर्यटन स्थळांचे प्रकार सांगा.
 - २) परदेशातील पर्यटन मार्गदर्शक स्थळांचे महत्त्व सांगा.
 - ३) पर्यटनातील राष्ट्रीय उद्यानांचे महत्त्व सांगा.
 - ४) सांस्कृतिक पर्यटन म्हणजे काय ?
 - ५) एम्. आय. डी. सी. चे (M.I.D.C.) उद्दिष्टे सांगा.
 - ६) 'गाईड' किंवा मार्गदर्शकाची पर्यटनातील भूमिका स्पष्ट करा.
३. खालीलपैकी टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) पर्यटन विकास व प्रादेशिक नियोजन.
 - २) ऐतिहासिक काळातील भारतातील पर्यटन विकास.
 - ३) बौद्ध धर्माची भारतातील पर्यटन स्थळे.
 - ४) पर्यटकांचे आकर्षण व सागर पुळणी.
 - ५) सर सार्जंट कमिटीच्या अहवालाचे महत्त्व.
 - ६) भारतातील क्रीडा पर्यटन.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा : १०
- अ) भारतातील मुस्लिम धार्मिक पर्यटन ठिकाणांची माहिती लिहा.
- किंवा**
- ब) भारतातील सांस्कृतिक पर्यटन स्थळांचे पर्यटन विकासातील महत्त्व सांगा.
५. सोलापूर जिल्ह्यातील विविध पर्यटन स्थळांची नावे सांगून त्यांची माहिती द्या. १०

SLR-A – 150

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Sem. – IV) Examination, 2014
GEOGRAPHY (IDS)
Resource Geography of Maharashtra**

Day and Date : Tuesday, 22-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Draw maps and diagrams wherever necessary.**
4) **Use of map Stencils is allowed.**

1. Select the correct alternative and fill in the blanks. 10
- 1) In Maharashtra soil degradation is more in _____ area.
a) Sahyadri mountain b) Coast
c) Rain shadow region d) Marathwada
 - 2) Ratnagiri district is world famous for
a) Grapes b) Orange c) Hapus mango d) Cotton
 - 3) Maldhok bird sanctuary is found in _____ district of Maharashtra.
a) Aurangabad b) Solapur
c) Parbhani d) Beed
 - 4) Subtropical evergreen forests are found in _____ area.
a) Mahabaleshwar b) Panhala
c) Aurangabad d) Sawantwadi
 - 5) _____ district of South Konkan is famous for coastal fishries.
a) Ratnagiri b) Raigad
c) Thane d) Mumbai
 - 6) Coastal fishing is mainly carried on in _____ area.
a) Ocean floor b) River
c) Lake d) Canal

P.T.O.

- 7) _____ physical factor influence greatly on population distribution.
a) Climate b) Physiography c) Industries d) Transportation
- 8) In India Maharashtra stood _____ in respect of population.
a) Third b) First c) Fourth d) Second
- 9) In the areas of market gardening the density of population is _____
a) Moderate b) Sparce c) Dense d) Variable
- 10) _____ is important in resource survey.
a) Population survey b) Settlement survey
c) Agriculture survey d) Land use survey

2. Write answer **any four** of the following : **8**
- 1) Importance of soil as a resource.
 - 2) Tropical evergreen forest of Maharashtra.
 - 3) Inland fishery.
 - 4) Density of population.
 - 5) Male female ratio.
 - 6) Types of resource survey.
3. Write answer **any four** of the following : **12**
- 1) Need of conservation of soil.
 - 2) Types of forest.
 - 3) Fish production in Maharashtra.
 - 4) Population growth.
 - 5) Human resource development in Maharashtra.
 - 6) Importance of resource survey.
4. A) State the types and distribution of forest in Maharashtra. **10**
- OR
- B) State the importance and types of resource survey.
5. State the importance of population and distribution of population in Maharashtra. **10**

१) बागायत शेतीच्या प्रदेशात लोकसंख्येची घनता ————— आढळते.

अ) मध्यम ब) विरळ क) दाट ड) विषम

१०) साधन संपत्ती सर्वेक्षणात ————— सर्वेक्षण महत्वाचे आहे.

अ) लोकसंख्या ब) वसाहत
क) शेती ड) भूमि उपयोजन

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

८

- १) मृदेचे साधन संपत्ती म्हणून महत्व.
- २) महाराष्ट्रातील उष्ण कटिबंधीय सदाहरीत जंगले.
- ३) अतर्गत मासेमारी.
- ४) लोकसंख्येची घनता.
- ५) स्त्री-पुरुष प्रमाण.
- ६) साधन संपत्ती सर्वेक्षणाचे प्रकार.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

१२

- १) मृदा सवंधनाचे महत्व.
- २) जंगलाचे प्रकार.
- ३) महाराष्ट्रातील मासे उत्पादन.
- ४) लोकसंख्या वाढ.
- ५) महाराष्ट्रातील मानव संसाधन विकास.
- ६) साधन संपत्ती सर्वेक्षणाचे महत्व.

४. अ) महाराष्ट्रातील जंगलाचे प्रकार व वितरण स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) साधन संपत्ती सर्वेक्षणाचे महत्व व प्रकार स्पष्ट करा.

५. लोकसंख्येचे महत्व सांगून महाराष्ट्रातील लोकसंख्येचे वितरण स्पष्ट करा.

१०

SLR-A – 151

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Sem. – IV) Examination, 2014
YOGA STUDIES (Theory) (IDS)**

Day and Date : Tuesday, 22-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

Objective :

5

1. 1) Which is part of Yam ?
A) Running B) Ahimsa C) Corruption D) Eating
- 2) Which of the following standing Position Ason ?
A) Mayurason B) Bagu Chakrasan
C) Shalbhasan D) Shavason
- 3) Who defines Ashtangayoga ?
A) Walmiki B) Patanjali C) Ramdev D) Narayana
- 4) Method of control over Chittavrutti.
A) Crying B) Bhavanadarshan
C) Mukhdarshan D) Bhookdarshan
- 5) Types of Chittavrutti
A) 4 B) 5 C) 7 D) 8

2. Short answer (**any five**) :

10

- 1) What is mean by Abhyanter Pranayam ?
- 2) Give five types of Chittavrutti.
- 3) Define ports of Yam.
- 4) What is mean by Santosh ?
- 5) Who is supporter of Chitta Vikshep ?
- 6) What is mean by Tapas ?

3. Short notes **any two** :

10

- 1) Samadhi
- 2) Ason
- 3) Vikalpa vrutti.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

वैकल्पीक प्रश्न :

५

१. १) “यमाचा” घटक कोणता ?

अ) पळणे

ब) अहिंसा

क) भ्रष्टाचार

ड) खाने

२) उभे स्थिति आसन कोणते ?

अ) मयूरासन

ब) बागूचक्रासन

क) शळभासन

ड) शवासन

३) अष्टांगयोग कोणी सांगितला ?

अ) वाल्मीकी

ब) पतंजली

क) रामदेव

ड) नारायणा

४) चित्ताला ताब्यात आणणारी पद्धत

अ) रडणे

ब) भावणादर्शन

क) मुखदर्शन

ड) भूकदर्शन

५) चित्तवृत्तीचे प्रकार किती ?

अ) ४

ब) ५

क) ७

ड) ८

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) :

१०

१) अभ्यंतर प्राणायाम म्हणजे काय ?

२) चित्तवृत्तीचे पाच प्रकार सांगा.

३) यमाचे घटक सांगा.

४) संतोष म्हणजे काय ?

५) चित्त विक्षेपाचे साथीदार कोण ?

६) तपस म्हणजे काय ?

३. टिपा द्या कोणत्याही दोन :

१०

अ) समाधी

ब) आसन

क) विकल्प वृत्ती.

SLR-A – 152

Seat No.	
----------	--

**B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
MARATHI (I.D.S.)
(History of Marathi Language and Literature)**

मराठी वाङ्मयाचा स्थूल अभ्यास
पाठ्य पुस्तक- आजची मराठी कविता
सैपा. प्रा. वसंत बापट, डॉ. चारुशीला गुप्ते

Day and Date : Tuesday, 22-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) 'विशाखा' हा काव्यसंग्रह कोणी लिहिला ?

(गोविंदाग्रज / कुसुमाग्रज / अनिल / वसंत बापट)

२) बहिणाबाई चौधरी यांनी कोणती कविता लिहिली ?

(फुंकर / सेतू / मन / सोहळा)

३) मराठीतील तिसरे ज्ञानपीठ पुरस्कार विजेते साहित्यिक कोण ?

(वि. स. खांडेकर / कुसुमाग्रज / विंदा करंदीकर / बहिणाबाई)

४) 'सेतू' या कवितेचे कवी कोण आहेत ?

(वसंत बापट / मंगेश पाडगांवकर / अनिल / बहिणाबाई)

५) 'मी फूल तृणांतिल इवले' ही कविता कोणत्या कविनी लिहिली ?

(बा. भ. बोरकर / मंगेश पाडगांवकर / कुसुमाग्रज / अनिल)

६) 'बसा म्हणालीस मी बसलो, हसलीस म्हणून हसलो बस -इतकेच बाकी मन नव्हते थाऱ्यावर'
वरील काव्यपंक्ती कोणत्या कविंची आहे ?

(विंदा करंदीकर / वसंत बापट / कुसुमाग्रज / बहिणाबाई)

P.T.O.

- ७) 'सुर्भेवाला' ही कविता खालीलपैकी कोणत्या कविने लिहिली ?
(कुसुमाग्रज / बहिणाबाई / इंदिरा संत / बा. भ. बोरकर)
- ८) 'सहवास' हा काव्यसंग्रह कोणत्या कवयित्रीचा आहे ?
(बहिणाबाई / इंदिरा संत / पद्मा गोळे / शांता शेळके)
- ९) 'स्वप्नाची समाप्ति' ही कविता खालीलपैकी कोणत्या कविची आहे ?
(बहिणाबाई / गोविंदाग्रज / कुसुमाग्रज / अनिल)
- १०) आत्माराम रावजी देशपांडे हे कोणत्या कविचे नाव आहे ?
(अनिल / कुसुमाग्रज / गोविंदाग्रज / बालकवी)
२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ५) १०
- १) अनिलांच्या कवितेतील मानवता.
 - २) बहिणाबाईंच्या कवितेतील भाषाशैली.
 - ३) पाडगांवकरांच्या 'मी फूल तृणातिल इवले' या कवितेतील प्रेम.
 - ४) विंदा करंदीकरांच्या कवितेतील सामाजिकता.
 - ५) इंदिरा संत यांच्या कवितेतील स्त्री-जाणीव.
 - ६) बोरकरांच्या कवितेतील निसर्ग.
- ३ लघुत्तरी प्रश्न (को. २) १०
- १) मंगेश पाडगांवकरांच्या कवितेतील जीवनदृष्टी रेखाटा.
 - २) बहिणाबाईंच्या कवितेतील संसारिकता.
 - ३) वसंत बापटांच्या कवितेतील समाजवाद.
४. इंदिरा संताच्या कवितेतील विरह-भावना स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- विंदा करंदीकरांच्या कवितेची वैशिष्ट्ये सांगा.
५. बहिणाबाईंची कविता संसारातील सुख-दुःखाचे चित्रण करणारी आहे या विधानाची चर्चा करा. १०

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
URDU (I.D.S.)
History of Urdu Language and Literature

Day and Date : Tuesday, 22-04-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N.B. :** i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

ا. صحیح متبادل چن کر جواب مکمل کیجئے :

- (۱) فورٹ ولیم کالج _____ سن میں بند ہو گیا تھا۔
- (i) ۱۸۵۴ء (ii) ۱۸۵۵ء
- (iii) ۱۸۵۶ء (iv) ۱۸۵۷ء
- (۲) رومانوی تحریک کا سربر آوردہ ادیب _____ ہے۔
- (i) اکبر الہ آبادی (ii) محمد حسین آزاد
- (iii) نیاز فتح پور (iv) سر سید
- (۳) سائنٹفک سوسائٹی کی بنیاد _____ نے رکھی۔
- (i) سجاد ظہیر (ii) سر سید
- (iii) محمد حسین آزاد (iv) لولال جی
- (۴) " اہلکلیان شانکنتم " _____ کی تصنیف ہے ؟
- (i) مرزا غالب (ii) مرزا رفیع سودا
- (iii) مرزا کاظم علی چوان (iv) لولال جی

- (۵) فورٹ سینٹ جارج کالج کی بنیاد _____ نے ڈالی۔
- (i) لارڈ ویلزلی (ii) جوزف کلیکٹ
- (iii) میٹر ایف بترو (iv) جان گلکریسٹ
- (۶) _____ شاعر کی رومانیت میں جذبے کا طوفانی اہال سیاسی اہمیت رکھتا ہے۔
- (i) اقبال (ii) مجاز
- (iii) آتش (iv) جوش
- (۷) جدیدیت پر سب سے زیادہ _____ فلسفے کا اثر ہے۔
- (i) تاثراتی (ii) وجودیت
- (iii) رومانی (iv) ترقی پسند
- (۸) آتش _____، دبستان شاعری سے تعلق رکھتے تھے۔
- (i) لکھنؤ (ii) دہلی
- (iii) کلکتہ (iv) دکن
- (۹) شیخ محمد ابراہیم بیجاپوری کا تعلق _____ کالج سے رہا ہے۔
- (i) فورٹ کالج (ii) جوزف کالج
- (iii) فورٹ سینٹ جارج کالج (iv) ولیم کالج
- (۱۰) جان گلکرسٹ فورٹ ولیم کالج کے _____ تھے۔
- (i) کلرک (ii) طالب علم
- (iii) استاد (iv) پرنسپل

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے دو جملوں میں جوابات لکھئے (کوئی پانچ):

- (۱) فورٹ سینٹ جارج کالج کب اور کہاں قائم ہوا؟
- (۲) جدیدیت تحریک کے علمبرداروں کے نام لکھئے۔
- (۳) حیدر بخش حیدری کے تصانیف لکھئے۔
- (۴) فورٹ ولیم کالج کے قیام کا مقصد کیا تھا؟
- (۵) دبستان لکھنؤ کے کوئی چار شعراء کے نام بتائیے۔
- (۶) ترقی پسند تحریک کب اور کس مقام پر قائم کی گئی؟

10

۳. کوئی دو سوال حل کیجئے:

- (۱) سر سید کی تعلیمی، ادبی و اصلاحی تحریک پر روشنی ڈالئے۔
- (۲) فورٹ سینٹ جارج کالج کی ادبی خدمات کا جائزہ لیجئے۔
- (۳) حلقہ ارباب ذوق پر تبصرہ کیجئے۔

10

۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے:

- (۱) ترقی پسند تحریک پر اظہار خیال کیجئے۔
- (۲) فورٹ ولیم کالج کی ادبی خدمات پر مفصل نوٹ لکھئے۔

10

۵. دبستان دلی اور دبستان لکھنؤ کے اشعراء کرام کا جائزہ لیجئے۔

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
LABOUR WELFARE (IDS)

Day and Date : Tuesday, 22-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) Which years established Bonus Act in India ?
1) 1961 2) 1962 3) 1964 4) 1965
 - 2) Which place is the Head office of ILO ?
1) New York 2) Geneva 3) London 4) Paris
 - 3) Which _____ year established the Factories Act in India ?
1) 1950 2) 1952 3) 1965 4) 1948
 - 4) Which _____ year established the Employers State Insurance Act in India ?
1) 1945 2) 1952 3) 1948 4) 1950
 - 5) When established the _____ Trade Union Act ?
1) 1926 2) 1936 3) 1931 4) 1951
 - 6) In India _____ when accept the exit policy ?
1) 1981 2) 2000 3) 1991 4) 2006
 - 7) In India Trade Union Movement's main problem is
1) Internal 2) External
3) Entrepreneur 4) None of the above

8) What is meant by social security ?

1) Social help	2) Social change
3) Social control	4) Government's control

9) Which years establish the Provident Fund Act in India ?

1) 1950	2) 1952	3) 1955	4) 1960

10) Which years establish the Maternity Benefit Act in India ?

1) 1960	2) 1961	3) 1965	4) 1970

2. Write short answers (**any four**).

8

- 1) Define the concept of Trade Union.
- 2) What is mean by Labour efficiency ?
- 3) What is meant by social security ?
- 4) What is the objectives of social security ?
- 5) Write any two Acts of social securities in India.
- 6) When establish the International Labour Organization ?

3. Write short notes (**any four**).

12

- 1) Which works do the government of the Labour Welfare ?
- 2) Which factors determining efficiency of labour ?
- 3) Explain the scope of social security.
- 4) Explain the social Insurance.
- 5) Explain the social Assistance.
- 6) Write the Employers State Insurance Act 1948.

4. Answer **any one** long type question of the following.

10

A) Explain the Trade Union's in India.

OR

B) Explain the Maternity Benefit Act 1961.

5. State the importance of social insurance and social assistance in Labour Welfare.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) _____ या वर्षी भारतात बोनस कायदा संमत करण्यात आला.
1) 1961 2) 1962 3) 1964 4) 1965
- 2) आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटनेची मुख्यालय _____ या ठिकाणी आहे.
1) न्यूयॉर्क 2) जिनिवा 3) लंडन 4) पॅरिस
- 3) भारतात कारखाना कायदा _____ या वर्षी करण्यात आला.
1) 1950 2) 1952 3) 1965 4) 1948
- 4) कामगार राज्य विमा कायदा भारतात _____ या वर्षी करण्यात आला.
1) 1945 2) 1952 3) 1948 4) 1950
- 5) कामगार संघटना कायदा _____ या वर्षी झाला.
1) 1926 2) 1936 3) 1931 4) 1951
- 6) भारताने _____ या वर्षी निर्गमन नीती स्विकारली.
1) 1981 2) 2000 3) 1991 4) 2006
- 7) भारतात कामगार संघटनांच्या चळवळीत प्रमुख दोष _____ आहे.
1) अंतर्गत नेतृत्व 2) बाह्य नेतृत्व 3) मालक नेतृत्व 4) यापैकी नाही
- 8) सामाजिक सुरक्षितता म्हणजे _____ होय.
1) सामाजिक मदत 2) सामाजिक बदल
3) सामाजिक नियंत्रण 4) सरकारचे नियंत्रण
- 9) भारतात भविष्यनिर्वाह निधी कायदा _____ या वर्षी करण्यात आला.
1) 1950 2) 1952 3) 1955 4) 1960
- 10) भारतात मातृत्व लाभ कायदा _____ या वर्षी संमत झाला.
1) 1960 2) 1961 3) 1965 4) 1970

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार): 8
- 1) कामगार संघटनेची संकल्पना सांगा.
 - 2) कामगाराची कार्यक्षमता म्हणजे काय ?
 - 3) सामाजिक सुरक्षितता म्हणजे काय ?
 - 4) सामाजिक सुरक्षिततेची उद्दिष्टे कोणती ?
 - 5) भारतातील सामाजिक सुरक्षिततेचे कोणतेही दोन कायदे सांगा.
 - 6) आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटना कोणत्या वर्षी स्थापन झाली ?
3. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : 12
- 1) कामगार कल्याणासाठी शासन कोणती कार्य करते ?
 - 2) कामगारांच्या कार्यक्षमतेवर कोणते घटक परिणाम करतात ?
 - 3) सामाजिक सुरक्षिततेची व्याप्ती लिहा.
 - 4) सामाजिक विमा याबद्दल लिहा.
 - 5) सामाजिक सहाय्य याबद्दल सांगा.
 - 6) कामगार राज्य विमा कायदा 1948 याबद्दल लिहा.
4. पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा : 10
- अ) भारतातील कामगार संघटना बद्दल माहिती स्पष्ट करा.
- अथवा**
- ब) मातृत्व लाभ कायदा 1961 स्पष्ट करा.
5. सामाजिक विमा व सामाजिक सहाय्य यांचे कामगार कल्याणातील महत्त्व विशद करा. 10

SLR-A – 158

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
Inter Disciplinary Subject
HISTORY OF SOCIAL REFORMS IN MAHARASHTRA (1800 – 1960)

Day and Date : Tuesday, 22-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative :

10

- 1) First surname of Chhatrapati Shahu is _____
I) Ghatge II) Bhosale III) Nimbalkar IV) Jadhav
- 2) Chhatrapati Shahu started _____ political party.
I) Satyashodhak Samaj II) Brahmanetar movement
III) Prarthana Samaj IV) Arya Samaj
- 3) M. Dhondo Keshav Karve born in _____
I) 1857 II) 1858 III) 1881 IV) 1901
- 4) Karmaveer Bhaurao Patil established _____ educational institution.
I) Swami Vivekanand
II) Rayat Shikshan Sanstha
III) Dudh Ganga Shikshan Prasarak
IV) Vidhya Prasarak Sanstha
- 5) Dr. Ambedkar established _____ Political Party.
I) Swatantra Majur Paksha II) Harijan Party
III) Congress Party IV) Swarajya Party
- 6) Dr. Ambedkar died in _____
I) 1956 II) 1958 III) 1960 IV) 1970

P.T.O.

7) Maharshee Vitthal Ramji Shinde established _____ social sanstha.

- I) Depressed Classed Mission II) Miss Clerk Boarding
 III) Prarthana Samaj IV) Arya Samaj

8) Sant Gadge Maharaj born in _____

- I) 1979 II) 1876 III) 1874 IV) 1890

9) Nagpur agreement in _____

- I) 1953 II) 1958 III) 1919 IV) 1960

10) Maharashtra State established on _____

- I) 1 May 1960 II) 5 May 1956
 III) 15 Aug. 1947 IV) 14 Aug. 1950

2. Answer in short (**any 4**) :

8

- I) Women-related work of Chh. Shahu Maharaj.
 II) Untouchable-related work of Chh. Shahu Maharaj.
 III) Characteristics of Maharshi Karve's Women University.
 IV) Describe Mass-education by Sant Gadge Maharaj.
 V) Work of Dr. Ambedkar in Journalism.
 VI) Objective of Sanyukta Maharashtra Parisad.

3. Answer in brief (**any four**) :

12

- 1) Work of Chh. Shahu Maharaj in economical field.
 2) Educational work of Karmveer Bhahurao Patil.
 3) Work of M. Vitthal Ramji Shinde related to untouchables.
 4) Political work of Dr. Ambedkar.
 5) Akhola agreement.
 6) Three State Scheme.

4. Write life and works of Maharshee Karve.

10

OR

Write important steps of the establishment Maharashtra State.

5. Write life and works of Sant Gadge Maharaj.

10

९) नागपूर करार _____ साली झाला.

१) १९५३

२) १९५८

३) १९१९

४) १९६०

१०) महाराष्ट्र राज्याची स्थापना _____ साली झाली.

१) १ मे १९६०

२) ५ मे १९५६

३) १५ ऑगस्ट १९४७

४) १४ ऑगस्ट १९५०

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (फक्त ४) :

८

- १) छत्रपती शाहू महाराजांचे 'स्त्रि शिक्षण विषयक धोरण सांगा.
- २) छत्रपती शाहू महाराजांचे अस्पृश्य निवारणाचे कार्य सांगा.
- ३) महर्षी कर्वे यांच्या महिला विद्यापीटाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ४) संत गाडगे महाराजांचे लोकशिक्षण कार्याची माहिती.
- ५) डॉ. आंबेडकर यांचे वृत्तपत्रीय कार्य सांगा.
- ६) संयुक्त महाराष्ट्र परिषदेचे उद्देश सांगा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (फक्त ४) :

१२

- १) छत्रपती शाहू महाराज यांचे आर्थिक कार्य सांगा.
- २) कर्मवीर भाऊराव पाटील यांचे शै. कार्य सांगा.
- ३) महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे यांचे अस्पृश्य निवारणाचे कार्य सांगा.
- ४) डॉ. आंबेडकराचे राजकीय कार्य सांगा.
- ५) अकोल करार.
- ६) त्रिराज्य योजना.

४. महर्षी कर्वे यांचे जीवन कार्य सांगा.

१०

किंवा

महाराष्ट्र राज्याच्या निर्मितीचे प्रमुख टप्पे सांगा.

५. संत गाडगे महाराज यांचे जीवन कार्य सांगा.

१०

- 7) Swaraj Party was established in the year _____
A) 1920 A.D. B) 1923 A. D. C) 1925 A. D. D) 1928 A. D.
- 8) The All India Muslim League was founded in _____
A) 1904 A. D. B) 1906 A.D. C) 1908 A. D. D) 1909 A. D.
- 9) _____ was the President of Drafting Committee.
A) Mahatma Gandhi B) G. K. Gokhale
C) Dr. B. R. Ambedkar D) Allan Hume
- 10) The Indian Nationalist leader to have met Hitler was _____
A) V. D. Savarkar B) Rash Bihari Bosh
C) Subhash Chandra Bose D) Vallabhai Patel

2. Write short answers **any four** of the following : **8**
- 1) Elbert Act
 - 2) Pune Treaty
 - 3) Rowlatt Acts
 - 4) Discuss the impact of Bengal partition
 - 5) The Khilafat Movement
 - 6) First Round Table Conference.
3. Write the short answer **any four** : **12**
- 1) Dandi March
 - 2) Sayman Commission
 - 3) Jalianwalabag Episode
 - 4) Write the objectives of National Congress
 - 5) The Home Rule League
 - 6) The two causes Morley Minto Act 1919.
4. Discuss in detail the causes of the rise of Indian Nationalism. **10**
- OR
- Discuss the causes of rise of extrimism.
5. Review the work of Moderate Congress during 1885 to 1905. **10**

- ९) _____ हे मसूदा समितीचे अध्यक्ष होते.
- अ) महात्मा गांधी ब) ग. क. गोखले
क) डॉ. बी. आर. आंबेडकर ड) अॅलन ह्यूम

- १०) _____ चा भारतीय राष्ट्रीय नेत्यानी हिटलरची भेट घेतली होती.
- अ) व्ही. डी. सावरकर ब) रास बिहारी बोश
क) सुभाष चंद्र बोस ड) वल्लभाई पटेल

२. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

८

- १) इल्बर्ट बिल
२) पुणे करार
३) रौलेट कायदा
४) बंगालच्या फाळणीचे परिणाम
५) खिलापत चळवळ
६) पहिली गोलमेज परिषद.

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (को. ४) :

१२

- १) दांडी यात्रा
२) सायमन कमिशन
३) जालियनवालाबाग हत्याकांडाची चर्चा करा.
४) राष्ट्रीय काँग्रेसची उद्दिष्टे लिहा.
५) होम रूल लीगची चळवळ.
६) १९१९ च्या मोर्लो मिंटो कायद्याचे दोन कारणे.

४. भारतीय राष्ट्रवादाच्या उदयाची कारणे सांगा.

१०

किंवा

जहाल मत वादाच्या उदयाची कारणांची सविस्तर चर्चा करा.

५. भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसचे इ. सन. १८८५ ते १९०५ चा काळातील कार्य स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Sem. – IV) Examination, 2014
Opt. GEOGRAPHY (Paper – III)
Geography of India
Economic and Demographic Geography of India

Day and Date : Wednesday, 23-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams should be drawn wherever necessary.**
4) **Use of Map Stencil are allowed.**

1. Select the proper alternative and fill in the blanks : **10**
- 1) _____ is the backbone of Indian Economy.
A) Agriculture B) Fishing C) Industry D) Animal husbandry
- 2) _____ state ranks first in the production of Tea in India.
A) Gujrat B) Tamil Nadu C) Assam D) Karnataka
- 3) _____ city is known as Manchester of India.
A) Surat B) Mumbai C) Dehli D) Chennai
- 4) _____ is a weight loosing raw material.
A) Cotton B) Sugar cane C) Tea D) None of these
- 5) Tata Iron and Steel Company (TISCO) is located at the confluence of Suvernrekh and _____ rivers.
A) Kharkai B) Mahanadi C) Damodar D) Godavari
- 6) India is the _____ largest country in population in the world.
A) First B) Second C) Third D) Fourth
- 7) From 1981 onwards, census in India has been taken at regular interval of _____ years.
A) 5 B) 7 C) 10 D) 15

- 8) The world population day is celebrated on
A) 10th July B) 11th July C) 15th July D) 30th July
- 9) The density of roads are higher in _____ region.
A) Plain B) Plateau C) Mountain D) None of these
- 10) The headquarter of southern railway is at
A) Chennai B) Bilaspur C) Kolkata D) Jaipur

2. Write short answers of the following questions (**any four**) : **8**
- 1) Write the names of tea producing states in India.
 - 2) State the favourable geographical condition for rice cultivation.
 - 3) Give the names of centers cotton textile industry in Maharashtra.
 - 4) What is meant by population density ?
 - 5) State the types of roads in India.
 - 6) Define balanced trade.
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Importance of Agriculture in Indian Economy.
 - 2) Importance of Industry in Indian economy.
 - 3) Problems of cotton textile industry.
 - 4) Western Railway.
 - 5) Merits and demerits of flow diagram.
 - 6) Chorochromatic maps.
4. Explain the problems of Indian Agriculture. **10**
- OR
- Explain distribution of sugar industry in India.
5. Discuss on population distribution in India. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
४) नकाशा स्टेन्सीलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. १०
- १) _____ हा भारतीय अर्थव्यवस्थेचा कणा आहे.
अ) शेती ब) मासेमारी
क) वस्तू निर्माण उद्योग ड) पशुपालन
- २) भारतामध्ये _____ राज्याचा चहा उत्पादनात प्रथम क्रमांक आहे.
अ) गुजरात ब) तामीळनाडू क) आसाम ड) कर्नाटक
- ३) _____ हे शहर भारताचे मॅचेस्टर म्हणून ओळखले जाते.
अ) सुरत ब) मुंबई क) दिल्ली ड) चेन्नई
- ४) _____ हा वजनात घट होणारा कच्चा माल आहे.
अ) कापूस ब) ऊस क) चहा ड) यापैकी नाही
- ५) सुवर्णरेखा व _____ या नद्यांच्या संगमावर टाटा आयर्न अँड स्टील कंपनीचे (TISCO) स्थान आहे.
अ) खारकाई ब) महानदी क) दामोदर ड) गोदावरी
- ६) भारताचा लोकसंख्येच्या बाबतीत जगात _____ क्रमांक आहे.
अ) पहीला ब) दुसरा क) तीसरा ड) चौथा
- ७) १९८१ पासून भारतात दर _____ वर्षांनी जनगणना होते.
अ) ५ ब) ७ क) १० ड) १५
- ८) _____ या दिवसी जागतीक लोकसंख्या दिन साजरा केला जातो.
अ) १० जुलै ब) ११ जुलै क) १५ जुलै ड) ३० जुलै
- ९) _____ प्रदेशात रस्त्यांची घनता जास्त आहे.
अ) मैदानी ब) पठारी क) पर्वतीय ड) यापैकी नाही
- १०) दक्षिण रेल्वेचे मुख्यालय _____ येथे आहे.
अ) चेन्नई ब) बिलासपूर क) कोलकता ड) जयपूर

२. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) भारतातील चहा उत्पादक राज्यांची नावे लिहा.
 - २) भात लागवडीसाठीची अनुकूल भौगोलिक परिस्थिती सांगा.
 - ३) महाराष्ट्रातील सुती कापड उद्योग केंद्राची नावे द्या.
 - ४) लोकसंख्येची घनता म्हणजे काय ?
 - ५) भारतातील रस्त्यांचे प्रकार सांगा.
 - ६) संतुलीत व्यापाराची व्याख्या द्या.
३. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील शेतीचे महत्व.
 - २) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील उद्योगधंद्याचे महत्व.
 - ३) सुती वस्त्रोद्योगाच्या समस्या.
 - ४) पश्चिम रेल्वे.
 - ५) ओघरेषाकृतीचे गुणदोष.
 - ६) कोरोस्केमॅटीक नकाशे.
४. भारतीय शेतीच्या समस्या स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- भारतातील साखर उद्योगाचे वितरण स्पष्ट करा.
५. भारतातील लोकसंख्या वितरणाची चर्चा करा. १०
-

SLR-A – 161

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
OPT. HINDI (Paper – II)

आधुनिक गद्य, व्याकरण तथा व्यावहारिक हिंदी

Day and Date : Thursday, 24-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए । **10**
- 1) शिवपूजन सहाय का जन्म _____ ई. सन् में हुआ ।
1) 1965 2) 1963 3) 1863 4) 1964
- 2) 'धरती का धनी' _____ का संस्मरण है ।
1) अज्ञेय 2) अमृतराय 3) राजेंद्र यादव 4) शिवपूजन सहाय
- 3) प्रसाद का पारिवारिक एवं व्यावसायिक जीवन _____ से भरा था ।
1) खुशी 2) दुःख 3) उलझनों 4) कुशलता
- 4) भुवनेश्वर एक प्रतिभाशाली _____ थे ।
1) चित्रकार 2) अभिनेता 3) लेखक 4) नेता
- 5) हिना की माँ _____ थी ।
1) तवायफ 2) नर्तिका 3) गायिका 4) लेखिका
- 6) भूषण शब्द का विलोम शब्द _____ है ।
1) कठोर 2) मूर्ख 3) दूषण 4) योगी
- 7) सुलभ शब्द का विलोम शब्द _____ है ।
1) दुर्लभ 2) अमृत 3) भारा 4) पतला
- 8) 'जो काम से जी चुराता हो' इस वाक्यांश के लिए _____ एक शब्द है ।
1) आदिवासी 2) अगोचर 3) कृतज्ञ 4) कामचोर

P.T.O.

9) 'जो पहले था' इस वाक्यांश के लिए _____ एक शब्द है ।

- 1) लेखपाल 2) पर्यटक 3) भूतपूर्व 4) सहोदर

10) 'जो बीत चुका हो' इस वाक्यांश के लिए _____ एक शब्द है ।

- 1) अतीत 2) वर्तमान 3) उर्वरा 4) विकृत

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए :

10

- 1) 'असुर' शब्द के पर्यायवाची चार शब्द लिखिए ।
- 2) 'दास' शब्द के पर्यायवाची चार शब्द लिखिए ।
- 3) 'कनक' शब्द के अनेकार्थक चार शब्द कौन से हैं ?
- 4) 'गरिमा' शब्द के अनेकार्थक चार शब्द कौन से हैं ?
- 5) 'आग बबुल होना' इस मुहावरे का अर्थ बताकर वाक्य में प्रयोग कीजिए ।
- 6) 'घर का भेदी लंका ढावे' इस कहावत का अर्थ बताकर वाक्य में प्रयोग कीजिए ।

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए :

10

- 1) शिवपूजन सहाय की अतिथ्यशीलता का परिचय दीजिए ।
- 2) डॉ. सिन्हा साहब ने जगदीशचंद्र माथुर को क्यों फटकारा ?
- 3) सिप्पी बाबू (कुत्ते) ने रेणुजी को दुश्मनों से कैसे बचाया ?

4. 'स्मृती की रेखाएँ' : महादेवी' संस्मरण की विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए ।

10

अथवा

शिवचंद्र शर्मा हिंदी के अपंक्तिय रचनाकार थे - स्पष्ट कीजिए ।

5. रांगेय राघव की लेखकीय विशेषताओं को स्पष्ट कीजिए ।

10

9) Holland's _____ personality occupational type.

- A) seven B) six C) three D) five

10) _____ was developed triangular theory of love.

- A) Cattell B) Sternberge C) Hartup D) James

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) State three stages of making friendship.
- 2) Explain in brief three aspect of love.
- 3) What is personal control ?
- 4) Who was developed self-measurement anxiety scale ?
- 5) What is meant by devils effect ?
- 6) What is meant by choosing a carrier ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Shyness
- 2) Getting married
- 3) Decision-making
- 4) Suicide
- 5) Identifying compatible career
- 6) Depression.

4. Answer **any one** long type question of the following :

A) What is first impression ? Explain the factor of effect on first impression.

10

OR

B) Explain in brief which is factor related to occupational choice ?

10

5. Describe the decision making process with its steps.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शावितात.
३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे उचित ठरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्याय) :

१०

- १) आपली 'पहिली छाप' सामान्यतः _____ वर आधारलेली असते.
अ) उत्पन्न ब) लिंग क) अपुरी माहिती ड) जात
- २) _____ हा प्रेमातील बोधनात्मक घटक आहे.
अ) जवळीकता ब) उत्कटता क) बांधीलकी ड) यापैकी नाही
- ३) चिंता-विकृतीचे मुख्य _____ प्रकार पडतात.
अ) दोन ब) चार क) तीन ड) पाच
- ४) बुजण्या व्यक्तिविषयी नेहमीच चुकीचा अंदाज करताना विश्लेषण _____ वापरले जाते.
अ) बुद्धिमान ब) आक्रमक क) थंड ड) गरम
- ५) व्यक्तीच्या मधील चांगल्या किंवा वाईट प्रवृत्तीतील तेजोवलय परिणाम किंवा _____ परिणाम म्हणतात.
अ) शून्य ब) तटस्थ क) सैतान ड) यापैकी नाही
- ६) मनोविश्लेषणाचा जनक _____ हा होय.
अ) युंग ब) रॉजर्स क) फ्राईड ड) वॅटसन
- ७) _____ यांच्यामते (१९८१) संपादित असाहाय्यता म्हणजे व्यक्तीच्या नियंत्रण बाहेरील दुर्घटनांच्या मालिकेमुळे शिकण्यात आलेली अ-समायोजनात्मक निष्क्रियता होय.
अ) फ्राईड ब) सेलिंगमन क) जेम्स ड) रॉजर्स
- ८) इतरांचा संपर्क नाकारण्याची प्रवृत्ती म्हणजे _____ होय.
अ) बुजरेपणा ब) परिचितता क) सैतान परिणाम ड) आक्रमक

९) हॉलंड यांनी _____ व्यक्तिमत्व-व्यावसायीक प्रकार सांगितले.

अ) सात ब) सहा क) तीन ड) पाच

१०) प्रेमाचा त्रिमीती सिद्धांत _____ यांनी मांडला.

अ) कॅटेल ब) स्टर्नबर्ग क) हार्टप ड) जेम्स

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) :

८

- १) मैत्रीचे तीन टप्पे सांगा.
- २) प्रेमाचे तीन घटक कोणते ?
- ३) व्यक्तिगत नियंत्रण म्हणजे काय ?
- ४) स्वमापन चिंताचाचणी कोणी विकसीत केली ?
- ५) सैतान परिणाम म्हणजे काय ?
- ६) जीवनमार्ग म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) बुजरेपणा
- २) विवाह करणे
- ३) निर्णय प्रक्रिया
- ४) आत्महत्या
- ५) अनुरूप करियर निवड
- ६) अवसाद.

४. खालील एका दिर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

अ) पहिली छाप म्हणजे काय ? त्यावर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे वर्णन करा.

१०

किंवा

ब) व्यावसायाची निवड कोणत्या घटकावर अवलंबून असते ?

१०

५. निर्णय प्रक्रियेतील टप्प्यांची चर्चा करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
ENGLISH (Opt.) (Paper – III)
Indian Writings in English

Day and Date : Monday, 28-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternatives from those given below : 10
- 1) Virmati fell in love with a man _____
 - a) who was younger than her
 - b) who was a professor already married
 - c) who didn't care for education at all
 - d) who refused to marry her
 - 2) Virmati's fiance was _____
 - a) a secondary teacher
 - b) a canal engineer
 - c) a lover of education
 - d) not particular about women's education
 - 3) Virmati had sent a letter about her suicide to the professor at the hands of _____
 - a) Paro
 - b) Kanhaiya Lal
 - c) Kailashnath
 - d) Gopinath
 - 4) In difficult daughters, the first protagonist is _____ and the second protagonist is _____
 - a) Leela, Swarna
 - b) Virmati, Ida
 - c) Ganga, Guddiya
 - d) Kasturi, Kishori Devi
 - 5) During Diwali the professor gave Virmati a gift _____
 - a) of costly fountain pen
 - b) a collection of poems
 - c) south Indian silk sari
 - d) a golden ring

- 3) And those two alone in their corner
At a stone game all their own,
Deaf and blind we know,
But also strangely mute.

B) Answer **any two** of the following questions in brief : **4**

- 1) What is the event that turns Virmati's topsy-turvy ?
- 2) How did the professor finally marry Virmati ?
- 3) What happened when Virmati paid a single visit home after marriage ?
- 4) Describe the death of Suraj Prakash, Virmati's father.

4. Answer **any one** of the following questions : **10**

- 1) What, according to you, is the central theme of Manju Kapur's difficult daughter ?
Illustrate your answer.

OR

- 2) Attempt a character-sketch of either Virmati or Prof. Harish Chandra.

5. Answer the following question : **10**

Write a critical appreciation of "Songs of the Ganga".

SLR-A – 168

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
OPT. SANSKRIT (Paper – III)

काव्यप्रकाश of मम्मट

Day and Date : Monday, 28-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks :50

Instruction : All questions are compulsory.

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

१. Choose the correct option and rewrite the completed sentences :

१०

योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पूर्ण करा :

१) ध्वनि: _____ काव्यस्य ।
(आत्मा, गुणः, सामर्थ्यं, शक्तिः)

२) भारती _____ जयति ।
(कवेः, लेखकस्य, नायकस्य, मुनेः)

३) मंगलम् काव्यप्रकाशस्य _____ उल्लासे अस्ति ।
(प्रथम, चतुर्थ, दशम, तृतीय)

४) संभावनम् _____ अलंकारे अस्ति ।
(उत्प्रेक्षा, रूपकम्, भ्रांतिमान, उपमा)

५) मध्यम काव्ये _____ मुख्यः ।
(वाच्यार्थः, मुख्यार्थः, ध्वनिः, व्यंग्यार्थः)

६) भ्रांतिः _____ अलंकारस्य विषयः ।
(भ्रांतिमान्, उपमा, रूपक, श्लेष)

७) वस्तुसम्बन्धः उपमापरिकल्पकः अलंकारः ।
(निदर्शना, रूपकं, उपमा, ससंदेहः)

८) निपुणता _____ अस्ति ।
(काव्यहेतुः, प्रयोजनं, लक्षणम्, प्रकारः)

P.T.O.

- ९) उपमान-उपमेय साम्यं _____ अस्ति ।
(भ्रांतिमान् , दीपकम् , तुल्ययोगिता, श्लेषः)
- १०) गंगा वर्णनम् _____ काव्ये अस्ति ।
(अधम, उत्तम, मध्यम, मंगलम्)
२. थोडक्यात टिपा द्या (६ पैकी ५) : १०
- १) काव्यं यशसे
२) भारती
३) शक्तिः
४) ससंदेहः
५) मध्यम काव्यं
६) मम्मट.
३. ३ पैकी २ अलंकार स्पष्ट करा : १०
- १) दृष्टांतः
२) दीपकम्
३) अपन्हृति.
४. खालीलपैकी २ अलंकारातील साम्यभेद स्पष्ट करा : १०
- १) उपमा - रूपकम्
२) दीपकम् - तुल्ययोगिता
३) भ्रांतिमान् - ससंदेह
४) व्याजोक्ति - अपन्हृति
५. काव्यप्रकार सांगून 'अधम काव्याचे' वर्णन करा. १०
-

SLR-A – 171

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION
History of Physical Education (Optional) (Paper – II)

Day and Date : Tuesday, 29-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

1. Objectives questions :

5

- 1) _____ year's development of a player is considered while giving away the Shiv Chhatrapati Sports Award.
a) Two b) Three c) Four d) Five
- 2) The Rajiv Gandhi Khelratna Award was started to be given in the year _____.
a) 1991 b) 1992 c) 1993 d) 1994
- 3) Netaji Subhash National Sports Institute is in _____ Punjab.
a) Patiyala b) Jaipur c) Gwalior d) Solapur
- 4) Laxmibai National Physical Education was started in _____ for training of teachers in Physical Education.
a) Bhopal b) Delhi c) Gwalior d) Solapur
- 5) The Dadoji Konddeo Award is given at _____.
a) National level b) State level
c) District level d) Taluka level

2. Short answer type question (**any 5**) :

10

- 1) When was the Shiv Chhatrapati Sports Awards started to be give away ?
- 2) When was the Arjun Award started to be give away ?
- 3) State the two functions of All Indian Sports Conference.
- 4) What is the meaning of S.N.I.P.E.S. (SNIPES) ?
- 5) What is the meaning of D.S.O. ?
- 6) In which state and where is Netaji Subhash National Sports Institute situated ?

3. Write short notes on (**any two**) :

10

- 1) Sports Authority of India.
- 2) The Arjun Award.
- 3) The Physical Education in the National period.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

५

१) शिवछत्रपति क्रीडा पुरस्कार देत असताना खेळाडूंचे _____ वर्षांची प्रगती पाहिली जाते.

अ) दोन ब) तीन क) चार ड) पाच

२) राजीव गांधी खेळरत्न पुरस्कार हा इ.स. _____ सालापासून देण्यास सुरुवात झाली.

अ) १९९१ ब) १९९२ क) १९९३ ड) १९९४

३) नेताजी सुभाष राष्ट्रीय क्रीडा संस्था _____ पंजाब येथे आहे.

अ) पतियाला ब) जयपूर क) ग्वॉलीयर ड) सोलापूर

४) लक्ष्मीबाई राष्ट्रीय शारीरिक शिक्षण महाविद्यालय _____ येथे शारीरिक शिक्षण शिक्षकांसाठी प्रशिक्षण महाविद्यालय सुरू केले.

अ) भोपाल ब) दिल्ली क) ग्वॉलीयर ड) सोलापूर

५) दादोजी कोंडदेव पुरस्कार हा _____ वर दिला जातो.

अ) राष्ट्रीय स्तर ब) राज्य स्तर
क) जिल्हा स्तर ड) तालुका स्तर

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) शिवछत्रपति क्रीडा पुरस्कार देण्यास कोणत्या सालापासून सुरुवात झाली ?

२) अर्जुन पुरस्कार कोणत्या सालापासून देण्यास सुरुवात झाली ?

३) अखिल भारतीय क्रीडा परिषदाची दोन कार्ये लिहा .

४) एस.एन.आय.पी.ई.एस. स्नाइप्स या शब्दाचा अर्थ काय आहे ?

५) डि.एस.ओ. या शब्दाचा अर्थ काय आहे ?

६) नेताजी सुभाष राष्ट्रीय क्रीडा संस्था कुठे आणि कोणत्या राज्यामध्ये वसलेले आहे ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१०

१) भारतीय क्रीडा प्राधीकरण.

२) अर्जुन अॅवार्ड.

३) राष्ट्रवादाच्या काळातील शारीरिक शिक्षण.

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Sem. – IV) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Opt. Paper – II)
History of Economic Institutions in Ancient India (upto Gupta Period)

Day and Date : Tuesday, 29-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate words :

10

- 1) Arthashastra was written by _____
A) Kautilya B) Panini C) Dandi D) Kalidas
- 2) _____ officer was appointed to control the mining activities.
A) Akaradhyaksha B) Ganadhyaksha
C) Antpal D) Samaharta
- 3) _____ was the separate class who work the external trade in Gupta period.
A) Purohit B) Gramani C) Pani D) Sarthvah
- 4) In _____ period was built the road highway from Pataliputra to Taxila.
A) Maurya B) Gupta C) Kushan D) Vardhan
- 5) _____ was imported from China in Ancient India.
A) Grains B) Jewellery C) Paper D) Gold
- 6) From _____ port traders was use to trade with the foreign countries.
A) Kalibangan B) Ruper C) Vaishali D) Lothal
- 7) _____ numbers of guilds associations were existed in ancient India.
A) Two B) Three C) Four D) Five
- 8) _____ was the main features of ancient guilds.
A) Un-equality B) Politics C) Trade D) Democracy

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) अर्थशास्त्र हा ग्रंथ _____ यानी लिहिला.
अ) कौटील्य ब) पाणिनी क) दंडी ड) कालीदास
- २) _____ हा अधिकारी खाण उद्योगावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी नियुक्त केला जात असे.
अ) आकाराध्यक्ष ब) गणाध्यक्ष क) अंतपाल ड) समाहार्ता
- ३) गुप्तकाळात परराष्ट्रीय व्यापार करणारा _____ नावाचा स्वतंत्र वर्ग अस्तित्वात होता.
अ) पुरोहित ब) ग्रामणी क) पणी ड) सार्थवाह
- ४) पाटलीपुत्र ते तक्षशीला हा राजमार्ग _____ काळात बांधला गेला.
अ) मौर्य ब) गुप्त क) कुशान ड) वर्धन
- ५) चीन मधून _____ ची आयात भारतात केली जात होती.
अ) धान्य ब) अलंकार क) कागद ड) सोने
- ६) भारतातील _____ बंदरातून परकिय देशासी व्यापार चालत होता.
अ) कालीबंगन ब) रुपर क) वैशाली ड) लोथल
- ७) प्राचीन भारतात श्रेणी व्यवसायाच्या _____ संघटना होत्या.
अ) दोन ब) तीन क) चार ड) पाच
- ८) प्राचीन काळातील श्रेणीचे _____ हे प्रमुख वैशिष्ट्ये होते.
अ) असमानता ब) राजकारण क) व्यापार ड) लोकशाही
- ९) ऋग्वेदाकाळात _____ हे नाणी प्रचलित होते.
अ) निष्क ब) कर्ष क) माण ड) शाण
- १०) मौर्य काळात _____ हा अधिकारी टांकसाळीचा प्रमुख होता.
अ) पोताध्यक्ष ब) सुराध्यक्ष
क) लक्षणाध्यक्ष ड) प्रसात्री

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) मौर्य काळातील शेती व्यवसायाची माहिती द्या.
 - २) गुप्त काळातील व्यापारी मार्गाची चर्चा करा.
 - ३) मौर्यकालीन वस्त्रोद्योगाची माहिती स्पष्ट करा.
 - ४) भारत व रोमन साम्राज्यातील व्यापारी संबंधाची माहिती विशद करा.
 - ५) प्राचीन काळातील श्रेणी संस्थांचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - ६) प्राचीन भारतीय नाण्यांच्या उदयाची माहिती द्या.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा : १२
- अ) रेशीम उद्योग
 - ब) खाण उद्योग
 - क) गुप्त काळातील परकिय व्यापारी मार्ग
 - ड) श्रेणी संस्थेची प्रशासन व्यवस्था
 - इ) भारत व पर्शिया व्यापारी संबंध
 - फ) नाणे बनविण्याच्या पद्धती.
४. मौर्य काळातील विविध व्यवसायाची माहिती द्या. १०
- किंवा**
- गुप्त काळातील व्यापार व करपद्धतीची चर्चा करा.
५. सातवाहन व गुप्त काळातील नाण्यांचे वर्णन करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
OPT. SOCIOLOGY
Paper – II : Indian Society : Structure and Change

Day and Date : Tuesday, 29-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions.

10

- I) In which year the 'Satibandi Act' was passed ?
a) 1829 b) 1830 c) 1832 d) 1849
- II) Who introduced the concept of Sanskritization ?
a) Desai b) Madan c) Shrinivas d) Ghurye
- III) Globalization is a _____
a) Mechanism b) Institution c) Process d) Organisation
- IV) National integration is the basic foundation of
a) Religion b) Community c) Society d) Nation
- V) Dowry Prohibition Act passed in
a) 1981 b) 1991 c) 1961 d) 1971
- VI) Civil Marriage Act passed in
a) 1955 b) 1954 c) 1984 d) 1981
- VII) New Economic Policy accepted in India in
a) 1981 b) 1971 c) 1991 d) 2001

- VIII) Religion is greater than Nation is _____ feeling.
a) Constructive b) Destructive c) Negative d) Positive
- IX) On which year the language based state concept took-place in India ?
a) 1940 b) 1950 c) 1956 d) 1960
- X) _____ trade system started due to the policy of globalization.
a) International b) National c) Regional d) Internal

2. Write short answer (**any four**) :

8

- I) What is the status of women during the independence period ?
- II) What is the concept of modernization ?
- III) What is the concept of globalization ?
- IV) What is the process of Westernization ?
- V) What is the concept of national integration ?
- VI) What is the concept of secularism ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- I) Changing status of women in ancient period.
- II) Concept of Sanskritization.
- III) Remedies of National Integration.
- IV) Impact of globalization on society.
- V) Significance of National Integration.
- VI) Changing status of women in British period.

4. A) Define globalization and explain its characteristics.

10

OR

B) Define modernization and explain its process.

5. Define national integration and explain its obstacles.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : I) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

II) उजवीकडिलेले अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) सतीबंदी कायदा कोणत्या साली पास करण्यात आला ?
अ) 1829 ब) 1830 क) 1832 ड) 1849
- II) संस्कृतीकरणाची संकल्पना कोणी मांडली ?
अ) देसाई ब) मदन क) श्रीनिवास ड) घुर्ये
- III) जागतिकीकरण ही एक _____ आहे.
अ) यंत्रणा ब) संस्था क) प्रक्रिया ड) संघटन
- IV) राष्ट्रीय एकात्मता हा _____ चा भक्कम पाया होय.
अ) धर्म ब) समुदाय क) समाज ड) राष्ट्र
- V) हुंडाबंदी कायदा _____ साली पास करण्यात आला.
अ) 1981 ब) 1991 क) 1961 ड) 1971
- VI) नागरी विवाह कायदा _____ साली पास करण्यात आला.
अ) 1955 ब) 1954 क) 1984 ड) 1981
- VII) नवीन आर्थिक धोरण _____ या साली स्विकारण्यात आले.
अ) 1981 ब) 1971 क) 1991 ड) 2001
- VIII) धर्म हा राष्ट्रापेक्षा मोठा आहे, असे समजणे _____ भावना होय.
अ) विधायक ब) विघातक क) नकारात्मक ड) सकारात्मक
- IX) भाषावार प्रांतरचनेची संकल्पना भारतात केव्हा अस्तित्वात आली ?
अ) 1940 ब) 1950 क) 1956 ड) 1960
- X) जागतिकीकरणामुळे _____ व्यापारपद्धती अस्तित्वात आली.
अ) आंतरराष्ट्रीय ब) राष्ट्रीय क) प्रादेशिक ड) अंतर्गत

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार).

8

- I) स्वातंत्र्योत्तर काळातील भारतीय स्त्रियांची दर्जा काय आहे ?
- II) आधुनिकरण म्हणजे काय ?
- III) जागतिकीकरण म्हणजे काय ?
- IV) पाश्चिमात्यीकरणाची प्रक्रिया म्हणजे काय ?
- V) राष्ट्रीय एकात्मता म्हणजे काय ?
- VI) धर्मनिरपेक्षता म्हणजे काय ?

3. टिपा लिहा (कोणतेही चार) :

12

- I) प्राचीन काळातील स्त्रीचा बदलता दर्जा.
- II) संस्कृतीकरणाची संकल्पना.
- III) राष्ट्रीय एकात्मतेवरील उपाय.
- IV) जागतिकीकरणाचा समाजावरील प्रभाव.
- V) राष्ट्रीय एकात्मतेचे महत्व.
- VI) ब्रिटीश कालखंडातील स्त्रियांचा बदलता दर्जा.

4. अ) जागतिकीकरणाची व्याख्या देऊन त्याची वैशिष्टे स्पष्ट करा.

10

किंवा

ब) आधुनिकीकरणाची व्याख्या देऊन आधुनिकीकरणाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

5. राष्ट्रीय एकात्मतेची व्याख्या देऊन राष्ट्रीय एकात्मतेचे अडथळे स्पष्ट करा.

10

SLR-A – 174

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
OPT. PHILOSOPHY
Social and Political Philosophy (Paper – III)

Day and Date : Wednesday, 30-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate word given in the bracket : 10
- 1) India has _____ country.
(Democracy, Terrorism, Revolutionism, None of these)
 - 2) Democracy consists _____
(Terror, Nuisance, Revolution, Equality)
 - 3) Work is major _____ institution.
(Economic, Social, Political, Geographical)
 - 4) _____ is a social evil.
(Justice, Equality, Untouchability, Liberty)
 - 5) Society is a form of _____
(Matter, Spirit, State, Nation)
 - 6) _____ is a way of social progress.
(Non-Co-operation, Lazyness, Co-operation, Dowry)
 - 7) Political philosophy is a kind of _____
(Philosophy, Logic, Ethics, Religion)

P.T.O.

- 8) _____ is written by Marx.
(Mathematica, Ethica, Capital, Republic)
- 9) _____ is a social decay.
(Alcoholism, Co-operation, Work, Education)
- 10) Karl Marx's socialism is _____
(Artificial, Scientific, Useless, Illogical)

2. Write short answer of the following (**any four** out of six) :

8

- 1) What is equality ?
- 2) What is minority ?
- 3) Explain the concept education.
- 4) What is the role of work in society ?
- 5) Explain the concept competition.
- 6) What is conflict in society ?

3. Write short notes (**any four** out of six) :

12

- 1) Liberty
- 2) Justice
- 3) Family
- 4) Co-operation
- 5) Casterism
- 6) Alcoholism.

4. Is social change differ from social progress ? Explain.

10

OR

Explain the right of minorities.

5. Untouchability is a social evil, explain.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

- १) भारत हा _____ देश आहे.
(लोकशाही, दहशतवादी, क्रांतीवादी, यापैकी नाही)
- २) लोकशाहीत _____ समावेश आहे.
(दहशत, उपद्रव, क्रांतीवाद, समता)
- ३) श्रम ही एक प्रमुख _____ संस्था आहे.
(आर्थिक, सामाजिक, राजकीय, भौगोलिक)
- ४) _____ हे एक सामाजिक दुरित आहे.
(न्याय, समता, अस्पृश्यता, स्वातंत्र्य)
- ५) समाज हे एक _____ चे रूप आहे.
(द्रव्य, चैतन्य, राज्य, राष्ट्र)
- ६) _____ हा सामाजिक प्रगतीचा मार्ग आहे.
(असहकार, आळसपणा, सहकार्य, हुंडा)
- ७) राजकीय तत्त्वज्ञान हा _____ चा एक प्रकार आहे.
(तत्त्वज्ञान, तर्कशास्त्र, नीतीशास्त्र, धर्म)
- ८) _____ हा ग्रंथ मार्क्स ने लिहीला.
(मॅथेमॅटिका, इथिका, कॅपिटल, रिपब्लिक)
- ९) _____ हा सामाजिक च्हास आहे.
(मद्यपान, सहकार, श्रम, शिक्षण)
- १०) कार्ल मार्क्सचा समाजवाद _____ आहे.
(कृत्रिम, शास्त्रीय, निरूपयोगी, अतार्किक)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ४) :

८

- १) समता म्हणजे काय ?
- २) अल्पसंख्यांक म्हणजे काय ?
- ३) शिक्षण संकल्पना स्पष्ट करा.
- ४) समाजातील श्रमाचे स्थान काय आहे ?
- ५) स्पर्धेची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ६) समाजातील संघर्ष म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा (६ पैकी ४) :

१२

- १) स्वातंत्र्य
- २) न्याय
- ३) कुटुंब
- ४) सहकार्य
- ५) जातीवाद
- ६) मद्यपान.

४. सामाजिक परिणाम हे सामाजिक प्रगतीहून भिन्न आहे का ? स्पष्ट करा.

१०

किंवा

अल्पसंख्यांकांचे अधिकार स्पष्ट करा.

५. अस्पृश्यता एक सामाजिक दुरित आहे, ते स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Sem. – IV) Examination, 2014
OPT. EDUCATION (Paper – III)
Education in British India and in the Post Independence Period

Day and Date : Wednesday, 30-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are Compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the correct alternate. 10

- 1) The Charter Act of _____ has an important place in history of Indian Education.
a) 1833 b) 1813 c) 1854 d) 1864
- 2) East India Company declared the Charter Act of Indian Education in _____
a) 1810 b) 1811 c) 1812 d) 1813
- 3) The company directors published the Wood's Despatch on _____
a) 19th July 1853 b) 19th July 1854
c) 19th July 1855 d) 19th July 1856
- 4) _____ commission suggested the multifaceted curriculum for developing students' interest and expression.
a) Dr. Mudliar b) Dr. Kothari
c) Dr. Radhakrishnan d) Acharya Rammurti
- 5) _____ accepted the importance of Sanskrit, Arabic and Pharsi languages.
a) Magna Charta b) 1813 Charter Act
c) 1854 Charter Act d) Wood's Despatch
- 6) Mudliar Commission recommended to establish and develop _____ schools.
a) General public b) Industrial
c) Multipurpose d) Technical

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) इ. स _____ च्या कायद्याला भारतीय शिक्षणाच्या इतिहासात महत्त्वपूर्ण स्थान प्राप्त झाले.

अ) १८३३ ब) १८१३ क) १८५४ ड) १८६४

२) ईस्ट इंडिया कंपनीने भारतीय शिक्षणासंबंधीचा चार्टर अॅक्ट _____ साली केला.

अ) १८१० ब) १८११ क) १८१२ ड) १८१३

३) कंपनीच्या संचालकांनी वुड यांचे घोषणापत्र _____ रोजी प्रसिद्ध केले.

अ) १९ जुलै १८५३ ब) १९ जुलै १८५४ क) १९ जुलै १८५५ ड) १९ जुलै १८५६

४) विद्यार्थ्यांच्या वैयक्तिक अभिरुची आणि अभिव्यक्तींची पूर्ती करण्यासाठी विविधांगी अभ्यासक्रम _____ आयोगाने सुचविला.

अ) डॉ. मुदलियार ब) डॉ. कोठारी क) डॉ. राधाकृष्णन ड) आचार्य राममूर्ती

५) संस्कृत, अरबी व फारशी भाषांचे महत्त्व _____ ने मान्य केले.

अ) मॅना चार्टा ब) १८१३ चा चार्टर अॅक्ट
क) १८५४ चा चार्टर अॅक्ट ड) वुडचा खलिता

६) मुदलियार आयोगाने _____ शाळा स्थापन करण्याची व विकसित करण्याची शिफारस केली.

अ) सार्वजनिक ब) औद्योगिक क) बहुउद्देशीय ड) तांत्रिक

७) शिक्षणाच्या सर्व स्तरावर विचार व सर्व स्तरावरील शिक्षण व्यवस्थेच्या उन्नतीसाठी _____ आयोग नेमण्यात आला.

अ) मुदलियार ब) राधाकृष्णन क) कोठारी ड) हंटर

८) कोठारी आयोगाने भाषांच्या अध्ययनासंदर्भात _____ सूत्रांची शिफारस केली.

अ) त्रिभाषा ब) द्विभाषा
क) बहुभाषा ड) यापैकी कोणतेही नाही

९) आचार्य राममूर्ती यांचे अध्यक्षतेखाली _____ रोजी समिती नेमण्यात आली.

अ) ७ मे १९९० ब) ७ मे १९८९ क) ७ मे १९९१ ड) ७ मे १९९२

१०) १९८६ च्या धोरणाच्या पुनरावलोकनासाठी नियुक्त केलेल्या समितीने आपला अहवाल _____ रोजी सादर केला.

अ) २६ डिसें. १९८८ ब) २६ डिसें. १९८९ क) २६ डिसें. १९९० ड) २६ डिसें. १९९१

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (को. १) : १०
- १) पौर्वात्य व पाश्चिमात्य शैक्षणिक वाद स्पष्ट करा.
- २) वुडच्या घोषणापत्रातील प्रमुख शिफारशी स्पष्ट करा.
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (को. १) : १०
- १) माध्यमिक शिक्षणासंदर्भात माध्यमिक शिक्षण आयोगाच्या शिफारशी स्पष्ट करा.
- २) डॉ. कोठारी आयोगाच्या शिफारशींचे मूल्यमापन करा.
४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) १९८६ च्या धोरणातील राष्ट्रीय अभ्यासक्रमाची वैशिष्ट्ये कोणती ?
- २) सुधारित राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाच्या शिफारशी कोणत्या (१९९२) ?
५. खालील टीपा थोडक्यात लिहा : १२
- १) १९८६ च्या धोरणानुसार शिक्षणाचे व्यवस्थापन.
- २) कोठारी आयोग व शिक्षणाची राष्ट्रीय ध्येये.
- ३) १८१३ चा चार्टर अॅक्ट.
-

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी एक गुण) :

५

१) बांद पद्धतीमधील एकूण सामणे किती होतात त्याचे सूत्र काय ?

अ) $N - 1$

ब) $N + 1$

क) $N - 2$

ड) $N(N - 1)$

२) थाळी फेकच्या वर्तुळांचा व्यास किती आहे ?

अ) २.१० मीटर

ब) २.०० मीटर

क) २.५० मीटर

ड) २.२५ मीटर

३) खो-खो खेळामधील खेळूची संख्या किती असते ?

अ) १०

ब) १२

क) ९

ड) १४

४) बाद पद्धतीमध्ये जर एकूण संघाची संख्या १२ असेलतर किती चाल (Bys) द्याव्या लागतील ?

अ) ७ Bys

ब) ३ Bys

क) ५ Bys

ड) ४ Bys

५) पुरुषाद्वारे फेकल्या जाणाऱ्या थाळीचे वजन किती आहे ?

अ) १ किलो

ब) २ किलो

क) ३ किलो

ड) $1\frac{1}{2}$ किलो

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) खेळाच्या साहित्याचे प्रकार किती आहेत ?

२) खेळाच्या मैदानावर कोणत्या सोई असाव्यात ?

३) 'अथलेटिक्स' मध्ये कोणत्या प्रकाराच्या स्पर्धा होतात ?

४) रखाना पद्धतीचे स्पष्टीकरण करा.

५) सामने ध्यावयाच्या कोणकोणत्या पद्धती आहेत ?

६) कोळी पद्धतीचे स्पष्टीकरण करा.

३. टीपा लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

१) बाद पद्धतीचे फायदे-तोटे.

२) व्हॉलीबॉल मैदानाची आकृती काडा.

३) मैदानी स्पर्धांचे उद्घाटन कार्यक्रम.

8) “Act of commission or omission by a public servant for securing pecuniary or other material advantage directly or indirectly for himself, his family or friends is corruption” who said this ?

- A) Merrill B) Elliot C) Bhargava D) Joshi

9) In which crime related for “Section 375 of the Indian Penal Code (IPC)” ?

- A) Corruption B) Wife Breathing
C) Dowry death D) Rape

10) In which year made amendment for Dowry Prohibition Act ?

- A) 1976 B) 1978 C) 1986 D) 1988

2. Write short answer on **any four** of the following :

8

- 1) Nature of crime
- 2) Remedies of crime
- 3) Meaning of corruption
- 4) Characteristics of violence against women
- 5) Meaning of terrorism
- 6) Effects of terrorism.

3. Write short notes on **any four** of the following :

12

- 1) Extents of crime
- 2) Effects of corruption
- 3) Causes of dowry death
- 4) Remedies of corruption
- 5) Objectives of corruption
- 6) Causes of Rape.

4. Define the crime and explain the types of crimes.

10

OR

Discuss the fields of corruption.

5. Explain the causes of terrorism.

10

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारावर थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) गुन्ह्यांचे स्वरूप
 - २) गुन्ह्यांवर उपाय
 - ३) भ्रष्टाचाराचा अर्थ
 - ४) स्त्रीयांवरील हिंसाचारांची वैशिष्ट्ये
 - ५) दहशतवादाचा अर्थ
 - ६) दहशतवादाचे परिणाम.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारावर टीपा लिहा : १२
- १) गुन्ह्यांची व्याप्ती
 - २) भ्रष्टाचाराचे परिणाम
 - ३) हुंडाबळीची कारणे
 - ४) भ्रष्टाचारावर उपाय
 - ५) भ्रष्टाचाराचे उद्देश
 - ६) बलात्काराची कारणे.
४. गुन्ह्यांची व्याख्या द्या आणि त्याचे प्रकार स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- भ्रष्टाचाराची क्षेत्रे यावर चर्चा करा.
५. दहशतवादाची कारणे स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Paper – II) (Optional)
(Boys)**

Day and Date : Friday, 2-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Total Marks : 25

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : 5
 - 1) Akbar was a great _____
 - a) Mughal Emperor
 - b) Maratha Warrior
 - c) Rajput Warrior
 - d) French Warrior
 - 2) _____ is known as a 'Iron Man of India'.
 - a) Mahatma Gandhi
 - b) Sardar Vallabhbhai Patel
 - c) Jawaharlal Nehru
 - d) Lal Bahadur Shastri
 - 3) There are _____ types of Ambushes.
 - a) 4
 - b) 3
 - c) 2
 - d) 5
 - 4) The effective range of 7.62 mm LMG on tripod is _____ yards.
 - a) 300
 - b) 400
 - c) 500
 - d) 1000
 - 5) Bangla Desh became an Independent Nation in _____.
 - a) 1971
 - b) 1981
 - c) 1999
 - d) 2001
2. Attempt **any two** of the following questions : 4
 - 1) Write down the wars of India after independence.
 - 2) Write down the tasks of Recce Patrols.
 - 3) Write down the causes of war.
3. Write short notes on **any two** of the following : 6
 - 1) Benefits of drill.
 - 2) Characteristics of 7.62 mm SLR.
 - 3) Indo-Pak relation.
4. Describe in detail the duties of an ideal citizen. 5

OR

Describe in detail the need of high morale in N.C.C. Cadets.
5. Estimate Chh. Shivaji as a great Maratha Warrior. 5

मराठी रूपांतर
(मुले)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायपैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५
- १) अकबर हा एक महान _____ होता.
 अ) मोगल सम्राट ब) मराठा योद्धा क) रजपूत योद्धा ड) फ्रेंच योद्धा
- २) _____ हे 'भारताचे पोलादी पुरुष' म्हणून ओळखले जातात.
 अ) महात्मा गांधी ब) सरदार वल्लभभाई पटेल
 क) जवाहरलाल नेहरू ड) लाल बहादूर शास्त्री
- ३) अम्बुशचे एकूण _____ प्रकार आहेत.
 अ) ४ ब) ३ क) २ ड) ५
- ४) 7.62 mm एल्.एम्.जी. चा कारगर रेंज ट्रायपॉडवरती _____ यार्ड्स आहे.
 अ) ३०० ब) ४०० क) ५०० ड) १०००
- ५) एक स्वतंत्र राष्ट्र म्हणून बांगलादेशची निर्मिती _____ साली झाली.
 अ) १९७१ ब) १९८१ क) १९९१ ड) २००१
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४
- १) स्वातंत्र्यानंतर झालेली भारताची युद्धे लिहा.
 २) रेखी पेट्रोलची कामे लिहा.
 ३) युद्धाची कारणे लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६
- १) ड्रीलचे फायदे
 २) 7.62 mm एस्. एल. आर्.ची वैशिष्ट्ये
 ३) भारत-पाक संबंध.
४. आदर्श नागरिकाची कर्तव्ये सविस्तर स्पष्ट करा. ५
- किंवा**
- एन्.सी.सी. कॅडेट्समध्ये उच्च दर्जाच्या मनोबलाची गरज स्पष्ट करा.
५. छ. शिवाजीचे एक महान मराठा योद्धा म्हणून मूल्यमापन करा. ५
-

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Paper – II) (Optional)
(Girls)**

Day and Date : Friday, 2-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Total Marks : 25

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : **5**
 - 1) Akbar was a great _____
 - a) Mughal Emperor
 - b) Maratha Warrior
 - c) Rajput Warrior
 - d) French Warrior
 - 2) _____ is known as a 'Iron Man of India'.
 - a) Mahatma Gandhi
 - b) Sardar Vallabhbhai Patel
 - c) Jawaharlal Nehru
 - d) Lal Bahadur Shastri
 - 3) There are _____ types of Ambushes.
 - a) 4
 - b) 3
 - c) 2
 - d) 5
 - 4) The effective range of 7.62 mm LMG on tripod is _____ yards.
 - a) 300
 - b) 400
 - c) 500
 - d) 1000
 - 5) Bangla Desh became an Independent Nation in _____.
 - a) 1971
 - b) 1981
 - c) 1999
 - d) 2001
2. Attempt **any two** of the following questions : **4**
 - 1) Write down the wars of India after independence.
 - 2) Write down the types of communications.
 - 3) Write down the causes of war.
3. Write short notes on **any two** of the following : **6**
 - 1) Benefits of drill.
 - 2) Characteristics of 7.62 mm SLR.
 - 3) Indo-Pak relation.
4. How does N.C.C. develop personality of Cadets ? **5**

OR

Describe in detail the need of high morale in N.C.C. Cadets.
5. Write a detail note on Section formations. **5**

मराठी रूपांतर
(मुली)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायपैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५
- १) अकबर हा एक महान _____ होता.
 अ) मोगल सम्राट ब) मराठा योद्धा क) रजपूत योद्धा ड) फ्रेंच योद्धा
- २) _____ हे 'भारताचे पोलादी पुरुष' म्हणून ओळखले जातात.
 अ) महात्मा गांधी ब) सरदार वल्लभभाई पटेल
 क) जवाहरलाल नेहरू ड) लाल बहादूर शास्त्री
- ३) अम्बुशचे एकूण _____ प्रकार आहेत.
 अ) ४ ब) ३ क) २ ड) ५
- ४) 7.62 mm एल्.एम्.जी. चा कारगर रेंज ट्रायपॉडवरती _____ यार्ड्स आहे.
 अ) ३०० ब) ४०० क) ५०० ड) १०००
- ५) एक स्वतंत्र राष्ट्र म्हणून बांगलादेशची निर्मिती _____ साली झाली.
 अ) १९७१ ब) १९८१ क) १९९१ ड) २००१
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४
- १) स्वातंत्र्यानंतर झालेली भारताची युद्धे लिहा.
 २) कम्युनिकेशन्सचे प्रकार लिहा.
 ३) युद्धाची कारणे लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६
- १) ड्रीलचे फायदे
 २) 7.62 mm एस्. एल. आर्.ची वैशिष्ट्ये
 ३) भारत-पाक संबंध.
४. एन्.सी.सी. कॅडेट्सचा व्यक्तीमत्त्व विकास कशारीतीने करते ? ५
- किंवा**
- एन्.सी.सी. कॅडेट्समध्ये उच्च दर्जाच्या मनोबलाची गरज स्पष्ट करा.
५. सेक्शन फॉर्मेशनवर सविस्तर टीपा लिहा. ५

Seat	
No.	

B.A. (Part – I) (Semester – I) (Old) Examination, 2014
PERSIAN (Optional) (Paper – I)
Prose, Poetry and Rapid Reading

Day and Date : Friday, 4-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) Figures to the **right** indicate **full** marks.
2) **All** questions are **compulsory**.

1. Choose the correct word and complete the sentence : 10

- (1) تو بزرگی و من خطا کارم از تو امیدِ مغفرت دارم
مندرجہ بالا شعر شاعر _____ کا ہے۔
(مرزا غالب) ابو طالب کلیم لہجہ مرزا ملک اشعراء بہار)
- (2) انسان روح اور _____ کا مرکب ہے۔
(عقل) شعور بدن نفس
- (3) رہبر نثر ادنو کے مصنف _____ ہیں۔
(حسین کاظم زادہ) ملا حسین واعظ کاشفی سعید نفسی عمر خیام
- (4) حافظ شیرازی کا اصل اعجاز _____ ہے۔
(قصیدہ گوئی) غزل گوئی مرثیہ گوئی نظم گوئی

- (5) پنڈت جواہر لال نہرو اپنی _____ کے ساتھ بنارس اور الہ آباد کے مندروں میں جایا کرتے تھے۔
- (دادی اور نانی) والدہ اور خالہ چاچی اور خالہ بہن اور بھابی)
- (6) ہندوستان میں _____ طبقہ کے لوگ شادی بیاہ کے موقع پر خوب فضول خرچی کیا کرتے ہیں۔
- (اعلیٰ طبقہ) ادنیٰ طبقہ متوسط طبقہ مذہبی طبقہ)
- (7) دیوالی کو _____ کا تہوار کہتے ہیں۔
- (نور اور روشنی) تاریکی و سیاہی خوشی و مسرت رنج و الم)
- (8) نظم، شیر و موش، کے شاعر _____ ہیں۔
- (امیر خسرو) حافظ شیرازی لیرج مرزا مرزا غالب)
- (9) اگر آں _____ شیرازی بدست آرد دل مارا۔
- (ایرانی) افغانی ترک پٹھانی)
- (10) _____ گفنی و دُر سفتی بیا و خوش بخواں حافظ۔
- (نظم) مثنوی رباعی غزل)

2. Write short answer of the following (any five) :

10

- (1) فارسی کے چند مشہور شعراء کے نام لکھئے۔
- (2) غزل کی تعریف لکھئے۔
- (3) شیر کی نیند خراب کرنے پر شیر نے چوہے سے کیا کہا؟
- (4) منشی مبارک علی سے متعلق پنڈت نہرو نے کن خیالات کا اظہار کیا ہے؟

(5) پنڈت نہرو کے بچپن کا کوئی ایک یادگار واقعہ لکھئے۔

(6) خوش بختی سے متعلق چند ماہرین کے اقوال لکھئے۔

3. Write short answer of the following (any two) : 10

(1) نظم ”شیر و موش“ کا خلاصہ قلمبند کیجئے۔

(2) پنڈت نہرو کو انگریزوں سے نفرت کیوں تھی؟

(3) کاظم زادہ لہران شہر کے حالاتِ زندگی مختصراً قلمبند کیجئے۔

4. Explain any one of the following : 10

(1) (الف) بدہ ساقی می باقی کہ در جنت نخواہی یافت

کنارِ آب رکنا باد و گلگشتِ مصلیٰ را

(ب) اگر آن ترک شیرازی بدست آرد دلِ ما را

بخالِ بندوشِ مختمِ سمرقند و بخارا را

(ج) غزلِ گفتمی و دُرِ سفیدی بیا و خوش بخوان حافظ

کہ بر نظم تو افشانند فلکِ عقدِ ثریا را

(ح) آسائش دو گیتی تفسیر این دو حرف است

بادوستان تملطف بادشمنانِ ما را

(د) ہرگز نمیرد آن کہ دلش زندہ شد بعشق

شبت است بر جریدہٴ عالمِ دوامِ ما

(2) الف) من از آن حسن روز افروں که یوسف داشت دانستم

که عشق از پرده عصمت برون آرد زلیخا را

ب) دل میروود ز دستم صاحب‌لان خدا را

درد که راز پنهان خواهد شد آشکارا

ج) ای صاحب کرامت شکرانه سلامت

روزی تفقدی کن درویش بی نوارا

ح) مادر پیاله عکس رخ یار دیده ایم

ای بی خبر ز لذت شرب مدام ما

د) راز درون پرده ز اندان مست پرس

کین حال نیست صوفی عال مقام را-

5. Translate the following passage :

10

یک اتفاق کوچک هم در زندگی من روی داد که مربوط به این زمانست و در خاطره ام به شکلی فراموش ناشدنی نقش شده است. در آن موقع من بهفت یا هشت سال داشتم. عادت داشتم هر روز با اسب به همراه یک نفر (سوار) که متعلق به یک واحد سوار نظام مقیم الله آباد بود بگردش بروم. یکروز عصر در حین گردش از اسب برسین افتادم و حیوان نجیب و تربیت شده ام که بسیار هم زیبا بود خود را بدون من به منزل رسانده آن روز پدرم چند نفر از دوستانش را برای بازی تنیس دعوت کرده بود. وقتی که آنها حیوان را دیدند که تنها مراجعت میکرد همه به وحشت و اضطراب افتادند.

8) The concept of charismatic personality is related with _____

- A) Political culture B) Political man
C) Legitimacy D) Political Socialisation

9) _____ is the age limit to become a voter in India.

- A) 18 B) 22 C) 19 D) 25

10) In Democratic Government the ultimate power rests with _____

- A) Community B) King C) People D) Administration

2. Answer in brief (**any four**) :

8

- 1) Explain to the nature of power.
- 2) Explain to the nature of legitimacy.
- 3) Explain to the Legitimacy of conflict.
- 4) Explain to the popular Sovereignty.
- 5) What is direct democracy ?
- 6) Explain the Theory of force.

3. Short notes (**any four**) :

12

- 1) Political Power
- 2) Meaning of Authority
- 3) Traditional Authority
- 4) Prescriptive Theory of Legitimacy
- 5) Political Socialisation
- 6) Responsible Government.

4. Explain the concept of democracy.

10

OR

Explain the Bases of Power.

5. Explain the kinds of Authority.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालील दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विधान पूर्ण करा :

१०

- १) “शक्ती प्रयोगाची क्षमता म्हणजे सत्ता होय” असे _____ नी म्हटले.
अ) डेव्हीड ईस्टन ब) रॉबर्ट बीस्टेर्ड क) बरट्रेड रसेल ड) आर. एच्. टोनी
- २) _____ च्या मते “सत्तेचे शास्त्र म्हणजे राज्यशास्त्र होय”.
अ) जे. एस. मील ब) रॉबर्ट ढाल क) जॉर्ज कॅटलीन ड) प्लेटो
- ३) _____ च्या मते “ज्या शासनसंख्येत प्रत्येक व्यक्तीचा वाटा असतो ती लोकशाही होय.”
अ) लॉर्ड ब्राईस ब) प्रो. सीली क) मॅक्से ड) जे. एस. मील
- ४) _____ हा सत्तेचा आधारभूत घटक नाही.
अ) शारीरिक ब) आर्थिक क) मानसिक ड) सामाजिक
- ५) _____ भाषेत पॉवर याचा अर्थ सुरू करणे किंवा नियम करणे.
अ) इंग्लीश ब) स्पॅनिश क) ग्रीक ड) फ्रेंच
- ६) अॅथॉरिटी या शब्दाची उप्तत्ती अॅक्टर या _____ शब्दातून झाली.
अ) इंग्लीश ब) रोमन क) ग्रीक ड) फ्रेंच
- ७) _____ सार्वभौमत्त्वाच्या अनेकसत्तावादाचा सिद्धांत मांडला.
अ) जे. एस. मील ब) बेन्थॅम क) प्रो. लास्की ड) मॅकीव्हली
- ८) अद्भूत व्यक्तिमत्त्व ही संकल्पना _____ शी संबंधीत आहे.
अ) राजकीय संस्कृती ब) राजकीय मानव
क) अधिमान्यता ड) राजकीय सामाजिकरण
- ९) भारतात मतदार होण्याची वयाची अट _____ वर्षे आहे.
अ) १८ ब) २२ क) १९ ड) २५
- १०) लोकशाही शासनपद्धतीत सर्वोच्च सत्ता _____ कडे असते.
अ) समाज ब) राजा क) जनता ड) प्रशासन

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) सत्तेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- २) अधिमान्यतेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ३) अधिमान्यता आणि संघर्ष स्पष्ट करा.
- ४) जनतेचे सार्वभौमत्व स्पष्ट करा.
- ५) प्रत्यक्ष लोकशाही म्हणजे काय ?
- ६) शक्ती सिद्धांत स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) राजकीय सत्ता
- २) अधिसत्तेचा अर्थ
- ३) पारंपारिक अधिसत्ता
- ४) अधिमान्यतेचा रूढीवादी सिद्धांत
- ५) राजकीय सामाजीकरण
- ६) जबाबदार शासनपद्धती.

४. लोकशाही संकल्पना स्पष्ट करा.

१०

किंवा

सत्तेचे आधारभूत घटक स्पष्ट करा.

५. अधिसत्तेचे प्रकार स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
----------	--

**B.A. Part – II (Sem. – IV) Examination, 2014
MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Paper – III) (Optional)
(Boys)**

Day and Date : Saturday, 3-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Total Marks : 25

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : **5**
- 1) Jim Corbett park is situated in _____
 - a) Utterakhand
 - b) Maharashtra
 - c) Assam
 - d) None of these
 - 2) Pure blood is carried from the heart by _____
 - a) Veins
 - b) Arteries
 - c) Capillaries
 - d) None of these
 - 3) 'To look, to think and to act' should be the motto of a _____
 - a) Cadet
 - b) Firer
 - c) First-aider
 - d) None of these
 - 4) There are four circles on the target. The second one is called _____
 - a) Bull
 - b) Magpie
 - c) Outer
 - d) Inner
 - 5) A _____ coloured flag is kept on the top of the butt point during firing.
 - a) Red
 - b) White
 - c) Yellow
 - d) None of these
2. Attempt **any two** of the following questions : **4**
- 1) Write down the types of pollutions.
 - 2) Write down the essentials of first-aid.
 - 3) Write down the full form of C.Q.B. and C.Q.B. weapons.
3. Write short notes on **any two** of the following : **6**
- 1) Causes and preventive measures of AIDS.
 - 2) Conservation of forests and wild life.
 - 3) Need of N.C.C. training in colleges.
4. Describe the factors which are important for healthy and diseasefree life. **5**
- OR
- Write First-aid on bleeding and dog-bite.
5. Describe the social service activities done in N.C.C. **5**

मराठी रूपांतर
(मुले)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५
- १) जिम कार्बेट पार्क _____ मध्ये आहे.
अ) उत्तराखंड ब) महाराष्ट्र क) आसाम ड) यापैकी एकही नाही
- २) _____ हृदयाकडून शुद्ध रक्त वाहून नेतात.
अ) शिरा (व्हेन्स) ब) धमनिया (आर्टीरिज्)
क) केशवाहिण्या (कॅपीलॅरिज्) ड) यापैकी एकही नाही
- ३) 'पहा, विचार करा आणि कृती करा' हे _____ ध्येय वाक्य असायला हवे.
अ) कॅडटचे ब) फायररचे
क) प्रथमोपचार देणाऱ्याचे ड) यापैकी एकही नाही
- ४) टार्गेटवरती चार सर्कलस् असतात. त्यातील दुसऱ्या सर्कलला _____ म्हणतात.
अ) बुल ब) मॅगपाय क) आऊटर ड) इन्नर
- ५) फायरिंगच्यावेळी बटपॉईन्टवरती _____ रंगाचा झेंडा लावला जातो.
अ) तांबड्या ब) पांढऱ्या क) पिवळ्या ड) यापैकी एकही नाही
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४
- १) प्रदूषणाचे प्रकार लिहा.
२) प्रथमोपचारासाठी आवश्यक असणाऱ्या गोष्टी लिहा.
३) C.Q.B.चा फुल फॉर्म आणि C.Q.B.हत्यारांची नावे लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६
- १) एडस्ची कारणे आणि त्यावर उपाय.
२) वन आणि वन्यजीव संवर्धन.
३) महाविद्यालयांमध्ये एन्.सी.सी. ट्रेनिंगची गरज.
४. चांगल्या आणि निरोगी आरोग्यासाठी उपयुक्त असणारे घटक स्पष्ट करा. ५
- किंवा**
- रक्तस्राव आणि कुत्रा चावणे यावर प्रथमोपचार लिहा.
५. एन्.सी.सी. मध्ये केली जाणारी समाजसेवेची कामे सविस्तर लिहा. ५

Seat No.	
-------------	--

**B.A. Part – II (Sem. – IV) Examination, 2014
MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Paper – III) (Optional)
(Girls)**

Day and Date : Saturday, 3-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Total Marks : 25

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : 5
 - 1) Jim Corbett park is situated in _____
 - a) Utterakhand
 - b) Maharashtra
 - c) Assam
 - d) None of these
 - 2) Pure blood is carried from the heart by _____
 - a) Veins
 - b) Arteries
 - c) Capillaries
 - d) None of these
 - 3) 'To look, to think and to act' should be the motto of a _____
 - a) Cadet
 - b) Firer
 - c) First-aider
 - d) None of these
 - 4) There are four circles on the target. The second one is called _____
 - a) Bull
 - b) Magpie
 - c) Outer
 - d) Inner
 - 5) A _____ coloured flag is kept on the top of the butt point during firing.
 - a) Red
 - b) White
 - c) Yellow
 - d) None of these
2. Attempt **any two** of the following questions : 4
 - 1) Write down the types of pollutions.
 - 2) Write down the essentials of first-aid.
 - 3) Write down the full form of C.Q.B. and C.Q.B. weapons.
3. Write short notes on **any two** of the following : 6
 - 1) Causes and preventive measures of AIDS.
 - 2) First-aid on sun-stroke and bleeding.
 - 3) Need of N.C.C. training into the girls.
4. Describe the factors which are important for healthy and diseasefree life. 5

OR

Explain the importance of military science (N.C.C.) as a subject.
5. Describe the social service activities done in N.C.C. 5

मराठी रूपांतर
(मुली)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५
- १) जिम कार्बेट पार्क ————— मध्ये आहे.
अ) उत्तराखंड ब) महाराष्ट्र क) आसाम ड) यापैकी एकही नाही
- २) ————— हृदयाकडून शुद्ध रक्त वाहून नेतात.
अ) शिरा (व्हेन्स) ब) धमनिया (आर्टीरिज्)
क) केशवाहिण्या (कॅपीलॅरिज्) ड) यापैकी एकही नाही
- ३) 'पहा, विचार करा आणि कृती करा' हे ————— ध्येय वाक्य असायला हवे.
अ) कॅडेटचे ब) फायररचे
क) प्रथमोपचार देणाऱ्याचे ड) यापैकी एकही नाही
- ४) टार्गेटवरती चार सर्कलस् असतात. त्यातील दुसऱ्या सर्कलला ————— म्हणतात.
अ) बुल ब) मॅगपाय क) आऊटर ड) इन्वर
- ५) फायरिंगच्यावेळी बटपॉईन्टवरती ————— रंगाचा झेंडा लावला जातो.
अ) तांबड्या ब) पांढऱ्या क) पिवळ्या ड) यापैकी एकही नाही
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४
- १) प्रदूषणाचे प्रकार लिहा.
२) प्रथमोपचारासाठी आवश्यक असणाऱ्या गोष्टी लिहा.
३) C.Q.B.चा फुल फॉर्म आणि C.Q.B.हत्यारांची नावे लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६
- १) एड्सची कारणे आणि त्यावर उपाय.
२) उष्माघात आणि रक्तस्राव यावर प्रथमोपचार.
३) एन्.सी.सी. प्रशिक्षणाची मुलींना गरज.
४. चांगल्या आणि निरोगी आरोग्यासाठी उपयुक्त असणारे घटक स्पष्ट करा. ५
- किंवा
- मिलिटरीसायन्स् (एन्.सी.सी.) चे एकविषय म्हणून महत्व स्पष्ट करा.
५. एन्.सी.सी. मध्ये केली जाणारी समाजसेवेची कामे सविस्तर लिहा. ५

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
PERSIAN (Optional) (Paper – II)
Prose

- i) Nisab-e-Jadeed Farsi
ii) Rahbar-e-Nazad-e-Nau

Day and Date : Saturday, 03-05-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) Figures to the **right** indicate **full** marks.
2) **All** questions are **compulsory**.

1. Fill in the blanks choosing the correct alternative : 10

_____ لکڑی کی ایک چھوٹی سی دکان میں پہوند لگانے کا کام کرتا تھا۔ (۱)

(علی قلی علی نصر علی جلالی علی حسین)

شہر دربند کو _____ نسلوں نے اپنے تمدن کے ابتدائی ایام میں بسایا۔ (۲)

(ایرانی ہندوستانی خراسانی ترکستانی)

نصر اللہ کی عمر _____ سال کی تھی۔ (۳)

(۷۴ ۷۷ ۸۰ ۸۲)

_____ نے اپنے پیجرے میں انگور کے منڈولے کے نیچے سکونت اختیار کی تھی۔ (۴)

(بلبل زاغ مرغ کرگس)

سعید نفیسی نے مجلہ شرق کے نام سے ایک _____ جاری کیا۔ (۵)

(ہفت روزہ ماہنامہ روز نامہ سہ ماہی)

- (۶) ڈاکٹر علی اصغر کی ولادت شہر _____ میں ہوئی۔
(شیراز بلخ تبریز نجف)
- (۷) دہلی کی مسجد قبۃ الاسلام _____ کے حکم سے بنائی گئی۔
(محمد غوری قطب الدین ایبک شاہ جہاں فیروز شاہ)
- (۸) تاج محل کی عمارت شہر آگرہ میں _____ نے اپنی زوجہ کے مدفن کے لئے بنوائی ہے۔
(بابر اکبر شاہ جہاں اورنگ زیب)
- (۹) رہبر نژاد نو کی گفتار چہارم کا عنوان _____ ہے۔
(عشق و محبت ترقی و تمدن خودت راہ شناس تکامل و اعتدال)
- (۱۰) حسین کاظم زادہ ایرانشہر _____ سال کی عمر میں یتیم ہو گئے۔
(سات دس بارہ پندرہ)

2. Write short answer on **any five** of the following :

10

- (۱) روح کی شناخت کے متعلق سقراط کا قول کیا ہے ؟
- (۲) اعتدال کا عمومی مفہوم کیا ہے ؟
- (۳) خط بابری کے متعلق مصنف نے کیا لکھا ہے ؟
- (۴) مغل بادشاہوں نے فن نقاشی کو کس طرح ترقی عطا کی ؟
- (۵) مصنف ببل کے ساتھ کتنا وقت گزارتا تھا اور کس طرح ؟
- (۶) دروازہ علانی کی خصوصیت کیا ہے ؟

3. Write short answer on **any two** of the following : **10**

- (۱) مدارج کمال پر پہنچنے کے لئے کیا کرنا چاہئے ؟
- (۲) اکبر کے دور حکومت میں بنی ہوئی عمارتوں میں کیا تبدیلیاں نظر آتی ہیں ؟
- (۳) علی قلی اپنے رشتہ داروں کی تباہی کا ماتم کس طرح کرتا ہے ؟

4. Translate **any one** of the following : **10**

- (۱) جنگہائی در خراسان روی داد چندی ایرانیان فاتح بودند وبلاخره تبردستی دیگران و ادار شدند
ہرات و بسیاری از شہرہای دیگر را بانگلیسیان و آگذارند این خبر تمام مردم ہرات را متالم کرد و
فقط نصر اللہ بود کہ از شنیدن آن غم گین نشد، ممتولین شہر باہمہ وطن پرستی مخصوص ہرات را
ترک کردند و راہ خراسان پیش گرفتند ہر کسی جزئی دارائی داشت یہالی اندک می فروخت و
میرفت کہ در مشہد یادگیری از شہرہای ایران منزل بگیر و بدیست درچنین موقعی کار نصر اللہ کہ
حمل بارہای مسافرین بود تاچہ حدیث از پیش شد و دریافتی روزانہ اوچہ اندازہ بالافت۔
شبہا و قتی کہ نصر اللہ فارغ می شد در قہوہ خانہ ہای ہرات این رفتار ہم شریان خود را
نکوہش می کرد۔ حمل برسفاہت می کرد۔
- (۲) این یک شست خس و خاشاکی را کہ در گوشہ حیاط زیر آن چغۃ مومی بینید بزین ریختہ است بحقارت ننگید!
این بیگانہ یادگار از پرندہ کوچکی است کہ ہر روز بامداد آواز دل کش او مرا از خواب بیدار می کرد و
ہر شب ہنگامیکہ سربالین می گذاشتم نغمہای روان بخش او خستگی روز را از من می گرفت۔ روح مرا می
نواخت و آن قدر از الحان جگر خراش خود ہوای نیمہ شب مرا پر می کرد و برای من سرود می خواند کہ
باہمہ پریشانی اندیشہ بامداد بخواب می رفتم۔
آن روز کہ بہار سیمای دلبرہای خود را از زیر نقاب بیرون آورد و قطرہ ہای باران زمین باغچہ ہارا آب
پاشی کردند این پرندہ کوچک ہم از راہ دور از کشوری گریسہر بتاشای گلہای دیار آمدہ بود۔

5. Write a detailed note on the life and works of Ali Asghar Hikmat. **10**

SLR-A – 188

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Sem. – IV) Examination, 2014
OPT. PRAKRIT (Paper – III)
आरामसोहाकहा

Day and Date : Monday, 5-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- सूचना:** 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. गाळलेल्या जागा भरा.

१०

- 1) _____ पसिय घरणिसंगहे कुणह ।
(ता, सा, पा, मा)
- 2) _____ पहे कोवि गच्छंतो दिट्टो गरिट्टो नागो ?
(एयंमि, एएमि, एएण, एऐ)
- 3) बंभणो _____ तीए वच्छा संपदमावन्नसत्ता सह चेव आणेयव्वा ।
(भणिओ, भणइ, भणेण, भणंति)
- 4) तओ भट्टेण _____ पिए ।
(भणिय, भणसि, भणेण, भणामि)
- 5) तओ सा विज्जुपहा पज्जलंती _____ ।
(चित्तेइ, चित्तेण, चित्तिय, चित्त)
- 6) एसामि पिउहरपाहुडेण मणो _____ ।
(रंज्जिज्जइ, रंजि, रंजेण, रंजिजंति)
- 7) आरामसोहाए सो सुरो _____ ताय । सुयविरहो मं पीडेइ ।
(विन्नेण, विन्नत्ती, विन्नाण, विन्नत्तो)
- 8) जइ केणावि पओएण आरामसोहा _____ ।
(मरेंति, मरे, मरेएण, मरइ)

P.T.O.

9) एयमत्थं च _____ जइ कोवि नाणी एइ ।

(पुच्छंति, पुच्छेण, पुच्छइ, पुच्छामि)

10) तओ परं मह दंसणं तुह न _____ ।

(हविस्स, हविस्संति, हविस्से, हविस्सइ)

२. भाषांतर करा. (कोणतेही ५)

१०

- 1) इहेवजम्बूरूक्ख अलंकिय दीवमज्झट्टिए अक्खंडक्खंडमंडिए बहुविहसुहनविहनिवासे भारहे वासे असेसलच्छि संनिवेशो अत्थि कुसट्टदेसो ।
- 2) तओ ते परुप्परं संलवंति । जइ एयाए बालियाए तारिसो नागो दिट्ठो हुत्थो तौ भयवेविरंगी कुरंगीव उत्तट्ठा हुत्था । अओ इत्थ नागओ सो नागो ।
- 3) अमच्चेण भणियं - 'तुम्हं जइ का वि कन्नगा अत्थि, ता दिज्जउ अम्ह सामिणो । 'तेणावि 'दिन्न' त्ति पडिस्सुयं, जं अम्ह जीवियमवि देवस्स संतियं किं पुण कन्नग त्ति ' ?
- 4) एगया मज्झणहे सुहप्पसुत्ताए सिरिपाडलपुराहिवो चउरंगबलकलिओ विजयजत्ताए पडिनियत्तो जियसत्तु नाम राया आगओ तत्थ ।
- 5) तओ तेण तियसेण मणम्मि वीसंमियं - अहो । एसा सरलसहावा वराई जं ममाओवि एवं मग्गइ । ता एयाए एयेपि अहिलसियं करेमि त्ति तीए उवरि कओ आरामो महल्लसालद्दुमफुल्लगंधंधपुप्फंधयगीदसारो च्छायाभिरामो ।
- 6) इओ य तत्थ च उव्वेयपारगो छक्कम्मसाहगो अगिसम्मो नाम माहणो परिवसइ । तस्स सीलाइगुणपत्तरेहा अगिसिहा नाम भारिया ।

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे द्या.

१०

- 1) आरामसोहाकहेतील छंद स्पष्ट करा.
- 2) आरामसोहाकहेतील कौटुंबिक जीवन स्पष्ट करा.
- 3) आरामसोहेचा पुत्रवियोग स्पष्ट करा.

४. खालीलपैकी एका प्राकृत व्याकरणकारांचा परिचय देऊन त्यांच्या ग्रंथाविषयी लिहा.

१०

- i) वररुचि
- ii) हेमचंद्र

५. आरामसोहाकहा कथा सारांश लिहा.

१०

SLR-A – 189

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
PERSIAN (Optional) (Paper – III)

Poetry

i) Hadiqua-e-Farsi (Part – III)

ii) Farsi-e-Shakkrin

Day and Date : Monday, 5-5-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) Figures to the **right** indicate **full** marks.
ii) **All** questions are **compulsory**.

1. Fill in the blanks choosing the correct alternative :

10

(۱) میرزر غالب کے دور میں مغل بادشاہ _____ کی دہلی میں حکمرانی تھی۔

(اکبر جہانگیر اورنگ زیب بہادر شاہ ظفر)

(۲) نظم _____ لہرج مرزا نے لکھی ہے۔

(عفت دین و آدمیت برای لوح مرزا خود متنازع بقا)

(۳) لہتکہ خفتہ است در این خالہ منم

لہرج شیرین _____

(حرفم دہنم بم سخنم)

(۴) لفظ ثنوی _____ زبان کے لفظ مشنی سے مشتق ہے۔

(عربی اُردو ہندی سنسکرت)

P.T.O.

- (۵) علامہ اقبال نے _____ فارسی شاعر کو اپنا پیر مانا ہے۔
(مولانا روم حافظ سعدی امیر خسرو)
- (۶) _____ کو طوطی ہند کہا جاتا ہے۔
(امیر خسرو مرزا غالب امیر خان ڈاکٹر علامہ اقبال)
- (۷) _____ کے والد سیف الدین محمود ترکستان کے شہر کش سے ہجرت کر کے ہندوستان چلے آئے۔
(امیر خسرو لیرج مرزا مرزا غالب عرفی)
- (۸) نظم ”دین و آدمیت“ اقبال کی شہنوی _____ سے ماخوذ ہے۔
(اسرارِ خودی رموزِ بنیودی جاوید نامہ پیام مشرق)
- (۹) _____ اگر نہ غرقہ و مصحف بہم فروخت
پرسد چہرا کہ نرخ می لعل فام چہیت
(غالب اقبال کلیم لیرج)
- (۱۰) _____ کا سب سے عمدہ شعر شاہ بیت کہلاتا ہے۔
(غزل قصیدہ رباعی شہنوی)

2. Write short answer on **any five** of the following :

10

- (۱) نعت کی تعریف لکھئے۔
- (۲) لیرج مرزا کے خیال کے مطابق اس کی قبر معمولی انسان کی قبر کیوں نہیں؟
- (۳) انسان اپنے اعمال کا تمام تر ذمہ دار کس حالت میں ہوتا ہے؟

- (۴) بادشاہ کے لئے ” رعیت نواز “ ہونا کیوں ضروری ہے ؟
- (۵) پان کے لئے کون سی تشبیہات خسرو نے استعمال کی ہیں ؟
- (۶) اقبال نے پادری کو جنت نچنے والا کیوں کہا ہے ؟

3. Write short answer on **any two** of the following : 10

- (۱) خسرو نے اپنی حمد میں خدا کی کون سی صفات بیان کی ہیں ؟
- (۲) اقبال نے اپنی نظم ” دین و آدمیت “ کس کے لئے لکھی اور دین کی کیا تعریف کی ہے ؟

3) Scan of the following and name the metre there of :

خاتم انبیا، اصل دنیا و دین
محرم کردگار و رسول امین۔

4. Explain with reference to the context **any one** of the following : 10

- (۱) زمن گرت نبود باور انتظار بیا
- بہانہ جوی مباش و ستیزہ کار بیا
- (۲) فریب خوردہ نام چھانمی خواہم
- یکی بہ پرسش جان امیدوار بیا
- (۳) پیوستہ دھد بادہ و ساقی نتوان خواند
- ہموار ترا شد بت و آزر نتوان گفت

- (۴) هذگامه سرآمد چه زنی دم ز تنللم
گردد خود ستمی رفت به محشر نتوان گفت
- (۵) دمید دانه و بالید و آشیان گه شد
در انتظار همادام چید نم بنگر۔

OR

- (۱) در گرم روی سایه و سر چشمه بخوئیم
بما سخن از طوبی و کوثر نتوان گفت
- (۲) نیاز مندی حسرت کشان نمی دانی
نگاه من شو و دزدیده دید نم بنگر
- (۳) تواضع نکنم بی تواضعی غالب
بی سایه چشم تیغش نمید نم بنگر
- (۴) بادوست هر که باده به خلوت خورد مدام
دانه که جور و کوثر و دار السلام چیسیت
- (۵) دلخسته غمخیم و بود می دوا می ما
باشتگان حدیث حلال و حرام چیسیت۔

5. Write a detail note on Masnavi writing of Amir Khusru.

10

7) Waterfall is significant erosional landforms which is found _____ stage of river.

- A) Second B) First C) Third D) None of these

8) _____ is the depositional work of wind.

- A) Yardang B) Mushroom Rock
C) Sand dunes D) Zeugen

9) The sea water is represented by _____ colour on the map.

- A) Red B) Yellow C) Blue D) Black

10) The method showing relief on map “Hachures” first used by _____

- A) M.Lehman B) Steelar C) Packey D) Cruqunis

2. Write short answer of the following (**any four**) :

8

- 1) Give any four branches of Physical Geog.
- 2) Define the types of fault.
- 3) What is meant by weathering ?
- 4) Define Earthquake.
- 5) Define Contourline.
- 6) Steep and gentle slope.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Importance of Physical Geography
- 2) Atmosphere
- 3) Effect of vertical Movement
- 4) Causes of volcanoes
- 5) Delta
- 6) Colour tints method.

4. Answer **any one** of the following :

10

- A) Give the definition and scope of Physical Geography.

OR

- B) Explain the interior of the earth.

5. Explain the landforms originated by wind.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
4) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करव्यास परवानगी आहे.

१. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

10

- १) पृथ्वी संबंधीचे शास्त्र म्हणजे _____ होय.
अ) प्राकृतिक भूगोल ब) जैविक भूगोल
क) राजकीय भूगोल ड) मानवी भूगोल
- २) _____ ही प्राकृतिक भूगोलाची शाखा आहे.
अ) व्यापारी भूगोल ब) आर्थिक भूगोल
क) सांस्कृतिक भूगोल ड) मृदाशास्त्र
- ३) पृथ्वीच्या गाभ्यास _____ असेही म्हणतात.
अ) सियाल ब) सायमा
क) निफे ड) या पैकी नाही
- ४) _____ लहरी द्रव माध्यमातून प्रवास करत नाहीत.
अ) प्राथमिक ब) भूपृष्ठीय
क) या पैकी नाही ड) द्वितीय
- ५) लाव्हारसाच्या संचयनामुळे _____ खडकाची निर्मिती होते.
अ) अग्निजन्य ब) रूपांतरीत
क) स्तरीत ड) या पैकी नाही
- ६) “ऑक्सीडेशन” प्रक्रीया _____ विदारणाशी निगडित आहे.
अ) कायिक ब) रासायनिक
क) यांत्रिक ड) जैविक
- ७) ‘धबधबा’ हे वैशिष्टपूर्ण भुआकार नदीच्या _____ टप्प्यात आढळते.
अ) दुसऱ्या ब) पहिल्या
क) तिसऱ्या ड) या पैकी नाही

SLR-A – 190

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
OPTIONAL POLITICAL SCIENCE (Paper – III)
Modern Indian Political Thought

Day and Date : Monday, 5-5-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions: 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose correct options and rewrite the sentence. 10
- 1) 'Caste is the biggest base and insurance in the world' who said it ?
A) Dr. B.R. Ambedkar B) R.M. Lohiya
C) M.N. Roy D) None of these
 - 2) Who advocated concept of 'Radical Democracy' ?
A) Dr. Ambedkar B) M.N. Roy
C) Pandit Nehru D) Lokmanya Tilak
 - 3) Who is the author of the book 'Discovery of India' ?
A) Pandit Nehru B) M.N. Roy
C) R.M. Lohiya D) Dr. Ambedkar
 - 4) Who is regarded as the Architect of the Indian Constitution ?
A) Dr. B.R. Ambedkar B) Pandit Nehru
C) M.N. Roy D) R.M. Lohiya
 - 5) Who led entrance in the Kala Ram Temple-Movement ?
A) Dr. B.R. Ambedkar B) M.N. Roy
C) M. Phule D) R.M. Lohiya
 - 6) Who presented Four Pillar State Plan ?
A) R.M. Lohiya B) M.N. Roy
C) Pandit Nehru D) None of these

P.T.O.

7) Amongst the following who is regarded as a Shantidoot ?

- A) Pandit Nehru B) M. Gandhi
C) M.N. Roy D) R.M. Lohiya

8) Who strongly propogated Hindi as a National Language ?

- A) M.N. Roy B) R.M. Lohiya
C) Pandit Nehru D) M. Gandhi

9) Of the following who started 'Muknayak' fortnightly ?

- A) Pandit Nehru B) Dr. B.R. Ambedkar
C) M. Phule D) M.N. Roy

10) Who is the author of the book 'Language' ?

- A) M.N. Roy B) R.M. Lohiya
C) B.R. Ambedkar D) Pandit Nehru

2. Answer in brief (**any four**) :

8

- 1) Dr. R.M. Lohiya's views on Hindi language.
- 2) What is Non-alignment ?
- 3) Kalaram Temple Entrance Satyagraha.
- 4) Dr. Ambedkar's views on Caste System.
- 5) Panchasheel Principles.
- 6) M.N. Roy and Marxism.

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- 1) Four Pillar State.
- 2) Dalit Movement and Dr. Ambedkar.
- 3) R.M. Lohiya's theory of seven revolution.
- 4) Pandit Nehru's views on secularism.
- 5) Dr. Ambedkar's views on Democracy.
- 6) M.N. Roy's views on 'Radical Democracy'.

4. Explain M.N. Roy's theory of 'New Humanism'.

10

OR

Discuss Dr. B.R. Ambedkar's views on State Socialism.

5. Explain Dr. R.M. Lohiya's theory of wheel of History.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) 'जगामध्ये जात हा सर्वात मोठा आधार आणि सर्वात मोठा विमा आहे' असे कोण म्हणाले ?
अ) डॉ. बी.आर. आंबेडकर ब) आर.एम. लोहिया
क) एम.एन. रॉय ड) यापैकी नाही
- २) मूलगामी लोकशाहीची संकल्पना कोणी मांडली ?
अ) डॉ. आंबेडकर ब) एम.एन. रॉय
क) पंडीत नेहरू ड) लोकमान्य टिळक
- ३) 'डिस्कव्हरी ऑफ इंडिया' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत ?
अ) पंडीत नेहरू ब) एम.एन. रॉय
क) आर.एम. लोहिया ड) डॉ. आंबेडकर
- ४) कोणाला भारतीय राज्यघटनेचे शिल्पकार असे गौरविले जाते ?
अ) डॉ. बी.आर. आंबेडकर ब) पंडीत नेहरू
क) एम.एन. रॉय ड) आर.एम. लोहिया
- ५) 'कालाराम मंदिर प्रवेश' चळवळीचे नेतृत्व कोणी केले ?
अ) डॉ. बी.आर. आंबेडकर ब) एम.एन. रॉय
क) म. फुले ड) आर.एम. लोहिया
- ६) चतुःस्तंभी राज्याची योजना कोणी मांडली ?
अ) आर.एम. लोहिया ब) एम.एन. रॉय
क) पंडीत नेहरू ड) यापैकी नाही
- ७) खालीलपैकी कोणास 'शांतीदूत' म्हटले जाते ?
अ) पंडीत नेहरू ब) म. गांधी
क) एम.एन. रॉय ड) आर.एम. लोहिया
- ८) 'हिंदी' ही राष्ट्रभाषा व्हावी म्हणून कोणी जोरदार पुरस्कार केला ?
अ) एम.एन. रॉय ब) आर.एम. लोहिया
क) पंडीत नेहरू ड) म. गांधी

- ९) खालीलपैकी कोणी 'मूकनायक' हे पाक्षीक सुरू केले ?
 अ) पंडीत नेहरू
 ब) डॉ. बी.आर. आंबेडकर
 क) म.फुले
 ड) एम.एन. रॉय

- १०) 'लँग्वेज' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत ?
 अ) एम.एन. रॉय
 ब) आर.एम. लोहिया
 क) डॉ. बी.आर. आंबेडकर
 ड) पंडीत नेहरू

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) डॉ. आर.एम. लोहिया यांचे हिंदी भाषेबद्दलचे विचार.
 २) असंलग्नता (अलिप्ततावाद) म्हणजे काय ?
 ३) काळाराम मंदिर प्रवेशाचा सत्याग्रह.
 ४) डॉ. आंबेडकरांचे जाती व्यवस्थेबद्दलचे विचार.
 ५) पंचशील तत्त्वे.
 ६) एम.एन. रॉय व मार्क्सवाद.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) चतुःस्तंभी राज्य.
 २) दलित चळवळ व डॉ. आंबेडकर.
 ३) आर.एम. लोहिया यांचा सप्तक्रांतीचा सिद्धांत.
 ४) पंडीत नेहरूंचे धर्मनिरपेक्षते संबंधीचे विचार.
 ५) डॉ. आंबेडकरांचे लोकशाही बद्दलचे विचार.
 ६) एम.एन. रॉय यांचे मूलगामी लोकशाही बद्दलचे विचार.

४. एम.एन. रॉय यांचा नवमानवतावादा संबंधीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

१०

किंवा

डॉ. बी.आर. आंबेडकरांच्या राज्य समाजवादा बद्दलच्या विचारांची चर्चा करा.

५. डॉ. आर.एम. लोहिया यांचा इतिहास चक्राचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Sem. – V) Examination, 2014
HINDI SPECIAL (Paper – IV)
विशेष लेखक : संजीव

Day and Date : Thursday, 20-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

ii) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए । **10**
- 1) _____ कहानी के लिए संजीव को 'अखिल भारतीय सर्वभाषा सम्मान प्राप्त हुआ ।
- 1) टीस 2) ब्लैक होल 3) अपराध 4) नस्ल
- 2) संजीव को कथा साहित्य के लिए _____ में 'पहल' सम्मान दिया गया ।
- 1) 2005 2) 2006 3) 2007 4) 2008
- 3) 'भूमिका तथा अन्य कहानियाँ' पराग प्रकाशन से सन् _____ में प्रकाशित हुआ ।
- 1) 1986 2) 1987 3) 1988 4) 1989
- 4) पंचानन भट्टाचार्य को शिबू काका _____ कहते हैं ।
- 1) गोखुरा नाग 2) अजगर 3) पीवना नाग 4) तक्षक
- 5) अनिमेष दा के बेटे का नाम _____ है ।
- 1) सौरभ 2) चिन्मय 3) सत्येन 4) जमनालाल
- 6) करीम वापस नसीबन के पास _____ वर्षों बाद आया ।
- 1) 20 2) 21 3) 22 4) 25
- 7) भाभी सिद्धार्थ को _____ न बनने को कहती है ।
- 1) जिलाधीश 2) जज
- 3) पुलिस अधिकारी 4) नेता

- 8) 'पुत्री माटी' के लिए _____ रूपए माँगे गए ।
 1) 20 2) 30 3) 10 4) 15
- 9) 'नस्ल' कहानी में _____ का प्रभाव मिलता है ।
 1) शिक्षा 2) अर्थ 3) संस्कृति 4) बाजारवाद
- 10) 'ऑपरेशन जोनाकी' _____ की पृष्ठभूमि पर लिखी कथा है ।
 1) पूँजीवाद 2) साम्यवाद 3) आतंकवाद 4) नकसलवाद
2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए । 10
- 1) संजीव मार्क्सवादी विचारधारा से क्यों प्रभावित हुए ?
 - 2) शिबू काका अंततः कथानायक से क्या अपेक्षा करते हैं ?
 - 3) काका चलित्तर महतो कौन से साहस करते थे ?
 - 4) नसीबन का सौदा करीम ने किस प्रकार कर लिया ?
 - 5) महीप पहाड़ उतरकर हमेशा के लिए क्यों गया ?
 - 6) संजय को अस्पताल में क्यों भर्ती किया जाता है ?
3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए । 10
- 1) “ओह, तुम समझती क्यों नहीं भाभी, हाकिम-हुक्काम बड़ी मुश्किल से तैयार होते हैं, इस बार टंकी का शिलान्यास होने दो, वहाँ ट्यूबवेल गड़वाने का ज़िम्मा मेरा”
 - 2) “कहा कि कुमार नर्सिंग होम में भर्ती था । वैसे ज्यादा सीरियस मामला नहीं था, सिर्फ हाइपरटेंशन और नर्वस डिसऑर्डर जैसा कुछ । अब रिलीज़ हो गया है, आप लोग एक बार हो आइए ।”
 - 3) “विश्वासघाती ! हत्यारे ! क्यों करते हो ऐसी नौकरी ? क्यों ? प्रत्यक्ष घृणा से मरने वाला जीव नहीं था वह, उसे तो तुम्हारे प्यार के नाटक ने मारा । तुमने फिर से एक बेटा खो दिया । क्यों करते हो ऐसी नौकरी ? क्यों ... क्यों ?”
4. 'मानपत्र' की नायिका का चरित्र चित्रण कीजिए । 10
- अथवा**
- 'प्रेरणास्रोत' कहानी के उद्देश्य को स्पष्ट कीजिए ।
5. 'अपराध' कहानी की समीक्षा कीजिए । 10

SLR-A – 194

Seat
No.

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – IV)
साहित्यशास्त्र

Day and Date : Thursday, 20-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) भारतीय साहित्यशास्त्र या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) ग.त्र्य.देशपांडे ब) र.प.कंगले क) रा.धी.जोग ड) के.ना.वाटवे
- २) औचित्य विचाराचा पुरस्कर्ता म्हणून कोणास ओळखले जाते ?
अ) वामन ब) क्षेमेंद्र क) भामह ड) आनंद वर्धन
- ३) वाङ्मयाचे कोणते भेद केले जातात ?
अ) शास्त्रीय ब) ललित आणि ललितेतर
क) ललित ड) ललितेतर
- ४) पौर्वात्य विचारसरणीमध्ये प्रयोजनाबाबतचा सर्वमान्य आणि सर्वश्रेष्ठ विचार कोणी मांडला ?
अ) रुद्रट ब) भरतमुनी क) मम्मट ड) भामह
- ५) पुढील पैकी कोणते प्रयोजन वाचकनिष्ठ नाही ?
अ) अशुभनिवारण ब) अर्थप्राप्ती क) व्यवहारीज्ञान ड) आनंद
- ६) पाश्चात्य विचार सरणीमधील सर्वश्रेष्ठे प्रयोजन कोणते ?
अ) आत्माविष्कार ब) जिज्ञासापूर्ती क) पलायनवाद ड) उद्बोधन
- ७) 'काव्यादर्श' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) दण्डी ब) भामह क) वामन ड) भरत

P.T.O.

८) 'ननु शब्दार्थौ काव्यम्' ही काव्याची व्याख्या कोणी केली ?

अ) रुद्रट ब) वामन क) भामह ड) दण्डी

९) साहित्याचे प्रयोजन हे त्याच्या प्रकृतीने निश्चित केले जाते. असे विधान कोणी केले ?

अ) वा.ल.कुलकर्णी ब) व.दि.बेडेकर क) अ.वा.कुलकर्णी ड) रा.धी.जोग

१०) विश्वनाथाने काव्याचा आत्मा कोणता मानला आहे ?

अ) अलंकार ब) रस क) ध्वनी ड) रीती

२. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही ५) :

१०

१) भारतीय साहित्यशास्त्राचा विचार करताना संस्कृत विचारवंतांनी कोणत्या भूमिका घेतल्या ?

२) भारतीय साहित्यशास्त्राचा परिचय करत असताना अत्यंत महत्त्वाचे दोन सिद्धांत कोणते ?

३) साहित्याचे स्वरूप निश्चित करणारे चार घटक कोणते ?

४) शास्त्रीय लेखन आणि ललित साहित्य यांची दोन उदाहरणे सांगा.

५) संस्कृत विचारसरणीमधील वाचकनिष्ठ प्रयोजने कोणती ?

६) मम्मट या संस्कृत विचारवंताने प्रयोजनाची केलेली व्याख्या सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) :

१०

१) 'वक्रोक्ती' या सिद्धांताबाबतचे कुंतकाचे विचार स्पष्ट करा.

२) सघःपरनिर्वृतये या प्रयोजनाचे सकलमैलिभूत प्रयोजन म्हणून महत्त्व विशद करा.

३) शास्त्रीय लेखन आणि ललित साहित्य यामधील फरक स्पष्ट करा.

४. 'वाक्यम् रसात्मकम् काव्यम्' या विश्वनाथाच्या 'रस' सिद्धांताचे स्वरूप स्पष्ट करा.

१०

किंवा

साहित्याचे स्वरूप निश्चित करणाऱ्या घटकांचे महत्त्व विशद करा।

५. संस्कृत विचारसरणीमध्ये प्रमाण असणाऱ्या मम्मटाच्या प्रयोजन विचाराचे स्वरूप सांगा.

१०

SLR-A – 196

Seat No.	
-------------	--

B.A. Part – III (Semester – V) Examination, 2014
URDU (Special) (Paper – IV)
Special Study of Prose Writer and Poet
(Sir Sayyed Ahmed Khan aur Nazeer Akberabadi)

Day and Date : Thursday, 20-03-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the left indicate full marks.**

- 10 موزوں الفاظ کا انتخاب کر کے غانہ پُری کیجئے : .1
- (1) محمدن کالج کی بنیاد _____ نے ڈالی۔
(مرزا غالب علائہ اقبال ذکا اللہ خان سرسید احمد خان)
- (2) سرسید احمد خان کے ماموں کا نام _____ تھا۔
(بابا فرید الدین نواب زین العابدین مرزا ہادی رسوا حالی)
- (3) _____ میں سرسید احمد خان کے والد کا انتقال ہوا۔
(1600 1754 1802 1838)
- (4) مولانا شبلی نعمانی کی مشہور سوانح عمری کا نام _____ ہے۔
(حیات جاوید ابن الوقت الفاروق مسدس حالی)
- (5) ہنگامہ غدر _____ میں وقع پذیر ہوا۔
(1914 1947 1857 1757)

P.T.O.

- (6) خطباتِ احمدیہ کے مصنف _____ ہیں۔
(الطاف حسین حالی مولانا شبلی محمد حسین آزاد سرسید احمد خان)
- (7) سرسید احمد خان _____ تحریک کے بانی تھے۔
(ترقی پسند تحریک رومانوی تحریک علی گڑھ تحریک جدیدیت)
- (8) نذیر احمد _____ ناول کے مصنف ہیں۔
(معظم علی فردوس بریں فسانہ آزاد ابن الوقت)
- (9) _____ مضمون سرسید کا تحریر کردہ ہے۔
(کل سویرے جو آنکھ میری کھلی بحث و تکرار وکیل صاحب باسٹل میں پڑھنا)
- (10) آثار الصنادید کا پہلا ایڈیشن _____ میں چھپ کر شائع ہوا۔
(1898 1950 1847 1947)

10

2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (1) رسالہ اسباب بغاوت ہند کا سبب تصنیف کیا تھا؟
- (2) سرسید پر اپنے خاندانی اثرات کے سوا کن کن لوگوں کے اثرات تھے؟
- (3) سرسید احمد خان شاعری میں کیا تخلص کیا کرتے تھے؟
- (4) سرسید نے کن کن کتابوں کی تصحیح کی؟
- (5) سرسید کے رفقاء کار کے نام لکھئے۔
- (6) سرسید احمد خان کی پیدائش کہاں اور کب ہوئی؟

3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) : 10
- (1) سر سید احمد خان کی تصانیف سے متعلق اظہار خیال کیجئے۔
 - (2) علی گڑھ تحریک سے کیا مراد ہے؟ اس کے اغراض و مقاصد لکھئے۔
 - (3) شبلی کی تاریخی سوانح عمریوں پر نقد و تبصرہ کیجئے۔
4. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی ایک) : 10
- (1) سر سید احمد خان کے رفقاء کار کی علمی و ادبی خدمات قلمبند کیجئے۔
 - (2) مضامین سر سید کے موضوعات اور اسلوب نگارش پر تبصرہ کیجئے۔
5. ”حیات جاوید“ کی روشنی میں سر سید احمد خان کی حیات اور علمی و تعلیمی خدمات کا جائزہ لیجئے۔ 10
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
ECONOMICS (Special Paper – IV)
Micro Economics**

Day and Date : Thursday, 20-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Draw suitable diagram wherever necessary.*

1. Choose correct alternative.

10

- 1) _____ introduced the cardinal measurement of utility.
a) Prof. Edgeworth b) Dr. Marshall c) Adam Smith d) J.B. Say
- 2) According to _____ 'Economics is a science of wealth.'
a) Prof. Robins b) Dr. Marshall c) Adam Smith d) Ricardo
- 3) When price declines the demand for Giffen goods
a) Increases b) Stable c) Decreases d) None of these
- 4) The concept of Indifference curve was firstly introduced by
a) Dr. Marshall b) Prof. Edgeworth
c) Lord Keynes d) Prof. Malthus
- 5) Price line is also called as _____ line.
a) Straight b) Parallel c) Budget d) Marginal
- 6) The functional relationship between input and output is called as
a) Consumption function b) Production function
c) Investment function d) Expenditure function
- 7) Law of variable proportions occurs in
a) Short period b) Medium period c) Long period d) None of these

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे आकृत्या काढा.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) _____ यांनी उपयोगितेचे अंकवाचक मापन केले आहे.
अ) प्रा. एजवर्थ ब) डॉ. मार्शल क) ऑडम स्मीथ ड) जे. बी. से
- २) _____ यांच्या मते 'अर्थशास्त्र' हे संपत्तीचे शास्त्र आहे.
अ) प्रा. रॉबीन्स ब) डॉ. मार्शल क) ऑडम स्मीथ ड) रिकार्डो
- ३) वस्तूची किंमत घटल्यास गिफेन वस्तूची मागणी
अ) वाढते ब) स्थीर राहते क) घटते ड) यापैकी नाही
- ४) समवृत्ती वक्र विश्लेषण सर्वप्रथम _____ नी मांडले.
अ) डॉ. मार्शल ब) प्रा. एजवर्थ क) लॉर्ड केन्स ड) प्रा. माल्थस
- ५) किंमत रेषेला _____ रेषा असेही म्हणतात.
अ) सरळ ब) समांतर क) अंदाजपत्रक ड) सीमांत
- ६) आदान व प्रदान यातील कार्यात्मक संबंध म्हणजे _____ होय.
अ) उपभोग फलन ब) उत्पादन फलन क) गुंतवणुक फलन ड) खर्च फलन
- ७) बदलत्या प्रमाणाचा नियम _____ काळात अनुभवास येतो.
अ) अल्पकाळ ब) मध्यम काळ क) दीर्घ काळ ड) यापैकी नाही
- ८) किमतीत होणाऱ्या बदलामुळे वस्तूच्या मागणीत जो बदल होतो त्याच्या गुणोत्तरास _____ म्हणतात.
अ) उत्पन्न लवचिकता ब) छेदक लवचिकता
क) किंमत लवचिकता ड) जाहिरात लवचिकता

९) सरासरी खर्च = _____ ÷ उत्पादन नगसंख्या.

अ) किंमत ब) एकूण खर्च क) सीमांत खर्च ड) यापैकी नाही

१०) उपभोक्त्याचे संतोषाधिक्य ही संकल्पना सर्वप्रथम _____ यांनी मांडली.

अ) प्रा. बोल्डींग ब) डॉ. मार्शल क) लॉर्ड केन्स ड) ए.जे. डेप्युट

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार).

८

- १) अर्थशास्त्राची व्याख्या सांगा.
- २) सरासरी प्राप्ती म्हणजे काय ?
- ३) मागणीची उत्पन्न लवचिकता म्हणजे काय ?
- ४) सीमांत पर्यायता दर म्हणजे काय ?
- ५) उपयोगिता म्हणजे काय ?
- ६) पुरवठ्याचा नियम सांगा.

३. टीपा लिहा. (कोणत्याही चार).

१२

- १) आर्थिक प्रश्न
- २) घटत्या सीमांत उपयोगिता सिद्धांताचे अपवाद
- ३) उत्पन्न परिणाम
- ४) मागणीची छेदक लवचिकता
- ५) अंतर्गत बचती
- ६) मागणीच्या लवचिकता मापनाची गुणोत्तर पद्धती

४. पुढीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

- अ) मागणीचा नियम स्पष्ट करा.
- ब) प्रमाण फलाचा नियम स्पष्ट करा.

५. अंशलक्षी अर्थशास्त्र व समग्रलक्षी अर्थशास्त्र म्हणजे काय हे सांगून या दोहोतील फरक स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – III) (Sem. – V) Examination, 2014
(Special) Paper – VII : GEOGRAPHY
Resource Geography**

Day and Date : Thursday, 20-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions :** 1) **All questions are Compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks of questions.**
3) **Neat and labelled diagrams must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Select the proper alternative and fill in the blanks : 10
- 1) Economic geography is branch _____ geography.
A) Political B) Population C) Human D) Urban
 - 2) _____ activity is service providing activity.
A) Tertiary B) Secondary C) Fishing D) Primary
 - 3) Gir sanctuary is famous for _____
A) Cheeta B) Lion C) Tiger D) Deer
 - 4) _____ is pioneer of resource conservation concept.
A) Zimmarman B) Kenis
C) Theodor Ruzwelt D) None of these
 - 5) _____ is high quality Iron ore.
A) Limonite B) Hematite C) Ciderite D) Magnetite
 - 6) Coal is found in _____ type of rocks.
A) Igneous B) Metamorphic
C) Sedimentary D) None of these
 - 7) _____ place is famous for natural oil and natural gas.
A) Thane B) Nagpur C) Goa D) Bombay High

8) _____ ranks first in Iron ore deposits.

- A) Japan B) USA C) China D) India

9) _____ % of forest area is economically important in any nation.

- A) 23 B) 43 C) 13 D) 33

10) Plants and animals are the _____ type of resources.

- A) Mineral B) Bio C) Power D) Hydal

2. Answer **any four** of the following

8

- i) What is meant by resources ?
- ii) Types of non conventional energy resources.
- iii) Products of live stock rearing activity.
- iv) What is meant by forest conservation ?
- v) Define economic geography.
- vi) Characteristics of monsoon forests.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- i) Nature of economic geography.
- ii) Formation of coal
- iii) Need of resource conservation
- iv) Production of Bauxite in West Indies
- v) Importance of Goat rearing in economic development
- vi) Koyana hydal power project.

4. Answer **any one** of the following :

10

A) Explain with help of map the distribution of Iron ore in India.

OR

B) Give types of forests and explain one of them in detail.

5. Explain the Hydal power development in Japan.

10

9) कोणत्याही देशात _____ % जंगलक्षेत्र आसणे आर्थिक दृष्ट्या महत्वाचे असते.

अ) २३

ब) ४३

क) १३

ड) ३३

10) वनस्पती व प्राणी _____ प्रकारची साधनसंपत्ती आहे.

अ) धातुखनिज

ब) जैविक

क) शक्ती

ड) जल

2. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नाची उत्तरे लिहा :

8

- i) साधनसंपत्ती म्हणजे काय ?
- ii) अपारंपारिक ऊर्जा साधनाचे प्रकार
- iii) पशुपालन व्यवसायातील उत्पादने
- iv) वनसंवर्धन म्हणजे काय ?
- v) आर्थिक भूगोलाची व्याख्या लिहा.
- vi) मोसमी जंगलांची वैशिष्ट्ये.

3. टीपा लिहा (कोणत्याही चारवर) :

12

- i) आर्थिक भूगोलाचे स्वरूप
- ii) दगडी कोळस्याची निर्मिती
- iii) साधनसंपत्ती संवर्धनाची गरज
- iv) वेस्ट इंडिजमधील बॉक्साईट उत्पादन
- v) शेळी पाळनाचे आर्थिक विकासातील महत्व
- vi) कोयना जलविद्युत प्रकल्प.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर लिहा

10

अ) नकाशाच्या मदतीने भारतातील लोहखनिज वितरण स्पष्ट करा.

किंवा

ब) जंगलाचे प्रकार सांगून एकावर सविस्तर माहिती लिहा.

5. जपानमधील जलविद्युतशक्तीचा विकास स्पष्ट करा.

10

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – I) (Semester – I) (Old) Examination, 2014
URDU (Optional) (Paper – I)**

i) Intekhabe Urdu Shaeri 1920 Ke Baad

ii) Intekhabe Urdu Nasr 1920 Ke Baad

iii) Urdu Afsane Inshaiye Aur Drama

Day and Date : Tuesday, 01-04-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00.p.m.

N.B. : 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the left indicate full marks.

10

۱. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پری کیجئے :

(۱) 'قنوطی شاعر' _____ کو کہتے ہیں۔

(فانی) جگر اصغر (فراق)

(۲) اصغر گونڈوی کی ولادت _____ میں ہوئی۔

(۱۸۸۴ء) ۱۸۸۲ء ۱۸۸۳ء (۱۸۸۴ء)

(۳) جگر کے والد صاحب کا نام _____ تھا۔

(مولوی نظیر علی) مولوی چراغ علی مولوی ہدایت علی مولوی عنایت علی

(۴) "شبستان" _____ کا شعری مجموعہ ہے۔

(فراق) جگر فانی اصغر

(۵) علامہ اقبال کا پہلا اردو شعری مجموعہ _____ ہے۔

(بال جبرئیل) ارمغان حجاز بانگ دراء اسرار خودی

- (۶) "سیف و سبو" _____ کا شعری مجموعہ ہے۔
 (مجاز جوشِ فراقِ اقبال)
- (۷) "غدر کی صبح و شام" _____ کی تصنیف ہے۔
 (حسن نظامی احمد عباس احمد یوسف انتظار حسین)
- (۸) فرحت اللہ بیگ کا انتقال _____ میں ہوا۔
 (۱۹۴۷ء ۱۸۴۶ء ۱۹۴۵ء ۱۹۴۲ء)
- (۹) غلام السیدین کا مضمون _____ ہے۔
 (قوموں کی تقدیر سستی میں زیاں ہے دنیا کی کہانی دیا سلائی)
- (۱۰) آغا حشر کا شمیری کی ولادت _____ میں ہوئی۔
 (۱۹۸۹ء ۱۹۸۰ء ۱۹۸۲ء ۱۹۸۶ء)

10

۲. مندرجہ ذیل اشعار کی تشریح کیجئے (کوئی پانچ):

- (۱) یہ میخانہ ہے بزمِ خم نہیں ہے
 یہاں کوئی کسی سے کم نہیں ہے
- (۲) زباں سے کوئی کچھ کہہ لے پر اے دوست
 سر تسلیم کس کا خم نہیں
- (۳) یوں مسکرائے جان سی کلیوں میں پڑ گئی
 یوں لب کشا ہوئے، کہ گلستاں بنا دیا

- (۴) یوں تو ہنگامے اٹھاتے نہیں دیوانہ عشق
مگر اے دوست کچھ ایسوں کا ٹھکانہ بھی نہیں
- (۵) مجبوری حیات میں راز حیات ہے
زندہاں کو میں نے روزن زنداں بنا دیا
- (۶) مہربانی کو محبت نہیں کہتے اے دوست
آہ اب مجھ سے تری رنجش بے جا بھی نہیں۔

10 ۳. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو):

- (۱) ڈرامہ "خدا حافظ" کا مختصر خلاصہ تحریر کیجئے۔
- (۲) مضمون "ایک وصیت کی تعمیل" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔
- (۳) "تنکے کا سلوک" کا خلاصہ لکھئے۔

10 ۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے

- (۱) نظم "جبرئیل و ابلیس" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔
- (۲) ڈرامہ "تلاش" کا خلاصہ قلمبند کیجئے۔

10 ۵. آغا حشر کاشمیری کا مشہور ڈرامہ "رستم و سہراب" کا خلاصہ لکھئے۔

SLR-A – 200

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – V) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – IV)
History of Ancient India : Prehistoric Period to 650 AD

Day and Date : Thursday, 20-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer the following questions by correct options. 10
- 1) Indians accepted the Inscription method from
a) Irani b) Arabians c) Greeks d) China
 - 2) 'Aang' and ' Agam' give information about _____ religion.
a) Jain b) Buddha c) Vedic d) Hindu
 - 3) The Mahabharat was composed by
a) Valmiki b) Vyas c) Manu d) Yajnavalkya
 - 4) The concept of pre-historic period was first used by
a) Daniel Wilson b) William Jones
c) Plien d) Aerial
 - 5) Agriculture was invented _____ age.
a) Palaeolithic b) Iron c) Neolithic d) Chalcolithic
 - 6) The remains of the food grain Kulith was found in _____ excavation.
a) Burzome b) Tekkalkota c) Orissa d) Pallavaram
 - 7) The godi of ships of Indus civilization was found in
a) Hadappa b) Mohenjodado c) Kalibangan d) Lothal
 - 8) The Indus valley civilization script is known as
a) Chitralipi b) Brahmi c) Kharoshtri d) Maghdi

P.T.O.

- 9) The pani traders existed in _____ age.
a) Hindu b) Buddha c) Vedic d) Jain
- 10) _____ is known as fourth vedic treatise.
a) Samved b) Atharvaved
c) Rugved d) Yajurved

2. Answer in brief **any four** of the following : **8**

- 1) State in brief information on Inscriptions.
- 2) Describe in short the Palaeolithic age weapons.
- 3) Describe the Chinese traveller-Yuan Chang.
- 4) Write on the invention of Indus valley civilization.
- 5) Explain the Upanayan Sanskara.
- 6) Describe what is Mohenjodado.

3. Write short notes on **any four** on the following : **12**

- 1) Numismatic (coins) as a historical source.
- 2) Period of stone age.
- 3) Dressing style and ornaments of stone age.
- 4) The importance of Indus civilization.
- 5) Sabha and samities.
- 6) Ancient Indian Monastery.

4. Why is Neolithic age called as an age of revolution ? **10**

OR

Discuss Yadnya system of the Aryans.

5. Describe in detail the social system of Indus civilization. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) आलेख लेखनाची परंपरा भारतीयांनी ————— लोकांकडून स्वीकारली.
अ) इराणी ब) अरबी क) ग्रीक ड) चीनी
- २) अंग व आगम हे ————— धर्माबद्दल माहिती देतात.
अ) जैन ब) बौद्ध क) वैदिक ड) हिंदू
- ३) महाभारत ————— यांनी लिहिले.
अ) वाल्मीकी ब) व्यास क) मनू ड) याज्ञवल्क्य
- ४) प्रागैतिहासिक काल या संज्ञेचा वापर सर्व प्रथम ————— यांनी केला.
अ) डॉनियल विल्सन ब) विल्यम जोन्स क) प्लिनी ड) एरियन
- ५) शेतीचा शोध ————— मध्ये लागला.
अ) जुने अश्मयुग ब) लोहयुग क) नवाश्मयुग ड) ताम्रपाषणयुग
- ६) नवाश्मयुगीन कुळीथ धान्याचे अवशेष उत्खननात ————— येथे सापडले.
अ) बुर्झोहोम ब) टेक्कलकोटा क) ओरिसा ड) पल्लावरम्
- ७) सिंधू संस्कृतीतील जहाजाची गोदी ————— येथे सापडली.
अ) हडप्पा ब) मोहेंजोदडो क) कालीबंगन ड) लोथल
- ८) सिंधू संस्कृतीतील लिपी ————— या नावाने ओळखली जाते.
अ) चित्रलिपी ब) ब्राम्ही क) खारोष्ट्री ड) मागदी
- ९) ————— काळात पणि नावाचा व्यापारी वर्ग अस्तित्वात होता.
अ) हिंदू ब) बौद्ध क) वैदिक ड) जैन
- १०) ————— हा चौथा वेद ग्रंथ म्हणून ओळखला जातो.
अ) सामवेद ब) अथर्ववेद क) ऋग्वेद ड) यजुर्वेद

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. ८
- १) शिलालेखा विषयी थोडक्यात माहिती सांगा.
 - २) जुन्या अश्मयुगातील हत्यारांचे थोडक्यात वर्णन करा.
 - ३) चिनी प्रवाशी युआनच्वांग बद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.
 - ४) सिंधू संस्कृतीचा शोध कसा लागला त्याचे थोडक्यात वर्णन करा.
 - ५) उपनयन संस्कार म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
 - ६) मोहेंजोदडो म्हणजे काय ?
३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) ऐतिहासिक साधन म्हणून नाण्याचे महत्व.
 - २) अश्मयुगाचा कालखंड.
 - ३) अश्मयुगीन वेषभूषा व अलंकार.
 - ४) सिंधू संस्कृतीचे महत्व.
 - ५) सभा व समिती.
 - ६) प्राचीन भारतीय आश्रम पद्धती.
४. नवाश्मयुगाला 'क्रांतीयुग' असे का म्हणतात स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- आर्यांच्या यज्ञीय पद्धतीची सविस्तर चर्चा करा.
५. सिंधू संस्कृतीतील सामाजिक जीवनाची सविस्तर माहिती द्या. १०
-

SLR-A – 201

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
MUSIC (Special Paper – IV)
Hindustani Classical Music

Day and Date : Thursday, 20-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. योग्य पर्याय निवडून लिहा :

10

- १) केदार रागाचा थाट _____ आहे.
a) मारवा b) कल्याण c) भैरव d) भैरवी
- २) भक्तीसंगीतासाठी _____ ताल वाजवितात.
a) झपताल b) भजनी c) त्रिताल d) केरवा
- ३) पं. रविशंकर _____ वाद्य वाजवित असत.
a) सतार b) सरोद c) तबला d) सांरगी
- ४) भारतीय संगीतात _____ थाट आहेत.
a) सहा b) सात c) आठ d) दहा
- ५) संगीताच्या प्रसारासाठी _____ हे प्रभावी श्राव्य माध्यम आहे.
a) दूरदर्शन b) आकशवानी c) टेपरेकॉर्डर d) ग्रामोफोन
- ६) राग तोडीमध्ये _____ हा स्वर तीव्र आहे.
a) ऋषभ b) मध्यम c) गांधार d) निषाद
- ७) 'ए मेरे वतन के लोगो' हे लोकप्रिय देशभक्तीपर गीत _____ या गायिकेने गायले आहे.
a) नूरजहाँ b) शमशाद बेगम c) लता मंगेशकर d) आशा भोसले
- ८) धुंगरु हे घनवाद्य _____ च्या साथीला वापरतात.
a) ख्याल b) नृत्य c) तराणा d) ध्रुपद

P.T.O.

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Sem. – V) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – IV)
Government and Politics of Maharashtra**

Day and Date : Thursday, 20-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer :

10

- 1) Samyukta Maharashtra movement is between _____
A) 1960-65 B) 1942-47 C) 1945-55 D) 1956-60
- 2) In 1949 under the presidency of _____ J.V.P. Linguistic State
Construction Committee was established.
A) Vallabhai Patel B) Pattabhi Sita Ramaya
C) K. M. Munshi D) Pandit Nehru
- 3) Samyukta Maharashtra Committee was established in _____
A) 15 Aug. 1947 B) 1 May 1960
C) 26 Jan. 1950 D) 6 Feb. 1956
- 4) Highest production of sugarcane is in the region of _____ in Maharashtra.
A) Konkan B) Vidarbha
C) Western Maharashtra D) Marathwada
- 5) _____ established the 'Swabhimani Shetkari Sanghatana'.
A) Sharad Joshi B) Sharad Pawar
C) Raghunath Patil D) Raju Shetty
- 6) In Maharashtra Government system is _____
A) One party B) Two party
C) Independent D) Multi party
- 7) In 2009 M.N.S. won _____ seats in Maharashtra Assembly.
A) 20 B) 13 C) 18 D) 4

- 8) _____ is the President of National Congress.
- A) Rahul Gandhi B) Sonia Gandhi
C) Manmohan Singh D) Sharad Pawar
- 9) Ganpatrao Deshmukh the Leader of Peasant Workers Party (PWP) win Maharashtra Assembly _____ times.

A) Three B) Four C) Five D) Ten

- 10) In 2009 Maharashtra Assembly Independent M.L.A. won _____ seats.

A) 12 B) 16 C) 20 D) 27

2. Write answer in brief (**any four**) :

8

- 1) What is Fazal Ali Commission ?
- 2) What was the purpose of State Reconstruction Commission ?
- 3) What is meant by great bilingual state ?
- 4) When and why NCP established ?
- 5) Who was the founder of M.N.S. party and when ?
- 6) What is meant by interest group ?

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- 1) Great bilingual state.
- 2) Sugar Lobby and Politics.
- 3) B.J.P. and his ideology.
- 4) Features of political parties.
- 5) Peasant and workers party and programme.
- 6) Left front in Maharashtra.

4. Write answer to **any one** of following :

10

- 1) State the nature of Languageism and Boundrism in between the formation of Samyukta Maharashtra.

OR

Write an essay on caste politics in Maharashtra.

5. Explain in detail :

10

Discuss the coalition Government in Maharashtra.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) 'संयुक्त महाराष्ट्र' चळवळीचा काळ _____ होता.
अ) १९६०-६५ ब) १९४२-४७ क) १९४५-५५ ड) १९५६-६०
- २) १९४९ सलि _____ यांचे अध्यक्षेखलि जे. व्ही. पी. ही. भाषावार प्रांतरचना समिती स्थापन झाली.
अ) वल्लभभाई पटेळ ब) पट्टाभि सिता रामय्या
क) के. एम्. मुन्शी ड) पंडित नेहरू
- ३) _____ रोजी 'संयुक्त महाराष्ट्र समितीची' स्थापना झालि.
अ) १५ ऑगस्ट १९४७ ब) १ मे १९६०
क) २६ जाने. १९५० ड) ६ फेब्रु. १९५६
- ४) महाराष्ट्रत उसाचे पीक _____ या भागात सवति जास्त होते.
अ) कोकण ब) विदर्भ
क) पश्चिम महाराष्ट्र ड) मराठवाडा
- ५) _____ यांनी 'स्वाभिमानी शेतकरी संघटना' स्थापन केली.
अ) शरद जोशी ब) शरद पवार
क) रघुनाथ पाटीळ ड) राजू शेटी
- ६) महाराष्ट्र राज्याच्या शासन व्यवस्थेत _____ पद्धती आहे.
अ) एकपक्ष ब) द्विपक्ष क) अपक्ष ड) बहुपक्ष
- ७) २००९ च्या महाराष्ट्र विधानसभेत 'महाराष्ट्र नवनिर्माण सेनेळा' _____ जागा मिळाल्या.
अ) २० ब) १३ क) १८ ड) ४
- ८) 'राष्ट्रीय काँग्रेस' पक्षाचे अध्यक्ष _____ आहेत.
अ) राहुळ गांधी ब) सोनिया गांधी
क) मनमोहन सिंगा ड) शरद पवार

९) शे.का.प.चे श्री. गणपतराव देशमुख विधान सभेवर _____ वेळा निवडून आले आहेत.

अ) तीन ब) चार क) पाच ड) दहा

१०) २००९ च्या विधान सभेत अपक्ष आमदारंची संख्या _____ आहे.

अ) १२ ब) १६ क) २० ड) २७

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) 'फाजळ अलि' मिशन काय आहे ?
- २) 'राज्य पुनर्रचना' आयोगाच्या स्थापनेचा हेणू काय होता ?
- ३) 'महाद्विकाषिक राज्य' म्हणजे काय ?
- ४) राष्ट्रवादी काँग्रेसची स्थापना केव्हा व कशासठी झाली ?
- ५) 'महाराष्ट्र नवनिर्माण सेनेची' स्थापना केव्हा व कोणी केली ?
- ६) 'दबावगट' म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) महाद्विभाषिक राज्य.
- २) महाराष्ट्रातील साखरेचे राजकारण.
- ३) भा.ज.पा. आणि विचारप्रगाती.
- ४) पक्षपद्धतीची वैशिष्ट्ये.
- ५) शे. का. प. आणि कार्यक्रम.
- ६) महाराष्ट्रातील डावी आधाडी.

४. खालिलपैकी एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

१) संयुक्त महाराष्ट्राच्या निर्मितीतील 'भाषावाद' व 'सीमावादाचे' स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

महाराष्ट्रातील 'जातीचे राजकारण' निबंध लिहा.

५. सविस्तर उत्तर लिहा :

१०

महाराष्ट्रातील आधाडी सरकार - चर्चा करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
PSYCHOLOGY
Cognitive Psychology (Special Paper – IV)**

Day and Date : Thursday, 20-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (multiple choice) : 10
- 1) _____ studied the word-superiority effect.
(Reicher/Brown/Peaterson/Rivers)
 - 2) _____ proposed the theory of object perception.
(Biederman/Gibson/Matline/Galoti)
 - 3) _____ applied the term of structuralism.
(Tolman/Titchner/Wundt/Kohler)
 - 4) The school of Gestalt psychology began in 1911 at Germany.
(New York/Frankfurt/Paris/London)
 - 5) _____ proposed multimode theory.
(Johnston and Heinz/Friston and Frith/Gardner and Garrett/Boycott and Anderson)
 - 6) _____ developed capacity model of attention.
(Becklen/Kanheuman/Morya/Neisser)
 - 7) _____ and _____ demonstrated the role of interference in short term memory.
(Waugh and Norman/Peaterson and Peaterson/Miller and Easman/Edward and Atkinson)
 - 8) The sensory memory of auditory material is called _____ memory.
(Icon/Echoic/Toch/Smell)

9) _____ proposed schema theory.

(Neisser/Johnson/Wood/Cherry)

10) _____ studied the phenomenon of subjective contours.

(Kohler/Koffka/Gregory/Walter)

2. Write short answers (**any four**) :

8

1) Who studied the idea of mental representation ?

2) Define pattern recognition.

3) What is retention duration ?

4) What is paradigm ?

5) Define selective attention.

6) What is law of pragnanza ?

3. Write short notes on (**any four**) :

12

1) The echo

2) Attention hypothesis of automatization

3) Dual-task performance

4) Size constancy

5) Gestalt principles of perceptual organization

6) The icon.

4. Answer **any one** long-type questions of the following :

A) Explain the similarities and differences among the schools of cognitive psychology (history).

10

OR

B) Explain the bottom-up processes studying perception.

10

5. Describe and evaluate Kahnmens capacity model of attention.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी प्रश्न) :

१०

- १) _____ यांनी शब्द-श्रेष्ठता परिणाम अभ्यासला.
(राईचेर/ब्राऊन/पिटरसन/रिब्स)
- २) _____ यांनी वस्तू-संवेदनाचा सिद्धांत मांडला.
(बाईडेरमन्/गिब्सन/मॅटलिन्/गलोटी)
- ३) _____ यांनी रचनावाद संज्ञा उपयोगात आणली.
(टॉलमन/टिचनेर/वुंट/कोहलर)
- ४) समग्रवादी मानसशास्त्राचा सांप्रदाय १९११ साली जर्मनीतील _____ शहरात सुरु झाला.
(न्यूयार्क/फ्रँकफूर्ट/पॅरिस/लंडन)
- ५) _____ यांनी बहुलक सिद्धांत मांडला.
(जॉहनसटन आणि हेन्झ/फ्रिस्टॉन आणि फ्रिच/गार्डनर आणि गॅरेट/बॉयकॉट आणि अँडरसन)
- ६) _____ यांनी अवधानाचे योग्यता प्रारूप विकसित केले.
(बेकलेन/कान्हमन्/मोर्य/निझेर)
- ७) _____ आणि _____ यांनी अल्पकालीन स्मृतीतील अवरोधाची भूमिका दर्शविली.
(वॉ आणि नॉर्मन/पिटरसन आणि पिटरसन/मिलर आणि इसमन्/एडवर्ड आणि अँटकिन्सन)
- ८) श्राव्य साहित्याच्या वेदनिक स्मृतिस _____ स्मृति म्हणतात.
(प्रतिमा/प्रतिध्वनी/स्पर्श/गंध)
- ९) _____ यांनी आकृतिबंध सिद्धांत मांडला.
(निझेर/जोहनसन/वूड/चेरी)
- १०) _____ यांनी व्यक्तिनिष्ठ प्रति-घटना अभ्यासली.
(कोहलर/कोफका/ग्रेगरी/वॉल्टर)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) : ८
- १) मानसिक प्रतिरूपणाची कल्पना कोणी अभ्यासली.
 - २) आकृतिबंध प्रत्याभिज्ञानाची व्याख्या द्या.
 - ३) धारणा कालावधी म्हणजे काय ?
 - ४) योजना म्हणजे काय ?
 - ५) वेचक अवधानाची व्याख्या द्या.
 - ६) अर्थगर्भतेचा नियम काय ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) प्रतिध्वनी स्मृति
 - २) स्वयंचालिकरणाची अवधान सिद्धांत कल्पना
 - ३) द्वि-कार्य निवनि
 - ४) आकार स्थिरता
 - ५) संवेदन संघटनाचे नियम (तत्त्वे)
 - ६) प्रतिमा स्मृति.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा :
- अ) बोधात्मक मानसशास्त्राच्या सांप्रदायातील फरक आणि साधर्य्य सपष्ट करा (इतिहास). १०
- किंवा**
- ब) संवेदनाची उर्ध्वगामी संस्करण (प्रक्रिया) स्पष्ट करा. १०
५. अवधानाचे कान्हमन यांच्या योग्यता प्रारूपाचे मूल्यांकन आणि वर्णन करा. १०

SLR-A – 204

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Special) (Paper – IV)
Systems of Indian Philosophy

Day and Date : Thursday, 20-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10
- 1) Vedas are written by _____
(God, Man, Animal, Bird)
 - 2) Upanishadas are called _____
(Veda, Vedanta, Sutra, Smruti)
 - 3) According to Sankhya tattvas are _____
(23, 24, 25, 26)
 - 4) Prakriti is made from _____ gunas.
(2, 3, 4, 5)
 - 5) The concept of I'svara accepted by _____
(Carvaka, Jain, Buddha, Yoga)
 - 6) _____ is founder of yoga.
(Patanjali, Kapil, Shankaracharya, Manu)
 - 7) _____ shastra is also called Indian psychology.
(Nyaya, Sankhya, Yoga, Jaina)

P.T.O.

8) Vedas are of _____ kinds.

(2, 3, 4, 5)

9) Bhaktiyoga is a way of _____

(Moksha, Kama, Artha, Dharma)

10) Indian darsanas are of _____ kinds.

(7, 8, 9, 10)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

1) What is veda ?

2) What is yoga ?

3) What is yogamarga ?

4) Define dyanayoga.

5) What is citta ?

6) How many kinds of orthodox darsanas ?

3. Write short notes (**any 4**) :

12

1) Concept of darsana

2) Parabrahma

3) Karmkanda

4) Jnyanayoga

5) Concept of ideal person

6) Bhaktiyoga.

4. Explain the nature of prakriti by sankhya.

10

OR

Explain the nature and role of l'svara by yoga.

5. Explain Ashtangyoga by yog darsana.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

- १) वेद _____ ने लिहिले.
(ईश्वर, मानव, प्राणी, पक्षी)
- २) उपनिषदांनाच _____ असे म्हणतात.
(वेद, वेदांत, सूत्र, स्मृती)
- ३) सांख्यदर्शनानुसार तत्त्वे _____ आहेत.
(२३, २४, २५, २६)
- ४) प्रकृती _____ गुणांनी बनलेली आहे.
(२, ३, ४, ५)
- ५) ईश्वराची संकल्पना _____ नी स्विकारली.
(चार्वाक, जैन, बौद्ध, योग)
- ६) _____ हे योग दर्शनाचे प्रवर्तक आहेत.
(पतंजलि, कपिल, शंकराचार्य, मनू)
- ७) _____ शास्त्राला भारतीय मानसशास्त्र असेही म्हणतात.
(न्याय, सांख्य, योग, जैन)
- ८) वेद _____ प्रकारचे आहेत.
(२, ३, ४, ५)
- ९) भक्तीयोग हा _____ चा मार्ग आहे.
(मोक्ष, काम, अर्थ, धर्म)
- १०) भारतीय दर्शने _____ प्रकारचे आहेत.
(७, ८, ९, १०)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) : ८
- १) वेद म्हणजे काय ?
 - २) योग म्हणजे काय ?
 - ३) योग मार्ग म्हणजे काय ?
 - ४) ध्यानयोगाची व्याख्या द्या.
 - ५) चित्त म्हणजे काय ?
 - ६) आस्तिक दर्शने किती प्रकारचे आहेत ?
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) दर्शनाची संकल्पना
 - २) परब्रह्म
 - ३) कर्मकांड
 - ४) ज्ञानयोग
 - ५) आदर्श व्यक्तीची संकल्पना
 - ६) भक्तीयोग.
४. सांख्यदर्शनानुसार प्रकृतीचे स्वरूप स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- योगदर्शनानुसार ईश्वराचे स्वरूप आणि स्थान स्पष्ट करा.
५. योग दर्शनानुसार अष्टांगयोग स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
----------	--

B.A. – III (Sem. – V) Examination, 2014
Paper – IV : PHYSICAL EDUCATION (Special)
Health Education

Day and Date : Thursday, 20-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate marks.**

1. Choose the correct option and rewrite sentences. 5

- I) HIV-Virus causes _____
a) AIDS b) T.B. c) Malaria d) Hepatitis
- II) Which hepatitis spread by direct contact ?
a) Hepatitis 'A' b) Hepatitis 'B'
c) Hepatitis 'C' d) Hepatitis 'D'
- III) _____ disease caused by virus.
a) Cholera b) T.B.
c) Chicken Pox d) Leprosy
- IV) Vaccine for T.B. is _____
a) BCG b) ACG c) DCG d) BDG
- V) _____ find out T.B.
a) Robert Crank b) Stalion
c) Joseph d) Lupin

2. Write the short answers (**any five**) : 10

- a) Explain school health service.
- b) Write the causes of AIDS.
- c) Write the prevention of Malaria.
- d) Write the role of Government for community health.
- e) Write the nature of health education.
- f) Write health problem in colleges.

3. Write short notes (**any two**) :

10

- Objectives of health education.
- Small pox
- Cholera

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

५

- एचआय व्ही _____ विषाणुमुळे होतो.
अ) एडस् ब) टी.बी. क) मलेरिया ड) हिपॅटिटस्
- प्रत्यक्ष संबन्धाद्वारे _____ हिपॅटिटस् विषाणु पसरतात.
अ) हिपॅटिटस् 'ए' ब) हिपॅटिटस् 'बी'
क) हिपॅटिटस् 'क' ड) हिपॅटिटस् 'ड'
- _____ रोग विषाणु मुळे होतो.
अ) कॉलरा ब) टी.बी. क) चिकन पॉक्स ड) लेप्रोसी
- क्षयाची लस _____ होय.
अ) बी सी जी ब) ए सी जी क) डी सी जी ड) बी डी जी
- _____ यांनी क्षयाचा शोध लावला.
अ) रॉबर्ट क्राँक ब) स्टेलीन क) जोसेफ ड) लुपीन

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही **पाच**) :

१०

- शालेच आरोग्य सेवा स्पष्ट करा.
- एडस्ची कारणे लिहा.
- हिवतापाचे प्रतिबंधक उपाय लिहा.
- सामाजिक आरोग्यासाठी शासनाची भूमिका लिहा.
- आरोग्य शिक्षणाची स्वरूप लिहा.
- महाविद्यालयातील आरोग्य समस्या लिहा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

१०

- आरोग्य शिक्षणाची उद्दिष्टे
- देवी रोग
- कॉलरा.

Seat No.	
-------------	--

B.A (Part – III) (Sem. – V) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Special Paper No. – IV)
Sociological Thinkers

Day and Date : Thursday, 20-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice question :

10

- I) Which of the following period is roughly known as the “Enlightenment” ?
A) 19th and 20th Century B) 18th and 19th Century
C) 16th and 17th Century D) 17th and 18th Century
- II) Who putforth the theory of “Evolution” ?
A) Weber B) Comte C) Spencer D) Durkheim
- III) Who is the author of the book titled “Considerations on Spiritual Power” ?
A) Comte B) Ghurye C) Weber D) Spencer
- IV) Who produced the concept of “Sociology” ?
A) Comte B) Ghurye C) Weber D) Spencer
- V) Which types of solidarity is characteristic features of modern society ?
A) Emotional B) Organic C) Mechanical D) Traditional
- VI) Who is the author of the book titled “The Making of Sociology” ?
A) Morrison B) Parsons C) Weber D) Ronald
- VII) Which type of solidarity originates from similarities ?
A) Organic B) Mechanical C) Emotional D) Traditional

VIII) Who is famous for his concept of social facts ?

- A) Durkheim B) Comte C) Cooley D) Weber

IX) Who is the author of book titled “The Man Verses The State” ?

- A) Comte B) Spencer C) Weber D) Durkheim

X) Who is known as founder of positivism in sociology ?

- A) Parson B) Pareto C) Ronald D) Comte

2. Write short answers of the following (**any four** out of six) :

8

- a) Impact of French revolution
- b) Characteristics of Enlightenment
- c) Characteristics of Comte’s positivism
- d) Spencer’s Militant Society
- e) Characteristics of Social facts
- f) Causes of division of labour.

3. Write short notes (**any four** out of six) :

12

- a) Impact of Industrial revolution
- b) Spencer’s Industrial society
- c) Durkheim’s organic solidarity
- d) Functions of religion
- e) Characteristics of Law of three stages
- f) Comte’s hierarchy of science.

4. a) Explain the intellectual context of Enlightenment.

10

OR

b) Explain the Biological nature of Spencer’s theory of Evolution.

5. Explain the classification of suicide by Durkheim.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- I) खालीलपैकी कोणता कालखंड साधारणपणे 'प्रबोधनयुग' म्हणून ओळखला जातो ?
अ) १९ आणि २० वे शतक ब) १८ आणि १९ वे शतक
क) १६ आणि १७ वे शतक ड) १७ आणि १८ वे शतक
- II) 'उत्क्रांतीचा' सिद्धांत कोणी मांडली ?
अ) वेबर ब) कॉम्ट क) स्पेन्सर ड) डुरखाईम
- III) "कॉन्सीडेरेशनस् ऑन स्पिरीच्युअल पॉवर" या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) कॉम्ट ब) घुर्ये क) वेबर ड) स्पेन्सर
- IV) समाजशास्त्राची संकल्पना कोणी मांडली ?
अ) कॉम्ट ब) घुर्ये क) वेबर ड) स्पेन्सर
- V) आधुनिक सामाजाचे वैशिष्ट्य असणारा ऐक्यभावाचा प्रकार कोणता ?
अ) भावनिक ब) जैविक क) यांत्रिक ड) पारंपारिक
- VI) "दि मेकिंग ऑफ सोशियॉलॉजी" या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) मॉरिसन ब) पार्सन्स क) वेबर ड) रोनाल्ड
- VII) साधर्म्यातून निर्माण घेणारा ऐक्यभावाचा प्रकार कोणता ?
अ) जैविक ब) यांत्रिक क) भावनिक ड) पारंपारिक
- VIII) "सामाजिक तथ्य" या संकल्पनेसाठी कोण प्रसिद्ध आहे ?
अ) डुरखाईम ब) कॉम्ट क) कुले ड) वेबर
- IX) 'दि मॅन व्हर्सेस दि स्टेट' या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) कॉम्ट ब) स्पेन्सर क) वेबर ड) डुरखाईम
- X) समाजशास्त्रात प्रत्यक्षवादाचा संस्थापक म्हणून कोण परिचित आहे ?
अ) पार्सन्स ब) पॅरिटो क) रोनाल्ड ड) कॉम्ट

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- अ) फ्रेन्चक्रांतीचे परिणाम
 ब) प्रबोधन युगाची वैशिष्ट्ये
 क) कॉम्टच्या प्रत्यक्षवादाची वैशिष्ट्ये
 ड) स्पेन्सर यांचे सैनिकी समाज
 इ) सामाजिक तथ्यांची संकल्पना
 फ) श्रमविभाजनाची कारणे.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- अ) औद्योगिक क्रांतीचे परिणाम
 ब) स्पेन्सरचे औद्योगिक समाज
 क) डुरखाईम यांचे जैविक एकात्मता
 ड) धर्माची कार्ये
 इ) तीन आवस्थांच्या नियमांची वैशिष्ट्ये
 फ) कॉम्ट यांचे शास्त्रांचे वर्गीकरण.
४. अ) प्रबोधन कालखंडाचा वैचारिक आशय स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- ब) स्पेन्सरच्या उत्क्रांतीवाद सिद्धांताचे जीववादी स्वरूप स्पष्ट करा.
५. डुरखाईम यांचे आत्महत्येचे वर्गीकरण करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
ENGLISH
British Literature (Special Paper No. – V)

Day and Date : Friday, 21-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) ***All the questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

1. Rewrite the following sentences choosing the correct alternative given below them. 10
- 1) Emilia is wife of
a) Roderigo b) Cassio c) Othello d) Iago
 - 2) Catherine Earnshaw gets marry with
a) Heathcliff b) Edgar Linton c) Hareton d) Mr. Lockwood
 - 3) _____ is a tenant of Mr. Heathcliff
a) Mr. Hareton b) Mr. Lockwood c) Mr. Zillah d) Mr. Edgar
 - 4) _____ is Desdemona's maid.
a) Bianca b) Emilia c) Celia d) None of the above
 - 5) Iago hates Othello because
a) He was in love with Desdemona
b) He was deeply hurt by Othello for not giving him the position of Lieutenant
c) He hates Cassio and Roderigo who were Othello's enemy
d) None of the above
 - 6) After getting married Catherine and Edgar decide to live at
a) Wuthering Heights b) Thrushcross Grange
c) Liverpool d) London
 - 7) _____ is a housekeeper of Mr. Earnshaw.
a) Ellen Dean b) Aliana c) Elizabeth d) Cathy

8) _____ persuaded Roderigo to awaken Brabantio, to inform him about the elopement of his daughter.

- a) Cassio b) Iago c) Othello d) Duke

9) Hindley Earnshaw gets marry with

- a) Isabella b) Ellen Dean c) Francis d) None of the above

10) Emilia gets wounded by

- a) Roderigo b) Othello c) Iago d) Cassio

2. Write short answers of the following questions (**any five**).

10

1) Which promises are made by the shepherd for his beloved in the poem. 'The Passionate Shepherd to his Love' ?

2) What suggestions the lover gives to Celia ?

3) What are the views of the poet about the anger in 'A Poison Tree' ?

4) Which things tempted the poet to stay back in the poem. 'The Solitary Reaper' ?

5) How long the poet will wait for his beloved in the poem 'O My Luves' ?

6) What is the central theme of the poem 'A Poison Tree'.

7) State the Christian ideology presented in the poem . 'Easter'.

3. A) Answer **any two** of the following questions in short.

6

1) What are characteristics of the Tragic hero ?

2) Discuss the various factors responsible for the rise of the novel.

3) State how the tragic flaw play important role in Shakesperean tragedies.

4) How the rise of democracy helped and affected the rise of the novel ?

B) Give reference to context of the following (**any two**). **4**

1) So let us love, dear love, like as we ought
Love is the lesson which the Lord us taught

2) As fair art than my bonnie lass
So deep in luvè am I,
And I will luvè thee still, my dear
Till a' the seas gang dry

3) And into my garden stole
When the night had veiled the pole
In the morning glad I see
My for byt stretched beneath the tree

4) And I will make thee beds of roses
And a thousand fragrant poises
A cap of flowers and a kirtle
Embroidered all with leaves of myrtle

4. Answer **any one** of the following. **10**

1) The central theme of the drama Othello'.

2) Consider Othello as a tragic hero.

5. Sketch the character of Heathcliff. **10**

SLR-A – 211

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – V)
Indian Poetics

Day and Date : Friday, 21-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ _____

- 1) ಭಾಮಹ 2) ಭರತ 3) ದಂಡಿ 4) ವಾಮನ

2) ವಾಮನ _____

- 1) ರೀತಿ 2) ಧ್ವನಿ 3) ರಸ 4) ಗುಣ

3) ರಮಣೀಯಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಪಾದಕಃ..... ಕಾವ್ಯಂ _____

- 1) ರಸಃ 2) ಅರ್ಥಃ 3) ಶಬ್ದಃ 4) ಧ್ವನಿಃ

4) ಕಾವ್ಯ ಶಕ್ತಿ _____

- 1) ಪ್ರತಿಮೆ 2) ಪ್ರತಿಭೆ 3) ಬುದ್ಧಿ 4) ಅರ್ಥ

5) ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಮುಖ ಆಲಂಕಾರಿಕ _____

- 1) ಹೇಮಚಂದ್ರ 2) ಭರತ 3) ಮಮ್ಮಟ 4) ವಾಮನ

6) ರಸಗಳ ರಾಜ _____

- 1) ವೀರ 2) ರೌದ್ರ 3) ಕರುಣ 4) ಶೃಂಗಾರ

7) ಅಭಿನವಗುಪ್ತ _____

- 1) ಸಾಧರಣೀಕರಣ 2) ಮಾನಸಿಕ ದೂರ 3) ರೀತಿ 4) ಧ್ವನಿ

8) ನಿಪುಣತೆ _____

- 1) ಪ್ರತಿಭೆ 2) ಅಭ್ಯಾಸ
3) ವ್ಯತ್ಯಕ್ತಿ 4) ಹಿರಿಯರ ಆಶೀರ್ವಾದ

P.T.O.

9) ಧ್ವನ್ಯಾಲೋಕ _____

- 1) ವಾಮನ 2) ದಂಡಿ 3) ವೇಮನ 4) ಆನಂದವರ್ಧನ

10) ಕ್ಷೇಮೇಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ _____

- 1) ಔಚಿತ್ಯ 2) ರಸ 3) ಧ್ವನಿ 4) ಭಾವವಿರೇಚನ

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಆದಿಪುರುಷ ಯಾರು ? ಅವನ ಕೃತಿಯ ಹೆಸರೇನು ?
- 2) ಸಹೃದಯ ಎಂದರೆ ಯಾರು ?
- 3) ಒಂಬತ್ತನೆಯ ರಸ ಯಾವುದು ? ಅದನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಯಾರು ?
- 4) ಶೃಂಗಾರ ರಸದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಕಾರ ? ಅವು ಯಾವುವು ?
- 5) ಭರತನ ರಸಸೂತ್ರ ಬರೆಯಿರಿ.
- 6) ವಿಶ್ವನಾಥನ ಕೃತಿಯ ಹೆಸರೇನು ? ಅವನ ಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ಯಾವುದು ?

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಕರುಣರಸ
- 2) ಪ್ರತಿಭೆ
- 3) ಭರತ.

4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- 2) ಧ್ವನಿ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಔಚಿತ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

SLR-A – 212

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – V)**

भाषाविज्ञान व व्याकरण (पूर्वार्ध)

Day and Date : Friday, 21-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न:

१०

योग्य पर्याय निवडा :

१) 'भाष्' हा धातू कोणत्या भाषेतील आहे ?

(संस्कृत / प्राकृत / अपभ्रंश / महाराष्ट्री)

२) गिबन्स प्राणी किती प्रकारचे आवाज काढतो ?

(८ / ९ / १० / ११)

३) ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाचा जनक कोण आहे ?

(विल्यम लबव / विल्यम जोन्स / सोस्यूर / चॉम्स्की)

४) वैद्य-गुणेवाद कोणत्या मासिकातून प्रसिद्ध झाला ?

(दर्पण / विविधा / विविध ज्ञान विस्तार / ज्ञानप्रकाश)

५) भाषिक परिवर्तनाचा अभ्यास सर्वप्रथम कोणी केला ?

(हॉकेट / डॉर्फ / होन्ले / डेलहाईम्स)

६) 'A course in Modern Linguistics' हा प्राण्यांच्या संप्रेषणावरील ग्रंथ कोणाचा आहे ?

(ब्लूमफिल्ड / हॉकेट / डॉ. अशोक केळकर / डॉ. द. दि. पुंडे)

७) भाषेची रचना कशी असते ?

(बहुस्तरीय / द्विस्तरीय / त्रिस्तरीय / एकांगी)

P.T.O.

- ८) मराठीचा जन्म महाराष्ट्री अपभ्रंश भाषेतून झाला, हा सिद्धांत प्रथम कोणी मांडला ?
(श्री. ना . गर्जेद्र गडकर / गं. ना. जोगळेकर / ना. गो. कालेलकर / वि. भि. कोलते)
- ९) मराठी ही भारतीय आर्य कुलातील कोणती भाषा आहे ?
(भूतकालीन / भविष्यकालीन / वर्तमानकालीन / सर्वकालीन)
- १०) 'मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान' हा ग्रंथ कोणाचा आहे ?
(डॉ. कल्याण काळे/ डॉ. रमेश वरखेडे / डॉ. रमेश धोंगडे/ डॉ. महेन्द्र कदम)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) भाषेची संकल्पना स्पष्ट करा.
- २) भाषिक व भाषेतर संप्रेषणाचे स्वरूप सांगा.
- ३) मराठीच्या उत्पत्तीसंबंधीचा वैद्य-गुणेवाद स्पष्ट करा.
- ४) भाषिक परिवर्तन म्हणजे काय ते लिहा.
- ५) ऐतिहासिक भाषाशास्त्राचे दोन प्रकार सांगा.
- ६) भाषेची कोणतीही तीन लक्षणे लिहा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (फक्त दोन) :

१०

- १) भाषा एक सामाजिक संस्था आहे स्पष्ट करा.
- २) आंतर-बहिर्वर्तुळ सिद्धांत विशद करा.
- ३) ऐतिहासिक भाषाशास्त्राचे स्वरूप लिहा.

४. ध्वनी परिवर्तनाची कारणे व प्रकार स्पष्ट करा.

१०

किंवा

अर्थ परिवर्तन म्हणजे काय ते सांगून अर्थ परिवर्तनाचे प्रकार विशद करा.

५. मराठी भाषेची पूर्वपीठिका स्पष्ट करून मराठी भाषेच्या उत्पत्तीविषयक मत-मतांतरांची चर्चा करा.

१०

SLR-A – 214

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
URDU (Special) (Paper – V)
Tarjuma Aur Zara-e-Iblagh

Day and Date : Friday, 21-03-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the left indicate full marks.**

- 10 .1 صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ جوابی پرچے میں لکھئے :
- (1) _____ نے سب سے پہلے اُردو میں انجیل مقدس کا ترجمہ کیا۔
(میتھو آرنلڈ ہنمن شلٹز کیپ ہیل گڈن برگ)
- (2) علمی ترجمہ عموماً _____ ترجمہ ہوتا ہے۔
(آزاد با محاورہ لفظی مفہمی)
- (3) ڈاکٹر جان گلکریسٹ کی فرمائش پر میر امن دہلوی نے 'نو طرز مرصع' کا
_____ کے عنوان سے ترجمہ کیا۔
(باغ و بہار گل صنوبر شکوفہ شکنتلا)
- (4) لغت 'مرآة الاصلاح' _____ کے دور حکومت میں مرتب کی گئی۔
(مرہٹھوں مغلوں انگریزوں جاٹوں)

- (5) اُردو میں علمی کتابوں کا ترجمہ کرنے کے سلسلے میں _____ کالج کو اہمیت حاصل ہے۔
(دلی دیانند سینٹ جارج فورٹ ولیم)
- (6) انٹرن براڈ کاسٹنگ سروس کو _____ میں تبدیل کیا گیا۔
(بی بی سی ریڈیو جرمنی آل انڈیا ریڈیو ریڈیو سیلون)
- (7) _____ نے نوجوانوں کو روزگار کے موقع فراہم کرنے کے لئے 'یوواوانی' کے نام سے ایک نشریاتی پروگرام کی داغ بیل ڈالی۔
(لال بہادر شاستری راجندر پرساد پنڈت نہرو اندرا گاندھی)
- (8) _____ کے پروگرامس میں اُن کی تفریح طبع کے موضوعات کے ساتھ ساتھ اُن کے امراض، حقوق اور نصابی ضروریات کو بھی موضوع بنایا جاتا ہے۔
(خواتین بچوں ضعیفوں نوجوانوں)
- (9) _____ ڈرامہ صوتی اور لفظی تصویروں کے ذریعہ سامعین تک پہنچتا ہے۔
(اسٹیج ایک بابی ریڈیو کتابی)
- (10) _____ نے اپنی مذہبی تعلیمات کو عام کرنے کے لئے اشتہاروں کا سہارا لیا تھا۔
(گوتم بڈھ مہاویر گرو گوبند سنگھ کال داس)

- (1) 'مہا بھارت' کا اجمال تعارف پیش کیجئے۔
- (2) انگریزوں کے دورِ حکومت میں عدالت میں اُردو کا استعمال کہاں ہوتا تھا؟

- (3) علمی ترجمہ کرنے والے مترجم میں کن اوصاف کا ہونا ضروری ہے؟
- (4) ریڈیو سے نشر ہونے والی مختلف تقریروں کے موضوعات بیان کیجئے۔
- (5) تشہر کے فن کی ابتدا کا اجمالی جائزہ لیجئے۔
- (6) ابتدا میں کلاسیکی موسیقی کو فروغ دینے میں مختلف ریاستوں نے کیا اہم کردار انجام دیا؟

10 3. مختصر جواب لکھئے (کوئی دو/2) :

- (1) ترجمہ کی اہمیت بیان کیجئے۔
- (2) ریڈیو فیچر کے متعلق مختصر معلومات دیجئے۔
- (3) ریڈیو پر خواتین کے لئے نشر کئے جانے والے پروگرامس میں کن امور کا خیال رکھا جاتا ہے؟

10 4. کسی ایک سوال کا جواب لکھئے :

- (1) مذہبی تراجم کے آغاز و ارتقاء کی تاریخ قلمبند کیجئے۔
- (2) ریڈیو نشریات کی اقسام، کہانی سنانا، اور نوجوانوں کے پروگرام پر روشنی ڈالئے۔

10 5. اُردو میں دفتری اور قانونی تراجم کی ابتدا، اور ارتقاء کا مفصل جائزہ لیجئے۔

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Special) (Paper – V)
Political Ideas and Institutions in Ancient India

Day and Date : Friday, 21-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate words : 10
- 1) Manusmriti is useful source to know about the _____ Ancient India.
A) Techniques of war B) Village Administration
C) Judicial Administration D) Central Administration
 - 2) The numbers of Puranas are _____ in Ancient India.
A) 18 B) 15 C) 16 D) 20
 - 3) _____ is the main God in Bhagwat Puranas.
A) Ram B) Vishnu C) Indra D) Vittal
 - 4) _____ part of Mahabharata is useful to have in formation about Ancient Indian Political thought.
A) Yuddhparva B) Shantiparva
C) Dutparva D) Meghparva
 - 5) The republic declined because _____
A) Foreign invasion B) Decline in trade
C) Conflict among them selves D) Economic weakness
 - 6) Amatya is considered at a _____ stage in Saptang Theory.
A) First B) Five C) Third D) Second
 - 7) Kautilya was supposed to be an adviser of _____
A) Ashoka B) Chandragupta II
C) Chandragupta Mourya D) Samudragupta

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

१. रिकाम्या जागी योग्य शब्द भरा :

१०

१) प्राचीन भारतीय इतिहास _____ या विभागासाठी मनुस्मृती महत्त्वाची आहे.

अ) युद्धतंत्र ब) ग्राम प्रशासन क) न्याय प्रशासन ड) केंद्रीय प्रशासन

२) प्राचीन भारतातील पुराणांची संख्या _____ आहे.

अ) १८ ब) १५ क) १६ ड) २०

३) भागवत पुराणातील प्रमुख देवता _____ हा होय.

अ) राम ब) विष्णू क) इंद्र ड) विठ्ठल

४) महाभारताच्या _____ विभागातून प्राचीन भारतीय राजकीय विचाराची माहिती मिळते.

अ) युद्धपर्व ब) शांतीपर्व क) द्रुपदपर्व ड) मेघपर्व

५) _____ मुळे गणराज्ये विनाश पावली.

अ) परकीय आक्रमण ब) व्यापाऱ्यांचा विनाश

क) परस्परातील संघर्ष ड) आर्थिक दैनावस्ता

६) सप्तांग सिद्धांतामध्ये अमात्यास _____ स्थान दिले आहे.

अ) १ ले ब) ५ वे क) तिसरे ड) दुसरे

७) कौटिल्य हा _____ चा सल्लागार होता.

अ) अशोक ब) चंद्रगुप्त दुसरा क) चंद्रगुप्त मौर्य ड) समुद्रगुप्त

८) सामाजिक उत्क्रांतीच्या सिद्धांतानुसार राज्य _____ मधून उत्क्रांत झाले.

अ) ग्राम ब) संघ क) कुटुंब ड) समाज

९) _____ या तत्त्वावर कौटिल्याचा 'मंडल सिद्धांत' आधारलेला आहे.

अ) सत्ता समतोल ब) अंतरराज्य संबंध

क) आर्थिक स्थैर्य ड) नियंत्रणाचे सामर्थ्य

१०) प्राचीन काळात कर वसूली करणाऱ्या अधिकाऱ्यास _____ असे म्हणत.

अ) सन्निधाता ब) भागदूत क) राजदूत ड) ग्रामिणी

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात माहिती लिहा : ८
- १) स्मृतीग्रंथाची माहिती सांगा.
 - २) मत्स्यन्याय म्हणजे काय ?
 - ३) राजपदाचा दैवी सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - ४) मंत्रिपरिषदेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - ५) महाभारतात सांगितलेली राजांची कर्तव्य सांगा.
 - ६) कौटिल्याचा 'मंडल सिद्धांत' स्पष्ट करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : १२
- १) कौटिल्याचे अर्थशास्त्र
 - २) राजपदाचा सामाजिक कराराचा सिद्धांत
 - ३) राजाचे कार्य
 - ४) पुरोहिताचे कार्य
 - ५) राज्याचे प्रकार
 - ६) शुक्रप्रणित मंत्रिमंडळ.
४. प्राचीन भारतीय राजकीय विचार व संस्था यांच्या अभ्यासाची साधने म्हणून महाभारत व पुराणे यांचे महत्त्व स्पष्ट करा. १०

किंवा

प्राचीन भारतातील राजाच्या अधिकारावरील मर्यादा स्पष्ट करा.

५. प्राचीन भारतातील मंत्रिमंडळाच्या उत्क्रांतीची माहिती द्या. १०

Seat No.	
----------	--

**B.A. – III (Sem. – V) Examination, 2014
ECONOMICS (Special Paper – V)
Macro Economics**

Day and Date : Friday, 21-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from given below : **10**
- 1) Macro Economics always considers _____ price level.
a) Retail b) Individual c) General d) None of these
 - 2) _____ is the basic measure of economic growth.
a) National income b) Population c) Price d) None of these
 - 3) “Of the country’s net production the part that is actually used for consumption is called national income”. This was stated by _____
a) Prof. Fisher b) Prof. Keynes
c) Dr. Marshall d) None of these
 - 4) The ratio of the change in consumption to the change in income is called _____
a) Marginal efficiency of capital b) Marginal rate of substitution
c) Marginal propensity of consume d) None of these
 - 5) National income is calculated in _____
a) Metal b) Money c) Gold d) None of these
 - 6) According to Prof. Keynes due to the lack of effective demand _____ is created.
a) Unemployment b) Supply c) Production d) None of these
 - 7) The investment which does not occur due to the changes in consumption is called _____ investment.
a) Autonomous b) Induced c) Value d) None of these

8) Marginal efficiency of capital = _____

- a) $\frac{\text{production}}{\text{expenditure}} \times 100$ b) $\frac{\text{expenditure}}{\text{income}} \times 100$
- c) $\frac{\text{prospective yield}}{\text{supply price of capital}} \times 100$ d) none of these

9) Macro economics deals not with individual incomes but with _____

- a) National expenditure b) National income
- c) National wealth d) None of these

10) The book "General Theory of Employment, Interest and Money" is associated with _____

- a) Prof. Say b) Dr. Marshall c) Prof. Keynes d) None of these

2. Answer in short (**any four**) :

8

- 1) What is Induced Investment ?
- 2) What is Effective demand ?
- 3) What is Real Investment ?
- 4) What is Per Capita Income ?
- 5) What is supply price of capital asset ?
- 6) What is Disposable income ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Nature of Macro Economics.
- 2) Prof. Say's Law of Market.
- 3) Limitations of Macro Economics.
- 4) Importance of National Income Data.
- 5) Marginal Efficiency of Capital.
- 6) Income method of computing National Income.

4. Answer **any one** of the following :

10

- 1) Explain the Keynesians theory of employment.
- 2) Explain the concept of consumption function.

5. Explain various concepts of National Income.

10

मराठी रूपांतर

1. योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) समग्रलक्षी अर्थशास्त्र हे _____ किंमत पातळीचा विचार करते.
अ) किरकोळ ब) व्यक्तिगत
क) सर्वसाधारण ड) यापैकी नाही
- 2) _____ वाढ हा आर्थिक विकासाचा मापनदंड आहे.
अ) राष्ट्रीय उत्पन्नातील ब) लोकसंख्येतील
क) किंमतीतील ड) यापैकी नाही
- 3) “देशाच्या निव्वळ उत्पादनापैकी जो भाग प्रत्यक्षरित्या उपभोगासाठी वापरला जातो असा भाग म्हणजे राष्ट्रीय उत्पन्न होय” हे विधान _____ यांचा आहे.
अ) प्रो. फिशर ब) प्रो. केन्स
क) डा. मार्शल ड) यापैकी नाही
- 4) उपभोग खर्चातील बदलांचे उत्पन्नातील बदलांशी असणाऱ्या गुणोत्तराला _____ असे म्हणतात.
अ) भांडवलाची सीमांत कार्यक्षमता ब) सीमांत पर्यायता दर
क) सीमांत उपभोग प्रवृत्ती ड) यापैकी नाही
- 5) _____ हा राष्ट्रीय उत्पन्नाचा मापनदंड आहे.
अ) धातू ब) पैसा
क) सोन ड) यापैकी नाही
- 6) प्रो. केन्सच्यामते प्रभावी मागणीच्या कमतरते मूळे _____ निर्माण होते.
अ) बेरोजगारी ब) पुरवठा
क) उत्पादन ड) यापैकी नाही
- 7) जी गुंतवणूक उपभोगातील बदलामूळे न होता स्वतंत्रपणे होते तिला _____ गुंतवणूक म्हणतात.
अ) स्वायत्त ब) प्रेरित
क) मूल्य ड) यापैकी नाही
- 8) भांडवलाची सीमांत कार्यक्षमता = _____
अ) $\frac{\text{उत्पादन}}{\text{खर्च}} \times 100$ ब) $\frac{\text{खर्च}}{\text{उत्पन्न}} \times 100$
क) $\frac{\text{अपेक्षित उत्पन्न}}{\text{भांडवलाची पुरवठा किंमत}} \times 100$ ड) यापैकी नाही

9) समग्रलक्षी अर्थशास्त्र हे व्यक्तिगत उत्पन्नाचा विचार करीत नाही तर त्या ऐवजी _____
विचार करते.

अ) राष्ट्रीय खर्चाचा

ब) राष्ट्रीय उत्पन्नाचा

क) राष्ट्रीय संपत्तीचा

ड) यापैकी नाही

10) “रोजगार व्याज आणि पैसा विषयक सर्वसाधारण सिद्धांत” हा ग्रंथ _____ यांच्याशी
निगडीत आहे.

अ) प्रो. से

ब) डॉ. मार्शल

क) प्रो. केन्स

ड) यापैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

- 1) प्रेरित गुंतवणूक म्हणजे काय ?
- 2) प्रभावी मागणी म्हणजे काय ?
- 3) वास्तव गुंतवणूक म्हणजे काय ?
- 4) दरडोई उत्पन्न म्हणजे काय ?
- 5) भांडवलाची पुरवठा किंमत म्हणजे काय ?
- 6) व्ययशक्य उत्पन्न म्हणजे काय ?

3. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

12

- 1) स्थूल अर्थशास्त्राचे स्वरूप.
- 2) प्रो. से चा बाजारपेठेचा नियम.
- 3) समग्रलक्षी अर्थशास्त्राचे मर्यादा.
- 4) राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या आकडेवारीचे महत्त्व.
- 5) भांडवलाची सीमांत कार्यक्षमता.
- 6) राष्ट्रीय उत्पन्न मोजण्याची उत्पन्न पद्धती.

4. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

10

- 1) प्रो. केन्सचा रोजगार सिद्धांत स्पष्ट करा.
- 2) उपभोग फलनाची संकल्पना स्पष्ट करा.

5. राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या विविध संकल्पना स्पष्ट करा.

10

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
GEOGRAPHY
Urban Geography (Special Paper – VIII)

Day and Date : Friday, 21-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Choose correct alternative from the following : **10**
- 1) The word urban comes from the Latin word _____
a) Urbanisation b) City c) Urbs d) None of these
 - 2) _____ includes the site, evolution, pattern and classification of town.
a) Urban Geography b) Rural Geography
c) Economic Geography d) Human Geography
 - 3) Ambala is the _____ type of city.
a) Educational b) Military c) Mining d) Administrative
 - 4) The urban center Amrutsar has _____ type of situation.
a) Linear b) Central c) Peripheral d) Frontier
 - 5) _____ theory introduced by Homer Hoyt in 1939.
a) The sector b) The multiple nuclei
c) The concentric zone d) None of these
 - 6) Central Business District is considered as Heart of city.
a) Economical b) Social c) Cultural d) None of these
 - 7) _____ are the Cancer of urban centre.
a) Pollution b) Slums c) Gambling d) None of these

8) Supply of milk and vegetable to urban center is one of the functions of _____

- a) Rural-urban fringe b) Residential area
c) C.B.D. d) None of these

9) In _____ country religious city known as Sunday town.

- a) African b) European
c) Asian d) None of these

10) Haward introduced the concept of _____ city.

- a) Industry b) Market c) Garden d) Mining

2. Write short answers of the following **(any four)** : **8**

- 1) State the Historical factors of urbanization.
- 2) Give the functional types of town.
- 3) Define Urban Geography.
- 4) State the demerits of sector theory.
- 5) Give the characteristics of C.B.D.
- 6) What is the slum ?

3. Write short notes on **(any four)** : **12**

- 1) Orderly nature of urban Geography.
- 2) Importance of urban planning.
- 3) Significance of site.
- 4) Trends of urbanization in the world after world war second.
- 5) Conurbation.
- 6) Rural urban fringe.

4. Write a geographical account on the urban problem. **10**

OR

Describe the residential and manufacturing areas in the city.

5. Mention various theories of urban morphology and critically examine the Multi-Nucleic theory. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) आवश्यक तेथे सुबक नकाशे व आकृत्या काढा.

३) नकाशा स्टेन्सिलसचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

४) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी अचूक पर्याय निवडा व गाळलेल्या जागा भरा :

१०

१) अर्बन हा शब्द लॅटीन भाषेतील _____ या शब्दावरून आलेला आहे.

अ) नागरीकरण ब) शहर क) अर्बस ड) यापैकी काही नाही

२) _____ शहराचे स्थान, विकास, प्रारूप आणि वर्गीकरण याचा अभ्यास केला जातो.

अ) नागरी भूगोल ब) ग्रामीण भूगोल क) आर्थिक भूगोल ड) मानवी भूगोल

३) अंबाला हे _____ प्रकारचे शहर आहे.

अ) शैक्षणिक ब) सैनिकी क) खाणकाम ड) प्रशासकीय

४) अमृतसर या नागरी केंद्राची _____ प्रकारची स्थिती आहे.

अ) रेखाकृती ब) मध्यवर्ती क) परिधीय ड) सिमावर्ती

५) _____ संकल्पना होमर हायट यांनी १९३९ ला मांडली.

अ) भिजाखंड ब) बहुकेंद्रीय क) सकेंद्रीय ड) यापैकी काही नाही

६) केंद्रीय व्यापारी क्षेत्र नगराचे _____ हृदय म्हणून ओळखले जाते.

अ) आर्थिक ब) सामाजिक क) सांस्कृतिक ड) यापैकी एकही नाही

७) _____ म्हणजे नागरी विभागाला लागलेला कॅन्सर आहे.

अ) प्रदूषण ब) झोपडपट्टी क) झुगार ड) यापैकी एकही नाही

८) नागरी केंद्रास दूध व भाजीपाल्याचा पुरवठा करणे हे एक _____ चे कार्य आहे.

अ) ग्रामीण-नागरी परिसीमा क्षेत्र ब) निवसी क्षेत्र
क) सी.बी.डी. ड) यापैकी काही नाही

९) धार्मिक शहराना _____ देशामधे संडे टाऊन असे म्हणतात.

अ) आफ्रीकन ब) युरोपीयन क) आशीयन ड) यापैकी काही नाही

१०) हॉवर्ड यांनी _____ नगराची संकल्पना मांडली.

अ) औद्योगिक ब) बाजार क) गार्डन ड) खाण

२. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) : ८
- १) नागरीकरणाचे ऐतिहासिक घटक सांगा.
 - २) नगराचे कार्यात्मक प्रकार सांगा.
 - ३) नागरी भूगोलाची व्याख्या द्या.
 - ४) भिजाखंड सिद्धांताचे दोष सांगा.
 - ५) केंद्रीय व्यापारी क्षेत्राची वैशिष्ट्ये सांगा.
 - ६) झोपडपट्टी म्हणजे काय ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) नागरी भूगोलाचे क्रमबद्ध स्वरूप.
 - २) नागरी नियोजनाचे महत्त्व.
 - ३) स्थानाचे महत्त्व.
 - ४) दुसऱ्या महायुद्धानंतरचा जागतीक नागरीकरणाचा कल.
 - ५) नागरी प्रदेश.
 - ६) ग्रामीण-नागरी परिसीमा क्षेत्र.
४. नागरी समस्यावर भौगोलीक निबंध लिहा. १०
- किंवा**
- शहरातील औद्योगिक व निवास क्षेत्राचा वृतांत द्या.
५. नगर संरचनेचे विविध सिद्धांत सांगून बहुकेंद्रीय सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – V)
History of Mughal India (1526 – 1707)

Day and Date : Friday, 21-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative :

10

- 1) "Muntakhabullawab" was written by _____
 - a) Mirza Dalghat
 - b) Khwad Mir
 - c) Muhmmad Kandhari
 - d) Khapikhan
- 2) The battle of Khanwa to happened in _____
 - a) 17 May 1540
 - b) 16 March 1527
 - c) 5 Nov. 1556
 - d) 6 May 1529
- 3) Who wrote the book of "Akbarshahi Sundar Darpan" ?
 - a) Surjan Sinha
 - b) Ranchode Bhatta
 - c) Shantichanda
 - d) Padmasundar
- 4) _____ Painter was in Babars period.
 - a) Shah Muzappar
 - b) Abdul Samad
 - c) Dasawant
 - d) Farukh
- 5) Humayun defeated by _____ in battle of Bilgram.
 - a) Ibrahim Lodi
 - b) Ranasang
 - c) Ranapratap
 - d) Shershah
- 6) _____ Copper coins mint by Shershah.
 - a) Rupee
 - b) Dam
 - c) Sharukhi
 - d) Dhiraham
- 7) _____ wrote the book 'The Agrarian System of Mughal India'.
 - a) V. A. Smith
 - b) R. C. Mujumdar
 - c) Irfan Habib
 - d) S. R. Sharma

8) Second battle of Panipat happened in _____
a) 1526 b) 1529 c) 1556 d) 1540

9) Which post to hold by Hemu ?
a) Samrat b) Vikramaditya
c) Vajir d) Mirbakshi

10) 'Din-E-Elahi' was founded by _____
a) Shershah b) Humayun c) Akbar d) Babar

2. Write short answer on **any four** of the following : **8**

- 1) Write short answer on Babarnama ?
- 2) Write short information about the Father Anthoni Monserat a Foreign Traveller ?
- 3) State the effects the battle of Panipat first.
- 4) Discuss any four problems of Humayun ?
- 5) Explain the village Administration of Shershah.
- 6) State the short information about the Manasabdari system.

3. Write short note on **any four** of the following : **12**

- 1) Abul Fazal
- 2) Battle of Khanwa
- 3) Military Administration of Shershah
- 4) Humayun
- 5) Second Battle of Panipat
- 6) The Idea of Sulahkul.

4. Discuss the Archaeological sources of Mughal period. **10**

OR

Explain the Central Administration of Shershah.

5. Evaluate the religious policy of Akbar. **10**

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'मुन्तखबुल्लवाब' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) मिर्झा दलघट
ब) ख्वाद मिर
क) मुहम्मद कंदहारी
ड) खाफीखान
- २) खानवाचे युद्ध _____ मध्ये घडून आले.
अ) १७ मे १५४०
ब) १६ मार्च १५२७
क) ५ नोव्हेंबर १५५६
ड) ६ मे १५२९
- ३) 'अकबरशाही सुंदर दर्पण' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) सुरजनसिंह
ब) रणछोड भट्ट
क) शांतीचंदा
ड) पद्मसुंदर
- ४) _____ हा चित्रकार बाबराच्या काळात होऊन गेला.
अ) शहा मुझफ्फर
ब) अब्दुल समद
क) दसवंत
ड) फारुख
- ५) बिलग्रामच्या लढाईत हुमायून _____ कडून पराभूत झाला.
अ) ईब्राहिम लोदी
ब) राणासंघ
क) राणाप्रताप
ड) शेरशहा
- ६) शेरशहाने _____ हे तांब्याचे नाणे पाडले.
अ) रुपया
ब) दाम
क) शारूखी
ड) धिच्हम
- ७) 'दि अँग्रेरियन सिस्टम ऑफ मुघल इंडिया' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) व्ही. ए. स्मिथ
ब) आर. सी. मुजूमदार
क) इरफान हबीब
ड) एस. आर. शर्मा
- ८) पानिपतचे दुसरे युद्ध _____ मध्ये घडून आले.
अ) १५२६
ब) १५२९
क) १५५६
ड) १५४०

९) हेमूने स्वतः कोणती पदवी धारण केली होती ?

अ) सम्राट ब) विक्रमादित्य क) वजीर ड) मिरबक्शी

१०) _____ याने 'दिन-इ-इलाही' धर्म स्थापन केला.

अ) शेरशहा ब) हुमायून क) अकबर ड) बाबर

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

- १) बाबरनामाबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.
- २) परकीय प्रवाशी फादर अन्थोनी मोन्सेरातबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.
- ३) पहिल्या पानिपत युद्धाचे परिणाम सांगा.
- ४) हुमायूनपुढील कोणत्याही चार समस्यांवर चर्चा करा.
- ५) शेरशहाचे ग्रामप्रशासन स्पष्ट करा.
- ६) मनसबदारी पद्धतीविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा :

१२

- १) अबुल फझल
- २) खानवाचे युद्ध
- ३) शेरशहाचे लष्करी प्रशासन
- ४) हुमायून
- ५) पानिपतचे दुसरे युद्ध
- ६) सुलहकुल संकल्पना.

४. मुघल काळातील पुरातत्त्वीय साधनांवर चर्चा करा.

१०

किंवा

शेरशहाचे केंद्रिय प्रशासन स्पष्ट करा.

५. अकबराच्या धार्मिक धोरणाचे परिक्षण करा.

१०

SLR-A – 219

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
MUSIC (Paper – V) (Special)
Hindustani Classical Music

Day and Date : Friday, 21-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. योग्य पर्याय निवडून लिहा :

१०

- १) पोवाडा हा लोकसंगीतातील गीतप्रकार _____ रसयुक्त आहे.
a) शृंगार b) वीर c) हास्य d) अद्भूत
- २) चंद्रकौस राग _____ वेळी सादर करतात.
a) सकाळ b) दुपार
c) रात्री d) संध्याकाळी
- ३) संतांच्या रचनांना _____ म्हणतात.
a) ख्याल b) तराणा c) अभंग d) होरी
- ४) हिंडोल रागाची जाति _____ आहे.
a) ओडव ओडव b) ओडव षाडव
c) ओडव संपूर्ण d) संपूर्ण संपूर्ण
- ५) समाजातील लोक आपले सण, उत्सव साजरे करण्यासाठी _____ आश्रय घेतात.
a) शास्त्रीय संगीत b) लोकसंगीत
c) गझल d) कर्नाटक संगीत
- ६) उ. बिसमिल्ला खाँ यांनी _____ हे वाद्य लोकप्रिय केले.
a) सुंद्री b) क्लॅरिनेट
c) शहनाई d) बासरी
- ७) चंद्रकौस रागात _____ व _____ हे स्वर कोमल आहेत.
a) रे, ध्रु b) ग, ध्रु c) रे, नि d) ग, नि

P.T.O.

- ८) तराणा हा गीतप्रकार _____ लयीत अधिक खुलतो.
 a) विलंबित b) मध्य c) द्रुत d) अति विलंबित
- ९) पं. सवाई गंधर्व संगीत समारोहाचे आयोजन _____ या शहरात केले जाते.
 a) दिल्ली b) मुंबई c) बंगलोर d) पुणे
- १०) मियामल्हार राग _____ या ऋतुत सादर करतात.
 a) वर्षा b) हेमंत c) ग्रीष्म d) शरद
२. राग मियामल्हारच्या छोट्या ख्यालाचे स्वरलेखन करा. १०
३. a) राग मियामल्हार किंवा हिंडोल शास्त्रीय माहिती लिहा. ५
 b) ताल आडाचौताल ठेकाबोल माहितीसह लिहा. ५
४. लोकसंगीतातील ओवी किंवा भारुड यापैकी एका गीतप्रकाराची माहिती द्या. १०
- किंवा**
- ताल एकताल दुप्पट करा.
५. पं. भीमसेन जोशी यांचे जीवनचरित्र लिहा. १०
-

Seat No.	
----------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – V)
Political Sociology

Day and Date : Friday, 21-3-2014

Max. Marks : 50

Time :3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer : 10

- 1) _____ defined that political sociology means the study of inter-relationship between social structures and political institutions.
A) Lucian Pye B) Karl Marx C) S. M. Lipset D) Max Weber
- 2) _____ developed a system approach in political sociology.
A) David Eston B) Lucian Pye C) C. W. Mills D) Max Weber
- 3) _____ proposed the theory of historical materialism.
A) Owen B) Karl Mark C) Sent Syaman D) Hyuman
- 4) _____ is an output function.
A) Rule making B) Political party
C) Communication D) Socialization
- 5) Which one of the following is not associated with behaviouralism ?
A) Quantification B) Regularity C) Historicism D) Verification
- 6) Graham Walls wrote _____
A) The Process of Government B) The Laws
C) Human Nature in Politics D) The Political System
- 7) _____ classified political culture.
A) David Eston B) Lucian Pye
C) Almond and Verba D) Mao

- 8) Political socialization means _____
- A) Economic education B) Political education
C) Social education D) Religion education

- 9) _____ is the instruments of political socialization.
- A) Family system B) Political system
C) Civil system D) Constitution

- 10) In _____ political culture the citizen are not so much connected with political elements.
- A) Parochial B) Subject C) Participant D) None of the above

2. Write answer in brief (**any four**) : **8**

- 1) What is political system ?
- 2) Give any two characteristics of system approach.
- 3) What does Marxist approach focus ?
- 4) What is a political culture ?
- 5) What is a political socialisation ?
- 6) Give any two characteristics of political socialization.

3. Write short notes on (**any four**) : **12**

- 1) Nature of political sociology.
- 2) System approach.
- 3) Types of political culture.
- 4) Importance of political culture.
- 5) Importance of political socialization.
- 6) Agencies of political socialization.

4. Write answer to **any one** of the following : **10**

Explain the meaning and nature of political sociology.

OR

Explain the meaning and types of political culture.

5. Explain in detail. **10**

Explain the instruments of political socialization.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) राजकीय रचना आणि राजकीय संस्था यांच्यातील परस्पर संबंधाचा अभ्यास म्हणजे, राजकीय समाजशास्त्र होय असे _____ यांनी स्पष्ट केले.
- अ) लुसियन पाय
ब) कार्ल मार्क्स
क) एस्. एम्. लिपसेट
ड) मॅक्स वेबर
- २) राजकीय समाजशास्त्रातील व्यवस्थात्मक दृष्टिकोन _____ यांनी विकसित केला.
- अ) डेव्हिड ईस्टन
ब) लुसियन पाय
क) सी. डब्लू मिल्स
ड) मॅक्स वेबर
- ३) ऐतिहासिक भौतिकवादाचा सिद्धांत _____ यांनी मांडला.
- अ) ओवेन
ब) कार्ल मार्क्स
क) सेंट सायमन
ड) हायमन
- ४) खालीलपैकी _____ प्रदान कार्य आहे.
- अ) नियम निर्मिती
ब) राजकीय पक्षा
क) संसुचन
ड) सामाजिकरण
- ५) खालील पैकी कोणते उत्तर वर्तनवादशी संबंधीत नाही.
- अ) सांख्यीकरण
ब) वारंवारता
क) इतिहासवाद
ड) पडताळा
- ६) ग्रॅहम वाल्स यांनी _____ हा ग्रंथ लिहला.
- अ) दि प्रोसेस ऑफ गव्हर्नमेंट
ब) दि लॉज
क) व्हुमन नेचर इन पॉलिटिक्स
ड) दि पॉलिटिकल सिस्टम
- ७) राजकीय संस्कृतीचे वर्गीकरण _____ यांनी केले.
- अ) डेव्हिड ईस्टन
ब) लुसियन पाय
क) आल्मंड व व्हर्बा
ड) माओ
- ८) राजकीय सामाजिकरण म्हणजे _____
- अ) आर्थिक शिक्षण
ब) राजकीय शिक्षण
क) सामाजिक शिक्षण
ड) धार्मिक शिक्षण

९) _____ राजकीय सामाजिकरणाचे साधन आहे.

अ) कुटुंबसंस्था

ब) राजकीय व्यवस्था

क) नागरी समाज

ड) राज्य घटना

१०) _____ राजकीय संस्कृतीमध्ये नागरिक राजकीय घटकांशी फारसे जोडले गेलेले नसतात.

अ) संकुचित

ब) आज्ञांकित

क) सहभागप्रधान

ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

२. थोडक्यात उत्तर लिहा (कोणत्याही चार) :

०८

१) राजकीय व्यवस्था म्हणजे काय ?

२) व्यवस्थात्मक दृष्टीकोनाची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

३) मार्क्सवादी दृष्टिकोन कशावर भर देतो ?

४) राजकीय संस्कृती म्हणजे काय ?

५) राजकीय सामाजिकरण म्हणजे काय ?

६) राजकीय सामाजिकरणाची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) राजकीय समाजशास्त्राचे स्वरूप.

२) व्यवस्थात्मक दृष्टिकोन.

३) राजकीय संस्कृती प्रकार.

४) राजकीय संस्कृतीचे महत्त्व.

५) राजकीय सामाजिकरणाचे महत्त्व.

६) राजकीय सामाजिकरणाची साधने.

४. खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा :

१०

राजकीय समाजशास्त्राचा अर्थ सांगून स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

राजकीय संस्कृतीचा अर्थ स्पष्ट करून प्रकार स्पष्ट करा.

५. सविस्तर उत्तर लिहा :

१०

राजकीय सामाजिकरणाची साधने स्पष्ट करा.

SLR-A– 221

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – III) (Sem. – V) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Special) (Paper – V)
Social Psychology**

Day and Date : Friday, 21-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks (multiple choice) 10
- 1) The five basic emotion which are reflected by ancient period by
a) Izard b) Jung c) Smith d) Fisk
 - 2) Social Psychology focus on the _____ of individuals.
a) Mark b) Situation c) Behaviour d) Any other
 - 3) _____ research on central and peripheral traits.
a) Flash b) Cash
c) Aschs d) Mash
 - 4) Observation is a word creates from Latin word _____
a) Yeksha b) Ruksha c) Daksha d) Any other
 - 5) The evaluation of various aspects of social world is called as
a) Prejudice b) Conflict c) Attitude d) None of these
 - 6) In experiment research systematically varied the factor willfully is called the
a) Independent variable b) Dependent variable
c) Constant d) No variable
 - 7) Felling facial expression lasting only few seconds by _____ technique.
a) Micro expression b) No expression
c) Large expression d) No technique

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) वस्तुनिष्ठ प्रश्नाची उत्तरे एकाच उत्तर पत्रिकेत लिहा .

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) ————— च्या मते पाच मूलभूत भावना अदिम काळापासून प्रतिबिंबित होत आहे.
अ) इझार्ड ब) युंग क) स्मिथ ड) फिस्क
- २) सामाजिक मानसशास्त्र व्यक्तीच्या ————— वर लक्ष केंद्रीत करते.
अ) मार्क ब) परिस्थिति क) वर्तन ड) इतर
- ३) सीमागत आणि मध्यवर्ती गुण याविषयी ————— यांनी संशोधन केले.
अ) प्लश ब) कॅश क) अॅश ड) मॅश
- ४) निरीक्षण हा शब्द ————— या लॅटिन शब्दापासून तयार झाला आहे.
अ) ईक्ष ब) रूक्ष क) दक्ष ड) इतर
- ५) ————— म्हणजे सामाजिक जगाचे मूल्यांकन होय.
अ) पूर्वग्रह ब) संघर्ष क) अभिवृत्ती ड) यापैकी नाही
- ६) प्रयोगात प्रयोगकर्ता रच:ताच्या इच्छेनुसार बदल घडवून आणतात. त्याला ————— परिवर्तक म्हणतात.
अ) स्वतंत्र परिवर्तक ब) परतंत्र परिवर्तक
क) स्थिर परिवर्तक ड) परिवर्तक नाही
- ७) ————— तंत्राद्वारे काही सेकंदामध्ये चेहऱ्यावरचे हावभाव अचुक रित्या तपासता येतात.
अ) मायक्रो एक्सप्रेसन ब) नो एक्सप्रेसन
क) लार्ज एक्सप्रेसन ड) नो टेकनिक
- ८) ————— याने सर्व प्रथम सामाजिक मानसशास्त्रात प्रायोगिक संशोधन केले.
अ) सिगमंड फ्राईड ब) एफ. एच. ऑलपोर्ट
क) लिंडझे ड) बक

१) ————— नावाच्या सामाजिक मानसशास्त्रज्ञाने विचार दडपते या प्रक्रियेचा बारकाईने अभ्यास केला.

अ) वेल ब) गिब क) डॅनिअल वॅगनर ड) स्मिथ

१०) अभिवृत्तीत ————— अंगे असतात.

अ) एक ब) दोन क) तीन ड) चार

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) सामाजिक विचाराचे दोन मूलभूत प्रकार लिहा.
- २) अभिवृत्तीमध्ये कोणकोणत्या प्रबलकाचा वापर केला जातो ?
- ३) सामाजिक बोधन म्हणजे काय ?
- ४) सामाजिक संवेदन म्हणजे काय ?
- ५) इझार्डच्या मतानुसार कोणत्या पाच मूलभूत भावना चेहऱ्यावर प्रतिबिंबित होतात ?
- ६) सामाजिक बोधनावर परिणाम करणारे आकृतीबंधाचे प्रकार कोणते ?

३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) सामाजिक अध्ययन आणि अभिवृत्ती निर्मिती.
- २) मत परिवर्तनास विरोध.
- ३) अभिवृत्ती वर्तन संबंध आणि वर्तनावरील प्रभाव.
- ४) सामाजिक मानसशास्त्राचे स्वरूप.
- ५) मत परिवर्तनाचा बोधात्मक दृष्टीकोन.
- ६) अनुकूलनास (अभिवृत्ती बरकास) विरोध.

४. अ) आरोपनाचे सिद्धांत स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) सामाजिक मानसशास्त्राच्या अभ्यास पद्धती थोडक्यात स्पष्ट करा.

१०

५. नवगामी विचार म्हणजे काय ते सांगून त्याची चर्चा करा.

१०

SLR-A – 227

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
ENGLISH (Special Paper – VI)
Indian Writings in English

Day and Date : Saturday, 22-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternatives and rewrite the following sentences. **10**
- 1) Which play of Shakespeare is mentioned in 'The Dread Departure' ?
a) Macbeth b) Hamlet c) King Lear d) Othello
- 2) Rama's husband is
a) Nana b) Bandu c) Bhaurao d) Vithoba
- 3) 'The Dread Departure' was originally written in
a) Kannada b) Hindi c) English d) Marathi
- 4) Nana was a player of
a) Chess b) Badminton c) Kho-kho d) Prisoner's Base
- 5) Who wrote 'Ramayana' ?
a) Vyas b) Valmiki c) Narad d) Rama
- 6) Velan belonged to
a) Mangala b) Madhurai c) Rasipuram d) Kanchipuram
- 7) Rosie was married to
a) Raju b) Mani c) Gaffur d) Marco

P.T.O.

2) “In sorrow after sorrow it is his steps that press upon my heart and
it is the golden touch of his feet that makes my joy to shine”.

3) “At last I find a meaning
of soul’s birth
Into this universe terrible
and sweet
I who have felt the hungry
heart of earth
Aspiring beyond heaven
to Krishna’s feet”.

4. Answer **any one** of the following questions : **10**
- 1) What is the significance of the title ‘The Dread Departure’.
 - 2) Draw the character sketch of Bhaurao.
5. Comment on ‘The Guide’ as an Indian novel. **10**
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) (Old) Examination, 2014
Opt. POLITICAL SCIENCE (Paper – I)
Indian Government and Politics

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the rights indicate full marks.**

1. Choose the correct answer : 10
- 1) Who was the President of Constitutional Committee ?
A) Dr. Rajendra Prasad B) Dr. Babasaheb Ambedkar
C) B.N. Rao D) K.M. Munsri
 - 2) Who was the Chairman of drafting committee ?
A) C. Rajgopalachary B) Dr. Rajendra Prasad
C) Dr. Babasaheb Ambedkar D) Pandit Nehru
 - 3) What is the Tenure of Lok-Sabha ?
A) 6 years B) 5 years C) 2 years D) 4 years
 - 4) Indian Constitution has borrowed Ideas of preamble from which nation Constitution ?
A) Japan B) Russia C) Canada D) America
 - 5) In which year Constitutional Assembly formed ?
A) 1948 B) 1947 C) 1946 D) 1950
 - 6) In which Article right to against exploitation mentioned in Constitution ?
A) 14 to 18 B) 19 to 22 C) 23 to 24 D) 25 to 28
 - 7) In which Article cultural and educational right mentioned in Constitution ?
A) 14 to 18 B) 29 to 30 C) 23 to 24 D) 32 to 35

8) How many members are in Rajya Sabha ?

- A) 230 B) 240 C) 250 D) 280

9) Who is the Speaker of Lok Sabha ?

- A) Mira Kumar B) Hamid Ansari C) Ambika Soni D) None of these

10) The minimum age required to become a member of Rajya Sabha

- A) 18 years B) 21 years C) 25 years D) 30 years

2. Write short answer on (**any four**) :

8

1) What is the Fraternity ?

2) What is the meaning of socialist ?

3) State the qualification of member of Rajya Sabha.

4) What is single citizenship ?

5) Speaker of Lok Sabha.

6) Right to equality.

3. Write short note on (**any four**) :

12

1) Right to freedom

2) Economic Directive Principles of State Policy.

3) Right against exploitation.

4) Political Directive Principles of State policy.

5) Speaker of Rajya Sabha.

6) Economic function of Lok Sabha.

4. Write answer to **any one** of the following :

10

A) Write the power and functions of Rajya Sabha.

OR

B) Explain the fundamental-duties.

5. Write answer in detail :

10

Write the salient features of Indian-Constitution.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) घटना समितीचे अध्यक्ष कोण होते ?

अ) डॉ. राजेंद्र प्रसाद

ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

क) बी.एन. राव

ड) के.एम. मुनशी

२) मसुदा समितीचे अध्यक्ष कोण होते ?

अ) सी. राजगोपालाचारी

ब) डॉ. राजेंद्र प्रसाद

क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

ड) पंडित नेहरू

३) लोकसभेचा कार्यकाल किती वर्षांचा आहे ?

अ) ६ वर्ष

ब) ५ वर्ष

क) २ वर्ष

ड) ४ वर्ष

४) भारतीय राज्यघटनेने उद्देश पत्रिकेची संकल्पना कोणत्या देशाच्या राज्यघटनेकडून घेतलेली आहे ?

अ) जपान

ब) रशिया

क) कॅनडा

ड) अमेरिका

५) घटना समितीची स्थापणा कोणत्या वर्षी झाली ?

अ) १९४८

ब) १९४७

क) १९४६

ड) १९५०

६) शोषण विरुद्धचा हक्क राज्यघटनेत कोणत्या कलमाने सांगितलेला आहे ?

अ) १४ ते १८

ब) १९ ते २२

क) २३ ते २४

ड) २५ ते २८

७) सांस्कृतिक व शैक्षणिक हक्क राज्यघटनेत कोणत्या कलमाने सांगितलेला आहे ?

अ) १४ ते १८

ब) २९ ते ३०

क) २३ ते २४

ड) ३२ ते ३५

८) राज्यसभेची सदस्य संख्या किती आहे ?

अ) २३०

ब) २४०

क) २५०

ड) २८०

९) लोकसभेचे सभापती कोण आहेत ?

अ) मीराकुमार

ब) हमीद अन्सारी

क) अंबिका सोनी

ड) यापैकी नाही

१०) राज्यसभा सदस्य होण्यासाठी कमित कमि किती वय असावे ?

अ) १८ वर्ष

ब) २१ वर्ष

क) २५ वर्ष

ड) ३० वर्ष

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) बंधुता म्हणजे काय ?
- २) समाजवाद अर्थ स्पष्ट करा.
- ३) राज्यसभा सदस्यांची पात्रता सांगा.
- ४) एकेरी नागरीकत्व म्हणजे काय ?
- ५) लोकसभेचा सभापती.
- ६) समतेचा अधिकार.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) स्वातंत्र्याचा अधिकार.
- २) राज्यधोरणाची आर्थिक मार्गदर्शक तत्वे.
- ३) शोषण विरुद्धचा अधिकार.
- ४) राज्याधोरणाची राजकीय मार्गदर्शक तत्वे.
- ५) राज्यसभेचा सभापती.
- ६) लोकसभेचे आर्थिक कार्य.

४. खालीलपैकी एक प्रश्न लिहा :

१०

अ) राज्यसभेचे अधिकार व कार्य लिहा.

किंवा

ब) मूलभूत कर्तव्य स्पष्ट करा.

५. सविस्तर उत्तर लिहा :

१०

भारतीय राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये लिहा.

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
URDU (Special) (Paper – VI)
Urdu Mein Adabi Tanqeed

Day and Date : Saturday, 22-03-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the left indicate full marks.

10 صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ جوابی پرچے میں لکھئے :

(1) _____ تنقید ماضی کی روایات کا احترام تو کرتی ہے لیکن ماضی پرستی کی ترغیب نہیں دیتی۔

(تقابل) سائنٹفک تاثراتی (عملی)

(2) _____ نقاد ادب کو طبقاتی کشمکش دولت کی مساوی تقسیم اور اس سلسلے میں ایک انقلاب لانے کے لئے استعمال کرنا چاہتے ہیں۔

(ترقی پسند) نفسیاتی رومانی (کلاسیکی)

(3) _____ ملک روس میں لینن کے ہاتھوں بادشاہ کی حکومت کا خاتمہ ہوا۔

(زار) فرعون جشمید جارج پنجم

(4) دو شاعروں یا ادیبوں یا ان کے ادبی کارناموں کا مقابلہ و موازنہ _____ تنقید کہلاتا ہے۔

(عملی) تقابلی کلاسیکی رومانی

(5) _____ ادیب و شاعر کا موضوع اس کی اپنی ذاتی نجی یعنی انفرادی زندگی نہیں بلکہ عوام کی

زندگی یا اجتماعی زندگی ہے۔

(اشتراکی) جمالیاتی رومانی تقابلی

- (6) _____ کو اردو شعراء سے یہ شکایت ہے کہ وہ اپنے کلام میں ایران کے دریا دجلہ اور فرات کا ذکر تو کرتے ہیں لیکن گنگا جمن وغیرہ ہندوستانی دریاؤں کے نام انھیں یاد نہیں۔
(شہلی کلیم الدین احمد محمد حسین آزاد آل احمد سرور)
- (7) _____ کا غیر جانبدار بے تعصب اور مصنف مزاج ہونا بے حد ضروری ہے۔
(شاعر نقاد ڈراما نگار خاکہ نگار)
- (8) سیرت نگاری اور ماحول کی تصویر کشی کی خصوصیت اردو تذکروں میں سب سے زیادہ تذکرہ _____ میں پائی جاتی ہے۔
(ہندی گلشن بے خار گلشن بے خزاں نکات الشعراء)
- (9) محمد حسین آزاد ، شہلی ، مہدی افادی ، نیاز فتح پوری ، عبد الرحمن ، بجنوری وغیرہ _____ نقاد ہیں۔
(عملی نفسیاتی جمالیاتی ترقی پسند)
- (10) _____ تنقید میں حد درجہ داخلیت پائی جاتی ہے اور وہ ادب میں اخلاق کی مداخلت کو ناپسند کرتی ہے۔
(تاثراتی تقابلی مارکسی نفسیاتی)

2. مختصر جواب لکھئے (کوئی پانچ/05) :

10

- (1) کلیم الدین احمد نے محمد حسین آزاد سے متعلق کیا تنقیدی رائے دی ہے ؟
- (2) نفسیاتی نقاد ریاض احمد کا اجمالی تعارف پیش کیجئے۔
- (3) تقابلی نقاد کی نظر میں اہمیت رکھنے والے امور کی نشاندہی کیجئے۔
- (4) شعر سے متعلق ولی دکنی کے تنقیدی خیالات بیان کیجئے۔
- (5) شیفتہ نے اپنے تذکرے میں میر تقی میر کے متعلق کیا رائے دی ہے ؟
- (6) فلاہیر اور ٹینی سن نے نقاد اور تنقید پر کس قسم کے اعتراضات کئے ہیں ؟

10 3. مختصر جواب لکھئے (کوئی دو/02) :

- (1) ترقی پسند نقاد ادب سے کس بات کا مطالبہ کرتے ہیں؟
- (2) تاثراتی تنقید کے متعلق مغربی نقادوں کے خیالات بیان کیجئے۔
- (3) تخیل اور محاکات سے متعلق شبلی کیا کہتے ہیں؟

10 4. کسی ایک سوال کا جواب لکھئے :

- (1) ادبی تنقید کی تعریف اور اس کے اغراض و مقاصد بیان کیجئے۔
- (2) جمالیاتی تنقید پر اظہار خیال کیجئے۔

10 5. مولانا الطاف حسین حالی کے تنقیدی افکار پر روشنی ڈالئے۔

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Sem. – V) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – VI)
Growth and Decline of the Maratha Power (1707-1818 A.D.)

Day and Date : Saturday, 22-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) Shahu celebrated his coronation in 1708 A.D. at
a) Ahmednagar b) Satara c) Pune d) Kolhapur
 - 2) Dhanaji Jadhav was died in
a) 1706 b) 1707 c) 1708 d) 1709
 - 3) What was the period of rule of Shahu ?
a) 1700 – 1740 A.D. b) 1705 – 1745 A.D.
c) 1707 – 1750 A.D. d) 1708 – 1749 A.D.
 - 4) The treaty of Mungi-Shevgaon was signed between
a) Bajirao I and Nizam b) Shahu and Sambhaji
c) Balaji Bajirao and Bhosale d) Maratha and British
 - 5) Dabhade defeated by Peshwa Bajirao I in the battle of
a) Bhopal b) Amzera c) Dabhai d) Palkhed
 - 6) Balaji Bajirao was appointed as Peshwa in
a) 1726 b) 1737 c) 1740 d) 1752
 - 7) _____ was the main center of Raghuji Bhosale.
a) Nashik b) Akkalkot c) Junnar d) Nagpur

- 8) How many times Ahmadshaha Abdali inroad India ?
a) Five b) Six c) Seven d) Eight
- 9) _____ was the chief of Maratha artillery in the third battle of Panipat.
a) Malharrao Holkar b) Govindpant Bundele
c) Samsherbahaddar d) Ibrahimkhan Gardi
- 10) Ahmadsha Abdali was belong to _____ country.
a) China b) Turkasthan c) Rusia d) Afganistan

2. Write short answer of the following questions (**any four**) : **8**
- 1) What was Mughal's secret purpose behind releasing Shahu ?
 - 2) Which Sandas Balaji Vishwanth brought Delhi ?
 - 3) Give a brief information of Bajirao I's Delhi expedition.
 - 4) Which area got Marathas on Bhalki's treaty ?
 - 5) Give a short information Kumbheri battle.
 - 6) State any two causes of Marathas failure in the third battle of Panipat.
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Damaji Thorat
 - 2) Chimaji Appa's Vasai expedition (1739 A.D.)
 - 3) Estimate of Bajirao I
 - 4) Raghuji Bhosale.
 - 5) Balaji Bajirao's Karnataka expeditions
 - 6) Dattaji Shinde.
4. Evaluate the work of Peshwa Balaji Vishwanath. **10**
- OR
- Discuss the Peshwa Bajirao I's relation with Nizam.
5. Explain the effects of the third battle of Panipat, 1761 A.D. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) _____ येथे शाहूंनी आपला राज्याभिषेक करून घेतला.
अ) अहमदनगर ब) सातारा क) पुणे ड) कोल्हापूर
- २) इ.स. _____ मध्ये सेनापती धनाजी जाधवाचा मृत्यू झाला.
अ) १७०६ ब) १७०७ क) १७०८ ड) १७०९
- ३) छ. शाहूंच्या कारकिर्दीचा कालखंड कोणता ?
अ) इ. स. १७०० - १७४० ब) इ. स. १७०५ - १७४५
क) इ. स. १७०७ - १७५० ड) इ. स. १७०८ - १७४९
- ४) _____ यांच्यात मुंगी - शेवगावचा तह झाला.
अ) पहिला बाजीराव व निजाम ब) शाहू व संभाजी
क) बालाजी बाजीराव व भोसले ड) मराठे व इंग्रज
- ५) पेशवा पहिल्या बाजीरावाने _____ येथील लढाईत सेनापती दाभाडेचा पराभव केला.
अ) भोपाळ ब) अमझेरा क) डभई ड) पालखेड
- ६) _____ मध्ये बाळाजी बाजीराव (नानासाहेब) पेशवेपदावर आला.
अ) इ.स. १७२६ ब) इ.स. १७३७ क) इ.स. १७४० ड) इ.स. १७५२
- ७) _____ हे रघुजी भोसलेचे मुख्य केंद्र होते.
अ) नाशिक ब) अक्कलकोट क) जुन्नर ड) नागपूर
- ८) अहमदशहा अब्दालीने भारतावर किती वेळा स्वाऱ्या केल्या ?
अ) पाच ब) सहा क) सात ड) आठ
- ९) _____ हा पानिपतच्या तिसऱ्या युद्धात मराठ्यांच्या तोफखान्याचा प्रमुख होता.
अ) मल्हारराव होळकर ब) गोविंदपंत बुंदेले
क) समशेरबहादूर ड) इब्राहिमखान गारदी
- १०) अहमदशहा अब्दाली _____ या देशाचा होता.
अ) चीन ब) तुर्कस्थान क) रशिया ड) अफगनीस्तान

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) शाहूची सुटका करण्यामागे मोगलांचा अंतस्थ हेतू काय होता ?
 - २) बाळाजी विश्वनाथने दिल्लीवरून कोणत्या सनदा आनल्या ?
 - ३) पहिल्या बाजीरावाच्या दिल्ली स्वारीची थोडक्यात माहिती द्या.
 - ४) भालकीच्या तहानुसार मराठ्यांना कोणता प्रदेश मिळाला ?
 - ५) कुंभेरीच्या वेढ्याची थोडक्यात माहिती द्या.
 - ६) तिसऱ्या पानिपत युद्धातील मराठ्यांच्या अपयशाची कोणतीही दोन कारणे सांगा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार): १२
- १) दमाजी थोरात
 - २) चिमाजी आप्पाची वसई मोहिम (इ.स. १७३९)
 - ३) पहिल्या बाजीरावाची योग्यता
 - ४) रघुजी भोसले
 - ५) बाळाजी बाजीरावाच्या (नानासाहेब) कर्नाटक मोहिमा
 - ६) दत्ताजी शिंदे.
४. पेशवा बाळाजी विश्वनाथ याच्या कार्याचे मूल्यमापन करा. १०
- किंवा**
- पेशवा पहिला बाजीराव – निजाम संबंधाची चर्चा करा.
५. इ. स. १७६१ च्या तिसऱ्या पानिपत युद्धाचे परिणाम स्पष्ट करा. १०

SLR-A – 239

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Sem. – V) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Special Paper – VI)
Philosophy of Religion and Saints**

Day and Date : Saturday, 22-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10
- 1) Philosophy of religion is a branch of _____
(Philosophy, Ethics, Logic, Physics)
 - 2) _____ is one of the important theory of Buddhism.
(Immortality of soul, Anatmavada, Idealism, None of these)
 - 3) Bible is a religious base of _____ Dharma.
(Hindu, Buddha, Jaina, Christ)
 - 4) Four noble truth is a concept of _____
(Buddhism, Jainism, Hinduism, None of these)
 - 5) Aryans are _____
(Sikkhs, Hindus, Christ, Islam)
 - 6) There are _____ theories of religion.
(3, 4, 5, 6)
 - 7) According to Hinduism, Purusharthas are _____
(3, 4, 5, 6)
 - 8) Jnana is a kind of _____
(Aviveka, Ajnana, Yoga, None of these)

P.T.O.

9) According to Jainism, Tirthankars are _____
(22, 23, 24, 25)

10) Panchashil is _____ concept.
(Buddhist, Sikhism, Christian, Hindus)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

- 1) Define religion.
- 2) Define secularism.
- 3) What is purushartha ?
- 4) Is dharma as a purushartha ? Explain.
- 5) What is karma yoga ?
- 6) Explain the nature of worship.

3. Write short notes (**any 4**) :

12

- 1) Philosophy of religion.
- 2) National religion.
- 3) Principles of Jainism.
- 4) Jnyana yoga.
- 5) Prayer.
- 6) Nature of emotion.

4. Distinguish between philosophy of religion and theology.

10

OR

Explain Bhakti yoga.

5. Explain the principles of Hinduism.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा. १०
- १) धर्माचे तत्त्वज्ञान ही _____ ची शाखा आहे.
(तत्त्वज्ञान, नितीशास्त्र, तर्कशास्त्र, भौतिकशास्त्र)
- २) _____ हा बौद्धदर्शनाचा महत्त्वाचा सिद्धांत आहे.
(आत्म्याचे अमरत्व, अनात्मवाद, चैतन्यवाद, यापैकी नाही)
- ३) बायबल हा _____ धर्माचा धार्मिक आधार आहे.
(हिंदू, बौद्ध, जैन, ख्रिस्त)
- ४) चार आर्यसत्ये ही _____ ची संकल्पना आहे.
(बौद्ध, जैन, हिंदू, यापैकी नाही)
- ५) आर्य हे _____ होते.
(सिख, हिंदू, ख्रिस्त, इस्लाम)
- ६) धर्माचे _____ उपपत्ती आहेत.
(३, ४, ५, ६)
- ७) हिंदू धर्मानुसार पुरुषार्थ _____ आहेत.
(३, ४, ५, ६)
- ८) ज्ञान हा _____ चा एक प्रकार आहे.
(अविवेक, अज्ञान, योग, यापैकी नाही)
- ९) जैन धर्मानुसार, तिर्थंकर _____ आहेत.
(२२, २३, २४, २५)
- १०) पंचशील ही _____ ची संकल्पना आहे.
(बौद्ध, सिख, ख्रिस्त, हिंदू)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) : ८
- १) धर्माची व्याख्या द्या.
 - २) धर्मनिरपेक्षतावादाची व्याख्या द्या.
 - ३) पूरुषार्थ म्हणजे काय ?
 - ४) धर्म हा पुरुषार्थ आहे का ? स्पष्ट करा.
 - ५) कर्म योग म्हणजे काय ?
 - ६) पूजेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) धर्माचे तत्त्वज्ञान
 - २) राष्ट्र धर्म
 - ३) जैन धर्माची तत्त्वे
 - ४) ज्ञान योग
 - ५) प्रार्थना
 - ६) भावनेचे स्वरूप.
४. धर्माचे तत्त्वज्ञान आणि धर्मशास्त्र यातील भेद स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- भक्तीयोग स्पष्ट करा.
५. हिंदू धर्माची तत्त्वे स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Paper – I old)
(Boys)

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Total Marks : 25

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : 5
 - 1) In Vishram position the distance between the feet is _____ inches.
a) 12 b) 9 c) 6 d) 15
 - 2) N.C.C. came into existence in
a) 1940 b) 1948 c) 1950 d) None of these
 - 3) The Headquarter of Maharashtra Directorate is in
a) Pune b) Nagpur c) Mumbai d) None of these
 - 4) In 'Adha Dahine Mur', we turn _____ degrees.
a) 90 b) 70 c) 60 d) 45
 - 5) 'Flag Day' is celebrated on
a) 7th December b) 7th January
c) 7th November d) None of these
2. Attempt **any two** of the following questions : 4
 - 1) Draw the conventional signs for Church and Fort.
 - 2) Write down the full forms of ATC and NIC.
 - 3) Write down the DG's four cardinals of discipline.
3. Write short notes on **any two** of the following : 6
 - 1) First-aid on sun-stroke and drowning.
 - 2) Methods of finding North.
 - 3) Benefits of drill.
4. Describe the characteristics of an ideal camp site. 5

OR

Describe the various methods of judging distance.
5. Write a detail note on the section formations. 5

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५
- १) विश्राम पोजिशनमध्ये दोन्ही पायातील अंतर _____ इंच असते.
 अ) १२ ब) ९ क) ६ ड) १५
- २) एन्.सी.सी. ची स्थापना _____ साली झाली.
 अ) १९४० ब) १९४८ क) १९५० ड) यापैकी एकही नाही
- ३) महाराष्ट्र डायरेक्टरेटचे मुख्यालय _____ येथे आहे.
 अ) पुणे ब) नागपूर क) मुंबई ड) यापैकी एकही नाही
- ४) 'आधा दहिने मूड' मध्ये आपण _____ डिग्री टर्न करतो.
 अ) ९० ब) ७० क) ६० ड) ४५
- ५) _____ या दिवशी 'ध्वजदिन' साजरा केला जातो.
 अ) ७ डिसेंबर ब) ७ जानेवारी क) ७ नोव्हेंबर ड) यापैकी एकही नाही
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४
- १) चर्च आणि किल्ला यांची सांकेतिक चिन्हे काढा.
 २) ATC आणि NIC यांचे फुल फॉर्मस् लिहा.
 ३) डी.जी. चे शिस्तीबद्दलचे चार कार्डिनल पॉइन्टस् लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६
- १) उष्माघात आणि बुडणे यावर प्रथमोपचार
 २) उत्तर दिशा शोधण्याच्या पद्धती
 ३) ड्रीलचे फायदे.
४. आदर्श कॅम्प साईटची वैशिष्टे सविस्तर लिहा. ५
- किंवा**
- अंतर अंदाजव्याच्या विविध पद्धती सविस्तर लिहा.
५. सेक्शन फॉर्मेशनवरती सविस्तर टीपा लिहा. ५

B.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Paper – I)(old)
(Girls)

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014
Time :3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Total Marks : 25

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : **5**
 - 1) In Vishram position the distance between the feet is _____ inches.
a) 12 b) 9 c) 6 d) 15
 - 2) N.C.C. came into existence in
a) 1940 b) 1948 c) 1950 d) None of these
 - 3) The Headquarter of Maharashtra Directorate is in
a) Pune b) Nagpur c) Mumbai d) None of these
 - 4) In 'Adha Dahine Mur', we turn _____ degress.
a) 90 b) 70 c) 60 d) 45
 - 5) 'Flag Day' is celebrated on
a) 7th December b) 7th January
c) 7th November d) None of these
2. Attempt **any two** of the following questions : **4**
 - 1) Draw the conventional signs for Church and Fort.
 - 2) Write down the full forms of ATC and NIC.
 - 3) Write down the DG's four cardinals of discipline.
3. Write short notes on **any two** of the following : **6**
 - 1) First-aid on sun-stroke and drowning.
 - 2) Methods of finding North.
 - 3) Benefits of drill.
4. Describe the characteristics of an ideal camp site. **5**

OR

Explain the importance of balanced diet.
5. Describe the types of fractures. **5**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५
- १) विश्राम पोजिशनमध्ये दोन्ही पायातील अंतर _____ इंच असते.
अ) १२ ब) ९ क) ६ ड) १५
- २) एन्.सी.सी. ची स्थापना _____ साली झाली.
अ) १९४० ब) १९४८ क) १९५० ड) यापैकी एकही नाही
- ३) महाराष्ट्र डायरेक्टरेटचे मुख्यालय _____ येथे आहे.
अ) पुणे ब) नागपूर क) मुंबई ड) यापैकी एकही नाही
- ४) 'आधा दहिने मूड' मध्ये आपण _____ डिग्री टर्न करतो.
अ) ९० ब) ७० क) ६० ड) ४५
- ५) _____ या दिवशी 'ध्वजदिन' साजरा केला जातो.
अ) ७ डिसेंबर ब) ७ जानेवारी क) ७ नोव्हेंबर ड) यापैकी एकही नाही
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४
- १) चर्च आणि किल्ला यांची सांकेतिक चिन्हे काढा.
२) ATC आणि NIC यांचे फुल फॉर्मस् लिहा.
३) डी.जी. चे शिस्तीबद्दलचे चार कार्डिनल पॉइन्टस् लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६
- १) उष्माघात आणि बुडणे यावर प्रथमोपाचार
२) उत्तर दिशा शोधण्याच्या पद्धती
३) ड्रीलचे फायदे.
४. आदर्श कॅम्प साईटची वैशिष्टे सविस्तर लिहा. ५
- किंवा**
- समतोल आहाराचे महत्त्व स्पष्ट करा.
५. फ्रॅक्चरचे प्रकार सविस्तर लिहा. ५
-

SLR-A – 240

Seat No.	
----------	--

**B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION (Special Paper – VI)
Applied Yoga**

Day and Date : Saturday, 22-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate marks.*

1. Choose the correct option and rewrite sentences. 5
- A) There are _____ yam in yoga.
a) 5 b) 7 c) 6 d) 10
- B) _____ is a sitting position Asan.
a) Tadasan b) Padmasan c) Mayurasan d) Shavasan
- C) Yoga means _____
a) Sanyoga b) Sanyaman c) Samadhi d) All of these
- D) Kaivalyadham is located in _____
a) Lonavala b) Mumbai c) Kashi d) Haridwar
- E) The word Asana is made from the root _____
a) Vyas b) Aas c) Yoga d) Ashtangyog
2. Write the short answers (**any five**): 10
- A) Write about the scope of yoga.
B) Relationship between the body and the mind.
C) What is the aim of yoga ?
D) What is meant by physical health ?
E) What is meant by mental health ?
F) Define Yoga.
3. Write short notes (**any two**): 10
- A) Characteristics of personal efficiency.
B) Yoga for common man.
C) Objectives of yoga.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी एक गुण) :

५

अ) योगामध्ये किती यम आहेत ?

अ) ५

ब) ७

क) ६

ड) १०

ब) बैठे आसन कोणते आहे ?

अ) ताडासन

ब) पद्मासन

क) मयूरासन

ड) शवसन

क) योग म्हणजे —————

अ) संयोग

ब) संयमन

क) समाधि

ड) वरील सर्व

ड) कैवल्यधाम ————— येथे आहे.

अ) लोणावला

ब) मुंबई

क) काशी

ड) हरिद्वार

इ) ————— या धातूपासून आसन शब्द बनला आहे.

अ) व्यास

ब) आस

क) योग

ड) अष्टांगयोग

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

अ) योगाची व्याप्ती लिहा.

ब) शरीर व मन सहसंबंध सांगा.

क) योगाचे ध्येय सांगा.

ड) शारीरिक आरोग्य म्हणजे काय ?

इ) मानसिक आरोग्य म्हणजे काय ?

फ) योगाची व्याख्या सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१०

अ) वैयक्तिक कार्यक्षमतेची वैशिष्ट्ये.

ब) सर्व सामान्यासाठी योग.

क) योगाची उद्दिष्टे.

SLR-A – 246

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
HINDI (Special Paper – VII)
प्रयोजनमूलक हिंदी

Day and Date : Tuesday, 25-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
२) दाईं ओर प्रश्न के अंक दिए गए हैं।

१. अ) निम्नलिखित अंग्रेजी शब्दों के सामने हिंदी पर्यायवाची शब्द लिखिए।

५

- १) Announcer
- २) Banner
- ३) Catalogue
- ४) Interview
- ५) Viva-Voce.

आ) निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए।

५

१) 'प्रयोजनमूलक' शब्द अंग्रेजी के _____ का हिंदी पर्याय है।

- १) फंक्शनल २) अप्लाइड ३) ईवनिंगरस ४) कर्निकी

२) मोटूरी सत्यनारायण _____ के जनक माने जाते हैं।

- १) सम्पर्क हिन्दी २) प्रयोजनमूलक हिन्दी
३) राष्ट्रभाषा ४) संविधानिक भाषा

३) 'अधिसूचना' को अंग्रेजी में _____ कहते हैं।

- १) नोटिफिकेशन २) नोटिस ३) गज़ट ४) अप्लाइट

P.T.O.

- ४) 'सरकारी पत्र' के अंतिम भाग को _____ कहते हैं।
 १) संबोधन २) पृष्ठांकन ३) प्रेषक ४) प्रेषिती
- ५) अंग्रेजी-Mass शब्द का हिंदी पर्यायवाची शब्द _____ है।
 १) भीड २) जनता ३) लोग ४) जन

२. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो-तीन पंक्तियों में लिखिए। १०

- १) 'प्रयोजनमूलक हिन्दी' की परिभाषा लिखिए।
- २) समाचार लेखन के तत्त्व लिखिए।
- ३) जनसंचार माध्यम के प्रमुख प्रकार लिखिए।
- ४) 'पदाधिकारियों के नाम पत्र' में 'प्रेषक' का नाम, पता कहाँ लिखा जाता है ?
- ५) टेलीविजन पर कौन-कौनसे कार्यक्रमों का प्रसारण होता है ?
- ६) 'प्रयोजनमूलक हिन्दी' की स्वरूपगत विशेषताएँ लिखिए।

३. निम्नलिखित पत्रों में से किन्हीं दो पत्रों के प्रारूप तैयार कीजिए। १०

- १) शरद/सरिता पाटिल, ३४०, भद्रावती पेठ, सोलापुर 'दै. सकाळ' में प्रकाशित विज्ञापन के अनुसार मा. प्राचार्य, के. एन. भिसे महाविद्यालय, कुर्डूवाडी के नाम लिपिक पद के लिए आवेदन पत्र भेजते हैं। पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।
- २) सचिन गोडसे, १२०, रविवार पेठ, पंढरपुर; मुहल्ले में फैली गंदगी के संदर्भ में मा. मुख्याधिकारी, पंढरपुर नगरनिगम, पंढरपुर के नाम पत्र लिखता है। पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।
- ३) गृह मंत्रालय के मुख्य सचिव द्वारा कार्यालय आदेश निकालना है कि कोई भी कर्मी कार्यालय की फाईल किसी भी हालत में घर न ले जाए। इस आदेश का प्रारूप तैयार कीजिए।

४. प्रयोजनमूलक हिन्दी की परिभाषा देते हुए उसकी स्वरूपगत विशेषताएँ लिखिए। १०

अथवा

समाचार लेखन के तत्त्वों को विशद कीजिए।

५. टेलीविजन की भाषा प्रकृति पर विस्तार से प्रकाश डालिए। १०

SLR-A – 248

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Sem. – V) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – VII (A))
मराठी लोकसाहित्य

Day and Date : Tuesday, 25-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) लोकसाहित्याची रूपरेखा 'या ग्रंथात Folklore साठी लोकसाहित्य हा शब्द कोणी सुचविला' ?
अ) रा. चिं. ढेरे ब) शरद व्यवहारे क) दुर्गा भागवत ड) प्रभाकर मांडे
- २) महाराष्ट्र लोकसाहित्य समितीचे पहिले अध्यक्ष कोण होते ?
अ) सरोजिनी बाबर ब) चिं.ग. कर्वे क) अरूणा ढेरे ड) द.वा. पोतदार
- ३) वेद मानणारे आर्य वेद न मानणारे इतर जमातींना कोणत्या नावाने ओळखू लागले ?
अ) लोक ब) वैदिक क) अवैदिक ड) अनामिक
- ४) मराठी लोकजीवनात एक कुशल नट म्हणून कोणाला ओळखले जाते ?
अ) वासुदेव ब) वाध्या क) बहुरूपी ड) गोंधळी
- ५) धनगर समाजाचे लोकदैवत कोणते ?
अ) बिरोबा ब) म्हसोबा क) खंडोबा ड) विठ्ठल
- ६) लोकगीते कोणत्या परंपरेने पुढच्या पिढीकडे संक्रमित होतात ?
अ) मौखिक ब) ग्रंथिक क) यांत्रिक ड) ऐतिहासिक
- ७) लोकगीतांमध्ये कशाचे प्रतिबिंब पडलेले असते ?
अ) साक्षरता ब) साहित्य क) लोकजीवन ड) वेद
- ८) 'खंडोबा' या लोकदेवतेच्या उपासनेत कोणाला महत्त्वाचे स्थान आहे ?
अ) वाध्या मुरळी ब) पांगुळ क) दंडारी ड) भराडी

P.T.O.

SLR-A – 249

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
MARATHI (Special) (Paper – VII B)
मध्ययुगीन मराठी साहित्य
(श्रीगोविंदप्रभुचरित्र, जनाबाईचे निवडक अभंग)

Day and Date : Tuesday, 25-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks :50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न/ योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) महानुभाव पंथात 'श्रीगोविंदप्रभुचरित्र' हा ग्रंथ कोणत्या नावाने प्रसिद्ध आहे ?
अ) द्वारावतीचिया लीळा ब) ऋद्धिपूर-लीळा
क) लीळाचरित्र ड) स्मृतिस्थळ
- २) महानुभावांच्या पोथ्या कोणत्या लिपीत लिहिलेल्या आहेत ?
अ) ब्राह्मी ब) देवनागरी
क) मोडी ड) सकळ
- ३) 'श्रीगोविंदप्रभुचरित्र' हा कोणत्या काळातील ग्रंथ आहे ?
अ) शिवकाल ब) पेशवेकाल
क) बहामनी काल ड) यादवकाल
- ४) महानुभाव गद्यात वाक्याचा शेवट कोणत्या चिन्हाने निर्देशिला जातो ?
अ) टिंबद्वय ब) अर्धविराम
क) पूर्णविराम ड) उद्गारचिन्ह

P.T.O.

५) वि. भि. कोलते यांच्या मते श्रीगोविंदप्रभूंचा मृत्युशक कोणता ?

अ) ११८७

ब) १२०९

क) १०८३

ड) १०२७

६) संत जनाबाईंचा जन्म कोणत्या गावी झाला ?

अ) पैठण

ब) गंगाखेड

क) नेवासे

ड) आपेगाव

७) संत जनाबाईंच्या अभंगात कशाची जाणीव ओझे म्हणून येत नाही; तर अभंगलेणे म्हणून मिरवते ?

अ) संतत्वाची

ब) स्त्रीत्वाची

क) न्यूनत्वाची

ड) मीत्वाची

८) संत जनाबाईंनी आपल्या अभंगांचा लेखनिक कोण असल्याचे नोंदविले आहे ?

अ) काशिबा गुरव

ब) नामदेव

क) अनंत भट

ड) पांडुरंग

९) पुढीलपैकी जनाबाईंना समकालीन असणारे कवी कोण होते ?

अ) श्री ज्ञानदेव

ब) श्री एकनाथ

क) श्री तुकाराम

ड) श्री रामदास

१०) ये गं येगं विठाबाई । माझे _____ आई ।

अ) मानलेल्या

ब) धर्माची

क) पंढरीचे

ड) कवितेची

२. दोन किंवा तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) श्री गोविंदप्रभूचरित्र हे त्यांचे संपूर्ण चरित्र नव्हे, असे का म्हटले आहे ?

२) अमरावती जिल्ह्यातील कोणत्या गावांची नावे श्रीगोविंदप्रभूचरित्र या ग्रंथात आली आहेत ?

३) परमेश्वराचे अवतार घेण्याचे कोणते प्रकार महानुभावीयांत प्रचलित आहेत ?

- ४) जनाबाईसाठी कोणता वर देण्यासंबंधी पांडुरंगाने विनंती केली आहे ?
- ५) जनाबाईची कविता ही प्राधान्याने कोणत्या श्रोत्याशी केलेल्या सुखसंवादातून अवतरली आहे, असे इर्लेकरांना वाटते ?
- ६) कोणामुळे आपण विठ्ठलाला जोडू शकलो, असा कृतज्ञताभाव जनाबाई व्यक्त करते ?

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

- १) श्रीगोविंदप्रभुचरित्राची भाषिक वैशिष्ट्ये लिहा.
- २) श्रीगोविंदप्रभुचरित्रांचा लेखक कोण याचा परामर्श घ्या ?
- ३) संत जनाबाईंच्या अभंगातून प्रकरणारी संत नामदेवविषयक भावना विशद करा.

४. 'श्रीगोविंदप्रभुचरित्रा' तून तत्कालीन समाजजीवनाचे प्रतिबिंब कसे उमटले आहे, याचे साधारण विवेचन करा.

१०

किंवा

'श्रीविठ्ठलभक्तीचे मनोरम दर्शन संत जनाबाईंची कविता घडवते' या विधानाचा सर्वांगीण परामर्श घ्या.

५. संत जनाबाईंच्या निवडक अभंगांच्या आधारे त्यांच्या काव्यातील विविध पैलूंचे दर्शन घडवा.

१०

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
URDU (Special) (Paper – VII)
Urdu Ki Adabi Taharike

Day and Date : Tuesday, 25-03-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the left indicate full marks.

نوٹ : (1) تمام سوالات لازمی ہیں۔

(2) ہر سوال کے نشان بائیں جانب درج ہیں۔

(10x1=10)

1. صحیح متبادل چن کر خانہ پری کیجئے :

(I) علی گڑھ تحریک کے بانی _____ تھے۔

(2) سر سید

(1) مرزا ہادی رسوا

(4) محمد حسین آزاد

(3) حالی

(II) مولوی نذیر احمد کا مقبول ناول _____ ہے۔

(2) ٹیڑھی لکیر

(1) امراؤ جان

(4) ضدی

(3) ابن الوقت

(III) سر سید کے اسرار پر حالی نے ایک طویل نظم _____ لکھی۔

(2) مد و جزر اسلام

(1) طلوع اسلام

(4) ایک آرزو

(3) خطاب یہ جوانان اسلام

(IV) جدید غزل کے بانی _____ ہیں۔

(2) سردار جعفری

(1) اقبال

(4) غالب

(3) محمد حسین آزاد

- (V) رومانی تحریک سے وابستہ مشہور ادیب _____ ہیں۔
- (1) سجاد یلدرم
(2) نذیر احمد
(3) پریم چند
(4) انتظار حسین
- (VI) اختر شیرانی صنف _____ کے مشہور شاعر ہیں۔
- (1) قصیدہ
(2) مرثیہ
(3) غزل
(4) مثنوی
- (VII) منشی نول کبشور روز نالہ _____ کے بانی ہیں۔
- (1) منصف
(2) سالار
(3) اودھ پنچ
(4) انقلاب
- (VIII) نگارستان _____ کی تصنیف ہے۔
- (1) سجاد حیدر یلدرم
(2) سر سید
(3) نیاز فتح پوری
(4) سراج
- (IX) مہدی افادی کا محبوب مشغلہ _____ لکھنا تھا۔
- (1) افسانہ
(2) خط
(3) ڈرامہ
(4) لطیفے
- (X) ترقی پسند افسانہ نگاروں میں _____ کا نام صف اول پر آتا ہے۔
- (1) قاضی عبدالستار
(2) عصمت چغتائی
(3) جیلانی بانو
(4) راجندر سنگھ بیدی

2. کوئی پانچ سوالوں کے مختصر جوابات لکھئے : (5x2=10)

- (1) مولوی نذیر احمد نے سماج کی اصلاح کے لئے کونسے ناول لکھے؟
- (2) علی گڈھ تحریک سے واسطہ شعراء کے نام لکھئے۔
- (3) سر سید کے رفقاء کے نام بتائیئے۔
- (4) نیچر و اصلاحی شاعری کی بنیاد کس نے ڈالی؟
- (5) مقدمہ شعر و شاعری میں کس فن پر زور دیا گیا ہے؟
- (6) مدّ وجزر اسلام میں حالی نے کس خیال کو ظاہر کیا ہے؟

3. کوئی دو کے جوابات لکھئے : (2x5=10)

- (1) رومانوی تحریک پر اظہار خیال کیجئے۔
- (2) ترقی پسند تحریک کے متعلق لکھئے۔
- (3) سر سید کے صحافتی خدمات کا جائزہ لیجئے۔

4. کسی ایک سوال کا جواب دیجئے : (1x10=10)

ناول مرآة العروس کا مرکزی خیال پیش کیجئے۔

یا

مولانا محمد حسین آزاد کی انشائیہ نگاری پر سیر حاصل بحث کیجئے۔

5. اردو ناول نگاری میں مولوی نذیر احمد کا مرتبہ متعین کرتے ہوئے انکی ناول کی خوبیاں بیان کیجئے۔

(1x10=10)

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) _____ येथील महास्नान गृह त्याच्या वेगल्या वैशिष्ट्या मुळे प्रसिद्ध आहे.

अ) लोथल ब) रंगपूर क) कालीबंगन ड) मोहेंजोदरो

२) जहाजाची गोदी _____ येथे सापडली आहे.

अ) हडप्पा ब) कालीबंगन क) लोथल ड) रंगपूर

३) मौर्य कलेवर _____ चा प्रभाव आहे.

अ) ग्रीक कला ब) पर्शियन कला

क) इजिप्शियन कला ड) चिनी कला

४) मेगॅस्थेनीसने _____ चा उल्लेख इंडिका ग्रंथात केला आहे.

अ) पाटलीपुत्रचा राजवाडा ब) कौटिल्य

क) अशोक स्तंभ ड) सांची स्तूप

५) रामपूर्वा येथील अशोक स्तंभावर _____ हा प्राणी कोरलेला आहे.

अ) सिंह ब) हरीण क) वृषभ ड) गज

६) स्तूपा भोवती असलेला कठड्यांना _____ म्हणतात.

अ) तोरण ब) वेदिका क) हर्मिका ड) छत्रावली

७) भारहूतचा स्तूप _____ काळात सजविण्यात आला.

अ) मौर्य ब) शुंग क) कुषाण ड) गुप्ता

८) इंडो ग्रीक राजा हेलिओडोरसने _____ स्तंभ उभारला.

अ) गरूड ब) वृषभ क) सिंह ड) धम्मचक्र

९) कनिष्काचा पुतळा _____ कले मध्ये केलेला आहे.

अ) गांधार ब) मथुरा क) बनारस ड) द्राविड

१०) उंच स्तूप _____ प्रदेशात बांधण्यात आले.

अ) काश्मीर ब) गांधार क) मथुरा ड) बिहार

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) कलेची व्याख्या विशद करा.
- २) प्राचीन भारतीय कलेची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ३) टेराकोटा म्हणजे काय ?
- ४) सांचीचा महास्तूप सध्याच्या कोणत्या राज्यात आहे ?
- ५) गरूड स्तंभाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ६) मथूरा शैलीचे ठळक वैशिष्ट्ये कोणते ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) सिंधु संस्कृतीतील नगर रचना
- २) पाटलीपुत्राची तटबंदी
- ३) अशोक स्तंभ
- ४) बाराबर गुंफा
- ५) गांधार कलेवरील परकीयांचा प्रभाव
- ६) बुद्धगया.

४. सिंधु संस्कृतीमधील वास्तुकलेची ठळक वैशिष्ट्ये विशद करा.

१०

किंवा

मौर्यकालीन शिल्प कलेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

५. सांचीच्या स्तूपाचे वर्णन करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – VII)
History of China and Japan (1839 to 1949 A.D.)

Day and Date : Tuesday, 25-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer the following by choosing the correct option : **10**

- 1) The first country entered in China for trade was
A) England B) Holland C) Portugal D) France
- 2) _____ river of China is recognized as a river of sorrow.
A) Yangauste B) Wang-ho C) Amur D) Wang
- 3) _____ edited “The Books of Songs” in China.
A) Lee-Po B) Too-Fu C) Confucius D) Zuma-Chi-En
- 4) During the first Opium War _____ was the Commissioner of Canton in China.
A) Kishan B) Elliyat C) Lee-Tse-Tsu D) Yei-Ming-Chien
- 5) Canton is the capital of _____ State.
A) Guangtang B) Shantoong C) Manchuria D) Shanshee
- 6) Chinees Government Commercial Commissioner is called as
A) Co-hang B) Hoppo C) Governor D) Commissioner
- 7) Boxer Revolt was started from _____ State.
A) Shantoong B) Chihalee C) Shanshee D) Manchuria

- 8) Komingtang Party was founded by
A) Dr. Sun-Yat-Sen
B) Mao-Tse-Tung
C) Chang-Kai-Shaikh
D) Confucius
- 9) Gurilla war system was used by _____ in China Revolution.
A) Dr. Sun-Yat-Sen
B) Mao-Tse-Tung
C) Chang-Kai-Shaikh
D) Leen-Tse-Tse
- 10) After the revolution of 1911 become Prime Minister of China.
A) Dr. Sun-Yat-Sen
B) Mao
C) Yuan-Shi-Kai
D) Chang

2. Write short answers on **any four** of the following : 8

- 1) What is the New-Confucianism ?
- 2) States the two articles of Nanking Treaty.
- 3) Which work “Hippo” were doing in China ?
- 4) What is meaning of Taiping word ?
- 5) Who were involved in 4th May Movement ?
- 6) Why Red Armies travel is called as long March ?

3. Write short notes on **any four** of the following : 12

- 1) Confucius
- 2) Canton Commercial System
- 3) Causes of Second Opium War
- 4) Chang-Kai-Shaikh
- 5) Red Army
- 6) Effect of Revolution 1911.

4. Describe the reasons and effect of First Opium War. 10

OR

Evaluate the contribution of Mao-Tse-Tung in Chinese History.

5. Evaluate the contribution of Dr. Sun-Yat-Sen. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

१. रिकाम्य जागी योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा :

१०

- १) चीनमध्ये व्यापारासाठी _____ हा देश प्रथम आला.
अ) इंग्लंड ब) हॉलंड क) पोर्तुगाल ड) फ्रान्स
- २) चीनमध्ये _____ ही नदी दुःखाची नदी म्हणून ओळखली जाते.
अ) यांगत्से ब) वॅंग-हो क) अमूर ड) वॅंग
- ३) “बुक ऑफ सॉगज” हा ग्रंथ _____ यांनी संपादित केला.
अ) लि-पो ब) टू-फू क) कन्फ्युशिअस ड) झुमाचिएन
- ४) चीनमधील पहिल्या अफूच्या युद्धाच्यावेली कॅटोन येथे _____ हे कमिश्नर होते.
अ) किशान ब) इलियत क) लिन-स्ते-स्तु ड) येई-मिंग-चिएन
- ५) कॅटोन _____ या प्रांताची राजधानी आहे.
अ) ग्वांगटूंग ब) शांटूंग क) मांचुरिया ड) शान्सी
- ६) चीनमधील सरकारी व्यापारी आयुक्तास _____ असे म्हणतात.
अ) कोहाँग ब) होप्पो क) गव्हर्नर ड) कमिश्नर
- ७) बॉक्सर बंडाची सुरवात _____ या प्रांतापासून झाली.
अ) शांटूंग ब) चिहली क) शान्सी ड) मांचुरिया
- ८) कोमिंगटांग पक्षाची स्थापना _____ यांनी केली.
अ) डॉ.सन-यत-सेन ब) माओ-त्से-तुंग क) चाँग-कै-शेख ड) कन्फ्युशिअस
- ९) चीन राज्यक्रांतीत _____ यांनी गणिमी काव्याचा वापर केला.
अ) डॉ.सन-यत-सेन ब) माओ-त्से-तुंग क) चाँग-कै-शेख ड) लीन-त्से-त्से
- १०) इ.स. १९११ च्या चीनच्या राज्यक्रांती नंतर _____ यांना पंतप्रधानपद मिलाले.
अ) डॉ.सन-यत-सेन ब) माओ
क) युआन-शिह-काई ड) चाँग

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात लिहा : ८
- १) नव-कन्फ्युशियनिझम म्हणजे काय ?
 - २) नानकिंगच्या तहाची दोन कलमे सांगा.
 - ३) चीनमध्ये होप्पोंना कोणते काम करावे लागत होते ?
 - ४) तायपिंग व्या शब्दाचा अर्थ सांगा.
 - ५) ४ 'मे' च्या चळवळीमध्ये कोणा कोणाचा सहभाग होता ?
 - ६) लालसेनेच्या प्रवासाल लॉगमार्च (प्रदिर्घ प्रवास) असे का म्हणतात ?
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा. १२
- १) कन्फ्युशिअस
 - २) कॅटोन व्यापार पद्धत
 - ३) दुसऱ्या अफूच्या युद्धाची कारणे
 - ४) चाँग-कै-शेख
 - ५) लाल सैन्य
 - ६) १९११ च्या क्रांतीचे परिणाम.
४. पहिल्या अफूच्या युद्धाची कारणे आणि परिणाम यांचे वर्णन करा. १०
- किंवा**
- चीनच्या इतिहासातील माओ-त्से-तुंगच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.
५. डॉ. सन-यत-सेन यांच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा. १०
-

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा :

१०

- 1) तुलनात्मक राजकारणाचा जनक म्हणून _____ यांना ओळखले जाते.
अ) प्लेटो ब) ऑरिस्टॉटल क) डेव्हिड ईस्टन ड) कार्ल मार्क्स
- 2) _____ ची राज्यघटना उत्क्रांतीचे अपत्य आहे.
अ) अमेरिका ब) फ्रान्स क) इंग्लंड ड) स्वित्झ
- 3) _____ चा विचारवंताने वर्तनवादोत्तर क्रांतीची पुरस्कार केला.
अ) डेव्हिड ईस्टन ब) रॉबर्ट डाल
क) गॅब्रिअल अल्मंड ड) जी. बी. पॉवले
- 4) _____ या देशाच्या राज्यघटनेत समुद्रपार प्रदेशा विषयी विशेष तरतुदी केल्या आहेत.
अ) फ्रान्स ब) यु.के. क) भारत ड) यु.एस्.ए.
- 5) वर्गसंघर्षाची संकल्पना _____ यांनी मांडली.
अ) रजनी कोठारी ब) मा. गांधी
क) कार्ल मार्क्स ड) जे. एस. मिल
- 6) _____ या देशात दुहेरी नागरिकत्व पद्धती आहे.
अ) अमेरिका ब) भारत क) फ्रान्स ड) इंग्लंड
- 7) 'तुलनात्मक राजकारण' हा ग्रंथ _____ चा विचारवंताने लिहिला.
अ) डेव्हिड अॅप्टर ब) जे. एस. मिल
क) मायकेल ओकशाॅट ड) जे. सी. जोहरी
- 8) स्वित्झ संघराज्यात _____ कॅन्टॉन्स आहेत.
अ) 30 पूर्ण, 6 अर्ध ब) 20 पूर्ण, 6 अर्ध
क) 30 पूर्ण, 8 अर्ध ड) 20 पूर्ण, 8 अर्ध

- 9) _____ अध्यक्ष हा जनतेचा आवाज असतो.
 अ) इंग्लंड ब) फ्रान्स क) स्वित्झ ड) अमेरिका
- 10) 'कायद्याचे अधिराज्य' हे तत्त्व _____ चा देशात आढळते.
 अ) चिन ब) इंग्लंड क) फ्रान्स ड) स्वित्झ

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- 1) राज्यघटना म्हणजे काय ?
- 2) आदान-प्रक्रियेतील कार्ये कोणती ?
- 3) अमेरिकेतील 'नियंत्रण व संतुलनाचे तत्त्व'.
- 4) स्वित्झर्लंडमधिल 'प्रत्यक्ष लोकशाहीचे मार्ग'.
- 5) ब्रिटीश राज्यघटनेची उगमस्थाने.
- 6) राजकीय सामाजिकरण.

३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- 1) वर्तनवादाच्या मर्यादा.
- 2) रचनात्मक-कार्यवादी दृष्टिकोन.
- 3) तुलनात्मक राजकारणाचा 'माक्सीवादी' दृष्टिकोन.
- 4) फ्रेंच राष्ट्राध्याक्षाचे कार्यकारी अधिकार.
- 5) स्वित्झ सांघिक-कार्यकारीचे वैशिष्ट्ये.
- 6) अमेरिकेचा राष्ट्राध्यक्ष.

४. स्वित्झ राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये लिहा.

१०

किंवा

ब्रिटीश मंत्रीमंडळाची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.

५. अमेरिकन राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

१०

SLR-A – 257

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Special Paper – VII)
Outlines of Aesthetics**

Day and Date: Tuesday, 25-3-2014

Total Marks: 50

Time: 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**
- 1) According to _____ philosophy is the child of wonder.
(Plato, Hume, Aristotle, Kant)
 - 2) _____ is the study of ultimate reality.
(Sociology, Economics, Philosophy, Zoology)
 - 3) 'Method of dialogue' is _____ method.
(Hume, Socrates, Mill, Bentham)
 - 4) _____ is branch of philosophy.
(Sociology, Aesthetics, Political Science, Physics)
 - 5) Aesthetics is _____ science.
(Normative, Natural, Positive, None of these)
 - 6) 'Aesthetica' is written by
(Ayer, Hegel, Mill, Garton)
 - 7) _____ is Marathi aesthetic thinker.
(Kelkar, Chowdhary, Kalam, None of these)
 - 8) According to _____ experience is an object of universal delight.
(Hume, Plato, Kant, Ayer)

P.T.O.

9) According to Kant aesthetic experience is
(Self dependent, Contradictory, Vague, None of these)

10) 'Soundarya Ani Sahitya' is written by
(Joshi, Kalekar, Padhye, Mardhekar)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

1) What is Philosophy ?

2) What is Aesthetics ?

3) How many branches of Philosophy ?

4) What is beauty ?

5) Explain the nature of experience.

6) What is Aesthetic experience ?

3. Write short notes (**any 4**) :

12

1) According to Kelkar, Aesthetic experience.

2) Definition of Aesthetics by Kant.

3) Nature of Aesthetics by Mardhekar.

4) Definition of Beauty by Padhye.

5) Method of Philosophy.

6) Analytical philosophy.

4. Give some definitions of Philosophy.

10

OR

Explain main branches of Philosophy.

5. What is the subject matter of Aesthetic Philosophy ?

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

१) _____ च्या मते तत्त्वज्ञान हे आश्चर्यभावनेचे अपत्य होय.

(प्लेटो, ह्यूम, ऑरिस्टॉटल, कांट)

२) _____ म्हणजे विश्वाच्या अंतिम सत्याचा अभ्यास होय.

(समाजशास्त्र, अर्थशास्त्र, तत्त्वज्ञान, प्राणीशास्त्र)

३) 'संवाद पद्धती' ही _____ ची पद्धत आहे.

(ह्यूम, सॉक्रेटीस, मिल्ल, बेंथॅम)

४) _____ ही तत्त्वज्ञानाची शाखा आहे.

(समाजशास्त्र, सौंदर्यशास्त्र, राज्यशास्त्र, भौतिकशास्त्र)

५) सौंदर्यशास्त्र हे _____ शास्त्र आहे.

(आदर्शवादी, नैसर्गिक, वस्तुनिष्ठ, यापैकी नाही)

६) 'अस्थेटिका' हा ग्रंथ _____ ने लिहिला.

(एअर, हेगेल, मिल्ल, गार्टन)

७) _____ हे मराठी सौंदर्यविषयक तत्त्वचिंतक आहेत.

(केळकर, चौधरी, कलाम, यापैकी नाही)

८) _____ च्या मते अनुभव म्हणजे सार्वत्रिक आनंदाचा विषय होय.

(ह्यूम, प्लेटो, कांट, एअर)

९) कांटच्या मते सौंदर्यानुभव _____ आहे.

(स्वायत्त, व्याघात, संदिग्ध, यापैकी नाही)

१०) 'सौंदर्य आणि साहित्य' हा ग्रंथ _____ ने लिहिला.

(जोशी, कालेकर, पाध्ये, मर्ढेकर)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

८

- १) तत्त्वज्ञान म्हणजे काय ?
- २) सौंदर्यशास्त्र म्हणजे काय ?
- ३) तत्त्वज्ञानाच्या किती शाखा आहेत ?
- ४) सौंदर्य म्हणजे काय ?
- ५) अनुभवाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ६) सौंदर्यानुभव म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) :

१२

- १) केळकरांच्या दृष्टीकोनातून सौंदर्यानुभूती
- २) कांटनुसार सौंदर्यशास्त्राची व्याख्या
- ३) मर्ढेकरांच्या दृष्टीने सौंदर्यशास्त्राचे स्वरूप
- ४) पाध्येनुसार सौंदर्याची व्याख्या
- ५) तत्त्वज्ञानाची पद्धत
- ६) विश्लेषणात्मक तत्त्वज्ञान.

४. तत्त्वज्ञानाच्या काही व्याख्या द्या.

१०

किंवा

तत्त्वज्ञानाच्या प्रमुख शाखा स्पष्ट करा.

५. सौंदर्य तत्त्वज्ञानाचा अभ्यास विषय काय ?

१०

Seat No.	
----------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION
Anatomy and Physiology (Special Paper No. – VII)

Day and Date : Tuesday, 25-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

1. Objective question (**one mark each**) : **5**
- 1) In shoulder joint which type of joint is included
A) Ball and Socket joint B) Pivot joint
C) Gliding joint D) Hinge joint
 - 2) Which is the main function of respiratory system ?
A) Supply of oxygen B) Supply CO₂
C) A) and B) D) None of A) and B)
 - 3) How many bones exist in human body ?
A) 200 Bones B) 150 Bones C) 206 Bones D) 175 Bones
 - 4) In human body where does respiration takes place ?
A) Lungs and cell B) Heart
C) Bone D) Liver
 - 5) Which part has 40% to 50% of weight out of total body weight ?
A) Brain B) Bone C) Muscle D) Blood
2. Give short answers (**any five**) : **10**
- 1) Explain definition of anatomy.
 - 2) Explain definition of joints.
 - 3) Explain involuntary muscles.
 - 4) Explain movements of gliding joint.
 - 5) Characteristics of muscles.
 - 6) Explain heart muscles.
3. Short notes (**any two**) : **10**
- 1) Difference between male and female skeleton.
 - 2) Second wind.
 - 3) Anatomy, physiology – its importance.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी एक गुण) :

५

१) खांद्याचा सांधा हा खालीलपैकी कोणत्या प्रकारात मोडतो ?

अ) उखळीचा सांधा	ब) खुटीचा सांधा
क) सरकता सांधा	ड) बिजागरीचा सांधा

२) श्वसनाचे मुख्य कार्य काय ?

अ) प्राणवायूचा पुरवठा करणे	ब) CO ₂ चा पुरवठा करणे
क) अ) आणि ब) दोन्ही	ड) अ) आणि ब) दोन्ही नाही

३) मानवी शरीरामध्ये एकूण किती हाडे आहेत?

अ) २०० हाडे	ब) १५० हाडे	क) २०६ हाडे	ड) १७५ हाडे

४) मानवी शरीरामध्ये कोणकोणत्या ठिकाणी श्वसनाची क्रिया होते ?

अ) फुफ्फुस आणि पेशी	ब) हृदयामध्ये
क) हाडामध्ये	ड) यकृतामध्ये

५) सर्व साधारण शरीराच्या एकूण वजनाच्या ४०% ते ५०% वजन _____ आहे.

अ) मेंदू	ब) हाड	क) स्नायू	ड) रक्त

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) शरीर रचना शास्त्राची व्याख्या सांगा.
- २) सांध्याची व्याख्या सांगा.
- ३) अनैच्छिक स्नायूचे विश्लेषण करा.
- ४) सरकता सांध्याची हालचाल स्पष्ट करा.
- ५) स्नायूचे गुणधर्म सांगा.
- ६) हृदयाच्या स्नायूचे विश्लेषण करा.

३. टीपा लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

- १) पुरुष आणि स्त्रीच्या हाडांच्या रचनेतील फरक.
- २) स्नायूचा थकवा.
- ३) शरीरशास्त्र, शरीर क्रियाशास्त्राचे महत्त्व.

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Sem. – V) Examination, 2014
SOCIOLOGY
Industrial Sociology (Special Paper – VII)

Day and Date : Tuesday, 25-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions. 10

- I) Individualistic and utility approach is propounded by
A) Meyo and Burger B) Fedrick Tailor
C) Adam Smith D) Musterberg
- II) Which of the following is not a characteristics of formal organization ?
A) Impersonal relation B) Personal relation
C) Flexibility D) None of these
- III) Manorial production system was started in _____ period.
A) Ancient B) British C) Medieval D) Modern
- IV) Industrial revolution started in _____ century.
A) 19th B) 18th C) 17th D) 16th
- V) Period of scientific management approach is
A) 1940-60 B) 1900-20 C) After 1960 D) None of these
- VI) Who contributed to Industrial bureaucracy ?
A) Karl Marx B) Max Weber C) Gilbert D) None of these
- VII) Production in house is a characteristics of _____ production system.
A) Guild B) Manorial C) Domestic D) Factory

- VIII) Formal organization is
A) Impersonal B) Personal C) Both D) None of these
- IX) Industrial Sociology is a _____ social science.
A) Theoretical B) Applied C) Practical D) None of these
- X) Factory production system was started in _____ century.
A) 19th B) 18th C) 20th D) None of these

2. Write short answers (**any four**) : **8**
- I) What is the significance of industrial sociology.
 - II) Nature of Guild system.
 - III) Characteristics of domestic production system.
 - IV) Which are aspirations of executive ?
 - V) What is informal organization ?
 - VI) Define Manorial system.
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- I) Subject matter of industrial sociology.
 - II) Strains of executive.
 - III) Industrial bureaucracy.
 - IV) Forms of industrial organization.
 - V) Structure of Authoritarian technique in industry.
 - VI) Nature of Industrial sociology.
4. A) Define factory system and explain its characteristics. **10**
- OR
- B) Define Industrial sociology and explain its rise and development.
5. Explain functions of executive. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : I) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

II) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) व्यक्तीवादी व उपयुक्ततावादी विचारसरणीचा दृष्टिकोन _____ यांनी मांडला.
A) मेयो आणि बर्गर
B) फेड्रिक टेलर
C) अँडम स्मिथ
D) मस्टरबर्ग
- II) खालीलपैकी कोणती औपचारिक संघटनेचे वैशिष्ट्य नाही ?
A) व्यक्तीनिरपेक्ष संबंध
B) व्यक्तीगत संबंध
C) लवचिकता
D) यापैकी नाही
- III) सरंजामशाही उत्पादन पद्धती _____ कालखंडात सुरु झाली.
A) प्राचीन
B) ब्रिटीश
C) मध्ययुगीन
D) आधुनिक
- IV) औद्योगिक क्रांती _____ शतकात सुरु झाली.
A) 19 व्या
B) 18 व्या
C) 17 व्या
D) 16 व्या
- V) शास्त्रीय व्यवस्थापन दृष्टिकोनाचा कालखंड _____ असा आहे.
A) 1940-60
B) 1900-20
C) 1960नंतर
D) यापैकी नाही
- VI) औद्योगिक नोकरशाहीला कोणी योगदान दिले ?
A) कॉर्ल मार्क्स
B) मॅक्स वेबर
C) गिलबर्ट
D) यापैकी नाही
- VII) उत्पादन स्थल घर हे _____ उत्पादन पद्धतीचे एक वैशिष्ट्य आहे.
A) संघ
B) सरंजामशाही
C) गृहोद्योग
D) कारखाना
- VIII) औपचारिक संघटन हे _____ असते.
A) व्यक्तीनिरपेक्ष
B) व्यक्तीगत
C) दोन्ही
D) यापैकी नाही

- IX) औद्योगिक समाजशास्त्र हे _____ शास्त्र आहे.
 A) सैद्धांतिक B) उपयोजित C) व्यावहारीक D) यापैकी नाही
- X) कारखाना उत्पादन पद्धतीची सुरुवात _____ शतकात झाली.
 A) 19 व्या B) 18 व्या C) 20 व्या D) यापैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

- I) औद्योगिक समाजशास्त्राचे महत्त्व काय आहे ?
- II) संघपद्धतीचे स्वरूप
- III) गृहोद्योग पद्धतीची वैशिष्ट्ये
- IV) कार्यकारीच्या ईच्छा आकांक्षा कोणत्या ?
- V) अनौपचारिक संघटन म्हणजे काय ?
- VI) सरंजामशाहीची व्याख्या लिहा.

3. टिपा लिहा (कोणतेही चार) :

12

- I) औद्योगिक समाजशास्त्राचा अभ्यासविषय
- II) कार्यकारीवर येणारे ताण-तणाव
- III) औद्योगिक नोकरशाही
- IV) औद्योगिक संघटनेचे प्रकार
- V) उद्योगधंद्यातील अधिकारी तंत्राची संरचना
- VI) औद्योगिक समाजशास्त्राचे स्वरूप.

4. अ) कारखाना उत्पादन पद्धतीची व्याख्या देऊन त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

10

किंवा

ब) औद्योगिक समाजशास्त्राची व्याख्या देऊन त्याचा उदय आणि विकास स्पष्ट करा.

5. कार्यकारीची कार्ये स्पष्ट करा.

10

२. व्याख्या लिहा (कोणत्याही ३) : ६
- i) स्थाई
 - ii) लय
 - iii) आरोह
 - iv) संवादी
 - v) संगीत
 - vi) सम
३. अ) भूप किंवा भैरव रागाची शास्त्रीय माहिती लिहा. २
- ब) ताल केरवा ठेकाबोळ माहितीसह लिहा. २
४. पं. वि. ना भातखंडे स्वरलेखन पद्धतीतील तालाच्या खुना लिहा. ५
- किंवा**
- ताल म्हणजे काय ते सांगून सम, खालीबाबत माहिती द्या.
५. पं. वि. ना. भातखंडे यांच्या जीवनकार्याचा आढावा द्या. ५
-

SLR-A – 263

Seat
No.

**B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
HINDI (Special Paper No. – 8)**

भाषा विज्ञान

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर दर्शाए गए अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए । **10**
- 1) भाषा _____ के आदान-प्रदान का साधन है ।
अ) चलन ब) विचारों क) धन ड) उपदेश
- 2) भाषा _____ वस्तु है ।
अ) परंपरागत ब) प्राचीन
क) आधुनिक ड) मध्य युगीन
- 3) भाषा की तुलना में बोली का क्षेत्र _____ होता है ।
अ) विस्तृत ब) पर्याप्त क) आरक्षित ड) सीमित
- 4) सरकारी आदेश एवं आज्ञाएँ _____ भाषा में मुद्रित होती हैं ।
अ) क्षेत्रिय भाषा ब) उपभाषा
क) राजभाषा ड) राष्ट्रभाषा
- 5) कम समय और श्रम में बोलने की प्रवृत्ति को _____ कहते हैं ।
अ) संक्षिप्तिकरण ब) प्रयत्न-लाघव
क) अल्पता ड) संवाद कौशल्य
- 6) 'हिंदि' शब्द मूलतः _____ के रूप में व्यवहृत हुआ है ।
अ) धर्म ब) भाषा क) भारतीय ड) प्रदेश

P.T.O.

- 7) हिंदि के मूर्धन्य कवि जायसी की _____ रचना अवधी में लिखी गयी है ।
 अ) रामचरित मानस ब) सूरसागर क) गीतावली ड) पद्मावत
- 8) अज्ञात व्युत्पत्तिवाले शब्दों को _____ कहते हैं ।
 अ) देशज ब) तद्भव क) तत्सम ड) विदेशी
- 9) दक्षिणी भारत में नागरी लिपि को _____ कहते हैं ।
 अ) देवनागरी ब) नाग-लिपि क) नन्दिनागरी ड) प्राचीन नागरी
- 10) _____ में प्रत्येक ध्वनि के लिए स्वतंत्र लिपि चिह्न है ।
 अ) ब्राह्मी लिपि ब) गुप्त लिपि
 क) खरोष्ठी लिपि ड) देवनागरी लिपि

2. निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो या तीन वाक्यों में लिखिए ।

10

- 1) प्लेटो द्वारा प्रतिपादित भाषा की परिभाषा लिखिए ।
- 2) परिनिष्ठित भाषा किसे कहते हैं ?
- 3) भाषा के अर्थ में हिंदी शब्द का प्रयोग सर्व प्रथम किसने किया ?
- 4) भोजपुरी बोली का क्षेत्रिय विस्तार लिखिए ।
- 5) अंग्रेजी से आए हुए प्रशासकीय शब्दों को लिखिए ।
- 6) देवनागरी लिपि के विविध नाम लिखिए ।

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए ।

10

- 1) परिनिष्ठित भाषा ।
- 2) खडीबोली-हिंदी ।
- 3) हिंदी का तत्सम शब्द समूह ।

4. भाषा विकास से संबंधित विविध वादों की चर्चा कीजिए ।

10

अथवा

देवनागरी लिपि की विशेषताएँ लिखिए ।

5. भाषा की विशेषताएँ लिखिए ।

10

SLR-A – 264

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
KANNADA (Special) (Paper – VIII)
Kannada Folk Literature

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) Folk ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ _____

1) ಜಾನಪದ	2) ಜನಪದ
3) ಜನಸಾಮಾನ್ಯ	4) ಜನಸಮುದಾಯ

2) ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಾಲುಗಳಿರುತ್ತವೆ _____

1) ಮೂರು	2) ನಾಲ್ಕು	3) ಐದು	4) ಆರು

3) ಜನಪದ-ಜಾನಪದ ಪದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ ವಿದ್ವಾಂಸ _____

1) ಜೀಶಂಪ	2) ಗೊರುಚ	3) ಹಾಮಾನಾ	4) ರಾಗೌ

4) ಹಾಮಾನಾ _____

1) ಜಾನಪದ ಸ್ವರೂಪ	2) ಜಾನಪದ ಎಂದರೇನು
3) ಜಾನಪದ ವಿಮರ್ಶೆ	4) ಜಾನಪದ ಸೌರಭ

5) ಜನರ ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಹರಿದು ಬರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ _____

1) ಶಿಷ್ಟ	2) ಜನಪದ
3) ನವೋದಯ	4) ನವ್ಯ

6) ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ Proverb ಪದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ ಸಂವಾದಿ ಪದ _____

1) ಒಗಟು	2) ಗಾದೆ	3) ಕತೆ	4) ಗೀತೆ

7) ಜನಪದ ವೇದ _____

1) ಋಗ್ವೇದ	2) ಅಥರ್ವಣ ವೇದ
3) ಗಾದೆ	4) ಗೀತೆ

P.T.O.

8) 'ಜಾನಪದ ಸ್ವರೂಪ' ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದವರು _____

- 1) ಜೀಶಂಪ 2) ಹಾಮಾನಾ 3) ದೇಜೆಗೌ 4) ರಾಗೌ

9) ಕುಂಬಾರನಿಗೆ ವರುಷ _____ ನಿಮಿಷ.

- 1) ದೊಣ್ಣೆಗೆ 2) ಕಲ್ಲಿಗೆ 3) ಚಡಿಗ್ಯಾನಿಗೆ 4) ರೈತನಿಗೆ

10) ಗೊರುಚ _____ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು.

- 1) ಸಂಗೀತ 2) ಸಾಹಿತ್ಯ 3) ಜಾನಪದ 4) ಅನುವಾದ

2. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಜನಪದ-ಜಾನಪದಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ತಿಳಿಸಿರಿ.
2) ಒಗಟಿನ ಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿಸಿರಿ.
3) ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಮ್ಯ-ವೈಷಮ್ಯ ಹೇಳಿರಿ.

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಗಾದೆ.
2) ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡುಗಳು.
3) ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳು.

4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
2) ಜನಪದ ಕತೆ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

SLR-A – 265

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – VIII-A)
उपयोजित मराठी

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) जाहिरात ही कोणती कला मानली जाते.

अ) सातवी ब) नववी क) साठवी ड) पासष्टावी

२) व्यक्तिगत पत्र लेखन म्हणजे काय ?

अ) कौटुंबिक पत्रलेखन ब) सामाजिक पत्रलेखन
क) राजकीय पत्रलेखन ड) कार्यालयीन पत्रलेखन

३) कार्यालयाकडून व्यक्तिला जाणऱ्या पत्राची नोंद कोणत्या रजिस्टर वहीत केली जाते.

अ) आवक ब) जावक क) स्थावर ड) स्थिर

४) टिप्पणी लेखनाचे कीती प्रकार आहेत ?

अ) दोन ब) तीन क) चार ड) पाच

५) बातमी म्हणजे काय ?

अ) गोष्ट ब) प्रसंग क) निवेदन ड) वार्ता

६) पंधरा दिवसातून एकदा प्रसिद्ध होणाऱ्या पत्रकास काय म्हणतात.

अ) साप्ताहिक ब) पाक्षिक क) मासिक ड) त्रैमासिक

७) जाहिरातीमध्ये 'मथ' असतो का ?

अ) होय ब) नाही क) होय आणि नाही ड) कांहीच नाही

P.T.O.

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014

URDU (Special) (Paper – VIII)

Urdu Drame Ka Funn Aur Urdu Drame

Day and Date : Wednesday, 26-03-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : i) All questions are compulsory.

ii) Figures to the left indicate full marks.

10

1. موزوں الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پری کیجئے :

(1) زندگی کی _____ نقل کا نام ڈراما ہوا۔

(نفسیاتی سماجی مذہبی معاشرتی)

(2) اردو اسٹیج کے ابتدائی دور میں اداکاروں میں غیر تعلیم یافتہ اور کم سواد مغنی اور _____ فن کار شامل تھے۔

(پروفیسر ڈاکٹر پیشہ ور مزدور)

(3) یورپ میں جب سے باقاعدہ ڈراما اسٹیج پر پیش کیا جانے کا آغاز ہوا اس سے تقریباً _____ سال قبل برصغیر میں ڈرامے کی ابتدا ہو چکی تھی۔

(دس ہزار پانچ ہزار دو ہزار پانچ سو سال)

(4) رامائن اور مہابھارت میں _____ کا تذکرہ موجود ہے۔

(کہانی غزل ڈرامہ ناول)

(5) کوئی ڈرامہ خواہ وہ مزاحیہ ہو یا المیہ _____ کے بغیر مکمل نہیں ہوتا۔

(عمل و حرکت اداسی و مایوسی خوشی و مسرت رنج و الم)

- (6) ڈونیاں زیادہ تر _____ محفلوں میں اپنے کمالات دکھایا کرتی تھیں۔
(مردانہ زنانہ شاعرانہ فلسفیانہ)
- (7) کٹھ پتلیوں کا تماشگر _____ کہلاتا ہے۔
(مدیر ناول نگار اناؤنسر سوتر دھار)
- (8) سب سے پہلے شاہ _____ کے زمانہ میں شکنتلا کا ترجمہ درباری شاعر نواز نے
1716ء میں برج بھاشا میں کیا۔
(اورنگ زیب اکبر فرخ سیر بہادر شاہ ظفر)
- (9) انگلستان میں سب سے پہلا منقل تھیٹر ملکہ _____ کے عہد میں تعمیر ہوا۔
(ملکہ وکٹوریہ ملکہ الزبتھ ملکہ مریم زانی ملکہ زینت محل)
- (10) بنگال میں رام لیلا کا انداز _____ کہلاتا ہے۔
(ڈرامہ نائک یاترا نوٹنگلی)

2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

10

- (1) بھانڈول کی نقلوں سے متعلق مختصراً معلومات لکھئے۔
- (2) " اندر سبھا " کو پہلا عوامی نائک کیوں کہا گیا؟
- (3) واجد علی شاہ کے " رہس " سے متعلق مختصراً لکھئے۔
- (4) اردو کے چند اہم ڈرامہ نگاروں کے نام لکھئے۔
- (5) ڈرامہ کے اقسام سے مختصراً بحث کیجئے۔
- (6) کٹھ پتلیوں سے متعلق کیا جانتے ہو؟ لکھئے۔

3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) : 10

(1) اردو ڈرامہ کے آغاز و ترقی میں تھیٹرٹیکل کمپنوں کی خدمات لکھئے۔

(2) ہندی اور سنسکرت ڈراموں سے متعلق اپنی معلومات قلمبند کیجئے۔

(3) "اندر سبھا" کی مقبولیت کے اسباب لکھئے۔

4. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی ایک) : 10

(1) "انسانی شعور کے ارتقاء میں نقالی گو خصوصی اہمیت حاصل ہے۔ یہ نقل ڈرامہ کی پہلی منزل

ہے " اس قول کی وضاحت کرتے ہوئے ڈرامہ کے آغاز پر روشنی ڈالئے۔

(2) ڈرامہ کے عناصر ترکیبی کون کونسے ہیں ؟ لکھئے۔

5. ڈرامہ کے اجزائے ترکیبی لکھئے اور اس کی پلاٹ کی اہمیت و افادیت پر اظہار خیال کیجئے۔ 10

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Special Paper – VIII)
Archaeology and Tourism

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10
- 1) Development of tourism is the aim of _____ International Organization.
A) I.D.D.C. B) PATA C) W.H.O. D) UNO
 - 2) _____ was the main purpose for the tourist to visit India during Mauryan period.
A) For education B) For getting secret information
C) Spread religions D) For studying Buddhism
 - 3) National tourism is useful for _____
A) Archiving B) Economic propriety
C) Spread of religious D) None of these
 - 4) _____ was the tourist place during the period of Indus Valley Civilization.
A) Ter B) Pitalkhore
C) Kalibangan D) Karle
 - 5) _____ archaeologist discovered the ancient Kalibangan place.
A) Dr. Marshal B) B.B. Lal C) Dr. Sale D) Dr. R.N. Rao
 - 6) _____ was the famous Dock Yard in Indus Valley Civilization.
A) Kalibangan B) Lothal C) Daimabad D) Balathal
 - 7) _____ was the founder king of Ancient Nalanda University.
A) Chandra Gupta – I B) Chandra Gupta – II
C) Kumar Gupta D) Skand Gupta

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) पर्यटनाच्या व्याख्या सांगा.
 - २) पर्यटनाचे सांस्कृतिक महत्त्व कोणते ?
 - ३) कालीबंगन उत्खननातील अवशेष कोणते ?
 - ४) लोथल शहराची नगररचना सांगा.
 - ५) नालंदा विद्यापीठाचे स्थान सांगा.
 - ६) सर्वेक्षण नकाशेविषयी माहिती द्या.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : १२
- १) पर्यटनाची व्याप्ती.
 - २) आधुनिक जीवनातील पर्यटनाचे महत्त्व.
 - ३) पर्यटनाचे राजकीय महत्त्व.
 - ४) लोथल नगराचे स्थान सांगा.
 - ५) नालंदा विद्यापीठाचे शैक्षणिक महत्त्व.
 - ६) पुरातत्वीय स्थळे शोधण्याची शास्त्रीय पद्धती.
४. आधुनिक जीवनातील पर्यटनाचे स्थान स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- पर्यटनाचे शैक्षणिक व सांस्कृतिक महत्त्व विशद करा.
५. ऐतिहासिक दृष्टीकोनातून 'तेर' स्थळाचे महत्त्व स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. I (Semester – I) (Old) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Opt.)
General Psychology (Paper – I)**

Day and Date : Thursday, 10-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks (Multiple Choice). 10

- 1) _____ was the first founder of Stimulus Response Psychology.
a) Skinner b) Levin c) Watson d) All above
- 2) In the controlled condition conducted Artificial observation is called _____
a) Experiment b) Interview
c) Survey d) questionnaires
- 3) In the perception sensation is the _____ stage.
a) Five b) Primary c) Secondary d) None of these
- 4) _____ was called father of Medicine.
a) Galen b) Horny c) Hippocrates d) Aristotal
- 5) Psychology is the science of behaviour and _____
a) Mental Processes b) Animal
c) Individual d) All above
- 6) The first experimental laboratory in Psychology was developed by _____
at the University of Leipzing.
a) Woundt b) Frued c) Jung d) Watson
- 7) In many of experiment the _____ variable is something that is either
present or absent.
a) Dependant b) Nuetral c) Independent d) Extraneous

P.T.O.

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) :

८

- १) सामाजिक मानसशास्त्र व्याख्या द्या.
- २) ध्वनीचे स्थान निश्चयन म्हणजे काय ?
- ३) अंतःस्त्रावी ग्रंथी म्हणजे काय ?
- ४) वैफल्याचे प्रकार सांगा.
- ५) सकारात्मक मानसशास्त्र म्हणजे काय ?
- ६) निरिक्षण पद्धती व्याख्या द्या.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) भूक.
- २) श्रवण अवधान.
- ३) समुपदेशन मानसशास्त्र.
- ४) व्यक्ति - वृत्तांत पद्धती
- ५) अधःश्चेताक्षेपक
- ६) आक्रमण प्रेरणा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका दीर्घ प्रश्नांचे उत्तर लिहा.

१०

अ) जीवशास्त्रीय प्रेरणांचे प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

ब) भावना विषयक सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. मानसशास्त्राच्या विविध व्याख्या स्पष्ट करा.

१०

SLR-A – 271

Seat No.	
-------------	--

**B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – VIII)
Historical Documents and Places**

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative. 10
- 1) 'History is the record and explanation of moral values' is defined by
a) Acton b) Lecky c) Herder d) Crose
 - 2) Diplomatic History is a separate branch of _____ history.
a) Political b) Economic c) Cultural d) Social
 - 3) _____ says, 'No Documents No History'.
a) Hegel b) Herodotus
c) E.H. Carr d) Legiloss and Senboss
 - 4) _____ is the primary source of History.
a) Confidential records b) Shakavali
c) Ballad d) Legend
 - 5) _____ expressed 'All History is Contemporary History'.
a) Renier b) Crose c) Gramachi d) Rowse
 - 6) _____ criticism explain the period of document.
a) External b) Internal c) Negative d) Positive
 - 7) Historical events should be explained by
a) Moral b) Subjective c) Romantic d) Objective

P.T.O.

8) Collection of documents is the _____ step in research process.

- a) First b) Second c) Third d) Fourth

9) The original copy of Sabhasad Bakhar

- a) is lost b) is available
c) is not available d) may be available

10) Sabhasad wrote his Bakhar at

- a) Kolhapur b) Raigad c) Jinji d) Bijapur

2. Write the short answers on **any four** of the following questions.

8

- 1) Explain briefly, meaning of History.
- 2) Write any six names of primary sources of History.
- 3) Explain briefly, selection of subject is the first step in research process.
- 4) What are the merits of history researcher ?
- 5) Which misuse of footnotes ?
- 6) Give information – writer of Sabhasad Bakhar.

3. Write short notes on **any four** of the following.

12

- 1) Definitions of History.
- 2) Military History and Cultural History.
- 3) Importance of the sources.
- 4) Steps of History research.
- 5) Index.
- 6) Features of Sabhasad Bakhar.

4. Explain the nature of History.

10

OR

Give information about External Criticism of Historical sources.

5. Review the secondary sources of History.

10

९) सभासद बखरीची अस्सल प्रत

अ) गहाळ झाली आहे

ब) उपलब्ध आहे

क) उपलब्ध नाही

ड) उपलब्ध होण्याची शक्यता आहे

१०) सभासदाने आपली बखर _____ येथे लिहिली.

अ) कोल्हापूर

ब) रायगड

क) जिंजी

ड) विजापूर

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

८

१) इतिहासाचा अर्थ थोडक्यात स्पष्ट करा.

२) इतिहासाच्या प्राथमिक साधनांची कोणतीही सहा नावे लिहा.

३) विषयाची निवड ही संशोधन प्रक्रियेतील पहिली पायरी आहे, हे थोडक्यात स्पष्ट करा.

४) इतिहास संशोधकाकडे कोणते गुण असावेत ?

५) तळटीपांचे दुरुपयोग कोणते ?

६) सभासद बखरीच्या लेखकाचा थोडक्यात परिचय द्या.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा लिहा.

१२

१) इतिहासाच्या व्याख्या.

२) लष्करी इतिहास व सांस्कृतिक इतिहास.

३) संदर्भ साधनांचे महत्व.

४) इतिहास संशोधन प्रक्रियेतील विविध टप्पे.

५) सूची.

६) सभासद बखरीची वैशिष्ट्ये.

४. इतिहासाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ऐतिहासिक संदर्भसाधनांच्या बहिरंग परीक्षणाची माहिती द्या.

५. इतिहासाच्या दुय्यम संदर्भसाधनांचा आढावा घ्या.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – VIII)
Western Political Thought**

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer : 10
- 1) The Idea of the philosopher king is _____
a) Plato b) Marx c) Aristotle d) Machiavelli
 - 2) _____ is pioneer of Political Science.
a) Machiavelli b) Aristotle
c) Plato d) Locke
 - 3) _____ is the popular book of Machiavelli.
a) The Politics b) The Republic
c) The Prince d) The Laws
 - 4) _____ is separated politics from morality.
a) Machiavelli b) Hobbes c) Locke d) Plato
 - 5) Aristotle was the student of _____
a) Plato b) Socrates c) Marxs d) Machiavelli
 - 6) 'Man is social animal' said _____
a) Marx b) Aristotle c) Plato d) Machiavelli
 - 7) The name of the book of Hobbes he associated social contract theory is _____
a) Two treatises of government b) Leviathan
c) The laws d) The prince

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) तत्वज्ञ राजाची संकल्पना कोणाची आहे ?
अ) प्लेटो ब) मार्क्स क) अ‍ॅरिस्टॉटल ड) मॅकीयाव्हेली
- २) राज्यशास्त्राचा जनक _____ आहे.
अ) मॅकीयाव्हेली ब) अ‍ॅरिस्टॉटल क) प्लेटो ड) लॉक
- ३) मॅकीयाव्हेलीचे _____ हे पुस्तक सुप्रसिद्ध आहे.
अ) द पॉलीटिक्स ब) द रिपब्लिक क) द प्रिन्स ड) द लॉज
- ४) _____ ने राजकारण हे नैतिकतेपासून वेगळे केले.
अ) मॅकीयाव्हेली ब) हॉब्ज क) लॉक ड) प्लेटो
- ५) अ‍ॅरिस्टॉटल हा _____ शिष्य होता.
अ) प्लेटो ब) सॉक्रेटिस क) मार्क्स ड) मॅकीयाव्हेली
- ६) मनुष्य हा सामाजिक प्राणी आहे असे _____ ने म्हटले आहे.
अ) मार्क्स ब) अ‍ॅरिस्टॉटल क) प्लेटो ड) मॅकीयाव्हेली
- ७) हॉब्जने _____ या पुस्तकामध्ये सामाजिक कराराचा सिद्धांत मांडला.
अ) टु ट्रीटायसेस ऑफ गव्हर्नमेंट ब) लेव्हीएथन
क) द लॉज ड) द प्रिन्स
- ८) हॉब्जने _____ शासनाचा पुरस्कार केला.
अ) हुकुमशाही ब) कायदेशिर
क) मर्यादित ड) लोकशाही समाजवाद

९) जॉन लॉक हा _____ विचारवंत होता.

अ) इंग्लीश ब) अमेरिकन क) जर्मन ड) रशियन

१०) राष्ट्रवादाचा जनक _____ ला म्हटले जाते.

अ) मॅकीयाव्हेली ब) ऑरिस्टॉटल क) प्लेटो ड) लॉक

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) प्लेटोच्या आदर्शराज्याची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

२) ऑरिस्टॉटला राज्यशास्त्राचा जनक का म्हटले जाते.

३) मॅकीयाव्हेलीचे धर्म व नैतिकता आणि राजकारण याविषयीचे विचार सांगा.

४) हॉब्जचे मानवी स्वभावाविषयीचे विचार सांगा.

५) ऑरिस्टॉटलने क्रांतीचे कोणते प्रकार सांगितले ?

६) लॉकनी स्पष्ट केलेली नैसर्गिक अवस्था कशी होती ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) प्लेटोची न्यायव्यवस्था

२) ऑरिस्टॉटलचे राज्याचे वर्गीकरण

३) मॅकीयाव्हेलीचे मानवी स्वभावाचे विचार

४) ऑरिस्टॉटलचे क्रांतीविषयक विचार

५) हॉब्जचे नैसर्गिक अवस्थेविषयीचे विचार

६) जॉन लॉकचे सार्वभौमत्वाविषयीचे विचार.

४. ऑरिस्टॉटलचे नागरीकत्वा विषयीचे विचार स्पष्ट करा.

१०

किंवा

मॅकीयाव्हेलीने राजाला केलेला उपदेश स्पष्ट करा.

५. प्लेटोचे शिक्षणविषयक विचार स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
----------	--

**B.A. – III (Sem. – V) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION
Dietics and Hygiene (Special) (Paper – VIII)**

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

N. B. : All questions are compulsory.

1. Choose **right** option : **5**
- 1) Calories from fat
 - a) 8.3 b) 9.6 c) 9.5 d) 9.3
 - 2) Vitamin 'D's deficiency causes
 - a) Malaria b) Cholera c) T.B. d) Ricket
 - 3) Percentage of water in human body
 - a) 70% b) 68% c) 90% d) 75%
 - 4) Calories from one gm protein
 - a) 3.2 b) 8.1 c) 4.4 d) 4.1
 - 5) Which vitamin causes for Bery bery ?
 - a) A b) C c) D d) B
2. Answer in **one** sentence (**any five**) : **10**
- 1) What is first aid ?
 - 2) Define athlete diet.
 - 3) Difference between two meals.
 - 4) How many amino acid in protein ?
 - 5) Percentage of minerals in human body.
 - 6) Who find out protein ?
3. Short notes (**any two**) : **10**
- a) Vitamin
 - b) Protein
 - c) Minerals.

मराठी भाषांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

५

१) फॅट मध्ये कॅलरीचे प्रमाण

अ) ८.३ ब) ९.६ क) ९.५ ड) ९.३

२) 'ड' जिवणसत्वा अभावी होणारा रोग

अ) हविताप ब) पटकी क) क्षय ड) मुडद्रस

३) शरीराल पाण्याचे प्रमाण कीती ?

अ) ७०% ब) ६८% क) ९०% ड) ७५%

४) एक ग्रॅम प्रथीणात किती उष्मोक असतात ?

अ) ३.२ ब) ८.१ क) ४.४ ड) ४.१

५) "बेरी बेरी" कोणत्या जिवणसत्वा अभावी होतो ?

अ) A ब) C क) D ड) B

२. एका वाक्यात उत्तरे द्या (कोणत्याही पाच) :

१०

१) प्रथमोपचार म्हणजे काय ?

२) खेळादूचा आहार सांगा.

३) दोन जेवणातील फरक सांगा.

४) प्रथीणामध्ये कीती अॅमीनो अंसीड आहेत ?

५) शरीरात खनीजांचे प्रमाण कीती ?

६) "प्रथीणाचा" शोध कोणी लवल ?

३. टिपा द्या (कोणत्याही दोन) :

१०

अ) जिवणसत्व

ब) प्रथीणे

क) खनिजे.

SLR-A – 279

Seat No.	
-------------	--

**B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
ENGLISH (Spl.) (Paper – IV)
Introduction to Literary Criticism**

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks: 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative given below. **10**

1) Aristotle's treatise concerning the art of poetry is called the

- a) Science of poetry b) Tragic poetry
c) Poetics d) Art of poetry

2) The term 'Imitation' has come into English from the Greek word

- a) Catharsis b) Mimesis
c) Hamartia d) None of the above

3) Longinus' treatise 'On the Sublime' is addressed to a student or pupil named

- a) Terentianus b) Caecilius
c) Theodorus d) None of the above

4) Sublimity means

- a) exaggeration
b) inspiration
c) a certain loftiness and excellence in language
d) none of the above

P.T.O.

- 5) There are _____ principal sources of the sublime.
a) two b) three c) five d) six
- 6) According to Coleridge fancy is inferior to
a) reason and intellect b) imagination
c) logic d) none of the above
- 7) The Chapter XIII-Fancy and Imagination is taken from Coleridge's book
a) The Friend b) Biographia Literaria
c) Table Talks d) Aids to Reflection
- 8) According to I.A. Richards there are _____ kinds of meanings.
a) three b) five c) four d) two
- 9) Longinus' 'On the Sublime' was first published in the year
a) 1560 b) 1652 c) 1760 d) 1823
- 10) As a medical metaphor the term 'Catharsis' means
a) satisfaction b) sublimation c) purgation d) purification

2. Write short answers on the following (**any 5**) :

10

- 1) Write a brief note on Plato's idea of imitation.
- 2) What were Plato's objections to arts and poetry ?
- 3) Explain Aristotle's idea of catharsis as purification.
- 4) What does Longinus say about sublimity in literature ?
- 5) What are the vices of the sublime ?
- 6) What, according to Longinus, is the difference between the false sublime and the true sublime ?
- 7) How many sources of the sublime are discussed by Longinus ?

3. A) Answer the following questions (**any 2**) : **6**
- 1) How many meanings of words are discussed by I.A. Richards ?
 - 2) What does I.A. Richard's say about the speaker's intention ?
 - 3) What is Richards' definition of 'feeling' ?
- B) Answer the following questions (**any 2**) : **4**
- 1) Examine Coleridge's definition of 'imagination'.
 - 2) What does Coleridge say about 'fancy' ?
 - 3) What is meant by esemplastic imagination ?
4. A) Compare and contrast Plato's theory of imitation with that of Aristotle. **10**
- OR
- B) Examine Aristotle's theory of Catharsis.
5. Define Longinus' concept of sublimity and discuss the means recommended by him to achieve it. **10**
-

SLR-A – 28

Seat
No.

B.A. I (Semester – I) (Old) Examination, 2014
PRAKRIT ARDHAMAGADHI (Optional) (Paper – I)
Pagid Vijjanando (पागिद विज्ञानंदो)

Day and Date : Thursday, 10-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१०

१) तस्स रायपहस्य मज्झभागे _____ विज्जइ ।

(हट्टिगा, हट्टिगास्सं, हट्टिगाण, हट्टिगां)

२) _____ सिद्धि उवदेहि त्ति ।

(परलोग, परलोगाय, परलोगओ, परलोगाणा)

३) मम _____ पयोयणं अत्थि ।

(किंपि, किंपिलो, किंपिरं, किंपिए)

४) सो कहेइ-अहं _____ ।

(महाबलिट्ठो, महाबलिट्ठाहा, महाबलिट्ठस्स, महाबलिट्ठहिं)

५) अणंगबाणघायं ता _____ बहुणा ।

(किमेत्थ, किमेत्थयो, किमेत्थहो, किमेत्थयां)

६) नागदत्तं _____ तस्स हट्टमारूढो ।

(पासित्ता, पासित्ताणे, पासित्ताणं, पासित्ताआं)

P.T.O.

७) तीए भणियं- जइं एवं ता मा _____ ।

(झुरसु, झुरसुइं, झुरसुस्स, झुरसुद)

८) _____ एगेगं पादं छिंदंतुं उज्जदो ।

(छुरिएण, छुरिएणो, छुरिएणसि, छुरिएणइं)

९) मं निरिक्खिऊण _____ मुणी किं गओ ?

(हसित्ता, हसित्तावो, हसित्तो, हसित्ताणो)

१०) एयस्स मुणिवरस्स _____ संजमं गिण्हीयं ।

(सगासे, सगासेओ, सगासेत, सगासेय)

२. भाषांतर करा (कोणतेही ५) .

१०

१) गाहाण रसा, महिलाण विब्भमा, कइयणाण उल्लावा ।

कस्स न हरंति हिययं बालाण य मम्मण-उल्लावा ॥

२) दिट्ठो य तस्स राया कओ पसाओ य तेण मंतिस्स ।

मंति पयम्मि निउत्तो जाया ते दो वि सुहभाई ॥

३) सरस्सदि णमो तुम्हं वरदे कामरूविणी ।

विज्जारंभं करिस्सामि सिद्धी हवदु मे सया ॥

४) ललिए महरक्खरए जुवईयण-वल्लहे ससिंगारे ।

संते पाइयकव्वे को स्क्कइ सक्कय पढिउं ॥

५) तइय-पुरिसेण भणियं मा मूलं मा य छिंद साहाओ ।

छिंदह पडिसाहं से जा जा फलिया इहं होज्जा ॥

६) पेच्छंति ण भत्तं ण य भायण-कप्पडे य फालियए ।

अह णायं तेहिं सम वाणर-जूहं समल्लीणं ॥

३. पद्य भाषांतर करा. (कोणतेही २).

१०

१) पहाणो वि तस्स वयणजुतिं इंगियागारेण नच्चा हालिअस्स पुरओ नरिंद-पडिगिइ-अंकिय-सुवण्ण-मुद्दा-सयं ठवेइ । तथा नरिंदा-गिइवंत-मुद्दा सयं-दट्ठूण तेण हालिएण तस्स वयणस्स रहस्सं जाणवियं । पक्ख-दिवसंते सहा-मज्झमि पुणरवि नरिदेण सो च्विय पण्हो पुच्छिओ, तथा सेस-पहाणेसु मउणेण ठिएसु नरिंदस्स पुरओ तेण मंतिणा पच्चुत्तरं दिण्णं ।

२) पुणरवि पुट्ठं-तुमए सासूए छम्मासा कहं कहिआ ? तीए वुत्तं-सासुं पुच्छह । सेट्ठिणा सा पुट्ठा । ताए वि कहिअं-पुत्तवहू वयणं सच्चं, जओ मम जिणधम्म पत्तीए छम्मासा एव जाया । जओ इओ छम्मासाओ पुव्वं कत्थ वि मरणपसंगे अहं गया । तत्थ विविह-गुण-दोस-वट्ठा जाया ।

३) को वि नरिंदो चिंत-विणोयत्थं नयराओ बाहिरं विविह-वणराइं पासंतो बहुदूरं जाव गओ । तत्थ एगम्मि खेत्ते किसिकम्मं कुणतं हालियं पेक्खइ, तं दट्ठूण पुच्छेइ-पइदिणं कियंत-दव्वं अज्जेसि ? सो कहेइ-एगं रूवगं लहेमि । तथा नरिंदो कहेइ-तेण दव्वेण कहं निव्वहेसि ?

४. प्राकृत भाषेचे प्रकार व महत्ता याचे विश्लेषण करा.

१०

किंवा

सत्यघोषाला न्याय कसा मिळाला हे सच्चघोसो कथेद्वारे स्पष्ट करा.

५. जंगलात लाकडे तोडायला गेलेल्या सहा मित्रांना त्यांच्या विचाराप्रमाणे पुढील फळ कसे मिळेल हे लेस्सा दिट्ठंतो काव्याद्वारे स्पष्ट करा.

१०

SLR-A – 280

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
HINDI (Special Paper – IV)
विशेष लेखक : संजीव

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

ii) दाँई ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक है ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : 10

- 1) संजीव को सन् _____ को 'पहल' कथा सम्मान से पुरस्कृत किया ।
1) 2002 2) 2003 3) 2004 4) 2005
- 2) संजीव के उपन्यास _____ क्षेत्र की कथाओं को वाणी देते हैं ।
1) नगरीय 2) महानगरीय 3) वर्जित 4) पर्वतीय
- 3) संजीव का _____ उपन्यास भिखारी ठाकुर के जीवन पर केंद्रित है ।
1) धार 2) सर्कस 3) आकाशचंपा 4) सूत्रधार
- 4) 'पाँव तले की इब' उपन्यास में _____ आंदोलन मिलता है ।
1) बिहार 2) झारखंड 3) नारी 4) किसान
- 5) _____ हंसदा का प्रयोगक्षेत्र है ।
1) झारखंड 2) मेड़िया 3) बाघमुंडी 4) इनमें से कोई नहीं
- 6) _____ आदिम संस्कारों और स्वच्छंद जीवन शैली का युवक था ।
1) फिलिप 2) गोपाळ 3) किस्कू 4) हरिश
- 7) सुदीप्त _____ में नौकरी करती है ।
1) एमआयडीसी 2) मंत्रालय 3) एनटीपीसी 4) प्लैंट

P.T.O.

- 8) माझी हडाम _____ गाँव के मुखिया है ।
 1) डोकरी 2) मेझिया 3) पंचपहाड 4) बाघमुंडी
- 9) समीर मुंबई की _____ पत्रिका का संपादक बन जाता है ।
 1) नजर 2) प्रहार 3) हंस 4) स्वदेश
- 10) _____ को बिजली साहब कहा जाता है ।
 1) समीर 2) सुदीप्त 3) फिलिप 4) गोपाल
2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए । 10
- 1) आदिवासियों की कमजोर नसे कौनसी है ?
 - 2) संजीव के उपन्यासों की पाँच विशेषताएँ लिखिए ।
 - 3) आदिवासियों के वीर पुरुष कौनसे है ?
 - 4) मंगरी को आदिवासी क्यों मारते हैं ?
 - 5) सुदीप्त के मतानुसार सफेदपोश वर्ग में कौनसे गलत संस्कार है ?
 - 6) सुदीप्त आत्महत्या क्यों करता है ?
3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : 10
- 1) “अभी तो कहानी के बीहड़ से गुजर रहा हूँ । बच गया तो कागज पर लिखूँगा ... ।”
 - 2) “जब - जब सोचता हूँ, रो उठता हूँ । कुछ भी तो नहीं बन सका -न संपूर्ण आदमी, न ही संपूर्ण लेखक ।”
 - 3) “लड़ने वाला फुज को ई पता नयँ चलना चाहिए कि ओकर सेनापति भाग गया ।”
4. ‘पाँव तले की इब’ उपन्यास में प्रतिबिंबित झारखंड आंदोलन को स्पष्ट कीजिए । 10
- अथवा**
- सुदीप्त की चारित्रिक विशेषताएँ लिखिए ।
5. ‘पाँव तले की इब’ उपन्यास की कथावस्तु की समीक्षा कीजिए । 10
-

SLR-A – 281

Seat No.	
----------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – IV)
Cultural History of Karnataka

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

ಸೂಚನೆ: ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

೧) ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಂತರಂಗದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿ _____

ಅ) ಬುದ್ಧ ಆ) ಎಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀ. ಇ) ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರ ಸ್ವಾಮಿ ಈ) ಕೃಷ್ಣ

೨) Culture _____ ಎಂದರೆ.

ಅ) ರೈತ ಆ) ಓದಿದ ಇ) ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಈ) ಸಂಸ್ಕೃತ

೩) ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯ ಅಭ್ಯಾಸವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸ _____

ಅ) ಲ್ಯೂಕಾಸ್ ಆ) ಅರ್ನಾಲ್ಡ್ ಇ) ಇಲಿಯೆಟ್ ಈ) ಪ್ಲೇಟೊ

೪) ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳೆಂದರೆ _____

ಅ) ಗುಡ್ಡ ಆ) ಮರ ಇ) ದೇವಸ್ಥಾನ ಈ) ರಸ್ತೆ

೫) ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವೇದದಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನ, ಎಂದವರು _____

ಅ) ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ. ಆ) ಶಂಭಾಜೋಶಿ ಇ) ಪು.ತಿ.ನ. ಈ) ರಾಮ

೬) ಹೊಯ್ಸಳನು ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದನು ?

ಅ) ನರಿ ಆ) ಆನೆ ಇ) ಹುಲಿ ಈ) ಕೋಣ

೭) ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಆಕರಗಳು _____

ಅ) ಮನೆ ಆ) ಶಾಸನ ಇ) ಗಿಡ ಈ) ನದಿ

P.T.O.

೮) ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಮೊದಲಿನ ಧರ್ಮ _____

ಅ) ವೈಷ್ಣವ ಆ) ಜೈನ ಇ) ಶೈವ

ಈ) ಬೌದ್ಧ

೯) ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಹೆಂಡತಿ _____

ಅ) ಜಿನಬ್ಬೆ ಆ) ಶಾಂತಲೆ ಇ) ಪರಿಮಳ

ಈ) ವೈಜಕಮ್ಮ

೧೦) ಹೊಯ್ಸಳರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ _____

ಅ) ಸಂಗಮ ಆ) ಮಸ್ಕಿ ಇ) ಬೇಲೂರು

ಈ) ಕಲ್ಯಾಣ

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

೧) ನಾಗರಿಕತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ನೀಡಿರಿ.

೨) ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೇನು ? ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ನೀಡಿರಿ.

೩) ಹೊಯ್ಸಳ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಎಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಇವೆ ?

೪) ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜ್ಯ ಹೇಗೆ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು ?

೫) ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಕರಗಳು ಯಾವವು ?

೬) ಬೇಲೂರು ಏಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ?

3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

೧) ಹೊಯ್ಸಳ ಅರಸರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆ

೨) ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ನಾಗರಿಕತೆಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು

೩) ನಾಟ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಾಂತಲೆ.

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

ಅಥವಾ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

5. ಹೊಯ್ಸಳ ಅರಸರ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

10

SLR-A – 284

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
URDU (Special) (Paper – IV)
Special Study of Prose Writer and Poet
(Nazeer Akbarabadi ki Shairi)

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) Figures to the **left** indicate **full** marks.

10

۱) صحیح متبادل چُن کر خانہ پُری کیجئے :

(۱) نظیر آگرہ کے _____ دروازے پر رہا کرتے تھے۔

(اجمیری نوری بلند چشتی)

(۲) نظیر کی وفات سنہ میں ہوئی

(1825 1827 1828 1830)

(۳) دہلی کی تباہی و بربادی کی کیفیت کو نظیر نے _____ نظم میں پیش کیا ہے۔

(مطلسی پنجارہ نامہ آدمی نامہ شہر آشوب)

(۴) نظیر کا اصل مذہب _____ تھا۔

(شعیہ دیوبندی سنی قادیانہ)

(۵) نظیر کی شعری خصوصیت _____ ہے۔

(جزئیات نگاری افسانہ نگاری فحش نگاری منظر نگاری)

P.T.O.

- (۶) نظیر کی شاعری میں _____ تہذیب نظر آتی ہے۔
(انفرادی مشترکہ اجتماعی ملی جلی)
- (۷) نظیر کی شاعری _____ کہلاتی ہے۔
(سیاسی فلسفیانہ مذہبی عوامی)
- (۸) موسم برسات کی عکاسی نظیر نے اپنی _____ نظم میں بخوبی کی ہے۔
(برسات کا موسم چارے کا موسم برکھارت الہیلی صبح)
- (۹) نظیر کے والد کا اصل نام _____ تھا۔
(محمد ہارون محمد فاروق محمد علی محمد اقبال)
- (۱۰) نظیر کو _____ صوفی سے گہری عقیدت و محبت تھی۔
(حضرت سلیم چشتیؒ حضرت محی الدینؒ صابریاؒ بندہ نوازؒ)

10

۲. مندرجہ ذیل کوئی پانچ سوالات کے جوابات لکھئے :

- (۱) نظم ”خوشامد“ کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (۲) نظیر کی شاعری کی خصوصیات لکھئے۔
- (۳) نظیر کی نظم ”مٹلسی“ کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (۴) ہندوستانی تہواروں کے موضوعات پر تحریر شدہ چند نظموں کے نام لکھئے۔
- (۵) نظیر نے اپنے عہد کی عکاسی اپنی کونسی نظموں میں کی ہے؟
- (۶) نظیر نے اپنی کس نظم میں آدمی کے مختلف روپ دکھائے ہیں؟

- 10 ۳. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) :
- (۱) نظیر کے مذہب سے متعلق اظہار خیال کیجئے۔
- (۲) ”عید الفطر“، نظم کا خلاصہ لکھئے۔
- (۳) ”ہول“، نظم کا خلاصہ لکھئے۔
- 10 ۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے :
- (۱) نظیر کے سوانحی حالات مختصر لکھئے۔
- (۲) نظیر کے کلام میں جزئیات نگاری مع مثالوں کے لکھئے۔
- 10 ۵. نظیر کے کلام کا تنقیدی جائزہ لیجئے۔
-

- 7) _____ river is known as life line of Switzerland.
a) Volga b) Rhine c) Danub d) Themes
- 8) W.T.O. came into practice on 1st Jan. _____
a) 1995 b) 1994 c) 1993 d) 1991
- 9) Telephone was invented by _____
a) Morse b) Marconi c) Bell d) Edison
- 10) On the basis of area _____ types of planning.
a) Four b) Three c) Five d) Two

2. Write short answer of the following **(any four)** : **8**
- 1) State the characteristics of substance agriculture.
 - 2) State the factors of industrial localization.
 - 3) Characteristics of fruit farming.
 - 4) Tourism management.
 - 5) Concept of region.
 - 6) Mention the major cotton textile centers of Japan.
3. Write short notes **(any four)** : **12**
- 1) Characteristics of mixed farming.
 - 2) Decentralization of industries.
 - 3) WTO (GATT).
 - 4) Factors influencing on tourism.
 - 5) Panama canal.
 - 6) Regional planning in Maharashtra.
4. A) Explain the determinants of agricultural land use. **10**
- OR
- B) Discuss the localization and distribution of cotton textile industry in U.S.A.
5. State the significance of tourism and explain the major tourism areas in Asia. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
४) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.

१. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

- १) शेती हा मानवाचा _____ व्यवसाय आहे.
अ) प्राथमिक ब) द्वितीयक क) तृतीयक ड) चतुर्थक
- २) _____ यांनी उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणाचा सिद्धान्त मांडला.
अ) अल्फ्रेड वेबर ब) ऑगस्ट कॉस क) वॉल्टर ख्रिस्टळर ड) अ. पौंड
- ३) उदरनिर्वाह शेतीचे एकूण _____ प्रकार आहेत.
अ) सहा ब) पाच क) चार ड) तीन
- ४) _____ ला महाराष्ट्राचे मॅचेस्टर म्हणतात.
अ) सोलापूर ब) चाळीसगाव क) नागपूर ड) इचलकरंजी
- ५) संयुक्त संस्थानाच्या _____ भागात लोह पोलाद उद्योगांचे केंद्रिकरण झाले आहे.
अ) ईशान्य ब) आग्नेय क) वायव्य ड) नैऋत्य
- ६) मुंबई ते ठाणे या दरम्यान भारतातील पहिला लोह मार्ग _____ साली टाकण्यात आला.
अ) १८१८ ब) १८२३ क) १८५३ ड) १८५७
- ७) _____ या नदीला स्वित्झरलँडची जीवन रेषा म्हणतात.
अ) वोळगा ब) ऱ्हाईन क) डॅन्यूब ड) थेम्स
- ८) १ जाने. _____ पासून जागतिक व्यापार संघटनेची अमल बजावणी सुरु झाली .
अ) १९९५ ब) १९९४ क) १९९३ ड) १९९१
- ९) _____ यांनी टेलिफोनचा शोध-लावला.
अ) मोर्स ब) मार्कोनी क) बेल ड) एडीसन
- १०) प्रदोशावर आधारित नियोजनाचे _____ प्रकार आहेत.
अ) चार ब) तीन क) पाच ड) दोन

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारांची उत्तरे लिहा. ८
- १) उदरनिर्वाह शेतीची वैशिष्ट्ये सांगा.
 - २) उद्योगधंद्याचा स्थानिकीकरणाचे घटक सांगा.
 - ३) फळशेतीची वैशिष्ट्ये.
 - ४) पर्यटनाचे महत्त्व.
 - ५) प्रदेशाची संकल्पना.
 - ६) जपानमधील प्रमुख कापड उद्योगांची केंद्रे सांगा.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) समिश्र शेतीची वैशिष्ट्ये.
 - २) उद्योगधंद्याचे विकेंद्रीकरण.
 - ३) डब्ल्यू टी ओ (GATT).
 - ४) पर्यटनावर परिणाम करणारे घटक.
 - ५) पनामा काळवा.
 - ६) महाराष्ट्रातील प्रादेशिक नियोजन.
४. अ) शेती भूमीउपयोजनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- ब) संयुक्त संस्थानातील सूती वस्त्रोद्योगाचे स्थानिकीकरण व वितरण या विषयी चर्चा करा.
५. पर्यटनाचे महत्त्व सांगून आशिया खंडातील प्रमुख पर्यटनाचे प्रदेश स्पष्ट करा. १०
-

SLR-A – 289

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
MUSIC (Special Paper – IV)
Hindustani Classical Music

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

१. योग्य पर्याय निवडून लिहा :

१०

- १) पं. भीमसेन जोशी यांना _____ या सर्वोच्च पुरस्काराने सन्मानित केले होते.
a) पद्मश्री b) पद्मभूषण c) भारतरत्न d) पद्मविभूषण
- २) भैरवी राग _____ थाटातील आहे.
a) भैरव b) भैरवी c) पूर्वी d) काफी
- ३) _____ हा राग दक्षिणात्य संगीतातील आहे.
a) यमन b) हंसध्वनी c) मालकंस d) आसावरी
- ४) कर्नाटक संगीतात मुख्य _____ ताल आहेत.
a) सात b) पाच c) चार d) तीन
- ५) तिलवाडा तालात _____ ही खालीची मात्रा आहे.
a) पाचवी b) नववी c) सातवी d) चौथी
- ६) तिलंग रागाची जाती _____ आहे.
a) ओडव-ओडव b) ओडव-षाडव
c) ओडव-संपूर्ण d) षाडव-षाडव
- ७) त्रितालाच्या _____ मात्रा आहेत.
a) १५ b) १६ c) १४ d) १२

P.T.O.

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – I (Semester – I) (Old) Examination, 2014
ECONOMICS (Paper – I) (Opt.)
Indian Economy**

Day and Date : Friday, 11-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative.

10

- 1) The economic Drain Theory was introduced by _____
a) Dadabhai Nouroji b) Dr. B. R. Ambedkar
c) Dr. D. R. Gadgil d) Mahatma Gandhi
- 2) During the British Rule Indian economy was _____
a) urban b) rural
c) modern d) none of the above
- 3) Employment Guarantee Scheme initially, started by _____ state.
a) Gujrat b) Maharashtra
c) Bihar d) Rajasthan
- 4) In India population census is conducted after every _____ year.
a) 05 b) 07 c) 10 d) 12
- 5) _____ is the main cause of Indian poverty.
a) Rapid increase in population b) Literacy
c) Employment d) All of the above
- 6) Supply of money increase, value of money _____
a) increase b) decrease
c) remain constant d) none of the above
- 7) The effect of rising prices on production is _____
a) equal b) favourable
c) unfavourable d) none of the above

8) The growth of population depends upon difference between _____ and _____

- a) growth rate and development rate
- b) birth rate and sex ratio
- c) birth rate and death rate
- d) age and death rate

9) _____ is one of the negative effect of British rule in India.

- a) Industrial development
- b) Farmers exploitation
- c) Modernization
- d) All of the above

10) _____ is the cause of Indian poverty.

- a) Population growth
- b) Sex ratio
- c) Death rate
- d) All of the above

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) State the main two harmful effects of British rule.
- 2) What is sex-ratio ?
- 3) What is density of population ?
- 4) What is relative poverty ?
- 5) What is self-employment ?
- 6) What is relationship between value of money and price ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Beneficial impact of British rule.
- 2) The theory of Drain.
- 3) Main causes of poverty in India.
- 4) Birth rate and death rate.
- 5) Main causes of rising prices.
- 6) Occupational structure of Indian population.

4. Answer **any one** long type question of the following :

10

A) State the effects of rising prices.

OR

B) State the causes of unemployment in India.

5. Explain the causes of over population in India.

10

१) _____ हा ब्रिटीश राजवटीचा भारतावरील प्रतिकूल परिणाम आहे.

- अ) औद्योगिक विकास ब) शेतकऱ्यांची पिळवणूक
क) आधुनिकीकरण ड) वरील सर्व

१०) _____ हे भारतीय दारिद्र्याचे कारण आहे.

- अ) लोकसंख्या वाढ ब) स्त्री-पुरुष प्रमाण
क) मृत्यु दर ड) वरील सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) :

८

- १) ब्रिटीश राजवटीचे दोन प्रमुख हाणीकारक परिणाम सांगा.
- २) स्त्री-पुरुष प्रमाण म्हणजे काय ?
- ३) लोकसंख्येची घनता म्हणजे काय ?
- ४) सापेक्ष दारिद्र्य म्हणजे काय ?
- ५) स्वयंरोजगार म्हणजे काय ?
- ६) पैशाचे मूल्य आणि किंमत यांच्यात कोणता संबंध असतो ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) ब्रिटीश राजवटीचे लाभदायक परिणाम.
- २) निस्सारण सिद्धांत.
- ३) भारतातील दारिद्र्याची प्रमुख कारणे.
- ४) जननदर आणि मृत्यु दर.
- ५) किंमत वाढीची प्रमुख कारणे.
- ६) भारतीय लोकसंख्येची व्यवसायानुसार रचना.

४. पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा :

१०

अ) किंमत वाढीचे परिणाम सांगा.

किंवा

ब) भारतातील बेकारीची कारणे सांगा.

५. भारतातील अतिरिक्त लोकसंख्येची कारणे स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE
Government and Politics of Maharashtra (Special Paper – IV)

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct option and rewrite the sentence. 10
- 1) The age limit for the post of Governor of Maharashtra is _____ years.
a) 35 b) 45 c) 40 d) 30
 - 2) The Mayor and the Deputy Mayor are elected by the _____
a) Governor
b) Citizens
c) Chief Minister
d) Elected Members of Municipal Corporation
 - 3) The Chief Minister of Maharashtra is appointed by the _____
a) Governor b) Chief Justice
c) High Command d) Ministers
 - 4) 73rd constitutional amendment is related to the _____ local self government.
a) urban b) national
c) rural d) historical
 - 5) _____ of the members of Vidhan Parishad in Maharashtra are elected from graduate constituency.
a) 1/3 b) 1/12 c) 2/3 d) 1/6
 - 6) _____ is the present Chief-Minister of Maharashtra.
a) Ajit Pawar b) Pruthviraj Chavan
c) Raj Thackray d) None of these

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

१०

१) महाराष्ट्राच्या राज्यपालाच्या पात्रतेची वयोमर्यादा _____ वर्षे आहे.

अ) ३५ ब) ४५ क) ४० ड) ३०

२) महापौर आणि उपमहापौर यांची निवड _____ करतात.

अ) राज्यपाल ब) नागरिक
क) मुख्यमंत्री ड) महानगरपालिकेचे निर्वाचीत सदस्य

३) महाराष्ट्राच्या मुख्यमंत्र्याची नियुक्ती _____ करतात.

अ) राज्यपाल ब) मुख्य न्यायाधीश
क) हायकमांड ड) मंत्री

४) ७३ वी घटना दुरुस्ती _____ स्थानिक स्वराज्य संस्थेशी संबंधित आहे.

अ) शहरी ब) राष्ट्रीय क) ग्रामीण ड) ऐतिहासिक

५) महाराष्ट्र विधान परिषदेचे _____ सदस्य पदवीधर मतदार संघातून निवडले जातात.

अ) १/३ ब) १/१२ क) २/३ ड) १/६

६) _____ हे महाराष्ट्राचे सध्याचे मुख्यमंत्री आहेत.

अ) अजित पवार ब) पृथ्वीराज चव्हाण
क) राज ठाकरे ड) यापैकी कोणीही नाही

७) महाराष्ट्राच्या उच्च न्यायालयाची खंडपीठे _____ येथे आहेत.

अ) पणजी ब) नागपूर क) औरंगाबाद ड) यापैकी सर्व

८) ग्रामपंचायतीचा कार्यकाल _____ वर्षांचा असतो.

अ) ४ ब) १० क) ५ ड) ११

९) जिल्हा परिषदेच्या प्रशासकिय प्रमुखास _____ असे म्हणतात.

अ) चेअरमन ब) राज्यपाल
क) अध्यक्ष ड) मुख्य कार्यकारी अधिकारी

१०) महाराष्ट्रात जवळपास _____ नगर परिषदा अस्तित्वात आहेत.

अ) २२८ ब) ५०० क) ४०० ड) ६००

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) महानगरपालिकेच्या उत्पन्नाचे कोणतेही दोन स्रोत लिहा ?
- २) महाराष्ट्र विधान सभा आणि विधान परिषदेतील एकूण सदस्य संख्या लिहा.
- ३) महानगरपालिकेची निवडणूक लढविण्यासाठीची पात्रता काय ?
- ४) भारतातील स्थानिक स्वराज्य संस्थासंबंधीत कोणत्याही दोन समित्यांची नावे लिहा ?
- ५) राज्यपालाचे दोन कायदे विषयक अधिकार सांगा.
- ६) विधेयकाचे कायद्यात रूपांतर होण्याची प्रक्रिया लिहा.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) ग्रामसभा
- २) मुख्यमंत्री आणि मंत्रीमंडळ
- ३) पंचायत समिती
- ४) कायदे निर्मातीची प्रक्रिया
- ५) विधान परिषद
- ६) नगर परिषद.

४. महाराष्ट्र विधानसभेची रचना आणि कार्ये स्पष्ट करा.

१०

किंवा

४. उच्च न्यायालयाची रचना, कार्ये आणि अधिकार स्पष्ट करा.

५. ७४ व्या घटना दुरुस्तीचे टीकात्मक परीक्षण करा.

१०

SLR-A – 292

Seat
No.

--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
PHILOSOPHY Special Paper – IV
Systems of Indian Philosophy

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**
- 1) According to Vaisesika there are _____ gunas.
(24, 25, 26, 27)
 - 2) According to Vaisesika Abhavas are of _____ kinds.
(3, 4, 5,6)
 - 3) Karmakanda is accepted by
(Purvamimamsa, Sankhya, Yog, Charvaka)
 - 4) Vedanta is also called
(Veda, Sutra, Bhashya, Upanishada)
 - 5) Nyaya darsana is _____ philosophy.
(Indian, French, Greek, German)
 - 6) _____ is famous for Indian logic.
(Charvaka, Jaina Darsana, Vedanta, Nyaya)
 - 7) Mayavada is _____ 's concept.
(Bhatta, Kapil, Shankara, Nyaya)
 - 8) Asatkaryavada is a concept of
(Nyaya, Vaisesika, Purvamimamsa, Jaina)

P.T.O.

9) _____ is accepted by Purvamimamsa.

(Satkhyati, Asatkhyati, Akhyati, None of these)

10) Atomism is _____ 's concept.

(Nyaya, Samkhya, Yoga, Vaisesika)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

1) What is samanya ?

2) What is paratahpramanya ?

3) Explain the Apauruseyatva.

4) Who is Prabhakara ?

5) According to Vedanta what is Adhyasa ?

6) What is Error ?

3. Write short notes (**any 4**) :

12

1) Atomism

2) Abhava

3) Hetvabhasa

4) Asatkaryavada

5) Akhyati

6) Mayavada.

4. According to Vaisesika explain visesa and samavaya.

10

OR

According to Nyaya explain the nature and kinds of pratyaksa.

5. Explain the concept of Nirguna and Saguna Brahma by Shankara.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

१) वैशेषिक दर्शनानुसार गुण हे _____ आहेत.

(२४, २५, २६, २७)

२) वैशेषिकांनुसार अभाव _____ प्रकारचे आहेत.

(३, ४, ५, ६)

३) कर्मकांड _____ ना मान्य आहे.

(पूर्वमीमांसा, सांख्य, योग, चार्वाक)

४) वेदान्ताला _____ असेही म्हणतात.

(वेद, सूत्र, भाष्य, उपनिषद)

५) न्याय दर्शन हे _____ तत्त्वज्ञान आहे.

(भारतीय, फ्रेंच, ग्रीक, जर्मन)

६) _____ हे भारतीय तर्कशास्त्रा करिता प्रसिद्ध आहे.

(चार्वाक, जैन दर्शन, वेदान्त, न्याय)

७) मायावाद ही _____ ची संकल्पना आहे.

(भट्ट, कपिल, शंकर, न्याय)

८) असत्कार्यवाद ही _____ ची संकल्पना आहे.

(न्याय, वैशेषिक, पूर्वमीमांसा, जैन)

९) _____ हे पूर्वमीमांसेला मान्य आहे.

(सत्ख्याती, असत्ख्याती, अख्याती, यापैकी नाही)

१०) अणुवाद ही _____ ची संकल्पना आहे.

(न्याय, सांख्य, योग, वैशेषिक)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) : ८
- १) सामान्य म्हणजे काय ?
 - २) परतः प्रामाण्य म्हणजे काय ?
 - ३) अपौरुषेयत्व स्पष्ट करा.
 - ४) प्रभाकर हे कोण आहेत ?
 - ५) वेदान्तानुसार अध्यास म्हणजे काय ?
 - ६) ख्याती म्हणजे काय ?
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) अणुवाद
 - २) अभाव
 - ३) हेत्वाभास
 - ४) असत्कार्यवाद
 - ५) अख्याती
 - ६) मायावाद
४. वैशेषिक दर्शनानुसार विशेष आणि समवाय स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- न्याय दर्शनानुसार प्रत्यक्षाचे स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा.
५. शंकराचार्यानुसार निर्गुण आणि सगुण ब्रह्माची संकल्पना स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
----------	--

**B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION
Health Education (Special Paper – IV)**

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

N.B. : 1) **All questions are Compulsory.**
2) **Figures to the right indicate marks.**

1. Choose the correct option and rewrite sentences : 5
- I) _____ is the type of body posture.
 - a) Ectomorph
 - b) Mesomorph
 - c) Endomorph
 - d) Above the all
 - II) The office of World Health Organization is at _____
 - a) Geneva
 - b) Sweden
 - c) Russia
 - d) India
 - III) Due to tobacco consumption _____ get disease.
 - a) Alcer
 - b) Diseases of breathing
 - c) Cancer
 - d) Above all
 - IV) _____ is the means of family planning.
 - a) Condom
 - b) Tambi
 - c) Tablets
 - d) Above all
 - V) World Health Day is celebrated on _____
 - a) 29th Aug.
 - b) 31st May
 - c) 2 Oct.
 - d) 7 April
2. Answer in **one** sentence (**any five**) : 10
- I) Write deformities of body posture.
 - II) What is meant by health and fitness ?
 - III) Give the definition of sex education.
 - IV) Write aim of W. H. O.
 - V) What is meant by good body posture ?
 - VI) Write the effect of tabacco on health.
3. Write short notes on **any two** : 10
- I) Need of family planning
 - II) Sex education in India
 - III) Importance of exercises in health.

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – V) (Special)
British Literature

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

I. Multiple choice :

Choose the correct from the following alternatives given below.

10

- 1) A quarrel began between King Henry II and the Archbishop Thomas Becket in
a) 1162 b) 1163 c) 1160 d) 1161
- 2) Two English women, Miss Adela and _____ travelled to India.
a) Ronny b) Aziz c) Major Callendar d) Mrs. Moore
- 3) The Pope proclaimed Thomas' canonization on
a) January 23, 1172 b) December 25, 1173
c) February 21, 1173 d) August 24, 1172
- 4) Aziz becomes the chief doctor to the
a) Mr. Fielding b) Rajah of Mau c) Mr. Turton d) Nawab Bahadur
- 5) The very theme of Eliot's 'Murder in the Cathedral' is the true nature of
a) murder b) crusifixion c) martyrdom d) violence
- 6) _____ was the principal of the government college in Chandrapore.
a) Moore b) Callendar c) Fielding d) Ronny
- 7) The four tempters signify the mental struggle of
a) King Henry b) Eliot c) Thomas Becket d) Pope

8) In the first half of the novel, Fielding and Aziz represents a positive model of

- a) Liberal humanism b) Orthodoxy
c) Anti-British d) Conservative thinkers

9) The Third Priest suggested the Chorus that death should be accepted as

- a) the will of God b) a curse c) a fear d) dark day

10) Aziz's trial and aftermath, brings out all the racial tensions and prejudices between Indians and the

- a) Americans b) Africans c) Moghuls d) British Colonists

2. Answer the following questions. (**any 5**) :

10

1) What does La Belle Dame Sans Merci mean ?

2) What did the beloved request in the poem 'Remember' ?

3) Write the central idea of the poem 'I Do Not Love Thee'.

4) Does the poetess really not love her lover ? What does she realize in his absence ?

5) How does the lover respond to his beloved in the poem 'Porphyria's Lover' ?

6) Whom did Owen admire in his poem 'Greater Love'?

3. A) Answer the following briefly (**any 2**) :

6

1) What new trends were popularized by the dramatists in the modern drama ?

2) Name the poets who welcome war with patriotic fervour in their poems.
Give two examples of each.

3) What are the features of war poetry ? Name some of the poets who denounced war.

Answer **any two** of the following :

4

B) 1) “I met a lady in the meads,
Full beautiful-a faery’s child,
Her hair was long, her foot was light,
And her eyes were wild.”

2) “Remember me when I am gone away,
Gone far away into the silent land;
When you can no more hold me by the hand ,
Nor I half turn to go yet turning stay”.

3) “There is regret, almost remorse,
For Time long past
‘Tis like a child’s beloved corse
A father watches, till at last
Beauty is like remembrance cast
From Time long past”.

4. A) “Eliot’s “Murder in the Cathedral” is based upon the important incident in the life of the English King Henry II”. Comment.

10

OR

B) Discuss on the role of the four Tempters in Eliot’s play ‘Murder in the Cathedral’.

5. Discuss on the symbolism used by Forster in his novel ‘A Passage to India’.

10

SLR-A – 298

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
HINDI (Special Paper – V)
साहित्यशास्त्र और समालोचना

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न आवश्यक हैं।
2) दायी ओर लिखे अंक प्रश्नों के गुण हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्यों को फिर से लिखिए।

10

- 1) काव्यशास्त्र में 'रस' यह शब्द _____ के अर्थ में प्रचलित है।
(षडरस/सार तत्व/जिज्ञासा तृप्ति/मानसिक आनंद)
- 2) आचार्य शुक्लजी के मतानुसार भावों का उत्कर्ष दिखाने और वस्तुओं के रूप, गुण और क्रिया का अधिक तीव्र अनुभव कराने में सहाय्यक होनेवाली उक्ति _____ है।
(रस/छन्द/अलंकार/समीक्षा)
- 3) विषय की दृष्टि से निबन्ध का क्षेत्र बहुत _____ है।
(छोटा/विस्तृत/सुखद/दुखदायी)
- 4) आत्मकथा के केन्द्र में लेखक का व्यक्तित्व होता है, इसलिए आत्मकथा में _____ का दोष आने की संभावना रहती है।
(एकांगिता/निरसता/आत्म विज्ञप्ति/लोकनिंदा)
- 5) स्मरणीय के साथ लेखक का व्यक्तिगत संबंध ही संस्मरण का _____ है।
(योजकतत्व/प्राणतत्व/शैली तत्व/विपरित तत्व)
- 6) चित्रकला और साहित्य के सुन्दर समन्वय से उद्भूत एक अभिनव कला रूप _____ है।
(रेखाचित्र/संस्मरण/जीवनी/आत्मकथा)

P.T.O.

- 7) इतिहासकार के समान जीवनीकार _____ नहीं होता ।
(पुरोगामी/परम्परावादी/अल्पज्ञ/सर्वज्ञ)
- 8) _____ आलोचना का मेरूदण्ड है वर्ग संघर्ष और द्वन्द्वात्मक भौतिक विकासवाद ।
(मार्क्सवादी/व्याख्यात्मक/तुलनात्मक/ऐतिहासिक)
- 9) रिपोर्टाज को आधुनिक _____ के अधिक निकट माना जाता है ।
(चित्र कला/काव्य कला/संगीत कला/पत्रकार कला)
- 10) शृंगार रस के _____ भेद हैं ।
(नौ/चार/तीन/दो)

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो या तीन पंक्तियों में लिखिए। 10

- 1) मिथक किसे कहते हैं ?
- 2) मार्क्सवादी आलोचना का जन्म कब हुआ ?
- 3) विभाव किसे कहते हैं ?
- 4) 'यदि गद्य कवियों की कसौटी है, तो निबन्ध गद्य की कसौटी है' यह मत किसने व्यक्त किया है ?
- 5) युद्ध, भूकंप आदि से सम्बन्धित घटनाओं का आँखों देखा विवरण प्रभावशाली तथा बिम्बात्मक रूप में देने का कार्य कौनसी विधा करती है ?
- 6) आत्मकथा किसे कहते हैं ?

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए। 10

- 1) रेखाचित्र
- 2) फंतासी
- 3) यमक अलंकार.

4. आलोचना के प्रकारों का विवेचन कीजिए। 10

अथवा

स्त्री विमर्श का परिचय दीजिए।

5. रस के अंगों का परिचय दीजिए। 10

SLR-A – 299

Seat No.	
----------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – V)
Western Criticism and Prosody

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಗುರುತಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್‌ನ ಗುರು _____
1) ಸಾಕ್ರಟೀಸ್ 2) ಪ್ಲೇಟೋ 3) ಡಾಂಟೆ 4) ಲಾಂಜಿನಸ್
- 2) ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಆದಿ ಪುರುಷ _____
1) ಪ್ಲೇಟೋ 2) ಇಲಿಯಟ್ 3) ಹೊರೇಸ್ 4) ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್
- 3) ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶದ ಮಹಾಕವಿ _____
1) ವ್ಯಾಸ 2) ವಾಲ್ಮೀಕಿ 3) ಶೆಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ 4) ಹೋಮರ್
- 4) ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ _____
1) ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಶಾರದ 2) ಸರ್ವಜ್ಞ
3) ಶೂನ್ಯ ಪೀಠಾಧ್ಯಕ್ಷ 4) ಕವಿ ಕುಲಗುರು
- 5) ಸಾಕ್ರಟೀಸ್ - ಪ್ಲೇಟೋ _____
1) ತಂದೆ-ಮಗ 2) ಮಾವ-ಅಳಿಯ 3) ಗುರು-ಶಿಷ್ಯ 4) ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮ
- 6) ತ್ರಿಪದಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ _____
1) ಪಂಪ 2) ರಾಘವಾಂಕ 3) ಸರ್ವಜ್ಞ 4) ಹರಿಹರ
- 7) 'ಮ' ಗಣ ಎಂದರೆ ಯಾವುದು ?
1) U – U 2) UUU 3) – – U 4) – – –
- 8) ನಜಭಜ ಜಂಜರಂ ಬಗೆಗೊಳುತ್ತಿರೆ _____ ಮಾಲೆಯೆಂದಪರ್.
1) ಉತ್ಪಲ 2) ಚಂಪಕ 3) ಸ್ವಗ್ಧರೆ 4) ಮಹಾಸ್ವಗ್ಧರೆ

P.T.O.

9) ಗುರು ಲಘು ಮೂರಿರೆ _____

- 1) ಮನಗಣ 2) ಜರಗಣ 3) ಭಯಗಣ 4) ಸತಗಣ

10) ಷಟ್ಪದಿ ಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯ _____

- 1) ರಾಘವ 2) ರಾಗೌ 3) ಹರಿಹರ 4) ರಾಘವಾಂಕ

2. ಬೇಕಾದ ಐದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಅಕ್ಷರ ಗಣದ ಸೂತ್ರ ಯಾವುದು ?
- 2) ಅರಿಸ್ವಾಟ್ಟಿಲನ ಕಾಲದ ಗ್ರೀಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಾವುವು ?
- 3) ಅರಿಸ್ವಾಟ್ಟಿಲನ ತಂದೆ ಹೆಸರೇನು ? ಅವನು ಯಾವ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು ?
- 4) ಪ್ಲೇಟೋನ ಕಾಲದ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ಎಂಥವರ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು ?
- 5) ಪ್ಲೇಟೋನ ಅಕಾಡೆಮಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಭಾಗಗಳಿದ್ದವು ? ಅವು ಯಾವುವು ?
- 6) ಷಟ್ಪದಿಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.
- 7) ಚಂಪಕ ಮಾಲೆ ವೃತ್ತದ ಸೂತ್ರ ಬರೆದು ಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿಸಿರಿ.

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

- 1) ಕುಸುಮ ಷಟ್ಪದಿ
- 2) ಪ್ಲೇಟೋ
- 3) ರುದ್ರ ನಾಟಕ.

4. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಹಾಕಿ ಛಂದಸ್ಸು ಗುರುತಿಸಿರಿ:

10

- 1) ದೀನ ನಾನು ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಕೆ
ದಾನಿ ನೀನು ವಿಚಾರಿಸಲು ಮತಿ
ಹೀನ ನಾನು ಮಹಾಮಹಿಮ ಕೈವಲ್ಯಪತಿ ನೀನು.
- 2) ಕೆಲವಂ ಬಲ್ಲವರಿಂದ ಕಲ್ತು ಕೆಲವಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳಿಂ ಕೇಳುತಂ.
- 3) ಸಾಲವನು ಕೊಂಬಾಗ ಹಾಲೋಗರುಂಡಂತೆ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ:

10

- 1) ಪ್ಲೇಟೋನ ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

SLR-A – 3

Seat No.	
----------	--

**B.A. Part – I (Sem. – I) (Old) Examination, 2014
KANNADA (Optional) (Paper – I)
Medieval Poetry Modern Prose**

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಅಮೇರಿಕೆಗೆ ಹೋದ ಕನ್ನಡಿಗ _____

ಅ) ಮಾಸ್ತಿ

ಆ) ಸಿಂಪಿ

ಇ) ಕರ್ಕಿ

ಈ) ಕೀಟ್ಸ್

2) ಅಮೇರಿಕದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮೂರ್ತಿ _____

ಅ) ಲಿಬರ್ಟಿ

ಆ) ಸ್ಪಿಂಕ್

ಇ) ಗೇಟ್

ಈ) ಐಫೆಲ್

3) ಅಮೆರಿಗನ್ನಡ ಇದು ಒಂದು _____

ಅ) ಪತ್ರಿಕೆ

ಆ) ಕಚೇರಿ

ಇ) ಊರು

ಈ) ರೈಲು

4) ರಾಮನಾಥ ಇದು _____ ಅಂಕಿತ.

ಅ) ರಾಮನ

ಆ) ದಾಸಿಮಯ್ಯ

ಇ) ಮಾಚಯ್ಯ

ಈ) ಚೌಡಯ್ಯ

5) _____ ಬಂಡಿಗೆ ಆಧಾರ.

ಅ) ಗಾಲಿ

ಆ) ಎತ್ತು

ಇ) ಕಡೆಗೀಲು

ಈ) ನೊಗ

6) ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಸಾಹಿತ್ಯ _____

ಅ) ನಾಟಕ

ಆ) ವಚನ

ಇ) ಕಾವ್ಯ

ಈ) ಚರಿತ್ರೆ

7) ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದ _____ ದಾಸಿಮಯ್ಯ.

ಅ) ಜಡೆಯ

ಆ) ಶಂಕರ

ಇ) ಹರ

ಈ) ನುಲಿಯ

8) ಆದಿ ವಚನಕಾರ _____

ಅ) ಪ್ರಭು

ಆ) ಪಂಪ

ಇ) ದಾಸಿಮಯ್ಯ

ಈ) ಬಸವ

P.T.O.

9) ಅಣುರೇಣುಗಳಲ್ಲಿ _____ ಭರಿತನೀನು.

ಅ) ರಸ ಆ) ಜಲ ಇ) ಗುಣ ಈ) ಜೀವ

10) ಕನ್ನಡದ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು _____

ಅ) ಹತ್ತು ಆ) ಒಂಬತ್ತು ಇ) ಎಂಟು ಈ) ಏಳು

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಸತಿಪತಿಗಳ ಭಕ್ತಿ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ?
- 2) ಹಸಿವೆ ಹೇಗೆ ಕಾಡುತ್ತದೆ ?
- 3) ಮಹದೇವಪ್ಪ ನವರು ಎಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಣ ಕಲಿತರು ?
- 4) ನಯಾಗರ ಹೇಗಿದೆ ?
- 5) ಅಮೇರಿಕ ಹೇಗಿದೆ ?
- 6) ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿ ಏನು ಕಲಿಯಬೇಕು ?

3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ದಾಸಿಮಯ್ಯನಿಗೆ ಶಿವನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗ
- 2) ನಯಾಗರದ ವರ್ಣ ವೈಭವ
- 3) ರಾಂಪುರೆ ಅವರ ಆರಂಭದ ಜೀವನ.

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಚೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನವರು ನೀಡಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- 2) ಅಮೇರಿಕದ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

5. ಮಹದೇವಪ್ಪ ರಾಂಪುರೆ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

SLR-A – 30

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) (Old) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE – Paper – I (Optional)
Political and Cultural History of Ancient India up to C.A.D. 650

Day and Date : Friday, 11-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative in the following : 10
- 1) _____ is the oldest Veda.
A) Rigved B) Yajurved C) Samved D) Atharvaved
 - 2) _____ was constructed the Ramayan.
A) Vedavyasa B) Valmiki C) Srikrishna D) Kalidasa
 - 3) Tripitak is the most important scripture to study _____ religion.
A) Buddha B) Jain C) Parsi D) Vedic
 - 4) Food gathering is the stage of _____ period.
A) Neolithic B) Palaeolithic C) Chalcolithic D) Mesolithic
 - 5) _____ place of Indus Valley Civilization is in Maharashtra.
A) Lothal B) Daimabad C) Rangpur D) None of these
 - 6) The ship yard was discovered at
A) Kalibangan B) Dholveera C) Lothal D) Hadappa
 - 7) The number of Puranas is
A) 17 B) 16 C) 18 D) 15
 - 8) Aryan Varna system was divided into _____ parts.
A) 2 B) 4 C) 3 D) 5

P.T.O.

9) Sabha and Samiti were converted _____ Mandal in later Vedic period.

- A) Ratnin
- B) Panchayat
- C) Mantriparishad
- D) Gramsabha

10) _____ was the principal God of the Aryans.

- A) Varun
- B) Ashvino
- C) Indra
- D) Shiva

2. Write short answer of the following (**any four**) :

8

- 1) Explain the importance of Inscriptions.
- 2) Describe the Ancient Indian coins.
- 3) State the Religious life of Harappan Civilisation.
- 4) Give the nature of Sabha in Vedic period.
- 5) What was the duties of Kshatriyas ?
- 6) Explain the origin of Aryans.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- A) Gupta coins
- B) Stone age tools
- C) Sculptures in Indus Valley Civilisation
- D) Ashramas
- E) Sabha and Samiti
- F) Indra and Agni.

4. Explain the importance of Archaeological sources for the study of Ancient Indian History.

10

OR

State the social and economic life in Indus Valley Civilization.

5. Give in detail later vedic period Ydnya system.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा :

10

- 1) _____ हा सर्वात जुना वेदग्रंथ आहे.
अ) ऋग्वेद ब) यजुर्वेद क) सामवेद ड) अथर्ववेद
- 2) _____ यांनी रामायणाची रचना केली.
अ) वेदव्यास ब) वाल्मिकी क) श्रीकृष्ण ड) कालिदास
- 3) त्रिपिटक हा ग्रंथ _____ धर्माच्या अभ्यासाला उपयुक्त आहे.
अ) बौद्ध ब) जैन क) पारसी ड) वैदिक
- 4) अन्न गोळा करणे हा टप्पा _____ काळातील आहे.
अ) नवाशमयुग ब) पुराशमयुग क) ताम्रपाषाणयुग ड) मध्याशमयुग
- 5) सिंधु संस्कृतीतील _____ हे स्थल महाराष्ट्रात आहे.
अ) लोथल ब) दायमाबाद क) रंगपूर ड) यापैकी नाही
- 6) जहाजाची गोदी _____ येथे सापडली आहे.
अ) कालीबंगन ब) ढोलवीरा क) लोथल ड) हडप्पा
- 7) पुराणांची संख्या _____ आहे.
अ) १७ ब) १६ क) १८ ड) १५
- 8) आर्यांची वर्णव्यवस्था _____ विभागात विभागली गेली होती.
अ) २ ब) ४ क) ३ ड) ५
- 9) उत्तरवेदकाळात सभा व समितीचे रूपांतर _____ मंडळात झाले.
अ) रत्नीन ब) पंचायत क) मंत्रीपरिषद ड) ग्रामसभा
- 10) _____ ही आर्यांची महत्वपूर्ण देवता होती.
अ) वरूण ब) अश्विनौ क) इंद्र ड) शिव

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : 8
- 1) आलेखाचे साधन म्हणून महत्व लिहा.
 - 2) प्राचीन भारतीय नाण्यांचे वर्णन करा.
 - 3) हडप्पा संस्कृतीच्या धार्मिक जीवनाची माहिती द्या.
 - 4) वैदिक काळातील सभेच्या स्वरूपाची माहिती द्या.
 - 5) क्षत्रिय वर्णाची कर्तव्ये कोणती होती ?
 - 6) आर्यांचे मूल वस्तीस्थान स्पष्ट करा.
3. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : 12
- अ) गुप्तकालीन नाणी
 - ब) अश्मयुगीन हत्यारे
 - क) सिंधु संस्कृतीतील शिल्पकला
 - ड) आश्रम पद्धती
 - इ) सभा आणि समिती
 - फ) इंद्र आणि अग्नी.
4. प्राचीन भारतीय इतिहास अभ्यासासाठी भौतिक साधनांचे महत्व स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- सिंधु संस्कृतीतील सामाजिक आणि आर्थिक जीवनाची माहिती द्या.
5. उत्तरवेदकालीन यज्ञसंस्थेची माहिती द्या. 10
-

SLR-A – 300

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – V)
भाषाविज्ञान व व्याकरण (उत्तरार्ध)

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. योग्य पर्याय निवडा :

10

- १) भाषेत वापरल्या जाणाऱ्या ध्वनीस _____ म्हणतात.
अ) ध्वनी ब) स्वन क) आवाज ड) स्वर
- २) आधुनिक भाषाविज्ञानाचा पाया कोणी घातला ?
अ) चॉम्स्की ब) सोस्यूर क) ग्रिम ड) होन्लॅ
- ३) रूपिकांचे किती प्रकार आहेत ?
अ) दोन ब) तीन क) चार ड) पांच
- ४) अखंडत्व हे कशाचे लक्षण आहे ?
अ) व्यंजन ब) स्वन क) स्वर ड) शब्द
- ५) क्रियापद ही कोणती शब्दजाती आहे ?
अ) अविकारी ब) विकारी क) प्रत्ययकारी ड) विकारी-अविकारी
- ६) कोणत्या प्रयोगात क्रियापदाचे रूप कर्त्याच्या लिंग-वचन-पुरुषा प्रमाणे बनलेले असते ?
अ) कर्तरी ब) कर्मणी क) भावे ड) भावकर्तृक
- ७) शास्त्रीय मराठी व्याकरण हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) मो.के. दामले ब) कृ.पां. कुलकर्णी क) ग.ह. केळकर ड) श्री.न. गजेंद्रगडकर
- ८) सुगम मराठी व्याकरण हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) मो.रा.वाळंबे ब) मो.के.दामले क) द.दि.पुंडे ड) या पैकी नाही

P.T.O.

९) 'ट' चे उच्चारणस्थान कोणते ?

अ) मूर्धन्य ब) कंठ्य क) ओष्ठ्य ड) दंततालव्य

१०) त, थ, द, ध, न हे उच्चार कोणत्या वर्गातील आहेत ?

अ) ओष्ठ्य ब) मूर्धन्य क) दंत्य ड) कंठीय

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही ५) :

10

१) मराठीचे स्वरस्वनिम लिहा

२) रूपिकांतर म्हणजे काय ?

३) वर्णनात्मक भाषाविज्ञानाची दोन लक्षणे लिहा.

४) सर्वनामाची व्याख्या लिहा.

५) भावे प्रयोगाचे प्रकार लिहा.

६) बद्ध रूपिका व मुक्त रूपिका म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (तीन पैकी दोन) :

10

१) विशेषण म्हणजे काय हे सांगून विशेषणांचे प्रकार स्पष्ट करा.

२) स्वनिम निश्चितीची तत्त्वे सांगा.

३) वर्णनात्मक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

४. व्यंजन म्हणजे काय हे सांगून व्यंजनांचे उच्चारणानुसार वर्गीकरण करा.

10

किंवा

रूप-रूपिका-रूपिकांतर या संकल्पना स्पष्ट करा.

५. स्वन-स्वनिम-स्वनांतर या संकल्पना स्पष्ट करून स्वनिमांचे प्रकार सांगा.

10

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
URDU (Special) (Paper – V)
Tarjuma Aur Zara-e-Iblagh

Day and Date : Wednesday, 02-04-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the left indicate full marks.

10 .1 صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ جوابی پرچے میں لکھئے :

(1) _____ میں نقلی سیٹ کا استعمال نہیں کیا جاتا۔

(ڈاکو میٹری فلم ٹیلی فلم ٹیلی ڈراما ریڈیو ڈراما)

(2) ہندوستان میں ٹی.وی (t.v.) کا دوسرا مرکز اور پیشہ ورانہ مہارت کا پہلا سینٹر _____ ہے۔

(بمبئی دہلی مدراس بنگلور)

(3) اشتہار بازی یورپ کے _____ انقلاب کی دین ہے۔

(سماجی سیاسی مذہبی صنعتی)

(4) پہلا نجی چینل _____ ہے۔

(اسٹار پلس ٹاٹا سکاے زی آستھا)

(5) ٹرسٹیل چینل کے اختیارات _____ کے پاس ہوتے ہیں۔

(دور درشن زی سونی (sony) سی۔ این۔ بی۔ سی)

- (6) _____ اخبار کے لئے ریڈھ کی ہڈی ہوتے ہیں۔
(خبریں ادارے کالم اشتہارات)
- (7) _____ کالم میں موضوع کی کوئی قید نہیں ہوتی۔
(رنگ برنگے ذاتی مزاحیہ خصوصی)
- (8) مولانا ابو الکلام آزاد نے اخبار _____ جاری کیا تھا۔
(کامریڈ انقلاب پیسہ البہلال)
- (9) _____ کالم ایسے افراد لکھتے ہیں جو اپنے فن کے ماہر ہوتے ہیں۔
(ذاتی خصوصی مزاحیہ سینڈیکٹ)
- (10) کسی اہم موضوع پر مدیر کی رائے کو _____ کہتے ہیں۔
(اشتہار اشاعت اداریہ خبر)

10

2. مختصر جواب لکھئے (کوئی پانچ/05) :

- (1) قارئین کا ایک وسیع حلقہ مزاحیہ کالم کو کیوں پسند کرتا ہے ؟
- (2) قرب مکانی کو خبر کا اہم عنصر کیوں کہا جاتا ہے ؟
- (3) شعبہ فروخت کی خدمات پر روشنی ڈالئے۔
- (4) ٹی۔وی کو قومی مفاد کا ذریعہ کیوں کہا جاتا ہے ؟
- (5) سٹیلائٹ (Satellite) کے بارے میں اپنی معلومات کا اظہار کیجئے۔
- (6) مائیکرو ویو (micro wave) سے کیا کام لیا جاتا ہے اور اس کی اہم لاغینیں کون سی ہیں ؟

3. مختصر نوٹ لکھئے (کوئی دو/2) : 10

- (1) ٹی۔وی (t.v.) کو تعلیم اور معلومات کا بہترین ذریعہ کیوں کہا جاتا ہے ؟
- (2) اشاعت کے ضمنی شعبہ ڈاک (mail) اور شعبہ مفصلات (Country circulation) کی کیا ذمہ داریاں ہوتی ہیں ؟
- (3) "الٹے اہرام" کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں ؟

4. کسی ایک سوال کا جواب لکھئے : 10

- الف) ٹی۔وی (t.v.) نشریات کی مختلف قسموں پر اظہار خیال کیجئے۔
- ب) ادوار کے تحت اردو اخبار نویسی کا جائزہ لیجئے۔

5. ادارہ نویسی کی اہمیت بیان کرتے ہوئے اسکی مختلف اقسام پر روشنی ڈالئے۔ 10

- 8) _____ was the popular law court of the trade guilds.
a) Shreni b) Paur c) Mahttr d) Mahajan
- 9) During Chola period, primary Gramsabha was called as
a) Ur b) Sabha c) Agrahar d) Parishad
- 10) To do the war was the duty of _____ in Indian tradition.
a) Brahmin b) Kshatriya c) Vaishya d) Shudra
2. Write short answers on **any four of** the following : **8**
- 1) Describe the principles of taxation in Ancient India.
 - 2) Explain the interstate relation during the peace.
 - 3) Describe the work of Gramani in Chola period.
 - 4) Explain the items of Expenditure in Ancient India.
 - 5) What are the types of Court in Ancient India ?
 - 6) State the concept of Agrahara.
3. Write short notes on **any four of** the following : **12**
- A) Ancient Indian Law.
 - B) Work of Rajdootas.
 - C) Interstate relation during the war
 - D) Judicial system in Ancient India.
 - E) Popular Law Court.
 - F) Taxation system on agriculture in Ancient India.
4. Give an account of sources of Income in Indian State. **10**
- OR
- Explain the Mandal theory of Kautilya.
5. Discuss the development of village administration in Ancient India. **10**

- 9) चोल कालखंडात प्राथमिक ग्रामसभा _____ नावाने ओळखली जाते.
 अ) ऊर ब) सभा क) अग्रहार ड) परिषद
- 10) भारतीय परंपरेत युद्ध करणे हे _____ चे कर्तव्य मानलेले होते.
 अ) ब्राह्मण ब) क्षत्रिय क) वैश्य ड) शूद्र
2. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात उत्तरे लिहा : 8
- 1) प्राचीन भारतातील कर पद्धतीची तत्त्वे विशद करा.
 - 2) शांतता कालातील आंतरराज्य संबंध स्पष्ट करा.
 - 3) चोल काळातील ग्रामणींचे कार्य विशद करा.
 - 4) प्राचीन भारतातील खर्चाची साधने स्पष्ट करा.
 - 5) न्यायालयाचे कोणते प्रकार प्राचीन भारतात होते ?
 - 6) अग्रहार संकल्पना स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा : 12
- अ) प्राचीन भारतीय कायदा
 - ब) राजदूताचे कार्य
 - क) युद्धकाळातील आंतरराज्य संबंध
 - ड) प्राचीन भारतातील न्याय व्यवस्था
 - इ) जनता न्यायालय
 - फ) प्राचीन भारतातील शेतीवरील कर पद्धती.
4. भारतीय राज्यामधील उत्पन्नाची साधने विशद करा. 10
- किंवा**
- कौटिल्याचा मंडल सिद्धांत स्पष्ट करा.
5. प्राचीन भारतातील ग्राम प्रशासन व्यवस्थेवर चर्चा करा. 10
-

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील दिलेल्या पर्यायातून अचूक पर्याय लिहा :

10

- 1) _____ च्या मते व्यापारचक्र ही चलनविषयक घटना आहे.
अ) हॉट्ट्रे
ब) हिक्स
क) सॅम्युलसन
ड) शंपीटर
- 2) व्यापारचक्रात तेजीनेतर येणारी अवस्था म्हणजे _____
अ) पुनरुज्जीवन
ब) मंदी
क) घसरण
ड) स्थैर्य
- 3) व्यापारचक्रामध्ये प्रमुख _____ टप्प्यांचा समावेश होतो.
अ) दोन
ब) तीन
क) चार
ड) पाच
- 4) जोसेफ शंपीटर यांनी _____ हे व्यापारचक्राचे प्रमुख कारण स्पष्ट केले.
अ) किंमत
ब) नवे शोध (नवोन्मेष)
क) सरकारचे धोरण
ड) कर
- 5) आर्थिक वाढ हा _____ चा अभ्यासविषय आहे.
अ) स्थूल अर्थशास्त्र
ब) सूक्ष्म अर्थशास्त्र
क) सार्वज आयव्यय
ड) शेती
- 6) हॅरॉड व डोमर यांच्या आर्थिक प्रारूपामध्ये आर्थिक वाढ ठरविण्यात _____ ची भूमिका महत्त्वाची आहे.
अ) उत्पादन
ब) विभाजन
क) उत्पन्न
ड) भांडवल संचय
- 7) रॉबर्ट सोलो यांच्या मते आर्थिक वाढीचे स्रोत _____ मधून दर्शविता येतात.
अ) बचत फलन
ब) उपभोग फलन
क) गुंतवणूक फलन
ड) उत्पादन फलन
- 8) _____ मध्ये केवळ दृश्य वस्तूंचा समावेश होतो.
अ) व्यापारतोल
ब) व्यवहारतोल
क) विनिमयतोल
ड) उपभोगतोल

SLR-A – 305

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Special Paper – XI)
Political Geography

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Use of stencils is allowed.**
4) **Draw a neat diagram, wherever necessary.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative given in the bracket. 10
- 1) Heartland theory was propounded by _____
(A. T. Mahan, Mackindar, Spikeman)
 - 2) The book entitled politics is written by _____
(Ratzel, Aristotle, Strambo)
 - 3) Longitudinal boundary is the example of _____ type of Boundary.
(Geometric, Cultural, Natural)
 - 4) Separate Udayanchal State was demanded by _____ in 1967.
(ULFA, Bodo, Naga)
 - 5) _____ water dispute is related with Karnataka and Tamilnadu.
(Krishna, Kaveri, Godavari)
 - 6) The number of nations authorised by U.N.O. recently as independent and sovereignty _____
(256, 196, 182)
 - 7) Political geography is the study of _____ regions as features of the earth's surface.
(Economic, Political, Physical)

P.T.O.

- 8) _____ boundary lies between India and Pakistan.
(Mackmohan, Durand, Radcliff)
- 9) U.S.A. and Canada are separated by _____ latitude.
(49°S, 38°N, 49°N)
- 10) The book entitled 'The Life of Nelson' is written by _____
(Spikeman, A.T. Mahan, Mackindar)

2. Answer **any four** of the following.

8

- 1) State the types of frontiers.
- 2) State the components of sea power.
- 3) State the names of books written by A. T. Mahan.
- 4) Define political geography.
- 5) State the elements of state.
- 6) What is core area ?

3. Answer **any four** of the following.

12

- 1) What is core area ? State the types of core area.
- 2) Explain the scope of political geography.
- 3) Explain Krishna water dispute.
- 4) Explain boundary dispute between India and China.
- 5) Explain in brief Rimland concept.
- 6) What is buffer state ?

4. Give a brief account of work done by A. T. Mahan in political geography.

10

OR

Comment on the changing map of India.

5. Explain the approaches of study of political geography.

10

मराठी रूपांतरण

1. कंसातील योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा : 10
- 1) हृदयस्थल संकल्पना _____ यांनी मांडली.
(ए. टी. महान, मॅकींडर, स्पाईकमन)
 - 2) 'पॉलीटीक्स' नावाचा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
(रॅटझेल, अॅरीस्टॉटल, स्ट्रॅबो)
 - 3) रेखावृत्तीय सीमा हे _____ प्रकारच्या सीमाचे उदाहरण होय.
(भूमितीय, सांस्कृतीक, नैसर्गीक)
 - 4) स्वतंत्र उदयांचलची मागणी 1967 साली _____ ने केली.
(उल्फा, बोडो, नागा)
 - 5) _____ पाणी वाटप तंटो कर्नाटक व तामीळनाडू या दोन राज्यांशी संबंधीत आहे.
(कृष्णा, कावेरी, गोदावरी)
 - 6) अलिकडे युनोने _____ राष्ट्रे स्वतंत्र आणि सार्वभौम म्हणून मानली आहेत.
(256, 196, 182)
 - 7) राजकीय भूगोल म्हणजे पृथ्वीपृष्ठ भागाच्या वैशिष्ट्याचा _____ प्रदेशाच्या दृष्टीकोनातून केलेला अभ्यास होय.
(आर्थिक, राजकीय, नैसर्गीक)
 - 8) भारत व पाकीस्तान दरम्यानची सीमारेषा _____ म्हणून ओळखली जाते.
(मॅकमोहन, ड्युरांड, रॅडक्लीफ)
 - 9) संयुक्त संस्थाने व कॅनडा दरम्यानची सीमा _____ अक्षवृत्ताने दाखवली आहे.
(49°द, 38°उ, 49°उ)
 - 10) _____ यांनी 'द लाईफ ऑफ नेल्सन' या पुस्तकाचे लेखन केले.
(स्पाईकमन, ए. टी. महान, मॅकींडर)

2. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नाची उत्तरे द्या. 8
- 1) सिमांचे प्रकार सांगा.
 - 2) सागरी सामर्थ्याचे घटक सांगा.
 - 3) ए. टी. महान यांनी लिहिलेल्या पुस्तकांची नावे सांगा.
 - 4) राजकीय भूगोलाची व्याख्या सांगा.
 - 5) राज्याचे घटक सांगा.
 - 6) गाभा प्रदेश म्हणजे काय ?
3. खालीलपैकी कोणत्याही चारची थोडक्यात उत्तरे द्या. 12
- 1) गाभा प्रदेश म्हणजे काय ते सांगून गाभा प्रदेशाचे प्रकार सांगा.
 - 2) राजकीय भूगोलाची व्याप्ती सांगा.
 - 3) कृष्णा पाणी वाटप तंटा विशद करा.
 - 4) भारत व चीन यांच्यातील सिमावाद स्पष्ट करा.
 - 5) रीमलँड संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 6) बफर स्टेट म्हणजे काय ?
4. ए. टी. महान यांच्या राजकीय भूगोलातील कार्याची आढावा घ्या. 10
- किंवा**
- भारताच्या बदलत्या नकाशाची चर्चा करा.
5. राजकीय भूगोलाच्या अभ्यासाचे दृष्टीकोन स्पष्ट करा. 10
-

8) _____ was the ambassador of Chhatrapati Shivaji Maharaj at the meeting with Afzalkhan.

- a) Pantaji Gopinath b) Krishnaji Bhaskar
c) Baji Shyamraj d) Sonopant Dabir

9) Jaysing was the sardar of _____

- a) Akbar b) Jahangir c) Shahajahan d) Aurangzeb

10) Chhatrapati Shivaji Maharaj sacked Surat at the second time in _____

- a) 1664 b) 1670 c) 1672 d) 1675

2. Write short answers of the following (**any four**) :

8

- 1) Explain the contribution of Warkari sect in Maratha history.
- 2) Write a note on battle of Bhatvadi.
- 3) Write about expedition of Javli.
- 4) Write in short on 'Siddi Johar episode'.
- 5) How did Chhatrapati Shivaji Maharaj escape from Agra ?
- 6) Write a note on Vyankoji Raje Bhosle.

3. Write short notes on the following (**any four**) :

12

- 1) Political condition at the rise of Maratha power.
- 2) Rajmata Jijabai.
- 3) Any four causes of Javli expedition.
- 4) Any four consequences of assassination of Afzalkhan.
- 5) Senapati Netaji Palkar.
- 6) Causes of II coronation.

4. Answer **any one** of the following :

10

- 1) Discuss the religious and economical condition at the rise of Maratha power.

OR

- 2) Explain the causes and consequences of first Surat Sack.

5. Describe the 'Shahistekhan episode' in detail.

10

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) मो. तुघलक याची राजधानी _____ ही होती.
अ) खुल्ताबाद ब) दौलताबाद क) औरंगाबाद ड) धर्माबाद
- २) मालोजी भोसले यांना निजामशहाकडून _____ हा किताब मिळाला होता.
अ) राजे ब) सरदार क) सुभेदार ड) फतेहलष्कर
- ३) छत्रपती शिवाजी महाराजांनी _____ या किल्ल्यास सिंहगड हे नाव दिले.
अ) पन्हाळा ब) रंकाळा
क) कोंढाणा ड) प्रचंडगड
- ४) _____ हा प्रदेश मोरे यांच्या वर्चस्वाखाली होता.
अ) वाई ब) सुपे क) चाकण ड) जावळी
- ५) पुरंदरच्या तहानुसार छत्रपती शिवाजी महाराजांनी _____ किल्ले मुघलांना दिले.
अ) १२ ब) २२ क) २३ ड) १३
- ६) कोंढाण्यावर बादशहाचा _____ हा किल्लेदार होता.
अ) दाऊद कुरेशी ब) उदयभानु
क) ईनायतखान ड) फौलादखान
- ७) छत्रपती शिवाजी महाराजांचा दुसरा राज्याभिषेक _____ या पद्धतीने झाला.
अ) वैदिक ब) तांत्रिक
क) पारंपारिक ड) अध्यात्मिक
- ८) अफजलखान भेटीच्या वेळी _____ हा छत्रपती शिवाजी महाराजांचा वकील होता.
अ) पंताजी गोपीनाथ ब) कृष्णाजी भास्कर
क) बाजी शामराज ड) सोनोपंत डबीर
- ९) जयसिंग हा _____ चा सरदार होता.
अ) अकबर ब) जहांगीर क) शहाजहान ड) औरंगजेब
- १०) छत्रपती शिवाजी महाराजांनी दुसरी सूरत लूट _____ मध्ये केली.
अ) १६६४ ब) १६७० क) १६७२ ड) १६७५

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणत्याही चार) : ८
- १) मराठ्यांच्या इतिहासातील वारकरी संप्रदायाचे योगदान स्पष्ट करा.
 - २) भातवडीच्या लढाईवर टीप लिहा.
 - ३) जावळी स्वारीवर माहिती लिहा.
 - ४) सिद्दी जोहर प्रकरणाबाबत थोडक्यात लिहा.
 - ५) छत्रपती शिवाजी महाराज आग्याहून कसे निसरले ?
 - ६) व्यंकोजीराजे भोसले यांच्यावर टीप लिहा.
३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) मराठी सत्तेच्या उदयाच्या वेळची राजकीय परिस्थिती.
 - २) राजमाता जिजाबाई.
 - ३) जावळीवरील स्वारीची कोणतीही चार कारणे.
 - ४) अफजलखान वधाचे कोणतेही चार परिणाम.
 - ५) सेनापती नेताजी पालकार.
 - ६) दुसऱ्या राज्याभिषेकाची कारणे.
४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- १) मराठी सत्तेच्या उदयाच्या वेळच्या धार्मिक व आर्थिक परिस्थितीची चर्चा करा.
किंवा
 - २) पहिल्या सूरत लूटीची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.
५. शाहिस्तेखान प्रकरणाचे सविस्तर वर्णन करा. १०

2. Write the short answer (**any five**) :

10

- i) What is mean by rhythms ?
- ii) Write the meaning of recreation.
- iii) Give the definition of sports and Phy. Edu.
- iv) Give the list of recreation game for women.
- v) What are the principle of rhythm ?
- vi) What is mean by social recreation ?

3. Write short notes (**any two**) :

10

- i) Recreation for senior citizens
- ii) Trekking and picnic
- iii) Recreation hall.

मराठी रूपांतर

1. योग्य पर्याय निवडा.

5

i) विशिष्ट ठेक्यावर विशिष्ट हालचाली भरणे _____ होय.

अ) मनोरंजन

ब) नृत्य

क) तालबद्धता

ड) यापैकी नाही

ii) मनोरंजन _____ क्रिया आहे.

अ) सक्तीची

ब) प्रसंगानुसार

क) ऐच्छिक

ड) अनौच्छिक

iii) शिबीर आयोजनामागचा उद्देश _____ .

अ) व्यवस्थापन अभिरुचि

ब) समाज सेवा

क) पाठ्यक्रम पुर्तता

ड) यापैकी नाही

iv) महिलांच्या मनोरंजन कार्यक्रमांमध्ये _____ चा समावेश होतो.

अ) दोरीवरच्या उड्या

ब) वजन उचलणे

क) आट्यापाट्या

ड) वरील सर्व

v) औद्योगिक क्षेत्रातील मनोरंजनामध्ये _____ चा समावेश होतो.

अ) क्रीडांगण

ब) कॅन्टीन क्लब

क) कॅरम

ड) वरील सर्व

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

10

i) तालबद्धला म्हणजे काय ?

ii) मनोरंजनाचा अर्थ लिहा.

iii) क्रीडा व शारीरिक शिक्षणाची व्याख्या लिहा.

iv) महिलांसाठी मनोरंजनाच्या खेळाची यादी द्या.

v) तालबद्धलेची तत्वे सांगा.

vi) सामाजिक मनोरंजन म्हणजे काय ?

3. टीपा द्या (कोणत्याही दोन) :

10

i) वृद्धांसाठी मनोरंजन

ii) ट्रेकींग व पिकनिक

iii) मनोरंजन हॉल

Seat No.	
----------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Special Paper – V)
Social Research Methods

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Multiple Choice Questions :

10

- A) Giving signs to the responses collected by the researcher is called
- a) generalisation
 - b) coding
 - c) de-coding
 - d) research
- B) Bibliography is a part of
- a) Interview
 - b) Observation
 - c) Appendix
 - d) Questionnaire
- C) A sample is a smaller _____ of the Universe.
- a) piece
 - b) size
 - c) research
 - d) representative
- D) Grid system is a type of _____ sampling.
- a) probability
 - b) non-probability
 - c) simple random
 - d) convenient
- E) _____ is a part of the content of 'Research Report'.
- a) A book
 - b) Reference book
 - c) Purpose
 - d) Introduction
- F) Questionnaire is a part of _____ data.
- a) primary
 - b) secondary
 - c) essential
 - d) none of the above

मराठी रूपांतर

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- A) संशोधकाने जमा केलेल्या प्रतिसादांना संकेत देणे म्हणजे _____ होय.
a) सामान्यीकरण
b) संकेतीकरण
c) निःसंकेतीकरण
d) संशोधन
- B) 'संदर्भसूची' हा _____ चा एक भाग असतो.
a) मुलाखत
b) निरीक्षण
c) परिशिष्ट
d) प्रश्नावली
- C) 'नमुना' हा 'विश्वाचा' एक छोटासा _____ असतो.
a) तुकडा
b) आकार
c) संशोधन
d) प्रतिनिधी
- D) ग्रीड पद्धती हा _____ नमुना निवडीचा एक प्रकार आहे.
a) संभाव्यता
b) गैर-संभाव्यता
c) साधा यादृच्छिक
d) सोयीस्कर
- E) _____ हा अहवाल लेखनाच्या आशयाचा एक भाग आहे.
a) ग्रंथ
b) संदर्भ ग्रंथ
c) हेतु
d) प्रस्तावना
- F) प्रश्नावली हा _____ सामग्रीचा एक भाग असतो.
a) प्राथमिक
b) दुय्यम
c) महत्वाचा
d) वरीलपैकी एकही नाही
- G) 'मुलाखत' ही एक _____ आंतरक्रीयेची प्रक्रीया आहे.
a) सामाजिक
b) नैसर्गिक
c) समाजशास्त्रीय
d) मानसिक
- H) 'वैयक्तिक कागदपत्रे' हा _____ सामग्रीचा एक भाग आहे.
a) प्राथमिक
b) दुय्यम
c) महत्वाचा
d) वरीलपैकी एकही नाही
- I) 'विज्ञान हे निरीक्षणापासून सुरु होते' असे कोणी म्हटले आहे ?
a) डॉ.बोधनकर
b) पी.व्ही.यंग
c) डॉ. नाडगोंडे
d) गुड आणि हॅट
- J) साधा यादृच्छिक नमुना निवड हा _____ नमुना निवडीचा प्रकार आहे.
a) संभाव्यता
b) गैर संभाव्यता
c) ग्रीड पद्धती
d) सहेतुक

२. कोणतेही ४ लघुत्तरी प्रश्न सोडवा : 8
- प्रश्नावलीचा अर्थ काय ?
 - संकेतीकरण म्हणजे काय ?
 - संभाव्यता नमुना निवड म्हणजे काय ?
 - नियंत्रित निरीक्षण म्हणजे काय ?
 - वर्गीकरण म्हणजे काय ?
 - सोयीस्कर नमुना निवड म्हणजे काय ?
३. कोणत्याही ४ टीपा लिहा : 12
- स्तरित यादृच्छिक नमुना निवड
 - सहभागी निरीक्षण
 - प्राथमिक सामग्री
 - दुय्यम सामग्री
 - तल टीपा
 - प्रश्नावलीच्या मर्यादा.
४. मुलाखत म्हणजे काय ? मुलाखत तंत्राचे फायदे आणि मर्यादा स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- ‘अहवाल लेखन’ सविस्तर विशद करा.
५. ‘नमुना निवड तंत्र’ म्हणजे काय ? या तंत्राचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा. 10
-

SLR-A – 317

Seat No.	
----------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – VI)
Modern Kannada Literature

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಗುರುತಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ : 10
- 1) ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ ಅವರು ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ವರ್ಷ
1) 1967 2) 2012 3) 2001 4) 1974
- 2) 'ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ' ಕೃತಿಯ ಕರ್ತೃ
1) ರಂ. ಶ್ರೀ ಮುಗಳಿ 2) ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ
3) ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀ 4) ರಾಗೌ
- 3) ಪರ್ವತವಾಣಿ ಕನ್ನಡದ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ
1) ಕಥೆಗಾರ 2) ಕಾದಂಬರಿಕಾರ 3) ನಾಟಕಕಾರ 4) ಕವಿ
- 4) ರಂಗಭೂಮಿಯ ಜೀವಾಳ
1) ಕಥೆ 2) ಕಾವ್ಯ 3) ಕಾದಂಬರಿ 4) ನಾಟಕ
- 5) 'ಬೆರಳ್ಳೆ-ಕೊರಳ್' ನಾಟಕ ಬರೆದವರು
1) ಬಿವೆಂಪು 2) ಕುವೆಂಪು 3) ಕಾರ್ನಾಡ 4) ಕಂಬಾರ
- 6) ಸಿದ್ಧವ್ವನ ಗಂಡ
1) ಸಿದ್ಧೇಗೌಡ 2) ಸಣ್ಣಜ್ಜ 3) ಭೈರಜ್ಜ 4) ಮುದ್ದೇಗೌಡ
- 7) ತಮಟೇ ಬಡಿಯೋ ತಳವಾರ
1) ಸಣ್ಣಮಲ್ಲ 2) ಸಣ್ಣಜ್ಜ 3) ಸಿದ್ಧೇಗೌಡ 4) ಭೈರಜ್ಜ
- 8) ಸಾಕ್ಷಿಕಲ್ಲು - ಇದೊಂದು
1) ಕಥೆ 2) ಪ್ರಬಂಧ 3) ನಾಟಕ 4) ಪ್ರವಾಸಕಥನ

P.T.O.

9) ತಣ್ಣೀರು ಆರ್ದ್ರ ಬಿಸಿ ನೀರು ಕಾಯ್ದು ಕುಡಿಯೋ ಕಾಲ ಎಂದು ಅಂದವರು

- 1) ಗುರು 2) ಶಿಷ್ಯ 3) ಅಸಾದಿ ಸಣ್ಣಜ್ಜ 4) ಸಿದ್ಧವ್ವ

10) ಗ್ಯಾರ ಮರಡಿ ದಿಬ್ಬದ ಹತ್ತಿರ ಯಾವುದರ ನೆರಳು ಇತ್ತು ?

- 1) ಬೆಟ್ಟದ 2) ಆಲದ ಮರದ 3) ಬಂಡೆಗಲ್ಲಿನ 4) ಮನೆಯ

2. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಭೈರಜ್ಜ
2) ಗುರು-ಶಿಷ್ಯ
3) ಕುವೆಂಪು.

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಮುದುಕಾ ಅಂತ ಸುಮ್ಮಿವ್ವಿ
2) ಇದು ಕಲಿ ಪುರುಷನ ಕಾಲ
3) ಕಾಗೇನೂ ಕೋಗಿಲೇನೂ ಒಂದೇ ಏನ್ಲ.

4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ನಾಟಕದ ಸ್ವರೂಪ-ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
2) 'ಸಾಕ್ಷಿಕಲ್ಲು' ನಾಟಕದ ಅಸಾದಿ ಸಣ್ಣಜ್ಜನ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ ಕೊಡಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಂಗ ಹಾಗೂ ಕೈಲಾಸಂರ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
URDU (Special) (Paper – VI)
Urdu Mein Adabi Tanqid

Day and Date : Thursday, 03-04-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

۱. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پری کیجئے :

- (۱) " اردو تنقید پر ایک نظر " _____ کی تنقیدی تصنیف ہے۔
(آل احمد سرورؒ مولانا حالیؒ شبلیؒ کلیم الدین احمد)
- (۲) " مقدمہ شعر و شاعری " _____ کی پہلی تنقیدی کتاب ہے۔
(احتشام حسینؒ حالیؒ شبلیؒ نیاز فتح پوری)
- (۳) سید احتشام حسین نے اپنے تنقیدی خیالات کو پیش کرنے میں حکیمانہ اور _____ اسلوب اختیار کیا ہے۔
(ادبیؒ مذہبیؒ علمیؒ روایتی)
- (۴) " سخن ہائے گفتنی " _____ کی تحریر کردہ تصنیف ہے۔
(کلیم الدین احمدؒ آل احمد سرورؒ شبلیؒ مولوی عبدالحق)
- (۵) " روایت و بغاوت " _____ کی تنقیدی کتاب ہے۔
(سید احتشام حسینؒ مسعود حسن رضوی ادیبؒ عبد الرحمن بجنوریؒ نیاز فتح پوری)

- (۶) _____ کے خیال میں شاعری کا تعلق و جد ان سے ہے۔
 (مولانا حالی نیاز فتح پوری آل احمد سرور مولانا سید سلمان ندوی)
- (۷) _____ کئی عرصہ تک اورینٹل کالج میگزین میں مختلف موضوعات پر تحقیقی مضامین لکھے ہیں۔
 (محمود شیرانی دتاریہ کیفی نواب صفدر یار جنگ ڈاکٹر عبد اللہ)
- (۸) " تاریخ داستان اردو " _____ کی کتاب ہے۔
 (پروفیسر حامد حسن قادری پروفیسر محمود شیرانی سید سلیمان ندوی مولوی عبد الحق)
- (۹) حالی نے شعر کے افادی پہلو پر زور دینے کا نظریہ _____ کے زیر اثر پیش کیا ہے۔
 (ملٹن افلاطون مکالے فرائڈ)
- (۱۰) " مقدمہ شوی خواب و خیال " _____ کی تخلیق ہے۔
 (سید احتشام حسین آل احمد سرور کلیم الدین احمد مولوی عبد الحق)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ):

- (۱) ڈاکٹر شمس الرحمن فاروقی کے تنقیدی تصانیف کے نام لکھئے۔
- (۲) عبد الرحمن بجنوری کی تنقیدی تصنیف " محاسن کلام غالب " پر مختصر روشنی ڈالئے۔
- (۳) کلیم الدین احمد کے تنقیدی تصانیف لکھئے۔

(۴) آل احمد سرور کے تنقیدی نظریات کی مختصر وضاحت کیجئے۔

(۵) حالی کے خیال میں شعر و ادب کی کیا اہمیت ہے ؟

(۶) شبلی کے نزدیک شعر و شاعری کا اصل مقصد کیا ہے ؟

10 ۳. مختصر نوٹ لکھئے (کوئی دو):

(۱) اردو کی پہلی تنقیدی کتاب "مقدمہ شعر و شاعری"۔

(۲) تقابلی تنقید سے کیا مراد ہے ؟ "موازنہ انیس و دیر" پر مختصر نوٹ لکھئے۔

(۳) مولوی عبد الحق بحیثیت محقق۔

10 ۴. کسی ایک سوال کا جواب لکھئے :

(۱) ادب اور اخلاق پر مفصل نوٹ لکھئے۔

(۲) اردو ادب پر مغربی تنقید کے کیا اثرات ہوئے ؟ مفصل لکھئے۔

10 ۵. تحقیق سے کیا مراد ہے ؟ تحقیق و تنقید کا باہمی تعلق مفصل واضح کیجئے۔

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) डॉ. मार्शल हे _____ अर्थशास्त्रज्ञ म्हणून ओळखले जातात.
अ) सनातनवादी ब) नवसनातनवादी
क) सीमांतवादी ड) यापैकी नाही
- २) 'अर्थशास्त्राची मूलतत्वे' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) अँडम स्मिथ ब) जे.बी. से
क) कार्ल मार्क्स ड) डॉ. मार्शल
- ३) _____ धोरण म्हणजे सरकारचे करविषयक, खर्चविषयक व कर्जविषयक राबविण्यात येणारे धोरण होय.
अ) राजकोषीय धोरण ब) परकीय धोरण
क) खाजगी अर्थसंकल्पीय धोरण ड) यापैकी नाही
- ४) जे.एम्. केन्स यांचा जन्म लंडन येथे _____ साली झाला.
अ) १८८३ ब) १८५० क) १८७५ ड) १८८०
- ५) 'स्वदेशी चळवळ' कार्यक्रमास _____ यांनी सुरुवात केली.
अ) अमर्त्य सेन ब) गाडगीळ
क) म. गांधी ड) टागोर
- ६) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा जन्म _____ रोजी झाला.
अ) १९ फेब्रू. १८९१ ब) १२ जाने. १८९१
क) ५ सप्टें. १८९१ ड) १४ एप्रिल १८९१
- ७) साधेपणा आणि अहिंसा हे विचार _____ यांनी मांडले.
अ) म. गांधी ब) लोकमान्य टिळक
क) पंडीत नेहरु ड) यापैकी नाही
- ८) "Poverty and Famines" हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) माल्थस ब) रॉबिन्सन
क) अमर्त्य सेन ड) यापैकी नाही

७) तुटीच्या अर्थसंकल्पाचे _____ उद्देश आहेत.

- अ) आर्थिक नियोजन ब) आर्थिक विकास
क) रोजगार पातळीत वाढ ड) वरीलपैकी सर्व

१०) 'आभास खंड' ही संकल्पना _____ यांनी विशद केली.

- अ) पिगू ब) हिक्स क) मार्शल ड) स्मिथ

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

८

- १) तुटीचा अर्थभरणा म्हणजे काय ?
- २) राजकोषीय धोरणाचे प्रमुख घटक सांगा.
- ३) मार्शलच्या सुप्रसिद्ध ग्रंथाचे नाव सांगा.
- ४) म. गांधींची 'विश्वस्त' कल्पना सांगा.
- ५) आभास खंड म्हणजे काय ?
- ६) उपभोग फलन म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (को. ४) :

१२

- १) मार्शलचे उत्पादन विषयक विचार.
- २) अर्थसंकल्पीय धोरणाची भूमिका.
- ३) गांधीजींचे अहिंसा तत्व.
- ४) डॉ. आंबेडकरांचे शेतीविषयक विचार.
- ५) दारिद्र्याचे मापन.
- ६) आर्थिक विषमता.

४. मार्शल यांचे आर्थिक विचार स्पष्ट करा.

१०

किंवा

म. गांधींचे आर्थिक विचार स्पष्ट करा.

५. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे आर्थिक विचार स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
GEOGRAPHY
Applied Geography (Special Paper – XII)

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Choose correct alternative from the following and fill in the blanks. **10**

- 1) _____ gas absorbs the Ultraviolet rays and restrictive rays coming from the sun.
a) Oxygen
b) Ozone
c) Nitrogen
d) CO₂
- 2) The population less than the resources is called _____ population.
a) Optimum
b) Under
c) Over
d) Optimum over
- 3) Deforestation may reduce _____
a) CO₂
b) Rainfall
c) Erosion of surface soil
d) None of these
- 4) _____ gas is most responsible for global warming.
a) CO₂
b) Ozone
c) Sulphur dioxide
d) Nitrogen
- 5) In atmosphere oxygen is _____ percent.
a) 78
b) 21
c) 0.03
d) 25
- 6) Tsunami is _____ word.
a) Greek
b) English
c) Japanese
d) Hindi

८) _____ या लॅटीन शब्दापासून प्रदुषण शब्द तयार झाला आहे.

अ) पोलिटिकल

ब) पोलिंग

क) पोल्युटस

ड) पॉप्युलेशन

९) भारतामध्ये बालगुन्हेगारीची वयोमर्यादा _____ वर्षापर्यंत आहे.

अ) १०

ब) १५

क) २०

ड) २१

१०) सर्वसाधारणपणे निरोगी माणसाला _____ किलोग्रॅम हवेची गरज असते.

अ) १५

ब) २०

क) २५

ड) ३०

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

१) उपयोजित भूगोल म्हणजे काय ?

२) पर्यावरणाची व्याख्या द्या.

३) ध्वनी प्रदुषण म्हणजे काय ?

४) पर्याप्त लोकसंख्या म्हणजे काय ?

५) भूकंप म्हणजे काय ?

६) मार्तीची धूप म्हणजे काय ?

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा :

12

१) उपयोजित भूगोलाचे स्वरूप.

२) जंगल ऱ्हासाची कारणे.

३) महिलांच्या समस्या.

४) मृदा संवर्धन.

५) हवाप्रदुषणावरील उपाय.

६) भूमीपाताची कारणे.फ

४. अ) जलप्रदुषण म्हणजे काय ? जलप्रदुषणाची कारणे व परिणाम सांगा.

10

किंवा

ब) अतिरिक्त लोकसंख्या म्हणजे काय ? अतिरिक्त लोकसंख्येचे फायदे व तोटे वर्णन करा.

५. अवर्षण म्हणजे काय ? अवर्षणाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करून त्यावरील उपाय सूचवा.

10

SLR-A – 324

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – VI)
Growth and Decline of the Maratha Power (1707-1818 A.D.)

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative. 10
- 1) Peshwa Madhavrao I defeated by Raghunathrao at _____ place.
a) Sangola
b) Alegaon
c) Pune
d) Purandar
 - 2) Peshwa Madhavrao I died at _____
a) Satara
b) Pandharpur
c) Theur
d) Jejuri
 - 3) Who became a Peshwa after the death of Madhavrao I ?
a) Narayanrao
b) Raghunathrao
c) Sawai Madhavrao
d) Bajirao II
 - 4) Nizam was defeated by Sawai Madhavrao at the battle of _____
a) Kharda
b) Khadaki
c) Ashti
d) Bhopal
 - 5) The treaty of Salbai accrued in _____
a) 1780
b) 1782
c) 1785
d) 1787
 - 6) Tipu was a Sultan of _____ Kingdom.
a) Bengal
b) Gujrat
c) Mysore
d) Hyderabad
 - 7) _____ was Diwan of Nizam.
a) Dewajipant Chorghade
b) Sundarnath
c) Sakharambapu
d) Vitthal Sundar

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

१) _____ या ठिकाणी रघुनाथरावाने पेशवा पहिला माधवरावाला पराभूत केले.

अ) सांगोला ब) आळेगाव क) पुणे ड) पुरंदर

२) _____ येथे पेशवा पहिल्या माधवरावाचा मृत्यू झाला.

अ) सातारा ब) पंढरपूर क) थेऊर ड) जेजुरी

३) पेशवा पहिल्या माधवरावाच्या मृत्यूनंतर _____ हा पेशवेपदावर आला.

अ) नारायणराव ब) रघुनाथराव
क) सवाई माधवराव ड) दुसरा बाजीराव

४) _____ च्या लढाईत पेशवा सवाई माधवरावाने निजामाचा पराभव केला.

अ) खर्डा ब) खडकी
क) आष्टी ड) भोपाळ

५) सालबाईचा तह इ.स. _____ मध्ये झाला.

अ) १७८० ब) १७८२
क) १७८५ ड) १७८७

६) टिपू हा _____ राज्याचा सुलतान (राजा) होता.

अ) बंगाल ब) गुजरात
क) म्हैसूर ड) हैद्राबाद

७) _____ हा निजामाचा दिवाण होता.

अ) देवाजीपंत चोरघडे ब) सुंदरनाथ
क) सखारामबापू ड) विठ्ठल सुंदर

८) इंग्रज व पेशवा दुसरा बाजीराव यांच्यातील वसईचा तह इ.स. _____ मध्ये झाला.

अ) १८०० ब) १८०१
क) १८०२ ड) १८०३

९) इ.स. _____ मध्ये मराठा सत्तेचा शेवट झाला.

अ) १८१०

ब) १८१८

क) १८२०

ड) १८२२

१०) पेशवे काळात _____ हा परगण्याचा प्रमुख अधिकारी होता.

अ) पाटील

ब) कुलकर्णी

क) मामलतदार

ड) फडणवीस

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) :

८

१) कनकपूरच्या तहातील कोणतीही तीन कलमे सांगा ?

२) पेशवा नारायणरावाच्या खूनासंबंधी थोडक्यात माहिती द्या.

३) नाना फडणवीसाने स्थापन केलेल्या चतुःसंघाची थोडक्यात माहिती द्या.

४) इ. स. १८०२ च्या वसईच्या तहाचे परिणाम सांगा.

५) महजर म्हणजे काय ?

६) मराठा घोडदळाची रचना थोडक्यात स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) पहिल्या माधवरावाची योग्यता.

२) बारभाई कारस्थान.

३) खर्डाची लढाई.

४) यशवंतराव होळकर.

५) पेशवा दुसरा बाजीराव.

६) मराठाकालीन न्यायव्यवस्था.

४. पहिल्या इंग्रज-मराठा युद्धाचा थोडक्यात आढावा घ्या.

१०

किंवा

मराठा राज्याचा संरक्षक म्हणून नाना फडणवीसांनी बजावलेल्या भूमिकेची चर्चा करा.

५. मराठा सत्तेच्या न्हासाची कारणे स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – VI)
International Politics

Day and Date : Thursday, 3-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the right indicate full marks of questions.**

1. 1) Following which is the U. N. main organs ? **10**
- 1) F.A.O. 2) I.L.O.
3) Security Council 4) W.H.O.
- 2) 'NATO' organisation established in _____
- 1) 1949 2) 1950 3) 1954 4) 1995
- 3) 'SAARC' organisation established in _____
- 1) 1985 2) 1987 3) 1980 4) 1975
- 4) How many member country are there in SAARC organisation ?
- 1) 7 2) 9 3) 11 4) 8
- 5) Now who is the Secretary General of U.N. ?
- 1) Ban Ki Moon 2) Shashi Tharur
3) Dr. H. Ansari 4) Gopal Guru
- 6) United Nations Organisation established in _____
- 1) Oct. 1945 2) Nov. 1950 3) Nov. 1951 4) Oct. 1942
- 7) Where is the Headquarter of International Court ?
- 1) Paris 2) New York 3) Hague 4) Berlin

8) Where is the Headquarter of International Labour Organisation ?

1) Hague	2) Washington
3) London	4) Delhi

9) Break up of USSR started in _____

1) 1989	2) 1988	3) 1992	4) 2002

10) How many permanent members in the Security Council ?

1) 5	2) 7	3) 15	4) 10

2. Write short notes on **any four** : **10**

- 1) Security Council
- 2) Secretariate
- 3) Write the objectives of SAARC
- 4) NATO
- 5) Types of balance of power
- 6) Explain the principles of Panchasheela.

3. Write short answers **any four** : **10**

- 1) W.T.O.
- 2) International Court
- 3) General Assembly
- 4) Cold War
- 5) New World Order
- 6) Composition of SAARC.

4. Explain the success and failure of U.N. **10**

OR

Explain the sources of International Law and its importance.

5. Explain the Indo-China relations. **10**

मराठी रूपांतर

१. १) खालीलपैकी संयुक्त राष्ट्राचे मुख्य अंग आहे. १०
- १) F.A.O. २) I.L.O.
३) सुरक्षा समिती ४) W.H.O.
- २) 'NATO' (नाटो) संघटना केव्हा स्थापन झाली ?
- १) १९४९ २) १९५० ३) १९५४ ४) १९९५
- ३) 'SAARC' (सार्क) संघटनेची स्थापना केव्हा झाली ?
- १) १९८५ २) १९८७ ३) १९८० ४) १९७५
- ४) सार्क संघटनेत किती सदस्य देश आहेत ?
- १) ७ २) ९ ३) ११ ४) ८
- ५) सध्या संयुक्त राष्ट्राचे महासचिव कोण आहेत ?
- १) बॅन की मून २) शशी थरूर
३) डॉ. हा. अन्सारी ४) डॉ. गोपालगुरु
- ६) संयुक्त राष्ट्र संघटनेची स्थापना केव्हा झाली ?
- १) ऑक्टो. १९४५ २) नोव्हे. १९५०
३) नोव्हे. १९५१ ४) ऑक्टो. १९४२
- ७) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाचे मुख्यालय कोठे आहे ?
- १) पॅरिस २) न्यूयॉर्क ३) हेग ४) बर्लिन
- ८) आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटनेचे मुख्यालय कोठे आहे ?
- १) हेग २) वॉशिंगटन ३) लंडन ४) दिल्ली
- ९) संयुक्त सोव्हीएट सोशालिस्ट रशियाची विघटनाची सुरुवात केव्हा झाली ?
- १) १९८९ २) १९८८ ३) १९९२ ४) २००२
- १०) सुरक्षा समितीत कायम सदस्य किती आहेत ?
- १) ५ २) ७ ३) १५ ४) १०

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा : (कोणतेही चार)

१०

- १) सुरक्षा समिती
- २) सचिवालय
- ३) सार्कची उद्दिष्टे सांगा
- ४) नॉटो
- ५) सत्ता संतुलनाचे प्रकार
- ६) पंचशील तत्त्वे स्पष्ट करा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : (कोणतेही चार)

१०

- १) WTO (जागतिक) व्यापार संघटना
- २) आंतरराष्ट्रीय कोर्ट
- ३) महासभा
- ४) शीतयुद्ध
- ५) नवी जागतिक व्यवस्था
- ६) सार्कची रचना.

४. संयुक्त राष्ट्रांच्या यशापयशाचे स्पष्टीकरण करा.

१०

किंवा

आंतरराष्ट्रीय कायद्याची उगमस्थाने विशद करून महत्त्व स्पष्ट करा.

५. भारत-चिन संबंधावर चर्चा करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Special) (Paper – VI)
Abnormal Psychology**

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (Multiple choice) : 10

- 1) The term _____ converts a variety of negative moods and behavioural change.
A) Depression B) Frustration C) Stress D) Anxiety
- 2) _____ disorder include episode of Mania of major depressive episode.
A) Bipolar I B) Bipolar II C) Cyclothymic D) None of these
- 3) _____ disorder sometimes referred to unipolar disorder.
A) Depressive B) Anxiety C) Sleep D) Stress
- 4) _____ disorder major societion norms are violated as well as basic right of others.
A) Conduct B) Anxiety C) Neurotic D) None of these
- 5) _____ therapy is more effective for children with Anxiety disorder.
A) Cognitive B) Behaviour C) Family D) Play
- 6) _____ emphasized the importance of the self image.
A) Carl Rogers B) Adler C) Beek D) Weyer
- 7) _____ disorder in children tend to be relatively long lasting.
A) Depression B) Anxiety C) Conduct D) None of these

8) _____ programme are effective in preventing a need of re-hospitalization for schizophrenia.

- A) individual B) family C) group D) none of these

9) _____ shows severe or frequent problem of playing attention.

- A) attention B) deficit-hyper
C) activity disorder D) none of these

10) _____ prevention involved improving possible outcome those already affected by Down-syndrome.

- A) Primary B) Secondary C) Tertiary D) None of these

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) Separation Anxiety disorder.
- 2) Play therapy.
- 3) Obsessive-compulsive disorder.
- 4) What is family therapy ?
- 5) Define social phobia.
- 6) Schizophrenia affective disorder.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Depression and tic disorder in childhood.
- 2) Generalized anxiety disorder.
- 3) Problem during after birth.
- 4) Symptoms of depression.
- 5) Level of mental retardation.
- 6) Cognitive behavioral therapy.

4. A) Explain in detail the bipolar disorder.

10

OR

B) Explain in detail the concept of depression.

5. Describe the various therapeutic approaches of schizophrenia.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) _____ ही संज्ञा नकारात्मक भाव-स्थिती आणि वर्तनातील बदलाची स्थिती होय.
अ) अवसाद ब) वैफल्य क) ताण ड) चिंता
- २) _____ विकृतीमध्ये उन्मादाचे प्रसंग आणि प्रमुख अवसाद प्रसंगाचा समावेश होतो.
अ) द्वि-ध्रुवीय I ब) द्वि-ध्रुवीय II
क) चक्री छिन्नमनस्कता ड) यापैकी नाही
- ३) एक ध्रुवीय विकृतीला काही वेळा _____ विकृत असे म्हणतात.
अ) विषण्णता ब) चिंता क) निद्रा ड) ताण
- ४) सामाजिक मानदंडाच्या विरोधी-हिंसाचार त्याच प्रमाणे मूलभूत अधिकारावर अतिक्रमण होणाऱ्या विकृतीस _____ म्हणतात.
अ) वर्तन ब) चिंता क) नसविकार ड) यापैकी नाही
- ५) _____ उपचार पद्धती चिंता विकृत मुलासाठी अधिक परिणामकारक आहे.
अ) बोधात्मक ब) वर्तन क) कुटुंब ड) क्रिडा
- ६) 'स्व' प्रतिमेच्या महत्वावर _____ यांनी भर दिला
अ) कॉर्ल.रॉजर्स ब) अँडलर क) बीक ड) व्हेअर
- ७) मुलामध्ये प्रदिर्घकाळापर्यंत आढळून येणाऱ्या विकृतीला _____ विकृती म्हणतात.
अ) विषण्णता ब) चिंता क) वर्तन ड) यापैकी नाही
- ८) _____ कार्यक्रम छिन्नमनस्कतेची पुनरुपचाराच्या गरजेला प्रतिबंध घालण्यासाठी परिणामकारक ठरतो.
अ) व्यक्ती ब) कुटुंब क) समूह ड) यापैकी नाही

९) अवधान देण्यामध्ये गंभीर किंवा वारंवार समस्या दिसून आल्यास त्याला _____ असे म्हणतात.

अ) अवधान ब) त्रुटीतीरेक क) कृती-विकृती ड) यापैकी नाही

१०) _____ प्रतिबंधात डाऊन संलक्षणने अणोदरच प्रभावीत झालेल्या व्यक्तीमधील संभाव्य फलितामधील सुधारणाचा समावेश होतो.

अ) प्राथमिक ब) दुय्यम क) तृतीय ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) अलग-चिंतावस्था विकृती.
- २) खेळ उपचार.
- ३) अनिवार्य-विचार कृती नसविकृती.
- ४) कुटुंब उपचार पद्धती म्हणजे काय ?
- ५) सामाजिक दुर्भिती म्हणजे काय ?
- ६) छिन्नभावात्मक मनोविक्षिति विकृति.

३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) बालकामधील अवसाद आणि टिक विकृती.
- २) सामान्य चिंता विकृती.
- ३) जन्मादरम्यान-नंतरच्या समस्या.
- ४) अवसादाची लक्षणे.
- ५) मानसीक मंदनाच्या पातळ्या
- ६) बोधात्मक वर्तन उपचार पद्धती.

४. अ) द्विध्रुवीय विभ्रमी विकृती स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) अवसादाची संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

५. छिन्नमनस्कतेच्या विविध उपचारात्मक दृष्टीकोनाचे वर्णन करा.

१०

SLR-A – 327

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Special Paper – VI)
Philosophy of Religion and Saints

Day and Date : Thursday, 3-4-2014

Max. Marks: 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10

- 1) Shaiva is _____ cult.
(Indian, American, French, German)
- 2) 'Pasayadan' is written by
(Kabir, Meerabai, Dnyaneshwar, Basaveshwar)
- 3) _____ is a ground of Vaishnava.
(Kuran, Veda, Bible, None of these)
- 4) Shaiva is called
(Rudra, Vishnu, Garuda, Vinayaka)
- 5) Dnyaneshwar is _____ thinker.
(Materialistic, Idealistic, Realistic, None of these)
- 6) According to _____ yogis are nine.
(Sufi, Nath, Nyaya, Shaiva)
- 7) Sufi is _____ cult.
(Vaishnav, Shaiv, Islam, Christian)

P.T.O.

- 8) _____ is a type of Bhakti.
(Dhyan, Karm, Dharma, Nirguna)
- 9) According to saints only _____ is Purushartha.
(Kama, Krodha, Dharma, Bhakti)
- 10) According to Shaiva there are _____ shaktis.
(5, 6, 7, 8)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

- 1) Explain the nature of concept of Guru.
- 2) Explain the concept of Nirguna Bhakti.
- 3) What is meant by Pakhanda ?
- 4) What is Shaivism ?
- 5) Who is Kabir ?
- 6) What is Dharma ?

3. Write short notes (**any 4**) :

12

- 1) Principles of Vaishnava
- 2) Sufi cult
- 3) Saguna Bhakti
- 4) Prayatnavada
- 5) True Dharma
- 6) Meaning of Pasayadana.

4. According to Kabir distinguish between Sadguru and Dharmaguru.

10

OR

Explain Dnyaneshwara's contribution of Varkari cult.

5. According to Ramdas distinguish between Prapancha and Paramartha.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

१) शैव हे _____ संप्रदाय आहे.

(भारतीय, अमेरिकन, फ्रेंच, जर्मन)

२) 'पसायदान' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहीला.

(कबीर, मीराबाई, ज्ञानेश्वर, बसवेश्वर)

३) _____ हा वैष्णवांचा आधार आहे.

(कुराण, वेद, बायबल, यापैकी नाही)

४) शैव संप्रदायाला _____ असे म्हणतात.

(रुद्र, विष्णु, गरूड, विनायक)

५) ज्ञानेश्वर हे _____ विचारवंत आहेत.

(जडवाद, चैतन्यवाद, वास्तववाद, यापैकी नाही)

६) _____ च्या दृष्टीकोनातून, योगी नऊ आहे.

(सुफी, नाथ, न्याय, शैव)

७) सुफी _____ संप्रदाय आहे.

(वैष्णव, शैव, इस्लाम, ख्रिश्चन)

८) _____ हा भक्तीचा प्रकार आहे.

(ध्यान, कर्म, धर्म, निर्गुण)

- ९) संतांच्या दृष्टीकोनातून केवळ _____ हा पुरुषार्थ आहे.
(काम, क्रोध, धर्म, भक्ती)
- १०) शैव संप्रदायानुसार शक्ती ह्या _____ आहेत.
(५, ६, ७, ८)
२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) : ८
- १) गुरुचे संकल्पनेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- २) निर्गुण भक्तीची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ३) पाखंडचा अर्थ काय होतो ?
- ४) शैववाद म्हणजे काय ?
- ५) कबीर कोण आहेत ?
- ६) धर्म म्हणजे काय ?
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) वैष्णवाची तत्त्वे
- २) सुफी संप्रदाय
- ३) सगुण भक्ती
- ४) प्रयत्नवाद
- ५) सत्य धर्म
- ६) पसायदानाचा अर्थ.
४. सद्गुरु आणि धर्मगुरु यांतील भेद कबीरांच्या दृष्टीकोनातून स्पष्ट करा. १०
किंवा
वारकरी पंथातील ज्ञानेश्वरांचे योगदान स्पष्ट करा.
५. रामदासांच्या दृष्टीकोनातून प्रपंच आणि परमार्थ यातील भेद स्पष्ट करा. १०

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
SOCIOLOGY Special Paper – VI
Sociology of Tribal Society

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions.

10

- 1) Simple technology is the characteristic _____ society.
a) Rural b) Urban c) Tribal d) All the above
- 2) Who wrote the book title “Life of Tribal Society” ?
a) Vilas Sangave b) D. Madan
c) G. Ghurye d) Thakar Bappa
- 3) Which is the main economic activities of Tribal Society ?
a) Food collection b) Hunting
c) Shifting Farm d) All the above
- 4) Which of the following is the economic problem of primitive society ?
a) Bonded Labour b) Unemployment
c) Illiteracy d) Education
- 5) In which society we found the “youth-club” ?
a) Rural b) Tribal c) Urban d) All the above
- 6) Who postulated the “Assimilation” Theory ?
a) G. Ghurye b) T. Bappa c) D. Madan d) Hutan
- 7) Who said “Religion is the belief in spiritual being” ?
a) E. Toyler b) P. Gisbart c) D. Madan d) C. Cooley

P.T.O.

- 8) Who propounded the theory of “Animatism” ?
a) Toyler b) Maret c) Parson d) Maxmuller
- 9) Which of the following is the types of ‘Religious Rituals’ ?
a) Prayers b) Yadna
c) Prayers and Yadna d) None of the above
- 10) Which movement is known as a Maharashtra Tribal Movement ?
a) Bodo b) Tharo c) Varli d) Katari

2. Write short answers on **any four** :

8

- 1) Which are the economic activities of Tribes ?
- 2) State any two characteristics Tribal Society.
- 3) What is meant by ‘Shifting Farm’ ?
- 4) State in brief about problem of Displacement.
- 5) State any two Tribal problems.
- 6) Explain the nature of Varli Society.

3. Write short note on **any four** :

12

- 1) Types of magic.
- 2) Social problems of Tribal Society.
- 3) Hindunization of Tribal Society.
- 4) Tribal Development Programme.
- 5) Food Collection.
- 6) Bhilla Movement.

4. A) Explain the nature of Tribal Society.

OR

B) Explain the socio-cultural problems of Tribal Society.

10

5. Discuss the changing nature of Tribal Society.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न.

१०

- १) साधे तंत्रज्ञान हे _____ समाजाचे वैशिष्ट्ये आहे.
अ) ग्रामीण ब) शहरी क) आदिम ड) वरिलपैकी सर्व
- २) 'आदिवासिंचे सामाजिक जीवन' हे पुस्तक कोणी लिहिले ?
अ) विलास संगवे ब) डी. मदान क) जी.घुर्ये ड) ठक्कर बप्पा
- ३) आदिम समाजाची प्रमुख आर्थिक क्रिया कोणती ?
अ) खाद्य संकलन ब) शिकार
क) स्थलांतरीत शेती ड) वरिलपैकी सर्व
- ४) खालीलपैकी कोणती आदिमांची आर्थिक समस्या आहे ?
अ) वेठबिगारी ब) बेरोजगारी क) निरक्षरता ड) शिक्षण
- ५) कोणत्या समाजात 'यूवागृहे' आढळतात ?
अ) ग्रामीण ब) आदिम क) शहरी ड) वरिलपैकी सर्व
- ६) सामिलीकरणाचा सिद्धांत कोणी मांडला ?
अ) जी. घुर्ये ब) टि. बप्पा क) डी. मदान ड) हटन
- ७) "धर्म म्हणजे दिव्य प्राण्यावरील श्रद्धा" असे कोण म्हणतो ?
अ) इ. टायलर ब) पि. गिसबर्ट क) डी. मदान ड) सी. कूले
- ८) 'शक्तीवादाचा' सिद्धांत कोणी मांडला ?
अ) टायलर ब) मॅरेट क) पार्सन्स ड) मॅक्समूल्लर

९) खालीलपैकी धर्म श्रद्धेचा प्रकार कोणता ?

अ) प्रार्थना ब) यज्ञ क) प्रार्थना व यज्ञ ड) वरिलपैकी नाही

१०) कोणती चळवळ महाराष्ट्रातील आदिमांची चळवळ म्हणून ओळखली जाते ?

अ) बोडो ब) थारो क) वारली ड) कतारी

२. कोणत्याही चारांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

८

१) आदिमांच्या आर्थिक क्रिया कोणत्या ?

२) आदिम समाजाची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

३) स्थलांतरीत शेती म्हणजे काय ?

४) विस्थापीत समस्ये विषयी थोडक्यात सांगा.

५) आदिमांच्या कोणत्याही दोन समस्या सांगा.

६) वारली समाजाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

३. कोणत्याही चारांवर टिपा लिहा.

१२

१) जादूचे प्रकार.

२) आदिवासींच्या सामाजिक समस्या.

३) आदिवासींचे हिंदूकरण.

४) आदिवासी विकास कार्यक्रम.

५) खाद्यसंकलन.

६) भिल्ल चळवळ.

४. अ) आदिम समाजाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) आदिम समाजाच्या सामाजिक व सांस्कृतिक समस्या स्पष्ट करा.

५. आदिवासी समाजाच्या बदलत्या जीवनाची चर्चा करा.

१०

Seat No.	
----------	--

B.A. Part – III/Sem. – VI Examination, 2014
ENGLISH (Compulsory)
Countdown : English Skills for Success

Day and Date : Friday, 4-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. A) Rewrite the following sentences by choosing correct alternative given below : **5**
- 1) Self esteem is the experience of being competent to cope with basic _____ of life.
a) challenges b) needs c) instincts d) feelings
 - 2) "the par l'ennemi" which means
a) killed by the enemy b) loved by the enemy
c) guarded by the enemy d) protected by the enemy
 - 3) The story 'Sparrows' is written by
a) K.A. Abbas b) R.K. Narayan
c) Mulk Raj Anand d) A.K. Ramanujan
 - 4) In the poem 'Refugee Mother and Child' the word child refers to
a) Jesus Christ b) Virgin Mary c) Father d) Brother
 - 5) 'The Daffodil' is a poem by William
a) Wordsworth b) Shakespeare c) Blake d) Golding
- B) Match the following idioms with their meaning : **3**
A	B
a stumbling block	equal
draw the line	refuse to behave
neck and neck	an obstacle
- C) Combine words from **A** and **B** to form commonly used collocations : **2**
A	B
Very	interest
Show	happy

2. Answer **any five** of the following questions briefly : 10
- 1) Mention the six pillars of self-esteem.
 - 2) What is the connection between self-esteem and happy relationship ?
 - 3) What influence did the sparrows have on Rahim Khan's nature ?
 - 4) Describe Rahim Khan's relationship with Radha.
 - 5) What is meant by 'the scientific point of view' ?
 - 6) How to cure diabetes ?

3. A) Answer **any two** of the following questions briefly : 6
- 1) Comment on the universal relevance of the poem 'The Daffodils'.
 - 2) Discuss 'The Daffodils' as a nature poem.
 - 3) What is the central idea of the poem 'Refugee Mother and Child' ?

- B) Answer **any two** of the following questions briefly : 4
- 1) Make a list of six ways in which you usually waste your time and say how can you manage your time better.
 - 2) Describe briefly a difficult situation you found yourself in. What did you do to adapt yourself to it ?
 - 3) Imagine that you have recently been quarrelling a lot with a friend and want to make your relationship with him/her better. Write six to eight sentences on how you will handle the problem.

4. A) Write a description of a person who sat opposite you on a train journey. Remember to use words to convey what the character, thought and mood of the person seemed to be. 10

OR

- B) Write a description of your teacher who taught 'you at primary school at first standard. Remember to use words to convey what the character, thought and mood of the person seemed to be.

5. Read the passage below and write **two** summaries each that are of **one-third** and **one-tenth** of the originals. 10

We can see this first in man's relations with nature. At primitive levels, man has to struggle for subsistence. With great drudgery he succeeds in wresting the soul barely enough to keep himself alive. Every year he passes through a starvation period for several months, because the year's crop barely lasts out until the next harvest. Regularly he is visited by famine, plague or pestilence. Half his children die before reaching the age of ten, and at forty his wife is wrinkled and old. Economic growth enables him to escape from this servitude. Improved techniques yield more abundant and more varied food for less labour. Famine is banished, the infant mortality rate falls from 300 to 30. Malaria, hook-worm, yellow fever, plague, leprosy and tuberculosis disappear altogether. Thus life itself is freed from some of nature's menaces.

- 5) 'The Edible Woman' is structured in _____ parts.
a) two b) three c) four d) five
- 6) Wole Soyinka is _____ writer.
a) Canadian b) Asian c) Nigerian d) American
- 7) 'The Edible Woman' was first published in _____
a) 1959 b) 1970 c) 1969 d) 1968
- 8) _____ is considered to be the right hand of Kongi.
a) Secretary b) Captain c) Segi d) Dende
- 9) Margaret Atwood represents a symbol of traditional motherhood through _____
a) Clara McAlpin b) Clara Bates
c) Ainsley Tewce d) Marian McAlpin
- 10) Daodu is the son of Sarumi by his wife number _____
a) two b) four c) six d) eight

2. Answer the following questions in brief (**any five**) : **10**

- 1) How does the poet glorify the Blacks in the poem 'And You Calling Me Coloured' ?
- 2) How does a woman consider herself in 'Phenomenal Woman' ?
- 3) What type of world Leroi Jones find in 'Ka'ba' ?
- 4) What is the central idea of the poem 'Your Presence' ?
- 5) What do the lines on hands convey according to Bernard Dadie in 'The Lines of Our Hands' ?
- 6) Give the past and present memories in the poem 'Island'.

3. A) Answer the following questions briefly (**any two**) : **6**

- 1) Write a note on the concept of Feminism.
- 2) Comment on Feminism as a socio-political movement.
- 3) Write a note on Black poetry.

B) Explain the following lines with reference to the context (**any two**) : **4**

1) I'm a woman

Phenomenally

Phenomenal woman,

That's me.

2) We are beautiful people

with African imaginations

full of masks and dances and swelling

chants.

3) Aminah, Harun now reside in flats,

Go to school while father

Learns a trade.

4. a) How does Wole Soyinka discuss the theme of traditionalism and modernism in 'Kongi's Harvest' ? **10**

OR

b) Write a note on Oba Danlola.

5. Answer the following question : **10**

Comment on an appropriateness of the title 'The Edible Woman'.

SLR-A – 334

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
हिंदी (Special Paper – VII)
प्रयोजनमूलक हिंदी

Day and Date : Monday, 7-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : १) **सर्व प्रश्न अनिवार्य हैं।**
२) **दाईं ओर दिए गए अंक पूर्णक हैं।**

१. अ) निम्नलिखित अंग्रेजी शब्दों के हिंदी पर्यायवाची शब्द लिखिए।

५

- १) Advances
- २) Ledger
- ३) Adviser
- ४) Registrar
- ५) Warden

आ) निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए।

५

- १) लक्ष्य भाषा को _____ भाषा कहते हैं।
१) पहली २) दूसरी ३) स्रोत ४) तीसरी
- २) 'Accountant' को हिंदी में _____ कहते हैं।
१) लेखाकार २) अन्वेषक ३) प्रबंधक ४) अधीक्षक
- ३) विज्ञापन मुख्यतः _____ का ध्यान आकर्षित करता है।
१) ग्राहक २) उत्पादक ३) विक्रेता ४) निर्माता
- ४) थोक व्यापारी द्वारा माल भेजने की जो सूचना दी जाती है, उसे _____ पत्र कहते हैं।
१) सूचनादाई २) क्रयादेश ३) पूछताछ ४) संदर्भ
- ५) शिकायती पत्र की भाषा स्पष्ट और _____ होती है।
१) नम्र २) कट्टू ३) कठोर ४) अस्पष्ट

P.T.O.

२. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो या तीन वाक्यों में लिखिए। १०
- १) अनुवादक के गुण लिखिए।
 - २) विज्ञापन के प्रमुख तत्व लिखिए।
 - ३) अनुवाद की परिभाषा दीजिए।
 - ४) 'संदर्भ पत्र' किसे कहते हैं ?
 - ५) विज्ञापन के प्रकार लिखिए।
 - ६) स्रोत भाषा किसे कहते हैं ?
३. निम्नलिखितपत्रों में से किन्हीं दो पत्रों के प्रारूप तैयार कीजिए। १०
- १) क्रांति पुस्तकालय, शनिवार पेठ, पंढरपुर, अन्नपूर्ण प्रकाशन, कानपुर को हिंदी की पुस्तके मंगाते हुए क्रयादेश पत्र लिखते हैं - प्रारूप तैयार कीजिए।
 - २) घरकुल शॉपी, चावडी चौक, सोलापुर, सुनील ट्रेडर्स, मुहंमद अलि रोड, मुंबई को वॉटर हिटर, ज्योति मिक्सर संबंधी मूल्य की पूछताछ करते हुए पत्र लिखते हैं।
 - ३) सुपर शॉपी, विद्यानगर, बार्शी, किसान सेवा प्रॉडक्टस्, मुंबई को माल आदेश के अनुसार न होने के कारण शिकायती पत्र लिखते हैं।
४. अनुवाद के स्वरूप पर प्रकाश डालिए। १०
- अथवा**
- विज्ञापन के लक्ष्य को स्पष्ट कीजिए।
५. अनुवाद के प्रकारों को स्पष्ट कीजिए। १०
-

SLR-A – 335

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – VII)
Language and Linguistics

Day and Date : Friday, 30-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಮಾತೆಂಬುದು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ_____
1) ಅಲ್ಲಮ 2) ಬಸವ 3) ದಂಡಿ 4) ಟ್ರೇಗರ್
- 2) ಭಾಷೆಯ ಮೂಲದ್ರವ್ಯ_____
1) ಧ್ವನಿಮಾ 2) ಧ್ವನಿ 3) ಆಕೃತಿ 4) ಆಕೃತಿಮಾ
- 3) ಕನ್ನಡದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆಯ ಶಾಸನ_____
1) ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ 2) ಬಾದಾಮಿ 3) ಅರ್ಜುನವಾಡ 4) ಹಲ್ಮಿಡಿ
- 4) ಕನ್ನಡದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಬ್ದ_____
1) ರೊಟ್ಟಿ 2) ಊರೋ 3) ಇಸಿಲ 4) ಸವದಿ
- 5) ಓಕ್ಸಿರಿಂಕೆಸ್ ಪೇಪಿರಸ್ ಒಬ್ಬ_____
1) ನಾಟಕಕಾರ 2) ಕಾದಂಬರಿಕಾರ 3) ಕವಿ 4) ಸಂಗೀತಗಾರ
- 6) 'ಶಿಲ್ಪಪದಿಗಾರಂ' ಇದು_____ ಭಾಷೆಯ ಕೃತಿ.
1) ಕನ್ನಡ 2) ತಮಿಳು 3) ತೆಲುಗು 4) ಮರಾಠಿ
- 7) ಭಾಷೆಯ ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಘಟಕ_____
1) ಧ್ವನಿ 2) ಧ್ವನಿಮಾ 3) ಅಕ್ಷರ 4) ಆಕೃತಿಮಾ
- 8) 'ರಿಕ್ತ' ಎಂದರೆ_____
1) ತುಂಬಿರುವ 2) ಖಾಲಿ 3) ಜಾಗ 4) ಭರ್ತಿ
- 9) ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಉಳಿದಿರುವ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶ_____
1) ಬೆಂಗಳೂರು 2) ಧಾರವಾಡ 3) ಅಕ್ಕಲಕೋಟೆ 4) ಅರಕಲಗೂಡು
- 10) ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಕೆರೆ' ಎಂದಾದರೆ ಧಾರವಾಡ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ_____
1) ಕೆರೆ 2) ಕೆರೈ 3) ಕೆರೆ 4) ಕೆರಿ

P.T.O.

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ: 10
- 1) ಧ್ವನಿ ಎಂದರೇನು ?
 - 2) ಬ್ಲಾಕ್ ಮತ್ತು ಟ್ರೇಗರ್ ಅವರ ಭಾಷೆ ಕುರಿತು ವ್ಯಾಖ್ಯೆ.
 - 3) ಧ್ವನಿಮಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
 - 4) ಆಕೃತಿಮಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
 - 5) ಬದ್ಧ ಆಕೃತಿಮಾ ಎಂದರೇನು ?
 - 6) ಭಾಷೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ: 10
- 1) ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆ.
 - 2) ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ.
 - 3) ಭಾಷೆಯ ಮಹತ್ವ.
4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ: 10
- 1) ಭಾಷೆಯ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ವಾದಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
 - 2) ಧ್ವನ್ಯಂಗಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ: 10
- 1) ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
-

SLR-A – 336

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – VII (A))
मराठी लोकसाहित्य

Day and Date : Friday, 30-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) बुद्धाच्या पूर्वीजन्मीच्या कथांना काय म्हणतात ?
अ) जैनकथा ब) जातककथा
क) दंतकथा ड) पंचतंत्र
- २) अद्भूत आणि अतिमानवी सृष्टी कोणत्या कथांमध्ये आढळते ?
अ) धर्मकथा ब) अर्थकथा
क) परीकथा ड) शूरकथा
- ३) प्राणीकथांचे प्रमुख लक्षण कोणते ?
अ) धार्मिकता ब) उपदेश प्रधानता
क) ऐतिहासिक ड) यापैकी नाही
- ४) लोकसाहित्याची रूपरेखा या ग्रंथाचे कर्ते कोण ?
अ) सरोजिनी बाबर ब) तारा भवाळकर
क) दुर्गा भागवत ड) कमलाबाई देशपांडे
- ५) पारंपरिक व्यवसायांचा समावेश प्रभाकर मांडे यांनी कशात केला आहे ?
अ) मौखिक परंपरा ब) भौतिक संस्कृती
क) लोकसमजुती ड) विधी
- ६) धर्माधिष्ठित आचार विचारांशी कोणत्या कथा जोडलेल्या असतात ?
अ) दंतकथा ब) प्राणीकथा
क) दैवतकथा ड) हास्यकथा

P.T.O.

- ७) सिंहासन बतिशीतील कथांचा नायक कोण आहे ?
 अ) राजा रविवर्मा
 ब) सम्राट अशोक
 क) राजा विक्रम
 ड) भोजराजा
- ८) व्रत वैकल्येकथेत अधिक महत्त्व कोणाला असते ?
 अ) प्राणी
 ब) पशू
 क) निसर्ग
 ड) स्त्रिया
- ९) लोकसाहित्याचा अभ्यास म्हणजे कोणाचा अभ्यास ठरतो ?
 अ) विज्ञानाचा
 ब) इतिहासाचा
 क) लोकजीवनाचा
 ड) विशिष्ट वाङ्मयाचा
- १०) ललितवाङ्मयाचे मूलद्रव्य काय आहे ?
 अ) शब्द
 ब) वस्तू
 क) ग्रंथ
 ड) इतिहास

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (सहापैकी पाच) :

१०

- १) लोककथांचे चार प्रकार सांगा.
- २) 'म्हण' म्हणजे काय ?
- ३) लोकजीवनात लोकसमजुतीची चार उदाहरणे लिहा.
- ४) लोकसंस्कृतीतील चार उखाणे सांगा.
- ५) मराठी दंतकथेचे दोन विशेष सांगा.
- ६) लोकसाहित्याच्या चार अभ्यासकांची नावे सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन) :

१०

- १) मराठी लोकसंस्कृतीतील उखाण्यांचे स्वरूप स्पष्ट करून वैशिष्ट्ये सांगा.
- २) लोकसंस्कृतीतील स्त्रीजीवनातील अलंकारांविषयी माहिती द्या.
- ३) मराठी लौकीकगीते या विषयी आढावा घ्या.

४. दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोनपैकी एक) :

१०

मराठी लोकगीतांचे वैशिष्ट्ये सविस्तर सांगा.

किंवा

लोककथांचे वर्गीकरण करून त्यांचे विशेष सांगा.

५. लोकसाहित्य आणि ललित साहित्य या मधील साम्यभेद स्पष्ट करा.

१०

SLR-A – 337

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – VII (B))
Madhyaugin Marathi Sahitya (उत्तरार्ध)

Day and Date : Monday, 7-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- सूचना :** १) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
२) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) संतकवी तुकारामांचे निर्वाण कोणत्या साली झाले ?
अ) १६५० आ) १५९८ इ) १६२० ई) १६०८
- २) संत तुकारामांच्या वडिलांचे नाव काय होते ?
अ) विठ्ठल आ) विश्वंभर इ) बोल्होबा ई) बाबाजी
- ३) बाबाजी चैतन्य यांनी तुकारामांना कोणता मंत्र दिला ?
अ) श्रीविठ्ठल आ) जय हरी विठ्ठल इ) पांडुरंग ई) रामकृष्ण हरी
- ४) ‘ _____ पाठांतर कासया करावें, व्यर्थ चि मरावे घोकूनियां ?’
अ) श्रद्धेविण आ) भक्तिविण इ) अर्थेविण ई) भावेविण
- ५) संत तुकारामांच्या निर्वाणाबाबत त्यांच्या भक्तांची कोणती दृढ समजूत आहे ?
अ) सदेह वैकुण्ठगमन आ) संजीवन समाधी
इ) उत्तरापंथे गमन ई) देहविसर्जन
- ६) शाहिरी वाङ्मयाला ‘मराठी काव्याची प्रभात’ असे कोणी म्हटले ?
अ) अच्युत बळवंत कोल्हटकर आ) अरुण कोलटकर
इ) श्रीपाद कृष्ण कोल्हटकर ई) बाळ कोल्हटकर

P.T.O.

- ७) मोरोपंत हे रामजोशी यांना कागदोपत्री काय म्हणून संबोधत असत ?
 अ) कविराय आ) कविवर्य इ) कविप्रवर ई) कविराज
- ८) शाहीर अनंत फंदी हे कोणत्या गावचे रहिवासी होते ?
 अ) सोलापूर आ) संगमनेर इ) पुणे ई) नाशिक
- ९) परशरामांना लावण्या व पोवाडे करण्याचा आदेश कोणाकडून मिळाला असे मानतात ?
 अ) देवपुरकर बाबा भागवत आ) मोरोपंत
 इ) रामजोशी ई) विठोबा खत्री
- १०) 'कंठ तुझा मंजूल' ही लावणी कोणी लिहिली ?
 अ) राम जोशी आ) होनाजी इ) प्रभाकर ई) सगनभाऊ

२. दोन किंवा तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) पेशवाईबरोबर शाहिरी वाङ्मयाचा शेवट झाला असे का म्हटले जाते ?
- २) शाहीर हे खरे लोक-कवी आहेत. असे का म्हटले आहे ?
- ३) राम जोशी यांनी बयाबाईचे कोणते गुण गायिले आहेत ?
- ४) होनाजी-बाळ हे संयुक्त नाव रूढ होण्यामागे कोणते कारण आहे ?
- ५) सगनभाऊंचा पिढीजात धंदा कोणता होता ?
- ६) तुकारामांच्या अभंगवाणीचे प्राणभूत वैशिष्ट्य वा. ल. कुलकर्णी यांनी कोणते सांगितले आहे ?

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

- १) 'वृक्ष वल्ली आम्हा सोयरी वनचरे' या अभंगाचा भावार्थ स्पष्ट करा.
- २) शब्दसामर्थ्याचा गौरव तुकारामांनी कसा केला आहे, ते स्पष्ट करा.
- ३) होनाजीने अनंत कंदी यांची स्तुती कशी गायिली आहे, ते सांगा.

४. संत तुकारामांच्या कवितेतील वाङ्मयीन सौंदर्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

१०

किंवा

'पेंजण' मधील शाहिरी कवितेतून दिसून येणारे समाजजीवन स्पष्ट करा.

५. संत तुकारामांचे जीवन आणि त्यांची अभंगवाणी यांचे वाङ्मयीन दृष्ट्या मूल्यमापन करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
SANSKRIT (Special Paper – VII)**

प्राचीन भारतीय विज्ञान वा काव्यशास्त्र

Day and Date : Friday, 30-5-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are Compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) **Answers to all questions should be written in one and the same answer book.**

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

१. योग्य पर्याय चित्वा वाक्यं पुनर्लिखित ।

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

10

- 1) लक्षण एकूण _____ प्रकारची आहे.
a) ५ b) ६ c) ८ d) १०
- 2) अभिधावृत्तीने शब्द _____ अर्थाचा बोध करवितो.
a) त्यंग्य b) वाचक c) वाच्य d) लक्ष्य
- 3) अस्मात् पदात् अयमर्थः बोद्धव्यः इति _____ ।
a) अभिधा b) लक्षणा c) व्यंजना d) संकेतः
- 4) काव्याला शोभा आणणारे _____ संज्ञित होतात.
a) अलंकार b) वृत्ता c) व्यंजना d) विकार
- 5) काव्यप्रकाश ग्रंथाचा कर्ता _____ आहे.
a) रुद्रट b) कैयट c) दण्डी d) मम्मट
- 6) कालिदासाने काव्य _____ कविता लिहिते.
a) अर्थ b) व्यवहारविदर्थ c) यश d) राजा
- 7) लक्षणेचे प्रयोजन _____ वृत्तीने समजेत.
a) अभिधा b) व्यंजना c) लक्षणा d) सामान्य
- 8) अक्षरांच्या लघु गुरु क्रमाने निबद्ध रचनेय _____ म्हणतात.
a) शब्दालंकार b) अर्थालंकार c) क्रमिक d) अक्षरगणवृत्त

P.T.O.

9) प्रत्येक चरणात _____ अक्षरसंख्या असणाऱ्या वृत्तास शार्दूलविक्रीडित म्हणतात.

- a) १२ b) १७ c) १९ d) ११

10) 'कारणांचा निषेध करुनही कार्य घडले' अशा अलंकारास _____ म्हणतात.

- a) विशेषोक्ति b) विभावना c) विरोध d) विशेष

2. टिप्पणी लिखत (केवल पंच) :

10

टीपा लिहा. (फक्त पाच)

- 1) काकु
- 2) मम्मट
- 3) आकांक्षा
- 4) वृत्ति
- 5) अलंकार
- 6) संकेत
- 7) साहचर्य

3. A) ससन्दर्भ स्पष्टीकुरुत। (केवलं द्वौ) :

6

सन्दर्भासह स्पष्ट करा. (फक्त दोन)

- 1) स्वसिद्धये पराक्षेपः परार्थं स्वसमर्पणम्।
- 2) परोक्तिर्भेदकैः श्लिष्टैः समासोक्तिः।
- 3) विशेष्यं नाभिधा गच्छेत् क्षीणशक्तिर्विशेषणे।

B) लक्षणा वृत्ती स्पष्ट करा.

4

4. सोदाहरणं स्पष्टीकुरुत। (केवल द्वौ)

10

उदाहरणे देऊन स्पष्ट करा. (फक्त दोन)

- 1) मन्दाक्रान्ता
- 2) शार्दूलविक्रीडित
- 3) वसन्ततिलका

5. काव्यप्रकाश ग्रंथाचे साहित्यशास्त्रातील स्थान स्पष्ट करा.

10

SLR-A – 338

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
SANSKRIT (Special Paper – VII)
प्राचीन भारतीय विज्ञान व काव्यशास्त्र

Day and Date : Monday, 7-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) All questions are compulsory.

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) Answers to all questions should be written in one and the same answerbook.

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्यं पर्यायं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।

10

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

1) वेदांमध्ये पद्यरचना _____ प्रकारात दिसून येते.

a) छंद b) वृत्त c) चंपू d) सात्वती

2) _____ पदस्य पदार्थस्य च संबंधः ।

a) लक्षणा b) संकेतः c) समवायः d) दृढः

3) श्लोकामधील चरण अक्षरांच्या लघु, गुरू क्रमाने निबद्ध आलेले असतात त्याला _____ म्हणतात.

a) छंद b) चंपू c) अक्षरगणवृत्त d) काव्य

4) 'सिंहो माणवकः' हे _____ लक्षणेचे उदाहरण आहे.

a) अभिधा b) व्यंजना c) शुद्धा d) गौणी

5) अर्थस्य व्यंजकत्वे तच्छब्दस्य _____ ।

a) कारकत्वम् b) सहकारिता c) व्यंजकत्वं d) व्यंग्यम्

6) मुख्यार्थाचा बाध झाल्यावरच _____ प्रवृत्त होते.

a) अभिधा b) व्यंजना c) लक्षण d) वृत्ती

P.T.O.

- 7) लक्षणा _____ विधा अस्ति ।
 a) पंच b) षड् c) अष्ट d) दश
- 8) वाचकः _____ अर्थम् अभिधत्ते ।
 a) लक्ष्यम् b) व्यंजकम् c) व्यंग्यम् d) संकेतितम्
- 9) मम्मटाचार्याः सर्वेषाम् अर्थानां _____ इच्छन्ति ।
 a) व्यंजकत्वम् b) लक्ष्यकत्वं c) वाचकत्वं d) संकेतम्
- 10) शब्दाची चौथी वृत्ती _____ आहे असे काहींचे मत आहे.
 a) विपर्यय b) सात्वती c) तात्पर्य d) आरभटी

2. टिप्पणी लिखत । (केवलं पंच) 10
 टीपा लिहा. (फक्त पाच)

- 1) अभिधा । 2) काकुः।
 3) संकेतः । 4) उपाधिः ।
 5) अभिहितान्वयवादः । 6) गौणी लक्षणा ।

3. A) सोदाहरणौ अलंकारौ वर्णयत । 6
 उदाहरणासह अलंकार स्पष्ट करा. (फक्त दोन).

- 1) विरोध
 2) श्लेष
 3) विशेषोक्ति.

B) व्यंजनावृत्ति स्पष्ट करा. 4

4. सोदाहरणं वृत्तं निरूपयत । (केवलं द्वे) 10
 उदाहरणासह वृत्ताचे वर्णन करा. (फक्त दोन)

- 1) अनुष्टुप्
 2) पादाकुलकम्
 3) तोटकम्.

5. मम्मटाचा काळ सांगून साहित्यशास्त्रामध्ये 'काव्यप्रकाश' ग्रंथाचे महत्व सांगा. 10

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
URDU (Special) (Paper – VII)
Urdu Ki Adabi Tahariken

Day and Date : Friday, 30-05-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N.B. :** i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

ا. صحیح متبادل چن کر لکھئے :

- (۱) ترقی پسند تحریک اور _____ دونوں تحریکیں ایک ہی دور میں پروان چڑھی۔
(رومانوی) علی گڑھ حلقہ ارباب ذوق (جدیدیت)
- (۲) _____ طنز و مزاح کے شاعر تھے۔
(جوشِ حالی) حالی اکبر (گلج)
- (۳) جوش ملیح آبادی کو _____ کہا جاتا ہے۔
(شاعر شہاب) شاعر وطن خدائے سخن (خاقانی ہند)
- (۴) باغی شاعر _____ کو کہتے ہیں۔
(فیض احمد فیض) کیفِ اعظمی جوش ملیح آبادی (مخدوم محی الدین)
- (۵) مخدوم محی الدین _____ تحریک سے وابستہ تھے۔
(رومانوی) ترقی پسند علی گڑھ (جدیدیت)

- (۶) دھنپت رائے _____ کا اصلی نام ہے۔
 (منشی عجائب لال منشی پریم چند منشی رام منشی لالہ جی)
- (۷) شمس الرحمن فاروقی _____ تحریک سے وابستہ ہیں۔
 (ترقی پسند رومانوی علی گڑھ جدیدیت)
- (۸) "نقش فریادی" _____ کا پہلا مجموعہ کلام ہے۔
 (مخدوم آتش فیض جگر)
- (۹) _____ فلمی دنیا سے بھی وابستہ ہیں۔
 (داغ دہلوی شاد اعظم آبادی محمد کیف کیف اعظمی)
- (۱۰) ناول "ایک قطرہ خون" _____ کا مذہبی ناول ہے۔
 (عصمت چغتائی قرۃ العین حیدر پریم چند راجندر سنگھ بیدی)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ):

- (۱) حلقہ ارباب ذوق کا مقصد کیا تھا؟
- (۲) ترقی پسند تحریک سے وابستہ چار ادیبوں کے نام لکھئے۔
- (۳) منشی پریم چند کے سماجی و اصلاحی افسانوں کے نام لکھئے۔

(۴) ترقی پسند تحریک کے زوال کے اسباب کیا ہیں ؟

(۵) قرۃ العین حیدر کے افسانوں کے مجموعے کے نام لکھئے۔

(۶) اکبر کی شاعری کا خاص موضوع کیا تھا ؟

10 ۳. کوئی دو سوال حل کیجئے :

(۱) شمس الرحمن فاروقی جدیدیت رجحان کے علمبردار ہیں ؟ اس قول کی وضاحت کیجئے۔

(۲) راجندر سنگھ بیدی کی افسانہ نگاری کا جائزہ لیجئے۔

(۳) ترقی پسند تحریک پر نوٹ لکھئے۔

10 ۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

(۱) اکبر الہ آبادی کی طنزیہ و مزاحیہ شاعری کا جائزہ لیجئے۔

(۲) فیض احمد فیض کی نظم گوئی پر تبصرہ کیجئے۔

10 ۵. پریم چند کی افسانہ نگاری پر سیر حاصل معلومات دیجئے۔

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) (Old) Examination, 2014

URDU (Optional) (Paper – I)

- I) Intekhab-e-Urdu Shaeri 1920 Ke Baad
- II) Intekhab-e-Urdu Nasr 1920 Ke Baad
- III) Urdu Afsane Inshaiye Aur Drame

Day and Date : Thursday, 20-03-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the right indicate full marks.**

10

مناسب متبادل چن کر خانہ پُری کیجئے :

(1) جب _____ ثابت و سالم تھی۔ ساحل کی تمنا کس کو تھی؟

اب ایسی شکستہ کشتی پر ساحل کی تمنا کون کرے؟

(کشتی کشتی گشتی مستی ہستی)

(2) وہ بات سارے _____ میں جس کا ذکر نہ تھا

وہ بات اُن کو بہت ناگوار گزری ہے۔

(ترانے ترانے فسانے پیمانے زمانے)

(3) دیارِ دل کی لات میں چراغاں سا جلا گیا

ملا نہیں تو کیا ہوا، وہ _____ تو دکھا گیا۔

(چہرہ رخ شکل صورت)

- (4) تشنگی تھی مگر تشنگی میں بھی _____ تھے۔
(سرشار سر فراز سرنگوں سرکش)
- (5) وہی مقام ہے لیکن وہی مقام نہیں یہ شام تو ہے مگر وہ _____ شام نہیں۔
(زرد پہلی سہزی روشن شام)
- (6) لیلیٰ کے خطوط کے مصنف _____ ہیں۔
(شہریار سرشار شرر قاضی عبد الغفار)
- (7) لندن کی ایک رات _____ کی لکھی ہوئی نظم ہے۔
(علامہ اقبال حسرت موہانی سر سید محمد دین تاثیر)
- (8) حج اکبر _____ کا تحریر کردہ افسانہ ہے۔
(انظار حسین منٹو کرشن چندر پریم چند)
- (9) غبار خاطر _____ کے خطوط کے مجموعہ کا عنوان ہے۔
(مولانا ابو الکلام آزاد پنڈت جواہر لال نہرو مرزا غالب سر سید)
- (10) مخدوم محی الدین _____ پارٹی کے سرگرم رکن تھے۔
(کانگریس مسلم لیگ بی۔ جی۔ پی۔ کمیونسٹ)

- (1) جذبی کا پورا نام کیا تھا؟
- (2) لیلیٰ اپنے خطوط کے ذریعہ کیا کہنا چاہتی ہے؟

- (3) جمیل مظہری کونسا پیام دینا چاہتے ہیں؟
- (4) 'بھولا' کس کا تحریر کردہ افسانہ ہے؟
- (5) پٹواری نے باباجی سے کیا کہا؟
- (6) بڑھیا کے دل میں کون سی آرزو پیدا ہوئی؟

10 .۳ مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) :

- (1) عباسی کا حج اکبر کیونکر پورا ہوا؟
- (2) مایا کے اخلاق و عادات قلمبند کیجئے۔
- (3) شاکرہ اور دایا میں کس لئے ان بن ہوئی؟

10 .۴ مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی ایک) :

- (1) فسانہ آزاد کا خلاصہ لکھئے۔
- (2) دایا عباسی کے بغیر نصیر کی کیا حالت ہوئی؟

10 .۵ مندرجہ ذیل سوال کا جواب لکھئے :

نظم 'لندن کی ایک رات' کا خلاصہ اپنے الفاظ میں قلمبند کیجئے۔

SLR-A – 340

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Special Paper – VII)
Art and Architecture in Ancient India

Day and Date : Friday, 30-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10
- 1) Amaravati Stupa is situated in _____ state.
a) Maharashtra
b) Andhra Pradesh
c) Karnataka
d) Tamil Nadu
 - 2) Nagarjunkonda is situated on the bank of _____ river.
a) Godavari
b) Krishna
c) Kaveri
d) Tungbhadra
 - 3) In Orissa style temple Mandap is called as _____
a) Jagmohan
b) Jagati
c) Rekha deul
d) Vitan
 - 4) The magnificent Gopuras is the main characteristic of _____ temple architecture.
a) Nagar
b) Vessar
c) Dravid
d) Chandel
 - 5) _____ temple is belongs to Gupta period.
a) Aihole
b) Mahabalipuram
c) Devgad
d) Khajuraho
 - 6) Sun temple of Konark is situated in _____ state.
a) Gujarat
b) Madhya Pradesh
c) Orissa
d) Bihar

P.T.O.

- 7) The painting of Padmapani is at _____
a) Bagh b) Badami
c) Tanjavur d) Ajanta
- 8) Virupaksha temple at Pattadkal is built in _____ style of temple architecture.
a) Dravid b) Nagar
c) Vessar d) Chandel
- 9) The Kailas temple at Ellora built by _____ dynasty.
a) Chola b) Rashtrakut
c) Vakatak d) Gupta
- 10) The caves of Jaina, Buddha and Hindu religion found together at _____
a) Bhaje b) Ajanta c) Ellora d) Badami

2. Write short answers (**any four**) : **8**

- 1) Explain the difference between temple and stupa architecture.
- 2) State the name of Amaravati art.
- 3) Describe the famous temples of Chalukya period.
- 4) Explain the concept of Bhumi.
- 5) Describe the features of Rath temples.
- 6) Explain the concept of Varnikabhed.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- A) Rise of temple architecture
- B) Nagarjunkonda
- C) Khajuraho
- D) Sun temple, Konark
- E) Characteristics of Ancient Indian Paintings
- F) Fresco technique.

4. Describe the Kailas temple at Ellora. **10**

OR

State the architecture of Amaravati stupa.

5. Explain the features of South Indian temple architecture with special reference to Brihadeshwar temple. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) अमरावती स्तूप _____ राज्यात आहे.
अ) महाराष्ट्र ब) आंध्र प्रदेश
क) कर्नाटक ड) तामीळनाडू
- २) नागार्जुनकोंडा _____ नदिच्या काणवर वसले आहे.
अ) गोदावरी ब) कृष्णा
क) कावेरी ड) तुंगभद्रा
- ३) ओरिसा शैलीमध्ये मंदिराच्या मंडपाला _____ म्हणतात.
अ) जगमोहन ब) जगती क) रेखादेऊल ड) वितान
- ४) आकर्षक गोपुरे _____ मंदिर वास्तुकलेतील प्रमुख वैशिष्ट्य आहे.
अ) नागर ब) वेसर क) द्राविड ड) चंदेल
- ५) _____ हे मंदिर गुप्तकालातील आहे.
अ) ऐहोले ब) महाबलीपूरम क) देवगड ड) खजुराहो
- ६) कोणार्कचे सूर्य मंदिर _____ राज्यात आहे.
अ) गुजरात ब) मध्य प्रदेश क) ओरिसा ड) बिहार
- ७) पद्मपाणीचे चित्र _____ येथे आहे.
अ) बाध ब) बदामी क) तंजावर ड) अजिंठा
- ८) पट्टदकल येथील विरूपाक्ष मंदिर _____ शैलीत बांधलेले आहे.
अ) द्रविड ब) नागर क) वेसर ड) चंदेल
- ९) वेलूरचे कैलास मंदिर _____ धराण्याने बांधले.
अ) चोल ब) राष्ट्रकूट क) वाकाटक ड) गुप्त
- १०) जैन, बौद्ध आणि हिंदू लेण्या एक त्रितपणे _____ येथे आढळतात.
अ) भाजे ब) अजिंठा क) वेलूर ड) बदामी

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) मंदिरे व स्तूप यातील मुख्य भेदे सांगा.
- २) अमरावतीची कला कोणत्या नावाने ओळखली जाते ?
- ३) चालुक्य काळातील प्रसिद्ध मंदिरे सांगा.
- ४) भूमी कशास म्हणतात.
- ५) रथ मंदिरांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ६) वर्णिकाभेद म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- अ) मंदिर वास्तूकलेची सुरुवात
- ब) नागार्जुनकोंडा
- क) खजुराहो
- ड) सूर्यमंदिर कोणार्क
- इ) प्राचीन भारतीय चित्रकलेची वैशिष्ट्ये
- फ) फ्रोस्को पद्धती.

४. वेलूर येथील कैलास मंदिराचे वर्णन करा.

१०

किंवा

अमरावतीच्या स्तूपाची रचना स्पष्ट करा.

५. ब्रह्मेश्वर मंदिराच्या विशेष संदर्भात दक्षिण भारतीय मंदिर वास्तूकलेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

१०

- 8) The painting of Padmapani is situated at _____
- a) Badami
b) Bhimbetka
c) Ajanta
d) Bagh
- 9) The temples of Mahabalipuram was built by _____ dynasty.
- a) Chola
b) Pallava
c) Chalukya
d) Chandel
- 10) Durga temple at Aihole is built in _____ style of architecture.
- a) Nagar
b) Dravid
c) Yadav
d) Solanki

2. Write short answers on **any four** of the following : **8**
- 1) Describe the Chaityagraha of Karle.
 - 2) Explain the main features of Nagarjunkonda Stupa.
 - 3) Highlight the Rock cut architecture at Ajanta.
 - 4) Describe the Durga temple at Aihole.
 - 5) Explain the Lingraj temple at Puri.
 - 6) Highlight the main features of Bagh paintings.
3. Write short notes on **any four** of the following : **12**
- A) Bhaje caves.
 - B) Amaravati Stupa.
 - C) Kandariya Mahadev Temple, Khajuraho.
 - D) Ajanta paintings.
 - E) Papnath temple, Pattadkal.
 - F) Sun temple, Modhera.
4. Explain the origin and development of temple architecture in Gupta period. **10**

OR

Discuss the architecture of Rath Temples built by Pallava dynasty.

5. Describe the main features of Ellora caves. **10**

9) महाबलीपूरमची मंदिरे _____ घराण्याने बांधली.

अ) चोल

ब) पल्लव

क) चालुक्य

ड) चंदेल

10) ऐहोळे येथील दुर्गा मंदिर _____ वास्तुशैलीतील आहे.

अ) नागर

ब) द्राविड

क) यादव

ड) सोळंकी

2. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

8

- 1) कार्ले येथील चैत्यगृहाचे वर्णन करा.
- 2) नागार्जुनकोंडा स्तूपाची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- 3) अजिंठा येथील शैलस्थापत्यावर प्रकाश टाका.
- 4) ऐहोळे येथील दुर्गा मंदिराचे वर्णन करा.
- 5) पुरी येथील लिंगराज मंदिराचे वर्णन करा.
- 6) बाघ चित्रकलेच्या वैशिष्ट्यांवर प्रकाश टाका.

3. खालीलपैकी कोणत्याही चार वर थोडक्यात टीपा लिहा :

12

- अ) भाजे लेणी.
- ब) अमरावती स्तूप.
- क) कंदरिया महादेव मंदिर, खजुराहो.
- ड) अजिंठा चित्रकला.
- इ) पापनाथ मंदिर, पट्टदकल.
- फ) सूर्य मंदिर, मोढेरा.

4. गुप्तकालातील मंदिरांचा उगम व विकास स्पष्ट करा.

10

किंवा

पल्लव सत्ताधिकांनी बांधलेल्या रथ मंदिराच्या स्थापत्यशैलीवर चर्चा करा.

5. वेरूळ येथील लेण्यांची प्रमुख वैशिष्ट्ये विशद करा.

10

Seat No.	
-------------	--

**B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
ECONOMICS (Special Paper – VII)
Development and Research Methodology**

Day and Date : Monday, 7-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative. 10

- 1) _____ is supposed to be the starting point of the research.
a) Hypothesis b) Observation c) Interview d) None of the above
- 2) _____ is the source of emergence of the hypothesis.
a) Culture b) Scientific information
c) Social beliefs d) All the above
- 3) When the researcher collects the information and data by himself that data is known as
a) primary data b) secondary data
c) tertiary data d) none of the above
- 4) _____ is the source of secondary data collection.
a) Personal letters b) Diaries
c) Autobiographies d) All the above
- 5) The small introduction of an object is known as
a) concept b) observation c) interview d) questionnaire
- 6) Questionnaire should be
a) small b) simple c) optimum d) all the above
- 7) In interview atleast _____ persons are required.
a) one b) two c) three d) four

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्यायाची निवड करा.

१०

- १) _____ हा संशोधनाचा आरंभ बिंदू मानला जातो.
अ) गृहितक ब) निरीक्षण क) मुलाखत ड) वरील पैकी नाही
- २) _____ हे गृहितकांचे उगमस्थान आहे.
अ) संस्कृती ब) शास्त्रीय माहिती
क) सामाजिक समजूती ड) वरील सर्व
- ३) जेव्हा संशोधक स्वतः माहिती व आकडेवारी गोळा करतो तेव्हा त्यास _____ म्हणतात.
अ) प्राथमिक सामग्री ब) दुय्यम सामग्री
क) तृतीय सामग्री ड) वरील पैकी नाही
- ४) _____ हे दुय्यम सामग्री गोळा करण्याचे साधन आहे.
अ) वैयक्तिक पत्रे ब) रोजनिशा क) आत्मचरित्रे ड) वरील सर्व
- ५) एखाद्या घटकाचा संक्षिप्त परिचय म्हणजे _____ होय.
अ) संकल्पना ब) निरीक्षण क) मुलाखत ड) प्रश्नावली
- ६) प्रश्नावली _____ असली पाहिजे.
अ) लहान ब) सोपी क) पर्याप्त ड) वरील सर्व
- ७) मुलाखती करीता कमितकमी _____ लोकांची आवश्यकता असते.
अ) एक ब) दोन क) तीन ड) चार
- ८) जो मुलाखत घेतो त्यास _____ असे म्हणतात.
अ) मुलाखतकार ब) निवेदक क) निरीक्षक ड) वरील पैकी नाही

- ९) _____ म्हणजे एका घटकाचा अभ्यास होय.
 अ) निरीक्षण ब) प्रश्नावली क) मुलाखत ड) विशिष्टाभ्यास
- १०) अहवाल लेखन हे _____ आहे.
 अ) कला ब) शास्त्र क) कला व शास्त्र ड) वरील पैकी नाही
२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) अमूर्त संकल्पना म्हणजे काय ?
 - २) गृहितक म्हणजे काय ?
 - ३) गृहितकाची साधने स्पष्ट करा.
 - ४) दुय्यम सामग्री वापरताना कोणत्या दक्षता घ्याव्यात ?
 - ५) प्रश्नावली तयार करण्याचे तंत्र कोणते ?
 - ६) अहवाल लेखनाची उद्दिष्टे कोणती ?
३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) संशोधनातील संकल्पनांचे महत्व
 - २) कामचलाऊ गृहितक
 - ३) प्राथमिक सामग्रीचे स्रोत
 - ४) मुलाखतीचे तंत्र
 - ५) संशोधन आराखडा
 - ६) विशिष्टाभ्यास.
४. अ) गृहितकांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- ब) संशोधनाचे विविध टप्पे स्पष्ट करा.
५. प्राथमिक सामग्रीचे गुणदोष कोणते ? १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – VII)
History of China and Japan (1839 to 1949 A.D.)

Day and Date : Friday, 30-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer the following by choosing the correct option : **10**
- 1) _____ Island has heavy population in Japan.
A) Hokkaedo B) Honshu C) Shikoku D) Ou-shu
 - 2) _____ became emperor of Japan after the end of Shogun period.
A) Mustohito B) Kaiki C) Hirobumee D) Sainogee
 - 3) The Constitution of Japan was introduced in _____
A) 1885 B) 1890 C) 1895 D) None of these
 - 4) Russo-Japanese war was fought in _____
A) 1900 B) 1902 C) 1903 D) 1904
 - 5) In 1932 Japan had established a new country _____
A) Koria B) Manchukio C) Mukden D) Manchuria
 - 6) Japanese emperor is recognized as _____
A) Badshaha B) Mikado C) Meiji D) King
 - 7) America dropped Second Atom-bomb on Japanese City of _____
A) Hiroshima B) Nagasaki C) Honshu D) Hokadu
 - 8) The treaty of Kanagava was sanctioned on _____
A) 31 March 1853 B) 31 March 1854
C) 31 March 1855 D) 31 March 1856

9) _____ country was defeated by Japan in Sino-Japanese war of 1894-95 A.D.

- A) Russia B) China C) America D) England

10) Japan attacked a bomb on Perl-Harbour in _____

- A) 7 Dec. 1939 B) 7 Dec. 1940
C) 7 Dec. 1941 D) 7 Dec. 1942

2. Write short answers on **any four** of the following : **8**

- 1) Five folds programme of Meiji emperor.
- 2) What is the meaning of Samurai ?
- 3) Why Japanese entered in the First World War ?
- 4) Treaty of Harish.
- 5) Discuss the effect of Japan in II World War.
- 6) Attack on Perl-Harbour.

3. Write short notes on **any four** of the following : **12**

- 1) Tokugawa Shogun
- 2) England-Japan Dual Alliance 1902
- 3) Twenty one demands of Japan
- 4) Reasons for Sino-Japanese War
- 5) Kamondore Perry and Japan
- 6) Importance of Zaibtsu (capitalist).

4. Discuss the effects of China-Japan war (1894-95). **10**

OR

Discuss the Russo-Japanese war 1904-05.

5. Give an account of reforms in Japan during Meiji. **10**

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) मैईजी सम्राटांचा पंचसूत्री कार्यक्रम.
 - २) सामुराईचा अर्थ काय होतो ?
 - ३) पहिल्या महायुद्धात जपानने का प्रवेश केला ?
 - ४) हॅरीस करार.
 - ५) दुसऱ्या महायुद्धातील जपानवरील परिणामांची चर्चा करा.
 - ६) पर्ल-हार्बर हल्ला.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : १२
- १) टोकुगावा शोगून
 - २) १९०२ इंग्लंड-जपान मैत्री तह
 - ३) जपानच्या २१ मागण्या
 - ४) चीन-जपान युद्धाची कारणे
 - ५) कमोडोर पेरी आणि जपान
 - ६) झैबुत्सुचे महत्त्व (भांडवलदार).
४. १८९४-९५ चीन-जपान युद्धाच्या परिणामांची चर्चा करा. १०
- किंवा**
- रशिया जपान (१९०४-०५) यांच्यातील युद्धाची चर्चा करा.
५. मैईजी काळातील जपानमध्ये झालेल्या सुधारणांचा आढावा घ्या. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – VII)
History of China and Japan (1839 – 1949 A.D.)

Day and Date : Monday, 7-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer the following by choosing the correct option : 10

- 1) Japanese Emperor is know as _____
A) Micadaio B) Shogun C) Daimyo D) Samurai
- 2) Tokugava Dynasty _____ was the last Shogun.
A) Ieyashu B) Kaiki C) Meenamato D) Toshigaki
- 3) In 1874 A. D. "Politics Study Board" was established by _____
A) Kaunt Eto B) Ieyashu C) Etagaki D) Kaiki
- 4) _____ was the first victim of Japanese imperialism.
A) Russia B) England C) China D) Koriya
- 5) Japan and _____ battle took place in 1904-05 A. D.
A) Russia B) China C) Koriya D) England
- 6) The treaty of Kingwa was taken place between _____
A) Japan – Russia B) Japan – Koriya
C) Japan – China D) Japan – America
- 7) During the first world war _____ was the Prime Minister of Japanese.
A) Eto Hirobumi B) Aaritomo C) Hioki D) Masayashi

- 8) Japan attacked on Parl Harbour in _____ A. D.
A) 1938 B) 1939 C) 1940 D) 1941
- 9) America dropped first atom-bomb on Japanese city of _____
A) Hiroshima B) Nagasaki C) Honsu D) Hokadu
- 10) Japanese demanded _____ demands to China during the first world war.
A) 20 B) 21 C) 22 D) 23

2. Write short answer on **any four** of the following : **8**

- 1) Write the names of four main island in Japan.
- 2) What is the meaning of Meiji ?
- 3) In 1885 which two plant established at Japan.
- 4) Who was the constitutional democratic Protogonist ?
- 5) What is the Genro ?
- 6) Write the treaty of Kanagava articles.

3. Write short notes on **any four** of the following : **12**

- 1) Fifth-reins (Panchsutra) Meiji
- 2) Micadaios authority
- 3) Effect of Russia-Japan War (1904-05)
- 4) Anglo-Japan Alliance (1902)
- 5) Zaibtsu
- 6) The Kato Government.

4. Discuss the role played by Japan in first world war. **10**

OR

Explain the causes of rise of militarism in Japan.

5. Narrate the Meiji Restoration. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे योग्य पर्याय निवडून लिहा.

१०

१) जपानच्या सम्राटाला _____ नावाने ओळखले जाते.

अ) मिक्डो ब) शोगुन क) दैम्यो ड) सामुराई

२) टोकुगावा घराण्यातील _____ हा शेवटचा शोगुन होता.

अ) इयाशू ब) कैकी क) मीनामाटो ड) तोशीगाकी

३) इ.स. 1874 ला _____ यांनी “राज्याशास्त्र अभ्यास मंडळ” स्थापन केले.

अ) काऊंट इटो ब) इयाशू क) इतागाकी ड) कैकी

४) जपानच्या साम्राज्यवादाचा पहिला वळी _____ हा देश झाला.

अ) रशिया ब) इंग्लंड क) चीन ड) कोरीया

५) इ.स. 1904-05 ला जपान आणि _____ यांच्यात युद्ध झाले.

अ) रशिया ब) चीन क) कोरीया ड) इंग्लंड

६) किंग्वा करार _____ यांच्यात घडून आला.

अ) जपान - रशिया ब) जपान - कोरीया

क) जपान - चीन ड) जपान - अमेरिका

७) पहिलया महायुद्धाच्या काळात _____ हे जपानचे पंतप्रधान होते.

अ) इतो हिरोबुमी ब) आरितामो क) हिओकी ड) मासायोशी

८) जपानने पर्ल हर्बरवर _____ साली हल्ला केला.

अ) 1938 ब) 1939 क) 1940 ड) 1941

९) जपानच्या _____ शहरावर अमेरिकेने पहिला अणुबॉब टाकला.

अ) हिरोशिमा ब) नागासकी क) होन्शू ड) होकाइडू

१०) पहिल्या महायुद्धात जपानने चीनकडे _____ मागण्या ठेवल्या होत्या.

अ) 20 ब) 21 क) 22 ड) 23

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात उत्तरे लिहा. ८

१) जपानमधील चार मुख्य बेटांची नावे लिहा.

२) 'मेईजी' या शब्दाचा अर्थ काय ?

३) इ.स. 1885 ला जपानमध्ये कोणते दोन कारखाने स्थापन झाले ?

४) 'घटनात्मक लोकशाहीचा पुरस्कर्ता कोण होता ?

५) 'जेनो' म्हणजे काय ?

६) कानागावा तहाची कलमे लिहा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा. १२

१) मेईजी पंचसूत्रे

२) मिकॅडोचे अधिकार

३) रशिया-जपान युद्धाचे परिणाम (1904-05)

४) अँग्लो-जपान करार (1902)

५) झैबत्सु

६) काटो सरकार.

४. १ ल्या महायुद्धातील जपानच्या भूमिकेची चर्चा करा. १०

किंवा

जपानमधील लष्करशाहीच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.

५. मेईजी पुनर्स्थापनेचे वर्णन करा. १०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – VII)
Comparative Government and Politics

Day and Date : Friday, 30-5-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m to 1.00 p.m.

Note : I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer :

10

- 1) The principle “Rule of Law” has been accepted by _____
a) U.S.A. b) England c) France d) Swiss
- 2) American Federation is combination of _____ sovereign states.
a) 26 b) 28 c) 40 d) 50
- 3) In England _____ is the sovereign.
a) Parliament b) Cabinet c) Judiciary d) King/Crown
- 4) In America there is _____ methods judicial system.
a) First b) Second c) Third d) None of the above
- 5) In Swiss, there is _____ system.
a) One party b) Two party c) Multi party d) No party system
- 6) In Switzerland Referendum is of _____
a) One kind only b) Two kinds
c) Three kinds d) Four kinds
- 7) In France, there is _____ system.
a) One party b) Two party c) Multi party d) No party system
- 8) The central feature of federal state is _____
a) Separation of powers between legislature and executive
b) Territorial division of power
c) Dual judiciary
d) One party system

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'कायद्याचे अधिराज्य' हे तत्व _____ देशात आढळते.
अ) अमेरिका ब) इंग्लंड क) फ्रान्स ड) स्वित्झर्लंड
- २) अमेरिकेच्या संघराज्यात _____ घटकराज्ये आहे.
अ) 26 ब) 28 क) 40 ड) 50
- ३) _____ हे इंग्लंडमध्ये सार्वभौम आहे.
अ) संसद ब) मंत्रिमंडळ क) न्यायालय ड) राजा/राजपद
- ४) अमेरिकेत _____ पद्धतीची न्यायव्यवस्था आहे.
अ) एकिरी ब) दुहेरी क) तिहेरी ड) यापैकी नाही
- ५) स्वित्झर्लंड मध्ये _____ पक्ष पद्धती आहे.
अ) एकपक्ष ब) द्विपक्ष क) बहुपक्ष ड) पक्षपद्धत नाही
- ६) स्वित्झर्लंडमध्ये जनमतप्रदर्शनाचे _____ प्रकार आढळतात.
अ) एक ब) दोन क) तीन ड) चार
- ७) फ्रान्समध्ये _____ पक्ष पद्धती आहे.
अ) एक ब) दोन क) बहु ड) पक्षपद्धत नाही
- ८) संघराज्याचे मध्यवर्ती वैशिष्ट्ये म्हणजे _____
अ) कार्यकारी मंडळ व कायदेमंडळ यांच्यात सप्तविभाजन
ब) प्रादेशिक सप्त विभाजन
क) दुहेरी न्यायव्यवस्था
ड) एक पक्ष पद्धती
- ९) स्वित्झ संघराज्याचा राज्यघटनेनुसार 'जनोपक्रम' किव्हा उपयोगात आणली जाते ?
अ) सामान्य कायद्याचा संदर्भात ब) तात्काल कायद्याचा संदर्भात
क) आर्थिक कायद्याचा संदर्भात ड) घटनात्मक कायद्याचा संदर्भात
- १०) _____ या देशात एकात्म शासनपद्धती स्विकारली आहे.
अ) अमेरिका ब) इंग्लंड क) कॅनडा ड) स्वित्झर्लंड

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) : ८
- १) फ्रान्सच्या 'राष्ट्रीय सभा' या गृहात किती सदस्य आहेत ?
 - २) स्वित्झर्लंडचे सांघिक कायदेमंडळाच्या दोन गृहाची नावे सांगा.
 - ३) 'उमराव गृहांची' दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
 - ४) 'दबावगट' म्हणजे काय ?
 - ५) 'फिलीबस्टरिंग' म्हणजे काय ?
 - ६) अमेरिकांच्या पक्षपद्धतीचे प्रकार सांगा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) एकात्म शासनपद्धतीची वैशिष्ट्ये सांगा.
 - २) इंग्लंडमधील 'मजूर पक्ष'.
 - ३) जेरिमेंडरिंग पद्धत.
 - ४) स्वित्झ संघराज्याचे वैशिष्ट्ये
 - ५) फ्रान्सचे 'सिनेट'
 - ६) अमेरिकेतील 'न्यायालयीन पुनर्विलोकन'.
४. अमेरिकेचे कायदेमंडळ : काँग्रेसची रचना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- कॉमन्स गृहाची रचना, अधिकार व कार्याची चर्चा करा.
५. अमेरिकेतील द्विपक्षपद्धतीवर निबंध लिहा. १०

Seat No.	
----------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – VII)
Comparative Government and Politics

Day and Date : Friday, 30-5-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m to 1.00 p.m.

Note : I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer :

10

- 1) The principle “Rule of Law” has been accepted by _____
a) U.S.A. b) England c) France d) Swiss
- 2) American Federation is combination of _____ sovereign states.
a) 26 b) 28 c) 40 d) 50
- 3) In England _____ is the sovereign.
a) Parliament b) Cabinet c) Judiciary d) King/Crown
- 4) In America there is _____ methods judicial system.
a) First b) Second c) Third d) None of the above
- 5) In Swiss, there is _____ system.
a) One party b) Two party c) Multi party d) No party system
- 6) In Switzerland Referendum is of _____
a) One kind only b) Two kinds
c) Three kinds d) Four kinds
- 7) In France, there is _____ system.
a) One party b) Two party c) Multi party d) No party system
- 8) The central feature of federal state is _____
a) Separation of powers between legislature and executive
b) Territorial division of power
c) Dual judiciary
d) One party system

- 9) The Swiss Federal Constitution allows the use of initiative only for _____
a) Ordinary laws	b) Urgent laws
c) Financial laws	d) Constitutional amendment

- 10) Which one of the following is having a unitary type of government ?
a) U.S.A.	b) U.K.	c) Canada	d) Swiss

2. Write a short note on **(any four)** : **8**

- 1) How many members on French National Assembly ?
- 2) State names of two houses of Swiss Federal Assembly.
- 3) Write any two characteristics of 'House of Lords'.
- 4) What do you mean by pressure group ?
- 5) What do you mean by Filibustering ?
- 6) Which type of party system is present in U.K. ?

3. Answer in brief **(any four)** : **12**

- 1) Characteristics of unitary system of government
- 2) Labour party in England
- 3) Gerrymandering system
- 4) Characteristics of Swiss federation
- 5) French 'senate'
- 6) 'Judicial Review' in America.

4. Discuss the composition and function of USA legislature congress. **10**

OR

Discuss the composition powers and functions of 'House of commons'.

5. Write an essay on the two party system of America. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'कायद्याचे अधिराज्य' हे तत्व _____ देशात आढळते.
अ) अमेरिका ब) इंग्लंड क) फ्रान्स ड) स्वित्झर्लंड
- २) अमेरिकेच्या संघराज्यात _____ घटकराज्ये आहे.
अ) 26 ब) 28 क) 40 ड) 50
- ३) _____ हे इंग्लंडमध्ये सार्वभौम आहे.
अ) संसद ब) मंत्रिमंडळ क) न्यायालय ड) राजा/राजपद
- ४) अमेरिकेत _____ पद्धतीची न्यायव्यवस्था आहे.
अ) एकिरी ब) दुहेरी क) तिहेरी ड) यापैकी नाही
- ५) स्वित्झर्लंड मध्ये _____ पक्ष पद्धती आहे.
अ) एकपक्ष ब) द्विपक्ष क) बहुपक्ष ड) पक्षपद्धत नाही
- ६) स्वित्झर्लंडमध्ये जनमतप्रदर्शनाचे _____ प्रकार आढळतात.
अ) एक ब) दोन क) तीन ड) चार
- ७) फ्रान्समध्ये _____ पक्ष पद्धती आहे.
अ) एक ब) दोन क) बहु ड) पक्षपद्धत नाही
- ८) संघराज्याचे मध्यवर्ती वैशिष्ट्ये म्हणजे _____
अ) कार्यकारी मंडळ व कायदेमंडळ यांच्यात सप्तविभाजन
ब) प्रादेशिक सप्त विभाजन
क) दुहेरी न्यायव्यवस्था
ड) एक पक्ष पद्धती
- ९) स्वित्झ संघराज्याचा राज्यघटनेनुसार 'जनोपक्रम' किव्हा उपयोगात आणली जाते ?
अ) सामान्य कायद्याचा संदर्भात ब) तात्काल कायद्याचा संदर्भात
क) आर्थिक कायद्याचा संदर्भात ड) घटनात्मक कायद्याचा संदर्भात
- १०) _____ या देशात एकात्म शासनपद्धती स्विकारली आहे.
अ) अमेरिका ब) इंग्लंड क) कॅनडा ड) स्वित्झर्लंड

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) : ८
- १) फ्रान्सच्या 'राष्ट्रीय सभा' या गृहात किती सदस्य आहेत ?
 - २) स्वित्झर्लंडचे सांघिक कायदेमंडळाच्या दोन गृहाची नावे सांगा.
 - ३) 'उमराव गृहांची' दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
 - ४) 'दबावगट' म्हणजे काय ?
 - ५) 'फिलीबस्टरिंग' म्हणजे काय ?
 - ६) अमेरिकांच्या पक्षपद्धतीचे प्रकार सांगा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) एकात्म शासनपद्धतीची वैशिष्ट्ये सांगा.
 - २) इंग्लंडमधील 'मजूर पक्ष'.
 - ३) जेरिमेंडरिंग पद्धत.
 - ४) स्वित्झ संघराज्याचे वैशिष्ट्ये
 - ५) फ्रान्सचे 'सिनेट'
 - ६) अमेरिकेतील 'न्यायालयीन पुनर्विलोकन'.
४. अमेरिकेचे कायदेमंडळ : काँग्रेसची रचना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- कॉमन्स गृहाची रचना, अधिकार व कार्याची चर्चा करा.
५. अमेरिकेतील द्विपक्षपद्धतीवर निबंध लिहा. १०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Special) (Paper – VII)
Psychological Testing and Assessment**

Day and Date : Friday, 30-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Objective type questions should be written in the same answer book.**

1. Objective type questions (multiple choice) : 10
- 1) The first intelligence test was developed by _____
[Binet / Wechsler / Rorschach / Terman]
 - 2) The picture frustration study was prepared by _____
[Jackson / Strong / Atkinson / Rosenweig]
 - 3) There are _____ cards used in Murray's TAT.
[19 / 10 / 45 / 25]
 - 4) The term mental age first introduced by _____
[Wechsler / Binet / Terman / Wundt]
 - 5) There are _____ occupational themes in SII.
[25 / 10 / 06 / 13]
 - 6) NEO personality inventory measures _____ main domain of personality.
[7 / 5 / 16 / 9]
 - 7) Wechsler developed his first intelligence test in _____
[1916 / 1972 / 1905 / 1939]

8) For the study of achievement motivation the adaptive form of _____ are used.

[IBT / TAT / SII / DAP]

9) There are two equivalent form of _____ Stanford Binet scale.

[1960's / 1905's / 1916's / 1937's]

10) The California psychological inventory is specially developed for _____

[Children / Women / General adult / Mentally retired]

2. Answer **any four** of the following :

8

- 1) What are the projective techniques ?
- 2) Who develop Stanford Binet scale ?
- 3) How many cards were used in IBT by Rorschach ?
- 4) How many domain of personality measures by NEO P. I. ?
- 5) Who develop and what is use of SII ?
- 6) Which are the two major part of Wechsler scale ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Murray's T.A.T.
- 2) Nature of projective technique
- 3) California psychological inventory
- 4) Autobiographical memories
- 5) Validity of Stanford Binet Scale
- 6) NEO personality inventory.

4. Answer **any one** long type question of the following :

a) Explain IBT of personality assessment.

10

OR

b) Discuss M.M.P.I.

5. Explain Wechsler Scales

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) वस्तुनिष्ठ प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.
४) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे इष्ट ठरेल.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न (बहुपर्यायी) :

१०

- १) पहिली बुद्धीमापन चाचणी _____ यांनी विकसित केली.
[बिने / वेश्लर / रोर्शा / टर्मन]
- २) चित्र वैफल्य अभ्यास _____ यांनी तयार केला.
[जॅकसन / स्ट्रॉग / ॲटकिन्सन / रोझेनविंग]
- ३) मुरे यांच्या TAT चाचणीत _____ कार्डाचा वापर केला आहे.
[१९ / १० / ४५ / २५]
- ४) 'मानसिक वय' ही संकल्पना पहिल्यांदा _____ यांनी मांडली.
[वेश्लर / बिने / टर्मन / वुंट]
- ५) SII मध्ये _____ व्यवसाईक कल्पना आहेत.
[२५ / १० / ०६ / १३]
- ६) NEO व्यक्तित्व शोधिकेमाफात व्यक्तित्वाच्या _____ प्रमुख विभागांचे मापन केले जाते.
[७ / ५ / १६ / ९]
- ७) वेश्लरनी आपली पहिली बुद्धीमापन चाचणी _____ साली विकसित केली.
[१९१६ / १९७२ / १९०५ / १९३९]
- ८) संपादन प्रेरणेच्या अभ्यासासाठी _____ चाचणीची प्रतियोजित रूपे वापरली जातात.
[IBT / TAT / SII / DAP]
- ९) स्टॅनफोर्ड बिनेच्या _____ सालच्या चाचणीचे दोन समतूल्य फॉर्म आहेत.
[१९६० / १९०५ / १९१६ / १९३७]
- १०) कॅलिफोर्निया मानसशास्त्रीय शोधिका ही विशेषकरून _____ साठी तयार केली आहे.
[मुळे / स्त्रिया / सामान्य पौढ / मानसिक मंदन]

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) प्रक्षेपन तंत्रे म्हणजे काय ?
 - २) स्टॅनफोर्ड बिने चाचण्या कोणी तयार केल्या ?
 - ३) रोशनि IBT मध्ये किती कार्डांचा वापर केला आहे ?
 - ४) NEO-P.I. द्वारे व्यक्तित्वाच्या किती अंगांचे मापन केले जाते ?
 - ५) SII ची निर्मिती कोणी केली व त्याचा उपयोग काय आहे ?
 - ६) वेश्लरच्या चाचणीचे दोन प्रमुख भाग कोणते ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) मुरेची T.A.T. चाचणी
 - २) प्रक्षेपन तंत्राचे स्वरूप
 - ३) कॅलीफोर्नियाची मानसशास्त्रीय शोधिका
 - ४) आत्मचरित्रात्मक स्मृती
 - ५) स्टॅनफोर्ड बिने चाचणीची यथार्थता
 - ६) NEO व्यक्तिमत्व शोधिका.
४. खालीलपैकी एका दीर्घोत्तरी प्रश्नांचे उत्तर लिहा : १०
- अ) व्यक्तित्व मापनाचे IBT तंत्र स्पष्ट करा.
- किंवा**
- ब) M.M.P.I. ची चर्चा करा.
५. वेश्लरच्या श्रेण्या स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Special Paper – VII)
Outlines of Aesthetics**

Day and Date : Friday, 30-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**

- 1) According to _____ creation is free play of all faculties of man.
(Kant, Plato, Hegel, Hume)
- 2) _____ is distinguished between bliss and pleasure.
(Kant, Ayer, Mill, Santayana)
- 3) _____ is written by Plato.
(Ethica, Mathematica, Republic, Society)
- 4) _____ is pragmatist philosopher.
(Dewey, Venn, Bentham, Russell)
- 5) Aesthetic attitude is a cause of _____
(Morality, Immorality, Creation, None of these)
- 6) There are _____ subtle elements.
(Three, Four, Five, Six)
- 7) Music is a type of _____
(Art, Commerce, Science, Law)
- 8) _____ is aesthetical concept.
(Expression, Prediction, Proposition, None of these)

9) _____ is free play of our cognitive force.
(Inference, Syllogism, Expression of experience, None of these)

10) Word symbols are used in _____
(Art, Beauty, Sublime, Literature)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

- 1) What is appreciation ?
- 2) Define Art.
- 3) Define painting.
- 4) What is literature ?
- 5) What is Expression ?
- 6) What is beauty ?

3. Write short notes (**any 4**) :

12

- 1) Morality
- 2) Music
- 3) Communication
- 4) Work of art
- 5) Evaluation
- 6) Problems of aesthetics.

4. Distinguish between Aesthetic and non aesthetic evaluation.

10

OR

Explain the concepts form and matter.

5. Distinguish between Art and Morality.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा : १०
- १) _____ च्या मते कलानिर्मिती ही मानवी व्यक्तिमत्त्वाच्या श्रेष्ठ पैलूचा मुक्त विलास आहे.
(कांट, प्लेटो, हेगेल, ह्यूम)
- २) _____ यांनी सौंदर्यानंद आणि सुख यात फरक करतात.
(कांट, एअर, मील्ल, सान्तायना)
- ३) _____ हा ग्रंथ प्लेटोने लिहिला.
(इथिका, मॅथेमॅटिका, रिपब्लिक, समाज)
- ४) _____ हा फलतः प्रामाण्यवादी तत्त्वज्ञ आहे.
(ड्युआ, व्हेन, बेंथॅम, रसेल)
- ५) सौंदर्यवृत्ती हे _____ चे कारण आहे.
(नैतिकता, अनैतिकता, कलानिर्मिती, यापैकी नाही)
- ६) तन्मात्रे _____ आहेत.
(तीन, चार, पाच, सहा)
- ७) संगीत हा _____ चा एक प्रकार आहे.
(कला, वाणिज्य, विज्ञान विधी)
- ८) _____ ही सौंदर्यशास्त्रीय संकल्पना आहे.
(आविष्कार, भविष्यकथन, विधान, यापैकी नाही)
- ९) _____ म्हणजे आपल्या ज्ञानशक्तीचा मुक्त विलास होय.
(अनुमान, संविधान, अनुभूतीचा आविष्कार, यापैकी नाही)
- १०) _____ मध्ये शब्द संकेताचा उपयोग केला जातो.
(कला, सौंदर्य, उदात्त, साहित्य)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

८

- १) आस्वाद म्हणजे काय ?
- २) कलेची व्याख्या द्या.
- ३) चित्रकलेची व्याख्या द्या.
- ४) साहित्य म्हणजे काय ?
- ५) आविष्कार म्हणजे काय ?
- ६) सौंदर्य म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा. (को. ४) :

१२

- १) नैतिकता
- २) संगीत
- ३) संप्रेषण
- ४) कलाकृती
- ५) मूल्यमापन
- ६) सौंदर्यशास्त्राची समस्या.

४. सौंदर्यशास्त्रीय आणि असौंदर्यशास्त्रीय मूल्यमापनातील फरक स्पष्ट करा.

१०

किंवा

आकार आणि आशय या संकल्पना स्पष्ट करा.

५. कला व नैतिकता यातील भेद स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION
Anatomy and Physiology (Special Paper – VII)

Day and Date : Monday, 7-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

1. Objective question (**one mark each**).

5

- 1) Generally weight of the Heart is _____
A) 200 to 250 Gram B) 300 to 350 Gram
C) 400 to 450 Gram D) 500 to 550 Gram
- 2) Which cells act as fighters against disease ?
A) Red Blood Cells B) White Blood cells
C) Platelet D) None of any
- 3) Which blood can donate blood to any group ?
A) A group B) B group C) O group D) AB group
- 4) Which of the following is Endocrine gland ?
A) Sweat gland B) Thyroid gland
C) Thymus gland D) Gonads gland
- 5) Main function of cerebellum is _____
A) To give orders B) Keep balance
C) Receiving stimulus D) Conveys stimulus

2. Give short answer (**any five**) :

10

- 1) Explain the names of Blood vessels.
- 2) Function of blood.
- 3) Explain title of Endocrine glands in body.

- 4) Types of vitamins.
- 5) Function of cerebellum.
- 6) Function of Thyroid gland.

3. Short notes (**any two**) :

10

- 1) What do you mean by oxygen debt ?
- 2) Structure of Heart.
- 3) What is the Reflex action ?

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा (एक गुण प्रत्येकी) :

५

१) हृदयाचे सर्व साधरण वजन किती असते ?

अ) २०० ते २५० ग्रॅम	ब) ३०० ते ३५० ग्रॅम
क) ४०० ते ४५० ग्रॅम	ड) ५०० ते ५५० ग्रॅम

२) शरीरामध्ये कोणत्या पेशीरोग प्रतिकार करण्याचे कार्य करतात ?

अ) तांबड्या पेशी	ब) पांढऱ्या पेशी
क) चकत्या	ड) एकही नाही

३) रक्तामधील असा कोणता गट आहे की जो सर्वांना रक्त देऊ शकतो ?

अ) A गट	ब) B गट	क) O गट	ड) AB गट

४) खालीलपैकी नलिकायुक्त ग्रंथी कोणती आहे ?

अ) स्नेह ग्रंथी	ब) कंठस्य ग्रंथी
क) उरस्य ग्रंथी	ड) वृषण ग्रंथी

५) लहान मेंदूचे मुख्य कार्य काय ?

अ) आज्ञादेणे	ब) तोल सांभालणे
क) संवेदन गृहण करणे	ड) संवेदन पाठवणे

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) रक्तवाहिन्याची नावे सांगा.
- २) रक्ताचे कार्य सांगा.
- ३) शरीरामधील नलिका विरहित ग्रंथीची नावे सांगा.
- ४) जीवनसत्त्वाचे प्रकार कोणते आहेत?
- ५) लहान मेंदूचे कार्य स्पष्ट करा.
- ६) कंठस्य ग्रंथीचे कार्य सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

- १) प्राणवायूचे ऋण म्हणजे काय ?
 - २) हृदयाची रचना स्पष्ट करा.
 - ३) प्रतिक्रित क्रिया म्हणजे काय ?
-

SLR-A – 347

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Special Paper – VII)
Industrial Sociology

Day and Date : Monday, 7-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- I) Quality circle concept is originated from
A) China B) Japan C) England D) America
- II) Who is regarded as first leader of Indian worker ?
A) Kingsley Devis B) N.M. Lokhande
C) Banarjee D) Datta Samant
- III) Internation Labour Day is on
A) 1st June B) 1st Dec. C) 1st May D) 1st Oct.
- IV) Industrial Dispute Act was passed in
A) 1947 B) 1847 C) 1957 D) 1950
- V) All India Trade Union Congress is established in
A) 1919 B) 1920 C) 1940 D) 1960
- VI) Factory Act was passed in
A) 1981 B) 1950 C) 1960 D) 1881
- VII) Globalization process is started in
A) 1981 B) 1991 C) 2001 D) None of above
- VIII) Which of the following is not a aspect of worker's rule ?
A) Physical aspect B) Social aspect
C) Economic aspect D) None of above

P.T.O.

- IX) Automation in industry is started in India in _____ century.
A) 19th B) 20th C) 18th D) None of above
- X) Break in strike is a tact employed by
A) Trade Union
B) Management
C) Union and Management
D) None of above

2. Write short answers (**any four**) : **8**

- I) What is the concept of trade union ?
II) What is the concept of globalization ?
III) What is the concept of collective bargaining ?
IV) Define the concept of Kaizen.
V) What is the concept of automation ?
VI) What is the concept of I.T. Industry ?

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- I) Role of worker.
II) Functions of trade union.
III) New Industrial Policy
IV) Quality circle
V) Development of I.T. Industry
VI) Worker's aspirations.

4. A) Define the Industrial worker and explain its characteristics. **10**

OR

B) Define industrial dispute and explain its causes.

5. Explain tactics employed by trade union against management. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) कायझन ही संकल्पना _____ या देशातून उदयास आली.
अ) चीन ब) जपान क) इंग्लंड ड) अमेरिका
- II) भारतीय कामगारांचा नेता म्हणून कोणाला ओळखले जाते ?
अ) किंगजले डेव्हीस ब) एन.एम. लोखंडे
क) बनर्जी ड) दत्ता सामंत
- III) आंतरराष्ट्रीय कामगार दिवस _____ या दिवशी आहे.
अ) 1 जून ब) 1 डिसेंबर क) 1 मे ड) 1 ऑक्टोबर
- IV) औद्योगिक विवाद कायदा _____ या साली पास करण्यात आला.
अ) 1947 ब) 1847 क) 1957 ड) 1950
- V) ऑल इंडिया ट्रेड युनियन कॉंग्रेसची स्थापना _____ या साली झाली.
अ) 1919 ब) 1920 क) 1940 ड) 1960
- VI) कारखाना कायदा _____ या साली पास झाला.
अ) 1981 ब) 1950 क) 1960 ड) 1881
- VII) भारतात जागतिकीकरणाची प्रक्रिया _____ साली सुरु झाली.
अ) 1981 ब) 1991 क) 2001 ड) वरीलपैकी नाही
- VIII) खालीलपैकी कोणती कामगारांच्या भूमिकेची बाजू नाही ?
अ) भौतिक बाजू ब) सामाजिक बाजू
क) आर्थिक बाजू ड) वरील पैकी नाही
- IX) भारतातील उद्योगद्यांत स्वयंचलीकरणाची प्रक्रिया _____ व्या शतकात सुरु झाली.
अ) 19 ब) 20 क) 18 ड) वरीलपैकी नाही
- X) संप फोडणे हा डावपेच _____ कडून उपयोगात आणला जातो.
अ) ट्रेड युनियन ब) व्यवस्थापन
क) ट्रेड युनियन आणि व्यवस्थापन ड) वरीलपैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) : 8
- I) कामगार संघटना म्हणजे काय ?
 - II) जागतिकीकरण म्हणजे काय ?
 - III) सामुहिक करार (सामुहिक सौदा) म्हणजे काय ?
 - IV) कायज्ञानची व्याख्या द्या.
 - V) स्वयंचालिकरण म्हणजे काय ?
 - VI) माहिती तंत्रज्ञान उद्योग म्हणजे काय ?
3. थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणतेही चार) : 12
- I) कामगाराची भूमिका.
 - II) कामगार संघटनेची कार्ये.
 - III) नवीन औद्योगिक धोरण
 - IV) गुणवत्ता मंडळ.
 - V) माहिती तंत्रज्ञान उद्योगाचा विकास.
 - VI) कामगारांच्या ईच्छा-आकांक्षा.
4. अ) औद्योगिक कामगाराची व्याख्या देऊन त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- ब) औद्योगिक संघर्षाची व्याख्या देऊन त्याची कारणे स्पष्ट करा.
5. कामगार संघटनेकडून मालकाविरुद्ध उपयोगात आणले जाणारे डावपेच स्पष्ट करा. 10
-

SLR-A – 347

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
SOCIOLOGY
Special Paper – VII : Industrial Sociology

Day and Date : Friday, 30-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- I) Due to computerization of production the importance of worker.
A) Increased
B) Decreased
C) Unchanged
D) None of above
- II) Who classified aspirations of worker ?
A) E.V. Schneider
B) Max Weber
C) Karl Marx
D) None of above
- III) Which of the following is not a function of trade union ?
A) Militant function
B) Fraternal function
C) Promotion
D) None of above
- IV) Quality circle concept is originated from _____
A) China
B) England
C) Japan
D) America
- V) International labour organization was established in _____
A) 1940
B) 1919
C) 1921
D) None of above
- VI) Mumbai Girni Kamgar Sangh' established by _____
A) Mahtma Gandhi
B) Datta Samant
C) N.M.Lokhande
D) None of these

P.T.O.

VII) Indian National Trade Union Congress (I.N.T.U.C.) was established in _____

- A) 1920 B) 1936 C) 1947 D) 1960

VIII) Industrial Dispute Act was passed in _____

- A) 1947 B) 1980 C) 1920 D) 1960

IX) 'Lock-out' is tact employed by _____

- A) Trade Union B) Management
C) Workers D) None of these

X) Which of the following is not a characteristics of Indian worker ?

- A) Absentism B) Uneducated
C) Self discipline D) None of above

2. Write short answers (**any four**) :

8

- I) Define the concept industrial worker.
- II) Define the concept trade union.
- III) Define the concept of industrial dispute.
- IV) What is the concept of automation ?
- V) What is the concept of quality circle ?
- VI) What is the concept of collective bargaining ?

3. Write short notes on **any four** of the following :

12

- I) New economic policy.
- II) Concept of Globalization.
- III) Collective bargaining.
- IV) Worker's aspirations.
- V) Functions of trade union.
- VI) Concept of Kaizen.

4. A) Explain causes of industrial dispute.

10

OR

B) Define automation and explain its effects on workers.

5. Explain tactics employed by trade union against management.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडिले अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) उत्पादनाचे संगणकीकरण झाल्यामुळे कामगारांचे महत्त्व _____ झाले.
A) वाढले
B) कमी झाले
C) बदल नाही
D) वरिल्लपैकी नाही
- II) कामगारांच्या आकांक्षांचे वर्गीकरण कोणी केले ?
A) ई. व्ही. स्नायडर
B) मॅक्स वेबर
C) कॉर्ल मॉर्क्स
D) वरिल्लपैकी नाही
- III) खालीलपैकी कोणते कामगार संघटनेचे कार्य नाही ?
A) लढाऊ स्वरूपाची कार्ये
B) सहकारी कार्ये
C) बडती
D) वरिल्लपैकी नाही
- IV) गूणवत्ता मंडळ ही संकल्पना _____ या देशातून उदयाद झाली.
A) चीन
B) इंग्लंड
C) जपान
D) अमेरिका
- V) आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटनेची स्थापना _____ साली करण्यात झाली.
A) 1940
B) 1919
C) 1921
D) वरिल्लपैकी नाही
- VI) 'मुंबई गिरणी कामगार संघा'ची स्थापना _____ केली.
A) महात्मा गांधी
B) दत्ता सामंत
C) एन. एम. लोखंडे
D) वरिल्लपैकी नाही
- VII) इंडियन नॅशनल ट्रेड युनियन कॉंग्रेस (इंटक) ची स्थापना _____ साली करण्यात झाली.
A) 1920
B) 1936
C) 1947
D) 1960
- VIII) औद्योगिक विवाद कायदा _____ साली पास करण्यात झाला.
A) 1947
B) 1980
C) 1920
D) 1960

IX) टाळेबंदी या डावपेचाचा उपयोग _____ कडून केल जातो.

- A) कामगार संघटना
B) व्यवस्थापन
C) कामगार
D) वरीलपैकी नाही

X) खालीलपैकी कोणते भारतीय कामगारांचे वैशिष्ट्य नाही ?

- A) अनुपस्थिती
B) अशिक्षितपणा
C) स्वयंशिस्त
D) वरीलपैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

- I) औद्योगिक कामगार या संकल्पनेची व्याख्या द्या.
II) कामगार संघटनेची व्याख्या द्या.
III) औद्योगिक विवादाची व्याख्या द्या.
IV) स्वयंचलीकरण म्हणजे काय ?
V) गुणवत्ता मंडळ म्हणजे काय ?
VI) सामुहिक करार (सामुहिक सौदा) म्हणजे काय ?

3. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

12

- I) नवीन आर्थिक धोरण
II) जागतिकीकरणाची संकल्पना
III) सामुहिक करार (सामुहिक सौदा)
IV) कामगारांच्या आकांक्षा
V) कामगार संघटनेची कार्ये.
VI) कायज्ञन संकल्पना

4. A) औद्योगिक विवादाची कारणे स्पष्ट करा.

10

OR

B) स्वयंचलीकरणाची व्याख्या देऊन त्याचा कामगारांवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

5. कामगार संघटनेकडून मालका विरोधात अंमलात आणले जाणारे जवपेच स्पष्ट करा.

10

- vi) Mohini looks more beautiful. (if she wears a pink sari)
The bracketed subordinate clause functions as _____
a) Object b) Complement c) Adverbial d) Subject
- vii) Repetitiveness is one of the typical features of _____
a) Speech b) Writing c) Reading d) Listening
- viii) The term 'domain' refers to the _____ of communication.
a) Subject matter b) Object
c) Mode d) Tenor
- ix) _____ is the cohesive device that describes addition in the sentence.
a) If b) While c) But d) And
- x) Relative clauses function as _____ in noun phrases.
a) Subject b) Object c) Modifier d) Complement

2. Answer the following (**any 5**) :

10

- i) Change the order of the following and rewrite them with functional labels :
a) I love music.
b) Mary eats an apple everyday.
- ii) Use the rule of omission and rewrite the following sentences :
a) Mohan can write better than Mohini can write.
b) The book which he wrote is very interesting.
- iii) Focus the underlined element and rewrite the following sentences :
a) India won the world cup on 2011.
b) Mohan is reading an interesting novel.
- iv) Rewrite the following sentences by substituting PP for indirect object.
a) Bharati gave Smita a wonderful present.
b) The teacher taught her a good lesson.
- v) Make interrogative questions of the following sentences :
a) He comes to college regularly.
b) He failed in the examination.
- vi) Postpone the SCL to the end and rewrite the following sentences :
a) What you say to them, doesn't matter.
b) To compose a poem gives her pleasure.

3. A) Identify tenor and domain of the following discourse and write out **any two** characteristics of **each** :

6

1993 Blasts : HC refuses to grant relief to Dossa

Neerad Pande

January 19

The Bombay High Court on Thursday refused to grant relief to Dossa, an accused in the 1993 serial bom blasts case in Mumbai.

Dossa had moved a petition before the court demanding that the special Terrorists and Disruptive Activities Act (TADA) court, which is bearing the cases against him, should not use the confessional statement of a co-accused against him. However the Division Bench of Justice R.G. Ketkar declined to intervene in his favour.

“No such direction can be issued to the TADA court,” the judges held while disposing his plea. The court subsequently directed the TADA court to proceed in the cases in accordance with the law.

Dossa, who is lodged in Thane Central Jail, was departed from Dubai in March 2003.

- B) Identify mode of the following discourse and analyse any two characteristics therein.

4

‘So she has gone’, he mused, lying down on the cot, having decided to go to sleep without his food. During his thirty years of their married life, he had always felt that she would leave him one day and one time, even he had hoped she would. Six years ago, his eldest son Bundu had run away from home because of a more than usually sever beating. Three years later, the younger one, Nuru joined his brother. Since that day. Rahim Khan had felt sure his wife too would run away to her brother’s house. But now she had gone, he felt unhappy – not sorry, no, for he had never loved his wife – but only uncomfortable, as if a unnecessary piece of furniture had been removed. With her gone, on whom could he shower the out powering of an embittered heart.

4. Write a note on finite subordinate clauses with suitable examples.

10

OR

Explain the concept of multiple sentence with suitable examples.

5. Read the following passage and comment on cohesive devices such as reference, substitution, ellipsis and conjunctions used therein.

10

At the individual level, the ability to read English places a person above his literate compassions. And among those who know to read, the one who can grasp complex ideas or legal or technical ideas enjoys a higher status than his friend, who can only read newspapers, magazines or story books.

Even in the field of literature the emphasis has now shifted from the writer to the reader. In the last century, and particularly in the Victorian age, it was believed that one should read books to get at the mind of the writer. Thus, if one read all the novels of Charles Dickens, one would come to know how his mind worked at different periods of his life. Today we think differently and are more concerned with the impact a that writing has on the mind of the reader. What an author writes will be just markings on a paper unless the reader is able to understand and absorb what is written. All writing, therefore, becomes intelligible and meaningful only in terms of the readers. Thus an English knowing person will find written Chinese to be only a set of spoken as paper. A fifth standard student, if asked to read an article on Einstein's theory of relativity, may understand the meaning of most of the individual words, but will not understand the message.

People in civilized societies read hundreds, if not thousands, of words everyday. Students read their text-books and businessmen and professionals read reports, letters and the latest literature in their fields of specialization. Apart from this everyone reads newspapers, personal mail, street signs, posters, hoardings, packages labels and the words that appear on the television screene.

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
HINDI (Special Paper – VIII)
भाषा विज्ञान

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे गए अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : 10

- 1) _____ शब्द अंग्रेजी Linguistics का हिंदी पर्याय है ।
1) भाषाविज्ञान 2) ध्वनिविज्ञान 3) रूपविज्ञान 4) अर्थविज्ञान
- 2) 'त' वर्ग की ध्वनियों को _____ ध्वनियाँ कहते हैं ।
1) ओष्ठ्य 2) कण्ठ 3) दन्त्य 4) तालव्य
- 3) 'कौवा' को _____ कहा जाता है ।
1) कण्ठमार्ग 2) मूर्धा 3) अलिजिह्वा 4) भोजननलिका
- 4) _____ के लिए भाषाविज्ञान में 'रूप' शब्द का भी प्रयोग होता है ।
1) ध्वनि 2) शब्द 3) पद 4) वाक्य
- 5) जिस वाक्य में एक से अधिक प्रधान उपवाक्य होते हैं, उसे _____ कहते हैं ।
1) सरल वाक्य 2) साधारण वाक्य 3) मिश्र वाक्य 4) संयुक्त वाक्य
- 6) 'प्रवीण' शब्द _____ की दिशा का उदाहरण है ।
1) अर्थ विस्तार 2) अर्थ संकोच 3) अर्थदिश 4) अर्थोत्कर्ष
- 7) अर्थ परिवर्तन की मुख्य दिशाएँ _____ है ।
1) दो 2) तीन 3) चार 4) छः

- 8) _____ के रूप में 'मात्रा' और 'आधात' को स्वीकार किया जाता है ।
 1) ध्वनिगुण 2) ध्वनि
 3) सामान्य ध्वनि 4) भाषाध्वनि
- 9) 'असुर' शब्द _____ की दिशा का उदाहरण है ।
 1) अर्थदिश 2) अर्थ विस्तार 3) अर्थ संकोच 4) अर्थ संदिग्ध
- 10) _____ के अभाव में भाषा निर्जीव तथा निरर्थक ध्वनियों का जाल मात्र है ।
 1) ध्वनि 2) शब्द 3) पद 4) अर्थ

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : 10

- 1) भाषाविज्ञान की कोई एक परिभाषा लिखिए ।
- 2) ध्वनियंत्र किसे कहते हैं ?
- 3) मिश्रवाक्य किसे कहते हैं ?
- 4) अर्थ संकोच से क्या तात्पर्य है ?
- 5) भाषाध्वनि की कोई एक परिभाषा लिखिए ।
- 6) अर्थ और रचना के आधार पर वाक्य के प्रकार लिखिए ।

3. टिप्पणियाँ लिखिए (तीन में से दो) : 10

- 1) शब्द और अर्थ का संबंध स्पष्ट कीजिए ।
- 2) वाक्य की आवश्यकताएँ ।
- 3) भाषाविज्ञान की व्याकरण से तुलना ।

4. भाषाविज्ञान विज्ञान है या कला ? स्पष्ट कीजिए । 10

अथवा

अर्थ परिवर्तन के कारणों पर प्रकाश डालिए ।

5. संबंध तत्त्व के प्रकारों को विशद कीजिए । 10

SLR-A – 351

Seat No.	
----------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
HINDI (Special Paper – VIII)
भाषा विज्ञान

Day and Date : Saturday, 31-5-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे गए अंक प्रश्न के पूर्णांक दर्शाते हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 10

- 1) एक समय भाषाविज्ञान को _____ कहा जाता था।
अ) तुलनात्मक व्याकरण ब) व्याकरण
क) ग्रामर ड) फिलॉलॉजी
- 2) प्रत्येक _____ अपने आप में पूर्ण और स्वतंत्र है।
अ) ध्वनि ब) शब्द क) पद ड) अर्थ
- 3) 'उपआलिङ्गिह्वा' को _____ कहा जाता है।
अ) कौवा ब) गलबिल क) कण्ठ ड) मूर्धा
- 4) रचना के आधार पर वाक्य के _____ भेद होते हैं।
अ) दो ब) तीन क) चार ड) पाँच
- 5) जिस वाक्य में एक मुख्य वाक्य या प्रधान वाक्य होता है और उसके साथ एक या अधिक आश्रित उपवाक्य होते हैं, उसे _____ वाक्य कहते हैं।
अ) सरल ब) साधारण क) मिश्र ड) संयुक्त
- 6) 'नारद' शब्द _____ की दिशा का उदाहरण है।
अ) अर्थविस्तार ब) अर्थ संकोच क) अर्थदिश ड) अर्थोत्कर्ष
- 7) शब्द को वाक्य में प्रयुक्त होने योग्य बताना _____ है।
अ) ध्वनि ब) पद क) वाक्य ड) अर्थ
- 8) 'मृग' शब्द _____ की दिशा का उदाहरण है।
अ) अर्थसंकोच ब) अर्थ विस्तार क) अर्थोत्कर्ष ड) अर्थदिश

P.T.O.

9) पूर्ण अर्थ की प्रतीति करानेवाले शब्द समूह को _____ कहते हैं।

अ) शब्द ब) पद क) वाक्य ड) अर्थ

10) जब किसी ध्वनि का बल या जोर देकर उच्चारण किया जाता है, तब उसे _____ कहते हैं।

अ) सुर ब) अनुतान क) आघात ड) प्लुत

2. निम्नलिखित में से **किन्हीं पाँच** प्रश्नों के उत्तर **दो** या **तीन** पंक्तियों में लिखिए। **10**

1) भाषा विज्ञान की कोई एक परिभाषा लिखिए।

2) भाषा ध्वनि से क्या तात्पर्य है ?

3) सरल या साधारण वाक्य किसे कहते हैं ?

4) मात्रा किसे कहते हैं ?

5) संबंधतत्त्व से क्या तात्पर्य है ?

3. टिप्पणियाँ लिखिए। (**तीन** में से **दो**) : **10**

1) भाषाविज्ञान की परिभाषाएँ।

2) रचना के आधार पर वाक्य के प्रकार।

3) शब्द और अर्थ का संबंध।

4. ध्वनि का अर्थ स्पष्ट करते हुए ध्वनिगुणों पर प्रकाश डालिए। **10**

अथवा

अर्थ परिवर्तन के प्रमुख कारणों पर डालिए।

5. भाषाविज्ञान के अध्ययन के लाभों को विशद कीजिए। **10**

SLR-A – 352

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – VIII)
Kannada Folk Texts

Day and Date : Saturday, 31-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) 'ಬಂಧುಪ್ರೇಮ' ಇದೊಂದು

1) ದೊಡ್ಡಾಟ

2) ಸಣ್ಣಾಟ

3) ಯಕ್ಷಗಾನ

4) ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ

2) ಮಿತ್ರಸೇನ ಒಬ್ಬ

1) ಕವಿ

2) ಕಲಾವಿದ

3) ರಾಜ

4) ಮಂತ್ರಿ

3) ನಂದರಾಜನ ಏಕೈಕ ಪುತ್ರಿ

1) ಚಂದ್ರಣಿ

2) ಮೀನಾಕ್ಷಿ

3) ಚಿತ್ರಾ

4) ಗೌರಿ

4) ಕಬೀರನ ಮಗ

1) ಚಿಲ್ಲಾಳ

2) ರಾಮ

3) ಕಮಾಲ

4) ತೇಜ್ಯಾ

5) ಧರ್ಮಪಾಲ-ಗುಣಶೀಲ

1) ತಂದೆ-ಮಗ

2) ರಾಜ-ಮಂತ್ರಿ

3) ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮ

4) ಮಾವ-ಅಳಿಯ

6) 'ಶೀಗಿ ಹಾಡುಗಳು' ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದಕ

1) ಗೊರುಚ

2) ದಂಡೆ

3) ಸವದತ್ತಿಮಠ

4) ಯರಣಳೆ

7) ಗೌರಿಯ ತೊಡಿಯ ಮೇಲೆ _____ ಛತ್ತರಿ.

1) ಬೆಳ್ಳಿ

2) ಬಂಗಾರ

3) ತಾಮ್ರ

4) ಕಂಚು

8) 'ಸೀಗಿ ಹಾಡುಗಳು' ಯಾವ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ ?

1) ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ

2) ಸೊಲ್ಲಾಪುರ

3) ವಿಜಾಪುರ

4) ಬೀದರ

P.T.O.

9) ಏಳು ಸುತ್ತಿನ ಕ್ವಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವವನು

- 1) ಬಸವ 2) ಭೀಮ 3) ಸಿದ್ಧರಾಮ 4) ವೀರಭದ್ರ

10) 'ಶೀಗಮ್ಮ' ಎಂದರೆ

- 1) ಗಂಗಮ್ಮ 2) ಗೌರಮ್ಮ 3) ಮಾರಮ್ಮ 4) ಚೌಡಮ್ಮ

2. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ತೇಜ್ಯಾ
2) ನಂದರಾಜ
3) ಗಂಗಿ-ಗೌರಿ ಜಗಳ.

3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ನಿನ್ನ ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸು.
2) ಹಡದವರಕ್ಕಿಂತ ಪಡದವರು ಲೇಸು.
3) ಯಾಕ ಕರಿಯಲಿ ಬಂದ್ರು.

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) 'ಬಂಧುಪ್ರೇಮ' ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸವತಿ ಮಾತ್ಸರ್ಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
2) ಶೀಗಿ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರಮ್ಮನನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಧರ್ಮಪಾಲನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.

SLR-A – 353

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – VIII-A)
उपयोजित मराठी

Day and Date : Saturday, 31-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सुचना : १) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
२) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) दैनंदिनी म्हणजे काय ?

(निबंध/बारनिशी/रोजनिशी/संभाषण)

२) मुलाखतलेखनामध्ये कोणते कौशल्य आवश्यक असते ?

(परिक्षण/निरिक्षण/भाषण/लेखन)

३) कार्यक्रमाचा समारोप कशाने केला जातो ?

(व्याख्यान/आभार प्रदर्शन/सूत्रसंचालन/प्रास्ताविक)

४) एखद्या संस्थेला पंचाहत्तर वर्षे पूर्ण झाल्या निमित्त कोणता सोहळा साजरा केला जातो.

(रौप्यमहोत्सव/हिरक महोत्सव/अमृत महोत्सव/सुवर्ण महोत्सव)

५) स्मरणिकेमध्ये सगळ्यात महागडी जाहिरात कोणत्यापानावर छापली जाते.

(मुखपृष्ठ/मलपृष्ठ क्र १./मलपृष्ठ क्र २/मलपृष्ठ क्र ३)

६) ग्रंथपरिक्षणे कुणामध्ये दुवानिर्माण करण्याचे काम करीत असतात.

(समीक्षक आणि वाचक/पुस्तके आणि वाचक/संशोधक आणि समीक्षक/ग्रंथालये आणि वाचक)

७) कार्यक्रामाध्ये पाहुण्यांच्या व्यक्तिमत्वाचे दर्शन कशातून घडते.

(पाहुण्यांचा परिचय/सूत्रसंचालन/आभार/प्रास्ताविक)

P.T.O.

८) स्मरणिकेमधील पहिण्या पानास कोणत्या नावाने ओळखले जाते.

(जाहिरात/शिर्षक पृष्ठ/मुखपृष्ठ/मलपृष्ठ)

९) वक्तृत्वामध्ये कोणते कौशल्य महत्वाचे असते ?

(पाठांतर/लेखन/परिक्षण/भाषण)

१०) निबंध लेखन हा भाग कोणत्या कौशल्यामध्ये येतो ?

(वाचन कौशल्य/लेखन कौशल्या /श्राव्य कौशल्य/दृश्य कौशल्य)

२. दोन किंवा तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) :

१०

१) कार्यक्रमाच्या प्रास्ताविकात कोणत्या गोष्टी सांगाव्यात ?

२) प्रभावी वक्तृत्वासाठी कोणत्या गोष्टी आवश्यक आहेत.

३) संस्थेच्या कोणकोणत्या प्रसंगी स्मरणिका काढल्या जातात ?

४) दैनंदिनी लेखनाचा हेतू सांगा .

५) ग्रंथ परिक्षणाची हेतू सांगा.

६) मुलाखत लेखनाची कौशल्या सांगा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

१) सूत्रसंचालका जवळ कोणते गुण आवश्यक असावेत ?

२) निबंध लेखनात कोणत्या गोष्टींची काळजी घ्यावी ?

३) मुलाखत लेखन कौशल्याची वैशिष्ट्ये थोडक्यात सांगा.

४. स्मरणिका संपादन म्हणजे काय ते सांगून स्मरणिका संपादनाचे स्वरूप थोडक्यात सांगा.

१०

किंवा

निबंधलेखन म्हणजे काय ते सांगून निबंध लेखनाची वैशिष्ट्ये थोडक्यात सांगा.

५. आपल्या वसाहतीत राहणाऱ्या शिक्षकाला महाराष्ट्र शासनाचा 'आदर्श शिक्षक पुरस्कार'

मिलाल्या बद्दल त्यांची मुलाखत घ्या.

१०

SLR-A – 354

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
MARATHI/मराठी (Special Paper – VIII-B)
आधुनिक मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह

Day and Date : Saturday, 31-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) हेमाचे वडील व्यवसायाने कोण आहेत ?
(वकील/न्यायाधीश/पोलीस)
- २) नकार, वेदना आणि विद्रोह ही कोणत्या साहित्यप्रवाहाची मूल्ये आहेत ?
(स्त्रीवादी/ग्रामीण/दलित)
- ३) 'स्वप्नाचं वय ओसरलं की, शिल्लक राहतं ते ओसाड वाळवंट !' हे उद्गार हेमा कोणाजवळ काढते ?
(सतीश/सोनल /अर्जुन)
- ४) पूरग्रस्तांच्या नव्या वस्तीला कोणते नाव दिले जाते ?
(सिद्धार्थनगर/मिलिंदनगर/अर्जुननगर)
- ५) 'कार्यकर्ता असाच असावा लागतो. विचार करायची जबाबदारी तयार उत्तरांच्या खांद्यावर टाकून मोकळा होणारा ? हे सतीशचे उद्गार कोणा संदर्भात आहेत ?
(अर्जुन/काकाजी/दासराव गुरुजी)
- ६) 'मिसेस फ्लॉबर्ट' हे पात्र कोणत्या कथेत आहे ?
(लेजर/फर्टिलिटी क्लिनिक/मात)
- ७) 'अण्णा काळे' हे कोणाच्या पतीचे नाव आहे ?
(सुलुताई/मालुताई/तनुजा)
- ८) 'लाकडाच्या जाड्या बाहुलीतून दुसरी छोटी जाडी आणि तिच्यातून आणखी तिसरी छोटी जाडी बाहुली निघते', हे वाक्य कोणत्या कथेत येते ?
(आई नावाची बाई/लपूडं/मात)

P.T.O.

१) खालीलपैकी कोणती कथा 'जावे तिच्या वंशा' मध्ये नाही ?
(तिची कथाच वेगळी/घसरण/लपूडं)

१०) जेन आणि प्रभा यांची भेट पहिल्यांदा कुठे होते ?
(बसमध्ये/घरात/गार्डनमध्ये)

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) :

१०

१) हेमा सोनलला अर्जुनच्या प्रेमात पुढेन जाण्याचा सल्ला का देते ?

२) सतीशच्या घरावर विद्यार्थ्यांचा निषेधमोर्चा का येतो ?

३) दलित साहित्याच्या प्रेरणा सांगा.

४) 'बायको' बावतीत शेवटी सुधीरला कोणती जाणीव होते ?

५) लग्नानंतर सुलुताईचे माहेर का तुरते ?

६) 'लफडं' कथेच्या शेवटी नवरा बायकोवर कोणता आरोप करतो ?

३. लघुत्तरी प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन) :

१०

१) स्त्रीवादी साहित्याची वाटचाल स्पष्ट करा.

२) 'पर्णा' ची शोकांतिका तुमच्या शब्दांत सांगा.

३) सोनलची व्यक्तिरेखा स्पष्ट करा.

४. 'जावे तिच्या वंशा' कथासंग्रहाची वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.

१०

किंवा

'वाटा पळवाटा' या नाटकातील केंद्रवर्ती संघर्ष कथानकाच्या आधारे स्पष्ट करा.

५. दलित साहित्यप्रवाहातील कसदार नाटक म्हणून 'वाटा-पळवाटा' नाटकाचे मूल्यमापन करा.

१०

SLR-A – 354

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
MARATHI/मराठी (Special Paper – VIII-B)
आधुनिक मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह

Day and Date : Saturday, 31-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) हेमाचे वडील व्यवसायाने कोण आहेत ?
(वकील/न्यायाधीश/पोलीस)
- २) नकार, वेदना आणि विद्रोह ही कोणत्या साहित्यप्रवाहाची मूल्ये आहेत ?
(स्त्रीवादी/ग्रामीण/दलित)
- ३) 'स्वप्नाचं वय ओसरलं की, शिल्लक राहतं ते ओसाड वाळवंट !' हे उद्गार हेमा कोणाजवळ काढते ?
(सतीश/सोनल /अर्जुन)
- ४) पूग्रस्तांच्या नव्या वस्तीला कोणते नाव दिले जाते ?
(सिद्धार्थनगर/मिलिंदनगर/अर्जुननगर)
- ५) 'कार्यकर्ता असाच असावा लागतो. विचार करायची जबाबदारी तयार उत्तरांच्या खांद्यावर टाकून मोकळा होणारा ? हे सतीशचे उद्गार कोणा संदर्भात आहेत ?
(अर्जुन/काकाजी/दासराव गुरुजी)
- ६) 'मिसेस फ्लॅबर्ट' हे पात्र कोणत्या कथेत आहे ?
(लेजर/फर्टिलिटी क्लिनिक/मात)
- ७) 'अण्णा काळे' हे कोणाच्या पतीचे नाव आहे ?
(सुलुताई/मालुताई/तनुजा)
- ८) 'लाकडाच्या जाड्या बाहुलीतून दुसरी छोटी जाडी आणि तिच्यातून आणखी तिसरी छोटी जाडी बाहुली निघते', हे वाक्य कोणत्या कथेत येते ?
(आई नावाची बाई/लपूडं/मात)

P.T.O.

१) खालीलपैकी कोणती कथा 'जावे तिच्या वंशा' मध्ये नाही ?
(तिची कथाच वेगळी/घसरण/लपूडं)

१०) जेन आणि प्रभा यांची भेट पहिल्यांदा कुठे होते ?
(बसमध्ये/घरात/गार्डनमध्ये)

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) :

१०

- १) हेमा सोनलला अर्जुनच्या प्रेमात पुढेन जाण्याचा सल्ला का देते ?
- २) सतीशच्या घरावर विद्यार्थ्यांचा निषेधमोर्चा का येतो ?
- ३) दलित साहित्याच्या प्रेरणा सांगा.
- ४) 'बायको' बावतीत शेवटी सुधीरला कोणती जाणीव होते ?
- ५) लग्नानंतर सुलुताईचे माहेर का तुरते ?
- ६) 'लफडं' कथेच्या शेवटी नवरा बायकोवर कोणता आरोप करतो ?

३. लघुत्तरी प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन) :

१०

- १) स्त्रीवादी साहित्याची वाटचाल स्पष्ट करा.
- २) 'पर्णा' ची शोकांतिका तुमच्या शब्दांत सांगा.
- ३) सोनलची व्यक्तिरेखा स्पष्ट करा.

४. 'जावे तिच्या वंशा' कथासंग्रहाची वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.

१०

किंवा

'वाटा पळवाटा' या नाटकातील केंद्रवर्ती संघर्ष कथानकाच्या आधारे स्पष्ट करा.

५. दलित साहित्यप्रवाहातील कसदार नाटक म्हणून 'वाटा-पळवाटा' नाटकाचे मूल्यमापन करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
SANSKRIT (Special Paper – VIII)

प्राचीन उत्कीर्ण लेख व व्याकरण

Day and Date : Saturday, 31-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) **Answers to all questions should be written in the one and the same answer book.**

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्य पर्याय चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।

10

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

- 1) 'कृष्णश्रितः' हे _____ समासाचे उदाहरण आहे.
a) कर्मधारय b) द्वंद्व c) द्वितीया तत्पुरुष d) द्विगु
- 2) व्याकरण हे एक _____ आहे.
a) वेदाङ्ग b) चक्षु c) उपनिषद् d) वेद
- 3) व्याकरणाचे भाष्यकार _____ आहेत.
a) पाणिनी b) पतञ्जलि c) वररुचि d) वरदराज
- 4) व्यंजनान्त म्हणजे _____ .
a) अजन्त b) तुमन्त c) हलन्त d) स्वरान्त
- 5) पूर्वपदार्थ प्रधान _____ समास होय.
a) तत्पुरुष b) द्वंद्व c) अव्ययीभाव d) बहुव्रीहि
- 6) संख्यापूर्वो _____ .
a) द्विगुः b) द्वंद्वः c) केवलः d) बहुव्रीहिः
- 7) उभयपदार्थप्रधानः _____ समासः ।
a) द्विगुः b) द्वंद्वः c) केवलः d) बहुव्रीहिः

- 8) द्विगु हा _____ समासाचा प्रकार आहे.
 a) द्वंद्व b) तत्पुरुष c) केवल d) बहुव्रीहि
- 9) सुप् _____ सह समस्यते ।
 a) तिङ्गा b) सुपा c) विभक्ति d) क्तेन
- 10) यूपदारू हे _____ तत्पुरुषाचे उदाहरण आहे.
 a) प्रथमा b) द्वितीया c) तृतीया d) चतुर्थी

2. टिप्पणीं लिखत । (केवल पंच) :

10

टीपा लिहा. (फक्त पाच) :

- 1) सुप्
- 2) व्याकरण
- 3) अव्यय
- 4) समास
- 5) परिभाषा
- 6) अधिकार
- 7) मण्डूकप्लुति.

3. A) सूत्राणि स्पष्टीकुरुत । (केवलं द्वे) :

6

सूत्रांचे स्पष्टीकरण करा. (फक्त दोन) :

- 1) विशेषणं विशेष्येण बहुलम् ।
- 2) उपसर्जनं पूर्वम् ।
- 3) तत्पुरुषः ।

B) व्याकरणाची परंपरा थोडक्यात सांगा.

4

4. समाससूत्राणां सोदाहरणं स्पष्टीकरणं कुरुत । (केवलं द्वे).

10

समाससूत्रांचे उदाहरणासह स्पष्टीकरण करा. (फक्त दोन).

- 1) प्राक् कडारात् समासः ।
- 2) अव्ययीभावे शरत्प्रभृतिभ्यः ।
- 3) हलदन्तात्सप्तम्याः संज्ञायाम् ।

5. 'समास' या विषयावर निबंध लिहा.

10

SLR-A – 355

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
SANSKRIT (Special Paper – VIII)
प्राचीन उत्कीर्ण लेख व व्याकरण (समासप्रकरणम्)

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) **Answers to all questions should be written in one and the same answerbook.**

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्य पर्याय चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।

10

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

1) 'अब्राह्मणः' इति _____ समासः अस्ति ।

a) द्वंद्व b) नञ् तत्पुरुषः c) तत्पुरुषः d) द्विगु

2) उभयपदप्रधानः _____ समासः ।

a) द्वंद्व b) तत्पुरुषः c) केवल d) द्विगु

3) समासशास्त्रे प्रथमानिर्दिष्टं _____ संज्ञं स्यात् ।

a) उत्तर b) पूर्व c) उपसर्ग d) उपसर्जन

4) 'नीलकण्ठः' इत्यत्र _____ समासः अस्ति ।

a) द्वंद्व b) बहुव्रीहि c) तत्पुरुषः d) केवल

5) यस्य स्वपदैः विग्रहो न भवति सः _____ समासः ।

a) अविग्रह b) नित्य c) केवल d) अनित्य

P.T.O.

- 6) व्याकरण हे _____ चे अंग आहे.
- a) वेद b) उपनिषद् c) ब्राह्मण d) पद
- 7) _____ विशेष संज्ञारहितः समासः अस्ति ।
- a) केवल समासः b) तत्पुरुषः c) द्वंद्वः d) द्विगुः
- 8) वाक्यकारः _____ अस्ति ।
- a) पाणिनिः b) वररुचिः c) पतंजलिः d) पंचाननः
- 9) वेदानां _____ मुखम् ।
- a) ज्योतिषं b) व्याकरणं c) छंदः d) कल्पः
- 10) विग्रहवाक्यं _____ इत्यस्य अर्थं बोधयति ।
- a) वृत्तिः b) पदं c) वाक्यं d) प्रमाणं

2. टिप्पणी लिखत । (केवलं पंच)

10

टीपा लिहा. (फक्त पाच)

- 1) राजपुत्रः
- 2) समासातील पूर्वपद
- 3) व्याकरण
- 4) अक्षशौण्डः
- 5) अनश्च
- 6) पंचमी भयेन ।

3. A) सूत्राणि स्पष्टीकुरुत । (केवलं द्वे) 6
सूत्रांचे स्पष्टीकरण करा. (फक्त दोन)
1) परवत् - लिंगं द्वंद्वतत्पुरुषयोः ।
2) सप्तमी विशेषणे बहुव्रीहौ ।
3) विशेषणं विशेष्येण बहुलम् ।
- B) व्याकरणशास्त्राचा इतिहास थोडक्यात लिहा. 4
4. विवेचकटिप्पणीं लिखत । (केवलं द्वे) 10
विवेचक टीपा लिहा. (फक्त दोन)
1) सूत्र
2) बहुव्रीहिसमासः ।
3) अत्ययीभावसमासः ।
5. वेदांग म्हणून व्याकरणाचे महत्त्व, भाषाशुद्धीसाठी त्याचा उपयोग व संस्कृत भाषेतील समासांचे वेगळेपण स्पष्ट करा. 10
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
URDU (Special) (Paper – VIII)
Drama Ka Fann Aur Urdu Drama

Day and Date : Saturday, 31-05-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : i) Figures to the **left** indicate **full** marks.

ii) **All** questions are **compulsory**.

10

1. صحیح متبادل منتخب کر کے خانہ پری کیجئے :

(1) امتیاز علی تاج کا شہرہ آفاق ڈرامہ _____ ہے۔

(نور جہاں انارکلی اکبر آگرہ بازار)

(2) آغا حشر کشمیری کو اردو ڈرامے کا _____ کہتے ہیں۔

(شیکسپیئر افلاطون ارسطو کالیڈاس)

(3) دلارام _____ ڈرامہ کا نسوانی کردار ہے۔

(کھویا ہوا لمحہ مٹی کا بلاوا انارکلی دروازے کھول دو)

(4) اندر سبھا _____ کا ڈرامہ ہے۔

(آغا حشر کشمیری رونق بنارسی طالب بنارسی امانت لکھنوی)

(5) مارکس اور راجیل _____ ڈرامے کے کردار ہیں۔

(یہودی کی لڑکی رستم و سہراب خوبصورت بلا سلور گنگ)

- (6) اردو ڈرامے کا ارتقاء _____ کی تصنیف ہے۔
(عبادت بریلوی آل احمد سرور وقار عظیم عشرت رحمانی)
- (7) _____ ولی مہد سلیم کا مصاحب خاص اور جاں دوست ہمزاز ہے۔
(فیضی مان سنگھ بختیار ابو الفضل)
- (8) امتیاز علی تاج نے _____ میں اپنا شاہکار ڈرامہ 'انار کلی' لکھا۔
(1900ء 1922ء 1857ء 1970ء)
- (9) پروفیسر سید عابد حسین نے مسلمانوں کی عام معاشرتی اصلاح پر مبنی ڈرامہ _____ لکھا۔
(اکبر یہودی کی بیٹی آگرہ بازار پردہ غفلت)
- (10) شوکت تھانوی نے 1938ء میں آل انڈیا ریڈیو لکھنؤ کے لئے اپنا سب سے پہلا نثری ڈراما _____ لکھا۔
(سچ خدا حافظ لائری کا ٹکٹ منشی جی)

2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ):

10

- (1) چند مشہور تھیٹر ٹیکل کمپنیوں کے نام لکھئے۔
- (2) ڈرامہ "یہودی کی لڑکی" کے کرداروں کے نام لکھئے۔
- (3) آغا حشر کشمیری کے پہلے دور کے ڈراموں کے نام لکھئے۔
- (4) شمیم حنفی کے ڈراموں کے نام لکھئے۔
- (5) ڈرامہ انار کلی کی وجہ تصنیف امتیاز علی تاج کیا بتاتے ہیں؟
- (6) پلاٹ کسے کہتے ہیں؟

3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) : 10

(1) ڈرامہ 'انارکلی' کی روشنی میں امتیاز علی تاج کی مکالمہ نگاری کی خوبیاں بیان کیجئے۔

(2) ڈرامہ اور تھیٹر پر مختصر نوٹ لکھئے۔

(3) ریڈیو ڈرامے کے آغاز و ارتقاء پر روشنی ڈالئے۔

4. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی ایک) : 10

(1) ڈرامہ "یہودی کی لڑکی" کا پلاٹ لکھئے۔

(2) امانت لکھنوی کے فن ڈرامہ نگاری سے متعلق معلومات لکھئے۔

5. آغا حشر کشمیری کی سوانح حیات اور ان کی ادبی خدمات لکھئے۔ 10

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Special Paper – VIII)
Archaeology and Tourism

Day and Date : Saturday, 31-5-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10

- 1) _____ cave is the oldest in Maharashtra.
a) Bhaje b) Karle c) Ter d) Kanheri
- 2) Karle is the tourist centre near of _____ city.
a) Nasik b) Lonavala c) Junnar d) Satara
- 3) Elephanta caves are famous for _____
a) Mahashiv b) Shivparvati
c) Trimurti d) Kalyan Sundar
- 4) _____ is the main attraction of tourist at Ellora.
a) Jain caves b) Fort
c) Chaitya d) Kailash Temple
- 5) The famous painting of Padmapani situated in _____ place.
a) Ajanta b) Ellora c) Pitalkhore d) Bhaje
- 6) Roman King Augustes statue is in _____ museum.
a) Kelkar b) Bhavani
c) Salarjung d) Town Hall
- 7) National Museum situated in _____ city.
a) Pune b) Jaipur c) Mysore d) Delhi

8) Meenakshi temple Madurai is situated in _____ Indian State.

- a) Kerala
b) TamilNadu
c) Karnataka
d) Andra Pradesh

9) _____ temple is known as the Second Konark.

- a) Durga
b) Sangmeshwar
c) Kopeswar
d) Balaji

10) _____ is the World heritage monument in Maharashtra.

- a) Pune
b) Mahabaleshwar
c) Ajanta Ellora
d) Panahala

2. Write short answers on **any four** of the following : 8

- 1) Give the architecture of Bhaje Cave.
- 2) Describe the place of Elephanta as tourist centre.
- 3) State the importance of Buddha Caves at Ellora.
- 4) Explain the scope of museum.
- 5) Give the importance of archaeological section of Indian Museum, Kolkata.
- 6) Discuss the work of M.T.D.C.

3. Write short note (**any four**) : 12

- 1) Chaitya at Karle
- 2) Kailash temple at Ellora
- 3) Salar Jung Museum Hyderabad
- 4) Tourist importance of Kopeswar temple
- 5) Work of I.T.D.C.
- 6) Qualification of tourist guide.

4. Explain the types of museum and state the historical importance. 10

OR

Why tourist are attracted towards the Meenakshi temple at Mudurai ? Discuss.

5. Write a tour report of the tourist place you visited. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) महाराष्ट्रातील _____ ही सर्वात प्राचीन लेणी होय.

अ) भांजे ब) कार्ले क) तेर ड) कान्हेरी

२) कार्ले हे पर्यटन स्थळ _____ शहराच्या जवळ आहे.

अ) नाशिक ब) लोणावळा क) जुन्नर ड) सातारा

३) एलिफंटा लेणी _____ साठी प्रसिद्ध आहे.

अ) महाशीव ब) शीव पार्वती क) त्रीमूर्ती ड) कल्याण सुंदर

४) वेरुळ येथील _____ हे पर्यटकांचे मुख्या आकर्षण आहे.

अ) जैन लेणी ब) किल्ला क) चैत्य ड) कैलास मंदीर

५) पद्मपणीचे प्रसिद्ध चित्र _____ या पर्यटन स्थाळावर आहे.

अ) अंजिठा ब) वेरुळ क) पीतळखोरे ड) भाजे

६) रोमन सम्राट ऑगस्ट या पूतळा _____ संग्रहालयात आहे.

अ) केळकर ब) भवानी क) सालरजंग ड) टाऊन हॉल

७) राष्ट्रीय संग्रहालय _____ या ठिकाणी आहे.

अ) पुणे ब) जयपूर क) म्हैसूर ड) दिल्ली

८) भारतातील _____ राज्यात मदुराई येथील मिनाक्षी मंदीर आहे.

अ) केरळ ब) तामीळनाडू क) कर्नाटक ड) आंध्रप्रदेश

९) _____ हे मंदीर दूसरे कोणार्क म्हणून ओळखले जाते.

अ) दुर्गा ब) संगमेश्वर क) कोपेश्वर ड) बालाजी

१०) _____ हे एक महाराष्ट्रातील जागतिक वारसा स्थळ आहे.

अ) पुणे ब) महाबळेश्वर

क) अंजिठा-वेरुळ ड) पन्हाळा

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा : ८
- १) भाजे येथील लेण्यांची स्थापत्य दृष्टिने माहीती द्या.
 - २) एलिफन्टां स्थाळांचे पर्यटन दृष्टिने वर्णन करा.
 - ३) वेरूळ येथील बौद्ध लेण्यांचे महत्त्व विशद करा.
 - ४) वस्तुसंग्रहालयाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
 - ५) कोलकत्ता येथील इंडियन म्युझियम मधील पुरातत्त्विय विभागेच महत्त्व सांगा.
 - ६) एम.टी.डी.सी.च्या कार्याची चर्चा करा.
३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) कार्ले येथील चैत्यगृह.
 - २) वेरूळ येथील कैलास मंदीर.
 - ३) सालारजंग म्युझियम हैद्राबाद.
 - ४) पर्यटन दृष्टिने कोपेश्वर मंदीराचे महत्त्व.
 - ५) आय. टी. डी. सी. चे कार्ये.
 - ६) मार्गदर्शक व्यक्तीची पात्रता.
४. संग्रहालयाचे प्रकार स्पष्ट करून त्याचे ऐतिहासिक महत्त्व विशद करा. १०
- किंवा**
- मदुराई येथील मिनाक्षी मंदीराकडे पर्यटक का आकर्षित चर्चा करा.
५. तुम्ही भेट दिलेल्या पर्यटन स्थाळांचा अहवाल लिहा.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
ECONOMICS (Special Paper – VIII)
Agricultural Economics**

Day and Date : Saturday, 31-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) _____ is a Non-institutional sources of agricultural finance.
a) Commercial bank b) Co-operative bank
c) Money lenders d) NABARD
 - 2) The structure of co-operative finance in India is _____
a) Monotier b) Twotier
c) Threetier d) None of these
 - 3) NABARD was established in the year _____
a) 1949 b) 1955 c) 1969 d) 1982
 - 4) The system of co-operative marketing in India started in the year _____
a) 1904 b) 1912 c) 1915 d) 1919
 - 5) The Head Office of NAFED is at _____
a) Bombay b) Delhi c) Chennai d) Calcutta
 - 6) In _____ the central warehousing corporation was established.
a) 1950 b) 1956 c) 1957 d) None of these
 - 7) Agreement of agricultural sale is also called as _____
a) Trade b) Agricultural Marketing
c) Agricultural Income d) Services

- 8) _____ Policy is adopted by central Government in Year 2000.
- a) New agricultural policy b) Export-Import policy
c) Agricultural price policy d) Tariff policy
- 9) Minimum agricultural support prices are fixed by _____
- a) I.D.B.I. b) R.B.I. c) C.A.C.P. d) None of these
- 10) Agreement on agriculture under W.T.O. includes _____
- a) Withdrawal of quantitative restrictions
b) Withdrawal of agricultural subsidies
c) Withdrawal on import tariff
d) All of the above

2. Write short answers (**any four**) : **8**
- 1) What is productive credit ?
 - 2) What is long-term finance ?
 - 3) When was established the World Trade Organisation (W.T.O.) ?
 - 4) State the structure of marketing co-operatives.
 - 5) What is regulated markets ?
 - 6) What is New Economic Policy ?
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Need of agricultural credit.
 - 2) Measures on farmers suicides.
 - 3) Defects of Agricultural marketing.
 - 4) Importance of co-operative marketing.
 - 5) Objectives of agricultural price policy.
 - 6) Impact of W.T.O. on Indian agriculture.
4. Explain the role of commission for agricultural cost and prices. **10**
- OR
- State the importance of warehousing in India.
5. Explain the role of NABARD in agricultural finance. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ हा शेती पतपुरवठ्याचा बिगर-संस्थात्मक स्वरूपाचा मार्ग आहे.
अ) व्यापारी बँक ब) सहकारी बँक क) सावकार ड) नाबार्ड
- २) भारतीय सहकारी पतपुरवठ्याची रचना _____ स्वरूपाची आहे.
अ) एकस्तरीय ब) व्दिस्तरीय क) त्रिस्तरीय ड) यापैकी नाही
- ३) नाबार्डची स्थापना _____ या वर्षी झाली.
अ) १९४९ ब) १९५५ क) १९६९ ड) १९८२
- ४) भारतातील खरेदी-विक्री व्यवस्थेची सुरुवात _____ या वर्षी झाली.
अ) १९०४ ब) १९१२ क) १९१५ ड) १९१९
- ५) नाफेडचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.
अ) मुंबई ब) दिल्ली क) चेन्नई ड) कलकत्ता
- ६) सन _____ मध्ये मध्यवर्ती गुदाम महामंडळाची स्थापना झाली.
अ) १९५० ब) १९५६ क) १९५७ ड) यापैकी नाही
- ७) शेतमालाच्या विक्रीव्यवस्थेला _____ असेही म्हणतात.
अ) व्यापार ब) कृषी विपणान क) कृषी उत्पन्न ड) सेवा
- ८) सन २००० मध्ये केंद्र सरकारने _____ धोरणाचा अवलंब केला.
अ) नवीन कृषी धोरण ब) आयात-निर्यात धोरण
क) कृषी मुल्य धोरण ड) जकात धोरण
- ९) _____ शेतमालाच्या किमान आधार किमती निश्चित करते.
अ) I.D.B.I. ब) R.B.I. क) C.A.C.P. ड) यापैकी नाही
- १०) जागतिक व्यापार संघटने अंतर्गत शेतीविषयक करारामध्ये _____ चा समावेश होतो.
अ) संख्यात्मक निर्बंध काढून टाकणे ब) कृषी अर्थसहाय्य काढून टाकणे
क) जकाती काढून टाकणे ड) वरील सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) उत्पादक पतपुरवठा म्हणजे काय ?
 - २) दीर्घकालीन वित्तपुरवठा म्हणजे काय ?
 - ३) जागतिक व्यापार संघटनेची स्थापना केव्हा झाली ?
 - ४) सहकारी खरेदी-विक्री संस्थांची रचना सांगा .
 - ५) नियंत्रित बाजारपेठा म्हणजे काय ?
 - ६) नवीन आर्थिक धोरण म्हणजे काय ?
३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) शेती वित्तपुरवठ्याची गरज.
 - २) शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येवरील उपाय.
 - ३) शेतमालाच्या विक्रीव्यवस्थेवरील दोष.
 - ४) सहकारी खरेदी-विक्री व्यवस्थेचे महत्त्व.
 - ५) कृषी किंमत धोरणाची उद्दिष्टे.
 - ६) जागतिक व्यापार संघटनेचे भारतीय शेतीवरील परिणाम.
४. कृषीखर्च आणि-किंमत आयोगाची भूमिका स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- भारतातील गुदाम व्यवस्थेचे महत्त्व सांगा.
५. कृषी वित्तपुरवठ्यातील नाबार्ड ची भूमिका स्पष्ट करा. १०
-

- 8) _____ Policy is adopted by central Government in Year 2000.
- a) New agricultural policy b) Export-Import policy
c) Agricultural price policy d) Tariff policy
- 9) Minimum agricultural support prices are fixed by _____
- a) I.D.B.I. b) R.B.I. c) C.A.C.P. d) None of these
- 10) Agreement on agriculture under W.T.O. includes _____
- a) Withdrawal of quantitative restrictions
b) Withdrawal of agricultural subsidies
c) Withdrawal on import tariff
d) All of the above

2. Write short answers (**any four**) : **8**
- 1) What is productive credit ?
 - 2) What is long-term finance ?
 - 3) When was established the World Trade Organisation (W.T.O.) ?
 - 4) State the structure of marketing co-operatives.
 - 5) What is regulated markets ?
 - 6) What is New Economic Policy ?
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Need of agricultural credit.
 - 2) Measures on farmers suicides.
 - 3) Defects of Agricultural marketing.
 - 4) Importance of co-operative marketing.
 - 5) Objectives of agricultural price policy.
 - 6) Impact of W.T.O. on Indian agriculture.
4. Explain the role of commission for agricultural cost and prices. **10**
- OR
- State the importance of warehousing in India.
5. Explain the role of NABARD in agricultural finance. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ हा शेती पतपुरवठ्याचा बिगर-संस्थात्मक स्वरूपाचा मार्ग आहे.
अ) व्यापारी बँक ब) सहकारी बँक क) सावकार ड) नाबार्ड
- २) भारतीय सहकारी पतपुरवठ्याची रचना _____ स्वरूपाची आहे.
अ) एकस्तरीय ब) व्दिस्तरीय क) त्रिस्तरीय ड) यापैकी नाही
- ३) नाबार्डची स्थापना _____ या वर्षी झाली.
अ) १९४९ ब) १९५५ क) १९६९ ड) १९८२
- ४) भारतातील खरेदी-विक्री व्यवस्थेची सुरुवात _____ या वर्षी झाली.
अ) १९०४ ब) १९१२ क) १९१५ ड) १९१९
- ५) नाफेडचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.
अ) मुंबई ब) दिल्ली क) चेन्नई ड) कलकत्ता
- ६) सन _____ मध्ये मध्यवर्ती गुदाम महामंडळाची स्थापना झाली.
अ) १९५० ब) १९५६ क) १९५७ ड) यापैकी नाही
- ७) शेतमालाच्या विक्रीव्यवस्थेला _____ असेही म्हणतात.
अ) व्यापार ब) कृषी विपणान क) कृषी उत्पन्न ड) सेवा
- ८) सन २००० मध्ये केंद्र सरकारने _____ धोरणाचा अवलंब केला.
अ) नवीन कृषी धोरण ब) आयात-निर्यात धोरण
क) कृषी मुल्य धोरण ड) जकात धोरण
- ९) _____ शेतमालाच्या किमान आधार किमती निश्चित करते.
अ) I.D.B.I. ब) R.B.I. क) C.A.C.P. ड) यापैकी नाही
- १०) जागतिक व्यापार संघटने अंतर्गत शेतीविषयक करारामध्ये _____ चा समावेश होतो.
अ) संख्यात्मक निर्बंध काढून टाकणे ब) कृषी अर्थसहाय्य काढून टाकणे
क) जकाती काढून टाकणे ड) वरील सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) उत्पादक पतपुरवठा म्हणजे काय ?
 - २) दीर्घकालीन वित्तपुरवठा म्हणजे काय ?
 - ३) जागतिक व्यापार संघटनेची स्थापना केव्हा झाली ?
 - ४) सहकारी खरेदी-विक्री संस्थांची रचना सांगा .
 - ५) नियंत्रित बाजारपेठा म्हणजे काय ?
 - ६) नवीन आर्थिक धोरण म्हणजे काय ?
३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) शेती वित्तपुरवठ्याची गरज.
 - २) शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येवरील उपाय.
 - ३) शेतमालाच्या विक्रीव्यवस्थेवरील दोष.
 - ४) सहकारी खरेदी-विक्री व्यवस्थेचे महत्त्व.
 - ५) कृषी किंमत धोरणाची उद्दिष्टे.
 - ६) जागतिक व्यापार संघटनेचे भारतीय शेतीवरील परिणाम.
४. कृषीखर्च आणि-किंमत आयोगाची भूमिका स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- भारतातील गुदाम व्यवस्थेचे महत्त्व सांगा.
५. कृषी वित्तपुरवठ्यातील नाबार्ड ची भूमिका स्पष्ट करा. १०
-

- 8) G. H. Khare born in _____ place.
a) Mumbai b) Pune c) Panvel d) Murud
- 9) _____ established Bharat Itihas Sanshodhan Mandal, Pune.
a) G. S. Sardesai b) V. K. Rajwade
c) G. H. Khare d) D. B. Parsnis
- 10) _____ translated 'Masir-A-Alamgiri' in Marathi.
a) Rameshchandra Mujumdar b) G. S. Sardesai
c) Setu Madhavrao Pagadi d) S. N. Joshi

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) What is means Machi ?
- 2) What are the duties of Havaldar in fort administration ?
- 3) State the names of important historical places in capital Satara.
- 4) What is Museum ?
- 5) Give the information of the painting section of Town Hall Museum.
- 6) Give the information of 'Marathyanchya Itihasachi Sadhane' edited by V. K. Rajwade.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Administration of the forts.
- 2) Mahalaxmi Temple, Kolhapur.
- 3) Shanivarwada.
- 4) Importance of Museum.
- 5) Raja Dinkar Kelkar Museum, Pune.
- 6) G. H. Khare's books.

4. Explain the types of forts with their importance.

10

OR

Describe Raigad as the capital of Marathas.

5. Explain the contribution of G. S. Sardesai in the Maratha History writing.

10

१) _____ यांनी भारत इतिहास संशोधक मंडळ, पुणे ची स्थापना केली.

अ) गो. स. सरदेसाई

ब) वि. का. राजवाडे

क) ग. ह. खरे

ड) द. ब. पारसनीस

१०) _____ यांनी मासिर-ए-आलमगीरीचे माराठी भाषांतर केले.

अ) रमेशचंद्र मुजुमदार

ब) गो. स. सरदेसाई

क) सेतु माधवराव पगडी

ड) शं. ना. जोशी

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) :

८

१) माची म्हणजे काय ?

२) किल्ला प्रशासनातील हवालदाराची कार्य कोणती ?

३) राजधानी सातारा येथील महत्त्वपूर्ण ऐतिहासिक स्थळांची नावे सांगा.

४) वस्तुसंग्रहालय म्हणजे काय ?

५) टाऊन हॉल वस्तुसंग्रहालयातील चित्रकला विभागाची माहिती द्या.

६) वि. का. राजवाडे संपादित 'मराठ्यांच्या इतिहासाची साधने' या बद्दल माहिती द्या.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) किल्ल्यांचे प्रशासन

२) महालक्ष्मी मंदिर, कोल्हापुर

३) शनिवारवाडा

४) वस्तुसंग्रहालयांचे महत्त्व

५) राजा दिनकर केळकर वस्तुसंग्रहालय, पुणे

६) ग. ह. खरे यांची ग्रंथसंपदा

४. किल्ल्यांचे विविध प्रकार सांगून महत्त्व विशद करा.

१०

किंवा

मराठ्यांची राजधानी या नात्याने रायगडाचे वर्णन करा.

५. मराठा इतिहास लेखनातील गो. स. सरदेसाई यांचे योगदान स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
----------	--

**B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – VIII)
Western Political Thought**

Day and Date : Saturday, 31-5-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer : 10

- 1) Hegel was _____ thinker.
a) German b) British c) Greek d) French
- 2) _____ wrote 'Grammar of Politics'.
a) Laski b) Hegel c) Marx d) Rousseau
- 3) Laski propounded _____
a) Monarchy b) Limited monarchy
c) Social democracy d) Socialism
- 4) Which following book was written by J. S. Mill ?
a) Das capital b) Social Contract
c) On Liberty d) Grammar of Politics
- 5) Which thinkers concept of without state society ?
a) Hegel b) J.S. Mill c) Marx d) Prof. Laski
- 6) _____ Thinker's Idea of representative government.
a) Hegel b) Rousseau c) Karl Marx d) J. S. Mill
- 7) _____ thinker proposed pluralistic theory.
a) Prof. Laski b) Hegel c) J. S. Mill d) Marx

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) हेगेल हा _____ विचारवंत आहे.
अ) जर्मन ब) ब्रिटिश क) ग्रीक ड) फ्रेंच
- २) 'ग्रामर ऑफ पॉलीटिक्स' हा ग्रंथ _____ ने लिहला.
अ) प्रा. लास्की ब) हेगेल क) मार्क्स ड) रूसो
- ३) प्रा. लास्की यानी _____ चा पुरस्कार केला.
अ) राजेशाही ब) मर्यादित राजेशाही
क) लोकशाही समाजवाद ड) समाजवाद
- ४) जे. एस. मिल यांनी पुढीलपैकी _____ हा ग्रंथ लिहला.
अ) दास कॅपिटल ब) सोशल कॉन्ट्रक्ट
क) ऑन लिबर्टी ड) ग्रामर ऑफ पॉलीटिक्स
- ५) राज्यविरहित समाजाची संकल्पना कोणत्या विचारवंताची आहे ?
अ) हेगेल ब) जे. एस. मिल क) मार्क्स ड) प्रा. लास्की
- ६) प्रतिनिधीक शासनपद्धतीची संकल्पना _____ या विचारवंताची आहे.
अ) हेगेल ब) रूसो क) कार्ल मार्क्स ड) जे. एस. मिल
- ७) _____ या विचारवंताने आनेकसत्तावादी सिद्धांत मांडला.
अ) प्रा. लास्की ब) हेगेल क) जे. एस. मिल ड) मार्क्स
- ८) प्रा. लास्की यांचे मते सार्वभौमत्व हे _____ आहे.
अ) एकात्मिक ब) आनेकात्मक क) स्वतंत्र ड) वेगवेगळे
- ९) रूसोनी _____ शासनपद्धतीचा पुरस्कार केला.
अ) हुकुमशाही ब) मर्यादित राजेशाही क) साम्यवाद ड) लोकशाही
- १०) 'दास कॅपिटल' _____ नी लिहला.
अ) हॅराल्ड लास्की ब) कार्ल मार्क्स क) जे. एस. मिल ड) हेगेल

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) कार्लमार्क्स यांचे अंतिम ध्येय काय होते ?
 - २) उपयुक्ततावाद म्हणजे काय ?
 - ३) हेगेलंच्या विरोध विकास वादाचे टप्पे सांगा.
 - ४) मिलंच्या मते स्वातंत्र्याचे प्रकार कोणते ?
 - ५) प्रातिनिधीक शासन पद्धतीची संकल्पना कोणाची ?
 - ६) लास्कीचे समता विषयक विचार थोडक्यात सांगा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) रूसोची सामूहिक इहेची संकल्पना.
 - २) हेगेलचे राज्यविषयक विचार.
 - ३) कार्ल मार्क्सचे कामगारांच्या क्रांती विषयीचे विचार.
 - ४) लास्की यांचे लोकशाही समाजवादाचे विचार.
 - ५) आनेकसत्तावादी सिद्धांत.
 - ६) जे. एस. मिलचे प्रातिनिधीक शासन पद्धतीचे विचार.
४. रूसोनी मांडलेली सामाजिक कराराची संकल्पना स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- हेगेलचे राज्य व नागरी समाज या विषयीचे विचार स्पष्ट करा.
५. जे. एस. मिल याचे स्वातंत्र्य विषयक विचार स्पष्ट करा. १०

SLR-A – 361

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Special Paper – VIII (A))
Traditional Logic and Scientific Method

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*

2) *Figures to the **right** indicate **full** marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**

- 1) Scientific method is a kind of _____ (Induction, Conversion, Obversion, Opposition)
- 2) Hypothesis is _____ conclusion. (Final, Valid, Tentative, None of these)
- 3) _____ is material fallacy. (Equivocation, Many questions, Amphiboly, Quadrupe)
- 4) Verifiable is one of the condition of good _____
(Problem, Hypothesis, Analysis, Data collection)
- 5) Scientific method is _____ method. (Research, Statistical, Physical, None of these)
- 6) Hypothesis should be based on _____ (Imagination, False, Contradiction, Fact)
- 7) Fallacy of Negative premises is a _____ fallacy. (Verbal, Material, Formal, Inductive)
- 8) _____ is beginning of scientific method.
(Verification, Proof, Hypothesis, Problem)

P.T.O.

9) Laws are _____ kinds. (2, 3, 4, 5)

10) _____ is the next stage of Hypothesis. (Verification, Data collection, Proof, Explanation)

2. Write short answers (any 4) :

8

1) Is scientific method useful for scientist ? Explain.

2) What is scientific explanation ?

3) Explain fallacy of many questions.

4) Give an example of fallacy of equivocation.

5) What is proof ?

6) What is valid hypothesis ?

3. Write short notes (any 4) :

12

1) Importance of explanation.

2) Nature of Law.

3) Popular explanation.

4) Ways of verification of hypothesis.

5) Fallacy of accident.

6) Social Laws.

4. Explain the conditions of valid hypothesis.

10

OR

Explain the types of Laws.

5. Explain the stages of scientific method.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

- १) शास्त्रीय पद्धती हा _____ एक प्रकार आहे. (विगामी, परिवर्तन, प्रतिवर्तन, प्रतियोग)
- २) अभ्युपगम हा _____ निष्कर्ष आहे. (अंतिम, युक्त, तात्पुरता, यापैकी नाही)
- ३) _____ हा भाषाविबद्ध तर्कदोष आहे. (शब्दच्छल, बहुप्रश्न, वाक्यच्छल, चतुःष्पाद)
- ४) प्रचितीक्षम ही युक्त _____ ची एक अट आहे.
(समस्या, अभ्युपगम, विश्लेषण, माहिती जमवाजमव)
- ५) शास्त्रीय पद्धती ही _____ पद्धती आहे. (संशोधन, संख्यापन, भौतिक, यापैकी नाही)
- ६) अभ्युपगम हा _____ वर आधारित असावा. (कल्पना, असत्य, व्याघात, वास्तव)
- ७) दोन नास्तिवाची आधारविधानांचा तर्कदोष हा _____ तर्कदोष आहे.
(भाषाबद्ध, भाषाविबद्ध, आकारिक, विगामी)
- ८) _____ ही शास्त्रीय पद्धतीची सुरुवात आहे. (प्रचिती, सिद्धता, अभ्युपगम, समस्या)
- ९) नियम _____ प्रकारचे आहेत. (२, ३, ४, ५)
- १०) _____ ही अभ्युपगमानंतरची अवस्था आहे. (प्रचिती, माहिती जमवाजमव, सिद्धता, उपपादन)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

८

- १) शास्त्रीय पद्धतीचा उपयोग शास्त्रसांना होतो का ? स्पष्ट करा.
- २) शास्त्रीय उपपादन म्हणजे काय ?
- ३) बहुप्रश्नाभास म्हणजे काय ?

४) शब्दच्छलदोषाचे एक उदाहरण द्या.

५) सिद्धता म्हणजे काय ?

६) युक्त अभ्युपगम म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) :

१२

१) उपपादनाचे महत्त्व.

२) नियमाचे स्वरूप.

३) लौकिक उपपादन.

४) अभ्युपगमाच्या प्रचितीचा मार्ग.

५) यदृच्छाभास.

६) सामाजिक नियम.

४. युक्त अभ्युपगमाच्या अटी स्पष्ट करा.

१०

किंवा

नियमाचे प्रकार विशद करा.

५. शास्त्रीय पद्धतीच्या अवस्था स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A – III (Semester – VI) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Special Paper – VIII (B))
Symbolic Logic

Day and Date : Saturday, 31-5-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N.B. :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10

- 1) Ma is a _____ proposition.
(Singular, Equivalent, Disjunctive, Implicative)
- 2) Predicate is a _____
(Word, Term, Sentence, Proposition)
- 3) _____ symbol is used for universal.
((X), (A), (B), (C))
- 4) _____ is a existential quantifier.
((E), ($\exists x$), (Px), (Nx))
- 5) There is _____ opposition between E and I.
(Contrary, Contradictory, Subcontrary, Subaltern)
- 6) _____ this symbol is used for predicate variable.
(\ominus , Δ , \square , ϕ)
- 7) There are _____ rules of quantification.
(3, 4, 5, 6)
- 8) There are _____ kinds of singular propositions.
(6, 5, 4, 3)

9) General propositions are of _____ types.
(4, 5, 6, 7)

10) $A \equiv$ _____
(E, $\sim E$, I, $\sim O$)

2. Using appropriate quantifier and the notations given in the bracket symbolise the following propositions (**any 4**): **8**

- 1) God exists (Gx)
- 2) Plato is logician (Lx, P)
- 3) All men are mortal (Hx, Mx)
- 4) No men are moral mortal (Hu, Mx)
- 5) Some students are educated (Sx, Ex)
- 6) Some students are not educated (Sx, Ex).

3. Write short notes (**any 4**): **12**

- 1) 'A' proposition
- 2) Subject predicate proposition
- 3) 'I' proposition
- 4) Predicate variable
- 5) Kinds of quantifiers
- 6) Rules of quantifier negation.

4. Explain the quantification rule of U.I and E.G. **10**

OR

Construct formal proof :

- 1) i) $(X)(Ax \supset Bx)$
ii) $(\exists x)(\sim Bx \cdot Tx) \therefore (\exists x)(Tx \cdot \sim Ax)$
- 2) i) $(X)(Lx \supset Tx)$
ii) $(X)(Tx \supset Cx) \therefore (X)(Lx \supset Cx)$.

5. Explain revised rules of quantification. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

- १) Ma हे एक _____ विधान आहे.
(एकवाची, सममूल्य, विकल्प, सोपाधिक)
- २) विधेय म्हणजे _____ होय.
(शब्द, पद, वाक्य, विधान)
- ३) _____ हा चिन्ह वैश्विक करिता वापरतात.
(X), (A), (B), (C)
- ४) _____ हा अस्तित्वदर्शक संख्यापक आहे.
(E), ($\exists x$), (Px), (Nx)
- ५) E आणि I मध्ये _____ प्रतियोग आहे.
(विरोध, व्याघात, उपविरोध, उपनिदान)
- ६) _____ हा चिन्ह विधेय चलाकरिता वापरतात.
(\ominus , Δ , \square , ϕ)
- ७) संख्यापकाचे _____ नियम आहेत.
(३, ४, ५, ६)
- ८) एकवाची विधानाचे _____ प्रकार आहेत.
(६, ५, ४, ३)
- ९) सामान्य विधाने _____ प्रकारची आहेत.
(४, ५, ६, ७)
- १०) $A \equiv$ _____
(E, $\sim E$, I, $\sim O$)

२. योग्य संख्यापकांचा आणि कंसात दिलेल्या अक्षर चिन्हांचा वापर करून खालील विधानांचे चिन्हांकन करा (को. ४) : ८
- १) ईश्वर अस्तित्वात आहे. (Gx)
 - २) प्लेटो तर्कश आहे. (Lx, P)
 - ३) सर्व मानव मर्त्य असतात. (Hx, Mx)
 - ४) एकही मानव मर्त्य नाही. (Hx, Mx)
 - ५) काही विद्यार्थी शिक्षित असतात. (Sx, Ex)
 - ६) काही विद्यार्थी शिक्षित नसतात. (Sx, Ex)
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) 'A' विधान
 - २) उद्देश्य विधेय विधान
 - ३) 'I' विधान
 - ४) विधेय चल
 - ५) संख्यापकाचे प्रकार
 - ६) संख्यापक निषेधाचे नियम.
४. U. I. आणि E.G. चा संख्यापक नियम स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- आकारिक सिद्धता द्या.
- 1) i) $(X)(Ax \supset Bx)$
ii) $(\exists x)(\sim Bx \cdot Tx) \therefore (\exists x)(Tx \cdot \sim Ax)$
 - 2) i) $(X)(Lx \supset Tx)$
ii) $(X)(Tx \supset Cx) \therefore (X)(Lx \supset Cx).$
५. संख्यापकाचे सुधारित नियम स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
----------	--

**B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION (Special Paper – VIII)
Dietetics and Hygiene**

Day and Date : Saturday, 31-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

1. Choose right options. 5
- 1) How many types of artificial respiration ?
a) 3 b) 4 c) 2 d) 1
- 2) How many types of fracture ?
a) 3 b) 4 c) 2 d) 1
- 3) Disease related to teeth
a) Pyorrhoea b) Diarrhoea c) T.B. d) Cancer
- 4) Which Vitamin related to eyesight ?
a) A b) B c) C d) D
- 5) How many types of bleeding ?
a) 2 b) 4 c) 3 d) 1
2. Short answers (**any five**) : 10
- 1) What is first aid ?
2) What is artificial respiration ?
3) Define “Shelford” method.
4) What is meant by complicated fracture ?
5) What is meant by joint ?
6) Define mouth to mouth method.
3. Short notes (**any two**) : 10
- a) Silvester method
b) Core of ears
c) Core of teeth.

मराठी भाषांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

५

१) कृत्रिम श्वसनाचे प्रकार किती ?

अ) ३ ब) ४ क) २ ड) १

२) अस्थिभगांचे प्रकार किती ?

अ) ३ ब) ४ क) २ ड) १

३) दांतांशी संबंधीत रोग कोणता ?

अ) पायोरीआ ब) डायरीया क) क्षय ड) कर्करोग

४) डोळ्याशी संबंधीत जिवणसत्व कोणते ?

अ) ए ब) बी क) सी ड) डी

५) रक्तस्त्रावाचे प्रकार किती ?

अ) २ ब) ४ क) ३ ड) १

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) :

१०

१) प्रथमोपचार म्हणजे काय ?

२) कृत्रिम श्वसन म्हणजे काय ?

३) “शेफर्ड” पद्धत सांगा.

४) गुंतागुंतीचा अस्तीभंग म्हणजे काय ?

५) “सांधो” म्हणजे काय ?

६) “माऊथ टू माऊथ” पद्धत सांगा.

३. टीपा द्या (कोणत्याही दोन) :

१०

अ) सिल्व्हेस्टर पद्धत

ब) कानाची काळजी

क) दांतांची काळजी.

Seat No.	
----------	--

**B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
Special Paper – VIII : PHYSICAL EDUCATION
Dietetics and Hygiene**

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

1. Choose correct alternatives : 5

- 1) How many types of bleeding is there ?
A) 4 B) 3 C) 1 D) 2
- 2) Which vitamin is useful for eyesight ?
A) D B) B C) C D) A
- 3) What are the types of artificial respiration ?
A) 2 B) 1 C) 4 D) 3
- 4) How many types of fracture ?
A) 2 B) 1 C) 4 D) 3
- 5) Which are the following diseases related with teeth ?
A) Malaria B) Cholera C) Diarrhea D) Piariya

2. Short answers (**any five**) : 10

- 1) Explain Shefered method.
- 2) What is mean by joint ?
- 3) Explain Sitevestar method.
- 4) What is mean by artificial respiration ?
- 5) What is mean by First Aid ?
- 6) What is mean by complicated fracture ?

3. Short notes (**any two**) : 10

- 1) Mouth to mouth method
- 2) Care of teeth
- 3) Care of Nose.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

५

१) रक्तस्रावाचे एकूण प्रकार किती ?

अ) ४

ब) ३

क) १

ड) २

२) डोळ्यासाठी उपयुक्त जीवनसत्व

अ) ड

ब) ब

क) क

ड) अ

३) कृत्रीम श्वसणाचे प्रकार किती ?

अ) २

ब) १

क) ४

ड) ३

४) अस्थीभंगाचे प्रकार किती ?

अ) २

ब) १

क) ४

ड) ३

५) दाताशी संबंधित रोग कोणता ?

अ) हिवताप

ब) पटकी

क) डायेरीया

ड) पायेरीया

२. थोडक्यात उत्तरे ध्या (कोणतेही ५) :

१०

१) शेफर्ड पद्धत सांगा.

२) सांधा म्हणजे काय ?

३) सील्वेस्टर पद्धत सांगा.

४) कृत्रीम श्वसन म्हणजे काय ?

५) प्रथमोपचार म्हणजे काय ?

६) गुंतागुंतीचा अस्थीभंग म्हणजे काय ?

३. टीपा ध्या (कोणतेही दोन) :

१०

१) माऊथ टू माऊथ पद्धत

२) दाताची काळजी

३) नाकाची काळजी

Seat No.	
----------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Special Paper – VIII)
Rural and Urban Sociology

Day and Date : Saturday, 31-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are Compulsory.**
2) Figures to **right** indicate **full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- 1) Urban sociology mainly studies _____
 - a) Urban problems
 - b) Urban culture
 - c) Urban institutions
 - d) All the above
- 2) One of the most vital criteria of urban society is _____
 - a) Existence of university
 - b) More than 75% non-agricultural occupations
 - c) Modern transport facilities
 - d) All the above
- 3) Which of the following marriage system performed in Urban society ?
 - a) Contract marriage
 - b) Register marriage
 - c) Love marriage
 - d) All the above
- 4) Urban livelihood is mainly based on _____
 - a) Division of work and specialization
 - b) Labour
 - c) Agriculture
 - d) Both b) and c)
- 5) Above _____ decibel sound is considered as harmful for human.
 - a) 50
 - b) 70
 - c) 90
 - d) 120
- 6) _____ Act was first time implemented in 1915 in Mumbai region of India.
 - a) Urban planning
 - b) State planning
 - c) Housing planning
 - d) Corporation planning

- 7) Who coined the term 'Garden city' ?
 a) Buckingham b) Cadbury c) Scmozzi d) Howard
- 8) Which of the following housing scheme is mainly started for Urban slum dwellers ?
 a) Mahatma Avas Yojana b) Valmiki-Ambedkar Avas Yojana
 c) National Slum Scheme d) Urban Slum Scheme
- 9) Dharavi slum is located at _____ city.
 a) Pune b) Mumbai c) Nagpur d) Kanpur
- 10) _____ is an administrative chief of Municipal Corporation.
 a) Mayor b) Commissioner
 c) Member of Parliament d) Nagarsevak

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) What is nuclear family ?
- 2) What are the two vital features of Urban marriage system ?
- 3) Why unemployment is high in Urban society ?
- 4) What is Urban planning ?
- 5) Explain briefly any four features of Urban society.
- 6) Explain briefly the importance of rural-urban continuum.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Urban economy
- 2) Significance of Urban sociology
- 3) Urban air pollution
- 4) Problems of working women in Urban society
- 5) Urban slums
- 6) Impact of globalisation on Urban society.

4. A) Define what is pollution and discuss the problem of water pollution in Urban society.

10

OR

B) Explain the important characteristics of educational institutions in Urban society.

5. Define what is Urban sociology and explain the subject matter of Urban sociology.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- 1) नागरी समाजशास्त्रात प्रामुख्याने _____ चा अभ्यास केला जातो.
a) नागरी समस्या b) नागरी संस्कृती c) नागरी संस्था d) वरील सर्व
- 2) _____ हे नागरी समाजाच्या प्रमुख निकषांपैकी एक आहे.
a) विद्यापीठांचे अस्तित्व b) ७५% पेक्षा अधिक अ-कृषी व्यवसाय
c) आधुनिक दळण-वळण सुविधा d) वरील सर्व
- 3) नागरी समाजात _____ विवाह पद्धत अस्तित्वात आहे.
a) करार विवाह b) नोंदणी विवाह c) प्रेम विवाह d) वरील सर्व
- 4) नागरी उपजीविका हे प्रामुख्याने _____ वर आधारित आहे.
a) विशेषीकरण व कामाचे विभाजन b) कामगार
c) कृषी d) b) व c) दोन्ही
- 5) _____ डेसिबल पेक्षा जास्त ध्वनी मनुष्यास अपायकारक असतो.
a) ५० b) ७० c) ९० d) १२०
- 6) _____ कायदा, 1915 साली भारतातील मुंबई या प्रांतामध्ये अंमलात आणण्यात आला.
a) नगर नियोजन b) राज्य नियोजन
c) गृह नियोजन d) पालिका नियोजन
- 7) 'गार्डन सिटी', ही संकल्पना कोणी विकसित केली ?
a) बंकींग हॅम b) कॅडबरी c) स्कॉमोज़ी d) हॉवर्ड
- 8) _____ ही योजना शहरातील झोपडपट्टीवासीयांच्या गृह योजनेशी निगडित आहे.
a) महात्मा गांधी आवास योजना b) वाल्मिकी-आंबेडकर आवास योजना
c) नॅशनल स्लम स्किम d) अर्बन स्लम स्किम
- 9) धारावी झोपडपट्टी _____ शहरात आहे.
a) पुणे b) मुंबई c) नागपूर d) कानपूर

10) महानगरपालिकेचे प्रशासकीय प्रमुख _____ असतात.

- a) महापौर b) आयुक्त c) खासदार d) नगरसेवक

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

- 1) विभक्त कुटुंब म्हणजे काय ?
- 2) नागरी विवाह संस्थेचे कोणतेही दोन प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- 3) नागरी समाजात बेरोजगारी अधिक का दिसून येते ?
- 4) नगर नियोजन म्हणजे काय ?
- 5) नागरी समाजाचे कोणतेही चार वैशिष्ट्ये थोडक्यात स्पष्ट करा.
- 6) ग्रामीण-नागरी सातत्याचे महत्त्व थोडक्यात स्पष्ट करा.

3. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

12

- 1) नागरी अर्थव्यवस्था
- 2) नागरी समाजशास्त्राचे महत्त्व
- 3) नागरी हवा प्रदूषण
- 4) नगरातील नोकरी करणाऱ्या स्त्रियांच्या समस्या
- 5) नागरी झोपडपट्टी
- 6) जागतिकीकरणाचा नागरी समाजावरील प्रभाव.

4. A) प्रदूषण म्हणजे काय स्पष्ट करून नागरी समाजातील जल प्रदूषणाची समस्या विशद करा.

10

किंवा

B) नागरी शिक्षण संस्थेचे प्रमुख वैशिष्ट्ये विशद करा.

5. नागरी समाजशास्त्र म्हणजे काय हे विशद करून, नागरी समाजशास्त्राचा अभ्यास विषय स्पष्ट करा.

10

- 7) _____ classified social groups into primary group and secondary group.
A) Sumner B) Comte C) Cooley D) Spencer
- 8) _____ is the informal agency of social control.
A) Police B) Family C) Law D) School
- 9) _____ is the cause of social deviance.
A) Socialization B) Media
C) Anomie D) Norm
- 10) The formal and informal control are the two _____ of social control.
A) Functions B) Types C) Objectives D) Problems

2. Write short answer on **any four** of the following : **8**
- A) Explain the concept of social mobility.
B) What are the causes of social deviance ?
C) Write characteristics of social groups.
D) Explain the objectives of socialization.
E) Enlight on types of social control.
F) What are the factors of social change ?
3. Write short notes on **any four** of the following : **12**
- A) Resocialization
B) Reference groups
C) Social control
D) Primary groups
E) Obstacles in social change
F) Process of socialization.
4. A) What is social group ? Explain the basis of classifications of social groups. **10**
- OR
- B) Define social change and explain its importance.
5. Write on meaning and agencies of socialization. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अकडे गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) _____ हे सामाजीकरणाचे पहिले साधन आहे.
अ) शाळा ब) कुटुंब क) प्रसार माध्यमे ड) समवस्कांचा समूह
- २) _____ समुहातील सदस्यांचे संबंध व्यवहारिक असतात.
अ) प्राथमिक ब) अंतः क) दुय्यम ड) संदर्भ
- ३) स्तुती आणि सत्कार हे _____ नियंत्रणाचे प्रकार आहे.
अ) सकारात्मक ब) नकारात्मक क) रानटी ड) घातकी
- ४) _____ हे सामाजिक गतिशीलतेस पोषक आहे.
अ) जाती ब) वर्ग क) वंश ड) लिंग
- ५) सामाजिक परिवर्तनाचे पूर्वकथन _____ असते.
अ) निश्चित ब) अनिश्चित क) नियोजित ड) हास्यास्पद
- ६) मनसोपचार, सुधार आणि पुनर्वसन हे _____ ची उदाहरणे आहेत.
अ) शिक्षा ब) पुनःसामाजीकरण
क) प्रौढ सामाजीकरण ड) शिकणे
- ७) _____ यांनी सामाजिक समुहांचे प्राथमिक समूह आणि दुय्यम समूह असे वर्गीकरण केले आहे.
अ) सम्रर ब) कॉम्त क) कुले ड) स्पेन्सर
- ८) _____ हे सामाजिक नियंत्रणाचे अनौपचारिक साधन आहे.
अ) पोलीस ब) कुटुंब क) कायदा ड) शाळा
- ९) _____ सामाजिक विचलनाचे कारण आहे.
अ) सामाजीकरण ब) प्रसार माध्यमे क) नियम शून्यता ड) नियमने
- १०) औपचारिक आणि अनौपचारिक नियंत्रण हे सामाजिक नियंत्रणाचे दोन _____ आहेत.
अ) कार्ये ब) प्रकार क) उद्दिष्ट्ये ड) समस्या

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- अ) सामाजिक गतिशीलतेची संकल्पना स्पष्ट करा.
 ब) सामाजिक विचलनाची कारणे कोणती ?
 क) सामाजिक समुहाचे वैशिष्ट्ये लिहा.
 ड) सामाजीकरणाचे हेतू स्पष्ट करा.
 इ) सामाजिक नियंत्रणाच्या प्रकारावर प्रकाश टाका.
 फ) सामाजिक परिवर्तनाचे घटक कोणते ?
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : १२
- अ) पुनः सामाजीकरण
 ब) संदर्भ समूह
 क) सामाजिक नियंत्रण
 ड) प्राथमिक समूह
 इ) सामाजिक परिवर्तनातील अडथळे
 फ) सामाजीकरणाची प्रक्रिया.
४. अ) सामाजिक समूह म्हणजे काय ? सामाजिक समुहांच्या वर्गीकरणाचे आधार स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- ब) सामाजिक परिवर्तनाची व्याख्या देवून त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
५. सामाजीकरणाचा अर्थ आणि साधनांवर सविस्तर लिहा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
ENGLISH (Compulsory) (Old)
Realms of Gold

Day and Date : Saturday, 22-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

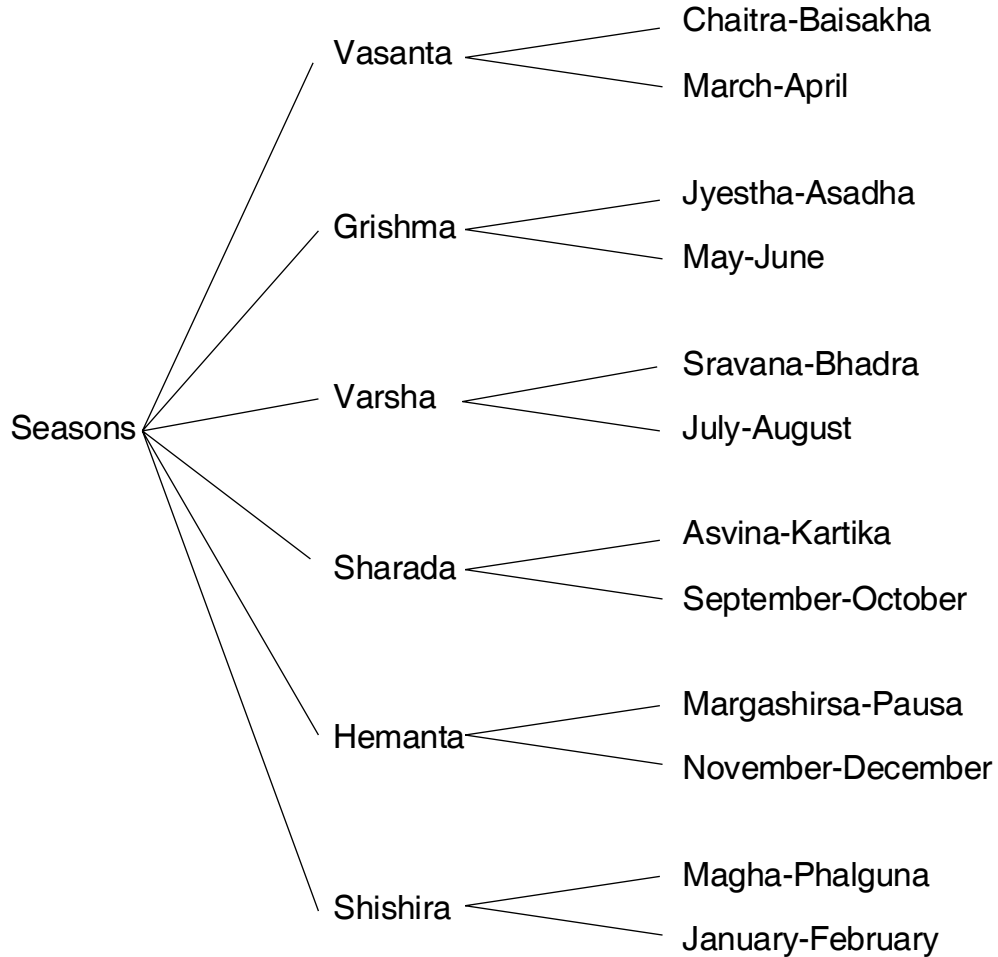
1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative : **10**

- 1) The parliament of Religion was going to open in the month of
a) August b) September c) July d) May
- 2) Vivekananda applied to a _____ for his help in America.
a) Semi-Government Society b) Non Government organisation
c) Religious society d) Charity society
- 3) Good manners came from having _____ with others.
a) Love b) Sympathy c) Pity d) None of above
- 4) The photographer called the writer in his studio after
a) an hour b) two hours
c) one and half hour d) afternoon
- 5) The tenant was given the jail of _____ days.
a) 30 b) 90 c) 50 d) 80
- 6) Because of _____ flowers, mother suffered from blinding migraine.
a) Jasmine b) Champak c) Lotus d) Red Rose
- 7) Harita _____ with her uncle and aunt.
a) Stay b) Stays c) Staying d) Was staying
- 8) Amit and his friends _____ a game of chess.
a) Play b) Plays
c) Are playing d) None of the above

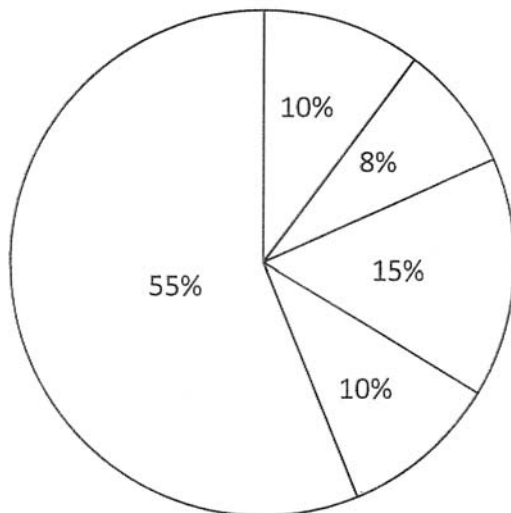
P.T.O.

B) Study the following tree-diagram and write a detailed paragraph on it.

C) Write a paragraph on information in the following Pie-Chart, it shows the income and expenditure of an average worker. Give your opinion about the standard of living on average worker.

Items and percentage of total expenditure

1) Food	:	55%
2) Clothing	:	10%
3) Housing	:	8%
4) Fuel and lighting	:	15%
5) Miscellaneous	:	10%

4. Answer **any one** of the following questions :

10

A) Read the following passage and make the notes of important points.

Civilised man is by now well aware of the more obvious symptoms of water pollution: scum-covered rivers, stinking bays, and shorelines littered with bloated fish. The cause of much of it is equally clear: the indiscriminate dumping of raw sewage and industrial sludge into the nearest body of water has exceeded the absorptive capacity of the environment. Because the symptoms of this overflow are so compelling, it seems likely that we shall finally attempt to do something about it. But continued population growth makes it impossible that we shall find the funds to do more than skim off the chunks.

Unfortunately, the most serious water-pollution threats are those which cannot be seen, smelt, or picked up by the handful. The organic content in many domestic water supplies which have been treated to some degree is apparently still high enough to protect viruses from the effects of chlorine. Hence tap water is a suspected transmission route for the alarming rise of infectious hepatitis in the United States today. Moreover, the vast array of chemicals which industry spews into the environment in many cases defies filtration. These chemicals now pervade not only rivers, lakes and even oceans, but also vast reservoirs of ground water. As with air pollutants, their possible toxic effects have in most cases not even been adequately catalogued. Many, of course, are known to be fatal to fish, which is the mainstay of high quality protein supplies in much of the world.

B) Write a report on the Blood Donation camp organised in your college.

5. Write an advertisement for a shampoo which is meant for children.

10

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – I) (Old) Examination, 2014
ENGLISH (Optional) (Paper – I)
Introduction to Language

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. Complete the following sentences choosing the correct alternative given below them :

10

- 1) There are _____ consonants in English.
a) 44 b) 20 c) 24 d) 18
- 2) _____ is a semi-vowel.
a) |j| b) |p| c) |v| d) |d|
- 3) Vowels that change their quality are called _____.
a) Monophthongs b) Pure vowels
c) Diphthongs d) None of the above
- 4) _____ is a fricative sound.
a) |V| b) |M| c) |d| d) |t|
- 5) 'Unbreakable' is the example of _____.
a) Clipping b) Blending c) Affixation d) Acronym
- 6) 'ly' in 'happily' is a _____.
a) Prefix b) Suffix
c) Infix d) None of the above
- 7) 'Flu' is the example of _____.
a) Clipping b) Acronyms c) Blending d) Affixation
- 8) There are _____ types of morphemes in English.
a) 2 b) 4 c) 6 d) 8
- 9) Human communication system is _____.
a) Close ended b) Open ended
c) Mixed d) None of the above

- 10) All English speech sounds are produced with _____
- Glottalic air-stream mechanism
 - Velaric air-stream mechanism
 - Pulmonic egressive air-stream mechanism
 - None of the above

2. Answer **any five** of the following in brief : 10

- What is Phonology ?
- Explain bound morphemes with suitable examples.
- What is clipping ?
- What is meant by 'Syllable' ?
- Explain the term 'reduplication' with examples.
- State in brief the difference between human communication and animal communication.

3. A) Answer **any two** of the following : 6

- Give three term labels of the following :
|v|, |k|, |e|
- Give morphological analysis of the following words :
Impossible, centralise, unexpected
- Transcribe the following words phonemically :
Player, straight, sing

B) Identify the morphological processes of the underlined words in the following sentences : 4

- What a nice throw !
- India gave whitewash to England in Test series.
- Priyanka sold her old fridge.
- Fortunately, he passed the examination.

4. Answer **any one** of the following : 10

- Write a note on major word formation processes in English.
- Write a note on 'affricates' and 'lateral' in English.

5. Define language and comment on any four characteristics of language. 10

SLR-A – 42

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014

MARATHI (Compulsory) (Old)

अक्षरगंध

Day and Date : Monday, 24-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील संख्या गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

योग्य पर्याय निवडा :

१) विश्वात्मक देवाकडे ज्ञानेश्वरानी कश्यासाठी प्रार्थना केली ?

(समाज बदलण्यासाठी/विश्व कल्याणासाठी/मंदिर बांधण्यासाठी/ज्ञानासाठी)

२) आल्या पाच गौळणी मधील दूसरी गौळण कोणत्या रंगाचा शृंगार करून आली आहे ?

(लाल/हिरवा/पिवळा/काळा)

३) अखेर कमाई या कवितेत पाच पुतळे कोणते दुःख व्यक्त करतात ?

(कौटुंबिक दुःख/पराजयाचे दुःख/नाकारण्याचे दुःख/विस्कटलेल्या समाज व्यवस्थेचे दुःख)

४) एकाकी नसतात वाद्याचे नच्चे, एकाकी नसतात सिंहाचे घावे या ओळी कोणत्या कवितामधील आहेत ?

(संग्राम/मेररं/दंगलं/पाहतो हे सर्व आम्ही)

५) कोण्याग सुभगाची मदन मंजिरी ही रचना कोणत्या कविची आहे ?

(केशवसूत/कुसुमाग्रज/यशवंत मनोहर/राम जोशी)

P.T.O.

६) दंगल ही कविता कोणी लिहिली ?

(रा. ना. पवार/बा.सी. मर्ढेकर/नारायण सूर्वे/विंदा करंदीकर)

७) विक्रेत्याने आपल्या उत्पादनाची (किंवा सेवेची) मागणी वाढावी आणि विक्री व्हावी म्हणून केलेली प्रसिद्धी म्हणजे काय ?

(बातमी/जाहिर निवेदन/जाहिरात/माहिती पत्रक)

८) आकाशवाणी हे कोणत्या प्रकारचे माध्यम आहे ?

(दृश्य/दृश्य आणि श्राव्य/श्राव्य/दृश्य आणि वाचनिय)

९) पाऊस ही कविता कोणाची ?

(प्रदीप पाटील/विंदा करंदीकर/नारायण सूर्वे/रा.ना. पवार)

१०) लपे करमाची रेखा या कवितेमध्ये बहिणाबाई चौधरी यांनी कोणत्या गोष्टीला नकार दिला आहे ?

(जीवन/मरण/देव/दैव)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) जैसा वृक्ष नेणे या अभंगातून संत नामदेवानी कोणता विचार सांगितला आहे ?

२) ऐसे कैसे झाले भोंदू या अभंगातून संत तुकारामानी साधू विषयी काय सांगितले आहे ?

३) विद्यार्थ्यांप्रत कवितेमधून केशवसुतानी विद्यार्थ्यांविषयी कोणता विचार मांडला आहे ?

४) डोळे हे जुलमि गडे कवितेमधून व्यक्त झालेली प्रेम भावना सांगा.

५) संगणकाची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

६) इंटरनेटचे दोन उपयोग सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न – संदर्भासहित स्पष्टीकरण लिहा (को. दोन) : १०
- १) डोईचा पदर आला खांद्यावरी । भरल्या बाजारी जाईन मी
हाती घेईन टाळ खांद्यावरी वीणा । आता मज मना कोण करी
- २) एकेक जात जमात तरी, तुमच्या पाठीशी आहे, माझ्या पाठीशी
मात्र फक्त सरकारी कचेऱ्यातील भिंती !
- ३) हाती ताकाचचं पाणी लोणी लुटते दिल्लीत
आमच्याच आसवाले येते आमचीच कीव.
४. समाजातील दार्भिकपणाचे दर्शन पाहतो हे सर्व आम्ही या अनिल यांच्या कवितेतून कसे साकारले
आहे सांगा. १०

किंवा

- राजकारणाच्या खायीत भिजून गेलेल्या सर्व सामान्य मानसाची वेदना मेढरं या कवितेमध्ये विठ्ठल वाघ
यांनी कशी साकारली आहे ? स्पष्ट करा.
५. लेकीच्या सुखदुःखाची कहानी लेकीची लावणी या कवितेतून कशी सांगितली आहे ते स्पष्ट करा. १०
-

- VIII) _____ environmentalist is related to the water conservation.
- A) Rajendrasinha Rana B) Raja Rana
C) Sunderlal Bahuguna D) Medha Patkar
- IX) The percentage of Nitrogen in the atmosphere gases is _____%.
- A) 0.03 B) 20.94
C) 33 D) 78
- X) In India Forest Conservation Act was passed in _____
- A) 1971 B) 1972
C) 1980 D) 1982

2. Write short answers of the following (**any four** out of six) : **8**
- a) Nature of environmental studies
 - b) Causes of AIDs
 - c) Urban problem related to energy
 - d) Effects of deforestation
 - e) Ecological pyramid
 - f) Effects of drought.
3. Write short notes of the following (**any four**) : **12**
- a) Causes of water pollution
 - b) Desert Ecosystem
 - c) Conservation of Biodiversity
 - d) Effects of global warming
 - e) Need of environmental awareness
 - f) Effects of Tsunami.
4. a) Discuss the causes and effects of air pollution in India. **10**
- OR
- b) In brief explain major environmental movement in India.
5. Elaborate various measures to protect the environment. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- I) _____ येथे पहिली जागतिक पर्यावरण परिषद भरली होती.
अ) स्टॉकहोम ब) लंडन क) मुंबई ड) टोकियो
- II) भोपाळ वायु दुर्घटना कोणत्या वायु गळतीमुळे घडली ?
अ) हायड्रोजन सायनाईड ब) मिथिल मरक्युरी
क) मिथिल आयसोसायनाईड ड) वरीलपैकी नाही
- III) _____ या दिवशी जागतिक पर्यावरण दिन साजरा केला जातो.
अ) १ जून ब) ६ जून क) ५ जून ड) ७ जून
- IV) जागतिक लोकसंख्येत भारताचा _____ क्रमांक लागतो.
अ) पहिला ब) दुसरा क) तिसरा ड) चौथा
- V) _____ ही ऊर्जासाधन भारतीय खेड्यामध्ये सर्वत्र उपलब्ध आहे.
अ) कोळसा ब) सुर्य क) विद्युत ऊर्जा ड) लाकूड आणि शेण
- VI) परिसंस्थेमध्ये _____ हा विघटक (विनाशक) आहे.
अ) कुत्रा ब) सिंह क) सूक्ष्मजीव ड) वाघ
- VII) सरासरी पर्जन्य _____ पेक्षा कमी टक्के असल्यास अवर्षण म्हणतात.
अ) ३०% ब) ४०% क) ५०% ड) ६०%
- VIII) _____ हे पर्यावरणवादी जलसंवर्धन चळवळीशी संबंधीत आहे.
अ) राजेंद्रसिंह राणा ब) राजा राणा
क) सुंदरलाल बहुगुणा ड) मेधा पाटकर
- IX) वातावरणामध्ये _____ टक्के इतके नत्रवायू आहे.
अ) ०.०३ ब) २०.९४ क) ३३ ड) ७८
- X) भारतामध्ये वन (संवर्धन) कायदा _____ मध्ये अस्तित्वात आला.
अ) १९७१ ब) १९७२ क) १९८० ड) १९८२

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- अ) पर्यावरण अभ्यासाचे स्वरूप
 ब) एड्सची कारणे
 क) ऊर्जेशी संबंधीत नागरी समस्या
 ड) जंगलतोडीचे परिणाम
 इ) परिस्थितीकी मनोरा (स्तूप)
 फ) अवर्षणाचे परिणाम.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- अ) जल प्रदूषणाची कारणे
 ब) वाळवंट परिसंस्था
 क) जैवविविधतेचे संवर्धन
 ड) जागतिक तापमान वाढीचे परिणाम
 इ) पर्यावरण जनजागृतीची गरज
 फ) त्सुनामीचे परिणाम.
४. अ) भारतीय हवा प्रदूषणाची कारणे आणि परिणामावर चर्चा करा. १०
- किंवा**
- ब) भारतातील प्रमुख पर्यावरण चळवळीचा थोडक्यात स्पष्टीकरण करा.
५. पर्यावरण रक्षणासाठीच्या विविध उपाययोजना विशद करा. १०
-

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) (Old) Examination, 2014
URDU (Compulsory)
Prose, Poetry and Communication Skill

Day and Date : Monday, 24-03-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the left indicate full marks.**

10

ا. صحیح متبادل چن کر لکھئے :

- (۱) کونسی نظم ہندوستان ، پاکستان کی جنگ کے پس منظر میں لکھی گئی ہے ؟
- (i) صبح آزادی (ii) اے شریف انسانو
(iii) منظر (iv) خاک وطن
- (۲) شاعر شباب ، شاعر انقلاب کس کو کہا جاتا ہے ؟
- (i) غالب (ii) آتش
(iii) جگر (iv) جوش
- (۳) شفیق الرحمن کا پہلا افسانوی مجموعہ کونسا ہے ؟
- (i) کرنیں (ii) سوز وطن
(iii) من لگن (iv) روپ
- (۴) شاعر مشرق کس کو کہا جاتا ہے ؟
- (i) بشیر بدر (ii) احمد فراز
(iii) علامہ اقبال (iv) شہریار

(۵) کس کی مثال سیاست کے ملازمت سے دے سکتے ہیں؟

(i)	چٹائی	(ii)	رضائی
(iii)	شطنجی	(iv)	چار پائی

(۶) بڑی آپا کا زیادہ وقت کس کے سامنے گزرنے لگا تھا؟

(i)	ٹی - وی	(ii)	آئینہ
(iii)	مکان	(iv)	پڑھائی

(۷) ۱۹۲۱ء میں مولوی عبد الحق کس رسالے کے مدیر تھے؟

(i)	رسالہ ہندی	(ii)	رسالہ فارسی
(iii)	رسالہ انگریزی	(iv)	رسالہ اردو

(۸) سرور جہاں آبادی کا انتقال کس عمر میں ہوا؟

(i)	۳۸	(ii)	۸۳
(iii)	۵۳	(iv)	۶۳

(۹) "سیر لکھنو" اس مضمون میں پہلی تصویر کس کی ہے؟ جو ہو بہو اور نگ زیب کی تصویر ہے۔

(i)	سعادت حسن منٹو	(ii)	سعادت خاں
(iii)	سعادت علی	(iv)	سید علی خاں

(۱۰) ساحر لدھیانوی کا اصلی نام کیا تھا؟

(i)	عبد الغنی	(ii)	عبد الرحمن
(iii)	عبد الباری	(iv)	عبد الحئی

10

۲. مندرجہ ذیل میں سے کوئی پانچ سوالات کے جوابات لکھئے:

(۱) نور خان کے حماسی انگریز افسران کے نام کیا ہیں؟

(۲) رشید احمد صدیقی کے کوئی دو تصانیف کے نام لکھئے۔

(۳) مصنیف نے محمد علی شاہ کی تصویر کے متعلق کیا لکھا ہے؟

(۴) ساحر لدھیانوی کے دو مجموعے کلام کے نام لکھئے۔

(۵) "چار پائی" کی اہمیت بتائیے۔

(۶) ہمراہ اپنے بن کو مجھے ناتھ لے چلو

ریکھا تمہارے چرنوں کی ہوں ساتھ لے چلو۔

اس شعر کی تشریح کیجئے۔

10

۳. ترجمہ / مضمون لکھئے (کوئی دو):

(۱) مندرجہ ذیل انگریزی عبارت کا اردو میں ترجمہ کیجئے:

Earthquake is a natural thing. Therefore it is our family duty and social work. In our country and state by the study of science we can plot maps and area etc. It is very useful thing in the human life. It is very useful and very important to give a knowledge and study at the time of earth quake.

Earthquake means an earth vibration due to internal disturbances. While earthquake we feel the earth move from the leg, that's why we felt failing on the earth, the house are moving.

(۲) "کمپیوٹر کی اہمیت" اس عنوان پر مضمون لکھے۔

(۳) "میرا پسندیدہ شاعر" اس عنوان پر مضمون لکھے۔

10

۲. مفصل جواب لکھے (کوئی ایک):

(۱) نظم "الہیلی صبح" کا خلاصہ لکھے۔

(۲) "سیر لکھنؤ" اس مضمون کا خلاصہ لکھے۔

10

۵. "بڑی آپا" اس افسانے کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

SLR-A – 46

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Sem. – II) Examination, 2014
SANSKRIT (Old)
संस्कृत सुषमा (Compulsory)

Day and Date : Monday, 24-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) **Answers to all questions should be written in one and the same answer book.**

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पूर्ण करा.

१०

- १) वाक्पति नाम _____ (बृहस्पति, गजाननः, वाग्देवता, सरस्वती)
- २) कुमारसंभवम् _____ अस्ति । (महाकाव्यम्, मध्यमकाव्यं, लघुकाव्यं, दीर्घकाव्यं)
- ३) _____ अन्तिकं रिक्तकरो न यायात् । (राज्ञः, गुरोः, देवस्य, मनुष्यस्य)
- ४) पदलालित्यं _____ प्रसिद्धम् । (दण्डिनः, कालिदासस्य, क्षेमेंद्रस्य, मम्मटस्य)
- ५) दशकुमार चरितं _____ गद्यग्रंथः । (दण्डिनः, भासस्य, शूद्रकस्य, कालिदासस्य)
- ६) _____ वृक्षस्य शाखा लेखनी अस्ति । (कल्पवृक्षः, आम्रवृक्षः, वटवृक्षः, कदंबवृक्षः)
- ७) विद्यावाचस्पति _____ उपाधि । (डॉ. पळसुले, वर्णेकर, कोल्हटकर, डॉ. देशमुख)
- ८) स्मरामि रामाय _____ (वन्यरामा, सीता, उर्मिला, कौसल्या)
- ९) नगाधिराजः _____ अस्ति । (हिमालयः, सह्याद्रीः, विंध्यः, अरावळी)
- १०) वामदेवशिष्यः _____ (कामदेवः, सोमदेवः, मगधराजः, रानोद्भव)

P.T.O.

२. संक्षिप्त टिपा द्या (६ पैकी ५) :

१०

१) रविंद्र:

२) वाग्वैजयंती

३) कालगुप्त:

४) वाक्पति

५) नगाधिराज:

६) मातृदेवी.

३. अ) टिपा द्या (कोणत्याही २) :

६

१) कवनोपहार:

२) कपोलकण्डु:

३) कालयवन

ब) विवेचक परिच्छेद द्या:

४

मातृवर्णनम्.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या:

१०

‘नगाधिराजः हिमालयः’ पद्याचे रसग्रहण करा.

OR/किंवा

डॉ. सी.डी. देशमुखांची पद्यशैली वर्णन करा.

५. पुष्पोद्भवकथेचा सारांश सांगा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
PRAKRIT ARDHAMAGADHI (Comp.) (Old)
पागिद विज्जाणंदो
Pagid Vijjanando

Day and Date : Monday, 24-3-2014

Max. Marks :50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

1. कंसातील योग्य शब्द योजून वाक्य पूर्ण करा.

10

- 1) रायपुर _____ विक्रमसुरो नाम नरिंदो ।
(नयरे, नयरो, नयरं, नयरीए)
- 2) तस्स वि पस्समाणस्स तहेवचिंता _____ ।
(समुप्पन्ना, समुप्पेण, समुप्पणो, समुप्प)
- 3) जं अस्स महातवस्सिणो चोरो अद घोसणा _____ ।
(किदा, किदो, किदेण, किद)
- 4) इमाणमुत्तरं एवं न _____ ।
(कहिज्जइ, कहिज्ज, कहिज्जेण, कहिज्जंति)
- 5) तत्थ किमवि सुहं न _____ ।
(पाविस्सइ, पाविस्स, पाविस्सेण, पाविसंति)
- 6) अणंतर अग्गओ _____ तेहिं दिट्ठोएगो परिव्वायगो ।
(गच्छंतेहि, गच्छंती, गच्छइ, गच्छेण)

- 7) विसुज्झमाण _____ ओह्णिणं समुप्पन्नं ।
(चरित्ताए, चरित्त, चरित्तेण, चरित्ता)
- 8) सो वि धम्मा-आराहण-परो निच्चिंतो काल _____ ।
(गमेइ, गमे, गमेण, गमेह)
- 9) एवं सव्वाइं दुहियाइं _____ ।
(जायाइं, जाया, जायेण, जायेइ)
- 10) सव्वे जणा तस्स धम्म-भाव-दाणाइ गुणे _____ ।
(वण्णइ, वण्ण, वण्णेह, वण्णंति)

2. भाषांतर करा (६ पैकी ५) :

10

- 1) ता जइ ते परलोए गहिउं सद्धम्मसंबलंजंति ।
ता धुवमयोयणिज्जा सुहिया य हवंति तत्थगया ॥
- 2) अत्थि भरहम्मि नयरी मिहिला महिल व्व मणहरागारा ।
पायारेण वरेण परिपरिया जा परागम्मा ॥
- 3) एगम्मि नयरपवरे अत्थि कलाकुसल वाणिओ को वि ।
रयणपरिक्खागंथ गुरुण पासम्मि अब्भसइ ॥
- 4) अह अन्नया विचिंतइ सो वणिओ किमवरेहि रयणेहिं ।
चिंतामणी मणीणं सिरोमणी चिंतित्थकरो ॥
- 5) तो सागरेण वुत्तो 'जोगिंद । न मे पओयणं किं पि ।
गहगिरिपमुहेहि पाडिएहिं उप्पाडिएहिंवा ॥
- 6) दिट्ठो तो कप्पडिओ पडिओ मयविड्डुएण गयचेट्ठो ।
सासं निरूभिऊणं दव्वट्ठाणं पलोयंतो ॥

3. भाषांतरं करा (३ पैकी २) : 10
- 1) रायपुर-नयरे विक्कमसुरो नाम नरिंदो । सो सुरो पयावी पया-पालण-दक्खो चउरो य । मइसायरा-अभिहाणो से पहाणमंती ।
 - 2) महराए नगरीए कुबेरसेणा गणिया ।
पढमगब्भदोहलखेइया सा जणणीए तिगिच्छगस्स दंसिया ।
 - 3) एगम्मि नयरे एगो वणिगो परिवसइ ।
सो य रिउहियओ सज्जणो जिणकत्तो य । धम्मेण ववहरंतो सो विउलं धणं अज्जेइ ।
4. 'चतुरमंभीकन्या' या प्राकृत गद्य पाठाचे सारांश लिहा. 10
- किंवा**
- 'जीवनाची विचिलता' या प्राकृत गद्य पाठाचे सारांश लिहा.
5. 'लोभाचा परिणाम' या काव्याचा सारांश स्पष्ट करा. 10
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) (Old) Examination, 2014
PERSIAN (Optional) (Paper – I)
Prose, Rapid, Reading, Poetry

Day and Date : Monday, 24-03-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : i) Figures to the **right** indicate **full** marks.
ii) **All** questions are **compulsory**.

1. Choose the correct word and complete the sentence : 10

(1) فارسی کے بلند مرتبہ نثر نگار _____ کا اسم گرامی شرف الدین مصدح تھا۔

(ملا واعظ کاشفی سعدی شیرازی سعید نفیسی محمد مجازی)

(2) دختر نداشت طاقت گفتار حرف _____

باآن دہان کوچک غنچہ مثال خویش

(الف ب ضاد سین)

(3) سبق " جدال سعدی بادعی _____ تصنیف سے ماخوذ ہے۔

(قابوس نامہ سیاست نامہ انوار سہیلی گلستان سعدی)

(4) عرفی نے کس مغل شہزادہ کے عشق میں مدح لکھی ہے۔

(جہانگیر اورنگ زیب شاہ عالم بہادر شاہ ظفر)

(5) متوکل نے محمد بن الحسین کو _____ میں پانچ دیہات کی جاگیر عطا کی۔

(شیراز ہرات بغداد بصرہ)

- (6) رباعی میں کل _____ مصرعے ہوتے ہیں۔
(بچہ) پانچ (چار) آٹھ)
- (7) نظم " چشمہ و سنگ " _____ کی نظم ہے۔
(امیر خسرو) ملک الشعرا بہار (ایرج مرزا) غالب)
- (8) آمد سحری _____ زمی خانیہ ما
(ندا) جدا (فدا) خدا)
- (9) تو _____ بدین کنی کہ من می نخورم صد کار کنی کہ می غلاست آن را
(غرور) تکبر (فخر) ناز)
- (10) گلستان سعدی میں کل _____ ابواب ہیں۔
(پانچ) سات (آٹھ) دس)

2. Write short answer on **any five** of the following : **10**

- (1) فتح دریائے دجلہ میں کس طرح سلامت رہا ؟
- (2) نظم " ضلال و دلال کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (3) رباعی کی تعریف لکھئے۔
- (4) " رہبر نژاد نو " کے چار گفتاروں کے نام لکھئے۔
- (5) گلستان سعدی کے پہلے تین ابواب کے نام لکھئے۔
- (6) چشمہ چٹان ٹکرانے کے باوجود اپنی راہ بنانے میں کیونکر کامیاب ہوا ؟

3. Write short answer on **any two** of the following 10

- (1) سعدی شیرازی اور درویش نے تونگروں اور مالداروں سے متعلق کن کن خیالات کا اظہار کیا ؟
- (2) کاظم زادہ ایران شہر کے حالات زندگی لکھکر " خودت را ایشناس " پر ان کے خیالات پر روشنی ڈالئے۔
- (3) نظم " چشمہ و سنگ " کا خلاصہ قلمبند کیجئے۔

4. Explain with reference to context on **any one** of the following : 10

(1) الف) زلال چشمہ امید نقد اکبر شاہ

طر از دولت جاوید شاہزادہ سلیم

ب) صباح عید کہ در تکیہ گاہ ناز و نعیم

گدا کلاہ نم کج نہاد و شہ دیہیم

ج) بگیر و زود ہر با قصیدہ ای کہ بود

بشاخ و برگ سخن نسخہ ریاض نعیم

ح) ازین پیام دلم شد شگفتہ و شاداب

چنان کہ باغ ز شبنم چنانکہ گل ز نسیم

(2)

(1) آمد سحری ندا زمی خانہ ما

کای رند خراباتی و دیوانہ ما

بر خیز کہ پر کنیم پیمانہ زمی

زان پیش کہ پر کنند پیمانہ ما

(2) دانی کہ چہ مدتست ای دلبر ما

تابی جہتی برفتہ ای از بر ما

خود کس نفرستی و نہ پرسی ہرگز

تابی چہا تو می گذرد بر سر ما

5. Translate the following passage :

10

مرد گفت : با آن نشان که نام من بر روی هرنانی نوشته بود که محمد بن الحسین الاسکاف۔
متوکل گفت : نشان درست است۔ اما چند گاهست که تو درین دجله نان می اندازی ؟
محمد بن الحسین گفت : یک سالست۔
متوکل گفت : غرض تو ازین چه بود ؟
مرد گفت : شنوده بودم که نیکی کن و بآب انداز، که روزی بردهد و بدست من دیگر نیکی نبود۔
آنچه تو انستم، همی کردم و با خود گفتم تاچه بر دهم۔
متوکل گفت : آنچه شنیدی کردی، بد آنچه کردی۔
شمره یافتی : وی را در بغداد بیچ دیهه ملک داد۔

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
OPTIONAL PHILOSOPHY (Paper – I) (Old)
Outlines of Philosophy**

Day and Date : Tuesday, 25-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate word given in the bracket : 10

- 1) Plato is a follower of _____
(Hume, Lock, Socrates, Russell)
- 2) _____ is written by Plato.
(Republic, Mathematica, Ethica, Materialism)
- 3) _____ is famous for theory of Ideas.
(Moore, Hegel, Hume, Plato)
- 4) _____ of soul is accepted by Plato.
(Immortality, Mortality, Morality, None of these)
- 5) According to _____ virtue and knowledge are the same.
(Kant, Socrates, Venn, Ayer)
- 6) Socrates is _____ Philosopher.
(Greek, French, American, German)

- 7) I think therefore I am is _____'s statement.
(Plato, Kant, Descartes, Hegel)
- 8) _____ is modern western philosopher.
(Descarte, Plato, Aristotle, Socrates)
- 9) Descarte is _____ thinker.
(Materialistic, Rationalistic, Idealistic, None of these)
- 10) Logical positivism is a theory of _____
(Hume, Russell, Kant, Ayer)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

- 1) Who is Socrates ?
- 2) Who is the father of Modern Philosophy ?
- 3) According to Plato what is knowledge ?
- 4) What is meant by Western Philosophy ?
- 5) What is modern philosophy ?
- 6) Who is Hume ?

3. Write short notes (**any 4**) :

12

- 1) Moral teaching of Socrates.
- 2) Notion of philosopher king.
- 3) Method of doubt.
- 4) Body-mind Dualism.
- 5) Theory of knowledge by Hume.
- 6) Scepticism.

4. Explain the Socratic method.

10

OR

According to Plato explain the doctrine of ideas.

5. According to Descarte explain the arguments for the existence of God.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

- १) प्लेटो हा _____ चा शिष्य होय.
(ह्यूम, लॉक, सॉक्रेटीस, रसेल)
- २) _____ हा ग्रंथ प्लेटो ने लिहीलेला आहे.
(रिपब्लिक, मॅथेमॅटीका, इथिका, जडवाद)
- ३) _____ हा आयडिया सिद्धांता करिता प्रसिद्ध आहे.
(मूर, हेगेल, ह्यूम, प्लेटो)
- ४) आत्म्याचे _____ प्लेटोने स्वीकारला.
(अमरत्व, मर्त्यत्व, नैतिकता, यापैकी नाही)
- ५) _____ च्या दृष्टीकोनातून सद्गुण आणि ज्ञान एकच होत.
(कांट, सॉक्रेटीस, व्हेन, एयर)
- ६) सॉक्रेटीस _____ तत्त्वज्ञ आहे.
(ग्रीक, फ्रेंच, अमेरिकन, जर्मनी)
- ७) 'मी विचार करतो म्हणून मी आहे' हे विधान _____ चे आहे.
(प्लेटो, कांट, देकार्त, हेगेल)
- ८) _____ हा आधुनिक पाश्चात्य तत्त्वज्ञ आहे.
(देकार्त, प्लेटो, ऑरिस्टॉटल, सॉक्रेटीस)
- ९) देकार्त हा _____ विचारवंत आहे.
(जडवादी, बुद्धीवादी, चिद्वादी, यापैकी नाही)
- १०) तार्किक प्रत्यक्षवाद हा _____ चा सिद्धांत आहे.
(ह्यूम, रसेल, कांट, एयर)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही ४) :

८

- १) सॉक्रेटीस कोण आहे ?
- २) आधुनिक तत्त्वज्ञानाचा जनक कोणास म्हणतात ?
- ३) प्लेटोच्या दृष्टीकोनातून ज्ञान म्हणजे काय ?
- ४) पाश्चात्य तत्त्वज्ञानाचा अर्थ काय ?
- ५) आधुनिक तत्त्वज्ञान म्हणजे काय ?
- ६) ह्यूम कोण आहे ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणतेही ४) :

१२

- १) सॉक्रेटीसची नैतिक शिकवण
- २) तत्त्वज्ञ राजाची संकल्पना
- ३) संशय पद्धती
- ४) शरीर-मन द्वैतवाद
- ५) ह्यूमनुसार ज्ञान सिद्धांत
- ६) संशयवाद

४. सॉक्रेटीस पद्धती स्पष्ट करा.

१०

किंवा

प्लेटोच्या दृष्टीकोनानुसार आयडिया सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. देकार्तच्या दृष्टीकोनानुसार ईश्वराच्या अस्तित्वा विषयी युक्तिवाद स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
EDUCATION (Paper – I) (Opt.) (Old)
Philosophical and Sociological Foundation of Education

Day and Date : Tuesday, 25-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Answers should be written in a single answer book.**

1. Select the correct alternatives : 10
- 1) 'Sociology means the study of the behaviour of man in society' is defined by
 - a) Mac Iver
 - b) Max Weber
 - c) Kimbal Young
 - d) Meril and Eldridge
 - 2) When a man lives in a society as a part and parcel of it, is called as
 - a) Socialisation
 - b) Universalisation
 - c) Generalisation
 - d) Politics
 - 3) Evil social change is called as _____ social change.
 - a) Advanced
 - b) Backward
 - c) Upward
 - d) Downward
 - 4) Social change is related with _____ change.
 - a) Political
 - b) Individual
 - c) Cultural
 - d) Educational
 - 5) There is no total autonomy to newspapers in _____.
 - a) Aristocracy
 - b) Democracy
 - c) Capitalism
 - d) Socialism
 - 6) Some sociologists consider formal educational institutes as _____ educational institutes.
 - a) Passive
 - b) Active
 - c) Changing
 - d) Non-changing

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) “समाजशास्त्र म्हणजे समूहातील मानवी वर्तनाचा अभ्यास” अशी व्याख्या _____ यांनी केली.
अ) मॅक आयव्हर ब) मॅक्स वेबर क) किम्बाल यंग ड) मेरिल व एल्ड्रिज
- २) व्यक्ती समाजाचा एक अविभाज्य घटक म्हणून जीवन जगते तेव्हा त्यास _____ म्हणतात.
अ) समाजीकरण ब) वैश्विकीकरण क) सामान्यीकरण ड) राजकारण
- ३) अनिष्ट सामाजिक परिवर्तनाला _____ सामाजिक परिवर्तन म्हटले जाते.
अ) पुरोगामी ब) प्रतिगामी क) उर्ध्वगामी ड) अधोगामी
- ४) सामाजिक परिवर्तनाचा _____ परिवर्तनाशी संबंध आहे.
अ) राजकीय ब) व्यक्तिगत क) सांस्कृतिक ड) शैक्षणिक
- ५) _____ मध्ये वृत्तपत्रांना पूर्ण स्वायत्तता नसते.
अ) हुकूमशाही ब) लोकशाही क) भांडवलशाही ड) समाजवाद
- ६) काही समाजशास्त्रज्ञ औपचारिक शिक्षण संस्थांना _____ शिक्षण संस्था असेही म्हणतात.
अ) निष्क्रिय ब) सक्रिय क) परिवर्तनीय ड) अपरिवर्तनीय
- ७) अमेरिकन समाजशास्त्रज्ञ, _____ यांनी आपल्या ‘सोशल ऑर्गनायझेशन’ या ग्रंथात प्राथमिक समूहाची संकल्पना मांडली.
अ) किंग्ले डेव्हिस ब) हार्न आणि हंट क) अर्नोल्ड ग्रीन ड) चार्ल्स कुले
- ८) संघर्ष ही _____ स्वरूपाची प्रक्रिया आहे.
अ) मानसशास्त्रीय ब) शैक्षणिक क) सामाजिक ड) राजकीय
- ९) लोकसमुदाय आणि शिक्षण यांचा संबंध प्रसिद्ध समाजशास्त्रज्ञ _____ याने स्पष्ट केला.
अ) किंग्ले डेव्हिस ब) ब्राऊन
क) जिन्सबर्ग ड) मॅक आयव्हर आणि पेज
- १०) महाराष्ट्रात _____ टक्के शाळांना स्वतःच्या इमारती नाहीत.
अ) ३० ब) ४० क) ५० ड) ६०

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : १०
- १) “शैक्षणिक समाजशास्त्र” म्हणजे काय ? समाजशास्त्रीय दृष्टिकोनातून शिक्षणाची कार्ये स्पष्ट करा.
- २) सामाजिक परिवर्तनात शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (को. १) : १०
- १) वृत्तपत्रांचे शैक्षणिक महत्त्व सांगून त्याच्या उणिवा स्पष्ट करा.
- २) भारतातील नागरी भागात कोणत्या शैक्षणिक समस्या आढळतात ?
४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) सहयोग (सहकार्य)चे महत्त्व विशद करा.
- २) सामाजिक आंतरक्रियेचे महत्त्व सांगा.
५. खालील टीपा थोडक्यात लिहा : १२
- १) दूरदर्शनच्या उणिवा
- २) गळती आणि नापासी
- ३) शिक्षणाची सामाजिक कार्ये.
-

Seat No.	
----------	--

B.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
Opt. POLITICAL SCIENCE (Paper – I) (Old)
Indian Government and Politics

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer :

10

- 1) The Prime Minister is the _____ executive.
A) Constitutional B) Hereditary C) Nominal D) Real
- 2) The Cabinet is collectively responsible to the _____
A) President B) Prime Ministers
C) Parliament D) Vice President
- 3) The Constitution has vested the executive powers of the union in the _____
A) Prime Minister B) Council of Ministers
C) Vice President D) President
- 4) _____ is the Upper House of the State Legislature.
A) Vidhan Sabha B) Vidhan Parishad
C) Rajya Sabha D) Lok Sabha
- 5) The Winter Session of the Maharashtra State Legislature takes place at _____
A) Pune B) Mumbai C) Nagpur D) Solapur
- 6) The Judges of the Supreme Court are _____
A) Elected by people B) Appointed by President
C) Elected by Legislature D) Appointed by Prime Minister
- 7) The _____ has power to set up New High Courts.
A) Parliament B) President
C) Governor D) State Legislature
- 8) The _____ gives recognition to political parties.
A) President B) Parliament
C) Supreme Court D) Election Commission

- 9) At present India has _____ party system.
A) Two B) Three C) Multi D) One
- 10) The _____ is the most influential pressure group in Maharashtra.
A) Grahak Panchayat B) Shetkari Sanghatana
C) Trade Unions D) Sugar Lobby

2. Write answer in short (**any four**) :

8

- 1) Explain the National Emergency.
- 2) What is collective responsibility ?
- 3) Explain the position of Chief Minister in the Council of Ministers.
- 4) State the qualification for the Judges of the Supreme Court.
- 5) Explain the term Multi-Party System.
- 6) State the importance of regional parties.

3. Write short note on (**any four**) :

12

- 1) Vice-President
- 2) Council of Ministers
- 3) Position of the Governor
- 4) Judicial review
- 5) Shiv Sena
- 6) Structure of Election Commission.

4. Answer **any one** of the following :

A) Explain the position and powers of the President in India.

10

OR

B) Explain the nature of the Supreme Court of India on the basis of the following points :

i) Composition	ii) Salary and allowances
iii) Qualifications of judges	iv) Functions.

5. Explain the features of the Indian Party System.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा :

10

- 1) पंतप्रधान हा _____ प्रमुख असतो.
अ) घटनात्मक ब) वंशपरंपरागत क) नामधारी ड) वास्तववादी
- 2) मंत्रीमंडळ हे सामुहिकरित्या _____ ला जबाबदार असते.
अ) राष्ट्रपती ब) पंतप्रधान क) संसद ड) उप-राष्ट्रपती
- 3) भारतीय राज्यघटनेने केंद्रसरकारमध्ये कार्यकारी अधिकार _____ ला सुपूर्त केलेले आहेत.
अ) पंतप्रधान ब) मंत्रीपरिषद क) उपराष्ट्रपती ड) राष्ट्रपती
- 4) राज्य विधीमंडळाचे वरिष्ठ सभागृह _____ हे आहे.
अ) विधानसभा ब) विधानपरिषद क) राज्यसभा ड) लोकसभा
- 5) महाराष्ट्र विधीमंडळाचे हिवाळी अधिवेशन _____ याठिकाणी घेतले जाते.
अ) पुणे ब) मुंबई क) नागपूर ड) सोलापूर
- 6) सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश _____
अ) लोकांकडून निवडले जातात ब) राष्ट्रपतीकडून नियुक्त केले जातात
क) कायदेमंडलाकडून निवडले जातात ड) पंतप्रधानाकडून नियुक्त केले जातात
- 7) _____ ला नवीन उच्च न्यायालय निर्माण करण्याचा अधिकार आहे.
अ) संसद ब) राष्ट्रपती क) राज्यपाल ड) राज्य विधीमंडळ
- 8) राजकीय पक्षांना मान्यताप्राप्त पक्ष म्हणून मान्यता देण्याचे काम _____ कडून केले जाते.
अ) राष्ट्रपती ब) संसद
क) सर्वोच्च न्यायालय ड) निवडणूक आयोग
- 9) भारतामध्ये _____ पक्ष पद्धती अस्तीत्वात आहे.
अ) द्वि-पक्ष पद्धती ब) त्रि-पक्ष पद्धती क) बहु-पक्ष पद्धती ड) एक-पक्ष पद्धती
- 10) महाराष्ट्राच्या राजकारणामध्ये सर्वात प्रभावशाली दबावगट _____ हा आहे.
अ) ग्राहक पंचायत ब) शेतकरी संघटना
क) कामगार संघटना ड) शुगर लॉबी

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : 8
- 1) राष्ट्रीय आणीबाणी म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
 - 2) सामुहिक जबाबदारीचे तत्त्व म्हणजे काय ?
 - 3) मुख्यमंत्र्याचे मंत्रीमंडळातील स्थान स्पष्ट करा.
 - 4) सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधिकाऱ्याच्या पात्रता सांगा.
 - 5) बहुपक्ष पद्धती म्हणजे काय ?
 - 6) प्रादेशिक राजकीय पक्षांचे महत्त्व सांगा.
3. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : 12
- 1) उप-राष्ट्रपती
 - 2) मंत्रीपरिषद
 - 3) राज्यपालाचे स्थान
 - 4) न्यायालयीन पुनर्विलोकन
 - 5) शिवसेना
 - 6) निवडणूक आयोगाची रचना.
4. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : 10
- A) भारतातील राष्ट्रपतीचे स्थान आणि अधिकार स्पष्ट करा.
- किंवा**
- B) खालील मुद्द्यांच्या आधारे सर्वोच्च न्यायालयाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
i) रचना	ii) वेतन आणि भत्ते
iii) न्यायाधिकाऱ्यांची पात्रता	iv) अधिकार व कार्ये.
5. भारतातील पक्ष-पद्धतीची वैशिष्ट्ये सांगा. 10
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
NATIONAL SERVICE SCHEME (Paper – I) (Old) (N.S.S.)

Day and Date : Wednesday, 26-03-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative and write answer. **10**

- 1) The National Service Scheme is _____ programme.
A) A Central Government B) A State Government
C) Non-Governmental D) None of these
- 2) _____ is the chief of the National Service Scheme Unit.
A) The principal B) Sports teacher
C) Program officer D) None of these
- 3) The number of programme officers for an N.S.S. unit of 50 to 100 students is
A) 1 B) 2 C) 3 D) 4
- 4) A man's minimum age for marriage in India is _____ years.
A) 15 B) 18 C) 20 D) 21
- 5) The _____ temple in Konark is very famous.
A) Shiva B) Durga C) Jagannath D) Surya
- 6) The virus of AIDS is known as
A) H1N1 B) H5N1 C) HIV D) None of these
- 7) The age group for youth from
A) 15 to 35 B) 18 to 40 C) 15 to 40 D) 20 to 35

- 8) _____ did the experiment of 'Johad' for water conservation in Rajasthan.
A) Popatrao Pawar B) RanjitSingh
C) RajendraSingh D) RamSingh
- 9) The actual implementation of the N.S.S. programme is done at _____ level.
A) State B) University C) College D) None of these
- 10) The programme co-ordinator works at _____ level.
A) College B) District C) State D) University

2. Write short answer of the following (**any four**) :

8

- 1) Write the definition of family.
- 2) What is water conservation ?
- 3) Explain the causes of A.I.D.S.
- 4) How will you use folk music in N.S.S. ?
- 5) Who is called a child labourer ?
- 6) Explain the various effects of addiction.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Adopted village
- 2) Media and N.S.S.
- 3) Functions of group leader
- 4) Types of marriage
- 5) Impact of water conservation
- 6) Adverse effects of child labour.

4. Throw light on the impact of modernization on family.

10

OR

Write in detail the works done in special camp.

5. Illuminate the impact of modernisation on the institute of marriage.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा.

१०

१) राष्ट्रीय सेवा योजना ही _____ योजना आहे.

अ) केंद्र शासन पुरस्कृत

ब) राज्य शासन पुरस्कृत

क) बिगर शासकीय

ड) यापैकी नाही

२) महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजनेचे _____ हे प्रमुख असतात.

अ) प्राचार्य

ब) क्रिडा शिक्षक

क) कार्यक्रम अधिकारी

ड) यापैकी नाही

३) ५० ते १०० विद्यार्थी असलेल्या राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या एककात _____ कार्यक्रम अधिकारी असतात.

अ) १

ब) २

क) ३

ड) ४

४) भारतात विवाहाकरिता मुलाचे वय _____ वर्षे आवश्यक आहे.

अ) १५

ब) १८

क) २०

ड) २१

५) कोणार्क येथील _____ मंदिर प्रसिद्ध आहे.

अ) शिव

ब) दुर्गा

क) जगन्नाथ

ड) सूर्य

६) एड्सचा विषाणू _____ नावाने ओळखला जातो.

अ) HMV

ब) HCL

क) HIV

ड) यापैकी नाही

७) _____ वयोगट युवावस्थेचा मानला जातो.

अ) १५ ते ३५

ब) १८ ते ४०

क) १५ ते ४०

ड) २० ते ३५

८) राजस्थानात 'जोहड' हा पाणी साठवणाचा प्रयोग _____ यांनी केला आहे.

अ) पोपटराव पवार

ब) रणजीतसिंग

क) राजेंद्रसिंह

ड) रामसिंह

९) राष्ट्रीय सेवा योजनेची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी _____ स्तरावर होते.

अ) राज्यस्तर

ब) विद्यापीठस्तर

क) महाविद्यालयस्तर

ड) यापैकी नाही

१०) कार्यक्रम समन्वयक _____ स्तरावर काम करतो.

अ) महाविद्यालय

ब) जिल्हा

क) राज्य

ड) विद्यापीठ

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) : ८
- १) कुटुंबाची व्याख्या लिहा.
 - २) जलसंधारण म्हणजे काय ?
 - ३) एड्सची कारणे सांगा.
 - ४) लोकसंगीताचा वापर राष्ट्रीय सेवा योजनेत कसा कराल ?
 - ५) बालकामगार कोणास म्हणतात ?
 - ६) व्यसनाधिनतेचे विविध परिणाम स्पष्ट करा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) दत्तक खेडे
 - २) प्रसार माध्यमे व राष्ट्रीय सेवा योजना
 - ३) गट प्रमूखाची कार्ये
 - ४) विवाहाचे प्रकार
 - ५) जलसंधारणाचे परिणाम
 - ६) बालकामगार प्रथेचे दुष्परिणाम.
४. आधुनिकी करणाचा कुटुंब संस्थेवरील प्रभाव स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- विशेष शिबिरात केल्या जाणाऱ्या कार्याची सविस्तर माहिती लिहा.
५. विवाह संस्थे वरील आधुनिकी करणाचा परिणाम विशद करा. १०
-

7) R.B. Cattell personality theory consist of _____ personality factor.

- A) 16 B) 32 C) 24 D) 15

8) The memory processes included _____ stages.

- A) 3 B) 4 C) 5 D) 6

9) The first intelligence scale developed by _____

- A) Binet B) Terman
C) Stern D) Freud

10) The Triarchic Theory of intelligence consist of _____ aspect.

- A) 4 B) 5 C) 3 D) 6

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) State Ivan Pavlov's learning theory.
- 2) Define memory.
- 3) Define Encoding.
- 4) Who was proposed multiple intelligence theory ?
- 5) Define "Mental retarded".
- 6) Define "Personality".

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Long-term memory
- 2) Reinforcement
- 3) Intelligent quotient
- 4) Stages of psycho-sexual development
- 5) Sensory register
- 6) 16 personality factor test.

4. A) Explain the types of memory in brief.

10

OR

B) Define Intelligence. Explain in brief Triarchic Theory of intelligence.

5. Describe instrumental conditioning experiment.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे योग्य ठरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) सरावामुळे सापेक्षतः कायम स्वरूपाचे वर्तनामधील व अनुभवातील बदलांना _____ म्हणतात.
अ) अध्ययन ब) अवधान क) स्मरण ड) प्रेरणा
- २) श्रुती वेदनांची नोंद _____ ते _____ सेकंदापर्यन्त टिकते.
अ) ७ ते ८ सेकंद ब) २ ते ३ सेकंद क) ४ ते ५ सेकंद ड) ५ ते ६ सेकंद
- ३) कुशाग्र बुद्धिमत्ता असणाऱ्या व्यक्तींचा बुद्धी गुणांक _____ असतो.
अ) १२० पेक्षा जास्त ब) १०० ते ११० क) ९० ते १०० ड) ७० पेक्षा कमी
- ४) $\frac{\text{मानसिक वय}}{\text{शारीरिक वय}} \times १००$ या सूत्राला _____ म्हणतात.
अ) बुद्धिमत्ता ब) बुद्धी गुणांक क) स्मरण ड) व्यक्तिमत्व
- ५) गार्डन आलपोर्टनी व्यक्तित्व गुणविशेष _____ सांगितले.
अ) ४ ब) ३ क) ५ ड) ६
- ६) अभिजात अभिसंधान प्रयोगात प्रतिक्रिया अभिसंधीत नाहीशी होणे म्हणजे _____ होय.
अ) विलोपन ब) सामान्यीकरण क) भेदबोधन ड) यापैकी नाही
- ७) आर. बी. कॅटेल व्यक्तिमत्व सिद्धांतामध्ये _____ व्यक्तिमत्व घटक आहेत.
अ) १६ ब) ३२ क) २४ ड) १५
- ८) स्मरण प्रक्रियेमध्ये _____ अवस्थांचा समावेश होतो.
अ) ३ ब) ४ क) ५ ड) ६
- ९) पहिली बुद्धिमत्ता कसोटी _____ यांनी विकसित केली.
अ) बीने ब) टर्मन क) स्टर्न ड) फ्राईड
- १०) बुद्धिमत्तेचा त्रिमिती सिद्धांत _____ घटकांनी युक्त आहे.
अ) ४ ब) ५ क) ३ ड) ६

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) :

८

- १) इव्हॉन पॅव्हलाव्हच्या अध्ययन सिद्धांत कोणता ते सांगा.
- २) स्मृती व्याख्या द्या.
- ३) संकेतन व्याख्या द्या.
- ४) बहुविध बुद्धीमत्ता सिद्धांत कोणी मांडला ?
- ५) मानसिक मंदन व्याख्या द्या.
- ६) व्यक्तिमत्व व्याख्या द्या.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) दीर्घकालीन स्मृती
- २) प्रबलीकरण
- ३) बुद्ध्यांक (बुद्धी गुणांक)
- ४) मनोलैंगिक विकासाच्या अवस्था
- ५) वेदनीक नोंद
- ६) १६ व्यक्तिमत्व घटक कसोटी.

४. अ) स्मृतीचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) बुद्धीमत्ता व्याख्या द्या. बुद्धीमत्तेचा त्रिमीती (त्रिकुट) सिद्धांत थोडक्यात स्पष्ट करा.

५. साधक अभिसंधान प्रयोगाचे वर्णन करा.

१०

SLR-A – 60

Seat
No.

B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
PRAKRIT ARDHAMAGADHI (Optional) (Old)
(Paper – I) Pagid Vijjanando (पागिद विज्जाणंदो)

Day and Date : Thursday, 27-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१०

- १) तस्स वयणस्स _____ जाणवियं । (रहस्सं, रहस्संति, रहस्सासि, रहस्संतो)
- २) परमोवयारी मुणी वि _____ । (निंदिओ, निंदिओसि, निंदिओमि, निंदिओका)
- ३) तेणं आगच्छिदूणं पणमिदूणं च _____ । (उत्तं, उत्तंसि, उत्तरं, उत्तए)
- ४) _____ वट्टा कस्सवि न कहियव्वं । (तुमए, तुमएहा, तुमएस्स, तुमएहिं)
- ५) तुमए _____ छम्मासा कहं कहिआ ? (सासूए, सासूएते, सासूएहो, सासूएकीं)
- ६) वयणेण संताविया _____ जणा । (अणेगा, अणेगो, अणेगाणं, अणेगोसि)
- ७) _____ वि कहिअं-पुत्तवहू वयणं सच्चं । (ताए, ताएइं, ताएस्स, ताएमि)
- ८) तथा कहं _____ भक्खेमि ? (भोयणं, भोयणाणि, भोयणदो)
- ९) ण अयं _____ गाहिल्लो । (पुरिसो, पुरिसोवो, पुरिसोय, पुरिसोरं)
- १०) _____ महामुणी सुहत्थलम्मि समागओ । (एगो, एगाओ, एगोत, एगोय)

P.T.O.

२. भाषांतर करा (कोणतेही ५) :

१०

- १) इक्क च्चिय जीवदया जणेइ, लोयम्मि सयलसोक्खाइं ।
जह सलिलं धरणिगयं, निप्पायइ सयलसस्साइं ॥
- २) दक्खत्तणयं पुरिसस्स पंचगं, सइयमाहु सुंदेरं ।
बुद्धी सहस्स-मुल्ला, सय-सइस्साइं पुण्णाइं ॥
- ३) जो पहरइ जीवाणं, परहइ सो अत्तणो सगत्तेसु ।
अप्पाणं जो वइरी, दुक्खसइस्साण सो भागी ॥
- ४) नालत्ता आलवइ, भणिया पडिभणइ पंच-दस वारा ।
अज्जा-गले व्व घंटा छिक्काछिक्का कणकणेइ ॥
- ५) जस्स दया सो तवस्सी, जस्स दया सो य सीलसंपन्नो ।
जस्स दया सो नाणी, जस्स दया तस्स निव्वाणं ॥
- ६) जीवदया सच्चवयणं, परधणपरिवज्जणं सुसीलत्तं ।
खंती पंचिंदियनिग्गहो य, धम्मदुमस्स मूलाइं ॥

३. गद्य भाषांतर करा (कोणतेही २) :

१०

- १) पुडवद्धणे नयरे एगो इब्भजुवाणओ संपुणजोव्वणं निययजायं मोत्तूण गओ देसंतरं । समइक्कंताणि एक्कारस वासाणि । अन्नया सयललोग उम्माहयजणणे कुसुमरयरेणुगब्धिणे वियंभियदाहिणाणिले समुच्छलिय कलयले मणहर चच्चारि सद्दाणंदिणतरूणयेण पयट्टे महुसमए सहियायणपरिवुडा गया बाहिरूज्जाणं वहू । दिट्ठाणि सिणेहसारं चक्कवायमिहुणयाणि दीहियाए रमंताणि, अन्नया सारसमिहुणयाणि, पुलइओ हंसओ हंसियमणुणितो ।
- २) नागदत्तो वि चिंतेइ चित्तगराणं पेरणं कुणतं मं निरिक्खिऊण हसित्ता मुणी किं गओ ? महप्पाणो कयावि निरत्थयं न हसइ । ममं एआरिसं किं दिट्ठं, जओ हसिऊण गओ । पच्छा एस्स कारणं उवस्सए गंतूण मुणिं पुच्छिस्सामि इअ विआरिऊण खणंतरे सो चिंतारहिओ जाओ । पुणरवि मज्झणह-समए सो साहू भिक्खत्थं तस्स घरम्मि समागओ ।

३) तीए पुणो वि पुट्ठं-किं एवं नग्गो आगओ ? तेण कहियं चोरेहिं लुंठिओ, सव्वं अवहरिअ नग्गो कओ । सा कहेइ-पुव्वं मए कहिअं-हे सामि ! तए एवं मज्झरत्तीए मुज्जूसे गहिऊण न आगंतव्वं तुमए न मन्नियं तेण एवं जायं । सो कहेइ-अहं महाबलिट्ठो वि किं करेमि जइ पंच छ वा चोरा आगया होज्जा, तया ते सव्वे अहं जेउं समत्थो ।

४. गेहेसूर-सुवण्णयारो कथासारांश स्पष्ट करा.

१०

किंवा

संधिची व्याख्या स्पष्ट करून खालील संधि सोडवा.

नियावासे

जीवाणामाहारु

कोहाउलो

सोऊणिमं

णवमत्थ

५. पुण्णोदय महिमा काव्य सारांश स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
HISTORY (Opt. Paper – I) (Old)
Shivaji and His Times
(1600 A.D. – 1707 A.D.)

Day and Date : Saturday, 29-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10
- 1) 'Hindavi Swarajya Ani Mogal' this book is written by _____
a) Setu Madhavrao Pagadi b) Dr. Balkrishna
c) G. S. Sardesai d) V. K. Rajwade
 - 2) _____ was General of Ashthapradhan Mandal of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
a) Moropant Pingale b) Niraji Rawji
c) Hambirrao Mohite d) Yesaji Kank
 - 3) _____ was the first founder of Navy of Maratha History.
a) Chhatrapati Shahu b) Chhatrapati Rajaram
c) Chhatrapati Sambhaji Maharaj d) Chhatrapati Shivaji Maharaj
 - 4) _____ was the lowest part of Administration.
a) Tarf b) Pargana c) Budruk d) Village
 - 5) _____ established the market in Chhatrapati Shivaji Maharaj period.
a) Patil b) Kulkarni
c) Deshmukh d) Shete-Mahajan
 - 6) _____ wrote the book of 'Mitakshara'.
a) Dnyaneshwar b) Vidnyaneshwar
c) Dhondopant d) Dr. Balkrishna
 - 7) Chhatrapati Rajaram Maharaj was born in _____
a) 1657 b) 1660 c) 1665 d) 1670

- 8) Saibai was died in _____
 a) 1650 b) 1657 c) 1659 d) 1674
- 9) _____ was the Chief of SPY department of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
 a) Gopinat Pant b) Yasaji Kank
 c) Babaji Mudgal d) Bahirji Naik
- 10) _____ was to collect land revenue of the time of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
 a) Patil b) Kulkarni c) Chougule d) Deshmukh

2. Write short answer on **any four** of the following : 8

- 1) Discuss the work of Chief Minister of Ashtha Pradhan Mandal.
- 2) State the kinds of 'Divya'.
- 3) What is the Anarchy ?
- 4) State the work of Ghatpande.
- 5) What is the 'Diwan-Nisabat Inam' ?
- 6) What is the meaning of 'Batai' ?

3. Write short notes on **any four** of the following : 12

- A) Chauthai.
- B) Administration of the fort.
- C) Gotsabha – Nature and structure.
- D) Kinds of Landgrants.
- E) Femine – 1630.
- F) Maharani Tarabai.

4. Explain the salient features of Military Administration of Chhatrapati Shivaji Maharaj. 10

OR

Discuss the relation between Chhatrapati Sambhaji Maharaj and Portuguese.

5. Explain the salient features of Land Revenue System of Chhatrapati Shivaji Maharaj. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'हिंदवी स्वराज्य आणि मोगळ' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) सेतू माधवराव पगडी
ब) डॉ. बाळकृष्ण
क) गो. स. सरदेसाई
ड) वि. का. राजवाडे
- २) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या अष्टप्रधान मंडळात _____ हे सेनापती होते.
अ) मोरोपंत पिंगळे
ब) निराजी रावजी
क) हंबीरराव मोहिते
ड) येसाजी कंक
- ३) आरमाराची निर्मिती करणारा मराठ्यांच्या इतिहासातील पहिला राजा _____ हा होता.
अ) छत्रपती शाहू
ब) छत्रपती राजाराम
क) छत्रपती संभाजी महाराज
ड) छत्रपती शिवाजी महाराज
- ४) राज्यकारभारातील सर्वात खालचा टप्पा _____ हा होता.
अ) तर्फ
ब) परगणा
क) बुद्रुक
ड) गांव
- ५) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या काळात _____ हे बाजार पेठेची निर्मिती करित.
अ) पाटील
ब) कुलकर्णी
क) देशमुख
ड) शेटे-महाजन
- ६) 'मिताक्षरा' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) ज्ञानेश्वर
ब) विज्ञानेश्वर
क) धोंडोपंत
ड) डॉ. बाळकृष्ण
- ७) छत्रपती राजाराम महाराजांचा जन्म _____ साली झाला.
अ) १६५७
ब) १६६०
क) १६६५
ड) १६७०
- ८) सईबाईचा मृत्यू _____ मध्ये झाला.
अ) १६५०
ब) १६५७
क) १६५९
ड) १६७४

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
LINGUISTICS (Optional) (Paper – I) (Old)
Introduction to Language**

Day and Date : Saturday, 29-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Rewrite the following sentences choosing the correct alternatives : **10**
- i) The morphemes which have to depend on other free morphemes for the meaning are called _____
 - a) Zero morphemes
 - b) Free morphemes
 - c) Bound morphemes
 - d) Meaningful morphemes
 - ii) ‘-ly’ in ‘luckily’ is a/an _____
 - a) Suffix
 - b) Prefix
 - c) Infix
 - d) None of above
 - iii) ‘Phone’ is an example of _____
 - a) Reduplication
 - b) Clipping
 - c) Blending
 - d) Acronymy
 - iv) Nouns, adjectives, adverbs and full verbs belong to the category of _____
 - a) Closed class words
 - b) Open class words
 - c) Grammatical words
 - d) Helping words
 - v) The word ‘oh’ is an example of _____
 - a) Determiner
 - b) Pronoun
 - c) Interjection
 - d) Preposition

II) Identify the morphological process of the underlined words in the following :

- i) Seema is watching a T.V. Programme.
- ii) Lamentably, there is no scope for English grammar in the present curriculum.
- iii) He waited for the train looking at the tick-tock of clock in the waiting room.

III) Identify the underlined phrases in the following sentences and give form and function labels :

- i) All boys have taken part in the competition.
- ii) John and Mary are playing on the ground.
- iii) George is a good player.

B) Give morphological analysis of **any two** of the following words :

4

- i) Unhappiness
- ii) International
- iii) Minibuses.

4. Write a note on simple sentence and the elements of clause.

10

OR

Explain Noun phrase in detail.

5. What is morphology ? Explain morphemes and its types of suitable examples.

10

SLR-A – 65

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Sem. – III) Examination, 2014
OPT. MARATHI**

प्रबोधनपर वाङ्मय Paper – II

Day and Date : Tuesday, 6-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सुचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक .
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) १९४८ साली साने गुरूजींनी कोपते साप्ताहिक सुरू केले ?
अ) विद्यार्थी आ) साधना इ) किशोर ई) चांदोबा
- २) साने गुरूजी यांचे नाव काय होते ?
अ) विठ्ठल आ) पांडुरंग इ) श्याम ई) विष्णू
- ३) श्यामच्या म्हणण्यानुसार निजण्यापूर्वीची प्रार्थना म्हणजे
अ) मनाचे स्थान आ) आत्म्याचे स्थान इ) शरीर स्थान ई) हृदयाचे स्थान
- ४) 'श्यामची आई' या साहित्यकृतीचे मध्यवर्ती सूत्र कोणते आहे ?
अ) श्यामचे संस्कार आ) गोष्टी सांगणे इ) मातेचा महिमा ई) मैत्रीचे महत्त्व
- ५) लोकांनी परस्परांच्या भाषा शिकाण्यात म्हणून साने गुरूजी यांनी कोणता प्रयोग केला ?
अ) विद्याभारती आ) गीर्वाणभारती इ) बालभारती ई) आंतरभारती
- ६) 'रानसयू' हे कोणत्या साहित्य प्रकारातील लेखन आहे ?
अ) प्रवास वर्णन आ) कथा इ) आत्मचरित्र ई) ललितगद्य
- ७) भास्कर चंदनशिव हे प्रामुख्याने कोणत्या प्रकारातील लेखनासाठी प्रसिद्ध आहेत ?
अ) कादंबरी आ) नाटक इ) चरित्र ई) कथा

P.T.O.

८) 'रानसय्' मधील वड कोणत्या नावाने ओळखला जात असे ?

अ) इनामाचा वड आ) नागुबाचा वड इ) मोराचा वड ई) जुना वड

९) '..... माजा हिरा झाकीन मन्ल्यानं, झाकायचा न्हाय की ...' हे विधान कोणी केले ?

अ) यशोदामाय आ) सुभद्रामाय इ) नाना ई) राधामाय

१०) 'हसेगाव' हे कोणत्या लेखकाचे गाव होते ?

अ) द. ता. भोसले आ) भास्कर चंदनशिव इ) साने गुरूजी ई) आचार्य अत्रे

२. दोन किंवा तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) पंढरीनाथबाबांनी सोन्याची सलकडी पाटावर का ठेवली ?

२) निवर्ती संबंधीची कोणती सल लेखकाच्या मनात राहिली ?

३) श्यामला मोटारीपेक्षा बैलगाडीचा प्रवास आनंददायी का वाटतो ?

४) गणपतरावाने आपल्याला काय शिकवले असे बप्पांना वाटते ?

५) क्रांतिसिंह नाना पाटील यांच्या व्यक्तित्वातील कोणतेही दोन गुणविशेष लिहा ?

६) 'पत्रावळी आधी द्रोणा । तो जावई शहाण ॥' याचा अर्थ उलगडून सांगा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

१) 'श्यामची आई' मधील बालसुलभ स्वभावाचे विविध पैलू विशद करा.

किंवा

'श्यामची आई' च्या आधारे जीवनातील संस्कारांचे महत्त्व सांगा.

२) 'रानसय्' मधून प्रकटलेली गाषाविषयीची ओढ स्पष्ट करा.

किंवा

भास्कर चंदनशिव यांच्या ललित लेखनाचे विशेष 'रानसय्' च्या आधारे लिहा.

४. 'श्यामची आई' या साहित्यकृतीच्या वाचकप्रियतेचे रहस्य स्पष्ट करा.

१०

किंवा

'ओल हरवलेल्या गावसंस्कृतीची सय म्हणजे 'रानसय्' मधील लेखन होय' या मताचा परामर्श घ्या.

५. 'श्यामची आई' या साहित्यकृतीचे वाङ्मयीन सौंदर्य सोदाहरण लिहा.

१०

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
URDU (Optional) (Paper – II)
Urdu Prose (Non Fiction)
Safar Nama and Drama

Day and Date : Tuesday 06-05-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N.B. :** i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

ا. صحیح متبادل چن کر لکھئے :

- (۱) _____ کو جاپان میں بابائے اردو کہتے ہیں۔
- (i) پروفیسر سوزوکی
(ii) پروفیسر گامو
(iii) پروفیسر اسادہ
(iv) پروفیسر ٹامسن
- (۲) جاپانی زبان میں شام کے سلام کو _____ کہتے ہیں۔
- (i) کمبوا
(ii) گڈارنگ
(iii) نمستے
(iv) چھتر کال
- (۳) اوسا کا یونیورسٹی برائے بیرونی مطالعات کی تاریخ _____ سال پرانی ہے۔
- (i) چالیس
(ii) پچاس
(iii) ساٹھ
(iv) ستر
- (۴) پروفیسر اسادہ نذیر احمد کے ناول توبتہ النصح کا _____ زبان میں ترجمہ کر رہے تھے۔
- (i) چینی
(ii) یونانی
(iii) جاپانی
(iv) جرمنی

(۵) جاپانی دوست نے اپنے بیگ میں سے بٹکاک کا ایک بڑا _____ نکالا۔

(i)	برنی
(ii)	لڈو
(iii)	سموسا
(iv)	کیک

(۶) پروفیسر سوزوکی شاید آپ کو پتہ نہیں _____ اب اس دنیا میں نہیں رہے۔

(i)	سلیمان علی
(ii)	باقر علی
(iii)	سلیمان خطیب
(iv)	عثمان غنی

(۷) جاپانیوں کی _____ کا اندازہ لگانا بہت دشوار ہوتا ہے۔

(i)	حیات
(ii)	موت
(iii)	زندگی
(iv)	عمر

(۸) لوکیوں کے بین الاقوامی ہوائی اڈہ کا نام _____ ہے۔

(i)	نریتا
(ii)	پالم
(iii)	ڈم ڈم
(iv)	بیگم پیٹھ

(۹) پروفیسر سوزوکی نے ہم سے مصافحہ کرتے ہوئے _____ شاعر کا شعر سنایا۔

(i)	غالب
(ii)	مومن
(iii)	میر تقی میر
(iv)	اقبال

(۱۰) "جاپان چلو جاپان چلو" یہ _____ کا مجموعہ ہے۔

(i)	سفر ناموں
(ii)	انشائیوں
(iii)	افسانوں
(iv)	ناولوں

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा :

१०

- १) चलनवाढीची स्थिती म्हणजे _____
अ) स्थिर किंमत ब) घटती किंमती क) वाढत्या किंमती ड) वरीलपैकी नाही
- २) पैशाचा भ्रमण वेग _____ या काळासाठी मोजला जातो.
अ) विशिष्ट काळातील विशिष्ट क्षणी ब) दहा वर्षांनंतरच्या
क) एक वर्षांनंतरच्या ड) वरीलपैकी नाही
- ३) चलनसंख्यामान सिद्धांत _____ यांनी मांडली.
अ) फिशर ब) केन्स क) पिंगू ड) मार्शल
- ४) बँकेच्या वित्तीय पद्धतीच्या पुनर्वीलोकन करण्यासाठी _____ मध्ये नरसिंहम् समिती नेमण्यात आली.
अ) १९९० ब) १९९१ क) १९९२ ड) १९९३
- ५) व्यापारी बँका ज्या दराने मध्यवर्ती बँकेकडून कर्जे घेतात त्यास _____ म्हणतात.
अ) व्याजाचा दर ब) बँक दर क) बचत दर ड) वरीलपैकी नाही
- ६) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाचे राष्ट्रीयीकरण _____ मध्ये झाली.
अ) १९४९ ब) १९५१ क) १९३५ ड) १९६०
- ७) मुद्रा मूल्य आणि किंमत पातळी यातील संबंध _____ असतो.
अ) धनात्मक ब) ऋणात्मक क) तटस्थ ड) वरीलपैकी नाही
- ८) _____ पैशाचे दुय्यम कार्य आहे.
अ) पत पुरवठ्याचा आधार ब) संपत्तीची रोखता
क) मूल्य संग्रहाचे साधन ड) वरीलपैकी नाही
- ९) $P = \frac{KR}{M}$ हे समीकरण _____ यानी मांडले.
अ) मार्शल ब) पिंगू क) रॉबर्टसन ड) केन्स
- १०) पैशाचे अनुषंगिक कार्य कोणते आहे ?
अ) देणी देण्याचे मापक ब) विनिमयाचे माध्यम
क) पतचलनाचा आधार ड) वरीलपैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- अ) मुद्रा मूल्य म्हणजे काय ?
- ब) व्यापारी बँक म्हणजे काय ?
- क) मुद्रा म्हणजे काय ?
- ड) मौद्रिक धोरण म्हणजे काय ?
- इ) किंमतीचा निर्देशांक म्हणजे काय ?
- फ) इंग्लंडच्या केंद्रीय बँकेचे नांव काय आहे ?
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- अ) भाववाढीची कारणे
- ब) निर्देशांकाचे प्रकार
- क) व्यापारी बँकेच्या पतनिर्मितीवरील मर्यादा
- ड) सर्वकाळ रकमेची सोय (ATM)
- इ) व्यापारी बँकेचे सुरक्षिततेचे तत्त्व.
- फ) मुद्राचे विकास.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एकाची उत्तरे लिहा : १०
- अ) निर्देशांक तयार करण्यातील अडचणी सांगा.
- किंवा
- ब) व्यापारी बँकेची कार्ये सांगा.
५. भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या कार्याची चर्चा करा. १०
-

SLR-A – 69

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
MARATHI (Opt. Paper – III)**

वाङ्मयाचा आस्वादात्मक अभ्यास-विनोदी वाङ्मय

Day and Date : Wednesday, 7-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks :50

**सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.**

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) गाढवाचं लग्न ह्या वगनाट्याचे सादरीकरण कोणी केले ?
(दादू इंदुरीकर / काळू-बाळू / मोहन साबळे / यापैकी नाही)
- २) प्रामुख्याने विनोदाची निर्मिती कशातून होते.
(सहजतेतून / विसंगतीतून / दुःखातून / यापैकी नाही)
- ३) गाढवाचं लग्नमध्ये एकूण किती प्रवेश आहेत ?
(एक / दोन / तीन / पाच)
- ४) कुणाच्या शापामुळे चित्रसेन गंधर्वाला गाढवाचा जन्म मिळाला होता.
(विश्वामित्र / विष्णु / इंद्रदेव / बृहस्पती)
- ५) विनोद म्हणजे काय ?
(सुखद स्वरूपाची जाणीव/दुःखद स्वरूपाची जाणीव/ सुख-दुःख स्वरूपाची जाणीव/
प्रतिकूल जाणीव)
- ६) बेनवाडचे लेखक कोण आहेत ?
(शंकर पाटील / द. मा. मिरासदार / व्यंकटेश माडगूळकर / वामन होवाळ)
- ७) बेनवाड कथेचा नायक कोण आहे ?
(शिवज्या/ रामज्या / नामज्या/ यापैकी नाही)

P.T.O.

- ८) हिसका कथेचा नायक कोण आहे ?
(खंडू / सकनी / बयाजी / रामा)
- ९) येळकोट कथासंग्रहाचे लेखक कोण आहेत ?
(शंकर पाटील / वामन होवाळ / वामन जाधव / यापैकी नाही)
- १०) मजल्याचं घर कथेचा नायक कोण आहे ?
(बयाजी / भुजाबा / कोंडिबा / बापू)

२. दोन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) विनोद म्हणजे काय ?
- २) राजकन्येचा पण काय आहे सांगा.
- ३) गाढवाचं लग्नच्या लोकप्रियतेची कारणे कोणती ?
- ४) वगनाट्याचे रचनातंत्र सांगा.
- ५) बेनवाड म्हणजे काय ?
- ६) मजल्याचे घर कथेचे आशयसौंदर्य ' स्पष्ट करा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा

१०

अ) गाढवाचं लग्नमधील विनोदी स्थळांचा परिचय करून द्या.

किंवा

गाढवाचं लग्नमधील प्रमुख पात्रांचा परिचय करून द्या.

आ) वामन होवाळ यांच्या कथा लेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

'बेनवाडमधून दलितांच्या दुःखाचे चित्रण घडते' कसे ते स्पष्ट करा.

४. गाढवाचं लग्नच्या कथानकाची चर्चा करा.

१०

किंवा

गाढवाचं लग्नमध्ये विनोदाचा वेगळा अविष्कार पहावयास मिळतो स्पष्ट करा.

५. बेनवाडमधील 'मजल्याचं घर' व 'बेनवाड' कथांचे परीक्षण लिहा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Sem. – I) (Old) Examination, 2014
ENGLISH (Compulsory)
Text Book : Realms of Gold

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative. 10
- 1) Abdul Kalam was born into middle-class _____ family.
a) Bangali b) Tamil c) Kannada d) None of above
 - 2) A second theme of the conference was
a) the bourgeoisie and the wealthy classes
b) rural societies
c) the governability of metropolises
d) none of above
 - 3) The name of the main character in 'The Gold Frame' is _____
a) Mahadev b) Ganesh c) Datta d) Laxman
 - 4) Datta gave only _____ answers to the questions his customers asked.
a) temporary b) laconic c) short d) whimsical
 - 5) In the poem 'The Village Schoolmaster' the word 'truant' means _____
a) a schoolboy who absent without permission
b) a schoolboy who is ill
c) a schoolboy who is naughty
d) a schoolboy who is poor

B) Write instruction on **any two** of the following. **4**

- 1) Write the instructions regarding the students in the Examination hall.
- 2) Your younger brother want to learn swimming.
- 3) Making phone call on coin box.

4. Answer **any one** of the following questions. **10**

- 1) You would like to request your neighbour who live in the flat above yours that they should not pour water down from their floor to the ground below as it is falls right in front of your flat. How would you request them to do that ?
- 2) Two housewives met in the market and discussing about prices of vegetable. Write a dialogue between them.

5. Answer the following question. **10**

There is a vacancy of senior clerk in the local co-operative bank. Keeping in the mind the necessary qualifications. Write curriculum vitae for the post.

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
URDU (Optional) (Paper – III)
Urdu Poetry
Books : 1) Bang-e-Dira
2) Intekhab-e-Urdu Shaeri
(1920 Tak)

Day and Date : Wednesday, 07-05- 2014

Total. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the left indicate full marks.

10 صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ جوابی پرچے میں لکھئے :

(1) _____ ایسی نظم کو کہتے ہیں جس میں کوئی قصہ یا واقعہ تسلسل کے ساتھ بیان کیا جائے۔

(غزل مثنوی رباعی ترکیب بند)

(2) بانگ درا کا دیباچہ علامہ اقبال کے دیرینہ دوست _____ نے لکھا ہے۔

(سرراس مسعود رشید احمد صدیقی سر عبد القادر مولوی عبد الحق)

(3) آیا ہے تو جہاں میں مثال شرار دیکھ

دم دے نہ جائے ہستی ناپائیدار دیکھ

مندرجہ بالا شعر میں 'دم دینا' _____ ہے۔

(روز مرہ فقرہ محاورہ صنعت)

(4) محبوب کبر یا ہیں ادھر شیر حق ادھر

درج بالا شعر میں شیر 'حق' سے مراد _____ ہیں۔

(حضرت عباس حضرت علی جعفر طیار مسلم بن عقیل)

- (5) عالم میں بسنت کے پھول _____ کی جوت کے مانند کھلے ہیں۔
 (مانک) موناگا ہیرہ موتی
- (6) ولی دکنی کا کہنا ہے کہ شہر سورت زر خیزی میں شام و _____ سے بڑھ کر ہے۔
 (فرغانہ) تبریز کابل ہرات
- (7) عجب طرح کے ورق بنے ہیں کوئی مکدر کوئی صفا ہے
 کسی کے سر پر ہے تاج شاہی کسی پہ شمشیر پر جفا ہے۔
 درج بالا شعر نظم _____ کا ہے۔
 (اسرار قدرت) در فضیلت علم بسنت جلوہ صبح
- (8) خلد سے حضرت حر کو لینے کے لئے _____ حضور اور حضرت علی آئے تھے۔
 (دائی جلمہ) خدیجہ حضرت فاطمہ حضرت عائشہ
- (9) مہرباں ہو کے اے ساقی کو تر
 کرم سوں کشتی مے مجلوں دے بھر
 اس شعر میں ساقی کو تر سے مراد _____ ہیں۔
 (حضور) آدم ابراہیم نوح
- (10) محمد قلی قطب شاہ کی زندگی اور شاعری میں جا بجا _____ تہذیب کے اثرات نظر
 آتے ہیں۔
 (یہودی) ہندوی نصرانی اسلامی

10

2. مندرجہ ذیل میں سے صرف پانچ / 5 اشعار کی تشریح کیجئے :

- (1) اڑ بیٹھے کیا سمجھ کہ بھلا طور پر کلیم
طاقت ہو دید کی تو تقاضا کرے کوئی
- (2) کھولی ہیں ذوق دید نے آنکھیں تری اگر
ہر رگبذر میں نقش کف پائے یاد دیکھ
- (3) ہے طلب بے مدعا ہونے کی بھی اک مدعا
مرغ دل دام تمنا سے رہا کیونکر ہوا ؟
- (4) آنکھ مل جاتی ہے ہفتا دو دولت سے تری
ایک پیمانہ ترا سارے زمانے کے لئے
- (5) ہو دید کا جو شوق تو آنکھوں کو بند
ہے دیکھنا یہی کہ نہ دیکھا کرے کوئی
- (6) موت کا نسخہ ابھی باقی ہے اے درد فراق
چارہ گر دیوانہ ہے ، میں لا دوا کیونکر ہوا ؟

10

3. درج ذیل میں سے صرف دو / 2 سوالوں کے مختصر جواب لکھئے :

- (1) محمد قلی قطب شاہ کے حالات زندگی پر روشنی ڈالئے۔
- (2) صنف غزل کے عناصر ترکیبی بیان کیجئے۔
- (3) تشبیہ کی تعریف مع مثال کے لکھئے۔

4. مندرجہ ذیل حصوں میں سے کسی ایک کی تشریح سیاق و سباق کے حوالے سے کیجئے : 10

(1) دوڑے ادھر سے رن کی طرف سید امم
 آئے نجف سے حیدر صفدر بہ چشم نم
 آواز دی نبی نے کہ حر کو لئے ہیں ہم
 اس وقت پہنچے شاہ کہ وہ توڑتا تھا دم
 سر کاٹنے کی فکر میں جو تھے وہ ہٹ گئے
 مہماں سے اپنے دوڑ کے حضرت لیٹ گئے

(2) سارے پھولوں تنیں بسنت کا پھول مہمانی کیا
 گل پیالہ ہو کے خدمت نامیں چت لایا بسنت
 جوت مانک سوں بسنت کے گل کھلے عالم منے
 پھل بسنت تھے سب فلک پر لال رنگ چھایا بسنت
 سور کارنج میں بسنت کارنگ جھلکتا نور سوں
 پھول ہر اک کھل کے باساں مستی سی سین گایا بسنت

یا

(3) فرنگی اس میں اتے ہیں کلہ پوش
 عدو وہاں جن کی گنتی میں ہے بیہوش
 وہاں ساکن اتے ہیں اہل مذہب
 کہ گنتی میں نہ آویں ان کے مشرب
 اگر چہ سب ہیں وہ ابنائے آدم
 وے بینش میں رنگا رنگ عالم۔

(4) کوئی جو پوچھے کسی سے جا کر، یہ ملک کیا ہے اور کب بنا ہے

جو جانتا ہو تو کچھ بتادے، نہ جانے سو کیا کسے کہ کیا ہے

ارسطو، لقمان اور فلاطون، ہر ایک سر کو پٹنگ گیا ہے

یہ وہ طلسمات ہے کہ جس کی نہ ابتدا ہے نہ انتہا ہے۔

پڑے بھٹکتے ہیں لاکھوں دانا کروڑوں پنڈت ہزاروں سیانے

جو خوب دیکھا تو یار آخر خدا کی باتیں خدا ہی جانے۔

5. ولی دکنی کا مختصر سا تعارف پیش کرتے ہوئے شہنوی "در تعریف شہر سورت" کا خلاصہ اپنے الفاظ

میں تحریر کیجئے۔

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
HISTORY (Paper – II) (Optional)
Modern Europe (1750 to 1950)**

Day and Date : Thursday, 8-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) Answer **all** questions.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Select the correct alternatives : 10

- 1) _____ wrote a book of *Candid*.
A) Voltaire B) Russo C) Montesquieu D) Hegel
- 2) In the year of 1776 16th Louis appointed _____ as Finance Minister.
A) Turgo B) Nekar C) Kalon D) Briyan
- 3) Madame Deficit was the princes of _____
A) France B) England C) Austria D) Itali
- 4) _____ was the child of France Revolution.
A) Mazini B) Meternic
C) Bismark D) Napoleon
- 5) The fourth congress of the concert of Europe
A) Verona B) Axelashapel
C) Troppo D) Laiback
- 6) The organisation of _____ came in to being by Mazini.
A) Black Hand B) Young Italy
C) Red Shirts D) Carbonary
- 7) The _____ took the policy of continental system with England.
A) Meternich B) Mazini
C) Napoleon D) Cavhur

- 8) Unification of Germany completed _____ in this year.
A) 1868 B) 1869 C) 1870 D) 1871
- 9) In 1850 A.D. _____ was the Prime Minister of Italy.
A) Kaunt Kahur B) Garibaldi
C) Mazini D) None of these
- 10) _____ was the Holy Alliance organisation established.
A) Meternich B) Czar Alexander
C) Bismark D) None of these

2. Write short answers of the following (**any four**) : **8**

- 1) Write the four names of France intellecture movement.
- 2) Write the names of Taxes France revolution period.
- 3) What is the three values of Vienna Congress ?
- 4) What is the feature of Resorgimento movement ?
- 5) Explain the third estate.
- 6) Write the names of nations Quadruple Alliance.

3. Write short note of the following (**any four**) : **12**

- 1) Work of National Assembly
- 2) Congress of Vienna
- 3) Holy Alliance
- 4) Napoleon III
- 5) Montesquieu
- 6) Garibaldi.

4. Discuss the social causes of French Revolution 1789 A.D. **10**

OR

Give the main stages of unification of Italy.

5. Explain the Napoleon Bonapart reforms. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'कॅडिड' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) व्हॉल्टेअर ब) रूसो क) मॉन्टेस्क्व्यू ड) हेगेल
- २) इ. स. १७७६ मध्ये अधिकारावर आलेल्या १६ व्या लुईस अर्थमंत्री म्हणून _____ यांची नेमणूक केली.
अ) तुर्गो ब) नेकर क) कलोन ड) ब्रिअन
- ३) तुटीची राणी ही _____ देशाची राणी होती.
अ) फ्रान्स ब) इंग्लंड क) ऑस्ट्रिया ड) इटाली
- ४) फ्रेंच राज्यक्रांतीचे अपत्य _____ यांना म्हणतात.
अ) मॅझिनी ब) मेटरनिक क) बिस्मार्क ड) नेपोलियन
- ५) संयुक्त युरोपची चौथी परिषद _____ येथे भरली.
अ) व्हेरोन्ना ब) एक्स. लॉ-शॉपेल
क) ट्रोपुओ ड) लेबॅक
- ६) मॅझिनीने _____ संघटना स्थापन केली.
अ) ब्लॅक हॉन्ड ब) यंगइटाली क) लालडगलेवाले ड) कार्बोनरी
- ७) व्यापार बहिष्कार धोरण इंग्लंडच्या विरोधात _____ यांनी हाती घेतले.
अ) मेटरनिक ब) मॅझिनी क) नेपोलियन ड) काव्हुर
- ८) जर्मनीचे एकीकरण _____ साली पूर्ण झाले.
अ) १८६८ ब) १८६९ क) १८७० ड) १८७१
- ९) इ. स. १८५० साली _____ हे इटलीचे पंतप्रधान होते.
अ) काऊंट काव्हुर ब) गॅरिबाल्डी क) मॅझिनी ड) यापैकी नाही
- १०) पवित्र संघाची स्थापना _____ यांनी केली.
अ) मेटरनिक ब) झार अलेक्झंडर
क) बिस्मार्क ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोण. ४) :

८

- १) फ्रेंच राज्यक्रांतीतील चार विचारवंतांची नावे लिहा.
- २) फ्रेंच राज्यक्रांतीच्या काळातील करांची नावे लिहा (Taxes).
- ३) व्हिएन्ना काँग्रेसची प्रमुख तीन तत्त्वे कोणती आहेत ?
- ४) रिसॉर्जिमेंट चळवळीची वैशिष्ट्ये कोणती ?
- ५) श्रमजीवी वर्गाची माहिती द्या.
- ६) चतुःसंघातील देशाची नावे लिहा.

३. टीपा लिहा (कोण. ४) :

१२

- १) राष्ट्रीय सभेचे कार्य
- २) व्हिएन्ना काँग्रेस/परिषद
- ३) पवित्र संघ
- ४) तिसरा नेपोलियन
- ५) मॉटेस्क्यू
- ६) गॅरीबालडी.

४. इ. स. १७८९ च्या फ्रेंचच्या क्रांतीची सामाजिक कारणाची चर्चा करा.

१०

किंवा

इटलीच्या एकीकरणातील प्रमुख टप्पांची माहिती द्या.

५. नेपोलियन बोनापार्टच्या सुधारणा स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
OPT. GEOGRAPHY (Paper – II)
Human Geography

Day and Date : Thursday, 8-5-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Select the correct alternative and fill in the blank : 10
- 1) _____ is a French human geographer.
(Ratzel, Vidal-de-la-Blach, Ritter, Huntington)
 - 2) _____ is the ultimate aim of study of human geography.
(Human welfare, Animal welfare, Bird welfare, None of these)
 - 3) Social and economic factors includes in _____ environment.
(Natural, Cultural, Biological, None of these)
 - 4) Natural and _____ environment are the two main types of environment.
(Political, Economical, Cultural, Industrial)
 - 5) The people of _____ race are found mainly in Africa continent.
(Negroids, Caucasoids, Mongoloids, Australoids)
 - 6) The book _____ is written by Charles Darwin in 1859.
(Anthropogeography, Origin of Species, Erdkunde, Kosmos)
 - 7) _____ are inhabitants of adverse cold tundra region.
(Naga, Gond, Eskimo, Bushmen)

8) _____ is the name of Gond agriculture.

(Penda, Lenda, Zooming, Kumari)

9) The total of all the sub units in the divided rectangle is _____ percent.

(80, 100, 120, 360)

10) Proportional square is _____ type of diagram.

(one dimension, two dimension, three dimension, pictorial)

2. Write short answer of the following (**any four**) :

8

- 1) Miss Semple's definition of human geography.
- 2) What is natural environment.
- 3) Give the names of possibilist.
- 4) Define proportional square.
- 5) Give the names of phases of evolution of man.
- 6) Write the structure of house of Eskimo.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Social geography
- 2) Mongoloid race
- 3) Proportional circle
- 4) Divided rectangle
- 5) Aspects of culture
- 6) Hunting and diet of Eskimos.

4. A) Describe the relation of human geography with other social sciences.

10

OR

B) State with suitable examples the impact of man on environment.

5. Explain the economic and social life of Gond tribe.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.
4) नकाशा स्टेन्सील्सचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

1. खालील योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

10

- 1) _____ हे फ्रेंच मानवी भूगोल तज्ञ आहेत.
(रॅटझेल्, व्हीडाल-डि-ला-ब्लाश, रिटर, हंटिंग्टन)
- 2) _____ हे मानवी भूगोलाच्या अभ्यासाचे अंतिम उद्दिष्ट आहे.
(मानवी कल्याण, प्राण्यांचे कल्याण, पक्षाचे कल्याण, यापैकी कांही नाही)
- 3) सामाजिक व आर्थिक घटकांचा _____ या पर्यावरणात समावेश होतो.
(नैसर्गिक, सांस्कृतिक, जैविक, यापैकी कांही नाही)
- 4) नैसर्गिक व _____ पर्यावरण हे पर्यावरणाचे मुख्य दोन प्रकार आहे.
(राजकीय, आर्थिक, सांस्कृतिक, औद्योगिक)
- 5) _____ या वंशाचे लोक प्रामुख्याने आफ्रिका खंडावर आढळतात.
(निग्रॉईड, कॉकेसाईड, मंगोलाईड, ऑस्ट्रेलाईड)
- 6) _____ हे पुस्तक चार्ल्स डार्विन यांनी 1859 मध्ये लिहिले.
(अँथ्रोपोजिऑग्राफी, सजीवांची उत्पत्ती, एर्डकुंडे, कॉस्मॉस)
- 7) _____ हे लोक प्रतिकूल अशा थंड टुंड्रा प्रदेशाचे रहिवासी आहेत.
(नागा, गोंड, एस्किमो, बुश्मेन)
- 8) _____ हे गोंडांच्या शेतीचे नाव आहे.
(पेंडा, लेंडा, झुमिंग, कुमरी)
- 9) विभाजित आयताच्या सर्व उपघटकाची बेरीज _____ टक्के असते.
(80, 100, 120, 360)
- 10) प्रमाणबद्ध चौरस ही _____ प्रकारची आकृती आहे.
(एक मितीय, द्वी मितीय, त्रिमितीय, चित्ररूप)

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : 8
- 1) कु. सॅपल यांची मानवी भूगोलाची व्याख्या.
 - 2) नैसर्गिक पर्यावरण म्हणजे काय ?
 - 3) संभववादी विचारवंताची नावे द्या.
 - 4) प्रमाणबद्ध चौरसाची व्याख्या द्या.
 - 5) मानवी उत्क्रांतीच्या अवस्थांची नावे द्या.
 - 6) एस्किमोंच्या घरांची रचना सांगा.
3. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : 12
- 1) सामाजिक भूगोल
 - 2) मंगोलाईड वंश
 - 3) प्रमाणबद्ध वर्तुळ
 - 4) विभाजित आयत
 - 5) संस्कृतिचे घटक
 - 6) एस्किमोंचे शिकार व आहार.
4. अ) मानवी भूगोलाचे इतर सामाजिक शास्त्राशी असलेले संबंध वर्णन करा. 10
- किंवा**
- ब) मानवाचा पर्यावरणावरील परिणाम सोदाहरण स्पष्ट करा.
5. गोंड जमातीच्या आर्थिक आणि सामाजिक जीवनाचे वर्णन करा. 10
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Sem. – III) Examination, 2014
ENGLISH (Compulsory) – Keeping Pace**

Day and Date : Friday, 9-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) Figures to the **right** indicate **full** marks.
2) **All** questions are **compulsory**.

1. Rewrite the following sentences by choosing correct alternatives : **10**
- 1) One morning writer went to _____ to see the Tse-Chu festival.
a) Hotel California b) Leh
c) Hemis d) Yarkand
 - 2) _____ is a short narrative in prose and is of unknown authorship.
a) Superstitions b) Nursery rhymes
c) Folklore d) Folk tale
 - 3) The Three Dancing Goats is narrated to the children by
a) Sindhu b) Baba Trinco
c) Sindhu's mother d) The landowner's daughter
 - 4) _____ is not a work of Anurag Mathur.
a) A boy's will
b) The inserutable Americans
c) Making the Minister Smile
d) Scenes from an Executive Life
 - 5) Gopal received more compliments in _____ on his abilities and his work.
a) His family b) India
c) America d) His friend-circle
 - 6) The speaker in Mending Wall has farm of _____ trees.
a) Pine b) Apple c) Mango d) Cones
 - 7) The neighbor of poet will not go behind his _____ saying.
a) Ancestors' b) Grandfather's c) Teacher's d) Father's
 - 8) The poet is asked to eat in/on _____ by his master when company comes.
a) Table b) Kitchen c) Chair d) Floor

- 9) It is difficult _____ (reach) the 10 ft without a ladder. (non-finite)
 a) Reaching b) To reach c) Reached d) Get reached
- 10) Raghav _____ (wait) at the airport when you reach Delhi tomorrow.
 a) Will be waiting b) Had been waiting
 c) Shall be waiting d) Has been waiting
2. Answer **any five** of the following questions in **two-three** sentences **each** : **10**
- 1) Who brought Tantric Buddhism to Tibet ?
 - 2) What are the paradoxes of civilization in Ladakh ?
 - 3) Why does Sindhu accept the old woman's deal ?
 - 4) What is the secret of the three strands of hair hidden in tresses of girl ?
 - 5) What Gopal did when he watched the show fall ?
 - 6) What are the features of American system of education that Gopal likes ?
3. A) Answer **any two** of the following questions in about **fifty** words **each** : **6**
- 1) What is 'something' that doesn't love a wall ?
 - 2) Which are the seasons referred in Mending Wall ?
 - 3) How is the cook treated in the house by the master and why ?
- B) Answer briefly **any two** of the following questions : **4**
- 1) Write a voice message to your father to invite him to attend a parent-teacher annual meeting in your college in the next week.
 - 2) Suppose your friends have shifted to different states in India. You all want to talk to each other on conference-call. Compose an imaginary teleconference.
 - 3) Suppose you are an advocate. You are going for a week's tour. Write a permanent and a temporary message as it is to be recorded to answer the calls in your absence.
4. Answer **any one** of the following questions : **10**
- A) You are T.T.Tandan, Head of English Department at Tejaswi College of Engineering, Satara. You want to know about the software for language laboratory. Write a letter to ETNL Language Laboratory Services, Chochin.
- OR
- B) You are the President to your society. You are requested by the residents in the society to complain about the loud speakers at Ganesh Mandal during the night. Write a letter of complaint to the PSI at your nearby police station.
5. Write a review on a book you have liked most. **10**
-

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा.

१०

१) प्लिनी यांनी _____ हा ग्रंथ लिहिला.

अ) हिस्ट्री ब) नॅचूरल हिस्ट्री क) इंडिका ड) हडप्पा संस्कृती

२) 'अष्टाध्याया' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.

अ) पाणिणी ब) कौटिल्य क) कालिदास ड) कल्हण

३) त्रिपिटक _____ हे लिखित साधन आहे.

अ) जैन ब) वैदिक क) शिख ड) बौद्ध

४) मानवाने _____ काळात शेती करण्यास सुरवात केली.

अ) पुराश्मयुग ब) मध्याश्मयुग क) नवाश्मयुग ड) मध्य पुराश्मयुग

५) लेखन कला अवगत नसलेला कालखंड _____ या नावांनी ओळखला जातो.

अ) प्रागैतिहासीक ब) इतिहासपूर्व क) इतिहास ड) हडप्पा

६) सिंधू संस्कृतीची माहिती _____ या साधनातून मिळते.

अ) लिखित ब) उखणीत क) वाङ्मय ड) नाणी

७) सिंधू संस्कृतीमधील महास्नान गृह _____ या शहरात सापडले आहे.

अ) लोथल ब) नेवासा क) कालिबंगण ड) मोहेन-जो-दडो

८) पशुपती हा _____ संस्कृतीमधील प्रमुख देव आहे.

अ) वैदिक ब) सिंधू संस्कृती क) अश्मयुग ड) सुमेरियन

९) सभा व समिती या दोन राजकीय संस्थांचे अस्तित्व _____ काळात होते.

अ) सिंधू संस्कृती ब) अश्मयुग क) वैदिक ड) गुप्त

१०) _____ या युद्धाच्या द्वारे आर्यांचा भारतात प्रसार झाला.

अ) दशराज ब) झेलम क) कलिंग ड) पानिपत

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. ८
- १) चीन प्रवास वृतांत स्पष्ट करा.
 - २) कौटिल्याच्या अर्थशास्त्राची माहिती लिहा.
 - ३) नवाशमयुगाची तीन प्रमुख वैशिष्टे सांगा.
 - ४) आर्यांच्या मूळवसती स्थानाची चर्चा करा.
 - ५) सिंधू संस्कृतीमधील उद्योगधंद्याची माहिती लिहा.
 - ६) वैदिक काळात ब्राह्मण वर्णाची कर्तव्य कोणती होती ?
३. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा. १२
- १) आलेख
 - २) मध्याशमयुग
 - ३) मोहन-जो-दडो
 - ४) सिंधू संस्कृतीमधील कला
 - ५) सिंधू संस्कृतीचा ऱ्हास
 - ६) वैदिक काळातील सामाजिक जीवन.
४. भारतीय वाङ्मयीन साधनांची चर्चा करा. १०
- किंवा**
- अशमयुगीन मानवाच्या सामाजिक व धार्मिक जीवनाची माहिती लिहा.
५. वैदिक काळातील देव देवतांची माहिती विशद करा. १०
-

VIII) "Save silent valley" movement occurred in

- A) Kerala
B) Tamilnadu
C) Karnataka
D) Goa

IX) In India Water (Prevention and Control) Act was passed in _____ year.

- A) 1964
B) 1974
C) 1984
D) 1994

X) Who is the author of the book titled 'Ecology' ?

- A) Robert Park
B) E. Hackel
C) E. P. Odum
D) None of these

2. Write short answer (**any four** out of six) :

8

- a) What is air pollution ?
b) Remedies of air pollution.
c) Function of water cycle.
d) Importance of primary consumers.
e) Function of nitrogen cycle.
f) Effects of noise pollution.

3. Write short note (**any four** out of six) :

12

- a) Meaning of ecology
b) Function of carbon cycle
c) Effects of air pollution
d) Importance of gender equity
e) Importance of decomposers
f) Need of environmental awareness.

4. a) Explain the scope and significance of ecology.

10

OR

b) Explain the ecosystem and describe the flow of energy.

5. What is pollution ? Discuss the problem of pollution in India.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

I) ५ जून हा दिवस काय म्हणून साजरा केला जातो ?

अ) एड्स दिन

ब) ओझोन दिन

क) पृथ्वी दिन

ड) पर्यावरण दिन

II) पर्यावरणाच्या संतुलनासाठी _____ इतके टक्के क्षेत्र वनाखाली असणे आवश्यक आहे.

अ) ३०%

ब) ३१%

क) ३२%

ड) ३३%

III) _____ हा वायु ओझोन न्हासास कारणीभूत आहे.

अ) सी.एफ.सी.

ब) कार्बनडायऑक्साइड

क) सल्फरडाय ऑक्साइड

ड) ऑक्सीजन

IV) _____ प्रदूषणामुळे सागरी जीव धोक्यात येतात.

अ) ध्वनी

ब) भूमी

क) हवा

ड) जल

V) पृथ्वीच्या वातावरणामध्ये ऑक्सीजनचे प्रमाण _____ टक्के इतके आहे.

अ) २०.९४%

ब) ७८.०९%

क) ०.०३%

ड) २०.२०%

VI) परिसंस्थेचा घटक नसलेली बाब कोणती ते ओळखा ?

अ) कोळसाउर्जा

ब) जलविद्युत उर्जा

क) सौर उर्जा

ड) वायु उर्जा

VII) _____ हे पर्यावरणवादी जल संवर्धन चळवळीशी संबंधित आहे.

अ) राजेंद्र सिंह राणा

ब) राजा राणा

क) मेधा पाटकर

ड) सुंदरलाल बहुगुणा

VIII) 'सायलेंट व्हॅली वाचवा' ही चळवळ कोणत्या राज्यात झाली ?

अ) केरळा

ब) तमिळनाडू

क) कर्नाटक

ड) गोवा

IX) भारतात जल प्रदूषण (प्रतिबंध आणि नियंत्रण) कायदा _____ सालामध्ये संमत झाला.

अ) १९६४ ब) १९५४ क) १९८४ ड) १९९४

X) 'इकॉलॉजी' या ग्रंथाचे लेखक कोण ?

अ) रॉबर्टपार्क ब) इ. हॅकेल
क) इ. पी. ओडम ड) वरीलपैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- अ) हवा प्रदूषण म्हणजे काय ?
- ब) हवा प्रदूषणावरील उपाय.
- क) जलचक्राचे कार्य.
- ड) प्रथम भक्षकांचे महत्त्व.
- इ) पोषकद्रव्यचक्राचे कार्य.
- फ) ध्वनी प्रदूषणाचे परिणाम.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- अ) परिसर विज्ञानाचा अर्थ.
- ब) कार्बनचक्रांचे कार्य.
- क) हवा प्रदूषणाचे परिणाम.
- ड) लिंग भावसमानतेचे महत्त्व.
- इ) विघटकांचे महत्त्व.
- फ) पर्यावरण जागृतीची गरज.

४. अ) परिसर विज्ञानाची व्याप्ती आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) परिसर व्यवस्था स्पष्ट करा आणि उर्जा प्रवाहाचे वर्णन करा.

५. प्रदूषण म्हणजे काय ? भारतातील प्रदूषण समस्थेवर चर्चा करा.

१०

SLR-A – 78

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014

HINDI – I.D.S. (आंतर विद्या शाखा)

प्रयोजनमूलक हिन्दी

Day and Date : Saturday, 10-5-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक है।

1. निम्नलिखित सभी पारिभाषिक अंग्रेजी शब्दों के हिन्दी पर्याय लिखिए : 10
- 1) Ability
 - 2) Deposit
 - 3) Entry
 - 4) Halting allowance
 - 5) Subordinate
 - 6) Bonus
 - 7) Waiting list
 - 8) Pearl
 - 9) Installment
 - 10) Communication.
2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के संक्षेप में उत्तर लिखिए : 10
- 1) स्रोत भाषा से मतलब क्या है ?
 - 2) अनुवाद क्या है ?
 - 3) नौकरी के लिए आवेदन पत्र का मतलब क्या है ?
 - 4) डिस्प्ले या मॉनिटर किसे कहते हैं ?
 - 5) प्रयोजनमूलक हिन्दी का अर्थ क्या है ?
 - 6) प्रमाण-पत्र का तात्पर्य क्या है ?

P.T.O.

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो विज्ञापनों का हिन्दी में अनुवाद कीजिए : 10
- 1) सांधे दुखीच्या आजाराला (आर्थ्राइटिस) समूळ नष्ट करण्यासाठी अचूक औषधि मूळ प्राचीन आयुर्वेदिक फॉर्म्युला
- संधी सुद्धां
- मेडिकल सायन्स मध्ये सांधेटुखीला असाध्य मानले आहे पण सायन्स मध्ये आव्हान बनलेल्या अनेक आजारांवर आयुर्वेद ने विजय प्राप्त केला आहे-संधी सुद्धां गुडघा, सर्व सांध्यांची दुख आणि वातावर पूर्वी पासुनचे, आणि आयुर्वेदिक औषध आहे.
- 2) Treading a steely path towards a power-ful tomorrow :
- MONNET
- Monnet Group's fully integrated business model and continuous vigil on the cost control techniques, makes it amongst most competitive players in all its business verticals.
- 3) SUNDARAM MUTUAL
- UNEARTHING OPPORTUNITIES
- An investment your
Wife will approve of !
- You have always believed in the potential of equity investments. But you haven't been able to convince your wife, who always felt that gold was a better invest. Now you have an option that will keep you both happy !
4. श्री राधेश/राधा को अचानक बाहर गाँव जाना पड़ रहा है, अतः वह व्यवस्थापक स्टेट बैंक ऑफ इंडिया, सोलापुर को तीन दिन का अवकाश माँगते हुए पत्र लिखता/लिखती है। छुट्टी के लिए प्रार्थना का प्रारूप तैयार कीजिए। 10
- अथवा
- संगणक की रूपरेखा और संरचना को लिखिए।
5. अनुवाद की परिभाषा और स्वरूप पर चर्चा कीजिए। 10

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – II) (Sem. – III) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (IDS)
Child Psychology**

Day and Date : Saturday, 10-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks (**Multiple choice**) : **10**

1) The first scientific record of the development of a young child published in
A) 1674 B) 1774 C) 1874 D) 1974

2) The new branch of psychological research called
A) Child psychology B) Individual psychology
C) Personality psychology D) None of these

3) Early childhood is often called the _____ age.
A) Friendship B) Pre-gang C) Modern D) All above

4) From _____ years children learn how to make social contacts.
A) 2 to 9 B) 2 to 6 C) 2 to 4 D) None of these

5) The third important influence of the group is on children's
A) Self-image B) Self C) Self-concepts D) Body-image

6) _____ means acquisition of the ability to behave in accordance with social expectations.
A) Social development B) Personality development
C) Development D) None of these

7) During the pre-school year _____ is the important socializing agency.
A) School B) Family C) Father D) None of these

8) _____ only philosophical treatises on education in which children were studied.

- A) Scientific B) Directly C) Indirectly D) All above

9) Variations are influenced by _____ to emotional behaviour.

- A) Mental reaction B) Social factor
C) Social reactions D) None of these

10) _____ has labeled self-actualization.

- A) Freud B) Watson C) Skinner D) Maslow

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Define learning.
- 2) State characteristics of children emotions.
- 3) What is emotion control ?
- 4) What is emotional catharsis ?
- 5) What is dependency ?
- 6) What is negativism ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Interrelationship of "The Three A's of Happiness".
- 2) Learning methods in emotional development.
- 3) Curiosity.
- 4) Meaning of social development.
- 5) Increasing accuracy data.
- 6) Interaction of maturation and learning.

4. A) Discuss the obstacles to scientific studies of children.

10

OR

B) Discuss the emotion of worry and anxiety.

5. Explain the social development in Late Childhood.

10

९) भावनिक वर्तनावर _____ वारंवार होणाऱ्या प्रतिक्रियांचा प्रभाव असतो.

अ) मानसीक क्रिया ब) सामाजिक घटक क) सामाजिक क्रिया ड) यापैकी नाही

१०) _____ यांनी आत्म वास्तविकीकरण ही संकल्पना नवीन रूपात मांडली.

अ) फ्राईड ब) वॉटसन क) स्कीनर ड) मॅस्ले

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) :

८

१) अध्ययनाची व्याख्या लिहा.

२) बालकाच्या भावनांची गुणवैशिष्ट्ये सांगा.

३) भावनियंत्रण म्हणजे काय ?

४) भावविरेचन म्हणजे काय ?

५) परावलंबन म्हणजे काय ?

६) नकारात्मकता म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार):

१२

१) आनंदाचे तीन अ यामधील परस्पर संबंध.

२) भावनिक विकासातील अध्ययन पद्धती.

३) जिज्ञासा.

४) सामाजिक विकासाचा अर्थ.

५) प्रदत्त संकल्पनातील अचुकता.

६) परिपक्व व अध्ययन यातील आंतर क्रिया.

४. अ) बालकांच्या वैज्ञानिक अभ्यासातील अडथळांची चर्चा करा.

१०

किंवा

ब) काळजी आणि चिंता या भावनांची चर्चा करा.

५. उत्तर बाल्यवस्थेतील सामाजिक विकास स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (I.D.S.)
Industrial and Organizational Psychology**

Day and Date : Saturday, 10-5-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: I) **All questions are compulsory.**
II) Figure to the **right** indicate **full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- 1) Psychology is the science of behaviour and _____ processes.
[Mental, Cognitive, Social, Political]
- 2) 'The Theory and Practice of Advertising' book wrote by _____
[Hunt, Hugo, Scott, Freud]
- 3) _____ technique required that each worker be compared with every other workers.
[Merit, Ranking, Paired, Comparison]
- 4) In 1913 _____ wrote book named as 'The Psychology of Industrial Efficiency'.
[Munsteberg, Strenberg, Jon, Burged]
- 5) In _____ Hawthorne study conducted.
[1920, 1910, 1924, 1975]
- 6) _____ country always used vestibute training.
[America, Russia, India, Japan]
- 7) _____ suggested three stages of vocational development.
[Lindzey, Freud, Hall, Young]
- 8) _____ analysis involves a detail description of component task of performance of the job.
[Job, Vocational, Choice, Guide]

9) _____ was described three types of information access in virtual workplace.

[Casico, Baker, Dickson, Wolf]

10) The _____ studies opened up new areas of I.O. Psychologistics to explore.

[Hawthorne, Harvard, London, Ohio]

2. Answer **any four** of the following :

8

I) What is ranking scale method ?

II) What is Halo Effect ?

III) What is mean by behavioural development study ?

IV) What is the process of recruitment in Employees selection ?

V) What is situational interviews ?

VI) What is realistic job evaluation ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

1) Recruiter characteristics

2) Campus Recruiting

3) Structured interview

4) Job analysis

5) First Impressions

6) Interviewers prejudices.

4. Answer **any one** long type questions of the following :

10

A) Explain the Historical development of I.O. Psychology.

B) Explain the training method in training and development.

5. Descriptive type questions :

10

Explain the techniques of performance appraisal.

मराठी रूपांतर
(औद्योगिक आणि संघटनात्मक मानसशास्त्र) (I.D.S.)

सूचना : i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- 1) मानसशास्त्र हे वर्तनाचे आणि _____ प्रक्रियेचे शास्त्र आहे.
[मानसिक, बोधनिक, सामाजिक, राजकीय]
- 2) 'द थेअरी अँड प्रॅक्टिस ऑफ अडव्हरटायजिंग' नावाचे पुस्तक _____ यांनी लिहिले.
[हॅट, ह्युगो, स्काट, फ्राईड]
- 3) _____ तंत्रात प्रत्येक कर्मचाऱ्याची तुलना इतर प्रत्येक कर्मचाऱ्याशी केली जाते.
[गुणक्रम, पद्निश्चयत, युग्म, तुलना]
- 4) 1913 मध्ये _____ यांनी 'द सायकॉलॉजी ऑफ इंडस्ट्रीयल इफिशियन्सी' हे पुस्तक लिहिले.
[मुनस्टरबर्ग, स्टर्नबर्ग, जॉन, बर्गड]
- 5) _____ साली हॉथार्न अभ्यास करण्यात आला.
[1920, 1910, 1924, 1975]
- 6) _____ या देशात नेहमी बहिर्गत प्रशिक्षणाचा वापर केला जातो.
[अमेरिका, रशिया, भारत, जपान]
- 7) _____ यानी व्यवसाय विकासाच्या तीन अवस्था सुचविल्या.
[लिंडझे, फ्राईड, हॉल, यंग]
- 8) _____ विश्लेषणाची समावेश कार्यातील निष्पादनाचे एक अंग म्हणून सविस्तर वर्णन केले आहे.
[कार्य, व्यवसाय, निवड, मार्गदर्शक]
- 9) _____ यांनी वास्तव परिस्थितीतील माहिती मुल्यांकनातील तीन प्रकारात सांगितेली.
[कॅशियो, बेकर, डिकसन, वुल्फ]
- 10) _____ अभ्यासाने औद्योगिक आणि संघटनात्मक मानसशास्त्राना एक प्रकाराची दृष्टी दिली.
[हॉथार्न, हार्वर्ड, लंडन, ओहिओ]

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नाची उत्तरे लिहा : ८
- I) गुणानुक्रम पद्धती म्हणजे काय ?
 - II) द्विप्ती परिणाम म्हणजे काय ?
 - III) वर्तन सुधारणा अभ्यास म्हणजे काय ?
 - IV) कर्मचारी निवडीमध्ये भरतीप्रक्रिया कशी केली जाते ?
 - V) परिस्थिती जन्य मुलाखत म्हणजे काय ?
 - VI) वास्तववादी कार्यमुल्यांकन म्हणजे काय ?
३. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) भरतीकर्त्याची गुणवैशिष्ट्ये
 - २) आवार (कॅम्प) भरती
 - ३) रचित मुलाखत
 - ४) कार्य-विश्लेषण
 - ५) पहिली छाप
 - ६) मुलाखत कर्त्याचा पूर्वग्रह.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर सोडवा : १०
- अ) औद्योगिक आणि संघटनात्मक मानसशास्त्राचा इतिहास स्पष्ट करा.
 - ब) प्रशिक्षण आणि विकसनातील प्रशिक्षण पद्धती स्पष्ट करा.
५. वर्णनात्मक प्रश्न सोडवा : १०
- कृती-मुल्यांकनाची तंत्रे स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – II) (Sem. – III) Examination, 2014
LINGUISTICS (IDS)**

Day and Date : Saturday, 10-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Complete the following sentences by choosing the correct alternative given below them :

10

- 1) There are _____ phonemes in English.
a) 8 b) 12 c) 24 d) 44
- 2) There are _____ monophthongs in English.
a) 8 b) 12 c) 24 d) 44
- 3) _____ is a nasal consonant.
a) /p/ b) /f/ c) /m/ d) /h/
- 4) _____ is a lateral consonant.
a) /p/ b) /f/ c) /m/ d) /l/
- 5) /j/ is a _____ sound.
a) bilabial b) palatal c) velar d) glottal
- 6) There are _____ major morphological processes in English.
a) 1 b) 2 c) 3 d) 5
- 7) _____ is an inflectional suffix.
a) – en b) – ish c) – ive d) -ly
- 8) ‘Chunnel’ is the example of _____.
a) reduplication b) clipping c) blending d) acronymy
- 9) ‘Exam’ is the example of _____.
a) reduplication b) clipping c) blending d) acronymy
- 10) ‘CD’ is the example of _____.
a) reduplication b) clipping
c) blending d) acronymy

2. Answer **any five** of the following : **10**
- 1) What is 'phonology' ?
 - 2) Explain voiceless and voiced sound.
 - 3) What is the difference between monophthong and diphthong ?
 - 4) Define 'linguistics'.
 - 5) What is the difference between 'free' and 'bound' morpheme ?
 - 6) What are the levels of linguistic analysis ?
3. A) Answer **any two** of the following : **6**
- I) Give three term labels of the following :
/p/ /t/ /i:/
 - II) Give morphological analysis of the following :
1) improper 2) happiness 3) headache.
 - III) Transcribe the following words phonemically :
1) college 2) principal 3) textbook.
- B) Identify the morphological process of the underlined words. **4**
- 1) Avinash speaks Hinglish.
 - 2) I dislike hypocrites.
 - 3) She felt homesick.
 - 4) He is a wishy-washy person.
4. Answer **any one** of the following : **10**
- 1) Discuss diachronic and synchronic linguistics.
 - 2) Describe the fricatives in English.
5. Explain the major and minor morphological processes. **10**
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Sem. – III) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (IDS)
Public Administration**

Day and Date : Saturday, 10-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer. 10
- 1) _____ administration is characterized by an absence of profit motive.
A) Private B) Public C) Company D) None of above
 - 2) _____ is acclaimed as the father of Public Administration.
A) Woodrow Wilson B) Max Weber
C) F.M. Marx D) None of above
 - 3) In India, the tools of _____ control are questions, zero hour discussion, votes of censure, parliamentary committee etc.
A) Executive B) Legislative C) Judicial D) Chief Minister
 - 4) Advising, teaching and consultation are the function of
A) Line unit B) Staff unit C) Department D) All of the above
 - 5) Which of the following is a staff agencies ?
A) Prime Minister's Office B) Department of finance
C) Election Commissioner's Office D) None of above
 - 6) The following one is principle of organization
A) Process B) People C) Place D) Span of control
 - 7) Staff and Line words are taken from _____ administration.
A) Revenue B) Development
C) Military D) New Public Administration

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा :

10

- 1) _____ प्रशासनात नफा या वैशिष्ट्याचा अभाव असतो.
अ) खाजगी ब) लोक क) कंपनी ड) यापैकी नाही
- 2) _____ यांना लोकप्रशासनाचे जनक म्हटले जाते.
अ) वुड्रो विल्सन ब) मॅक्स वेबर क) एफ.एम. मार्क्स ड) यापैकी नाही
- 3) भारतामध्ये प्रश्न, विचारणे , निंदा व्यंजक प्रस्ताव, संसदीय समित्या इत्यादी _____ नियंत्रणाची साधने आहेत.
अ) कार्यकारी मंडल ब) संसदीय क) न्यायालयीन ड) मुख्यमंत्री
- 4) सल्ला, शिक्षण व मार्गदर्शन करणे ही कार्ये _____ ची होय.
अ) रेखा अभिकरण घटक ब) स्टॉफ घटक
क) खाते ड) वरील सर्व
- 5) पुढीलपैकी एक _____ चा समावेश स्टॉफ घटकात होतो.
अ) पंतप्रधानाचे ऑफिस ब) अर्थ खाते
क) निर्वाचन आयोगाचे कार्यालय ड) यांपैकी नाही
- 6) खालीलपैकी एक _____ संघटनेचे तत्व आहे.
अ) प्रक्रिया ब) लोक क) स्थळ ड) नियंत्रण कक्षा
- 7) स्टॉफ आणि लाइन हे घटक _____ प्रशासनातून घेतले आहेत.
अ) महसूल ब) विकसित क) सैनिकी ड) नव लोकप्रशासन
- 8) _____ ह्यांस अधिकार पद परंपरा या नावानेदेखील ओळखले जाते.
अ) क्रमिक साखली (स्केलर प्रोसेस) ब) भरती
क) बढती ड) यापैकी नाही
- 9) _____ हे खाजगी प्रशासनाचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) सेवा ब) जबाबदारी
क) जबाबदारीचा अभाव ड) बहिर्गत वित्तिय नियंत्रण

- 10) पुढीलपैकी एक _____ लोकनिगम नाही.
- अ) भारतीय आयुर्विमा महामंडल ब) भारतीय रिझर्व बँक
क) भारतीय वित्त महामंडल ड) वित्त मंत्रालय

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

- 1) लोकप्रशासन म्हणजे काय ?
- 2) अधिकार पद परंपरा.
- 3) स्टॉफ घटक म्हणजे काय ?
- 4) लोकनिगमांची कोणतेही चार वैशिष्ट्ये.
- 5) खाजगी प्रशासन म्हणजे काय ?
- 6) नियंत्रण कक्षा.

3. टीपा लिहा (कोणतेही चार):

12

- 1) POSDCORB.
- 2) खाजगी प्रशासन म्हणजे काय ?
- 3) समन्वय.
- 4) लोकप्रशासनाचा व्यापक दृष्टिकोण.
- 5) आज्ञैक्य.
- 6) संघटना म्हणजे काय ?

4. खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा :

10

- 1) खात्याचे आधारभूत घटक स्पष्ट करा.

किंवा

- 2) लाइन घटक म्हणजे काय ? त्याचे प्रकार सांगा.

5. लोकप्रशासनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

10

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
IDS
Rural Development

Day and Date : Saturday, 10-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate marks.**

Objective type questions:

1. Multiple choice questions:

10

- 1) Basically, _____ development is the development of India.
A) Urban B) Adivasi C) Rural D) None of these
- 2) The state government appoints _____ for the administration of Zilla-Parishad.
A) C.E.O. B) B.D.O. C) Gramsevak D) None of these
- 3) To established 'Dugdhvyavasaya Sanstha' minimum _____ members should come together in village community.
A) 10 B) 12 C) 14 D) 16
- 4) The act about provision of co-operative loan institute was passed on _____ in India.
A) 1906 B) 1903 C) 1947 D) 1904
- 5) In Maharashtra, co-operative dairy farm was started at 'Arc' in Mumbai in _____
A) 1950 B) 1951 C) 1952 D) 1953
- 6) _____ committee was established for 'decentralization of power' on the basis of democratic principle.
A) Dinesh Mehata B) Balwantraji Mehata
C) Jagdish Mehata D) Sukhlal Mehata

7) As per the Article 97, one _____ is appointed for Panchayat Samittee on behalf of state government.

- A) Gramsevak B) C.E.O. C) B.D.O. D) None of these

8) _____ is the co-ordinator between grampanchayat and zilla parishad.

- A) Gramsevak B) B.D.O. C) C.E.O. D) None of these

9) By changing economic policies an attempt to make Indian Economy mature, was made in _____

- A) 1991 B) 1992 C) 1994 D) 1996

10) The issue of agriculture traders from different nations discussed at 'Orugwe' in the year _____

- A) 1990 B) 1992 C) 1994 D) 1996

2. Write the answers of **any four** questions :

8

- 1) What is the role of 'Gramsevak' in 'Grampanchayat' ?
- 2) What is co-operative movement ?
- 3) How is the Economic element important for Rural Development ?
- 4) What is the profit in 'Kukkutpalan' as 'Laghu-uddyog' for farmers ?
- 5) What is the meaning of 'Globalization' ?
- 6) What is the loss in 'Dugdhvyavasaya' as 'Laghu-uddyog' for farmers ?

3. Write short notes on **any four** :

12

- 1) Dugdhvyavasaya
- 2) B.D.O.
- 3) Profit of co-operative movement
- 4) C.E.O.
- 5) Kukkutpalan : Laghu-uddyog
- 6) Panchayat Raj.

4. Give information about globalization and Indian agriculture.

10

OR

Give information about the rise of the co-operative movement.

5. Explain the importance of small industry in Rural Development.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) मूलतः _____ विकास म्हणजे भारताचा विकास होय.
A) नागरी B) आदिवासी C) ग्रामीण D) यापैकी नाही
- २) जिल्हा परीषदेचे प्रशासन पहाण्यासाठी राज्यशासना कडून _____ यांची नियुक्ती होते.
A) मुख्य कार्यकारी अधिकारी B) गटविकास अधिकारी
C) ग्रामसेवक D) यापैकी नाही
- ३) 'दुग्धव्यवसाय संस्था' स्थापन करण्यासाठी गावातील किमान _____ व्यक्ती एकत्र याव्या लागतात.
A) १० B) १२ C) १४ D) १६
- ४) _____ चा साली भारतात कर्जपुरवठा करणाऱ्या संस्थांविषयीचा कायदा पास झाला.
A) १९०६ B) १९०३ C) १९४७ D) १९०४
- ५) महाराष्ट्रात सहकारी दुग्धव्यवसाय मुंबईला _____ मध्ये 'आरे' येथे सुरु करण्यात आला.
A) १९५० B) १९५१ C) १९५२ D) १९५३
- ६) लोकशाही तत्त्वावर आधारीत सत्तेचे विकेंद्रीकरण घडवून आणण्यासाठी _____ कमिटीची नियुक्ती करण्यात झाली.
A) दिनेश मेहता B) बलवंतराय मेहता C) जगदिश मेहता D) सुखलाल मेहता
- ७) कलम ९७, नुसार प्रत्येक पंचायत समितीसाठी एक _____ राज्यशासनाकडून नियुक्त केला जातो.
A) ग्रामसेवक B) मुख्य कार्यकारी अधिकारी
C) गटविकास अधिकारी D) यापैकी नाही
- ८) _____ हा ग्रामपंचायत व जिल्हापरीषद यातिल दुवा ठरतो.
A) ग्रामसेवक B) गटविकास अधिकारी
C) मुख्य कार्यकारी अधिकारी D) यापैकी नाही

९) सन् _____ पासून आर्थिक धोरणात बदल करून भारतीय अर्थव्यवस्था प्रगल्भ करण्याचा प्रयत्न केला.

A) १९९१ B) १९९२ C) १९९४ D) १९९६

१०) सन् _____ मध्ये 'ऊरुगे' येथे कृषी-व्यापाऱ्यांच्या प्रश्नावर विविध राष्ट्रांमध्ये व्यापक चर्चा झाली.

A) १९९० B) १९९२ C) १९९४ D) १९९६

२. कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

१) ग्रामपंचायतीत ग्रामसेवकाचे कार्य कोणते ?

२) सहकार चळवळ म्हणजे काय ?

३) ग्रामीण विकासासाठी आर्थिक घटक कसा महत्त्वाचा आहे ?

४) शेतकऱ्यांसाठी लघुउद्योग म्हणून असलेल्या कुक्कुटपालनाचे फायदे कोणते ?

५) जागतिकीकरण म्हणजे काय ?

६) शेतकऱ्यांसाठी लघुउद्योग म्हणून असलेल्या दुग्धव्यवसायाचे तोटे कोणते ?

३. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा थोडक्यात लिहा :

१२

१) दुग्धव्यवसाय

२) गटविकास अधिकारी

३) सहकार चळवळीचे फायदे

४) मुख्य कार्यकारी अधिकारी

५) कुक्कुटपालन-लघुउद्योग

६) पंचायतराज.

४. १) जागतिकीकरण व भारतीय शेतीउद्योग यांच्या बाबत माहिती द्या.

१०

किंवा

२) सहकार चळवळीचा उदय कसा झाला यांची माहिती द्या.

५. ग्रामीण विकासात लघुउद्योगांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – II (Sem. – III) Examination, 2014
GEOGRAPHY (IDS)
Geography of Tourism**

Day and Date : Saturday, 10-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Draw map and diagram wherever necessary.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**
4) **Use of map stencil is allowed.**

1. Select correct alternative and fill in the blanks : **10**

- 1) _____ mountains always attract the tourists.
A) Barrey B) Rocky C) Sandy D) Ice covered
- 2) _____ was the year in which the International Hotel Association was established in London.
A) 1942 B) 1944 C) 1946 D) 1948
- 3) Jerusalem, the tourist centre belongs to _____ religion.
A) Hindu B) Jeu C) Jain D) Muslim
- 4) Tourism is _____ market.
A) Visible B) Invisible C) Open D) Closed
- 5) _____ pollution is caused due to tourists vehicles.
A) Air B) Water C) Sound D) Soil
- 6) Generation of employment and eradication of poverty are the important result of
A) Health B) Tourism C) Education D) Trade
- 7) Forts and capitals are _____ type of tourist centres.
A) Culture B) Historical C) Political D) Social

- 8) Forty percentage of the total expenditure by a tourist is done on
A) Food
B) Accommodation
C) Travel
D) Entertainment
- 9) _____ Century is known as 'Golden Age' of golden tours.
A) 16th B) 17th C) 18th D) 20th
- 10) _____ is an organization which works for the development of Indian tourism.
A) MTDC B) ITDC C) GIDC D) IATA

2. Write short answer of the following (**any four**) : **8**
- 1) Characteristics of tourism.
 - 2) What is Geysers ?
 - 3) What is tourism products ?
 - 4) Classification of tourism on Nationality.
 - 5) What is foreign tourism ?
 - 6) What is organization of tourism ?
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Tourism and Geography.
 - 2) Tourism and water pollution.
 - 3) Tourist Guide.
 - 4) Social and cultural factors of tourism.
 - 5) Factors influencing choice of transport.
 - 6) Tourism and Natural vegetation.
4. Answer **any one** question of the following : **10**
- A) What is tourism Geography ? Explain importance of tourism.
- OR
- B) State importance of Landforms and climate in the development of tourism.
5. Describe an impact of tourism on environment. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) आवश्यक तेथे नकाशे व आकृत्या काढा.
३) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
४) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा :

१०

- १) _____ पर्वत पर्यटकांना कायमच आकर्षतात.
अ) ओसाड ब) खडकाल क) रेताड ड) वफाच्छदित
- २) इंटरनॅशनल हॉटेल असोसिएशनची स्थापना _____ मध्ये लंडन येथे करण्यात आली.
अ) १९४२ ब) १९४४ क) १९४६ ड) १९४८
- ३) जेरूसलेम हे पर्यटनस्थळ _____ लोकांचे धर्मस्थळ आहे.
अ) हिंदू ब) ज्यू क) जैन ड) मुस्लिम
- ४) पर्यटन ही एक _____ बाजारपेठ आहे.
अ) मूर्त ब) अमूर्त क) खुली ड) बंदिस्त
- ५) पर्यटकांच्या वाहनमुले _____ प्रदूषण होते.
अ) हवा ब) पाणी क) ध्वनी ड) मृदा
- ६) रोजगार निर्मिती व दारिद्र्य दूर होणे हे _____ चे महत्त्वाचे परिणाम आहेत.
अ) आरोग्य ब) पर्यटन क) शिक्षण ड) व्यापार
- ७) किल्ले व राजधान्या ही _____ प्रकारची पर्यटन स्थळे होत.
अ) सांस्कृतिक ब) ऐतिहासिक क) राजकीय ड) सामाजिक
- ८) पर्यटकाने केलेल्या एकूण खर्चाच्या सुमारे ४० टक्के खर्च _____ वर केलेला असतो.
अ) अन्न ब) निवास क) प्रवास ड) मनोरंजन
- ९) _____ हे शतक गोल्डन टुर्सचा 'सुवर्ण काल' म्हणून ओळखले जाते.
अ) १६ वे ब) १७ वे क) १८ वे ड) २० वे
- १०) भारतातील पर्यटन विकासासाठी _____ ही संस्था कार्य करते.
अ) एम.टी.डी.सी. ब) आय.टी.डी.सी. क) जी.आय.डी.सी. ड) आय.ए.टी.ए.

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) पर्यटनाची वैशिष्ट्ये.
 - २) उद्कफवारे म्हणजे काय ?
 - ३) पर्यटन उत्पादने म्हणजे काय ?
 - ४) पर्यटनाचे राष्ट्रीयतेवरून वर्गीकरण.
 - ५) आंतरराष्ट्रीय पर्यटन म्हणजे काय ?
 - ६) पर्यटन संघटन म्हणजे काय ?
३. खालीलपैकी टीपा लिहा (कोणतेही चार): १२
- १) पर्यटन व भूगोल
 - २) पर्यटन व जल प्रदूषण
 - ३) प्रवासी मार्गदर्शक
 - ४) पर्यटनाचे सामाजिक व सांस्कृतिक घटक
 - ५) वाहतूक साधनांच्या निवडीवर परिणाम करणारे घटक
 - ६) पर्यटन व नैसर्गिक वनस्पती.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा : १०
- अ) पर्यटन भूगोल म्हणजे काय ? पर्यटनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- किंवा**
- ब) पर्यटन विकासातील भूरूपे व हवामान यांचे महत्त्व सांगा.
५. पर्यटनाचे पर्यावरणीय परिणाम विशद करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
GEOGRAPHY (I.D.S)
Resource Geography of Maharashtra**

Day and Date : Saturday, 10-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Draw neat diagrams and sketches wherever necessary.**
4) **Use of map stencil is allowed.**

1. Choose the correct alternative given below and complete the sentence. **10**
- i) The total geographical area of Maharashtra is about _____ Sq. kms.
a) 3,07,000 b) 3,07,762 c) 3,06,762 d) 3,07,562
- ii) The Northern boundary of Maharashtra marked by _____ hills.
a) Sahyadri b) Satmal c) Satpuda d) Aravali
- iii) The climate of Maharashtra mainly influenced by
a) Sahyadri Mountain b) Deccan Plateau
c) Konkan d) Plateau hill ranges
- iv) _____ river cover maximum area of Maharashtra.
a) Krishna b) Bhima c) Tapi d) Godavari
- v) Man is _____ type of resource.
a) Human b) Natural c) Universal d) Non-living
- vi) In Maharashtra the coal is mainly used for _____ production.
a) Thermal power b) Atomic energy
c) Hydrel power d) Non conventional energy
- vii) The major atomic energy power station in Maharashtra is located at
a) Tarapur b) Turbhe c) Korali d) Pophali

- viii) In _____ District of Maharashtra has highest number of wells.
a) Nasik b) Pune c) Solapur d) Ahmednagar
- ix) The Ujani dam of Solapur District is mainly situated at _____ river.
a) Wainganga b) Sina c) Krishna d) Bhima
- x) _____ is the major hydel power station in Nagpur District.
a) Yeldari b) Pench c) Bhatsa d) Ujani

2. Answer **any four** of the following.

8

- a) Satmal-Ajanta Hills.
- b) Bhima River Valley.
- c) Examples of Natural resources.
- d) Uses of Bauxite
- e) Misuse of water
- f) Disadvantages of Hydel power.

3. Answer **any four** of the following.

12

- a) Deccan plateau of Maharashtra.
- b) West flowing rivers of Maharashtra.
- c) Annual rainfall distribution in Maharashtra.
- d) Importance of Resources.
- e) Distribution of Manganese in Maharashtra.
- f) Hydel power as a resource.

4. A) State the Physical divisions of Maharashtra and explain any one of it.

10

OR

B) Explain the river system of Deccan plateau.

5. State the importance, use, distribution and production of Iron-ore in Maharashtra.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व आराखडा काढा.

४) नकाशा स्टेन्सिल वापरास परवानगी आहे.

१. खालील रिकाम्या जागी योग्य पर्यायी निवडून वाक्य पूर्ण करा.

१०

१) महाराष्ट्राचे एकूण भौगोलिक क्षेत्र _____ चौ.कि.मी. आहे.

(अ) ३,०७,००० ब) ३,०७,७६२ क) ३,०६,७६२ ड) ३,०७,५६२)

२) महाराष्ट्राच्या उत्तरेस _____ पर्वत रांगा आहेत.

(अ) सह्याद्री ब) सातमाळा क) सातपुडा ड) अरवली)

३) महाराष्ट्राच्या हवामानावर _____ याचा प्रामुख्याने प्रभाव पडतो.

(अ) सह्याद्री पर्वत ब) दख्खन पठार
क) कोकण ड) पठारावरील डोंगररांगा

४) महाराष्ट्राचे सर्वात जास्त क्षेत्र फळ _____ नदीने न्यपलेले आहे.

(अ) कृष्णा ब) भीमा क) तापी ड) गोदावरी)

५) मानव हे _____ निर्मित साधन संपत्ती होय.

(अ) मानव ब) निसर्ग क) वैश्विक ड) निर्जव)

६) महाराष्ट्रातील दगडी कोळशाचा उपयोग प्रामुख्याने _____ निर्मिती साठी केला जातो.

(अ) औष्णिक विद्युत ब) आण्विक विद्युत क) जल विद्युत ड) अपरंपरागत ऊर्जा)

७) महाराष्ट्रातील एकमेव अणुविद्युत केंद्र _____ येथे आहे.

(अ) तारापुर ब) तुर्भे क) कोराडी ड) पोफळी)

८) महाराष्ट्रात सर्वात जास्त विहिरी _____ जिल्ह्यात आहे.

(अ) नाशिक ब) पुणे क) सोलापूर ड) अहमदनगर)

९) सोलापूर जिल्ह्यात _____ नदीवर उजनी धरण आहे.

(अ) वैनगंगा ब) सीना क) कृष्ण ड) भीमा)

१०) नागपूर जिल्ह्यात _____ जलविद्युत प्रकल्प महत्वाचा आहे.

(अ) येळदरी ब) पेंच क) भातसा ड) उजनी)

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. ८
- १) सातमाळा अजिंठा डोंगर रांगा.
 - २) भीमा खोरे.
 - ३) नैसर्गिक साधन संपत्तीची उदाहरणे.
 - ४) बाक्साईट चे उपयोग.
 - ५) पाण्याचे दूरउपयोग.
 - ६) जलविद्युतचे तोटे.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२
- १) महाराष्ट्राचे दख्खन चे पठार.
 - २) महाराष्ट्रातील पश्चिम वाहिनी नद्या.
 - ३) महाराष्ट्रातील वार्षिक पर्जन्याचे वितरण.
 - ४) साधन संपत्तीचे महत्व.
 - ५) महाराष्ट्रातील मंगल धातुचे वितरण.
 - ६) जलविद्युत साधन संपत्तीचे महत्व.
४. अ) महाराष्ट्राचे प्राकृतिक विभाग सांगुन कोणत्याही एका विभागाचे सविस्तर वर्णन करा. १०
- किंवा**
- ब) दख्खनच्या पठारावरून वाहणाऱ्या नद्यांचे वर्णन करा.
५. महाराष्ट्रातील लोह खनिजाचे महत्व, वितरण, उत्पादन व उपयोग स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
YOGA STUDIES (Theory)
(I.D.S.)

Day and Date : Saturday, 10-5-2014

Max. Marks : 25

Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Instructions: 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose the correct alternative :

5

- 1) Which is the standing position of “Asan” ?
A) Baju Chakrasana B) Sarvangasana
C) Mayurasan D) Shavasana
- 2) Which is the “Bandha of Yoga” ?
A) Jalandhar Bandha B) Baju Bandha
C) Ved Bandha D) Nack Bandha
- 3) First “Teerthankar” of Jain religion.
A) Adinath B) Mahaveer
C) Charak Muni D) Ravi Shankar
- 4) Kaivalyadham is located in _____
A) Lonavala B) Mumbai
C) Kashi D) Haridwar
- 5) The word Asana is made from the root _____
A) Aas B) Vyas
C) Yoga D) Ashtangyoga

2. Answer the following in short (**any five**) :

10

- 1) What is Yoga ?
- 2) Explain the concept of Yoga.
- 3) Define Yoga.
- 4) Write types of veda.
- 5) What are the misconceptions about yoga ?
- 6) What is the meaning of yoga ?

3. Short notes (**any two**) :

10

- A) Ramayan period.
- B) Modern period.
- C) Jain period.

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी **एक** गुण) :

५

- १) उभ्या स्थितीतील आसन कोणते ?

अ) बाजू चक्रासन	ब) सर्वांगासन
क) मयूरासन	ड) शवासन
- २) खालीलपैकी कोणता बंध आहे ?

अ) जालंधर बंध	ब) बाजूबंध
क) वेदबंध	ड) गळाबंध
- ३) जैनधर्माचे प्रथम तीर्थंकर.

अ) अदीनाथ	ब) महावीर
क) चरक मुनी	ड) रवीशंकर

- ४) कैवल्यधाम _____ येथे आहे.
अ) लोणावळा ब) मुंबई
क) काशी ड) हरिद्वार
- ५) _____ या धातूपासून आसन शब्द बनला आहे.
अ) आस ब) व्यास
क) योग ड) अष्टांग योग

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) :

१०

- १) योग म्हणजे काय ?
- २) योगाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ३) योगाची व्याख्या सांगा.
- ४) वेदाचे प्रकार सांगा.
- ५) योगाविषयीचे गैरसमज स्पष्ट करा.
- ६) योगाचा अर्थ सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१०

- अ) रामायण काल
 - ब) आधुनिक काल
 - क) जैन काल.
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
MARATHI (I.D.S.)
(History of Marathi Language and Literature)

मराठी वाङ्मयाचा स्थूल अभ्यास

पाठ्यपुस्तक : सहा कथाकार

संपादक – भालचंद्र फडके

Day and Date : Saturday, 10-5-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवी अंक गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) गंगाधर गाडगीळ यांची खालीलपैकी कोणती कथा आहे ?
(नाटक, विदूषक, भागलेला चांदोबा, धिंड)
- २) 'कृष्णाबाई' हे व्यक्तिचित्र कोणत्या कथेतील आहे ?
(राधी, भूक, नाटक, बाजाराची वाट)
- ३) 'मरण स्वस्त होत आहे' या कथेतील कोणती व्यक्ति व्यसनाच्या आहारी गेली आहे ?
(राणू नागवेकर, भिमू कदम, चाचा, बारकू)
- ४) बाजाराची वाट या कथेतील अर्जुन पाटील याच्या पत्नीचे नाव काय ?
(शांता, जनाई, सारजा, वंचा)
- ५) 'सहा कथाकार' या पुस्तकाचे संपादक कोण आहेत ?
(ना. सी. फडके, श्रीधर फडके, भालचंद्र फडके, य. दि. फडके)
- ६) दलित जीवनाचे चित्रण कोणत्या कथाकाराने केले आहे ?
(कमलदेसाई, शंकर पाटील, बाबूराव बागूल, जी. ए. कुलकर्णी)
- ७) 'मालती बाई' या स्त्रीची व्यक्तिरेखा कोणत्या कथेत आहे ?
(खरं सांगायचं म्हणजे, किडलेली माणसे, भागलेला चांदोबा, शाळा)

८) माडगूळकरांनी कोणत्या प्रदेशाचे वर्णन केले आहे ?

(खानदेश, विदर्भ, कोकण, माणदेश)

९) 'प्लॉस्टिक चं विश्व' या कथेचे लेखिका कोण ?

(माधवी देसाई, कमल देसाई, शंकर पाटील, बाबूराव बागूल)

१०) जी. ए. कुलकर्णी यांचा पहिला कथासंग्रह कोणता ?

(रक्तचंदन, काजळमाया, निळासावळा, भूक)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ५) :

१०

१) 'शाळा' या कथेतील मुलाणी काटेवनांत गेल्यावर काय-काय पाहिजे ?

२) 'भागलेला चांदोबा' या कथेतील विधवा स्त्रीचे दुःख.

३) शंकर पाटील यांच्या कथेतील विनोद.

४) 'भूक' या कथेतील भिकाचे व्यक्तिचित्र रेखाय.

५) 'मारुत राया' या कथेतील नानाची श्रद्धा.

६) 'प्लॉस्टिकचं विश्व' मधील आशय सूत्र.

३. लघुत्तरी प्रश्न (को. २) :

१०

१) गंगाधर गाडगीळ यांच्या नवकथेची वैशिष्ट्ये.

२) 'बाजाराची वाट' या कथेतील संततीचा प्रश्न.

३) बाबूराव बागूल यांच्या कथेतील विद्रोह.

४. 'राधी' या कथेचे आशय स्पष्ट करा.

१०

किंवा

'नाटक' या कथेतील विनोद निर्मितीचे दर्शन कसे घडविले आहे ?

५. 'भूक' या कथेतील आक्रोश स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. I (Semester – I) (Old) Examination, 2014
SCIENCE TECHNOLOGY AND DEVELOPMENT (Comp.)**

Day and Date : Friday, 4-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select the proper alternatives and fill in the blanks : 10
- 1) Still European's consider _____ number as in auspicious.
A) 11 B) 6 C) 18 D) 13
- 2) _____ wrote Aryasiddhant.
A) Bhaskaracharya B) Aryabhatta
C) Brahmgupta D) Kanad
- 3) _____ invented velocity rules.
A) Edison B) Einstein
C) Newton D) Raman
- 4) _____ is the first National Professor in Physics.
A) Dr. Homi Bhabha B) Dr. Swaminathan
C) Dr. Narlikar D) Dr. Raman
- 5) _____ is the founder of Indian Green Revolution.
A) Dr. A.P.J. Abdul Kalam B) Dr. Rajaramanna
C) Dr. Swaminathan D) None of these
- 6) Saturn takes _____ years period to revolve around the sun.
A) 12 B) 29 C) 36 D) 88
- 7) _____ % part of interior of the Earth is occupied by core.
A) 16 B) 18 C) 10 D) 22

8) Scientific study method has _____ steps.

- A) 5 B) 4 C) 6 D) 8

9) India's First Atomic Energy Centre is established at _____

- A) Narora B) Tarapur C) Kalpakam D) Karwar

10) _____ is known as the zero energy reactor.

- A) Apsara B) CIRAS C) Zerlina D) Dhruv

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) State in a short prevalent superstitions in India.
- 2) What is Gravitational Force ?
- 3) What is Raman Effect ?
- 4) Write in a short one star hypothesis.
- 5) Write in a short information of Lithosphere.
- 6) State the advantages of Solar Energy.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Bhaskaracharya.
- 2) Observation.
- 3) Quasi steady state theory.
- 4) Contribution of Dr. A.P.J. Abdul Kalam in missile.
- 5) Classification of Resources.
- 6) Causes of earthquake.

4. Give an account of Solar system.

10

OR

Give the details of the scientific work of Dr. Homi Bhabha.

5. What is science and Technology ? Explain in detail the fundamental concepts in scientific thinking.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१०

- १) युरोपियन लोक अद्यापही _____ हा आकडा अशुभ मानतात.
अ) ११ ब) ६ क) १८ ड) १३
- २) आर्यसिद्धांत हा ग्रंथ _____ यांनी लिहीला .
अ) भास्कराचार्य ब) आर्यभट्ट
क) ब्रह्मगुप्त ड) कनाद
- ३) _____ यांनी गतिविषयक नियम शोधून काढले.
अ) एडिसन ब) आईन्स्टाईन
क) न्यूटन ड) रामन
- ४) _____ हे पदार्थ विज्ञानाचे पहिले राष्ट्रीय प्राध्यापक आहेत.
अ) डॉ. होमी भाभा ब) डॉ. स्वामीनाथन
क) डॉ. नारळीकर ड) डॉ. रामन
- ५) _____ यांना भारतीय हरीत क्रांतीचे जनक म्हणतात.
अ) डॉ.ए. पी. जे. अब्दुल कलाम ब) डॉ. राजा रामण्णा
क) डॉ. स्वामीनाथन ड) या पैकी नाही
- ६) शनि ग्रहाला एकासूर्य प्रदक्षिणेसाठी _____ वर्षांचा कालावधी लागतो.
अ) १२ ब) २९ क) ३६ ड) ८८
- ७) पृथ्वीच्या एकूण भूगर्भा पैकी _____ % भाग गाभ्याने व्यापला आहे.
अ) १६ ब) १८ क) १० ड) २२
- ८) वैज्ञानिक अभ्यास पद्धतीमध्ये एकूण _____ टप्पे आहेत.
अ) ५ ब) ४ क) ६ ड) ८

- ९) भारतातील पहिले अणुविद्युत केंद्र _____ येथे स्थापन केले आहे.
 अ) नरोरा ब) तारापूर क) कल्पकम ड) कारवार
- १०) _____ ही शून्य ऊर्जा अणुभट्टी म्हणुन ओळखली जाते.
 अ) अप्सरा ब) सायरस
 क) झर्लीना ड) ध्रुव
२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही ४) : ८
- १) भारतामध्ये प्रचलित असलेल्या अंधश्रद्धा सांगा.
 २) गुरुत्वाकर्षण शक्ती म्हणजे काय ?
 ३) रामन परिणाम म्हणजे काय ?
 ४) एक तारक परिकल्पना थोडक्यात लिहा.
 ५) शिलावरणाची थोडक्यात माहिती लिहा.
 ६) सौर उर्जेचे फायदे सांगा.
३. टिपा लिहा (कोणत्याही ४) : १२
- १) भास्कराचार्य
 २) निरीक्षण
 ३) स्थिरवत विश्व स्थितीचा सिद्धांत
 ४) डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांचे क्षेपणास्त्रातील योगदान
 ५) साधन संपत्तीचे वर्गीकरण
 ६) भूकंपाची कारणे.
४. सूर्य माले विषयी सविस्तर वृत्तांत द्या. १०
किंवा
 डॉ. होमी भाभा यांच्या वैज्ञानिक कार्याची सविस्तर माहिती लिहा.
५. विज्ञान आणि तंत्रज्ञान म्हणजे काय ? वैज्ञानिक विचार पद्धती मधील मुलभूत संकल्पना स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
SECRETARIAL PRACTICE AND COMMERCIAL CORRESPONDENCE
(IDS)

Day and Date : Saturday, 10-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Right side figure indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentence : **10**
- 1) To require the necessary qualification by _____ secretary.
a) Government b) Company c) Co-operative d) Private
 - 2) Filing works are very simply doing for use of
a) Filing methods b) Office mechanisation
c) Computerisation d) None of these
 - 3) The Secretary has to maintain ____ in his work.
a) Secrecy b) Information c) Silence d) Loyalty
 - 4) It is the responsibility of _____ Secretary to complete various functions according to Company's Act.
a) Private b) Company c) Co-operative d) Trust
 - 5) To create the various copies through the _____ machine.
a) Duplicator Machine b) Jeletine Machine
c) Xerox Machine d) Photocopy Machine
 - 6) In the Old Roman Empire the person doing the Secretarial work was designated as
a) Secretaries b) Scribe c) Secretary d) Amatya

- 7) Post Card is a type of _____ communication.
 - a) Secret
 - b) Fast
 - c) Old
 - d) None of these
- 8) No enclosures are kept in _____ letters.
 - a) Envelope
 - b) Inland letters
 - c) Registered
 - d) None of these
- 9) If the Board of Directors is considered to be the brain of the company the _____ is considered to be ears, eyes, hands and mouth of the company.
 - a) Manager
 - b) Secretary
 - c) President
 - d) Shareholder
- 10) _____ Index is essential for numerical filing.
 - a) Card
 - b) Strip
 - c) Wheel
 - d) None of these

2. Write short answers. 10

- A) Calculating machine.
- B) Travel and Hotel Registration.

3. Write short notes. 10

- A) Indexing.
- B) Role of secretary.

4. Explain different parts of business letter. 10

OR

Explain the various office equipments used in modern office.

5. "A secretary is an advisor to management an office Executive and Liaison Officer". Explain this statement bringing out his functions. 10

OR

Explain the procedure of outgoing and incoming mail.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

1. दिलेल्या पर्यायातून योग्य तो पर्याय निवडून वाक्य पुनः लिहा.

10

1) _____ चिटणीसाला आवश्यक ती पात्रता असावी लागते.

अ) सरकारी

ब) कंपनी

क) सहकारी

ड) खाजगी

2) नस्तीकीकरणाचे काम _____ मुळे खुपच सोपे झाले आहे.

अ) धारिका पद्धती

ब) कार्यालयीन यांत्रिकीकरण

क) संगणक वापरा

ड) यापैकी नाही

3) चिटणीसाला आपल्या कामात _____ पाळावी लागते.

अ) गुप्तता

ब) माहिती

क) शांतता

ड) निष्ठा

4) कंपनी कायद्याप्रमाणे कंपनीची कार्ये पूर्ण करून घेण्याची जबाबदारी _____ चिटणीसावर असते.

अ) खाजगी

ब) कंपनी

क) सहकारी

ड) विश्वस्थ संस्था

5) अनेक प्रति काढणाऱ्या यंत्राला _____ म्हणतात.

अ) डुब्लिकेटर मशीन

ब) जेलिटीन मशीन

क) झेरॉक्स मशीन

ड) फोटोकॉफी मशीन

6) रोमन साम्राज्याच्या काळात चिटणीसाचे कार्य करणाऱ्या व्यक्तीस _____ म्हणतात.

अ) सेक्रेटरीअस

ब) स्क्राईब

क) सेक्रेटरी

ड) अमात्य

7) पोस्टकार्ड हा _____ संदेशवहनाचा प्रकार आहे.

अ) गुप्त

ब) जलद

क) जुना

ड) यापैकी नाही

8) _____ पत्राच्या आत काहीही ठेवता येत नाही.

अ) पाकीट

ब) अंतरदेशीय

क) रजिष्टर्ड

ड) यापैकी कोणतेही नाही

9) संचालक मंडलास संस्थेचा मेंदू मानल्यास _____ म्हणजे संचालक मंडलाचे डोळे, कान, हात आणि तोंड होय.

अ) व्यवस्थापक

ब) सचिव

क) अध्यक्ष

ड) सभासद

10) सांख्यिकी नस्तीकरण पद्धतीसाठी _____ आवश्यक आहे.

अ) सूचिपत्रिका

ब) सूचिपट्टिका

क) चक्रसूची

ड) यापैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा.

10

अ) आकडे मोड करण्याचे यंत्र.

ब) प्रवास व हॉटेलमधील जागाची नोंदणी.

3. टिपा द्या.

10

अ) सुचिकरण.

ब) सचिवाची भूमिका.

4. व्यवसायीक पत्राच्या विविध भागाची माहिती द्या.

10

किंवा

आधुनिक कार्यालयात वापरल्या जाणाऱ्या विविध साधनाची माहिती द्या.

5. “चिटणीस हा सल्लागार कार्यालयाचा अधिकारी व संपर्काधिकारी आहे” हे निवेदन धेवून चिटणीसाची कार्ये स्पष्ट करा.

10

किंवा

आवक व जावक पत्र व्यवहाराची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
URDU (IDS)
History of Urdu Language and Literature

Day and Date : Saturday, 10-05-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the left indicate full marks.**

- 10 صحیح متبادل چن کر خانہ پری کیجئے :
- (۱) حضرت خواجہ بندہ نواز کی تصنیف _____ ہے۔
(معراج نامہ معراج العاشقین معراج المومنین پرت نامہ)
- (۲) قطب شاہی سلطنت کا قیام _____ میں ہوا۔
(۱۳۴۷ء ۱۴۹۰ء ۱۵۱۰ء ۱۵۲۵ء)
- (۳) "کلمۃ الحقائق" کا خالق _____ ہے۔
(خواجہ بندہ نواز مقیمی برہان الدین جانم امین الدین اعلیٰ)
- (۴) "شہنوی گلشن عشق" _____ نے لکھی۔
(ملا خواجہ صی ملا نصرتی کمال خاں رستمی سید میراں ہاشمی)
- (۵) "نورس" _____ کی تصنیف ہے۔
(یوسف عادل شاہ علی عادل شاہ ابراہیم عادل شاہ ثانی عبد اللہ قطب شاہ)
- (۶) "اردو کا آغاز دکن کے علاقے سے ہوا" یہ نظریہ _____ کا ہے۔
(نصیر الدین ہاشمی محمود شیرانی محمد حسین آزاد جمیل جالبی)

(۷) بہمنی سلطنت کی بنیاد _____ نے ڈالی۔

(علاء الدین حسن بہمن شاہ فیروز شاہ بہمنی محمد شاہ بہمنی ابراہیم شاہ بہمنی)

(۸) "نوسرہار" کا خالق _____ ہے۔

(اشرف بیابانی فخر الدین نظامی کمال خاں رستمی ملا غواصی)

(۹) "اردو کا آغاز دہلی اور اسکے اطراف کے علاقوں سے ہوا" یہ نظریہ _____ کا ہے۔

(نصیر الدین ہاشمی محمد حسین آزاد محمود شیرانی ڈاکٹر محی الدین قادری)

(۱۰) "تاریخ فرشتہ" یہ کتاب _____ نے لکھی۔

(رفیع الدین شیرازی ملک خوشنود محمد قاسم فرشتہ نور الدین ظہوری)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے دو جملے میں جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

(۱) "معراج العاشقین" کی عبارت لکھئے۔

(۲) حضرت شاہ میراں جی شمس العشاق کے تصانیف لکھئے۔

(۳) ملا اسرار اللہ وجہی کے تصانیف لکھئے۔

(۴) 'شوی' کی تعریف بیان کیجئے۔

(۵) 'قصیدہ' سے کیا مراد ہے ؟

(۶) فیروز شاہ بہمنی کے بارے میں مختصر معلومات لکھئے۔

- ۱۰ ۳. کوئی دو سوالات حل کیجئے :
- (۱) اردو کے آغاز کے متعلق کسی دو ماہرین لسانیات کے نظریات کی وضاحت کیجئے۔
- (۲) ملا نصرتی کی مثنوی " گلشن عشق " کا خلاصہ تحریر کیجئے۔
- (۳) طوطی ہند حضرت امیر خسرو پر مفصل نوٹ لکھئے۔
- ۱۰ ۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے :
- (۱) قطب شاہ دور کی ادبی و سیاسی خدمات پر روشنی ڈالئے۔
- (۲) قطب شاہی دور کی قصیدہ نگاری کا مفصل جائزہ لیجئے۔
- ۱۰ ۵. بہمنی دور کے اہم شعراء و ادبا کی ادبی خدمات کا مفصل جائزہ لیجئے۔
-

Seat No.	
----------	--

**B.A. – II (Sem. – III) Examination, 2014
LABOUR WELFARE (IDS)**

Day and Date : Saturday, 10-5-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose correct alternative.

10

- 1) Labour welfare emphasis on _____
 - a) Improvement in wage rate
 - b) Improvement in standard of living
 - c) Improvement in status
 - d) All of the above
- 2) _____ factor has no reserve price.
 - a) Land
 - b) Labour
 - c) Capital
 - d) All of the above
- 3) _____ problem is the main labour problem.
 - a) Economic problem
 - b) Political problem
 - c) Social problem
 - d) All of the above
- 4) _____ is the main feature of labour market.
 - a) Unorganised
 - b) Scattered
 - c) Imperfect
 - d) All of the above
- 5) Child labour problem is concerned with the country _____.
 - a) England
 - b) America
 - c) India
 - d) All of the above
- 6) Labour market deals with _____.
 - a) Demand for labour
 - b) Supply of labour
 - c) Demand for labour and supply of labour
 - d) All of the above
- 7) _____ is the main cause of disguised unemployment.
 - a) Excess demand for labour
 - b) Excess supply of labour
 - c) Excess pressure on agriculture
 - d) None of the above

8) National Rural Employment Guarantee Scheme has been launched on _____

a) Feb. 2006	b) Feb. 2007
c) Feb. 2010	d) Feb. 2011

9) The main problem of Indian labour is _____

a) Inefficiency	b) Absenteeism
c) Labour turnover	d) All of the above

10) Which unemployment arises due to imbalance in demand and supply of labour ?

a) Fritical unemployment	b) Seasonal unemployment
c) Disguised unemployment	d) None of the above

2. Write short answers (**any four**) :

8

- Define welfare work and social work.
- What is labour problem ?
- What is unemployment ?
- What is seasonal unemployment ?
- What is welfare ?
- What is wage ?

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- Objectives of labour welfare.
- Causes of unemployment.
- Development of labour welfare in U.K.
- Labour market.
- Problems of women labour.
- Classification of labour problems.

4. A) What is labour welfare ? Explain the scope and importance of labour welfare. **10**

OR

B) Suggest measures to solve the labour problems in India.

5. Explain the various causes of wage differentiation in India.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) श्रम कल्याण _____ ला महत्त्व देते.
अ) वेतन दरातील सुधारणा ब) राहणीमानाच्या दर्जातील सुधारणा
क) प्रतिष्ठा वाढविणे ड) वरीलपैकी सर्व
- २) _____ या घटकास शरवीव किंमत नसते.
अ) भूमी ब) श्रम
क) भांडवल ड) वरीलपैकी सर्व
- ३) श्रमसमस्यामध्ये _____ ही प्रमुख समस्या आहे.
अ) आर्थिक समस्या ब) राजकीय समस्या
क) सामाजिक समस्या ड) वरीलपैकी सर्व
- ४) श्रम बाजाराचे _____ हे प्रमुख वैशिष्ट्य आहे.
अ) असंघटितयणा ब) विस्कळीतयणा
क) अपूर्णता ड) वरीलपैकी सर्व
- ५) बाल कामगारांचा प्रश्न _____ देशाशी संबंधित आहे.
अ) इंग्लंड ब) अमेरिका
क) भारत ड) वरीलपैकी सर्व
- ६) _____ श्रम बाजाराशी संबंधित आहे.
अ) श्रम या घटकाची मागणी ब) श्रमाचा पुखठा
क) श्रमाची मागणी व पुखठा ड) वरीलपैकी सर्व
- ७) प्रच्छन्न (छुपी) बेकारीचे _____ हे प्रमुख कारण आहे.
अ) श्रमाची अतिरिक्त मागणी ब) श्रमाचा अतिरिक्त पुखठा
क) रोतीवरील अतिरिक्त भार ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- ८) राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना _____ वर्षी कार्यान्वीत झाली.
अ) फेब्रु. २००६ ब) फेब्रु. २००७
क) फेब्रु. २०१० ड) फेब्रु. २०११

९) भारतीय श्रमीकांची प्रमुख समस्या _____

- अ) अंकार्यक्षमता ब) गैरहजेरी
क) श्रमपरिवर्तन ड) वरीलपैकी सर्व

१०) श्रमाची मागणी व श्रमाचा पुखठा यांच्यातील असमतोलामुळे कोणती बेकारी निर्माण होते

- अ) संघर्षात्मक बेकारी ब) हंगामी बेकारी
क) प्रच्छन्न बेकारी ड) वरीलपैकी काहीही नाही

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (फक्त चार) :

८

- अ) कल्याण काम व सामाजिक काम यांच्या व्याख्या द्या.
ब) श्रम समस्या म्हणजे काय ?
क) बेरोजगारी म्हणजे काय ?
ड) हंगामी बेकारी म्हणजे काय ?
इ) कल्याण म्हणजे काय ?
फ) वेतन म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा (फक्त चार) :

१२

- अ) श्रम कल्याणाची उद्दिष्ट्ये.
ब) बेकारीची कारणे.
क) इंग्लंडमधील श्रम कल्याणाचा विकास.
ड) श्रम बाजार.
इ) स्त्री कामगारांच्या समस्या.
फ) श्रम समस्यांचे वर्गीकरण.

४. अ) श्रम कल्याण म्हणजे काय ? श्रम कल्याणाची व्याप्ती व महत्त्व स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) भारतातील श्रमसमस्या सोडविण्यासाठी उपाययोजना सूचवा.

५. भारतातील वेतन दरातील भिन्नतेची विविध कारणे स्पष्ट करा.

१०

- 7) Ankleshwar oil field is located in _____ state.
a) Maharashtra b) Gujrat c) Assam d) Kerala
- 8) _____ is the non-conventional energy resource.
a) Wind b) Coal c) Petroleum d) Natural gas
- 9) The deposition of the older alluvium and lie above the flood limit in northern plain is called _____
a) Bangar b) Khadar c) Bhadar d) Tarai
- 10) The line joining equal places of rainfall on the map are called _____
a) Isotherms b) Isohytes c) Isobars d) Contours

2. Write short answers of the following (**any four**) : **8**
- 1) Write absolute location of India.
 - 2) Give the length, width and area of western coastal plain.
 - 3) Define El Nino.
 - 4) State the types of coal.
 - 5) State the names of Manganese producer districts in Maharashtra.
 - 6) Define cyclone.
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Islands in Bay of Bengal
 - 2) North East Monsoon
 - 3) Bokaro coal field
 - 4) Deciduous forest
 - 5) Oil fields in Assam
 - 6) Classification of maps.
4. Explain the types of soils in India. **10**
- OR
- Discuss the northern mountain region of India.
5. Explain factors influencing the climate of India. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
४) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

- १) क्षेत्रफलाच्या दृष्टीने _____ राज्याचा भारतात प्रथम क्रमांक आहे.
अ) राजस्थान ब) मध्य प्रदेश क) उत्तर प्रदेश ड) बिहार
- २) _____ हे सह्याद्री पर्वतामधील सर्वात उंच शिखर आहे.
अ) भिमाशंकर ब) त्रिंबकेश्वर क) इगतपुरी ड) कलसूबाई
- ३) नैऋत्य मोसमी वाऱ्यापासून भारताला _____ टक्के पाऊस मिलतो.
अ) ४० ब) ६० क) ७० ड) ८०
- ४) कर्कवृत्तावर _____ या दिवसी सुर्याची किरणे लंबरूप पडतात.
अ) २१ जून ब) २१ मार्च क) २२ सप्टेंबर ड) २२ डिसेंबर
- ५) दक्षिण कोकणामध्ये _____ मृदा आढळते.
अ) तांबडी ब) वालकामय क) जांभी ड) काली
- ६) गंगेच्या त्रिभूजप्रदेशात _____ वृक्ष आढळतात.
अ) मँग्रोह ब) चंदन क) आंबा ड) साग
- ७) अंकलेश्वर खनिजतेल क्षेत्र _____ राज्यात आहे.
अ) महाराष्ट्र ब) गुजरात क) आसाम ड) केरल
- ८) _____ हे अपारंपारिक शक्ती साधन आहे.
अ) वारा ब) दगडी कोलसा
क) खनिजतेल ड) नैसर्गिक वायू
- ९) उत्तर भारतीय मैदानामध्ये पूररेषेच्यावर असणाऱ्या जुन्या गालाच्या संचयनाला _____ म्हणतात.
अ) भांगर ब) खादर क) भाबर ड) तराई
- १०) नकाशावर समान पर्जन्याची ठिकाणे जोडणाऱ्या रेषांना _____ रेषा म्हणतात.
अ) समताप ब) समपर्जन्य क) समभार ड) समोच्च

२. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) भारताचे निरपेक्ष स्थान सांगा.
 - २) पश्चिम किनारपही मैदानाची लांबी, रूंदी व क्षेत्रफल द्या.
 - ३) एल निनो म्हणजे काय ?
 - ४) दगडी कोलशाचे प्रकार सांगा.
 - ५) महाराष्ट्राती मॅगेनिज उत्पादक जिल्ह्यांची नांवे सांगा.
 - ६) प्रत्यावर्त म्हणजे काय ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) बंगालच्या उपसागरतील बेटे
 - २) ईशान्य मान्सून
 - ३) बोकारो कोलसा क्षेत्र
 - ४) पानझडी अरण्ये
 - ५) आसाम मधील खनिज तेल क्षेत्र
 - ६) नकाशाचे वर्गीकरण.
४. भारतातील मृदा प्रकार स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- उत्तरेकडील पर्वतीय प्रदेशावर चर्चा करा.
५. भारतीय हवामानावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
----------	--

**B.A. – II(Sem. – III) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Optional) (Paper – II)
Developmental Psychology**

Day and Date : Tuesday, 13-5-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Fill in the blanks (multiple choice) :

10

1. 1) A _____ pair of gland's is located on either side of the vagina.
A) Bartholine B) Copper C) Pituitary D) None of these
- 2) _____ is the father of development psychology.
A) Perry B) Kogen C) Hall D) Sudnow
- 3) According to Erikson the main task of the adolescence is to achieve a state of _____
A) recognition B) conformity C) crisis D) identity
- 4) _____ types of love.
A) 7 B) 6 C) 9 D) 5
- 5) _____ was the third stage of sexuality.
A) Heterosexuality B) Autosexuality
C) Homosexuality D) None of these
- 6) Malcom Nowels given _____ definition of adult.
A) Three B) Four C) Five D) Two
- 7) _____ has suggested three dimension theory of love.
A) Kelly B) Sternberg C) Gardner D) Perry
- 8) The term "storm and stress" used to describe the state of _____
A) Old B) Adolescent C) Young D) Adult

9) The role of metaphor is studied by _____ and his colleagues in Harvard university.

- A) Hall
B) Gardner
C) Freud
D) Gilford

10) The _____ maturing boys are often a leader of peer groups.

- A) Late
B) Early
C) Average
D) None of these

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) Give the definitions of adolescence.
- 2) Define obesity.
- 3) What is meant by metaphor ?
- 4) State the difference between convergent thinking and divergent thinking.
- 5) State women's way's of knowing.
- 6) What is relativism ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Suicide in adolescent.
- 2) Choices of food.
- 3) Use of alcohol.
- 4) Marital stress.
- 5) Developmental pattern of peer group.
- 6) Female reproductive system.

4. Write **any one** long answer type questions of the following :

10

A) Explain the types of sexually transmitted disease.

OR

B) Explain the stages of sexual development.

5. Explain Sternberg theory of love in brief.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी)

१०

- १) योनीच्या दोन्ही बाजूला _____ ग्रंथीच्या जोड्या असतात.
अ) बार्थोलिन
ब) पुरःस्थ
क) पियुषिका
ड) यापैकी नाही
- २) _____ यांना वैकासिक मानसशास्त्राचे जनक म्हणतात.
अ) पेरी
ब) कोगेन
क) हॉल
ड) सुडनाऊ
- ३) एरिक्सनच्या मते किशोरांचे मुख्य कार्य म्हणजे _____ अवस्था संपादन करणे होय.
अ) प्रत्याभिज्ञान
ब) बांधीलकी
क) संघर्ष
ड) ओळख
- ४) प्रेमाचे _____ प्रकार आहेत.
अ) सात
ब) सहा
क) नऊ
ड) पाच
- ५) _____ ही लैंगिक विकासाची तिसरी अवस्था होय.
अ) विषमलैंगिकता
ब) स्व लैंगिकता
क) समलैंगिकता
ड) यापैकी नाही
- ६) माल्कम नोव्हेल्स यांनी प्रौढांच्या _____ व्याख्या सांगितल्या.
अ) तीन
ब) चार
क) पाच
ड) दोन
- ७) प्रेमाचा त्रिमिती सिद्धात _____ यांनी सांगितला.
अ) केली
ब) स्टर्नबर्ग
क) गार्डनर
ड) पेरी
- ८) तणाव व वादळी असे _____ अवस्थेचे वर्णन केले जाते.
अ) वृद्ध
ब) किशोर
क) तरुण
ड) प्रौढ
- ९) हावर्ड विद्यापीठात _____ आणि त्यांचे सहकार्य यांनी रूपकाच्या भूमिकेचा अभ्यास केला.
अ) हॉल
ब) गार्डनर
क) फ्राईड
ड) गिलफोर्ड
- १०) समवयस्क गटाचे नेते _____ परिपक्वता प्राप्त होणारी मुळे असतात.
अ) उशिरा
ब) लवकर
क) सरासरी
ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) किशोरावस्थेची व्याख्या लिहा.
- २) लड्डपणाची व्याख्या लिहा.
- ३) रूपकाचा अर्थ काय ?
- ४) संलक्षी व बहुसंलक्षी विचार प्रक्रियेतील फरक सांगा.
- ५) स्त्रीयांचे ज्ञान मार्ग सांगा.
- ६) सापेक्षवाद म्हणजे काय ?

३. टिपा लिहा. (कोणतेही चार) :

१२

- १) किशोरावस्थेतील आत्महत्या.
- २) अन्नपदार्थाची निवड.
- ३) मद्यपानाचा उपयोग.
- ४) वैवाहिक ताण.
- ५) समवयस्कांची वैकासिक कार्ये.
- ६) स्त्रीयांची प्रजनन संस्था.

४. खालील एका दिर्घोत्तरीय प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) संभोगजन्य आजाराची चर्चा करा.

किंवा

ब) लैंगिक विकासाच्या अवस्था स्पष्ट करा.

५. स्टर्नबर्गचा प्रेमाचा सिद्धांत संक्षिप्तपणे स्पष्ट करा.

१०

SLR-AN – 367

Seat
No.

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
ऐच्छिक मराठी (New) Paper – I
‘रामनगरी’ – रामनगरकर

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014
Time : 10.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न:

१०

१) ‘रामनगरीच्या’ मनोगताला राम नगरकरांनी कोणते शीर्षक दिले आहे ?

१) हर हर महादेव ! २) चांगभलं ! ३) येळकोट येळकोट ! ४) जय मल्हार

२) ‘हाती धरल्यावर जे सोडवत नाही ते चांगले पुस्तक’ अशी व्याख्या कोणी केली आहे ?

१) पु.ल. देशपांडे २) राम नगरकर ३) वसंत बापट ४) दादा कोंडके

३) रामचा बाप पळून कोठे गेला ?

१) मिलट्रीत २) तमाशात ३) मुंबईला ४) देवदैठणला

४) मुंबईला बिऱ्हाड गेल्यावर रामची आई कोणता व्यवसाय करते ?

१) बांगड्याचा २) तमाशाचा ३) खाणावळीचा ४) भाजी-पाल्याचा

५) विठ्ठल हे राम नगरकरांचे कोण होते ?

१) चुलते २) आजोबा ३) मित्र ४) वडील

P.T.O.

६) म्हादबा काळे कोणते ऐतिहासीक नाटक बसवतो ?

- १) येथे ओशाळला मृत्यू २) रायगडाला जेव्हा जाग येते
३) गड आला, पण सिंह गेला ४) जाणता राजा

७) हळद लागण्यापूर्वी नवऱ्या मुलाच्या डोळ्यावरचे केस काढण्याच्या पद्धतीला काय म्हणत असत ?

- १) चंपी २) हजामत ३) चूच ४) चमन गोटा

८) लग्न झाल्यावर रामच्या बायकोचे कोणते नाव ठेवले जाते ?

- १) लक्ष्मी २) कौसल्या ३) राधा ४) सीता

९) काहीही वाजवलं की कोणाच्या अंगात येत असे ?

- १) द्रौपदी २) गोदाबाई ३) भागूअक्का ४) कौसल्या

१०) 'अचानक अनेकांची दांडी घेणारा मंत्री' असा 'रामनगरी' त कोणाचा उल्लेख केला आहे ?

- १) श्यामा प्रसाद मुखर्जी २) सरदार बलदेव सिंग
३) रफी अहमद किडवाई ४) स.का. पाटील

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) "साला, हजाम है हजाम !" असे शब्द कानावर पडले की, रामला वाईट का वाटते ?

२) "मेलं, पांढऱ्या पायाचंच जल्माला आल्यालं दिसतंय" असे रामची आई का म्हणते ?

३) आजोबा रामची जन्मतारीख मास्तरला कशी सांगतात ?

४) रामच्या लग्नाची पत्रिका कशी तयार केली जाते ?

५) लग्नानंतर पहिल्यांदा राम उखाणा घालून कोणते नाव घेतो ?

६) 'महाराष्ट्र दर्शन' हा कार्यक्रम पाहिल्यावर कलापथकाला यशवंतराव चव्हाण का आणि कोणती मदत करतात ?

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन): १०
- १) 'नाभिक समाजाची सेवा खुद्द देवानं मानली' या विषयीची कोणती कथा रामचा आजोबा सांगतो ?
- २) राम आपल्या बापाचा कोणकोणत्या कारणांसाठी मार खातो ?
- ३) 'रामनगरी' तील समाज जीवन.
४. राम नगरकरांच्या व्यक्तिमत्वाचे विविध पैलू स्पष्ट करा. १०
- किंवा
- 'रामनगरी' तील विनोदाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
५. "रामनगरी' तील रामच्या लग्नाचा प्रसंग' हा मराठीतील एक श्रेष्ठ विनोद मानावा लागेल' या विधानाचा सोदाहरण परामर्श घ्या. १०
-

SLR-AN – 368

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
(New Syllabus)

URDU (Optional) (Paper – I)

Poetry

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

مناسب متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پُر کیجئے :

(1) _____ کو اردو کا پہلا عوامی شاعر تسلیم کیا جاتا ہے۔

(ساعر اقبال فیض نظیر)

(2) ”غزل ایک نیم وحشی صنف سخن ہے۔“ یہ قول _____ کا ہے۔

(آل احمد سرور کلیم الدین احمد مولوی عبد الحق عبد الرحمن بجنوری)

(3) نظم کی اس ہیئت کو _____ کہتے ہیں جس میں وزن تو ہو مگر قوافی کا

اہتمام نہ کیا گیا ہو۔

(مخمس معری آزاد ترکیب بند)

(4) ساعر لدھیانوی کا انتقال شہر _____ میں ہوا۔

(لدھیانہ ممبئی کلکتہ دہلی)

(5) جگر مراد آبادی کا اصل نام _____ تھا۔

(شوکت علی علی اصغر علی سکندر علی سکندر علی)

- (۶) _____ اپنے شاعرانہ ذہن کی تعمیر میں مشرقی و مغربی اثرات کے
رہن منت ہیں۔
- (فراق جگر جذبی شوق)
- (۷) ”یاسیت کا امام“ _____ کو کہتے ہیں۔
- (فائق اقبال فیض جذبی)
- (۸) مولانا الطاف حسین حالی کی ولادت _____ میں ہوئی۔
- (دولت آباد دہلی پانی پت لکھنؤ)
- (۹) _____ نے اپنی شاعری میں حرکت و عمل کا پیغام دیا۔
- (حالی ساحر فیض اقبال)
- (۱۰) ’لیبن‘ انعام یافتہ شاعر _____ ہے۔
- (اقبال فیض جمیل منٹھری قدیر شولا پوری)

10

۲. مندرجہ ذیل اشعار کی تشریح کیجئے (کوئی پانچ) :

(۱) مرنے کی دعائیں کیوں مانگوں، جینے کی تمنا کون کرے

یہ دنیا ہو یا وہ دنیا، اب خواہش دنیا کون کرے

(۲) سر میں سودا بھی نہیں دل میں تمنا بھی نہیں

لیکن اس ترکِ محبت کا بھروسہ بھی نہیں

(۳) یہ میخانہ ہے بزمِ جم نہیں ہے

یہاں کوئی کسی سے کم نہیں ہے

- (۴) اک معمہ ہے سمجھنے کا نہ سمجھانے کا
زندگی کا ہے کوہے، خواب ہے دیوانے کا
- (۵) ایک روشن دماغ تھا نہ رہا
شہر میں اک چراغ تھا نہ رہا
- (۶) موت سے کس کو رُستگاری ہے
آج وہ کل ہماری باری ہے۔

10

۳. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) :

- (۱) نظم ”جبرئیل و ابلیس“ کا خلاصہ لکھئے۔
- (۲) نظم ”برسات کا بیان“ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔
- (۳) نظم ”تاج محل“ کا خلاصہ لکھئے۔

10

۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (۱) مثنوی ”سرائے فانی“ کا خلاصہ مفصل لکھئے۔
- (۲) نظم ”لندن کی ایک شام“ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں قلمبند کیجئے۔

10

۵. ”مرثیہ غالب“ کا خلاصہ مفصل لکھئے۔

SLR-AN – 371

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
HINDI (Opt.) (Paper – I) (New)
साहित्य विविधा एवं हिंदी व्याकरण

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**

1) _____ आने पर बाबू के स्वभाव में परिवर्तन आता है।

1) वजीराबाद	2) अमृतसर
3) हुमनाबाद	4) सिकंदराबाद

2) बिन्नी के _____ बहनें हैं।

1) तीन	2) चार	3) दो	4) एक

3) मंगर का महत्त्वपूर्ण गुण _____ है जिसने उसके व्यक्तित्व पर चार चाँद लगा दिये।

1) रूठना	2) सच्चाई
3) ईमानदारी	4) दया

4) भगतसिंह के पिता _____ थे।

1) क्रांतिकारी	2) आतंकवादी
3) समझौतावादी	4) आर्यसमाजी

5) कर्मवीर _____ थे।

1) अहिंसावादी	2) धैर्यवादी
3) कर्मकांडवादी	4) नास्तिक

P.T.O.

- 6) कबीर के लिए पण्डित _____ थे ।
- 1) कसाई
2) जमाई
3) जनवादी
4) पाशवी
- 7) मैथिलीशरण गुप्त की कविताओं में _____ नारियों के प्रति सहानुभूति व्यक्त हुई है ।
- 1) सामान्य
2) असामान्य
3) उपेक्षित
4) क्रांतिकारी
- 8) पंत जी ने सुख दुःख का जीवन में _____ होना अनिवार्य माना है ।
- 1) कम-ज्यादा
2) ज्यादा
3) कम
4) समांतर
- 9) प्रेत का बयान कविता में _____ के मास्टर की व्यथा अंकित है ।
- 1) सर्कस
2) स्कूल
3) कॉलेज
4) विश्वविद्यालय
- 10) स्त्री का जन्म त्याग और समर्पण के लिए है - इस विचारधारा का विशेष _____ ने किया ।
- 1) कात्यायनी
2) महादेवी
3) सुभद्राकुमारी
4) महाश्वेतादेवी

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के संक्षेप में उत्तर लिखिए :

10

- 1) मानक हिंदी वर्णमाला के स्वर कितने हैं ? कौनसे ?
- 2) संस्कृत में कितने लिंग होते हैं ?
- 3) कौनसे समास में हाईफन लगाने की आवश्यकता नहीं है ? सोदाहरण लिखिए ।
- 4) कारकों के कितने प्रकार हैं ?
- 5) स्वामी, माया, शेरनी, मास्टर इन शब्दों का लिंग परिवर्तन कीजिए ।
- 6) घोड़ी, मिट्टी, बोतल, कन्या इन संज्ञाओं का बहुवचन रूप लिखिए ।

3. निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : 10
- 1) किन्तु भूख या क्षुधा नाम हो जिसका
ऐसी किसी व्याधि का पता नहीं हमको ।
सावधान महाराज
नाम नहीं लीजिएगा
हमारे समक्ष फिर कभी भूख का !
- 2) अविश्वास, हा ! अविश्वास ही
नारी के प्रति नर का ;
नर के लो सौ दोष क्षमा हैं,
स्वामी है वह घर का !
- 3) कह रविदास खलास चमारा,
जो हम सहरी सो मीतु हमारा ॥
4. निम्नलिखित में से किन्हीं एक प्रश्न का उत्तर लिखिए : 10
- 1) सुख-दुःख कविता का भावार्थ लिखिए ।
- 2) साक्षात्कार के आधारपर कर्मवीर के व्यक्तित्व के पहलूओं को स्पष्ट कीजिए ।
5. 'तुम किसकी हो बिन्नी' कहानी के आधार पर बिन्नी का चरित्र-चित्रण कीजिए । 10
-

SLR-AN – 374

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Sem. – I) (New) Examination, 2014
SCIENTIFIC METHOD (Compulsory)

Day and Date : Friday, 4-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**

- 1) Science is a _____ body of knowledge.
(Systematic, Vague, Indirect, Direct)
- 2) Scientific observation is _____.
(Purposeless, Purposeful, Meaningless, Useless)
- 3) _____ is a natural science.
(Physics, Psychology, Economics, Sociology)
- 4) Normative science is related with _____.
(Money, Capital, Values, Fact)
- 5) Cause precedes the _____.
(Observation, Experiment, Proof, Effect)
- 6) Questionnaire must be _____.
(Vague, Clear, Indirect, Ambiguous)
- 7) The journey of science began in _____ century.
(Fifteenth, Sixteenth, Seventeenth, Twentieth)
- 8) Human knowledge is expanded by _____ inference.
(Analogy, Deduction, Induction, Syllogism)

P.T.O.

9) _____ is the ground of all sciences.

(Science, Philosophy, History, Astronomy)

10) _____ said that knowledge is power.

(Dr. A. P. J. Kalam, Francis Bacon, Newton, Aristotle)

2. Write short answers (**any four**) :

8

1) What is science ?

2) What is scientific method ?

3) Is scientific method Inductive method ? Explain.

4) What is definition ?

5) What is common sense ?

6) What is observation ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

1) Nature of scientific observation.

2) Nature of natural science.

3) Questionnaire.

4) Principle of objectivity.

5) Principle of Uniformity of nature.

6) Experiment.

4. Explain the difference between natural and social sciences.

10

OR

Explain the rules of definition.

5. Explain the stages of Scientific Investigation.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

१) विज्ञान म्हणजे ज्ञानाची _____ मांडणी होय.

(पद्धतशीर, अस्पष्ट, अप्रत्यक्ष, प्रत्यक्ष)

२) शास्त्रीय निरीक्षण हे _____ असते.

(उद्देश्यरहित, उद्देश्ययुक्त, अर्थहीन, निरूपयोगी)

३) _____ हे नैसर्गिक शास्त्र आहे.

(भौतिकशास्त्र, मानसशास्त्र, अर्थशास्त्र, समाजशास्त्र)

४) आदर्शनिष्ठ शास्त्र _____ शी संबंधित आहे.

(पैसा, भांडवल, मूल्ये, वास्तव)

५) कारण हे _____ च्या आधी येते.

(निरीक्षण, प्रयोग, सिद्धता, कार्य)

६) प्रश्नावली _____ असावी.

(अस्पष्ट, स्पष्ट, अप्रत्यक्ष, द्व्यर्थी)

७) _____ व्या शतकात विज्ञानाचा प्रवास सुरु झाला.

(पंधरा, सोळा, सतरा, वीस)

८) मानवी ज्ञानाचा विस्तार _____ अनुमानाने होतो.

(साम्यानुमान, निगमन, विगमन, संविधान)

९) _____ हा सर्व शास्त्रांचा आधार आहे.

(विज्ञान, तत्त्वज्ञान, इतिहास, खगोलशास्त्र)

१०) 'ज्ञान ही शक्ती आहे' असे _____ ने म्हटले आहे.

(डॉ. ए. पी. जे. कलाम, फ्रान्सिस बेकन, न्यूटन, ॲरिस्टॉटल)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) : ८
- १) विज्ञान म्हणजे काय ?
 - २) वैज्ञानिक पद्धती म्हणजे काय ?
 - ३) वैज्ञानिक पद्धती ही विगामी पद्धती आहे का ? स्पष्ट करा.
 - ४) व्याख्या म्हणजे काय ?
 - ५) व्यावहारिक ज्ञान म्हणजे काय ?
 - ६) निरीक्षण म्हणजे काय ?
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को, ४) : १२
- १) शास्त्रीय निरीक्षणाचे स्वरूप.
 - २) नैसर्गिक शास्त्राचे स्वरूप.
 - ३) प्रश्नावली.
 - ४) वस्तुनिष्ठतेचे तत्त्व.
 - ५) निसर्ग समरूपतेचे तत्त्व
 - ६) प्रयोग.
४. नैसर्गिकशास्त्रे आणि सामाजिक शास्त्रे यांतील भेद स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- व्याख्येचे नियम स्पष्ट करा.
५. वैज्ञानिक संशोधनाचे (पद्धतीचे) टप्पे स्पष्ट करा. १०
-

SLR-AN – 375

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
SCIENCE, TECHNOLOGY AND DEVELOPMENT (Compulsory) (New)

Day and Date : Friday, 4-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the proper alternative and fill in the blanks : 10

- 1) _____ is the first step in scientific study method.
 - a) Experiment
 - b) Select the problem
 - c) Observation
 - d) Analysis
- 2) The word science has been derived from the word scire in from _____ language.
 - a) Greek
 - b) German
 - c) Latin
 - d) French
- 3) Siddhantshiromani is written by
 - a) Aryabhatta
 - b) Mahavir
 - c) Bhaskaracharya
 - d) Charak
- 4) Medieval period is known as _____ in the history of science and technology.
 - a) Dark Age
 - b) Modern Age
 - c) Age of Discovery
 - d) None of these
- 5) _____ is discovered the Raman effect.
 - a) Dr. Homi Bhabha
 - b) Dr. C.V. Raman
 - c) Dr. Swaminathan
 - d) Dr. Naralikal
- 6) The first Atomic explosion in India at
 - a) Pokharan
 - b) Nangal
 - c) Gulf of Gujrat
 - d) None of these

P.T.O.

- 7) The Earth takes _____ days to revolve around the sun.
a) 370 b) 350 c) 345 d) 365
- 8) Intensity of Earthquakes is measured by
a) Decibel b) Richter scale
c) Centimeter d) Millibar
- 9) _____ is the best example of Non-exhaustable resources.
a) Solar energy b) Coal c) Petroleum d) Natural Gas
- 10) _____ is known as zero energy reactor.
a) Apsara b) Cirus c) Dhruv d) Pournima

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Write in a short of Indian Superstitions.
- 2) What is Experiment ?
- 3) State Newton's Laws of Velocity.
- 4) What is exhaustable resources ?
- 5) State the causes of Earthquakes.
- 6) Give in brief the benefits of Wind energy.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Science and Technology in ancient period
- 2) Aryabhatta
- 3) Lithosphere
- 4) Exogenic Forces
- 5) Conservation of Resources
- 6) Solar energy.

4. What is science and technology ? Differentiate in between them.

10

OR

Explain the scientific work of Dr. Homi Bhabha.

5. Give the detailed information about solar system.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा :

१०

- १) _____ ही वैज्ञानिक अभ्यासपद्धतीमधील पहिली पायरी आहे.
अ) प्रयोग ब) समस्या सूत्रण क) निरीक्षण ड) विश्लेषण
- २) _____ या भाषेतील सायर या शब्दापासून सायन्स हा शब्द तयार झाला आहे.
अ) ग्रीक ब) जर्मन क) लॅटीन ड) फ्रेंच
- ३) सिद्धांतशिरोमणी हा ग्रंथ _____ यांनी लिहीला.
अ) आर्यभट्ट ब) महावीर क) भास्कराचार्य ड) चरक
- ४) मध्ययुगीन कालखंड हा विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या इतिहासातील _____ म्हणून ओळखला जातो.
अ) अंधार युग ब) आधुनिक युग क) शोधाचे युग ड) यापैकी नाही
- ५) रामन परीणामाचा शोध _____ यांनी लावला.
अ) डॉ. होमी भाभा ब) डॉ. सी.व्ही. रामन
क) डॉ. स्वामीनाथन ड) डॉ. नारळीकर
- ६) भारतातील पहिला अणुस्फोट _____ येथे केला.
अ) पोखरण ब) नानगल
क) गुजरातचे आखात ड) यापैकी नाही
- ७) पृथ्वीला एक सूर्यप्रदक्षिणा पूर्ण करण्यासाठी _____ दिवस लागतात.
अ) ३७० ब) ३५० क) ३४५ ड) ३६५
- ८) भूकंपाची तीव्रता _____ मध्ये मोजली जाते.
अ) डेसिबल ब) रिक्ट स्केल क) सेंटीमीटर ड) मिलिबार
- ९) _____ हे अक्षय साधनसंपत्तीचे उत्तम उदाहरण आहे.
अ) सौरउर्जा ब) दगडी कोळसा क) खनिज तेल ड) नैसर्गिक वायू
- १०) _____ ही शुन्य उर्जा अणूभट्टी आहे.
अ) अप्सरा ब) सायरस क) ध्रुव ड) पौर्णिमा

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) भारतीय अंधश्रद्धेची थोडक्यात माहिती लिहा.
 - २) प्रयोग म्हणजे काय ?
 - ३) न्यूटन यांचे गतीविषयक नियम सांगा.
 - ४) क्षय साधन संपत्ती म्हणजे काय ?
 - ५) भूकंपाची कारणे सांगा.
 - ६) पवन उर्जेचे फायदे थोडक्यात सांगा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) प्राचीन काळातील विज्ञान आणि तंत्रज्ञान
 - २) आर्यभट्ट
 - ३) शिलावरण
 - ४) बहिर्गत शक्ती
 - ५) साधन संपदेचे संवर्धन
 - ६) सौरउर्जा.
४. विज्ञान व तंत्रज्ञान म्हणजे काय ? ते सांगून त्यामधील फरक स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- डॉ. होमी भाभा यांची वैज्ञानिक कामगिरी विशद करा.
५. सूर्यमालेविषयी सविस्तर माहिती लिहा. १०
-

SLR-AN – 376

Seat No.	
----------	--

B.A. – I (Semester – I) (New) Examination, 2014
MARATHI (Comp.)
पाठ्यपुस्तक: सृजनरंग

Day and Date : Friday, 4-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. वस्तुनिष्ठ प्रश्न: योग्य पर्याय निवडा :

10

- i) म्हाईभट यांच्या गावाचे नाव काय ?
अ) आपेगाव आ) अंबाजोगाई इ) नेवासे ई) सारोळे
- ii) राजर्षी शाहू कोणत्या राजघराण्यात जन्माला आले ?
अ) घाटगे आ) घाडगे इ) खानवीलकर ई) भोसले
- iii) १९६४ साली मडगाव येथे झालेल्या अखिल भारतीय मराठी साहित्य समेलनाचे अध्यक्ष कोण होते ?
अ) केशवसुत आ) कुसुमाग्रज इ) केशवकुमार ई) गं.बा. सरदार
- iv) अमृतानुभव या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) मुकुंदराज आ) ज्ञानेश्वर इ) तुकाराम ई) नामदेव
- v) समन्वयकार म्हणून संतसाहित्यात कोणास ओळखले जाते ?
अ) संत ज्ञानेश्वर आ) संत एकनाथ इ) संत तुकाराम ई) संत रामदास
- vi) बहिणाबाईचे गुरु कोण ?
अ) जयरामस्वामी आ) तुकोबा इ) ज्ञानेश्वर ई) निवृत्तीनाथ
- vii) रा. ग. गडकऱ्यानी कोणत्या नावे विनोदी लेखन केले ?
अ) गोविंदाग्रज आ) विदर्भाचे हरी इ) बाळकराम ई) गणाचार्य
- viii) राष्ट्रसंत तुकडोजीना मातृपितृ भक्तीचा पाठ कोणाच्या आदर्शाने मिळाला ?
अ) पांडुरंगाच्या आ) पुंडलीकाच्या इ) तुकारामाच्या ई) गुरुदत्ताच्या
- ix) कार्यालयाकडून पाठवलेल्या पत्रावर कोणता क्रमांक नोंदवतात ?
अ) जावक आ) आवक इ) संदर्भ क्रमांक ई) विषय क्रमांक
- x) जाहिरातीचे अत्यंत प्रभावी माध्यम कोणते ?
अ) दृक आ) श्राव्य इ) दृक-श्राव्य ई) यापैकी नाही

P.T.O.

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (दोन ते तीन वाक्यात) (कोणतेही पाच) : 10
- i) मराठी माणसाचे दुर्गुण सांगा.
 - ii) हिन्दुस्थानास लागलेले मोठे दोन रोग कोणते ?
 - iii) भागवत संप्रदायाची महती बहिणाबाईनी कशी वर्णिली ?
 - iv) गाव सुधारावयाचे असले तर काय करायला हवे असे गाडगे बाबांना वाटते ?
 - v) माणुसकीच्या पेवामध्ये कशाचा समावेश होतो ?
 - vi) टिप्पणी लेखकाकडे कोणता दृष्टिकोन असावा ?
3. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : 10
- i) 'विंचू' या एकनाथांच्या भाखडाचे वाङ्मयीन महत्त्व विषद करा.
 - ii) कार्यालयीन कामकाजावरती टिप्पणी लिहा.
 - iii) वर्तमान पत्रासाठीची जाहिरात तयार करा.
4. देशाची उन्नती साधण्यासाठी कोणते प्रयत्न केले पाहिजेत असे राजर्षी शाहुंना वाटते ? 10
- किंवा**
- नटसम्राट या नाट्यकृतीमधील 'जगावं की मरावं, हा एकच सवाल आहे' या विधानाचे वाङ्मयीन महत्त्व विषद करा.
5. जुणे आणि नवे 'गावठाण' याची संदर्भ मूल्ये सोदाहरण स्पष्ट करा. 10
-

SLR-AN – 378

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
KANNADA (Compulsory) (New)
Travelogue, Modern Kannada Poetry and Computer

Day and Date : Friday, 4-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

ಗಮನಿಸಿ : ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- ೧) ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ - ಎಂದರೆ _____
ಅ) ಕುವೆಂಪು ಆ) ಕಣವಿ ಇ) ಬೇಂದ್ರೆ ಈ) ಸಿಂಪಿ
- ೨) ಕುವೆಂಪು ಮೊದಲಿಗೆ ಬರೆದ ಕವಿತೆ _____
ಅ) ಕನ್ನಡ ಆ) ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಇ) ಹಿಂದಿ ಈ) ಸಂಸ್ಕೃತ
- ೩) ಪ್ರಣಯ ಕವಿ ಎಂದು ಹೆಸರಾದವರು _____
ಅ) ಕೆ.ಎಸ್.ನ. ಆ) ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಇ) ತಿ.ನಂ.ಶ್ರೀ. ಈ) ಅಡಿಗ
- ೪) ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ _____ ಕವಿ.
ಅ) ದಲಿತ ಆ) ನವ್ಯ ಇ) ರಂಜಕ ಈ) ಹಳೆಗನ್ನಡ
- ೫) ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಎಂದು ಹೆಸರಾದವರು _____
ಅ) ಸರದಾರ ಆ) ಗಾಂಧಿ ಇ) ನೇತಾಜಿ ಈ) ಧನಶೆಟ್ಟಿ
- ೬) ಸಾಬರಮತಿ ಎಲ್ಲಿದೆ ?
ಅ) ದಿಲ್ಲಿ ಆ) ಗುಜರಾತ್ ಇ) ಮುಂಬೈ ಈ) ಆಗ್ರಾ
- ೭) ಗಾಂಧಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು _____
ಅ) ಕಲ್ಕತ್ತಾ ಆ) ದಾಂಡಿ ಇ) ಪೋರಬಂದರ್ ಈ) ರಾಂಚಿ
- ೮) ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ - ಎಂದರೆ _____
ಅ) ಸಿಕ್ಕಿಂ ಆ) ಗುಜರಾತ್ ಇ) ಬಿಹಾರ ಈ) ರಾಜಸ್ಥಾನ

P.T.O.

೯) ಸಿದ್ದರಾಮ ಹೊನ್ನಲ್ ಒಬ್ಬ _____ ಸಾಹಿತಿ.

ಅ) ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆ) ಪ್ರವಾಸ ಇ) ಕಥಾ ಈ) ನಾಟಕ

೧೦) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆ _____

ಅ) ಸಂಚಾರ ಆ) ಸಂ. ಕರ್ನಾಟಕ ಇ) ವಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ಈ) ಇಲ್ಲ

೨. ಐದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

೧) ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಯಾವುವು ?

೨) ಬೇಂದ್ರೆ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದದ್ದು ಎಲ್ಲಿ ?

೩) ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ಯಾರು ದೋಚಿದರು ?

೪) ಸಾಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮ ಹೇಗಿದೆ ?

೫) ಸುಧಾ ಮೂರ್ತಿ ಯಾರು ?

೬) ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಮನೆ ಎಲ್ಲಿದೆ ?

೩. ಎರಡರ ಸಂದರ್ಭ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರಿ :

10

೧) ಸಾಯುತಿದೆ ನಿಮ್ಮ ನುಡಿ ಓ ಕನ್ನಡದ ಕಂದ.....

೨) ಹೋಗೋಣ ಬಾ ಇನ್ನು ಸೀಮೆಯನು ದಾಟಿ

೩) ತಾಯಡಿಗೆ ರುಚಿಯೆಂದು ನಾನಿಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿಲ್ಲ.

೪. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

ಅ) ಗಾಂಧಿಯ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಪಡೆದ ವಿವಿಧ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಆ) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ನಾಡು-ನುಡಿಯ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

೫. ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

SLR-AN – 379

Seat	
No.	

B.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
URDU (Compulsory) (New)
(Nawa-E-Adab) Prose

Day and Date : Friday, 4-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

صحیح متبادل چُن کر لکھئے :

(1) _____ کو حکومت ہند نے ”پدم شری“ کے خطاب سے نوازا ہے۔

(i) پروفیسر رشید احمد صدیقی (ii) پروفیسر مجیب

(iii) ماسٹر رام چند (iv) پروفیسر جمیل جالبی

(2) سروش نے کانپتے ہوئے لہجہ میں کہا ”میرے پاس تو ایک _____ بھی نہیں۔

(i) روپیہ (ii) پیسہ

(iii) کوڑی (iv) سکہ

(3) میرا _____ کے لئے ہمارا مرنا اور جینا دونوں برابر ہے۔

(i) دیشور (ii) اللہ

(iii) بھگوان (iv) خدا

(4) رقم کا نام آیا کہ اُس کو _____ ہوا۔

(i) صدمہ (ii) غم

(iii) دکھ (iv) پریشان

P.T.O.

- (۵) نور خان _____ سے پیدل آتے جاتے تھے۔
- (i) خُلد آباد (ii) حیدر آباد
- (iii) اورنگ آباد (iv) دولت آباد
- (۶) بابائے اُردو _____ کو کہتے ہیں۔
- (i) سر سید (ii) مولوی چراغ علی
- (iii) مولوی عبدالحق (iv) مولوی ذکا، اللہ خان
- (۷) _____ نے دونوں بیل چند دنوں کے لئے سسرال بھیج دئے۔
- (i) بھولا (ii) مادھو
- (iii) سروش (iv) تھوری
- (۸) غلام یزدانی کا پیدائش مقام _____ ہے۔
- (i) دہلی (ii) مدراس
- (iii) کلکتہ (iv) آگرہ
- (۹) جانوروں میں _____ سب سے بے وقوف سمجھا جاتا ہے۔
- (i) گدھا (ii) گھوڑا
- (iii) ہاتھی (iv) بیل
- (۱۰) قرض کی _____ قسمیں ہیں۔
- (i) دو (ii) تین
- (iii) چار (iv) پانچ

- 10 .۲ مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :
- (۱) مولوی عبد الحق کے کوئی دو تصانیف کے نام لکھئے۔
 - (۲) دوست کو قرض دینے سے کیا خطرہ لاحق ہو سکتا ہے ؟
 - (۳) افسانہ کے بچتے ہیں ؟
 - (۴) آج کل کے عالم دُنیا کے بارے میں کیا بچتے ہیں ؟
 - (۵) شبنم یا اوس کے بچتے ہیں ؟
 - (۶) لاری چلانے والا دُکان سے کیا خرید رہا تھا ؟

- 10 .۳ کوئی دو سوال حل کیجئے :
- (۱) نور خان کے حوالے سے مولوی عبد الحق نے کون سے اخلاقی نکتے بیان کئے ہیں ؟
 - (۲) ”دنیا کی کہانی“ کا مختصر خلاصہ لکھئے۔
 - (۳) ”آج کی سب سے بڑی ضرورت“ اس مضمون میں نوجوانوں کو کیا درس دیا ہے ؟

- 10 .۴ کوئی ایک سوال حل کیجئے :
- (۱) ”صرف ایک آنہ“ اس افسانے کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔
 - (۲) ماسٹر رام چندر کا مضمون ”سُستی میں زیاں ہے“ کا خلاصہ لکھئے۔

- 10 .۵ ”قرض و مقراض“ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

SLR-AN – 380

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
SANSKRIT (Compulsory) (New)
संस्कृतप्रभा

Day and Date : Friday, 4-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : All questions are compulsory.
सूचना : सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पूर्ण करा :

१०

- १) धार्तराष्ट्रः नाम _____
(दुर्योधनः, भीमः, अर्जुनः, धर्मः)
- २) राजप्रणिधिः _____ मध्ये अस्ति ।
(इतिहासे, अर्थशास्त्रे, राज्यशास्त्रे)
- ३) नीतिशतकस्य कर्ता _____
(कौटिल्यः, भर्तृहरिः, कालिदासः, भासः)
- ४) _____ राजसु पूज्यते ।
(धनं, सुवर्णं, विद्या, वैभवम्)
- ५) कवीश _____ कृते उपाधि ।
(टागोर, वाल्मिकी, व्यास, सावरकर)
- ६) मृच्छकटिकस्य नायिका _____
(वसंतसेना, उर्वशी, शकुंतला, सीता)
- ७) 'स्त्रीघातक' इति संज्ञा _____ कृते ।
(चारुदत्तः, शकारः, विदूषकः)
- ८) _____ परिहर्तव्यः ।
(दुर्जनः, सर्पः, सज्जनः, राजा)

P.T.O.

९) रविंद्रः _____ इन प्रदीपः ।
(मृत्पात्र, मृतरूपः, तेजोमयः, तेजोरूपः)

१०) राजन्य शब्दस्य अर्थः _____
(ब्राह्मणः, वैश्यः, क्षत्रियः, शूद्रः)

२. टिपा द्या कोणात्याही ५ :

१०

- १) कौटिल्य
- २) रविंद्रनाथ टागोर
- ३) गूढ पुरुषः
- ४) मैत्रेय
- ५) वाग्भूषणम्
- ६) शकारः
- ७) मणिना भूषितः सर्पः ।

३. खालीलपैकी कोणत्याही २ चे भाषांतर करा :

१०

- १) कुसुमस्तवकस्येव द्वयी वृत्तिर्मनस्विनाम् ।
मूर्ध्नि वा सर्वलोकस्य शीर्यते वन एव वा ॥
- २) विदूषकः - भो वयस्य, यदि मया गन्तव्यम् , तदैषापि मम सहाय्या रदनिका भवतु ।
चारुदत्तः - रदनिके मैत्रेयमतुगच्छ ।
विदूषकः - भवति रदनिके, गृहाण बलिं प्रदीपं च ।
अहमपावृतं द्वारकं करोमि । (तथा करोति ।)
- ३) उपस्थितोऽहं तव दर्शनाय
कवीश किं ते गुरु कल्पयेऽहर्यम् ।

४. कौटिलीय अर्थशास्त्रातील 'राजधर्म' वर्णन करा.

१०

किंवा

'चारुदत्ताच्या' व्यक्तिरेखेचे वर्णन करा.

५. परोपकार पद्धतीचे वर्णन करा.

१०

SLR-AN – 382

Seat	
No.	

B.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014

PERSIAN (Compulsory) (New)

Prose, Poetry, Rapid Reading and Rhetorics

i) Nisab-E-Jadeed-E-Farsi

ii) Hadeeqa-E-Farsi (Part – I)

iii) Boostan-E-Saadi by Saadi Shirazi

Day and Date : Friday, 4-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : i) Figures to the **right** indicate **full** marks.

ii) **All** questions are **compulsory**.

1. Choose the correct word and complete the sentence :

10

- (۱) سعدی شیرازی کے والد کا نام _____ تھا۔
(سید اللہ عبد اللہ سمعی اللہ عبید اللہ)
- (۲) سبق ”جدال سعدی بامدعی“ _____ کے باب ہفتم سے ماخوذ ہے۔
(قابوس نامہ انوارِ سہیلی چہار مقالہ گلستانِ سعدی)
- (۳) اسم دار الخلافہ _____ بود۔
(بلخ بغداد بخف تبریز)
- (۴) اعرابی صحرا پار کرنے کے بعد گاؤں میں _____ دیکھا۔
(نہر تالاب چشمہ چاہ)

P.T.O.

- (۵) چو خود را بچشم _____ بدید
 صدف در کنارش، بجاں پرورید
 (صد تکبر غرور حقارت)
- (۶) چو گردن کشید آتش ہو لناک
 بہ بے چارگی تن بیند اخت خاک
 مندرجہ بالا شعر حکایت _____ سے لیا گیا ہے۔
 (قطرۃ باراں خداوند پاک و بندۃ خاک بلایز دیسطامی فرزانہ حق پرست)
- (۷) جوانے خرد مند پاکیزہ بوم
 زدر یا بر آمد بدر بند _____
 (روم مصر شام افغانستان)
- (۸) کربلائی حسن کی شادی _____ سال کی عمر میں ہوئی۔
 (انیس اکیس تیس سترہ)
- (۹) ”حکایتِ قطرۃ باراں“ باب _____ در توضع سے لیا گیا ہے۔
 (چہارم ششم ہفتم ہشتم)
- (۱۰) _____ کی دکان شمع بنانے والے کی پڑوس میں تھی۔
 (حسن کربلائی جعفر کربلائی سعید کربلائی صادق کربلائی)

2. Write short answer on **any five** of the following :

10

- (۱) مامون آب راجہ چطور یافت ؟
- (۲) عثمان آقا سے حاجی بابا کی ملاقات کا حال لکھئے۔

- (۳) پچاس اشرفیوں کے حصول کے لئے حاجی بابا نے کیا تدبیر کی؟
- (۴) سعدی شیرازی نے درویش سے کیا کہا؟
- (۵) چیونٹی موسم گرما میں ذخیرہ اندوزی کیوں کرتی ہے؟
- (۶) تواضع سر رفعت افزادت
- تکبر بحاک اندر اندازدت
- مندرجہ بالا شعر کی تشریح کیجئے۔

3. Write short answer on **any two** of the following : 10

- (۱) حاجی بابا کی ولادت اور تربیت کا حال اپنے الفاظ میں لکھئے۔
- (۲) عثمان آقا کا حلیہ اور اس کے عادات و اطوار بیان کیجئے۔
- (۳) شعر کے حوالے سے ضمت تضاد و تشبیہ کی تعریف بیان کیجئے۔

4. Translate **any one** of the following : 10

- (۱) یکی از خواص پر سید کہ حکمت در این چه بود کہ از این آب کیسرا نچشانیدی و اعرابی را از ہمین موضع بازگردانیدی؟ مامون فرمود کہ آن آبی بود نا خوش مزه، و بدبوی، اما بہ نسبت آبی کہ اعرابی بدان پرورش یافتہ بود اورا آب بہشت منہمود۔ شایستی کہ چون یکی از شما قدری از آن آب نخوردی و بہ سرکار نارسیدہ، اعرابی را بر آن کار ملامت کردی، و طعنہ زدی، و آن بیچارہ منفعلی شدی، و اگر اورا از ہمین جا باز نگردانید شاید پیشتر رفتی و آب دجلہ را بدیدی و از آن آب عذب و لطیف پخشیدی، از کردہ و آوردہ خود نخل گشتی۔

(۲) حالی که من این سخن بگفتم عنان طاقت درویش از دست تحمل برقت : تیغ زبان بر کشید
 و اسب فصاحت در میدان وقاحت جهانید و بر من دو انید و گفت : چندان مبالغه در وصف
 ایشان بکردی و سخنهای پریشان بگفتی که وهم تصور کند که تر یاقند یا کلید خزانہ از اراق ، مشتی
 شبکر مغرور ، معجب نفور ، مشتعل مال نعمت مضتمتن جاه و ثروت ، که سخن نگویند الا به سفاہست
 و نظر نکلند الا به کراہست ، علما را به گدایی منسوب کنند و فقرا را به بی سروپایی معیوب
 گردانند ، و به مالی که دارند که سر به کسی بردارند۔ بنیجر از قول حکما کہ گفته اند :

5. Explain the following :

10

شب سرد شان دیدہ نا بردہ خواب
 چو صحر بہ تامل کنان ز آفتاب
 یکے زان دو میگفت باد دیگرے
 کہ ہم روز محشر بود داورے
 گر ایں پادشاہان گردن فرار
 کہ در لہو و عیش اند و با کام و ناز
 در آیند با عاجزان در بہشت
 من از گو رسر بر نیگرم ز خشت
 بہشت بریں ملک و ماوائے ماست
 کہ بندِ غم امروز بر پائے ماست

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – I) (New) Examination, 2014
PERSIAN (Optional) (Paper – I)
Prose, Poetry and Rapid Reading

Day and Date : Friday, 04-04-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) Figures to the **right** indicate **full** marks.
2) **All** questions are **compulsory**.

1. Fill in the blanks choosing the correct alternative :

10

(1) اگر آن _____ شیرازی بدست آرد دل ما را۔

(عرب ترک افغان ایرانی)

(2) _____ می رود ز دستم صاحب‌دلان خدا را۔

(بگر قلب دل خاطر)

(3) بدہ ساقی می باقی کہ در _____ نخواہی یافت۔

(بہشت جنت فردوس عظمت)

(4) رہبر نژاد نو کے مصنف _____ ہیں۔

(کاظم زادہ ایران شہر امیر خسرو غالب نظامی)

(5) رہبر نژاد نو کے دوسرے باب کا عنوان _____ ہے۔

(ترقی و تمدن خود را بشناس خوش بختی چیست تکامل و اعتدال)

- (6) باصدای نا راحت خود برایش گفتم کہ پدرم _____ می آشاد
(شراب آب و لگی خون)
- (7) _____ نور اور روشنی کا تہوار ہے۔
(ہولی دیوالی دسہرہ راکھی پورنیا)
- (8) تو بزرگی و من _____ کارم از تو امید مغفرت دارم
(خطا وفا صفا جفا)
- (9) غزل گفتی و _____ سفتی بیا و خوش بجوان حافظ
(موتی گوہر درّ جواہر)
- (10) من از آن حسن روز افزوں کہ _____ داشت دانستم
(یونس یوسف الیاس ادریس)

2. Write short answer of the following (any five) :

10

- (1) پنڈت نہرو کے بچپن کا کوئی یادگار واقعہ لکھئے۔
- (2) پنڈت نہرو نے منشی مبارک علی کے بارے میں کن تاثرات کا اظہار کیا ہے ؟
- (3) 'دیوالی' اور 'جنم اشٹمی' تہوار کس طرح اور کیوں منائے جاتے ہیں ؟ لکھئے۔
- (4) نظم "شیر و موش" کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (5) موش نے شیر کے احسان کا بدلہ کس طرح چکایا ؟
- (6) ایرج مرزا کی شاعری کی چند خصوصیات لکھئے۔

3. Write short answer of the following (any two) : 10

(1) " جس نے خود کو پہچانا اس نے رب کو پہچانا " اس قول کی وضاحت کرتے ہوئے " خودت را بشناس " کا خلاصہ لکھئے۔

(2) ہندوستانی تہواروں کے نام لکھکر ان تہواروں کی خصوصیات بیان کیجئے۔

(3) حافظ شیرازی کے حالات زندگی لکھئے۔

4. Explain any one of the following : 10

(1) الف) بدہ ساقی می باقی کہ در جنت نواہی یافت
کنار آب رکنا باد و گلگشت مصلیٰ را

ب) من از آن حسن روز افزوں کہ یوسف داشت دانستم
کہ عشق از پردہ عصمت برون آرد زلیخا را

ج) نصیحت گوش کن جانان کہ از جان دوست تر دارند
جو انان سعادت مند پند پیر دانا را

ح) آسائش دو گیتی تفرین این دو حرف است
بادوستان تلاف باد شمنان مدا را

د) ای باد اگر بہ گلشن احباب بگذری
زنہار عرضہ ده بر جانان پیام ما۔

- (2) الف) اگر آن ترک شیرازی بدست آرد دل ما را
بخال هندوش بختم سمرقند و بخارا را
- ب) فغان کیں لو لیان شوخ شیریں کار شہر آشوب
چنان بردند صبر از دل کہ ترکان خوان یغا را
- ج) بدم گفتمی و خر سدم عفاک اللہ نگو گفتمی
جواب تلخ می زبید لب لعل شکر خارا
- ح) ہنگام تنگ دستی در عیش کوش و مستی
کہ این کیمیای ہستی قارون کند گدا را
- د) ہرگز نمیرد آن دلش زندہ شد بعشق
ثبت ست بر جریدہ عالم دوام ما۔

5. Translate the following passage :

10

در میان نخستین دوستان محرم من یک نفر منشی بود بنام "منشی مبارک علی" کہ با پدرم دوستی و آشنائی داشت۔ او عضو یکی از خانواده ہائی ثروت مند بود کہ بر اثر انقلاب سال 1857ء ثروت خود را از دست دادہ بود۔ اغلب اعضای آن خانوادہ بہ وسیلہ انگلیہا کشتہ و نابود شدہ بودند۔ این مصیبت و بد بختیہا در او سرچشمہ یک نوع احساس رافت و محبت و دوستی نسبت بہ ہمہ مردم و مخصوصا نسبت بہ بچہ ہاشدہ بود۔ ہر وقت کہ من در زحمت و مرارتی بودم یا بہ غم و اندوہی گرفتار میشدم او برا یم طلبا و پناہگاہی بسیار مطمئن بہ شمار میرفت۔

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Optional) (Paper – I) New
(Geomorphology)**

Day and Date : Monday, 7-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencil is allowed.**

1. Select the proper alternative and fill in the blanks. 10

- 1) Science concerning of the earth is called _____
A) Human Geography B) Medical Geography
C) Economic Geography D) Physical Geography
- 2) _____ is the Branch of Physical Geography.
A) Climatology B) Settlement Geography
C) Cultural Geography D) Political Geography
- 3) _____ was put forwarded the continent drift theory.
A) Dr. Geric B) Arther Holmes
C) Alfred Wegner D) Humboldt
- 4) The average density of the entire earth is _____ gm/cubic c.m.
A) 6.5 B) 5.5 C) 4.5 D) 7.5
- 5) The intensity of earthquake measured in _____ scale.
A) Centimeter B) Kilometer C) Richter D) Millimeter
- 6) The Himalaya Mountain is _____ Mountain.
A) Block B) Old C) Volcanoes D) Folded
- 7) There are _____ main types of weathering.
A) 2 B) 3 C) 4 D) 5

P.T.O.

8) _____ is a product of deposition work of River.

- A) Mushroom Rock B) Zeugen
C) Butte D) Delta

9) The method showing relief on map “Spot-Height” first used by _____

- A) Packey B) Steelar C) Lehman D) Cruqunis

10) Colour tints method was first used by _____

- A) Steelar B) Lehman C) Cruqunis D) Packey

2. Write short answer of the following (**any four**) :

8

- 1) State relief features of ocean floor.
- 2) Branches of Physical Geography.
- 3) What is meant by Physical Weathering ?
- 4) What is meant by Volcanoes ?
- 5) State types of fault.
- 6) Which country is known as Earthquake Country ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Scope of Physical Geography
- 2) Evidences of continental drift
- 3) Types of fold
- 4) Effects of earthquake
- 5) ‘V’ shaped valley
- 6) Spot height.

4. Answer **any one** of the following :

10

A) What is meant by Physical Geography ? Explain its nature.

OR

B) Explain the land forms originated by Wind.

5. Illustrate the causes and effects of Earthquake.

10

९) नकाशामध्ये उठाव दाखविण्यासाठी स्थल उच्चांक या पद्धतीचा वापर सर्व प्रथम _____ यांनी केला.

अ) पॅकी ब) स्टीलर क) लेहमन ड) क्रूक्यूनिस

१०) रंगपद्धतीचा सर्व प्रथम वापर _____ यांनी केला.

अ) स्टीलर ब) लेहमन क) क्रूक्यूनिस ड) पॅकी

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) :

८

१) सागरतळावरील भूमिस्वरूपे सांगा.

२) प्राकृतिक भूगोलाच्या शाखा.

३) प्राकृतिक भूगोल म्हणजे काय ?

४) ज्वालामुखी म्हणजे काय ?

५) प्रस्तरभंगाचे प्रकार सांगा.

६) कोणत्या देशास भूकंपाचा देश म्हणतात ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) प्राकृतिक भूगोलाची व्याप्ती

२) खंड-वहन सिद्धांताचे पुरावे

३) घड्यांचे/वळ्यांचे प्रकार

४) भूकंपाचे परिणाम

५) 'व्ही' आकाराची दरी

६) स्थल उच्चांक.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) प्राकृतिक भूगोल म्हणजे काय ? त्याचे स्वरूप सांगा.

किंवा

ब) वाच्यामूळे निर्माण होणारे भूआकार स्पष्ट करा.

५. भूकंपाची कारणे आणि परिणाम विषद करा.

१०

SLR-AN – 386

Seat
No.

--

B.A. I (Semester – I) (New) Examination, 2014
Opt. PHILOSOPHY (Paper – I)
Outlines of Philosophy

Day and Date : Monday, 7-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10

- 1) There are _____ fold path in Buddhism.
(6, 7, 8, 9)
- 2) Brahaspati is the original name of _____
(Carvaka, Buddha, Vivekananda, Patanjali)
- 3) Patanjali is a founder of _____ Philosophy.
(Jainism, Buddhism, Yoga, Carvaka)
- 4) According to Carvaka _____ experience is knowledge.
(Vague, Direct, Indirect, Rational)
- 5) Dukha is a _____ noble truth in Buddhism.
(1st, 2nd, 3rd, 4th)
- 6) _____ is one of the important characteristics of Indian philosophy.
(Freedom of thinking, Dictatorship, Terrorism, Monopoly)
- 7) Karma is one of the characteristics of _____ philosophy.
(Indian, German, American, Greek)
- 8) Doctrine of _____ is a concept of Buddhism.
(Soul, Mind, Non-soul, Brahma)

P.T.O.

9) Jainism is _____ philosophy.

(Indian, German, Greek, French)

10) Anekantvada is concept of _____

(Buddhism, Advaita, Carvaka, Jain)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

1) What is Darsana ?

2) Explain the concept of orthodox.

3) State the Carvaka theory of knowledge.

4) Who is Carvaka ?

5) Explain the second noble truth.

6) What is the aim of Indian philosophy ?

3. Write short notes (**any 4**) :

12

1) Rebirth

2) Sampradnyat samadhi

3) Momentariness

4) Nature of nirvana

5) Mukti by jainism

6) Artha and kama purusharthas.

4. According to Yoga darsana discuss on Ashtang Yoga.

10

OR

According to Buddhism explain Arya Ashtang marga.

5. Explain Carvaka's concept of Purushartha.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

१) बौद्ध दर्शनामध्ये _____ मार्ग आहेत.

(६, ७, ८, ९)

२) बृहस्पती हे _____ चे मूळ नाव आहे.

(चार्वाक, बुद्ध, विवेकानंद, पतंजली)

३) पतंजली हे _____ दर्शनाचे जनक आहेत.

(जैन, बौद्ध, योग, चार्वाक)

४) चार्वाकाच्या मते _____ अनुभव हेच ज्ञान होय.

(अस्पष्ट, प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष, बौद्धिक)

५) दुःख हे बौद्ध दर्शनातील _____ आर्यसत्य आहे.

(पहिले, दुसरे, तिसरे, चौथे)

६) _____ हे भारतीय तत्त्वज्ञानाचे महत्वाचे वैशिष्ट्य आहे.

(विचार स्वातंत्र्य, हुकूमशाही, दहशतवाद, एकाधिकरणशाही)

७) कर्म हे _____ तत्त्वज्ञानाचे वैशिष्ट्य आहे.

(भारतीय, जर्मन, अमेरिकन, ग्रीक)

८) _____ सिद्धांत ही बौद्ध दर्शनामधील संकल्पना आहे.

(आत्मा, मन, अनात्मा, ब्रह्म)

९) जैनदर्शन हे _____ तत्त्वज्ञान आहे.

(भारतीय, जर्मन, ग्रीक, फ्रेंच)

१०) अनेकांतवाद ही _____ ची संकल्पना आहे.

(बौद्ध, अद्वैत, चार्वाक, जैन)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही ४) : ८
- १) दर्शन म्हणजे काय ?
 - २) आस्तिक ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 - ३) चार्वाकाचा ज्ञान सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - ४) चार्वाक कोण आहे ?
 - ५) दुसरे आर्य सत्य स्पष्ट करा.
 - ६) भारतीय तत्त्वज्ञानाचे ध्येय कोणते ?
३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही ४) : १२
- १) पुनर्जन्म
 - २) संप्रज्ञात समाधी
 - ३) क्षणिकवाद
 - ४) निर्वाणाचे स्वरूप
 - ५) जैनदर्शनानुसार मुक्ती
 - ६) अर्थ आणि काम पुरुषार्थ
४. योगदर्शनानुसार अष्टांगयोगावर चर्चा करा. १०
- किंवा**
- बौद्ध दर्शनानुसार आर्य अष्टांगमार्ग स्पष्ट करा.
५. चार्वाकांची पुरुषार्थ संकल्पना स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Sem. – I) (New) Examination, 2014
Opt. PHYSICAL EDUCATION (Paper – I)
Principles of Physical Education

Day and Date : Monday, 7-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

1. Objective question (**one mark each**). **5**
- 1) “Hang style” related with
A) Shot put B) High jump C) Long jump D) Running
 - 2) Timing at a gents kabaddi match
A) 10 minute B) 15 minute C) 20 minute D) 25 minute
 - 3) “Bullet start” related with
A) Javelin B) Long jump C) 100 mtr D) Shot put
 - 4) How many players in a kabaddi team ?
A) 10 players B) 12 players C) 11 players D) 13 players
 - 5) “Sudden death” rules related with
A) Kabaddi B) Kho-Kho C) Volley-Ball D) Cricket
2. Give short answer (**any five**) : **10**
- 1) What is entertainment ?
 - 2) Meaning of Education.
 - 3) What is emotion ?
 - 4) What is physical training ?
 - 5) What is principle ?
 - 6) Definition of Physical Education.
3. Short notes (**any two**) : **10**
- 1) Social development
 - 2) Principles of Physical Education
 - 3) Sports and game.

मराठी रूपांतर

1. योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी एक गुण).

५

- 1) “हंग स्टार्ल” हे कौशल्य कोणत्या बाबीशी संबंधित आहे ?
अ) गोळ फेक ब) उंच उडी क) लांब उडी ड) धावणे
- 2) कबड्डी खेळातील सामन्यात पुरुष खेळाडू साठि किती मिनीटाचे २ डाव असतात ?
अ) १० मिनिट ब) १५ मिनिट क) २० मिनिट ड) २५ मिनिट
- 3) “बुलेट स्टार्ट ” हा शब्द कोणत्या बाबीशी संबंधीत आहे ?
अ) भाला फेक ब) लांब उडी क) १०० मीटर धावणे ड) गोळा फेक
- 4) कंबड्डीच्या एका संघात किती खेळाडू असतात ?
अ) १० खेळाडू ब) १२ खेळाडू क) ११ खेळाडू ड) १३ खेळाडू
- 5) “अकस्मीत मृत्यु” हा नियम कोणत्या खेळाशी संबंधीत आहे ?
अ) कबड्डी ब) खो-खो क) व्हॉली बॉल ड) क्रिकेट

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- 1) मनोरंजन म्हणजे काय ?
- 2) शिक्षणाचा अर्थ.
- 3) भावना म्हणजे काय ?
- 4) “कवय ती म्हणजे काय ?
- 5) तत्व म्हणजे काय ?
- 6) शा. शिक्षणाची व्याख्या द्या.

3. टीपा द्या (कोणतेही दोन) :

१०

- 1) सामाजिक विकास
- 2) शा. शिक्षणाची तत्वे
- 3) खेळ व स्पर्धा.

SLR-AN – 390

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – I) (Semester – I) (New Course) Examination, 2014
MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Paper – I) (Boys)**

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

N.B.: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : **5**
- 1) There are _____ N.C.C. Group Headquarters in Maharashtra Directorate.
a) 7 b) 8 c) 9 d) 10
 - 2) In 'Pichhe Mur', we turn _____ degrees.
a) 90 b) 180 c) 200 d) 360
 - 3) There are _____ types of North.
a) 5 b) 6 c) 3 d) 4
 - 4) The Supreme Commander of Indian Army is
a) The Vice President b) The Prime Minister
c) The Defence Minister d) The President
 - 5) The rank of Director General of N.C.C. is
a) Lieutenant General b) General
c) Major General d) None of these
2. Attempt **any two** of the following questions : **4**
- 1) Draw the conventional signs for Battle Field and Church.
 - 2) Write down the full forms of RDC and TSC.
 - 3) Write down the types of North.
3. Write short notes on **any two** of the following : **6**
- 1) Methods of finding North.
 - 2) Methods of Judging distance.
 - 3) Uses of prismatic compass.
4. Describe the characteristics of an ideal camp site. **5**
- OR
- Write a note on Section formations.
5. Describe the benefits of N.C.C. training. **5**

P.T.O.

मराठी रूपांतर
(मुले)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५
- १) महाराष्ट्र एन्.सी.सी. डायरेक्टरेटमध्ये _____ ग्रुप हेडक्वार्टरस् आहेत.
 अ) ७ ब) ८ क) ९ ड) १०
- २) 'पीछे मूड' करताना आपण _____ डिग्री टर्न करतो.
 अ) ९० ब) १८० क) २०० ड) ३६०
- ३) उत्तरदिशा एकूण _____ प्रकाच्या आहेत.
 अ) ५ ब) ६ क) ३ ड) ४
- ४) _____ हे भारतीय सेनेचे सर्वोच्च सेनापती असतात.
 अ) उपराष्ट्रपती ब) पंतप्रधान क) संरक्षणमंत्री ड) राष्ट्रपती
- ५) _____ ही डायरेक्टर जनरल ऑफ एन्.सी.सी. यांची रॅन्क असते.
 अ) लेफ्टनंट जनरल ब) जनरल क) मेजर जनरल ड) यापैकी एकही नाही
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४
- १) युद्धभूमी आणि चर्च यांची सांकेतिक चिन्हे काढा.
 २) RDC आणि TSC यांचे फुल फॉर्मस् लिहा.
 ३) उत्तरदिशाचे प्रकार लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६
- १) उत्तरदिशा शोधण्याच्या पद्धती.
 २) अंतर अंदाजण्याच्या पद्धती.
 ३) प्रिजमॅटिक कंपासचे उपयोग.
४. आदर्श कॅम्पसाईटची वैशिष्टे सविस्तर लिहा. ५
- किंवा**
- सेक्शन फॉर्मेशनवरती सविस्तर टीपा लिहा.
५. एन्.सी.सी. ट्रेनिंगचे फायदे सविस्तर लिहा. ५

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – I) (Semester – I) (New Course) Examination, 2014
MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Paper – I) (Girls)**

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

N.B.: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : 5
 - 1) There are _____ N.C.C. Group Headquarters in Maharashtra Directorate.
a) 7 b) 8 c) 9 d) 10
 - 2) In 'Pichhe Mur', we turn _____ degrees.
a) 90 b) 180 c) 200 d) 360
 - 3) There are _____ types of North.
a) 5 b) 6 c) 3 d) 4
 - 4) The Supreme Commander of Indian Army is
a) The Vice President b) The Prime Minister
c) The Defence Minister d) The President
 - 5) The rank of Director General of N.C.C. is
a) Lieutenant General b) General
c) Major General d) None of these
2. Attempt **any two** of the following questions : 4
 - 1) Draw the conventional signs for Battle Field and Church.
 - 2) Write down the full forms of RDC and TSC.
 - 3) Write down the types of North.
3. Write short notes on **any two** of the following : 6
 - 1) Methods of finding North.
 - 2) Importance of personal hygiene.
 - 3) Use of prismatic compass.
4. Describe the characteristics of an ideal camp site. 5

OR

Describe the causes of bad posture and remedies on them.
5. Describe the benefits of N.C.C. training. 5

मराठी रूपांतर

(मुली)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५
- १) महाराष्ट्र एन.सी.सी. डायरेक्टरेटमध्ये _____ गुप हेडक्वार्टरस् आहेत.
 अ) ७ ब) ८ क) ९ ड) १०
- २) 'पीछे मूड' करताना आपण _____ डिग्री टर्न करतो.
 अ) ९० ब) १८० क) २०० ड) ३६०
- ३) उत्तरदिशा एकूण _____ प्रकारच्या आहेत.
 अ) ५ ब) ६ क) ३ ड) ४
- ४) _____ हे भारतीय सेनेचे सर्वोच्च सेनापती असतात.
 अ) उपराष्ट्रपती ब) पंतप्रधान क) संरक्षणमंत्री ड) राष्ट्रपती
- ५) _____ ही डायरेक्टर जनरल ऑफ एन्.सी.सी. यांची रॅन्क असते.
 अ) लेफ्टनंट जनरल ब) जनरल क) मेजर जनरल ड) यापैकी एकही नाही
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४
- १) युद्धभूमी आणि चर्च यांची सांकेतिक चिन्हे काढा.
 २) RDC आणि TSC यांचे फुल फॉर्मस् लिहा.
 ३) उत्तरदिशाचे प्रकार लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६
- १) उत्तरदिशा शोधण्याच्या पद्धती.
 २) वैयक्तिक स्वच्छतेचे महत्व.
 ३) प्रिजमॅटिक कंपासचे उपयोग.
४. आदर्श कॅम्पसाईटची वैशिष्टे सविस्तर लिहा. ५
- किंवा**
- शरीराची ठेवण बिघाडण्याची कारणे आणि त्यावर उपाय सविस्तर लिहा.
५. एन्.सी.सी. ट्रेनिंगचे फायदे सविस्तर लिहा. ५

SLR-AN – 391

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
NATIONAL SERVICE SCHEME (Paper – I) (New)**

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose right alternative and write answer : 10
- 1) Jyotiba Phule was born in _____
a) 1827 b) 1840 c) 1850 d) 1830
 - 2) The original name of Shahu Maharaj was _____
a) Yashwant b) Jayasingrao
c) Sayajirao d) Shahaji
 - 3) _____ is known as the architect of the Indian Constitution.
a) Vallabhai Patel b) Rajendra Prasad
c) Dr. Ambedkar d) None of these
 - 4) _____ would begin his preaching by the words 'Gopala Gopala'.
a) Namdev b) Tukaram
c) Tukadoji Maharaj d) Gadgebaba
 - 5) _____ founded Yuvak Biradari.
a) Baba Aamte b) Gadgebaba
c) M. Phule d) Ambedkar
 - 6) The Maharashtra N.S.S. divisional office is located in _____
a) Kolhapur b) Satara
c) Solapur d) Pune
 - 7) _____ is the number of hours the N.S.S. volunteer is expected to work during a years.
a) 240 b) 100 c) 120 d) 150

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा :

१०

- १) ज्योतिबा फुलेंचा जन्म _____ साली झाला.
अ) १८२७ ब) १८४० क) १८५० ड) १८३०
- २) शाहू महाराजांचे मूळ नाव _____ होते.
अ) यशवंत ब) जयसिंगराव क) सयाजीराव ड) शहाजी
- ३) भारतीय राज्यघटनेचे शिल्पकार म्हणून _____ यांना ओळखले जाते.
अ) वल्लभभाई पटेल ब) राजेंद्र प्रसाद
क) डॉ. आंबेडकर ड) यापैकी नाही
- ४) 'गोपाला गोपाला' अशी किर्तनाची सुरुवात _____ हे करत.
अ) नामदेव ब) तुकाराम
क) तुकडोजी महाराज ड) गाडगेबाबा
- ५) युवक बिरादरीची स्थापना _____ यांनी केली.
अ) बाबा आमटे ब) गाडगेबाबा क) महात्मा फुले ड) आंबेडकर
- ६) रा.से.यो. चे महाराष्ट्रासाठीचे विभागीय कार्यालय _____ येथे आहे.
अ) कोल्हापूर ब) सातारा क) सोलापूर ड) पूणे
- ७) राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वयंसेवकास एका वर्षात _____ तास काम करावे लागते.
अ) २४० ब) १०० क) १२० ड) १५०
- ८) २४ सप्टेंबर हा दिवस _____ दिवस म्हणून साजरा करतात.
अ) एन.सी.सी. ब) एन.एस.एस. क) साक्षरता ड) यापैकी नाही
- ९) रा.से.यो. चे प्रतिक चिन्ह असलेल्या चक्रात _____ आऱ्या आहेत.
अ) २४ ब) १० क) ८ ड) २०
- १०) बाबा आमटे _____ नगरपालिकेचे नगराध्यक्ष होते.
अ) सातारा ब) हिंगोली क) अहमदनगर ड) वरोरा

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) डॉ. आंबेडकरांच्या बौद्ध धर्म स्विकारण्याची कारणे सांगा.
 - २) मतिमंद मुलांकरिताच्या प्रकल्पात तुम्ही कोणती कामे कराल ?
 - ३) डॉ. आंबेडकरांनी सुरु केलेल्या वृत्तपत्रांची नावे सांगा.
 - ४) रा.से.यो. तील स्वयंसेवकाची भूमिका स्पष्ट करा.
 - ५) कार्यक्रम अधिकाऱ्याची विविध कार्ये स्पष्ट करा.
 - ६) रा.से.यो. च्या प्रतिक चिन्हाविषयी माहिती द्या.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) बाबा आमटे
 - २) रा.से.यो.ची उद्दिष्ट्ये
 - ३) रा.से.यो.चे महाविद्यालय परिसरातील कार्यक्रम
 - ४) रा.से.यो. आणि प्राचार्य
 - ५) स्वातंत्र्यपूर्व काळातील समाज कार्य
 - ६) डॉ. आंबेडकरांचा चवदार तळ्याचा सत्याग्रह.
४. झोपडपट्टी सुधार योजने अंतर्गत तुम्ही कोणती कामे कराल ? १०
- किंवा**
- स्वातंत्र्योत्तर काळातील समाज कार्याची वैशिष्ट्ये सांगा.
५. राजर्षी शाहू महाराजांचे समाजसुधारणेचे कार्य स्पष्ट करा. १०
-

SLR-AN – 392

Seat No.	
----------	--

**B.A. – I (Sem. – I) Examination, 2014
MUSIC (New) (Paper – I) (Optional)
Hindustani Classical Music**

Day and Date : Wednesday, 9-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Total Marks : 25

१. योग्य पर्याय निवडा : 5
- १) संगीतात ————— कोमल स्वर आहेत.
a) चार b) दोन c) पाच d) तीन
- २) स्वरांच्या चढत्या क्रमाला ————— म्हणतात.
a) आरोह b) अवरोह c) नाद d) ध्वनी
- ३) सप्तकाचे ————— प्रकार आहेत.
a) चार b) दोन c) तीन d) पाच
- ४) भीमसेन जोशी हे प्रसिद्ध ————— होते.
a) वादक b) नर्तक c) गायक d) संगीतकार
- ५) हार्मोनियम हे ————— वाद्य आहे.
a) सुषीर b) घन c) तंतू d) चर्मवाद्य
२. व्याख्या लिहा (कोणत्याही तीन) : 6
- १) नाद २) संगीत ३) ध्वनी ४) अवरोह ५) सप्तक
३. a) राग भूप किंवा भैरवची शास्त्रीय माहिती लिहा. 2
b) ताल त्रिताल ठेका, बोल सह माहिती लिहा. 2
४. अलंकार म्हणजे काय ? सांगून शुद्ध स्वरांचे दोन अलंकार लिहा. 5
किंवा
मात्रा, सम, खंड याबाबत माहिती द्या.
५. पं भातखंडे यांचे चरित्र सविस्तर लिहा. 5

Seat No.	
----------	--

**B.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Opt.) Paper – I
General Psychology (New)**

Day and Date : Thursday, 10-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Objective type (Multiple choice) : **10**
- 1) The first experimental laboratory in psychology was established by _____ at the University of Leipzig in 1879.
a) Freud b) Watson c) Wundth d) Plato
 - 2) _____ was known as father of modern psychology.
a) Aristotle b) Plato c) Socrates d) Wundth
 - 3) The basic unit of the nervous system is a specialized type of cell called _____
a) Cell body b) Neuron c) Nucleus d) None of these
 - 4) The types of sleeps given by _____
a) Dement b) Spinddle c) Freud d) Lewin
 - 5) The frequencies of brain wave measured by _____
a) Haltz b) Holtez c) Leters d) None of these
 - 6) The _____ are Royal-roads to unconsciousness.
a) Dream b) Sleep c) Hypnosis d) All above's
 - 7) The aggressive motivation is _____ types of motivation.
a) Biological b) Social
c) Psychological d) General
 - 8) The _____ seems to play a role in the regulation of eating and drinking.
a) Limbic system b) Thalamus
c) Hypothalamus d) None of these

9) _____ has been incentive of hunger motivation.

- a) Air b) Water c) Food d) None of these

10) The term “Emotion” is derived from “Emmover” _____ word.

- a) English b) Latin c) Marathi d) Hindi

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) Who was the father of educational psychology ?
- 2) Define “Experiment”.
- 3) Define “Neurons”.
- 4) What is state of consciousness ?
- 5) State applications of hypnosis.
- 6) State types motivation.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Educational psychology
- 2) Merits of observation
- 3) Stages of sleep
- 4) Hunger
- 5) External expression of emotion
- 6) The functions of dreams.

4. Write long answer (**any one**) :

10

- 1) Define “sleep”. Explain in brief types of sleep.

OR

- 2) Explain the theories of motivation in brief.

5. Describe the perspectives of modern psychology.

10

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) शैक्षणिक मानसशास्त्राचा जनक कोण ते सांगा ?
 - २) “प्रयोग” व्याख्या लिहा.
 - ३) मज्जापेशी (नसपेशी) व्याख्या लिहा.
 - ४) बोधावस्था म्हणजे काय ?
 - ५) संमोहनाचे उपयोग सांगा.
 - ६) प्रेरणा प्रकार सांगा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) शैक्षणिक मानसशास्त्र
 - २) निरीक्षणाचे फायदे सांगा
 - ३) निद्रेच्या अवस्था
 - ४) भूक
 - ५) भावनेचा बाह्य आविष्कार
 - ६) स्वप्नांचे कार्ये.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका दीर्घ प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- १) झोपेची व्याख्या सांगून झोपेचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.
किंवा
 - २) प्रेरणेचे सिद्धांत थोडक्यात स्पष्ट करा.
५. आधुनिक मानसशास्त्राचे दृष्टिकोणांचे वर्णन करा. १०
-

SLR-AN – 394

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
PRAKRIT (Optional) (New) (Paper – I)
Paiya Pannasayaro
प्राकृत (पाइय पण्णसायरो)

Day and Date : Thursday, 10-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १०
- १) तव _____ सव्वं वत्थभूसणं मज्झं अप्पेहि । (भत्तुणो, सव्वंओ, सव्वंसिं, सव्वरे)
- २) संजम-पालणेण वि भव्वजीवो अवस्सं वेमाणोओ _____ । (होज्जा, होज्जासो, होज्जाहो, होज्जाय)
- ३) मम किंपि _____ अत्थि । (पयोयणं, पयोयणो, पयोयणंरं, पयोयणंए)
- ४) वहूए भणियं-हत्ते, _____ न सक्कुणोमि । (संपयं, संपयउ, संपयंति, संपयंय)
- ५) नियभज्जाए उच्चयरेण _____ दारं उग्घोडेहि । (कहेइ, कहेइहिसि, कहेइमि, कहेइसि)
- ६) _____ -जिणदत्त-सेट्ठिपस्सम्हि मम पेदि । (तेणुत्तं, तेणुत्तंओ, तेणुत्तंदिं, तेणुत्तंण)
- ७) छुरिएण _____ पादं छिंदंतुं उज्जदो । (एगेगं, एगेगो, एगेगसि, एगेगणइं)
- ८) सव्वं अवहरिअ नग्गो _____ । (कओ, कओले, कओलओ, कओण)
- ९) सो साहू भिक्खत्थं तस्स _____ समागओ । (घरम्मि, घरम्मिंविं, घरम्मिणि, घरम्मिवे)
- १०) _____ भणियं-जइं एवं ता मा झुरसु । (तीए, तीएइं, तीएस्स, तीएद)
२. भाषांतर करा (कोणतेही ५) : १०
- १) सवण्हू महुप्पण्णा जा भारदी बहुभासिणी ।
अण्णाण तिमिरं हंति विज्जा बहुविगासिणी ॥

P.T.O.

- २) गामाओ छप्पुरिसा भत्तं घेतूण णिग्गया रण्णं ।
सव्वे वि परसु-हत्था किर दारूं छिंदिमो अम्हे ॥
- ३) एक्केण तत्थ भणियं फरसू सव्वाण अत्थि अम्हाणं ।
मा कुणह आलसं तो मूलाओ छिंदिमो सव्वं ॥
- ४) सरस्सदि णमो तुम्हं वरदे कामरूविणी ।
विज्जारंभं करिस्सामि सिद्धी हवदु मे सया ॥
- ५) दिट्ठो य तस्स राया कओ पसाओ य तेण मंतिस्स ।
मंति पयम्मि निउत्तो जाया ते दो वि सुहभाई ॥
- ६) लल्लिए महुरक्खरए जुवईयण-वल्लहे ससिंगारे ।
संते पाइयकव्वे को सक्कइ सक्कय पढिउं ॥

३. पद्य भाषांतर करा (कोणतेही २) :

१०

- १) चंडचूडो जाओ तप्पभावेण जणाक्कारणिज्जो । सव्वे जणा तस्स बहुमाणं कुणंति । चिंतियं चंडचूडेण अणुभूयनियमफलेणं-अहो ! मे पयइ-कुडिलत्तण ! अहो ! मे पुरिसाहमत्तण ! मया सुत्तिक्खतुंडेण परमम्मवेहिणा वयणेण संताविया अणेगा जणा । परमोवयारी मुणी वि निंदिओ ।
- २) हालिएण वुत्तं, - तस्स रूवगस्स चउरो भागं करेमि । तत्तो एगं भागं अहं भक्खेमि । बीअ भागं उद्धारागे देमि । तइं अंसं रिण-मोक्खत्थं वावरेमि । चउत्थं भागं कूवम्मि पक्खिवामि । एवं सोच्चा तब्भावत्थं अजाणमाणो पुणो वि नरिंदो पुच्छेइ, किं एयस्स रहस्सं ? ति ।
- ३) कम्मि वि नयरे लच्छीदासो नाम सेट्ठी परिवसइ । सो बहुधण-संपत्तीए गव्विट्ठो आसि । सो भोगविलासेसु एव लग्गा कयावि धम्मं न कुणइ । तस्स पुत्तो वि एयारिसो अत्थि ।
अन्नया पिउणा धम्मियस्स धम्मदासस्स जहत्थ नामाए सीलवईए कन्नाए सह पाणिगहणं पुत्तस्स कारावियं ।

४. प्राकृत भाषेचे विश्लेषण करून त्याची महति स्पष्ट करा.

१०

किंवा

धर्मापासून विमुख झालेल्या परिवाराला शिलवतीने कसे स्थिर केले हे स्पष्ट करा.

५. मित्तत्तयं काव्यसारांश स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
OPT. ECONOMICS (Paper – I) (New)
Indian Economy**

Day and Date : Friday, 11-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) The Drain Theory was introduced by
 - a) Dadabhai Navroji
 - b) Dr.B.R. Ambedkar
 - c) Dr.D.R. Gadgil
 - d) Mahatma Gandhi
 - 2) During the British rule Indian Economy was
 - a) Urban
 - b) Rural
 - c) Modern
 - d) None of the above
 - 3) _____ of capital is important feature of Indian economy.
 - a) Disparity
 - b) Equality
 - c) Sufficiency
 - d) Shortage
 - 4) India's largest population engaged in the _____ sector.
 - a) industry
 - b) trade
 - c) farming
 - d) service
 - 5) _____ are broad features of Indian Population.
 - a) Big size of population
 - b) High density of population
 - c) High growth of population
 - d) All of the above
 - 6) According to 2011 census the density of Indian Population is
 - a) 282
 - b) 382
 - c) 228
 - d) 328
 - 7) _____ is the main cause of Indian poverty.
 - a) Rapid increase in population
 - b) Unemployment
 - c) Low productivity of agriculture
 - d) All of the above

- 8) Employment Assurant Scheme launched in
a) 1993 b) 1997 c) 1999 d) 2005
- 9) _____ is the demand pull factor of rising prices.
a) Tax b) Rapid increase in population
c) Administered prices d) All of the above
- 10) The effect of rising prices on production is
a) equal b) favourable
c) unfavourable d) none of the above

2. Write short answers (any **four**) :

8

- 1) Which was the very important cause of Indian Economic Drain ?
- 2) What is sex-ratio ?
- 3) What is density of population ?
- 4) What is relative poverty ?
- 5) What is self-employment ?
- 6) What is the relationship between value of money and prices ?

3. Write short notes (any **four**) :

12

- 1) Beneficial impact of British rule
- 2) Causes of poverty in India
- 3) Main causes of over population
- 4) Economic Drain theory
- 5) Main characteristics of Indian Economy since independence
- 6) Birth rate and death rate.

4. Answer **any one** long type question of the following :

A) State the features of Indian Population Policy of 2000.

10

OR

B) State the causes of unemployment in India.

5. State the causes and effects of rising prices in India.

10

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) भारताच्या आर्थिक शोषणाचे सर्वात महत्वाचे कारण कोणते होते ?
- २) स्त्री-पुरुष प्रमाण म्हणजे काय ?
- ३) लोकसंख्येची घनता म्हणजे काय ?
- ४) सापेक्ष दारिद्र्य म्हणजे काय ?
- ५) स्वयंरोजगार म्हणजे काय ?
- ६) पैशाचेमुल्य आणि किंमती यांच्यात कोणता संबंध असतो ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) ब्रिटीश राजवटीचे लाभदायक परिणाम
- २) भारतातील दारिद्र्याची कारणे
- ३) अतिरीक्त लोकसंख्येची प्रमुख कारणे
- ४) आर्थिक निस्सारण सिद्धांत
- ५) स्वातंत्र्योत्तर भारतीय अर्थव्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये
- ६) जननदर व मृत्यु दर.

४. पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा :

अ) भारताच्या २००० साळच्या लोकसंख्या धोरणाची वैशिष्ट्ये सांगा.

१०

किंवा

ब) भारतातील बेकारीची कारणे सांगा.

१०

५. भारतातील वाढत्या किंमतीची कारणे आणि परिणाम सांगा.

१०

Seat No.	
----------	--

**B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
LINGUISTICS (Optional) (Paper – I) (New)
Introduction to Linguistics**

Day and Date: Saturday, 12-4-2014

Total Marks: 50

Time: 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Rewrite the following sentences choosing the correct alternative. 10

- i) The phoneme |L| is a _____ consonant.
a) Plosive b) Fricative c) Lateral d) Affricate
- ii) Animal communication system is _____ in nature.
a) stimulus responsive b) specialized
c) non-instinctive d) arbitrary
- iii) The place of articulation of |g| is _____
a) alveolar b) velar c) bilabial d) dental
- iv) There are _____ speech sounds in English.
a) 20 b) 24 c) 12 d) 44
- v) During the articulation of |a :|, the lips are _____
a) rounded b) spread c) unrounded d) neutral
- vi) _____ is not a back vowel in English.
a) |a:| b) |v| c) |u:| d) |I|
- vii) _____ is the passive articulator.
a) Tongue b) Upper lip c) Lower lip d) Tip of the tongue

P.T.O.

- viii) When the glottis is wide open, the sound produced is _____
 a) voiced b) voiceless c) vibrating d) loud
- ix) Speech sounds in English are produced with _____ air stream mechanism.
 a) pulmonic egressive b) ingressive
 c) glottalic d) velaric
- x) The phoneme |n| is _____
 a) An oral sound b) A nasal sound
 c) A nasalized sound d) An alveolar sound

2. Answer **any five** of the following :

10

- i) What is phoneme ? Explain with example.
 ii) What is phonetics ?
 iii) What do you mean by 'Free' and 'bound' morpheme ? Explain with example.
 iv) What is syntax ?
 v) What are the levels of organization of language ?
 vi) What is syllable ? Give examples.

3. A) Answer **any two** of the following :

6

- i) Give three term label of the following phonemes :
 |p|, |f|, |i:|
- ii) Transcribe the following words phonemically marking stress where it occurs :
 accident, family, condition
- iii) Give minimal pairs of the following phonemes :
M	,	n
S	,	f
i:	,	I

- B) Transcribe the following words phonemically and give the CV structure of the syllables : (**any two**) **4**
- i) computer
 - ii) marriage
 - iii) likewise
4. Answer **any one** of the following : **10**
- i) What is meant by ‘organs of speech’ ? Comment on the use of organs of speech.
 - ii) What do you understand by ‘plosives’ ? Describe six plosives in English.
5. What is language ? Comment on any five characteristics of language. **10**
-

SLR-AN – 399

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – I) (Sem. – II) (New) Examination, 2014
MARATHI (Optional) (Paper – I)**

ऐच्छिक मराठी (काया मातीत मातीत – विठ्ठल वाघ)

Day and Date : Thursday, 20-3-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) 'काया मातीत मातीत' हे शब्द कोणत्या शीर्षकाच्या कवितेत आले आहेत ?
अ) मेंढरं आ) तिफन इ) तिसरा डोया ई) पन्हाटी
- २) पुढीलपैकी कोणता कवितासंग्रह विठ्ठल वाघ यांचा आहे ?
अ) रानातल्या कविता आ) साय
इ) हिरवे जग ई) सुगी
- ३) विठ्ठल वाघ यांनी आपल्या काव्यलेखनासाठी कोणती बोली योजिली आहे ?
अ) कोकणी आ) वन्हाडी इ) मालवणी ई) मराठवाडी
- ४) रूपाची नवरी येणार म्हणून सजून धजून कोण उभी आहे ?
अ) प्रेयसी आ) प्रियकर इ) डोयाची पालखी ई) पुनिव
- ५) तिफनीला जोडलेल्या नंदी बैलाच्या जोडीला कोण हकालते ?
अ) पारावती आ) सदाशीव इ) पांडुरंग ई) राघु
- ६) फुलवल्या कापसाला कोण चोरून चोरून पाहते ?
अ) सूर्य आ) ढग इ) चंद्र ई) वीज
- ७) विठ्ठल वाघ कोणत्या कालखंडातील कवी आहेत ?
अ) स्वातंत्र्यपूर्व आ) एकोणिसाव्या शतकातील
इ) १९७० नंतरच्या ई) पेशवेकालीन
- ८) 'ऋतू' कवितेतील कष्टकरी शेतकऱ्यांस आपल्या घरचीच्या जीवाची समजूत कशावर काढावी लागते ?
अ) बाभुईच्या फुलावर आ) जुईच्या फुलावर
इ) मोत्यावर ई) दागिन्यांवर

P.T.O.

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) (New) Examination, 2014
URDU (Optional) (Paper – I)

Prose

Day and Date : Thursday, 20-03-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the left indicate full marks.

10

ا. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خاند پرری کیجئے :

(1) خواجہ حسن نظامی کا اصل نام _____ ہے۔

(محمد عمر) محمد فاروق سید علی حسن علی اکبر

(2) مولانا ابوالکلام آزاد کے والد ماجد کا نام _____ تھا۔

(مولوی خیر الدین) وحید الدین محی الدین معین الدین

(3) "سنگ و خشت" _____ کے مضامین کا پہلا مجموعہ ہے۔

(فرحت اللہ بیگ) کنھیا لال کپور آغا حشر کاشمیری پطرس بخاری

(4) "بیٹھا چاول" _____ کا سب سے پہلا مزاحیہ افسانہ ہے۔

(خواجہ حسن نظامی) شوکت تھانوی مولانا محمد حسین آزاد فرحت اللہ بیگ

(5) _____ شاعر کا دماغ اور مصور کی آنکھ اپنے ساتھ لائے تھے۔

(عبد الحکیم شرر) امتیاز علی تاج امانت لکھنوی پنڈت رتن ناتھ سرشار

- (6) "سی پارہ دل" _____ کے انشائیوں کا مجموعہ ہے۔
(شوکت تھانوی) پطرس بخاری فرحت اللہ بیگ
(خواجہ حسن نظامی)
- (7) "نئے اور پرانے چراغ" _____ کی کتاب ہے۔
(مولانا ابوالکلام آزاد) قاضی عبد الغفار آل احمد سرور
(رجب علی بیگ سرور)
- (8) قلعہ سفید کے حاکم کا نام _____ ہے۔
(ہجیر) سہراب بارمان
(کثرہم)
- (9) "سرکش روہیں" _____ کی تخلیق ہے۔
(مولوی نذیر احمد) پنڈت برج نرائن چکبست
(فرحت اللہ بیگ) قاضی عبد الغفار
- (10) "دل کی پیاس" یہ ڈرامہ _____ نے لکھا۔
(شوکت تھانوی) امتیاز علی تاج آغا حشر کاشمیری
(مرزا ہادی رسوا)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ):

- (1) طنز و مزاح میں نمایاں فرق ہے؟ واضح کیجئے۔
- (2) "رستم و سہراب" کے کرداروں کے نام لکھئے۔
- (3) "لیلیٰ کے خطوط" میں مصنف نے کس کو موضوع بنایا ہے؟
- (4) شوکت تھانوی کے چند کتابوں کے نام لکھئے۔
- (5) آل احمد سرور کے تنقیدی تصانیف کے نام بتائیے۔
- (6) ڈرامے کے اجزائے ترکیبی واضح کیجئے۔

10

۳. کوئی دو سوال حل کیجئے :

(1) " لیلی کے خطوط " کے مختصر خلاصہ تحریر کیجئے۔

(2) انشائیہ " تنکے کا سلوک " کا خلاصہ لکھئے۔

(3) " رستم و سہراب " کا پلاٹ لکھئے۔

10

۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

(1) " فسانہ آزاد " کا خلاصہ مفصل تحریر کیجئے۔

(2) " برج بانو " کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔

10

۵. ڈرامہ " خدا حافظ " کا خلاصہ مفصل تحریر کیجئے۔

3. निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : 10
- 1) भगति देखि राजी हुई जगत देखि रोई ।
दासी मीरा लाल गिरधर तारो अब मोही ॥
 - 2) किस ओर चले ? मत ये पूछो,
बस चलना है इसलिए चले
जग से उसका कुछ लिए चले,
जग को अपना कुछ दिए चले ।
 - 3) यदि हनका सुख सपना टूटे,
काल इन्हें भी हम-सा लूटे,
धैर्य बँधाएँ हनके डर को हम पथिकों की करुण कथाएँ ।
आओ, हम पथ से हट जाएँ!
4. निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए ।
- 1) 'भ्रष्टाचार का दानव' लेख का उद्देश्य लिखिए । 10
 - 2) 'अपनी जमीन तलाशती बेचैनी स्त्री' कविता में कवयित्री नारी अस्मिता की पड़ताल करती है स्पष्ट कीजिए ।
5. 'दोपहर का भोजन' अमरकांत की दरिद्रता और भुखमरी की त्रासदी जीवन जीनेवाले परिवार की कहानी है । विशद कीजिए । 10
-

8) Physical proximity amongst the members is the characteristic of _____ group.

- A) Primary
B) Secondary
C) Reference
D) None of these

9) Promotion is the example of _____

- A) Downward Social Mobility
B) Upward Social Mobility
C) Horizontal Social Mobility
D) None of these

10) Change in social structure means _____

- A) Social control
B) Social deviation
C) Social change
D) Social disorganization

2. Write short answers of **any four** :

8

- 1) What are the major characteristics of primary groups ?
- 2) What are the agencies of social control ?
- 3) What are the major obstacles in social change ?
- 4) What are the objective of socialization ?
- 5) What is meant by Reference Group ?
- 6) What are the agencies of socialization ?

3. Write short notes on **any four** :

12

- 1) Social mobility
- 2) Types of social control
- 3) Secondary group
- 4) Importance of socialization
- 5) Bases of classification of social groups
- 6) Functions of social control.

4. A) Define socialization and explain its stages.

10

OR

B) Define social deviation and explain its causes.

5. Define social change and explain the factors responsible for social change.

10

2. कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या : 8
- 1) प्राथमिक समूहाची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती ?
 - 2) सामाजिक नियंत्रणाची साधने कोणती ?
 - 3) सामाजिक परिवर्तनातील प्रमुख अडथळे कोणते ?
 - 4) सामाजीकरणाची उद्दिष्टे कोणती ?
 - 5) संदर्भ समूह म्हणजे काय ?
 - 6) सामाजीकरणाची साधने कोणती ?
3. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा : 12
- 1) सामाजिक गतिशीलता
 - 2) सामाजिक नियंत्रणाचे प्रकार
 - 3) दुय्यम समूह
 - 4) सामाजीकरणाचे महत्त्व
 - 5) सामाजिक समूहाच्या वर्गीकरणाचे आधार
 - 6) सामाजिक नियंत्रणाची कार्ये.
4. अ) सामाजीकरणाच्या व्याख्या देऊन सामाजीकरणाच्या अवस्था स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- ब) सामाजिक विचलनाची व्याख्या देऊन त्याची कारणे स्पष्ट करा.
5. सामाजिक परिवर्तनाची व्याख्या देऊन सामाजिक परिवर्तनास जबाबदार असणारे घटक स्पष्ट करा. 10
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. I (Sem. – II) Examination, 2014
ENGLISH (Compulsory) (New)
On Track – English Skills for Success**

Day and Date : Saturday, 22-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative : **10**
- i) In the history of rockets and missiles, the _____ missile was the greatest single achievement.
a) SLV-3 b) PSLV c) V-2 d) None of the above
- ii) The V-2 missile became the first missile to exceed the speed of _____
a) Sound b) Rocket
c) Aeroplane d) Bullet
- iii) The Parliament of Religion was to be held in
a) Singapur b) South Africa
c) Canada d) America
- iv) When did Vivekananda leave Bombay ?
a) On September 11, 1893 b) On May 15, 1893
c) On May 31, 1893 d) On June 5, 1893
- v) The main reason for serious economic problem of the majority is _____
a) Famine b) Negligence
c) Drought d) Ignorance
- vi) Nearly four-fifths of the 160 members of the United Nations do not permit freedom of _____
a) Slaves b) Prisoners
c) Press d) None of the above

vii) In the poem 'Brahma' red stayer is _____

- a) A member of the military in Kshatriya caste system
- b) A member army of Maharaja of state
- c) A member of Ministry of the state
- d) None of the above

viii) In the poem 'Full Moon' 'Mother Goose Man' refers to _____

- a) A country woman who created nursery tales
- b) A woman who tales stories
- c) A woman who worships moon
- d) None of the above

ix) Smita is talking about _____ own sister.

- a) Her
- b) His
- c) My
- d) Its

x) In the sentence 'The man was nobler than his father', _____ is the adjective.

- a) Man
- b) Nobler
- c) Than
- d) Father

2. Answer **any five** of the following questions in **two** or **three** sentences **each** : **10**

- 1) What do you understand by human rights ?
- 2) According to Palkhivala what are the signs of hope for a better world ?
- 3) Why was Vivekananda not prepared for the weather conditions in Chicago ?
- 4) Describe Vivekananda's meeting with J. H. Wright. How did Wright help him out ?
- 5) What had made Von Braun a cult figure in America ?
- 6) What kind of a personality was Von Braun, according to Dr. Kalam ?

3. A) Answer **any two** of the following questions in about **fifty** words **each** : **6**

- 1) What role does the theme of time play in the poem 'Full Moon' ?
- 2) Examine all the images in the poem and explain how they elaborate on the theme of the poem 'Brahma'.
- 3) Which are the lines that show the all pervading nature of Brahma ?

B) Answer briefly **any two** of the following questions :

4

- 1) What is an email ? What role does it play in the process of communication ?
- 2) What is the C. V. ? How it is important in the letter of application ?
- 3) What are the features of notices ?

4. A) You are Pravin Kumar, Secretary of the Press Club of India, write a notice informing the club's members about its annual meeting scheduled to be held in No. 3, Barakhamba Road, New Delhi, on 31st December 2013 from 10 a.m. to 1 p.m. Also invite the members to lunch in the club's reception hall. Prepare an agenda for the meeting.

10

OR

- B) Write e-mail on you are Prerna Pai living at 24, Marigold Apartments, Indira Nagar, Bangaluru and you have just received a letter of appointment as Assistant Executive in the accounts department of BPL Industries, 1234, Amit Complex, M. P. Road Bangaluru. The letter is dated 10th November 2013, and the sender is Mr. Venu Datta, General Manager.

10

5. Suppose you are applying for the post of Associate Professor in Geography. Prepare the C.V. for the said post.

10

Seat No.	
-------------	--

**B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
SCIENTIFIC METHOD
(Compulsory) (New)**

Day and Date : Monday, 24-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10
- 1) _____ is tentative supposition.
(Hypothesis, Verification, Proof, None of these)
 - 2) Hypothesis must be _____
(False, Verifiable, Ambiguous, Contradict)
 - 3) Knowledge of atom is _____ verification.
(Direct, Indirect, Error, None of these)
 - 4) Rules of Government are _____
(Universal, Changeable, Unchangeable, Unlimited)
 - 5) Indian economy is based on _____
(Industry, Commerce, Agriculture, Religion)
 - 6) Laws are of _____ kinds.
(Two, Three, Four, Five)
 - 7) 'Do not tell a lie' is _____ law.
(Scientific, State, Natural, Normative)

8) After verification of hypothesis _____ is necessary.

(Proof, Problem, Data collection, Classification of data)

9) Monitor is a part of _____

(T.V., Radio, Computer, Mobile)

10) _____ is related with AIDS.

(HIV, HIB, ANS, ANT)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

1) Define AIDS.

2) State the meaning of law.

3) What are the input devices of computer ?

4) What is bio-technology ?

5) What is laws of nature ?

6) What is hypothesis ?

3. Write short notes (**any 4**) :

12

1) Importance of agriculture

2) Kinds of laws of nature

3) Ecological balance

4) Function of computer

5) Population

6) Importance of hypothesis.

4. State the conditions of valid hypothesis.

10

OR

Explain the types of laws.

5. Distinguish between verification and proof of hypothesis.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

- १) _____ हा तात्पुरते गृहीतक आहे.
(अभ्युपगम, प्रचिती, सिद्धता, यापैकी नाही)
- २) अभ्युपगम _____ असावी.
(असत्य, प्रचितीक्षम, संदिग्ध, व्याघाती)
- ३) अणुचे ज्ञान ही _____ प्रचिती आहे.
(प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष, मिथ्या, यापैकी नाही)
- ४) शासनाचे नियम _____ असतात.
(सार्विक, परिवर्तनीय, अपरिवर्तनीय, अमर्यादित)
- ५) भारतीय अर्थव्यवस्था ही _____ वर अवलंबून आहे.
(उद्योग, व्यापार, शेती, धर्म)
- ६) नियम _____ प्रकारचे आहे.
(दोन, तीन, चार, पाच)
- ७) 'असत्य बोलू नये' हा _____ नियम आहे.
(शास्त्रीय, शासकीय, नैसर्गिक, आदर्शवादी)
- ८) अभ्युपगमाच्या प्रचितीनंतर _____ आवश्यक आहे.
(सिद्धता, समस्या, साधनसामुग्री जमवाजमव, वर्गीकरण)
- ९) मॉनिटर हा _____ चा एक भाग आहे.
(टि.व्ही., रेडियो, संगणक, मोबाईल)
- १०) _____ हा एड्सशी संबंधित आहे.
(HIV, HIB, ANS, ANT)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

८

- १) एड्सची व्याख्या द्या.
- २) नियमाचा अर्थ स्पष्ट करा.
- ३) संगणकाची माहिती साठविण्याची माध्यमे कोणती ?
- ४) जैव तंत्रज्ञान म्हणजे काय ?
- ५) निसर्ग नियम म्हणजे काय ?
- ६) अभ्युपगम म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टिपा लिहा (को. ४) :

१२

- १) शेतीचे महत्व
- २) निसर्ग नियमाचे प्रकार
- ३) पर्यावरण समतोल
- ४) संगणकाचे कार्य
- ५) लोकसंख्या
- ६) अभ्युपगमाचे महत्व.

४. युक्त अभ्युपगमाच्या अटी स्पष्ट करा.

१०

किंवा

नियमाचे प्रकार स्पष्ट करा.

५. अभ्युपगमाची प्रचिती आणि सिद्धता यातील भेद स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Sem. – II) (New) Examination, 2014
SCIENCE TECHNOLOGY AND DEVELOPMENT (Comp.)
Paper – II : Application of STD

Day and Date : Monday, 24-3-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the proper alternative and fill in the blanks. **10**

- 1) Year _____ mark the beginning of Green Revolution in India.
a) 1947 b) 1957 c) 1965 d) 1967
- 2) _____ is a main cause formation of saline soil.
a) Under irrigation b) Dry farming
c) Chemical fertilizers d) Over irrigation
- 3) Industrial waste water is responsible for _____ pollution.
a) Air b) Water c) Sound d) None of these
- 4) Intensity of sound is measured in _____ unit.
a) Decibel b) Centimeter c) Millibar d) Gram
- 5) _____ invented the television.
a) Markoni b) Edison c) Morse d) John Baird
- 6) _____ is the first satellite of Remote sensing in India.
a) Apple b) Bhaskar c) Rohini d) None of these
- 7) _____ disease is cause due to HIV.
a) AIDS b) Cancer c) Allergy d) Diabetes
- 8) 60 to 80% calories are received from _____ to human health.
a) Proteins b) Carbohydrates
c) Fats d) Vitamins

P.T.O.

- 9) _____ percent water exists in human body.
a) 50 b) 65 c) 80 d) 75

- 10) Indian Agriculture Research Institute is at
a) New Delhi b) Mumbai
c) Dapoli d) Akola

2. Write short answers (**any four**) : **8**

- 1) Write information about means of irrigation.
- 2) State the measures of soil pollution.
- 3) State the various application of computer.
- 4) What is Geographical Information System ?
- 5) State the causes of cancer.
- 6) State the objectives of survey of India.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Bio-technology
- 2) Sound pollution
- 3) Television
- 4) Mobile
- 5) Balanced diet
- 6) AIDS.

4. Give an account the problems of modern agriculture and its measures. **10**

OR

What is Nutrients ? Describe in detail the types and importance of Nutrients.

5. Give in details the causes, consequences and measures of Air pollution. **10**

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) जलसिंचन साधनांची माहिती लिहा.
 - २) मृदा प्रदुषणावरील उपाय सांगा.
 - ३) संगणकाचे विविध उपयोग सांगा.
 - ४) भौगोलिक माहिती प्रणाली म्हणजे काय ?
 - ५) कर्करोगाची कारणे सांगा.
 - ६) भारतीय सर्वेक्षण विभागाची उद्दिष्टे सांगा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार): १२
- १) जैवतंत्रज्ञान
 - २) ध्वनी प्रदुषण
 - ३) दूरचित्रवाणी
 - ४) मोबाईल
 - ५) समतोल आहार
 - ६) एड्स.
४. अधूनिक शेतीच्या समस्या सांगून त्यावरील उपाययोजनांचा वृत्तांत द्या. १०
- किंवा**
- पोषणद्रव्य म्हणजे काय ? पोषणद्रव्याचे प्रकार व महत्व यांचे सविस्तर वर्णन करा.
५. हवा प्रदुषणाची कारणे, परीणाम व उपाययोजना विशद करा. १०
-

SLR-AN – 409

Seat
No.

B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
HINDI (Compulsory) (New Course)
साहित्यधारा और व्यावहारिक हिंदी

Day and Date : Monday, 24-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न आवश्यक हैं।
2) दाईं ओर लिखे गये अंक प्रश्न के लिये निर्धारित पूर्ण अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**
- 1) रोयेगा तो तुझे वह _____ पकड़कर ले जायेगा।
1) हिंदू 2) मुसलमान
3) अंग्रेज 4) पारसी
- 2) बलदेवसिंह रामवृक्ष बेनीपुरी द्वारा लिखित _____ है।
1) कहानी 2) संस्मरण
3) रेखाचित्र 4) निबंध
- 3) महादेवी वर्मा को _____ रचना के लिए ज्ञानपीठ पुरस्कार मिला।
1) दीपशिखा 2) रश्मि 3) नीहार 4) यामा
- 4) _____ अपने शरीर, जीवन और साहित्य सभी में असाधारण है।
1) निरालाजी 2) प्रसादजी 3) गुप्तजी 4) पंतजी
- 5) भूतपूर्व प्रेमिकाओं को पत्र के लेखक _____ है।
1) रामवृक्ष बेनीपुरी 2) शरद जोशी
3) महादेवी वर्मा 4) मोहन राकेश
- 6) _____ हिंदी के नीतिकार कवियों में सबसे अधिक लोकप्रिय और अग्रणी है।
1) रहीम 2) तुलसी 3) कबीर 4) सूरदास
- 7) _____ मोटी फीस लेकर छोटी-छोटी बातें समझाते।
1) अध्यापक 2) डॉक्टर 3) इंजीनियर 4) वकील

P.T.O.

- 8) 'घना पक्षी विहार' कविता के कवि _____ हैं।
 1) भगवत रावत
 2) कुमार अम्बुज
 3) इब्बार रब्बी
 4) वीरेन डंगवाल
- 9) किसी _____ में इनका नाम नहीं लिखा।
 1) पुस्तक
 2) डायरी
 3) रजिस्टर
 4) फाईल
- 10) 'भरी हुई बस में लाल साफेवाला आदमी' कविता हमारी _____ साल की सामान्य अव्यवस्था की वेदना को सहज प्रभावी ढंग से उकेरती है।
 1) पचीस
 2) साठ
 3) चालीस
 4) बीस

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर लिखिए : 10

- 1) संबोधन कारक का प्रयोग कब किया जाता है ?
- 2) अधिकरण कारक की कौन-कौनसी विभक्तियाँ हैं ?
- 3) पत्र के कौन-कौनसे अंग होते हैं ?
- 4) पत्राचार किसे कहते हैं ?
- 5) स्वनिर्देश पत्र में कहाँ लिखा जाता है ?
- 6) संबंध कारक किसे कहते हैं ? उसके प्रत्यय कौनसे हैं ?

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या लिखिए : 10

- 1) आवत काज रहीम कहि, गाढ़े बंधु सनेह।
जीरन होत न पेड़ ज्यों, शामें बरै बरेह ॥
- 2) कोई बात जरूरी होगी अथवा
बात जरूरी नहीं भी हो सकती है।
- 3) झील के बीच पेड़ पर बैठे हैं
कुछ नहीं कर रहे
सुस्ता रहे हैं।

4. 'भूतपूर्व प्रेमिकाओं को पत्र' में निहित व्यंग को स्पष्ट कीजिए। 10

अथवा

'बेटा' कविता के माध्यम से ममता कालिया ने कौनसा संदेश दिया है ?

5. बलदेवसिंह का चरित्र-चित्रण कीजिए। 10

SLR-AN – 411

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
URDU (Compulsory) (New)
Poetry

Day and Date : Monday, 24-03-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

صحیح متبادل چُن کر لکھئے :

- (۱) پتھر کی دیوار _____ کا شعری مجموعہ ہے۔
(علی سردار جعفری مولانا الطاف حسین حالی چکلبست حسرت موہانی)
- (۲) چہرہ، سراپا، رخصت، آمد، رجز، جنگ، شہادت بین _____ کے اجزائے ترکیبی ہیں۔
(شنوی قصیدہ مرثیہ غزل)
- (۳) _____ اردو شاعری میں طنز و مزاح کے موجد اور خاتم ہیں۔
(حالی غالب مومن اکبر)
- (۴) مجروح سلطان پوری کی ولادت _____ میں ہوئی۔
(۱۹۱۹ء ۱۹۲۵ء ۱۸۸۹ء ۱۹۱۸ء)

- (۵) روشن جمال یار سے ہے انجمن تمام
دہکا ہوا ہے آتش گل سے چمن تمام
درج بالا شعر _____ کا ہے۔
(جگر حسرت مومن داغ)
- (۶) غزل کا پہلا شعر _____ کہلاتا ہے۔
(مقطع مطلع حسن مطلع مطلع ثالث)
- (۷) ”قصیدہ در مدح بہادر شاہ ظفر“ _____ کا قصیدہ ہے۔
(ابراہیم ذوق مرزا غالب مرزا محمد رفیع سودا محسن کاروی)
- (۸) ”تن کی چاندی من کا سونا“ _____ کی شعری تخلیق ہے۔
(علی سردار جعفری مولانا الطاف حسین حالی شبلی نعمانی جگر مراد آبادی)
- (۹) امام الغزل _____ کا نام سرفہرست ہے۔
(حسرت موہانی اقبال میر حسن نظیر)
- (۱۰) گرمی کی تپش بجھانے والی
سردی کا پیام لانے والی
درج بالا شعر _____ کا ہے۔
(غالب نظیر اقبال حالی)

- (۱) غزل کا لغوی مفہوم واضح کیجئے۔
- (۲) نظم ”برکھارت“ کا مرکزی خیال لکھئے۔

- (۳) قصیدہ کے اجزائے ترکیبی کے نام لکھئے۔
- (۴) قتل کئے پر غصہ کیا ہے لاش میری اٹھوانے دو
جان سے ہم تو جاتے رہے ہیں، تم بھی آؤ جانے دو
درج بالا شعر کی تشریح کیجئے۔
- (۵) ”فرضی لطیفہ“ نظم کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (۶) ہمراہ اپنے بن کو مجھے ناتھ لے چلو
دیکھا تمہارے چہروں کی ہوں ساتھ لے چلو
درج بالا شعر کی تشریح کیجئے۔
- ۱۰ .۳ کوئی دو سوال حل کیجئے :
- (۱) جگر مراد آبادی کی غزل کا خلاصہ لکھئے۔
- (۲) ”سیتا جی کی گریہ و زاری“ کا خلاصہ لکھئے۔
- (۳) نظم ”او دیس سے آنے والے بتا“ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔
- ۱۰ .۴ کوئی ایک سوال حل کیجئے :
- (۱) ”قصیدہ تضحیک روزگار“ کا خلاصہ لکھئے۔
- (۲) ”مرثیہ حضرت امام حسین علیہ السلام“ کا خلاصہ لکھئے۔
- ۱۰ .۵ ”گوکھلے کا مرثیہ“ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

SLR-AN – 413

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
PRAKRIT (Compulsory) (New)
Paiya Vijjarayan
प्राकृत (पाइय विज्जारयण)

Day and Date : Monday, 24-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा : १०
- १) _____ उट्ठेहि भोयणट्ठं ।
(सिग्धं, सिग्धंस्स, सिग्धंतो, सिग्धंगा)
- २) भुत्तुरकाले मंती पुच्छइ-‘पुत्ति, _____ उत्तरं ।’
(कहसु, कहसुमे, कहसुता, कहसुसि)
- ३) पहाणखंडे तं च सुवण्णगारेण _____ ।
(दिन्नं, दिन्नंय, दिन्नंणरं, दिन्नंणए)
- ४) महातवस्सिणो _____ अद घोसणा किदा ।
(चोरो, चोरोक, चोरोणस्स, चोरोहिं)
- ५) तेण भणिया-नत्थि कोइ _____ दीसई ।
(वाहिदोसो, वाहिदोसोया, वाहिदोसो, वाहिदोसोयो)
- ६) भवणे भिन्न-भिन्न _____ वसंति ।
(कच्छेसु, कच्छेसुसिं, कच्छेसुणं, कच्छेसुमें)
- ७) एवं के वि _____ वच्चंति ।
(दियहा, दियहायइं, दियहायस्स, दियहाद)

P.T.O.

८) जणणीए तिगिच्छगस्स _____ ।

(दंसिया, दंसियाएणो, दंसियासे, दंसियाकीं)

९) चिंतयंतो उट्ठय तीए सह _____ ।

(जेमेहबेटं, जेमेह, जेमेहत्तो, जेमेहओ)

१०) सेट्ठिणा मम _____ रयणं अणेण आणीदं त्ति ।

(वयणेणं, वयणेणं, वयणेणस्स, वयणेणेस्स)

२. भाषांतर करा (कोणतेही ५) :

१०

१) इय चिंतिऊण चिंतारयणं निय-करतले गहेऊणं ।

नियदिट्ठीइ निरिक्खइ पुणो पुणो रयणमिंदुं च ॥

२) तम्हा कीरउ रक्खा इमीए बाहिं गिहस्स दूरम्मि ।

गेहम्मि ठिया संती साहीणा सव्वलोयस्स ॥

३) काऊण महासत्थं गहिऊण कयाणगाइं विविहाइं ।

लंघियविसमअरण्णो सो पत्तो तामलित्तिपुरिं ॥

४) केण वि भणियं 'वच्चसु वहणे चडिऊण रयणदीवम्मि ।

तत्थत्थि आसपूरी देवी तुह वंछियं दाही' ।

५) न य मे दिन्नं दाणं न विलसियं विविहभोगभंगीहिं ।

नासो वि य लच्छीए जाओ तो जामि रायउले ॥

६) रत्तीए वि दिणे वि रयणिं दंसेमि, सेलेऽखिले ।

उप्पाडेमि नहंगणाउ गहणं पाडेमि भूमीयले ॥

३. पद्य भाषांतर करा (कोणतेही २) :

१०

१) कमेण परिवड्ढियाणि पत्तजोव्वणाणि । जुत्तसंबंधो त्ति कुबेरदत्ता कुबेरदत्तस्य दिन्ना । कल्लाणदिवसेसु य वट्टमाणेसु बहुसहीहिं वरेण सह जूयं पओजिय । नाममुद्दा व कुबेरदत्तहत्थाओ गहेऊण कुबेरदत्ताए हत्थे दिन्ना । तीसे पेच्छमाणीए सरिसघडणनमाओ चिंता जाया 'केण कारणेण मन्ने नाममुद्दाकधारसमया इमासिं मुद्दाणं ? न य मे कुबेरदत्ते भत्तारचिंत, न य अम्हं कोइ पुव्वज्जो एयनामो सुणिज्जइ'.

- २) 'एसा मज्झ कन्ना बुद्धिमई । जहत्थं उत्तरं-अवस्सं दाहि' ति चिंतयंतो उट्ठय तीए सह जेमेह । भुत्तुरकाले मंती पुच्छइ- 'पुत्ति, कहसु उत्तरं ।'
सा कहेइ- 'इमाणमुत्तरं एवं न कहिज्जइ । रन्नो पुरओ हं कहिस्सं सपच्चयं । तुमए न कायव्वा संदेहोजया रायसहाए गच्छेज्जासि तथा मं पि नेज्जासि'.
- ३) सुरद्वेसमिहि पाडलिपुत्तणयरमिहि राया जसोहरो, राणी सुसीमा, पुत्तो सुवीरो अत्थि । सत्त- विसणाहिमूढी, तथाभूद-तक्कर-पुरिस-सेविदो । पुव्वदेसमिहि गोडविसए तंबपत्त-णयरीइ जिणिंदभत्त-सेट्ठिणो सत्तललप्पासादुवरिं बहुरक्खग-उवजुत्त-पासणाधप्पडिमा-छत्ततयोवरिं विसिट्ठदर-अणग्घ-वेडूरिय-मणिं, पारंपारिएणं सुणिदूण, लोहत्तेणं सुवीरेणं णियपुरिसा पुच्छा, 'तं मणिं किं को वि आणेदुं सक्को अत्थि' ति ।

४. अजाणतेमुळे जीवनात अनर्थ कसे घडतात हे 'जीवण वैचित्तं' द्वारे स्पष्ट करा.

१०

किंवा

मुलांकडून फसविलेल्या पित्याला सोनार मित्राने कसे वाचविले हे 'अविणयस्स फलं' कथेद्वारे स्पष्ट करा.

५. 'क्विणस्स फलं' काव्य सारांश स्पष्ट करा.

१०

SLR-AN – 415

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
SANSKRIT (Optional) (Paper – I)
संस्कृतनिधि: I (New)

Day and Date : Monday, 24-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) **Answers to all questions should be written in one and the same answerbook.**

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्यं पर्यायं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।

10

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

1) स्यमन्तक मणि दररोज _____ भार सोने देत असे.

a) १२ b) १० c) ८ d) २

2) 'वागुरा' म्हणजे _____ होय.

a) वारूळ b) जाळे c) वानर d) चिगुर

3) _____ धर्मेण योजयेत् ।

a) इष्टं b) नष्टं c) धनं d) पुण्यं

4) 'भूगोल' शब्दावरूनच पृथ्वीचा _____ आकार आहे हे समजते.

a) चौकोन b) गोल

c) अर्धवर्तुल d) भू

5) 'समानमस्तु वो मनः' हे नाटक _____ यांनी लिहिले.

a) पराडकर b) फणसळकर

c) पळसुले d) भास

P.T.O.

- 6) चकारबहुलो _____ ।
 a) समासः b) द्वंद्वः c) कारकम् d) द्विधा
- 7) _____ परमापदां पदम् ।
 a) अविवेकः b) विवेकः
 c) अविचारः d) विष्णुपदम्
- 8) 'Constitution' यास संस्कृतमध्ये _____ शब्द आहे.
 a) संसद b) संविधान
 c) मंत्रीमंडळ d) शासन
- 9) Tragedy म्हणजे _____ नाटक.
 a) सुखान्त b) शोकान्त
 c) विडंबन d) प्रहसन
- 10) 'राजपुरुषः' हे _____ समासोच उदाहरण आहे.
 a) द्वंद्व b) बहुव्रीहि
 c) तत्पुरुष d) द्विगु

2. अधोनिर्दिष्टेषु केषुचित् पंचसु टिप्पणीं लिखत ।

10

खालीलपैकी कोणत्याही पाचांवर टीपा लिहा.

- 1) सकर्मक प्रयोग
- 2) प्रजापतिः
- 3) परिव्राजक
- 4) स्यमन्तक मणिः
- 5) ज्योतिष शास्त्र
- 6) अव्ययीभाव समास
- 7) शठं प्रति शाठ्यम् ।

3. A) अधोनिर्दिष्टेषु कयोश्चित् द्वयोः मराठीमध्ये भाषान्तरं कुरुत । 6
खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे मराठीत भाषान्तर करा.
1) जाने त्वां सर्वभूतानां प्राणओजस्सहो बलम् ।
विष्णुं पुराणपुरुषं प्रभविष्णुमधीश्वरम् ॥
2) दुर्भगा तव कन्येयं शरीरधनहारिणी ।
त्यजेनां निशि गङ्गायां मंजूषे सुपिधानके ॥
3) सर्वनाशे समुत्पन्ने अर्धं त्यजति पण्डितः ।
अर्धेन कुरुते कार्यं सर्वनाशो हि दुःसहः ॥
- B) परिव्राजकाख्यायिकेतील संन्यासाची फजिती लिहा. 4
4. अधोनिर्दिष्टयोः कयोश्चित् द्वयोः स्पष्टीकरणं कुरुत । 10
खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे स्पष्टीकरण करा.
1) तत्पुरुष समास
2) रसायन शास्त्र
3) कवि-शास्त्री संवाद.
5. मूर्खपण्डित कथेतील बोध स्पष्ट करा. 10

OR

‘श्रीराम-हनूमान् संवाद’ या पाठाचे वैशिष्ट्य सांगा.

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) (New) Examination, 2014
PERSIAN (Optional) (Paper – I)
Prose, Rapid, Reading, Poetry

Day and Date : Monday, 24-03-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : i) Figures to the **right** indicate **full** marks.

ii) **All** questions are **compulsory**.

1. Choose the correct word and complete the sentence :

10

- (1) عمر خیام کی پیدائش بہ مقام _____ ہوئی۔
(مشہد ہرات نیشاپور اصغہبان)
- (2) رہبر نژاد نو کے مصنف کا نام _____ ہے۔
(علی اصغر حکمت سعید نفیسی ملا و اعظ کاشفی حسین کاظم زادہ)
- (3) رہبر نژاد نو کے گفتار سوم کا عنوان _____ ہے۔
(خوش یختی چیت و کجا است اعتدال و تکاحل ارادہ و منات ترقی و تمدن)
- (4) سعدی شیرازی کا مزار _____ کے نام سے مشہور ہے۔
(سعد سعادت سعید سعیدی)
- (5) میخواند درس _____ در پیش شیخ شہر
وز شیخ دل ربودہ بغنج و دلال خویش
(توریت زبور قرآن انجیل)

- (6) اے مرداں بکو شید تا جامء _____ نپوشید
(بزرگان) کودکان زنان (طفلان)
- (7) پادشا ہے را شنیدم کہ بکشتن _____ اشارت کرد۔
(قیدی) اسیری مجرم ملزم)
- (8) بت گفت بہ _____ کای عابد ما
دانی کہ چه روی گشته ای ساجد ما
(بت پرست) خدا پرست زر پرست (حق پرست)
- (9) دانی کہ چه مدت نیست ای _____ ما
تابی جہتی برفتنے ای از بر ما
(دلربا) دلکشا دلبر (دلاویز)
- (10) ہر کسے از ظن خود شد _____ من
وز درون من نہ جست اسرار من
(دوست) یار آشنا (رفیق)

2. Write short answer on **any five** of the following : 10

- (1) ترقی و تمدن میں کیا فرق ہے ؟
- (2) حسین کاظم زادہ کی پیدائش کب اور کہاں ہوئی ؟
- (3) حکایت " ملک زادہ کوتاہ قد " کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (4) بصرہ کی حسینہ شیخ کو دلال ممین سے کیوں جواب دے رہی تھی ؟
- (5) بانسری کو کیسا ہمراز چاہئے ؟
- (6) گلستانِ سعوی کا سبب تصنیف لکھئے۔

3. Write short answer on **any two** of the following : 10

(1) " رہبر نژاد نو " کے موضوع پر روشنی ڈالتے ہوئے اسکی اہمیت و افادیت بیان کیجئے۔

(2) رباعیات عمر خیام کی خصوصیات لکھئے۔

(3) حکایت " اسیرے کہ پادشا ہے را دشنام داد " کا خلاصہ لکھئے۔

4. Explain with reference to context on **any one** of the following : 10

(1 الف) دختر نداشت طاقت گفتار حرف ضاد با آن دہان کو چک غنچہ مثال خویش

(ب) می داد شیخ را بدلال مبین جواب و آن شیخ می نمود مکرر مقال خویش

(ج) بشنو از نے چون حکایت می کند وز جدائہا شکایت می کند

(ح) جسم خاک از عشق بر افلاک شد کوہ در رقص آمد و چالاک شد۔

(2 الف) گرمی نہ خوری طعنه مزین مستان را گردست دہد تو بہ کنم یزداں را

تو فخر بدیں کنی کہ من می نخورم صد کار کنی کہ می غلامست آن را

(ب) برخیز و بیانتا برای دل ما حل کن بجمال خویشتن مشکل ما

یک کوزہ می بیار تا نوش کنم زان پیش کہ کوزہ ہا کنند از گل ما

5. Translate the following passage :

10

آوردہ اند کہ سپاہ دشمن لیبار بود و ایناں اندک و جماعتی آہنگ گریز کردند۔ پسر نعرہ بزد و گفت
اے مردان بکوشید تا جامہ زنان پوشید سواراں را بگفتن او تہور زیادہ گشت و بیکبار حملہ کردند
شنیدم کہ بہدراں روز بر دشمن ظفر یافتند۔ پدر سر و چشم را بوسید و در کنار گرفت و ہر روز نظر
بیش کرد تا ولیعہد خویش کرد۔ برادر اراش حسد بردند وز ہر در طعام اش کردند خواہرش از غرفہ
بدید و در پچہ بر ہم زد پسر بفرست دریافت دست از طعام باز کشید و گفت محالست کہ ہنر منداں
بمیرند و بے ہنراں جائے ایشان گیرند

شعر

ورہما از جہاں شود معدوم۔

کس نیاید بزیر سایہ بوم

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Optional) (Paper – II) (New)
Physical Geography (Climatology)**

Day and Date : Tuesday, 25-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions :**
- 1) **All questions are compulsory.**
 - 2) **Figures to the right indicate full marks.**
 - 3) **Neat diagrams must be drawn wherever necessary.**
 - 4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Select the proper alternative from the following and fill in the blanks : **10**

- 1) The lower layer of the atmosphere, situated near the earth surface is called as
A) Troposphere
B) Stratosphere
C) Ionosphere
D) Exosphere
- 2) The percentage of _____ gas in atmosphere is more.
A) Oxygen
B) Nitrogen
C) Carbon
D) Helium
- 3) Sun is _____ times larger than Earth.
A) 10
B) 20
C) 100
D) 1000
- 4) The temperature of atmosphere decreased by one degree C.G. for each _____ meters of height.
A) 108
B) 160
C) 208
D) 360
- 5) The average pressure of air at sea level is _____ millibars.
A) 1003.2
B) 1013.2
C) 1023.2
D) 1033.2
- 6) The westerlies winds blowing at about 40° latitude in southern hemisphere are called as
A) Land breezes
B) Roaring forties
C) Furious fifties
D) Sea breezes
- 7) If air is occupied with humidity thoroughly, the percentage of humidity will be _____ %.
A) 25
B) 50
C) 75
D) 100

P.T.O.

- 8) _____ type of rainfall takes place every day in equatorial belt.
A) Cyclonic B) Convectional C) Monsoon D) Orographic
- 9) Line graph drawn on graph to indicate the temperature of many stations is called as
A) Polygraph B) Simple linegraph
C) Bargraph D) Compound graph
- 10) The relationship of temperature and Humidity data shown on a graph paper with the help of line is known as
A) Hythergraph B) Climograph C) Bargraph D) Bandgraph

2. Write short answer of the following (**any four**) : **8**
- 1) Gases in the atmosphere.
 - 2) Elements of weather.
 - 3) State the normal lapse rate.
 - 4) What is meant by range of temperature ?
 - 5) What is meant by Isobars ?
 - 6) State the types of Humidity.
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Structure of atmosphere.
 - 2) Horizontal distribution of temperature.
 - 3) Inversion of temperature.
 - 4) Local winds.
 - 5) Snow.
 - 6) Multiple linegraph.
4. Answer **any one** of the following : **10**
- A) Describe the elements of weather.
- OR
- B) Describe the pressure belts on the earth.
5. What is planetary winds ? Describe the types of planetary winds. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
४) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

- १) भूपृष्ठागत असलेल्या वातावरणाच्या खालच्या थरास _____ म्हणतात.
अ) तपांबर ब) स्थितांबर क) दलांबर ड) बाह्यांबर
- २) वातावरणात _____ या वायुचे प्रमाण सर्वात जास्त आहे.
अ) ऑक्सीजन ब) नायट्रोजन क) कार्बन ड) हेलियम
- ३) सूर्य हा पृथ्वीपेक्षा सुमारे _____ पट्टीने मोठा आहे.
अ) १० ब) २० क) १०० ड) १०००
- ४) वातावरणाच्या सर्वसाधारण स्थितीत प्रत्येक _____ मीटर्स उंचीला हवेचे तापमान एक अंश सें.ग्रे.ने कमी होते.
अ) १०८ ब) १६० क) २०८ ड) ३६०
- ५) समुद्रसपाटीवर सर्वसाधारण हवेचा भार _____ मिलीबार असतो.
अ) १००३.२ ब) १०१३.२ क) १०२३.२ ड) १०३३.२
- ६) दक्षिण गोलार्धात ४०° अक्षवृत्ताच्या दरम्यान वाहणाऱ्या पश्चिमी वाऱ्यांना _____ म्हणतात.
अ) मतलई वारे ब) गरजनारे चाळीस
क) खवळलेले पन्नास ड) खारेवारे
- ७) हवा पूर्ण बाष्प संपृक्त असेल तर त्या हवेची आर्द्रता _____ % असते.
अ) २५ ब) ५० क) ७५ ड) १००
- ८) विषुववृत्तीय पट्ट्यामध्ये दररोज _____ प्रकारचा पाऊस पडतो.
अ) आवर्त ब) आरोह क) मान्सून ड) प्रतिरोध

१) एकाच आलेख कागदावर एकापेक्षा अनेक ठिकाणांच्या तापमानासाठी रेषालेख तयार केला जातो त्यास _____ म्हणतात.

अ) बहुरेषालेख ब) साधारेषालेख क) स्तंभालेख ड) संयुक्त स्तंभालेख

१०) एकाच आलेख कागदावर तापमान व आर्द्रतेच्या आकडेवारीचा संबंध रेषेने दर्शविणाऱ्या आलेखास _____ म्हणतात.

अ) तापमान-पर्जन्य आलेख ब) तापमान-आर्द्रता आलेख
क) स्तंभालेख ड) पट्टी आलेख

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) वातावरणातील वायू.
- २) हवेची अंगे.
- ३) तापमान कमी होण्याचा सर्वसामान्य दर (प्रमाण) सांगा.
- ४) तापमान कक्षा म्हणजे काय ?
- ५) समभार रेषा म्हणजे काय ?
- ६) आर्द्रतेचे प्रकार सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) वातावरणाची रचना
- २) तापमानाचे आडवे वितरण
- ३) तापमानाची विपरितता
- ४) स्थानिक वारे
- ५) हिम
- ६) बहुरेषालेख.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) हवेच्या अंगांचे वर्णन करा.

किंवा

ब) पृथ्वीवरील वायूभार पट्ट्यांचे वर्णन करा.

५. ग्रहीय वारे म्हणजे काय ? ग्रहीय वाऱ्यांच्या प्रकाराचे वर्णन करा.

१०

SLR-AN – 418

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Paper – I) (New) (Opt.)
Outlines of Philosophy

Day and Date : Tuesday, 25-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate word given in the bracket : **10**
- 1) Plato's method is _____ method.
(Dialectic, Non-dialectic, Rationalistic, None of these)
 - 2) Descartes method is called method of _____
(True, False, Doubt, None of these)
 - 3) According to Hume method of causal analysis is _____
(Psychological, Economical, Political, Ethical)
 - 4) _____ is Cartesian.
(Russell, Hegel, Descartes, Plato)
 - 5) According to Socrates virtue is _____
(Religion, Knowledge, Soul, Body)
 - 6) According to Plato soul is _____
(Immortal, Mortal, Changeable, None of these)
 - 7) Descartes is a _____ philosopher.
(French, Indian, Greek, German)
 - 8) Empiricism is accepted by _____
(Descartes, Hume, Leibnitz, Spinoza)

P.T.O.

9) According to _____ every monad is living mirror of the Universe.

(Leibnitz, Ryle, Russell, Moore)

10) Leibnitz is _____ thinker.

(Realistic, Materialistic, Rationalistic, None of these)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

1) Who is Socrates ?

2) According to Leibnitz what is monad ?

3) What is dualism ?

4) Who is a father of modern philosophy ?

5) Explain the Socratic method ?

6) What is virtue ?

3. Write short notes (**any 4**) :

12

1) Doctrine of Ideas

2) Plato's theory of knowledge

3) Historical background of modern western philosophy

4) Rationalism

5) State any two guidelines of Descartes

6) Empiricism.

4. According to Hume, explain scepticism.

10

OR

Explain Descartes arguments for the existence of God.

5. Explain Plato's concept of 'Philosopher King'.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा : १०
- १) प्लेटोची पद्धती ही _____ पद्धती आहे.
(द्वंद्वात्मक, अद्वंद्वात्मक, बुद्धीवादी, यापैकी नाही)
- २) देकार्तच्या पद्धतीला _____ पद्धती म्हणतात.
(सत्य, असत्य, संशय, यापैकी नाही)
- ३) ह्यूमच्या दृष्टिकोनातून कारणात्मक विश्लेषणाची पद्धती _____ आहे.
(मानसशास्त्रीय, आर्थिक, राजकीय, नैतिक)
- ४) _____ हा कार्तेशियन आहे.
(रसेल, हेगेल, देकार्त, प्लेटो)
- ५) सॉक्रेटीसच्या दृष्टिकोनातून सद्गुण म्हणजे _____ होय.
(धर्म, ज्ञान, आत्मा, शरीर)
- ६) प्लेटोनुसार आत्मा हे _____ आहे.
(अमर्त्य, मर्त्य, परिवर्तनीय, यापैकी नाही)
- ७) देकार्त _____ तत्त्वज्ञ आहे.
(फ्रेंच, भारतीय, ग्रीक, जर्मन)
- ८) _____ ने अनुभववादाचे समर्थन केले.
(देकार्त, ह्यूम, लायबनिझ, स्पिनोझा)
- ९) _____ नुसार प्रत्येक चिदणू हा विश्वाचा जिवंत आरसा असतो.
(लायबनिझ, राईल, रसेल, मूर)
- १०) लायबनिझ _____ विचारवंत आहे.
(वास्तववादी, जडवादी, बुद्धीवादी, यापैकी नाही)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) : ८
- १) सॉक्रेटीस कोण आहे ?
 - २) लायब्लिझनुसार चिदणू म्हणजे काय ?
 - ३) द्वैतवाद म्हणजे काय ?
 - ४) आधुनिक तत्त्वज्ञानाचा जनक कोण ?
 - ५) सॉक्रेटीसची पद्धती स्पष्ट करा.
 - ६) सद्गुण म्हणजे काय ?
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) आयडिया सिद्धांत
 - २) प्लेटोचा ज्ञानसिद्धांत
 - ३) आधुनिक पाश्चात्य तत्त्वज्ञानाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी
 - ४) बुद्धीवाद
 - ५) देकार्तने सांगितलेली दोन मार्गदर्शक सूत्रे
 - ६) अनुभववाद.
४. ह्यूमच्या दृष्टीकोनातून, संशयवाद स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- ईश्वराच्या अस्तित्वाबद्दल देकार्तचे युक्तिवाद स्पष्ट करा.
५. प्लेटोच्या 'तत्त्वज्ञ राजा' ही संकल्पना स्पष्ट करा. १०
-

- 6) In Democratic Government, the great responsibility lies on _____
a) Television b) Schools c) Newspapers d) Teachers
- 7) “Common aim is not achieved unless and until there is co-operation” is said by _____
a) Harry Johnson b) George siemel
c) Kimbal Young d) Hegel.
- 8) “Though an individual is born free, the life of an individual in society is the real life” is said by _____
a) Harry Johnson b) David Dressler
c) Hegel d) Kimbal Young
- 9) The changing needs of the public/society affects _____
a) Society b) Teachers
c) Curriculum d) Education
- 10) _____ is the big barrier in individual and social progress.
a) Illiteracy b) Poverty
c) Rural area d) Urban area

2. Answer the following questions (**any 1**) : **10**
- 1) State the nature of educational Sociology and its objectives.
 - 2) “Education is the effective means of social change”. Discuss.
3. Answer the following questions (**any 1**) : **10**
- 1) State the nature and importance of primary group.
 - 2) What educational problems are identified in the urban areas of India ?
4. Answer the following question in brief : **8**
- 1) How is the nature of today’s newspapers ?
 - 2) What is the importance of social groups in the life of an individual ?
5. Write the following short notes in brief : **12**
- 1) Educational sociology and teaching methods.
 - 2) Drawbacks/Demerits of television.
 - 3) Bad effects of competition.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) व्यक्ती, समाज आणि राष्ट्र यांच्या विकासासाठी सामाजिक दृष्टिकोनाची गरज _____ ला असणे महत्त्वाचे ठरते.

अ) शिक्षक ब) शिक्षण क) समाज ड) शाळा

२) शिक्षणप्रक्रियेत _____, _____, _____ हे तीन घटक महत्त्वाचे आहेत.

अ) विद्यार्थी, शिक्षक, पालक ब) विद्यार्थी, शिक्षक, अभ्यासक्रम
क) विद्यार्थी, शाळा, शिक्षक ड) विद्यार्थी, शिक्षक, अध्यापनपद्धती

३) समाजपरिवर्तनासाठीची शैक्षणिक ध्येये साध्य करण्याचे _____ हे एक साधन आहे.

अ) पाठ्यपुस्तक ब) शाळा क) समाज ड) अभ्यासक्रम

४) _____ ही एक प्रभावी शक्ती आहे की जी समाज परिवर्तन घडवून आणते.

अ) शिक्षण ब) शाळा
क) वस्तुरूप घटकाचे उत्पादन ड) शिक्षक

५) _____ ही निष्क्रिय शिक्षण संस्थांमध्ये समाविष्ट आहेत.

अ) विद्यापीठे ब) समूह संपर्क साधने
क) शाळा ड) महाविद्यालये

६) लोकशाही शासन व्यवस्थेत _____ वर फारमोठी जबाबदारी आहे.

अ) दूरदर्शन ब) शाळा क) वृत्तपत्र ड) शिक्षक

७) “सहकार्य किंवा सहयोग असल्याशिवाय समान हेतू साध्य होणार नाहीत” असे _____ म्हणतात.

अ) हॅरी जॉन्सन ब) जॉर्ज सिमेल क) किंबाल यंग ड) हेगेल

८) “व्यक्ती जरी स्वतंत्र म्हणून जन्माला आली असली तरी समाजांतर्गत जीवन हेच तिचे खरे जीवन होय” असे _____ ने म्हटले आहे.

अ) हॅरी जॉन्सन ब) डेव्हिड ड्रेसलर क) हेगेल ड) किंबाल यंग

- ९) लोकसमुदायाच्या बदलणाऱ्या गरजांचा _____ वर परिणाम होतो.
 अ) समाज ब) शिक्षक क) अभ्यासक्रम ड) शिक्षण
- १०) _____ हा वैयक्तिक व सामाजिक प्रगतीमधील मोठा अडसर आहे.
 अ) निरक्षरता ब) दारिद्र्य क) ग्रामीण भाग ड) शहरी/नागरी भाग.
२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (को. १) : १०
 १) शैक्षणिक समाजशास्त्राचे स्वरूप स्पष्ट करून शैक्षणिक समाजशास्त्राची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
 २) “शिक्षण हे सामाजिक परिवर्तनाचे प्रभावी साधन आहे”. चर्चा करा.
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (को. १) : १०
 १) प्राथमिक समूहाचे स्वरूप स्पष्ट करून त्याचे महत्त्व विशद करा.
 २) भारतातील नागरी/शहरी भागात कोणत्या शैक्षणिक समस्या आढळतात ?
४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
 १) आजच्या वृत्तपत्रांचे स्वरूप कसे आहे ?
 २) सामाजिक समूहांचे मानवी जीवनातील महत्त्व कोणते ?
५. खालील टीपा थोडक्यात लिहा. १२
 १) शैक्षणिक समाजशास्त्र आणि अध्यापन पद्धती.
 २) दूरदर्शनच्या उणिवा
 ३) स्पर्धेचे अनिष्ट परिणाम.
-

SLR-AN – 420

Seat No.	
----------	--

**B.A. Part – I (Sem. – II) Examination, 2014
(Opt.) PHYSICAL EDUCATION (New)
Principles of Physical Education (Paper – I)**

Day and Date : Tuesday, 25-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Total Marks : 25

1. Objective questions (**one mark each**) : **5**
- 1) Circumference of shot-put circle
a) 2.135 m b) 1.135 m c) 2.145 m d) 1.145 m
- 2) Point of deciding set in volley-ball
a) 25 point b) 20 point c) 15 point d) 12 point
- 3) Arjun award is given to
a) The player b) The coach c) Team manager d) Teacher
- 4) How many players play for one volley-ball team ?
a) 7 players b) 8 players c) 6 players d) 9 players
- 5) Weight of shot-put for ladies
a) 8 pounds b) 10 pounds c) 12 pounds d) 16 pounds
2. Give short answers (**any five**) : **10**
- 1) Importance of play in short.
2) Different systems of the human body.
3) Give types of muscles.
4) Define leadership in short.
5) Stages of growth and development.
6) Explain definitions of play.
3. Short notes (**any two**) : **10**
- 1) Difference between work and play.
2) Define sportsmanship.
3) Difference between two sexes.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी एक गुण) :

५

१) गोळाफेक वर्तुळाचा व्यास किती असतो ?

अ) २.१३५ मी. ब) १.१३५ मी. क) २.१४५ मी. ड) १.१४५ मी.

२) व्हॉलीबॉल मध्ये निर्णायक सेट किती गुणाचा असतो ?

अ) २५ गुण ब) २० गुण क) १५ गुण ड) १२ गुण

३) अर्जुन पुरस्कार हा ————— ना दिले जाते.

अ) खेळाडू ब) मार्गदर्शक क) संघ व्यवस्थापक ड) शिक्षक

४) एका संघातील किती खेळाडू प्रत्येक व्हॉलीबॉल खेळा मध्ये खेळू शकतात ?

अ) ७ खेळाडू ब) ८ खेळाडू क) ६ खेळाडू ड) ९ खेळाडू

५) महिला करीता गोळ्याचे वजन किती ?

अ) ८ पाउण्ड ब) १० पाउण्ड क) १२ पाउण्ड ड) १६ पाउण्ड

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) खेळाचे महत्व थोडक्यात सांगा.

२) मानवी शरीरातील विविध संस्था सांगा.

३) स्नायूचे प्रकार सांगा.

४) नेतृत्व म्हणजे काय थोडक्यात सांगा.

५) वाढ व विकासाच्या कोणत्या अवस्था आहेत ?

६) खेळाची व्याख्या सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१०

१) काम व खेळ यामधील फरक सांगा.

२) खेळाडूवृत्ती म्हणजे काय ?

३) स्त्री व पुरुष यांच्यातील फरक.

SLR-AN – 421

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – II) (New) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Opt. Paper – I)
Indian Government and Politics

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer : 10
- 1) In India there is _____ party system.
A) One Party System
B) Two Party System
C) Multy Party System
D) None of the above
 - 2) _____ is the Chief of Nationalist Congress Party.
A) Sharad Pawar
B) Ajit Pawar
C) Prafull Patel
D) Sonia Gandhi
 - 3) _____ years the Chief Election Commissioner works on his position.
A) 6 years
B) 5 years
C) 10 years
D) 15 years
 - 4) The provision regarding the administrative relations between Centre-State has been made in _____ to _____ Articles in Indian Constitution.
A) Article 256 to 263
B) Article 356 to 363
C) Article 10 to 20
D) Article 12 to 35
 - 5) _____ selects the Chief Election Commissioner of Election Commission.
A) President
B) Chief Justice
C) Prime Minister
D) None of the above
 - 6) _____ is the Chief of National Congress Party.
A) Rahul Gandhi
B) Manmohan Singh
C) Sonia Gandhi
D) Priyanka Vadera
 - 7) _____ is the election symbol of Bahujan Samaj Party.
A) Watch
B) Lotus
C) Cycle
D) Elephant

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) भारतात _____ पक्षपद्धती आहे.

अ) एकपक्ष पद्धती ब) द्विपक्ष पद्धती क) बहुपक्ष पद्धती ड) यापैकी नाही

२) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाचे प्रमुख _____ आहेत.

अ) शरद पवार ब) अजित पवार क) प्रफुल्ल पटेल ड) सोनिया गांधी

३) मुख्य निर्वाचन आयुक्त आपल्या पदावर एकूण _____ वर्षे राहू शकतात.

अ) ६ वर्षे ब) ५ वर्षे क) १० वर्षे ड) १५ वर्षे

४) भारतीय संविधानाच्या कलम _____ ते _____ मध्ये केंद्र-राज्य प्रशासकीय संबंधाविषयी तरतूद करण्यात आलेली आहे.

अ) कलम २५६ ते २६३ ब) कलम ३५६ ते ३६३

क) कलम १० ते २० ड) कलम १२ ते ३५

५) निर्वाचन आयोगाच्या मुख्य निर्वाचन आयुक्तांची निवड _____ करतात.

अ) राष्ट्रपती ब) सरन्यायाधिश क) पंतप्रधान ड) यापैकी नाही

६) राष्ट्रीय काँग्रेस पक्षाचे प्रमुख _____ आहेत.

अ) राहुल गांधी ब) मनमोहन सिंग क) सोनिया गांधी ड) प्रियांका वधेरा

७) बहुजन समाज पार्टी पक्षाचे _____ हे निवडणूक चिन्ह आहे.

अ) घड्याळ ब) कमळ क) सायकल ड) हत्ती

८) केंद्र-राज्य प्रशासकीय संबंधात _____ महत्वाची भूमिका बजावतात.

अ) राष्ट्रपती ब) मुख्यमंत्री क) राज्यपाल ड) यापैकी नाही

९) _____ हा घटक भारतीय राजकारणावर प्रभाव पाडत नाही.

अ) पैसा ब) प्रदेश क) प्रसारमाध्यमे ड) यापैकी नाही

१०) संविधानाच्या कलम _____ नुसार संसदेचा राष्ट्रीय हिताच्या दृष्टिकोनातून केंद्रसरकार व राज्यसरकार यांना उपयुक्त ठरणाऱ्या सेवा निर्माण करण्याचा अधिकार दिलेला आहे.

अ) कलम २१३ ब) कलम १२३ क) कलम ३१२ ड) कलम २३१

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार).

८

- १) बहुजन समाज पार्टी.
- २) समाजवादी पार्टी.
- ३) केंद्र-राज्य कायदेविषयक संबंध.
- ४) भारतीय राजकारणावर प्रभाव पाडणारा पैसा हा घटक.
- ५) निवडणूक आचारसंहिता म्हणजे काय ?
- ६) राजमन्त्रार समिती.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) केंद्र-राज्य आर्थिक संबंध
- २) मुख्य निर्वाचन आयुक्तांना पदावरून दूर करण्याची प्रक्रिया सांगा.
- ३) भारतीय राजकारणावर प्रभाव पाडणारा धर्म हा घटक
- ४) भारतीय संघराज्याचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.
- ५) भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी (मार्क्सवादी)
- ६) भारतातील पक्ष पद्धतीची तीन वैशिष्ट्ये लिहा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

- १) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाची विचारप्रणाली व कार्यक्रम सांगा.

किंवा

- २) निवडणूक आयोगाचे अधिकार व कार्ये सांगा.

५. सविस्तर उत्तर लिहा.

१०

- १) राष्ट्रीय काँग्रेस पक्षाची विचारप्रणाली व कार्यक्रम सांगा.

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – Part – I (Sem. – II) (New Course) Examination, 2014
(Boys)
MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Paper – I)**

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : **5**
 - 1) _____ coloured flag is kept on the top of the butt point during firing.
a) A red b) A blue c) A yellow d) A white
 - 2) There are _____ colours in the N.C.C. flag.
a) 2 b) 3 c) 4 d) 5
 - 3) 26th January is celebrated in India as _____
a) An Independence Day b) A Teacher's Day
c) A Republic Day d) None of these
 - 4) The effective range of 7.62 mm LMG on bipod is _____ yards.
a) 200 b) 300 c) 400 d) 500
 - 5) Six inch figure 11 target is used for _____
a) Snap shooting b) Grouping c) Application d) None of these
 2. Attempt **any two** of the following questions : **4**
 - 1) Write down the names of calamities.
 - 2) Write down the principles of good firing.
 - 3) Write down the aims of social service.
 3. Write short notes on **any two** of the following : **6**
 - 1) Major problems in India.
 - 2) Social service activities done in N.C.C.
 - 3) Characteristics of 7.62 mm LMG.
 4. Describe the benefits of N.C.C. training. **5**
- OR
- Write a note on the planning of cycle expedition.
5. Describe in detail the leadership traits. **5**

मराठी रूपांतर
(मुले)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५
- १) फायरिंगच्या वेळी बट पॉइन्टवरती _____ रंगाचा झेंडा लावला जातो.
अ) लाल ब) निळ्या क) पिवळ्या ड) पांढऱ्या
- २) एन्.सी.सी. झेंड्यामध्ये एकूण _____ रंग आहेत.
अ) २ ब) ३ क) ४ ड) ५
- ३) २६ जानेवारी हा दिवस भारतात _____ म्हणून साजरा करतात.
अ) स्वातंत्र्य दिन ब) शिक्षक दिन क) प्रजासत्ताक दिन ड) यापैकी एकही नाही
- ४) 7.62 mm एल्. एम् . जी. चा कारगर रेंज बायपॉड वरती _____ यार्डस् आहे.
अ) २०० ब) ३०० क) ४०० ड) ५००
- ५) सिक्स इंच फिगर 11 हे टारगेट _____ साठी वापरले जाते.
अ) स्नॅप शूटिंग ब) ग्रुपिंग क) ऑप्लिकेशन ड) यापैकी एकही नाही
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. ४
- १) वेगवेगळ्या आपतीची नावे लिहा.
२) चांगल्या फायरिंगची तत्त्वे लिहा.
३) समाजसेवेचे उद्देश लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा. ६
- १) भारतातील प्रमुख समस्या.
२) एन्.सी.सी. मध्ये केली जाणारी समाजसेवेची कामे.
३) 7.62 mm एल्.एम्.जी. ची वैशिष्टे.
४. एन्.सी.सी. ट्रेनिंगचे फायदे सविस्तर लिहा. ५
- किंवा**
- सायकल एक्सपिडिशनचे नियोजन यावर सविस्तर टीप लिहा.
५. नेतृत्वाचे मूलभूत गुण सविस्तर लिहा. ५

Seat No.	
----------	--

**B.A. – Part – I (Sem. – II) (New Course) Examination, 2014
(Girls)
MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Paper – I)**

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : **5**
 - 1) _____ coloured flag is kept on the top of the butt point during firing.
a) A red b) A blue c) A yellow d) A white
 - 2) There are _____ colours in the N.C.C. flag.
a) 2 b) 3 c) 4 d) 5
 - 3) 26th January is celebrated in India as _____
a) An Independence Day b) A Teacher's Day
c) A Republic Day d) None of these
 - 4) The effective range of 7.62 mm LMG on bipod is _____ yards.
a) 200 b) 300 c) 400 d) 500
 - 5) Six inch figure 11 target is used for _____
a) Snap shooting b) Grouping c) Application d) None of these
 2. Attempt **any two** of the following questions : **4**
 - 1) Write down the names of calamities.
 - 2) Write down the principles of good firing.
 - 3) Write down the aims of social service.
 3. Write short notes on **any two** of the following : **6**
 - 1) Planning of cycle Expedition.
 - 2) Social service activities done in N.C.C.
 - 3) Duties of Home Guards.
 4. Describe the benefits of N.C.C. training. **5**
- OR
- Describe the characteristics of 7.62 mm LMG.
5. Describe in detail the leadership traits. **5**

मराठी रूपांतर
(मुली)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५
- १) फायरिंगच्या वेळी बट पॉइन्टवरती _____ रंगाचा झेंडा लावला जातो.
अ) लाल ब) निळ्या क) पिवळ्या ड) पांढऱ्या
- २) एन्.सी.सी. झेंड्यामध्ये एकूण _____ रंग आहेत.
अ) २ ब) ३ क) ४ ड) ५
- ३) २६ जानेवारी हा दिवस भारतात _____ म्हणून साजरा करतात.
अ) स्वातंत्र्य दिन ब) शिक्षक दिन क) प्रजासत्ताक दिन ड) यापैकी एकही नाही
- ४) 7.62 mm एल्. एम्. जी. चा कारगर रेंज बायपॉड वरती _____ यार्डस् आहे.
अ) २०० ब) ३०० क) ४०० ड) ५००
- ५) सिक्स इंच फिगर 11 हे टारगेट _____ साठी वापरले जाते.
अ) स्नॅप शूटिंग ब) ग्रुपिंग क) ऑप्लिकेशन ड) यापैकी एकही नाही
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. ४
- १) वेगवेगळ्या आपतीची नावे लिहा.
२) चांगल्या फायरिंगची तत्त्वे लिहा.
३) समाजसेवेचे उद्देश लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा. ६
- १) सायकल एक्सपिडिशनचे नियोजन.
२) एन्.सी.सी. मध्ये केली जाणारी समाजसेवेची कामे.
३) होमगार्डची कर्तव्ये.
४. एन्.सी.सी. ट्रेनिंगचे फायदे सविस्तर लिहा. ५
- किंवा**
- 7.62 mm एल्.एम्. जी. ची वैशिष्ट्ये लिहा.
५. नेतृत्वाचे मूलभूत गुण सविस्तर लिहा. ५

SLR-AN – 424

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – II) (New) Examination, 2014
(Opt.) MUSIC (Paper – I)
Hindustani Classical Music

Day and Date : Wednesday, 26-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

१. योग्य पर्याय निवडून लिहा : 5
- १) सारंग रागाची जाती _____ आहे.
- a) औडव-औडव b) औडव-षाडव c) संपूर्ण-संपूर्ण d) षाडव-संपूर्ण
- २) भैरव रागाचा वादी स्वर _____ व संवादी स्वर _____ आहे.
- a) रे प b) ध त्र c) ध रे d) प सा
- ३) भीमपलास राग _____ यावेळी गातात.
- a) सकाळी b) दुपारी c) संध्याकाळी d) रात्री
- ४) भक्तिगीतासाठी _____ ताल वाजवितात.
- a) एकताल b) तीलवाडा c) भजनी ठेका d) रूपक
- ५) लावणीच्या साथीला _____ हे तालवाद्य वाजवतात.
- a) तबला b) ढोलकी c) डमरू d) डफ
२. व्याख्या लिहा (कोणत्याही तीन) : 6
- १) संचारी
- २) सपाट तान
- ३) रजाखानी गत
- ४) गीत.
३. अ) भीमपलास किंवा भैरव या रागाची संपूर्ण शास्त्रीय माहिती लिहा. 2
- ब) भजनी ठेक्याची माहिती मात्रा बोल ठेका सहित लिहा. 2
४. भैरव रागाचे पाच अलंकार लिहा. 5
- किंवा**
- भैरव रागातील छोट्या ख्यालचे स्वरलेखन करा.
५. वि. दि. पलुस्कर यांचे चरित्र लिहा. 5
-

SLR-AN – 425

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Opt.) (Paper – I)
General Psychology (New)

Day and Date : Thursday, 27-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (multiple choice).

- 1) _____ was the father of classical conditioning.
a) Pavlov b) Skinner c) Thorndike d) All above
- 2) “Acquisitions” are the basic principles of _____ conditioning.
a) Operante b) Classical
c) Trial and Error d) None of these
- 3) Episodic and semantic are the types of _____
a) STM b) LTM c) Sensory d) None of these
- 4) Some cognitive psychologist suggested two types of memory implicit and
a) Explicit b) Episodic c) Semantic d) All the above
- 5) Terman (1921) _____ is the capacity of abstract thinking and ability to deal with novelty.
a) Personality b) Intelligence c) Attitude d) All the above
- 6) The word “Personality” is derived from the _____ word which means mask.
a) Urdu b) Hindi c) Latin d) Parshi
- 7) _____ was the father of Psycho analysis.
a) Cattell b) Rogers c) Frued d) Jung

P.T.O.

- 8) _____ was developed by ink-dot test.
a) Rorsha b) Murry c) Cattel d) Alport
- 9) _____ was proposed multiple intelligence theory.
a) Sternberg b) Cattel c) Alport d) Gardner
- 10) Adult-intelligence scale developed by
a) Stern b) Weschler c) Terman d) Benet

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) What is “Generalization” ?
- 2) What is “Conditioning” ?
- 3) What is crystallized Intelligence ?
- 4) What is “Emotional Quotient” ?
- 5) Who was first study “forgetting” ?
- 6) State the psychosexual stages of development.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Concepts in the Classical conditioning experiment.
- 2) Interference.
- 3) Working Memory.
- 4) Forgetting curve.
- 5) 16 P.F. Test.
- 6) Projective measurement.

4. Write long answer of the following questions.

- a) Explain the “Big five”, factor theory of personality.

10

OR

- b) Explain the Sternberge Triarchic Theory of intelligence.

5. Describe the instrumental conditioning experiment in brief.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) _____ यांना अभीजात अभीसंधानाचा जनक म्हणतात.
अ) पॅव्हलॉव ब) स्किनर क) थॉर्नडाईक ड) वरील सर्व
- २) _____ अभीसंधानाचे 'संपादन' हे मूलतत्व आहे.
अ) साधक ब) अभीजात
क) प्रयत्न व प्रमाद ड) यापैकी नाही
- ३) घटना व अर्थपर स्मृती _____ चे प्रकार आहे.
अ) अल्पकालीन ब) दिर्घकालीन क) वेदनीक ड) यापैकी नाही
- ४) काही बोधनिक मानसशास्त्रज्ञ स्मृतीचे व्यक्त आणि असे प्रकार सुचवितात.
अ) अव्यक्त ब) घटना क) अर्थपर ड) वरील सर्व
- ५) टर्मन (१९२१) यांच्यामते _____ म्हणजे अमूर्त विचार करण्याची क्षमता आणि नविन गोष्ट शिकण्याची क्षमता होय.
अ) व्यक्तीमत्व ब) बुद्धीमत्ता क) अभीवृत्ती ड) वरील सर्व
- ६) 'व्यक्तीमत्व' ही शब्द _____ भाषेतून आला असून त्याचा अर्थ मुखवटा असा आहे.
अ) उर्दू ब) हिन्दी क) लॅटिन ड) पारशी
- ७) _____ यांना मनोविश्लेषणाचा जनक म्हणतात.
अ) कॅटेल ब) रॉजर्स क) फ्राइड ड) युंग
- ८) _____ यांनी शाईच्या डागाची चाचणी विकसित केली.
अ) रोशा ब) मरे क) कॅटेल ड) ऑलपोर्ट

९) _____ यांनी बहूविध बुद्धीमत्ता सिद्धांत मांडला.

अ) स्टर्नबर्ग ब) कॅटेल क) ऑलपोर्ट ड) गार्डनर

१०) _____ यांनी प्रौढ बुद्धीमापण चाचणी विकसीत केली.

अ) स्टर्न ब) वेरलर क) टर्मन ड) बीने

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को.४) :

८

- १) सामान्यीकरण म्हणजे काय ?
- २) अभीसंधान म्हणजे काय ?
- ३) स्फटीक सदृश्य बुद्धीमत्ता म्हणजे काय ?
- ४) भावनीक बुद्धीगुणांक म्हणजे काय ?
- ५) विस्मरणाचा अभ्यास कोणी केला ?
- ६) मनोर्लैंगिक विकासाच्या अवस्था सांगा.

३. टिपा लिहा (को. ४) :

१२

- १) अभीजात अभीसंधानाच्या प्रयोगातील संकल्पना.
- २) निरोधन.
- ३) अल्पकालीन स्मृती.
- ४) विस्मरण वक्र.
- ५) १६ पी.एफ. चाचणी.
- ६) प्रक्षेपण.

४. खालीलपैकी एक दिर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

अ) 'पंचघटक' व्यक्तीमत्वाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) स्टर्नबर्ग याचा त्रिकुट बुद्धीमत्तेचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. साधक अभीसंधानाच्या प्रयोगाचे वर्णन करा.

१०

- 7) In 1905 _____ developed the first scale for measurement of intelligence.
a) Terman b) Merrill c) Binet d) All the above
- 8) According to Freud's theory of personality included _____ sets Id, ego, superego.
a) 4 b) 5 c) 3 d) 6
- 9) _____ and his colleagues proposed a big five factor model of personality.
a) Goldberg b) Cattell c) Horney d) None of these
- 10) _____ was the projective techniques of personality assessment.
a) T.A.T. b) Interview
c) Questionnaire d) 16 P.F.

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) What is learning ?
- 2) "Encoding" define.
- 3) State Cattell's intelligence type.
- 4) Write the only name of Roger's personality theory.
- 5) What is autobiographical memory.
- 6) What is reinforcement ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Law of effect.
- 2) Decay theory.
- 3) Sensory memory.
- 4) 16 P.F.
- 5) Emotional intelligence.
- 6) Fluid and crystallized intelligence.

4. Write **any one** long answer of the following questions :

- a) Explain the "Triarchic" theory of intelligence in brief.

10

OR

- b) Explain the processes of memory.

5. Explain the Pavlov's classical conditioning experiment.

10

९) _____ आणि त्यांचे सहकारी यांनी व्यक्तिमत्त्वाचा 'पंच घटक' सिद्धांत मांडला.

अ) गोल्डबर्ग ब) कॉटेल क) हॉर्नी ड) यापैकी नाही

१०) व्यक्तिमत्त्वाचे मापन करणारे _____ हे प्रक्षेपण तंत्र आहे.

अ) चित्रअबोधन चाचणी ब) मुलाखत
क) प्रश्नावली ड) १६ पी. एफ्.

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) अध्ययन म्हणजे काय ?
- २) संकेतनाची व्याख्या लिहा.
- ३) कॉटेलच्या बुद्धिमत्तेचे प्रकार सांगा.
- ४) रॉजर्सच्या व्यक्तिमत्त्व सिद्धांताचे फक्त नाव सांगा.
- ५) आत्मचरित्रात्मक स्मृती म्हणजे काय ?
- ६) प्रबलीकरण म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) परिणामाचा नियम
- २) स्मृती च्हास
- ३) वेदनीकस्मृती
- ४) १६ पी. एफ्. (16 P.F.)
- ५) भावनीक बुद्धिमत्ता
- ६) प्रवाही व स्फटीक सदृश्य बुद्धिमत्ता.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

अ) बुद्धिमत्तेचा 'त्रिमीती' सिद्धांत थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

ब) स्मरण प्रक्रियेच्या अवस्था स्पष्ट करा.

५. पॉव्हलॉव यांचा अभीजात अभीसंधानाचा प्रयोग स्पष्ट करा.

१०

SLR-AN – 426

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
PRAKRIT (Optional) (Paper – I) (New)
Paiya Pannasayaro
प्राकृत (पाइय पण्णसायरो)

Day and Date : Thursday, 27-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शावितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १०

- १) सन्नाए _____ पि कड्ढावेइ ।
(वसणाइं, वसणाइंस्स, वसणाइंतो, वसणाइंगा)
- २) परलोग _____ उवदेहि त्ति ।
(सिद्धिं, सिद्धितो, सिद्धिता, सिद्धिणी)
- ३) मम किंपि _____ अत्थि ।
(पयोयणं, पयोयणले, पयोयणरं, पयोयणए)
- ४) पुव्ववित्तंतं _____ तेण भणिदं ।
(कधिदूण, कधिदूणहा, कधिदूणस्स, कधिदूणहिं)
- ५) अणंगबाणघायं ता किमेत्थ _____ ।
(बहुणा, बहुणाया, बहुणाको, बहुणायो)
- ६) _____ रयणीए चरमजामे उट्टिऊण तंदुलाइखंडण ।
(तओ, तओसिं, तओणं, तओअं)
- ७) तीए _____ जइ एवं ता मा झुरसु ।
(भणियं, भणियइं, भणियस्स, भणियुद)

P.T.O.

- ८) तत्थ य _____ वि समुप्पन्ना ।
 (कीडगा, कीडगाएणो, कीडगासे, कीडगाएणइं)
- ९) किं एवं नग्गो _____ ?
 (आगओटं, आगओ, आगओत्तो, आगओणो)
- १०) _____ रसो बीयाइं च पिट्ठदेसे लग्गइं ति ।
 (तस्स, कस्स, जस्स, मस्स)

२. भाषांतर करा (कोणतेही ५) :

१०

- १) दक्खत्तणयं पुरिसस्स पंचगं, सइयमाहु सुंदेर ।
 बुद्धी सहस्स-मुल्ला, सय-साहस्साइं पुण्णाइं ॥
- २) जस्स दया तस्स गुणा, जस्स दया तस्स उत्तमो धम्मो ।
 जस्स दया सो पत्तं, जस्स दया सो जए पुज्जो ॥
- ३) सरस्सदि णमो तुम्हं वरदे कामरूविणी ।
 विज्जारंभं करिस्सामि सिद्धी हवदु मे सया ॥
- ४) हसिऊण तेण भणियं सच्चं एए गुणा मइ वि जायाए ।
 बीओ वि तेण भणिओ तुम पि जाया-गुणे सुणसु ॥
- ५) सो दओ सो तवसी, सो य सुही पंडिओ य सो चेव ।
 जो सयलसुक्खबीयं, जीवदयं कुणइ खंतिं च ॥
- ६) पेच्छंति ण भत्तं ण य भायण-कप्पडे य फालियए ।
 अह णायं तेहिं सम वाणर-जूहं समल्लीणं ॥

३. पद्य भाषांतर करा (कोणतेही २) :

१०

- १) नागदत्तो वि चिंतेइ चित्तगराणं पेरणं कुणतं मं निरिक्खिऊण हसित्ता मुणी किं गओ ? महप्पाणो कयावि निरत्थयं न हसइ । ममं एआरिसं किं दिट्ठं, जओ हसिऊण गओ । पच्छा एस्स कारणं उवस्सए गंतूण मुणिं पुच्छिस्सामि इअ विआरिऊण खणंतरे सो चिंतारहिओ जाओ । पुणरवि मज्झण्ह-समए सो साहू भिक्खत्थं तस्स घरम्मि समागओ ।

२) मगधदेसे रायगिह णयरम्हि जिणदत्तसेट्ठी किदोववासो किणहचदुदसाए रत्तिम्हि मसाणे काउच्छग्गेण ट्ठिदो ट्ठिदो । तदो अमिदप्पभदेवेण वुत्तं अमुं गिहत्थं झाणादो विचलेहि । तदो विज्जुदप्पभदेवेण अणेगधा किदोवसग्गो वि, ण चलिदो झाणादो । तदो पभादे मायं उवसंहरिदूणं पसंसिदो, आगासगामिणी विज्जा दिण्णा तस्स ।

३) पुडवद्धणे नयरे एगो इब्भजुवाणओ संपुणजोव्वणं निययजायं मोत्तूण गओ देसंतरं । समइक्कंताणि एक्कारस वासाणि । अन्नया सयललोग उम्माहयजणणे कुसुमरयरेणुगब्भिणे वियंभियदाहिणाणिले समुच्छलिय कलयले मणहर चच्चारि सद्दाणंदिणतरूणयेण पयट्ठे महुसमए सहियायणपरिवुडा गया बाहिरूज्जाणं वहू । दिट्ठाणि सिणेहसारं चक्कवायमिहुणयाणि दीहियाए रमंताणि, अन्नया सारसमिहुणयाणि, पुलइओ हंसओ हंसियमणुणितो ।

४. विचलित झालेल्या वधूला सासू सासऱ्यांनी स्थिर कसे केले हे पसंगावधाणं कथेद्वारे स्पष्ट करा. १०

किंवा

खोटारड्या सोनाराला पत्नीने अदल कशी घडविली ते स्पष्ट करा.

५. विश्वात पुण्य हे श्रेष्ठ कसे आहे ते पुण्णोदय महिमाद्वारे स्पष्ट करा. १०

SLR-AN – 426R

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
PRAKRIT (Optional Paper – I)
Paiya Pannasayaro (New)

Day and Date : Monday, 26-5-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१०

१) _____ कस्मगरेहिं पि अंतो पविसिय । (सेट्ठिणो, सेट्ठिणाओ, सेट्ठिणोणि, सेट्ठिणोवे)

२) सव्वं _____ नगो कओ । (अवहरिअ, अवहरिओ, अवहरिआ, अवहरिअण)

३) चेदियालयम्हि _____ णेदूण दिद्वदो । (अग्गम्हि, अग्गम्हिणो, अग्गम्हिणा, अग्गम्हिणी)

४) मुणी कहेइ-हे _____ ! तुं भोगविलासेसु पसत्तो । (नागदत्त, नागदत्तं, नागदत्तमि, नागदत्तेई)

५) चित्तगराणं विविह-चित्त-कारणत्थ _____ । (कहेसि, कहेसिआ, कहेसिय, कहेसिण)

६) अमुं ज्ञाणादो _____ विचलेहि । (गिहत्थं, गिहत्थंतो, गिहत्थंण, गिहत्थये)

७) हे पिय-सहि ! मम _____ पयोयणं अत्थि । (किंपि, किंपिणं, किंपिमि, किंपिसि)

८) जसोमई वएइ हे नाह ! विणा कारणं _____ न हसंति । (मुणिणो, मुणिणे, मुणिणोई, मुणिणोसा)

९) रयणीए पढमजामो _____ सीयललुक्खमणुचियं भोयणं । (भुत्तज्जा, भुत्त, भुत्तस्स, भुत्तंति)

१०) हं _____ वा असमाहिणा वा मरणं पाविस्सं ? (समाहिणा, समाहिणाणि, समाहिणो, समाहिणातो)

२. भाषांतर करा (कोणतेही ५) :

१०

१) जो पुण तइओ मित्तो जोक्कारेणं तु जेण ववहारो ।

सो जिणवरिंद भणिओ धम्मो इह होइ नायव्वो ॥

P.T.O.

- २) जो देइ परे दुक्खं तं चिय, सो लहइ लक्खसयगुणिणं ।
बीयं जहा सुखित्ते वावियं, बहु फलं महुरं होइ ॥
- ३) तेसिं पुण संलावो एवं वुत्तो महं पडइ सीयं
किं पोसे माहे वा ? भणिय वग्घेण पोसम्मि ॥
- ४) जिवदया सच्चवयणं, परधणपरिवज्जणं सुसीलत्तं ।
खंती पंचिंदियनिग्गहो य, धम्मदुमस्स मूलाइं ॥
- ५) जेण ण अप्पा देसंतरम्मि गंतूण तोलिओ होइ ।
णिय-तणु-मेत्त-सहाया एगं देसंतरं सव्वे ॥
- ६) जस्स दया सो तवस्सी, जस्स दया सो य सीलसंपन्नो ।
जस्स दया सो नाणी, जस्स दया तस्स निव्वाणं ॥

३. पद्य भाषांतर करा (कोणतेही २) :

१०

- १) सो सुवण्णयारो भएण कंपमाणो मग्गे इओ-तओ अवलोएंतो आवणवीहीए गच्छंतो कमेण जया साग -वावरिणो हट्ट-समीवं-आगाओ, तथा केणवि जणेण पक्कचिब्भंडं बहिरं पक्खितं । तं तु तस्स सुवण्णगारस्स पिट्ठभागे लग्गिअं । तेण नायं केणावि अहं पहरिओ ।
- २) जसोमई वएइ हे नाह ! विणा कारणं मुणिणो कया वि न हसंति, अवस्सं किं पि एत्थ पयोयणं होज्जा । नागदत्तो भणइ ता अवस्सं हं मुणिस्सं समीवे गंतूण हसणकारणं पुच्छिस्सं एवं वोत्तूण भोयणं काऊण सो हट्टे गओ । अवरणहकाले हट्टे थिओ नागदत्त कयविककयं कुणंतो आसि । तथा रायपहे एगं बक्करं गिण्हित्ता गच्छमाणस्स चंडसलस्स हत्थाओ छुट्टिय सो बक्करो हट्टत्थिअं नागदत्तं पासित्ता तस्स हट्टमारूढो ।
- ३) तेणं च किण्हचदुद्दसीए मसाणे वडरूक्ख-पुव्व-साहाइ अट्टुत्तरसद-पादं दब्भासिक्कं बंधिदूणं, तस्स तलमिहि तिक्ख-सव्व-सत्थाणि उच्चमुहाणि कादूण, गंध-पुप्फादिगं दादूण सिक्कमज्झे पविसेदूण छट्टोववासेण पंचणमुक्कर उच्चारदूण छुरिएण एगेगं पादं छिंदंतु उज्जदो, किण्णु अधो जाजल्लमाण-पहरण-समूहं अवलोगिदूण भीदेण तेण संचिदिदं ।

४. महामंत्र णमोकराच्या सहाय्याने सोमदत्त बटुकाने आत्मकल्याण कसे करून घेतले.

१०

किंवा

नागदत्ताला कोणत्या घटनांमुळे पश्चाताप झाला ते स्पष्ट करा.

५. पुणोदय महिमा काव्य सारांश स्पष्ट करा.

१०

- 7) To raise the productivity of small scale industry _____ is the measure.
- a) Capital availability b) Skill labour
c) Control over export d) 'a' and 'b'
- 8) _____ is objective of Indian Planning.
- a) Economic Growth b) Modernization of economy
c) Increase in employment d) All above
- 9) The period of Eleventh Five Year Plan was _____
- a) 1951-55 b) 1991-95 c) 2007-12 d) 2012-17
- 10) LPG model was introduced by _____
- a) Dr. Manmohan Singh b) Sonia Gandhi
c) Sharad Pawar d) Rajiv Gandhi

2. Write short answer (**any four**) : **8**
- 1) What is agricultural productivity ?
 - 2) Suggest any two measures to improve the agricultural productivity.
 - 3) Place of agricultural income in National Income.
 - 4) What is meant by Privatization ?
 - 5) Which are the four factors of 'PURA Model' ?
 - 6) Types of Small Scale Industries.
3. Write short note (**any four**) : **12**
- 1) Objectives of Indian Planning
 - 2) Role of Industry in Indian Economy
 - 3) Features of Industrial Policy – 1956
 - 4) Eleventh Five Year Plan
 - 5) Sources of Agricultural Finance
 - 6) Features of First Green Revolution.
4. Write answer of **any one** question : **10**
- A) Explain the defects of agricultural marketing in India.
- OR
- B) State the features of Industrial Policy – 1991.
5. Explain the problems of Small Scale Industries in India. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ हा भारतीय अर्थव्यवस्थेचा कणा आहे.
अ) शेती ब) उद्योग क) सेवा क्षेत्र ड) वरील सर्व
- २) भारतीय शेतीच्या अल्प उत्पादकतेचे _____ हे एक कारण आहे.
अ) शेतकऱ्यांचे दारिद्र्य ब) उच्च पैदासी बियाणांचा वापर
क) कृषी पतपुरवठा ड) 'अ' आणि 'क'
- ३) भारतातील पहिली हरितक्रांती _____ वर आधारित होती.
अ) उच्च पैदासी बियाणांचा वापर ब) रासायनिक खतांचा वापर
क) यंत्राचा वापर ड) वरील सर्व
- ४) भारतात शेती कर्ज पुरवठ्यासाठी _____ हा संस्थात्मक मार्ग आहे.
अ) सावकार ब) व्यापारी
क) राष्ट्रीयकृत बँका ड) यापैकी नाही
- ५) भारतात कृषी विपणनात सुधारणा करण्यासाठी _____ हा उपाय आहे.
अ) नियंत्रित बाजारपेठा ब) कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण देणे
क) गोदामांची उपलब्धता ड) वरील सर्व
- ६) _____ उद्योगांमुळे स्थैर्यासहित विकास शक्य आहे.
अ) लघु उद्योग ब) मोठे उद्योग क) कृषी उद्योग ड) वरील सर्व
- ७) लघु उद्योगांच्या उत्पादकता वाढीसाठी _____ हा उपाय आहे.
अ) भांडवल उपलब्धता ब) कुशल श्रमिक
क) निर्यातीवर नियंत्रण ड) 'अ' आणि 'ब'

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
LINGUISTICS (Opt.) (Paper – I) (New Course)
Introduction to Linguistics**

Day and Date : Saturday, 29-3-2014

Max. Marks: 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following choosing the correct alternative : 10

- i) Semantics deals with the study of
 - a) sentences
 - b) words
 - c) sounds
 - d) meaning
- ii) The word 'unhappiness' contains _____ morphemes.
 - a) two
 - b) three
 - c) four
 - d) six
- iii) 'Flu' is an example of
 - a) clipping
 - b) reduplication
 - c) affixation
 - d) compounding
- iv) There are _____ major word formation processes.
 - a) three
 - b) five
 - c) seven
 - d) eight
- v) 'Ph.D' is an example of
 - a) conversion
 - b) blending
 - c) acronymy
 - d) affixation
- vi) In the word 'working' ing is _____ suffix:
 - a) inflectional
 - b) derivational
 - c) class changing
 - d) none of these
- vii) The synonymy refers to
 - a) the sameness of meaning
 - b) the oppositeness of meaning
 - c) the multiplication of meaning
 - d) the simplification of meaning
- viii) The opposite of the word 'logical' is
 - a) illogical
 - b) unlogical
 - c) alogical
 - d) non logical

- ix) 'A _____ of flowers' is the correct expression in terms of collocation.
a) group b) bunch c) bouquet d) pack
- x) The semantic features of 'man' can be represented in the following way as
a) + Human, + Adult, + Male
b) + Human, + Adult, – Male
c) + Human, – Adult, + Male
d) + Human, – Adult, – Male

2. Answer **any five** of the following :

10

- i) What is compounding ? Explain with examples.
ii) Explain the concept 'class changing and class maintaining suffixes'.
iii) Explain 'Homonymy' with examples.
iv) Define 'polysemy'.
v) Explain 'reduplication' with suitable examples.
vi) What is antonymy ?

3. A) Answer **any two** of the following :

6

- I) Give morphological analysis of the following words :
i) unfaithful
ii) anticlockwise
iii) question papers
- II) Identify the morphological process of the underlined words in the following sentences :
i) Prof. Rao teaches English
ii) We have Hi-fi sound system
iii) The newly married couple stayed in the motel.
- III) Identify 'free' and 'bound' morphemes in the following words :
i) Unspeakable
ii) Subordination
iii) Miniskirts

B) Answer **any two** of the following : **4**

i) Match the antonyms in the following :

A	B
decrease	inanimate
strong	increase
deep	weak
animate	shallow

ii) Match the synonyms in the following :

A	B
freedom	term
kids	clothes
apparel	children
semester	liberty

iii) Match the following to get appropriate collocational relations :

A	B
barking	of horse
howling	of bird
twittering	of wolf
neighing	of dog

4. Write a detailed note on major word formation processes. **10**

OR

What is morphology ? Explain various types of morpheme.

5. What is semantics ? Explain the concepts of synonymy, antonymy, polysemy with examples. **10**
